

מגדל חברה לביטוח בע"מ
דוח תקופתי לשנת 2018

מגדל

תוכן העניינים

פרק 1 תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 3 דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק 4 דוחות כספיים מאוחדים

פרק 5 פרטים נוספים על התאגיד

פרק 6 נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

מספר חברה: 52-000489-6 כתובת: אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה

טלפון: 076-8868959, 076-8868962 פקסימיליה: 03-9238988

דוא"ל: migdalhold@migdal.co.il אתר אינטרנט: www.migdal.co.il

דירקטוריון

- ניר גלעד - יו"ר (נכנס לתפקידו ביום 1/3/2019)
- עוזדד שריג - יו"ר לשעבר (נכנס לתפקידו ביום 1/4/2018 ופרש ביום 1/3/2019)
- יוחנן דנינו - יו"ר לשעבר (פרש ביום 1/4/2018)
- שלמה אליהו
- ישראל אליהו (פרש ביום 28/5/2018)
- רונית בודו - דח"צ
- אברהם ביגר - דח"צ (פרש ביום 12/3/2019)
- מירב בן כנען הלר - דח"צ
- מישאל וקנין - דח"צ (מונה ביום 24/3/2019)
- עזריאל מוסקוביץ (מונה ביום 23/5/2018)
- אריה מינטקביץ (מונה ביום 27/12/2018)
- ד"ר גבריאל פיקר

תיאור עסקי התאגיד

מידע צופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"). מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת הקבוצה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באמירות כמו "החברה צופה", "החברה מצפה", "החברה מעריכה", "החברה מאמינה", "בכוונת החברה", "החברה בוחנת", "החברה מתכננת", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונותו או שלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי.

בנוסף, התממשותו ו/או אי התממשותו של מידע צופה פני עתיד אינו ודאי והוא מושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה הנזכרים בדוח זה וכן אופן היישום של הוראות רגולציה ותגובת הגורמים הרלוונטיים, לרבות צרכנים וגופים מוסדיים אליהן, ההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה.

לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב, והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הערכים הכספיים הנקובים בפרק זה ובדוח הדירקטוריון הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), במיליוני ש"ח. הערכים הכספיים הנקובים בדוחות הכספיים הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), באלפי ש"ח.

עסקי החברה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי החברה. על מנת להביא את תיאור עסקי החברה באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי החברה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלו, בצירוף הסבר ובאור בהירים ככל שניתן. התיאור המובא לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים המתוארים בפרק זה הינו לצרכי דוח זה בלבד והתנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בתכניות הביטוח או בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל הרלבנטיות, והוא לא מהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח או התקנונים כאמור.

פרק 1 - תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

4.....	הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד.....
4.....	1. מקרא - הגדרות.....
6.....	חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה
7.....	2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה.....
14.....	3. תחומי הפעילות של הקבוצה.....
15.....	4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה.....
15.....	5. חלוקת דיבידנדים.....
16.....	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה
17.....	תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
17.....	6. מוצרים ושירותים.....
32.....	7. תחרות.....
37.....	8. לקוחות.....
39.....	תחום ב' - ביטוח בריאות
39.....	9. מוצרים ושירותים עיקריים.....
43.....	10. תחרות.....
45.....	11. לקוחות.....
46.....	תחום ג' - ביטוח כללי
46.....	12. מוצרים ושירותים עיקריים.....
53.....	13. תחרות.....
56.....	14. לקוחות.....
59.....	חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות - אין
60.....	חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה
61.....	15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה.....
64.....	16. חסמי כניסה ויציאה.....
67.....	17. גורמי הצלחה קריטיים.....
68.....	18. השקעות.....
70.....	19. ביטוח משנה.....
78.....	20. הון אנושי.....
83.....	21. שיווק והפצה.....
89.....	22. ספקים ונותני שירותים.....
89.....	23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב.....
90.....	24. עונתיות.....
92.....	25. נכסים לא מוחשיים.....
93.....	26. דיון בגורמי סיכון.....
93.....	27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה.....

94.....	חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי	
95.....	דירקטורים חיצוניים.....	28
95.....	אירועים הקשורים בממשל תאגידי בשנת הדוח.....	29
96.....	גילוי בדבר מבקר הפנים.....	30
97.....	רואה חשבון מבקר.....	31
98.....	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.....	32

הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד

1. מקרא - הגדרות

בדוח זה ייעשה שימוש בהגדרות המפורטות להלן לנוחות הקורא:

אגרות החוב (סדרה ז') אשר הנפיקה מגדל גיוס הון בדצמבר 2018. אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח ולקרנות הפנסיה בריבית ולתקופה קבועים מראש. בביטוח חיים - מונפקות אג"ח מסוג ח"ץ ובפנסיה מסוג "מירון" ו"ערד". אי.בי.אי. שירותי בורסה והשקעות בישראל - אי.בי.אי. בע"מ. אליהו הנפקות בע"מ.	אג"ח ז' אג"ח מיועדות
אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לבטוח בע"מ). מבטח וחברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח. Assicurazioni Generali S.p.A. הסכומים שמפקיד עמית (או שמפקידים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.	אי.בי.אי שירותי בורסה אליהו הנפקות אליהו גוף מוסדי ג'נרלי דמי גמולים
סכומים הכלולים בפרמיות המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (דמי רישום, דמי פוליסה, ודמי היטל). הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. הדוח התקופתי לשנת 2017 של החברה (כהגדרתה להלן).	דמים הבורסה הדוח התקופתי לשנת 2017
מגדל חברה לביטוח בע"מ.	החברה ו/או התאגיד ו/או מגדל ביטוח הממונה
הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר (שהינו גם ה"מפקח על הביטוח" כהגדרתו בחוק הפיקוח). החברה והחברות המוחזקות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות החברה. הרבעון הרביעי של שנת 2018. אותו חלק מהנכסים שאינו מושקע באג"ח מיועדות. שנת 2018.	הקבוצה ו/או קבוצת מגדל הרבעון המדווח השקעות חופשיות התקופה המדווחת חברה מנהלת
חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה וקיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות הגמל. כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות. כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות. חוזר הסולבנסי 2 שפרסמה הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון בחודש יוני 2017. חוק החברות, התשנ"ט-1999.	חוזי ביטוח חוזי השקעה חוזר הסולבנסי
חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995.	חוק החברות חוק הסדרת העיסוק
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 28), התשע"ז-2017. חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.	חוק הפיקוח תיקון קרנות הסל חוק ניירות ערך חוק קופות הגמל יוזמה לעצמאיים
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005. יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ (חברה מנהלת).	מבטח ו/או עמית מבטח סימון מגדל אחזקות מגדל גיוס הון מגדל מקפת מגדל סוכנויות מגדל שוקי הון מרווח סיכון
המבטח בביטוח חיים והעמית בקרנות פנסיה וקופות גמל. מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ (חברה בת של מגדל סוכנויות). מגדל אחזקות ביטוח ופיננסיים בע"מ. מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ. מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ. מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ. מגדל שוקי הון (1965) בע"מ. כהגדרת מונח זה בסעיף 1.5 לשטר הנאמנות אשר פורסם ביום 12	

בדצמבר 2018 על ידי מגדל גיוס הון (מס' אסמכתא: 2018-01-121446).
 כהגדרתם בסעיף 31א לחוק הפיקוח.
 דמי הביטוח ותשלומים אחרים שעל המבוטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה, לרבות דמים.
 פרמיה המתייחסת לשנת הדוח.
 תכנית ביטוח שאושרה לפי חוק קופות גמל ותקנותיו כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה.
 כהגדרתה בחוק קופות הגמל (קופת גמל כוללת גם קרן השתלמות ולא כוללת "קרן פנסיה" ו"קופת ביטוח").
 קופת גמל לקצבה שאיננה זכאית להשקיע באג"ח מיועדות.
 מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות והכספים ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנות חברות. מוצר זה נחשב הן כמוצר פנסיוני והן כמוצר פיננסי.
 קופת גמל משלמת לקצבה כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קופת ביטוח.
 קרן פנסיה שהוקמה לפני 1.1.1995.
 קרן פנסיה שהוקמה החל מיום 1.1.1995.
 פוליסות ביטוח חיים המשוקקות החל מ-1.1.2004.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו/או תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעות ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, לפי העניין.
 תקנות השקעות משותפות בנאמנות (קרנות מחקות), התשע"ה-2017.
 תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

**נכסי החיסכון לטווח ארוך
פרמיה**

**פרמיה שהורווחה
קופת ביטוח**

קופת גמל

**קרן כללית
קרן השתלמות**

קרן פנסיה

קרן פנסיה ותיקה

קרן פנסיה חדשה

תכניות חדשות

תקנות ההון

**תקנות ההשקעה ו/או כללי
ההשקעה**

תקנות קרנות מחקות

תקנות מס הכנסה

חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

דוח זה נערך בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון מיום 20 בינואר 2014, שעניינו "עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח" וכן בהתאם לחוזרים המתקנים לו מימים 1 בינואר 2018, 4 במרס 2018 וה-27 בדצמבר 2018 ("חוזר הממונה").

2.1. תיאור החברה

החברה התאגדה בחודש מאי 1934, נוסדה על-ידי משפחות בעלי עסקים שפעלו תחת השלטון הבריטי, קבוצה של משפחות יהודיות מאלכסנדריה וחברת הביטוח Assicurazioni Generali S.p.a ("ג'נרלי"). במלחמת העולם השנייה הצטרפה למחזיקי המניות בחברה אפריקה ישראל להשקעות בע"מ, שהייתה בבעלות בנק לאומי לישראל בע"מ.

בשנים 1996-1997 בוצעו שינויים בחברה, שבעקבותיהם בעלת השליטה בחברה הינה מגדל אחזקות, שהינה חברה ציבורית שמנייתה נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל-אביב החל משנת 1997.

הקבוצה פועלת בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל.

פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה וחברות הבנות שלה ופעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת ויוזמה לעצמאים.

הקבוצה מחזיקה גם בסוכנויות ביטוח ועיקר ההחזקה כאמור הינה באמצעות מגדל סוכנויות.

2.2. מבנה השליטה בחברה

למיטב ידיעת החברה, נכון למועד דוח זה, אליהו הנפקות מחזיקה ב-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות¹. מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה הסופי במגדל אחזקות, כפי שיתואר להלן.

אליהו הנפקות הינה חברה בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ. למיטב ידיעת החברה בעלי המניות של אליהו הינם:

מר שלמה אליהו, המחזיק ב-25.14% מההון ו-98% ממניות ההנהלה, גב' חיה אליהו, המחזיקה ב-0.02% מההון ו-2% ממניות ההנהלה, שלמה אליהו אחזקות בע"מ, המחזיקה ב-61.7% מההון, אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, המחזיקה ב-13.14% מההון. בעלי המניות של חברת שלמה אליהו אחזקות בע"מ, הינם מר שלמה אליהו המחזיק ב-83.31% וגב' חיה אליהו המחזיקה ב-16.69%.

בעלת המניות היחידה בחברת אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, הינה שלמה אליהו אחזקות בע"מ, שהמחזיקים בה הינם ה"ה שלמה אליהו וגב' חיה אליהו כמפורט לעיל.

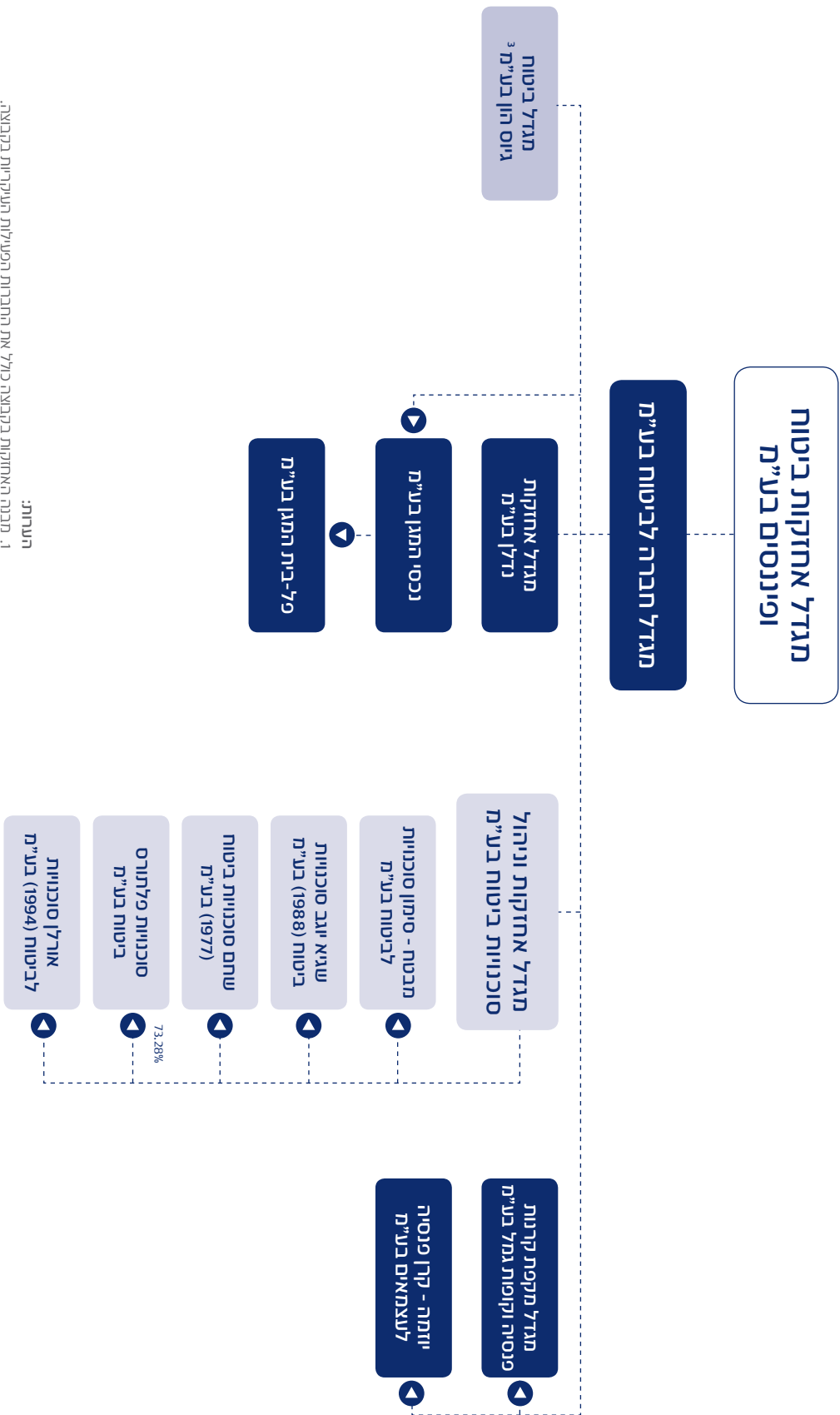
2.3. תרשים מבנה אחזקות של הקבוצה

להלן תרשים מבנה האחזקות של החברות העיקריות בקבוצה, סמוך ליום פרסום הדוח².

¹ כפי שנמסר לחברה ע"י אליהו הנפקות, נכון למועד הדוח, החברה לרישומים של בנק הפועלים מחזיקה 721,501,786 מניות של מגדל אחזקות.

² לרשימה של החברות הבנות והחברות הכלולות לתאריך הדוח, ראה תקנה 11 בחלק פרטים נוספים על התאגיד.

תרשים אחזקות הקבוצה
נכון ליום 26 במרס 2019

הערות:
 1. מבנה האחזקות בקבוצה כולל את החברות הפעילות והעקיפות בקבוצה.
 2. החברות המתיארות הינן באחזקה של 100% אלא אם צוין אחרת.
 3. עיקר פעילותה של החברה הינו גיוס הון משעי עבור מגדל ביטוח.
 פרטים נוספים על התאגיד.

2.4. התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה במהלך שנת 2018 ועד למועד פרסום הדוח

2.4.1. השפעת הסביבה הכלכלית ותנודתיות בעקום הריבית חסרת הסיכון

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מסביבת ריבית נמוכה ומתנודתיות של עקום הריבית.

בהמשך לתנודתיות ניכרת של עקום הריבית שאפיינה את שנת 2017 (אשר בסיכומה חלה ירידה של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2016), בשנת 2018 המשיכה התנודתיות בעקום הריבית, תוך עלייה של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2017 אשר התרכזה ברבעונים השני והרביעי של שנת 2018.

לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה, ובכלל זה על גובה ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

השפעת השינויים בעקום הריבית כאמור והשפעת הנחות אקטואריות נוספות, לרבות אומדן מימוש גמלה, הביאו בסיכומה של שנת 2018 לקיטון בעתודות ביטוח החיים, בסך של כ-601 מיליון ש"ח (לפני מס). לפירוט ראה באור 3.7.ב.3. (5) לדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר רגישות הרווח (והפסד) וההתחייבויות הביטוחיות לשינויים בריבית, ראה באור 3.7.ב.1.א) בדוחות הכספיים לשנת 2018.

השינויים בעקום הריבית משפיעים גם על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, כמצוין בסעיף 2.4.4 להלן.

במקביל, בשנת 2018 חל קיטון ניכר בהכנסות מהשקעות לעומת שנת 2017, שנבע מירידות במדדי המניות וכן מירידות בשערים במדדי אגרות החוב, אשר התרכזו בעיקרן ברבעונים השני והרביעי של השנה החולפת. לפירוט נוסף, ראה סעיפים 2.2 ו-2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה.

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסומו, חלה עליה משמעותית בהכנסות מהשקעות, ומנגד ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון, לפירוט ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

בנוסף, לשינויים האמורים לעיל של עקום הריבית, ישנה השפעה גם על ההתחייבויות האקטואריות של חשבונות העמיתים מקבלי הקצבה בקרנות הפנסיה החדשות, שמועד זכאותם לקיצבה חל לפני 1 בינואר 2018, וכן ביחס לסך כל העמיתים ביוזמה לעצמאים. ההשפעה באה לידי ביטוי בקיטון בהתחייבויות בתקופה המדווחת כתוצאה מעלייה של עקום הריבית המשמש להיוון ההתחייבויות כלפי העמיתים הנזכרים לעיל. יצוין כי הריבית הינה רק חלק ממנגנון האיזון האקטוארי, והעודף/ גירעון נקבע גם לפי תוצאות ההשקעות והשפעת גורמים דמוגרפיים שונים.

2.4.2. השפעת הנחות אקטואריות שונות בתחומי הפעילות השונים של החברה

התחזיות וההנחות אשר על בסיסן מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות בתחומי פעילותה השונים, מבוססות, בין היתר על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת, ובהנחה כי תביעות העבר (אשר נבחנו במחקרים), ייצגו את העתיד לקרות ("התחזיות וההנחות האקטואריות של החברה"). נוכח הרפורמות בשנים האחרונות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית והדמוגרפית, נתוני העבר עשויים לא לשקף בהכרח את התוצאות העתידיות, והתחזיות וההנחות האקטואריות של החברה מתבססות לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה, שלא בהכרח יתממשו, או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לתחזיות וההנחות האקטואריות של החברה.

יצוין כי הערכות אקטואריות, לרבות עדכון, עשויות להשפיע על הנתונים הכספיים של החברה, לרבות על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, ולא מן הנמנע כי אף באופן מהותי.

במהלך שנת הדוח הושפעו ההתחייבויות הביטוחיות, בין היתר, מעדכון שיעורי מימוש הגמלאות. לפירוט בנוגע לעדכון הנחות אקטואריות בחישוב העתודות בביטוח חיים, ראה סעיף 6.3.1 להלן וכן באור 37.ב.3.ב.5 (5) לדוחות הכספיים.

2.4.3. התפתחויות אחרות בסביבה העסקית ובכלל זה שינויים מהותיים בהסדרים תחיקתיים

תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

בשנים האחרונות, עובר שוק הביטוח הפנסיוני שינויים מהותיים הנוגעים, בין היתר, למוצרים הפנסיוניים המשוקים על ידי חברות הביטוח ואופן שיווקם, לערוצי ההפצה השונים וכן ביחס למבוטחים, למועמדים לביטוח ולזכויותיהם. השינויים האמורים התבטאו בעיקר בהתעצמות מוצר הפנסיה במסגרת מכירות חדשות של מוצרי חסכון לטווח ארוך תוך כדי שחיקת דמי הניהול הממוצעים בשוק.

עיקרי השינויים שחלו בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח מפורטים בסעיף 6.3 בחלק ב' להלן.

להלן יפורטו בתמצית ההוראות הרגולטוריות המהותיות שחלו בשנת הדוח:

(א) רפורמת קרנות ברירת מחדל

החל מחודש אוגוסט 2016 פועלות בשוק שתי קרנות פנסיה שהן קרנות ברירת מחדל שנבחרו על ידי משרד האוצר, בהתאם לחוזר שפורסם ביום 3 ביולי 2016. בחודש אוגוסט 2018 פורסם חוזר חדש בדבר קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות המעדכן את הוראות החוזר שפורסם ביום 3 ביולי 2016 ביחס לקרנות ברירת מחדל.

על פי הוראות החוזרים האמורים, ביום 31 במרס 2019 יפקעו כל הסכמי ברירת המחל בקשר עם מוצרי חסכון ארוך טווח של כל החברות המנהלות מול מעסיקים, שהיו בתוקף במרס 2016.

ביום 14 באוקטובר 2018 הודיע משרד האוצר על בחירתן של 4 קרנות ברירת מחדל (מתוך שתיים שפעלו קודם לכן): אלטשולר-שחם, מיטב דש, פסגות והלמן-אלדובי ("הקרנות הנבחרות").

בחירת הקרנות הנבחרות הינה לתקופה שבין 1 בנובמבר 2018 ועד ליום 31 באוקטובר 2021. במסגרת כללי הבחירה נקבעו שיעור דמי הניהול המרביים, אשר יגבו על ידי קרנות הפנסיה האמורות מעמיתים ומקבלי קצבה חדשים.

לפרטים נוספים, לרבות הערכת החברה בדבר ההשלכות הצפויות של החוזר, ראה סעיף 6.3.4 להלן.

(ב) חוזר שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה

בחודש מאי 2018 פורסם חוזר בעניין תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה, הקובע הוראות להסדרת הליך שיווק כיסוי מפני אובדן כושר עבודה לקראת כריתת חוזה ביטוח, כך שמועמד לביטוח ימנע מרכישת כיסוי ביטוחי עודף שלא ניתן לממשו.

בין יתר הוראות החוזר, נקבעה הוראה כי במקרים בהם נרכש הכיסוי לאובדן כושר עבודה אגב חיסכון פנסיוני, דהיינו על חשבון תקציב המעסיק בנוסף לתגמולים, לא ניתן יהיה לרכוש כיסוי מפני אובדן כושר עבודה כאמור, במידה והעלות המצטברת של סך כל הכיסויים הביטוחיים של המבוטח בקופת הגמל, לרבות כיסוי ביטוחי הנרכש בנפרד על ידי המעסיק ועל חשבון ההפקדות למרכיב החיסכון, חורגת ממגבלה של 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים, לרבות התשלום עבור הכיסוי לאובדן כושר עבודה, עד לאותו מועד ("מגבלת ה-35%"). לאור האמור,

ייתכנו מצבים בהם שיעור הכיסוי הנרכש על ידי המבוטח יפחת במהלך תקופת הביטוח, ככל שיוגבל על ידי מסגרת התקציב הנזכר לעיל.

בהתאם לטיטת תיקון החוזר שפורסמה ביום 3 במרס 2019, נדחה מועד תחילת החוזר ליום 1 בנובמבר 2019.

יזכר כי בנוסף לחוזר זה, במקרים שבהם הכיסוי לאובדן כושר עבודה נרכש על חשבון מרכיב תגמולי עובד ומעסיק (ללא תקציב מעסיק בנוסף), החל מחודש אפריל 2019 צפוי שינוי במוצר אשר ישווק החל ממועד זה, בעקבות ההוראה בתנאי הפוליסה לחשב את הכיסוי בשיעור קבוע מהשכר למשך כל תקופת הביטוח על פי חישוב מצטבר במגבלת ה-35%. לאור האמור, ייתכנו מצבים בהם לא יוכל המבוטח לרכוש את השיעור המבוקש על ידו במועד ההצטרפות, אלא שיעור נמוך יותר אשר יקובע למשך כל תקופת הביטוח בכפוף להנחות היסוד אשר על פיהן חושב.

לפרטים נוספים אודות החוזר, לרבות השלכות צפויות על החברה, ראה סעיף 6.3.5 להלן.

(ג) **בחינה מחודשת של תעריפי ביטוח הריסק על ידי הממונה**

בחודש יוני 2018 קיבלה החברה הנחיה מהממונה, להגיש מחדש את תעריפי הריסק למקרה פטירה, תוך שהיא מבצעת אבחנה תעריפית בין הכיסוי המשווק במסגרת פנסיונית לבין הכיסוי המשווק באופן פרטי או לטובת משכנתא.

לאחר בחינת הממונה את התעריפים, קיבלה החברה במהלך חודש פברואר 2019 את היתר הממונה לשיווק מוצרי ביטוח ריסק חדשים. במסגרת זו, אושר תעריף ריסק פרט במסגרת תכניות ריסק בפרמיה משתנה כל שנה וריסק משכנתא בפרמיה משתנה כל שנה. בשלב זה אין לחברה אישור של הממונה למכירת ביטוח ריסק כחלק מפוליסת ביטוח הכוללת חסכון (לשכירים, לעצמאים ולפרט) וכן אישור לשווק תכניות ריסק פרט אחרות (הכנסה למשפחה וריסק בפרמיה משתנה כל 5 שנים).

לפרטים נוספים אודות השינויים המתוארים בפסקה זו, לרבות השלכות צפויות על החברה, ראה סעיף 6.3.6 להלן.

המידע הכלול בסעיף 2.4.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

2.4.4 **יישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II**

בהתאם לחוזר הסולבנסי, חברת ביטוח נדרשת לקיים משטר כושר פירעון כלכלי, במטרה להבטיח את כושר פירעונה כלפי מבוטחיה.

לאחר שקיבלה מגדל ביטוח אישור מהממונה שבוצעה ביקורת רואה חשבון לראשונה על יישום הוראות חוזר הסולבנסי, החל מחודש נובמבר 2018, משטר כושר הפירעון היחיד החל על מגדל ביטוח הינו האמור בחוזר הסולבנסי, חלף תקנות ההון. לפרטים נוספים, ובכלל זה נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון של מגדל ביטוח לפי משטר סולבנסי 2 ליום 31.12.2017, ראה סעיף 3.2 לדוח הדירקטוריון ובאר 14 ד. לדוחות הכספיים.

2.4.5. תכנית ניהול הון וקביעת יעד הון

בחודש נובמבר 2018 אישר דירקטוריון החברה תכנית ניהול הון, אשר במסגרתה קבע יעד ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 בקשר עם הוראות חוזר הסולבנסי ("יעד ההון"). בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה, יעד ההון יעלה בהדרגה בכ-3% כל שנה, החל מ-100% נכון ליום 31 בדצמבר 2017 ועד לשיעור של 120% ביום 31 בדצמבר 2024 (תום תקופת הפריסה כפי שנקבעה בחוזר הסולבנסי).

עמידת החברה ביעדי ההון ובתכנית ההון האמורים בסעיף זה, אינה וודאית והינה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה וודאית ואינה בשליטתה של החברה.

לפרטים נוספים, ראה באור 14.ד. לדוחות הכספיים וכן דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר 2018 (אסמכתא: 2018-01-114846).

2.4.6. הנפקת כתבי התחייבויות באמצעות מגדל גיוס הון ופדיון מוקדם של כתבי התחייבויות

(א) הנפקת אגרות חוב סדרה ו'

לפרטים ומידע בדבר הנפקת אגרות חוב סדרה ו' אשר תמורתן הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים של החברה ביום 1 בינואר 2018, ראה באור 1.ה.24. לדוחות הכספיים.

(ב) הנפקת אגרות חוב סדרה ז'

לפרטים ומידע בדבר הנפקת אגרות חוב סדרה ז' אשר תמורתן הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים של החברה בחודש דצמבר 2018, ראה באור 1ה.24. לדוחות הכספיים.

תמורת ההנפקה שימשה לפדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב'), בהתאם לתנאיהן, אשר הנפיקה מגדל גיוס הון בחודש ינואר 2012 וחודש דצמבר 2012, בהתאמה.

לפרטים נוספים, ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2018, אסמכתא: 2018-01-114822, מיום 12 בדצמבר 2018, אסמכתא: 2018-01-121446 ומיום 13 בדצמבר 2018, אסמכתא: 2018-01-122205.

(ג) פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרות א' ו-ב')

ביום 3 בינואר 2019 ביצעה מגדל גיוס הון פדיון מוקדם של אגרות החוב (סדרה א') וביום 31 בדצמבר 2018 ביצעה פדיון מוקדם של אגרות החוב (סדרה ב').

לפרטים נוספים, ראה באור 1ה.24. לדוחות הכספיים וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 12 בדצמבר 2018 (אסמכתא: 2018-01-121491), דיווחים מידיים של מגדל גיוס הון מיום 12 בדצמבר 2018 (אסמכתאות: 2018-01-121470 ו-2018-01-121476), מיום 3 בינואר 2019, (אסמכתא: 2019-01-001530) ומיום 11 בינואר 2019 (אסמכתא: 2019-01-000078).

2.4.7. דירוג החברה ואגרות החוב שגיוסו באמצעות מגדל גיוס הון

בחודש ספטמבר 2018, הודיעה מידרוג בע"מ כי היא מותירה על כנם את הדירוגים הבאים: דירוג של Aa1.il לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה; דירוג של Aa3.il (hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים מסוג הון משני (סדרות א', ב, ג, ה) וכן עבור כתבי ההתחייבות הנדחים מסוג מכשיר הון רובד 2 (סדרה ו') ודירוג של Aa2.il (hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים מסוג הון שלישוני מורכב (סדרה ד') שהונפקו על ידי החברה באמצעות מגדל גיוס הון. אופק הדירוג יציב. כמו כן, בחודש נובמבר 2018, ערב הנפקת

אג"ח ז' כמתואר בסעיף 2.4.6(ב) לעיל, קבעה מידרוג בע"מ דרוג של Aa3.il (hyb) עבור הסדרה החדשה מסוג מכשיר הון רובד 2 (סדרה ז') בסך כולל של עד 1,400,000,000 ש"ח ע.ב.

לפרטים נוספים, ראה באור 3.ה.24 לדוחות הכספיים, וכן דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2018 (אסמכתא: 2018-01-114822) ומיום 25 בספטמבר 2018 (אסמכתא: 2018-01-089559).

2.4.8 שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בקבוצה

(א) יו"ר דירקטוריון החברה

ביום 1 באפריל 2018 סיים את תפקידו מר יוחנן דנינו כיו"ר דירקטוריון החברה (וכן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות) ובעקבות כך, חלו השינויים הבאים בדירקטוריון החברה:

ביום 1 באפריל 2018, עם סיום תפקידו של מר דנינו כיו"ר דירקטוריון החברה, החליפו פרופ' עודד שריג כיו"ר דירקטוריון החברה.

ביום 24 בדצמבר 2018 הודיע פרופ' עודד שריג, על התפטרותו מדירקטוריון החברה. מכתב התפטרותו של מר עודד שריג כלל פירוט נסיבות שיש בהן עניין לציבור, ואלו פורטו בדיווח החברה בנושא. לפירוט ראה סעיף 29 בחלק ה' להלן.

ביום 1 במרס 2019 סיים פרופ' עודד שריג את כהונתו והחל ממועד זה, החל מר ניר גלעד את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה, לאחר הודעת הממונה כי אינו מתנגד לאישור המינוי ולאחר אישור דירקטוריון החברה למינוי האמור.

לפרטים נוספים, ראה דוחות מיידיים של מגדל אחזקות מיום 28 במרס 2018 (מספרי אסמכתאות: 2018-01-031513 וכן, 2018-01-031414), מיום 24 בדצמבר 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-125889), מיום 11 בפברואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-012076), מיום 6 בפברואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-010720) ומיום 12 בפברואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-012301).

(ב) דירקטוריון החברה

(1) ביום 26 באפריל 2018 וביום 20 בינואר 2019 החלו מר עזריאל מוסקוביץ ומר אריה מינטקביץ' את כהונתם כדירקטורים בחברה, לאחר הודעות הממונה כי אינו מתנגד לאישור המינויים.

לפרטים נוספים, ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 29 באפריל 2018 מספר אסמכתא: 2018-01-041794 ומיום מיום 21 בינואר 2019 מספר אסמכתא: 2019-01-008196.

(2) ביום 28 במאי 2018 סיים מר ישראל אליהו את כהונתו כדירקטור בחברה. מר ישראל אליהו ממשיך לכהן כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה וכיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון. לפרטים נוספים, ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 27 במאי 2018 מספר אסמכתא: 2018-01-043092.

(3) ביום 12 במרס 2019 הודיע מר אברהם ביגר לחברה על התפטרותו מתפקידו כדירקטור חיצוני בחברה ובמגדל אחזקות, בתוקף מיום זה, וזאת בהתאם להתחייבותו לחברת פז, כי יתפטר מתפקידו כדירקטור חיצוני בחברות קבוצת מגדל עם מינויו כדירקטור בפז בהתאם להוראות החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות תשע"ד-2013. לפירוט ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 12 במרס 2019 מספר אסמכתא 2019-01-021061.

(4) ביום 24 במרס 2019 אישרו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה את מינויו של מר מישאל וקנין לדירקטור חיצוני בחברה, זאת בכפוף לאי התנגדות הממונה. ביום 24 במרס 2019 התקבל אישור הממונה למינוי ובמועד זה נכנסה כהונתו של מר מישאל וקנין לתוקף. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 במרס 2019 מספר אסמכתא: 2019-01-025636.

(ג) נושאי משרה שאינם דירקטורים

(1) במהלך חודש יוני 2018, מונה מר דורון ספיר למנכ"ל החברה, וזאת לאחר שביום 1 ביוני 2018 סיים מר עופר אליהו את תפקידו כמנכ"ל החברה. מר דורון ספיר מונה כמנכ"ל מגדל אחזקות לאחר שביום 26 ביוני 2018 הודיע מר ערן צ'רנינסקי, על רצונו לסיים את תפקידו בקבוצה, ובכלל זה כמנכ"ל מגדל אחזקות וכמנהל חטיבת הפיננסים והאקטואריה של מגדל ביטוח.

יוער כי המועד לכינוסה של האסיפה הכללית שנקבע ליום 29 באוגוסט 2018 לאישור תנאי כהונתו והעסקתו של מר דורון ספיר, נדחה ליום 3 באפריל 2019 כאשר במועד זה יובאו לאישור תנאי כהונתו והעסקתו כמנכ"ל החברה וכמנכ"ל מגדל אחזקות, החל מיום מינויו כמנכ"ל החברה וכמנכ"ל מגדל אחזקות. דחיית הדיון האמורה בוצעה על רקע צורך להבהיר מול הממונה את אופן יישום חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ביחס למענק חתימה שקיבל המנכ"ל בקשר עם כהונתו בחברה. לפרטים נוספים ראה באור 4.ט.38 ד לדוחות הכספיים

וכן דיווחים מיידים של מגדל אחזקות מיום 23 באוגוסט 2018 (אסמכתא: 2018-01-080433) ומיום 26 בפברואר 2019 מספר אסמכתא: 2019-01-016900

לשינויים נוספים הנוגעים לנושאי משרה בקבוצה ראה סעיף 20.7 בחלק ד' להלן.

3. תחומי הפעילות של הקבוצה

תחומי הפעילות העיקריים של הקבוצה, המדווחים כמגזרים עסקיים בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, הינם (ראה גם באור 3א. לדוחות הכספיים):

3.1 תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. הפעילות בתחום זה מתמקדת בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרן השתלמות) ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

תחום זה, הינו תחום הפעילות העיקרי בו עוסקת הקבוצה.

3.2 תחום ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שיניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות בתקופת ביטוח העולה על שנה.

3.3 תחום ביטוח כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את כל ענפי הביטוח האחרים שהקבוצה עוסקת בהם, למעט בענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ותחום ביטוח הבריאות. תחום זה כולל את תתי הענפים העיקריים הבאים: ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, וענפי ביטוח כללי אחרים (הכוללים ביטוחי חבויות וביטוחי רכוש ואחרים).

3.4 פעילויות נוספות שאינן עולות כדי תחום פעילות

לחברה קיימות פעילויות אחרות, הכלולות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה במסגרת "מגזרי פעילות אחרים" או ב"לא מיוחס למגזרי פעילות" בהן עוסקת הקבוצה. פעילויות אלו כוללות החזקה בסוכנויות הביטוח, פעילות השקעה המבוצעת שלא כנגד העתודות הביטוחיות לסוגיהן, אלא כנגד ההון העצמי הנדרש לעסקי הביטוח ועודפי ההון של חברות הקבוצה.

4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה**4.1 השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח**

בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח לא בוצעו עסקאות מהותיות בהון החברה.

5. חלוקת דיבידנדים

לפרטים אודות מגבלות רגולטוריות ובדין העשויות להשפיע על חלוקת דיבידנד בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה, ראה סעיף 16.1.2 בחלק ד' להלן וכן באור 14ד. לדוחות הכספיים.

חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

6. מוצרים ושירותים

6.1. כללי

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך מאופיין בעיקר במוצרי חיסכון לתקופת הפרישה ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

הקבוצה משווקת מגוון מוצרים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן, לרבות קרנות השתלמות³. פעילות הקבוצה בתחום זה מתבצעת באמצעות החברה וחברות הבנות שלה: מגדל מקפת, המנהלת את קרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ("מקפת אישית" ו"מקפת משלימה") וקופות גמל נוספות של הקבוצה שאינן קופות ביטוח, וכן יוזמה לעצמאים, המנהלת קרן פנסיה ותיקה - יוזמה קרן פנסיה לעצמאים.

תמהיל מוצרי תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך מושפע מהסדרות רגולטוריות ענפיות במסגרת חוקים, תקנות, חוזרים והוראות ממונה שמטרתן ביצוע הסדרה בתחום, עידוד החיסכון לטווח ארוך של ציבור החוסכים, קביעת כללים ומגבלות, באמצעות מתן תמריצים כגון הטבות מס לחיסכון הפנסיוני ותנאי משיכתו, קביעת הוראות בידי עבודה המחייבות מעסיקים לערוך ביטוח פנסיוני לעובדיהם, הנפקת אגרות חוב מיועדות ועוד, המהווים שיקול מרכזי בבחירת הלקוחות את מוצרי התחום.

נכון ליום 30 בספטמבר 2018 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בתחום זה⁴. לפירוט נתי שוק בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך ראה סעיף 7.3 להלן. כמו כן, לחלקה של הקבוצה בתחום החיסכון לטווח ארוך כהגדרתו בחוק הפיקוח, ראה סעיף 16.1.1(א) להלן.

הסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות (לרבות הסדרים הנוגעים לדמי הניהול, התקשרות בהסכמי ברירת מחדל ואופן הקצאת אג"ח מיועדות), וכן טיטות הסדרים התלויים ועומדים נכון למועד פרסום הדוח, שעיקרם מתואר להלן, הביאו, ועשויים להביא, לשינויים מהותיים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, ובפרט ביחס לתמהיל המוצרים הכלולים בו. למגמות ושינויים מהותיים בתחום זה וכן לפרטים נוספים אודות הסדרים הרגולטורים האמורים ולהשלכותיהם על החברה, ראה סעיפים 6.3 ו-6.4 להלן.

6.2. המוצרים בתחום, מאפייניהם העיקריים וההבדלים העיקריים ביניהם

ביטוח חיים: המוצר כולל כיסוי של סיכון ("ריסק") או חיסכון טהור ו/או שילוב של חיסכון וסיכון המוצעים בהתאם לחוזה בין המבטח למבוטח (פוליסות ביטוח).

חברת הביטוח נוטלת על עצמה לשלם את תגמולי הביטוח בעת התממשות אירוע הסיכון, גם אם חלו שינויים אקסוגניים, לטובה או לרעה, לגבי פרמטרים אשר מעוגנים בתנאי הפוליסה, לרבות סיכון של עלייה בתוחלת החיים, במידה וסיכון זה נכלל במקדם ההמרה לקצבה הנקוב במסלול הקצבה הרלבנטי. במסגרת זו משווקות פוליסות הכוללות ריסק ו/או חיסכון שאינן פנסיוניות.

קרנות פנסיה: ככלל, המוצר כולל שילוב של כיסוי ביטוח הדדי לריסק וחיסכון (קצבה, פנסיית נכות ופנסיית שארים), ואלו מעוגנים בתקנון הקרן.

קופות גמל: המוצר כולל חיסכון, לטווח הארוך, הבינוני והקצר, בהתאם למוצר הרלוונטי.

מאפיינים עיקריים מבדילים - ניתן למנות את המאפיינים העיקריים הבאים, המבדילים בין מוצרי הביטוח ומוצרי החיסכון הפנסיוני המשווקים על ידי הקבוצה:

³ יש לראות בקרן ההשתלמות חיסכון לטווח הבינוני לפני גיל פרישה.

⁴ מבוסס על עיבוד דיווחי משרד האוצר, נכון ל-30.9.2018, שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר (דוחות ניהוליים, פנסיה-נט, גמל-נט).

קופות ביטוח ⁵	קרנות פנסיה	קופות גמל ⁶
חוזת (פוליסת ביטוח)	תקנון	תקנון
ניתנים לשינוי רק בהתאם לתנאי החוזת ובכפוף לדין.	ניתנים לשינוי מעת לעת באישור הממונה.	ניתנים לשינוי מעת לעת באישור הממונה.
כספים שהופקדו עד לשנת 2008, ויועדו לחיסכון באפיק ההוני, ניתן למשוך כסכום הוני. החל משנת 2008 לא ניתן להפקיד כספים לאפיק ההוני; כספים שהופקדו לאחר שנת 2008 ניתן למשוך כקצבה בלבד החל מגיל הפרישה.	קצבה החל מגיל פרישה.	כספים שהופקדו עד לשנת 2008, ניתן למשוך כסכום הוני. כספים שהופקדו לאחר שנת 2008 ניתן למשוך כקצבה בלבד החל מגיל הפרישה (באמצעות העברה לקופה משלמת לקצבה).
כיסוי ביטוחי	במסגרת קרנות הפנסיה קיים, במרבית המקרים, כיסוי לשארים למקרה פטירה וכיסוי לאובדן כושר עבודה, וניתן להתאים את הכיסויים לצורכי המבוטח בהתאם לתקנון.	הכיסויים מוגדרים בתקנון של כל קופה. חברה מנהלת של קופת גמל רשאית לרכוש פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות ואובדן כושר עבודה. נכון למועד זה, קופות הגמל בניהול הקבוצה לא רכשו פוליסות קבוצתיות כאמור. בנוסף, רשאית חברה מנהלת של קופת גמל לשווק לעמיתיה כיסויים ביטוחיים באמצעות פוליסות פרט לסיכונים מוות, לסיכונים נכות ולשחרור מתשלום. נכון למועד זה, הקבוצה אינה משווקת כיסויים ביטוחיים כאמור.
ביטוח הדדי	לא קיים ביטוח הדדי בין החברות / הפנסיונרים החברים בקרן. הנחות אקטואריות, המהוות בסיס לזכויות העמיתים / פנסיונרים, נבחנות מעת לעת בהתאם למצב בפועל. אם חל בהן שינוי, לטובה או לרעה, זכויות העמיתים / הפנסיונרים מושפעות משינויים אלה, והם נושאים בעודף או בגירעון אקטוארי של הקרן בהתאם לתקנונה.	לא קיים ביטוח הדדי.

⁵ תוכנית ביטוח שאושרה כקופת גמל (למניעת ספק, לא כולל תכנית פרט שאיננה מאושרת כקופת גמל).

⁶ קופת גמל בהקשר זה הינה קופת גמל לחיסכון (אשר הכספים המופקדים בה החל משנת 2008 מיועדים לקצבה) או קופת גמל לתגמולים (אשר הכספים שהופקדו בה עד לשנת 2008 ניתן למשוך כסכום הוני).

⁷ מובהר כי ישנם כללים המאפשרים משיכה הונית כגון כספי פיצויים והיוון חלקי/מלא של כספי הקצבאות.

קופות ביטוח ⁵	קרנות פנסיה	קופות גמל ⁶	
<p>מקדם קיצבה</p> <p>בפוליסות ששווקו עד לתום שנת 2012, המבוטחים בתוכנית קצבה נהנים, בחלק ממסלולי הקצבה, ממקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים, בהתאם לתנאי הפוליסה.</p> <p>החל מחודש ינואר 2013, פוליסות הכוללות מקדם קצבה מובטח משווקות למצטרפים החל מגיל 60 בלבד.</p> <p>למצטרפים מתחת לגיל 60 מוצעות פוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון ללא מקדמי קצבה מובטחים, ומקדם הקצבה בהן יקבע במועד הפרישה.</p> <p>החל משנת 2016 ההסדר התחיקתי מאפשר לנייד את הפוליסות עם מקדם הקצבה המובטח מחברת ביטוח אחת לשנייה, תוך שמירה על המקדם המובטח. יחד עם זאת, למיטב ידיעת החברה, פעילות נידו כאמור לא יצאה לפועל.</p>	<p>מקדם קצבה לא מובטח ומושפע ממשנתנים דמוגרפיים ופיננסיים, כפי שנקבע בתקנון כל קרן.</p>	<p>לא קיים מקדם קיצבה.</p>	
<p>זהות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים, המשולמים לשארים, כמשמעותם בחוק פיצויי פיטורין.</p>	<p>גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים, המשולמים לשארים, כמשמעותם בחוק פיצויי פיטורין.</p>	<p>גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים המשולמים לשארים, כהגדרתם בחוק פיצויי פיטורין.</p>	<p>זהות הנהנה</p>
<p>ביחס לפוליסות שנמכרו עד שנת 1990 - לחברות הביטוח מונפקות אגרות חוב ממשלתיות מיועדות המבטיחות הצמדה למדד בתוספת ריבית ("אג"ח חץ").</p> <p>בהתאם, מרבית תכניות ביטוח החיים שנמכרו עד אותו מועד הן תכניות מבטיחות תשואה (צמודות למדד בתוספת ריבית), כאשר חברת הביטוח משקיעה את מרבית העתודות באג"ח חץ ואת יתרת העתודות בהשקעות חופשיות בהתאם למגבלות הקבועות בהסדרים התחיקתיים. תכניות אלה נקראות "מבטיחות תשואה" או "לא משתתף"⁸.</p> <p>בפוליסות אלה לא הוגדרו דמי ניהול מהצבירה וחברת הביטוח נהנית מהפער שנוצר בין התחייבויותיה כלפי המבוטחים כפי שנקבעו בפוליסות הביטוח ובין הרווחים מההשקעותיה (הן מההשקעות החופשיות והן בהשקעות באג"ח חץ) ("המרווח" ו/או "המרווח הפיננסי").</p> <p>ביחס לפוליסות שנמכרו במהלך שנת 1991 ואילך - תכניות הביטוח המוצעות, אינן מבטיחות תשואה למבוטח וכן צומצמה בגין הנפקת אג"ח חץ לחברת הביטוח, אשר בשנת 1992 הופסקה לחלוטין⁹.</p> <p>כספי החיסכון מושקעים בהשקעות חופשיות (למעט הכספים המושקעים באג"ח חץ בפוליסות ששווקו בשנת 1991), ויתרת החיסכון המצטבר תלויה בתוצאות שמניבות ההשקעות של המבוטח ("תכנית משתתף" או "משתפות ברווחים" או "תכניות תלויות תשואה" או "ביטוח תלוי תשואה").</p>	<p>החל משנת 2004, קרנות פנסיה חדשות מקיפות וקרנות פנסיה ותיקות (סגורות לעמיתים חדשים)¹⁰ - זכאיות להשקיע 30% מסך נכסיהן באג"ח מיועדות¹¹.</p> <p>החל מחודש יולי 2017, ההשקעה האמורה מתחלקת באופן הבא: 60% מנכסי מקבלי הקצבה מושקעים באג"ח המיועדות, ויתרת אגרות החוב המיועדות מוחזקות בנכסי העמיתים הפעילים והמוקפאים¹².</p>	<p>לקופות הגמל בניהול הקבוצה לא מונפקות אג"ח מיועדות¹³.</p>	<p>הנפקת אג"ח מיועדות</p>

⁸ הקבוצה פדתה במהלך השנים, בהתאם לאישור משרד האוצר, חלק מאג"ח המיועדות במטרה להשיג תשואות עודפות, והעתודות הושקעו בהשקעות חופשיות. הקבוצה איננה יכולה לרכוש מחדש אג"ח מיועדות בגין חלק מהנכסים שנפדו על ידה כאמור, וכתוצאה מכך החשיפה של הקבוצה במסגרת ההשקעות החופשיות גדלה. להשפעה של ירידת הריבית על העתודות, ראה גם באור 37. ב.3. (ב.5) לדוחות הכספיים.

⁹ בגין התכניות שנמכרו עד אותו מועד, ממשיכה המדינה להנפיק אג"ח מיועדות גם בגין הכספים שעל-פי תנאי תכנית הביטוח ניתן להפקידם בפוליסות אלו לאחר השינוי.

¹⁰ לקרנות הפנסיה הוותיקות ניתן סבסוד ממשלתי נוסף בגין הפחתת שיעור האג"ח המיועדות ותנאיהן.

¹¹ בקרנות הפנסיה החדשות ובקרן וותיקה, שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח המיועדות הינה כיום 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי בקרן הוותיקה קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.57%).

¹² נכון למועד הדוח, כ-29% מנכסי העמיתים הפעילים והמוקפאים מושקעים באג"ח מיועדות.

¹³ למעט הסדרים מיוחדים במספר קופות ספציפיות (אשר אינן בניהול הקבוצה).

6.3 מגמות ושינויים עיקריים בתחום

מזה מספר שנים עובר שוק הביטוח הפנסיוני שינוי מהותי המתפרס על כלל מרכיביו - המוצרים הפנסיוניים, ערוצי ההפצה והלקוחות.

בשנים האחרונות, התבטא השינוי בעיקר בהתעצמות מוצר הפנסיה במסגרת מכירות חדשות של מוצרי חסכון לטווח ארוך, תוך כדי שחיקת דמי הניהול הממוצעים בכלל המוצרים בשוק והחרפת התחרות, וזאת, בין היתר, באמצעות הסדרות רגולטוריות בתחום הפנסיוני.

כך, בשנים האחרונות נקבעו הוראות ביחס לקרנות פנסיה ברירת מחדל והסכמי ברירת מחדל, איחוד חשבונות וניוד חשבונות, עידוד כניסת מתחרים לחברות המנהלות הגדולות ולמנהלי ההסדרים ומעורבות גוברת של הרגולטור באישור תכניות ותעריפים. בנוסף נקבעו הוראות שונות ביחס לסוכנים ולבעלי רישיון, המקדמות תחרות בין הסוכנים, כגון הגבלת יכולת הסוכנים וסוכנויות ההסדר לעסוק בשיווק ובתפעול בו זמנית, איסור על קיום זיקה בין העמלה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול והחזר עמלת היקף במקרה של ביטול פוליסה.

החרפת התחרות והמשך מגמת הירידה בדמי הניהול ובעמלות לסוכנים עשויים להביא, להערכת החברה, לירידה ברווחיותה.

הערכות החברה בנוגע להשלכות ההסדרות בתחום הפנסיוני, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרות הרגולטוריות הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

להלן יפורטו השינויים המשמעותיים שאירעו בתחום בשנת הדוח:

6.3.1 עדכון הנחות אקטואריות הנוגעות לחישוב העתודות

בשנים האחרונות נצפו תופעות שהשפיעו על הנחות אקטואריות מרכזיות המשמשות בסיס לחישוב העתודות, ובכללן עליה בתוחלת החיים, עליה בשיעורי מימוש גמלה, מעבר למסלולי השקעה מותאמי גיל, ירידה בשיעורי הריבית ובשיעורי התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוחיות, ושינויים בהסדרי המיסוי שנועדו להביא למשיכת החיסכון הפנסיוני בדרך של גמלה. כל אלו הביאו לעלייה בהתחייבויות לתשלומי הגמלה או לניוד לקרנות הפנסיה.

לעניין עדכון עתודות (עתודה משלימה לגמלאות ועתודה בגין בדיקת נאותות העתודה) בעקבות שינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון, שיעורי מימוש גמלאות ושאר פרמטרים, ראה גם סעיף 2.4.1 לעיל וסעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה.

יצוין, כי מעת לעת עשויים לחול עדכונים בלוחות התמותה, ולעדכונים אלו יכולה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של החברה. לעניין רגישות החברה לשינויים בפרמטרים ביטוחיים ופיננסיים מרכזיים, כגון עדכון לוחות תמותה, ראה באור 3.3.7.3.ב(7) בדוחות הכספיים.

בקרנות הפנסיה נדרשות החברות המנהלות מעת לעת לבצע עדכון של ההנחות הדמוגרפיות שעל בסיסן יש לחשב את המאזן האקטוארי של הקרן והמקדמים בתקנונים, בהתאם להוראות הפיקוח.

6.3.2 הסדרים הנוגעים לדמי ניהול

ביום 1 באפריל 2018 נכנס לתוקף **תיקון לחוזר דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני**, בו נקבעו, בין היתר, תקופה מינימלית למתן הנחה בדמי ניהול (שתינתן החל ממועד כניסתו לתוקף של התיקון לחוזר), אשר תעמוד על חמש שנים ("תקופת ההנחה"),

ועודכנו המקרים בהם רשאי הגוף המוסדי להעלות דמי ניהול לפני תום תקופת ההנחה והצורך לידע את העמית לגבי מקרים אלו. עוד נקבע, כי במקרה של סיום עבודת העמית במקום עבודה שיש לו הסדר עם הגוף המוסדי המעניק לעובדיו הנחה ("הסדר הישן") לפני תום תקופת ההנחה, ימשיך ההסדר הישן לחול על העובד לשעבר עד לתום תקופת ההנחה, אלא אם קיים במקום עבודתו החדש הסדר מיטיב, או אם העובד בחר בהסדר שאינו ההסדר המיטיב.

הארכת תקופת ההנחה (אשר עמדה על שנתיים לפני התיקון), כמו גם שאר התיקונים בחוזר, משפיעים אף הם על הירידה בדמי הניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני, דבר אשר יפגע ברווחיות החברה.

6.3.3 הסדרה מול מעסיקים - תקנות תשלומים לקופות גמל

בחודש פברואר 2016 נכנסו לתוקף, בצורה הדרגתית, **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014** ("תקנות התשלומים"), המסדירות את אופן זרימת המידע בין כלל הגורמים המעורבים לעניין אופן ביצוע ההפקדות ושייכותם למרכיבי חשבון קופת הגמל (מעסיקים, גופים מוסדיים וחברות מתפעלות). נכון למועד הדוח, תקנות התשלומים חלות ביחס לכל המעסיקים, המעסיקים יותר מ-10 עובדים¹⁴.

יישום תקנות התשלומים הצריך, ומצריך, היערכות תפעולית מורכבת לאורך זמן הן מצד המעסיקים, הן מצד הגופים המוסדיים והן מצד חברות מתפעלות - מנהלי הסדרים או מתפעלים אחרים ("המתפעלים").

הטמעת הוראות תקנות התשלומים במערכות החברה לוותה ומלווה בקשיים תפעוליים, זאת נוכח מורכבות המהלך וכן נוכח קשיים ביישום ההוראות מצד המעסיקים והמתפעלים.

כחלק מהפעילות השוטפת, החברה משפרת כל העת את תהליכי קליטת הכספים והתאמת ממשקי המעסיקים לפוליסות של המבוטחים ולתוכניות הפנסיה, הגמל וההשתלמות של העמיתים. בתהליך זה מסתייעת החברה בבעלי הרישיון, בחברות המתפעלות ובמעסיקים על פי העניין.

החברה מעריכה כי השלמת הטמעת המערכות אצל כלל הגורמים בשוק, לרבות אצל המעסיקים הקטנים, ומעבר כלל המעסיקים במשק לדיווח באמצעות הממשק בסיום התהליך, צפויים לגרום לשיפור באיכות הנתונים שיתקבלו בחברה, דבר שיאפשר לחברה ליעל את פעילות הגבייה וניהול הקשר מול מבוטחים ומעסיקים.

6.3.4 הליך קביעת קרנות ברירת מחדל

בחודש נובמבר 2016, לאחר השלמת הליך בחירת קרנות ברירת המחדל שניהל משרד האוצר, החלו לפעול בשוק שתי קרנות פנסיה שהן קרנות ברירת מחדל, אשר היו ברירת מחדל לעובדים שלגביהם לא נקבעה (בדין או בהסכם או מכוחם) קרן פנסיה לצורך הפקדת תשלומי הפנסיה שלהם, ואשר לא בחרו בקרן פנסיה לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן.

שתי הקרנות שנבחרו (מיטב דש והלמן אלדובי) הציעו לעמיתים החדשים שהצטרפו אליהן החל מיום 1 בנובמבר 2016, דמי ניהול בשיעורים נמוכים משמעותית ממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק.

בחודש אוגוסט 2018 פורסם חוזר בדבר הליך קביעת קרנות פנסיה נבחרות, שהסדיר הליך נוסף של בחירת קרנות ברירת מחדל חדשות, שיהיו קרנות ברירת מחדל החל מ-1 בנובמבר 2018, ועד ליום 31 באוקטובר 2021 ("תקופת הזכייה"). במסגרת החוזר, נקבע כי שיעור דמי הניהול המרביים, אשר יגבו על ידי קרנות פנסיה ברירת מחדל לא

¹⁴ כניסתן לתוקף של תקנות התשלומים ביחס למעסיקים המעסיקים פחות מ-10 עובדים נקבעה ליום 1 בפברואר 2020.

יפחת מ-1% ביחס להפקדות ומ-0.05% ביחס לצבירה, כאשר קביעת קרנות פנסיה ברירת המחדל תיעשה בהתאם לפרמטרים שפורטו בחוזר, המבוססים על שיעור דמי הניהול בקרן. כמו כן נקבע כי דמי הניהול אשר יגבו ממקבלי קצבת זקנה חדשים שיפרשו בתקופת הזכייה, לא יעלו על שיעור של 0.3%.

ביום 14 באוקטובר 2018 הודיע משרד האוצר על בחירתן של 4 קרנות ברירת מחדל: אלטשולר-שחם, מיטב דש, פסגות והלמן-אלדובי ("הקרנות הנבחרות"). הקרנות הנבחרות מציעות לעמיתים חדשים שיצטרפו אליהן בתקופת הזכייה דמי ניהול בשיעורים נמוכים משמעותית ממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק (אך הגבוהים מאלה שהיו במרכז הראשון), אשר יישמרו להם למשך 10 שנים ממועד הצטרפותם לקרן.

במסגרת רפורמת קרנות ברירת המחדל, נקבע כי ביום 31 במרס 2019 יסתיימו כל הסכמי ברירת המחדל בהם היו קשורים מעסיקים עם חברות מנהלות, שהיו בתוקף ביום 13 במרס 2016 ("הסכמי ברירת המחדל"). משמעות הדבר היא כי החל מיום 1 באפריל 2019 יפתח שוק הסכמי ברירת המחדל, באופן שמעסיק לא יא רשאי לצרף עובדים חדשים לקרנות הפנסיה שהיו, עד לאותו מועד, תחת הסכמי ברירת המחדל.

החל מחודש אפריל 2019, לרשות כל מעסיק יעמדו האפשרויות הבאות: (1) מתן אפשרות לעובד לבחור באופן יזום את קרן הפנסיה בה הוא מבקש לנהל את החיסכון הפנסיוני שלו; (2) בחירה באחת מקרנות ברירת המחדל הנבחרות במרכז שערכה המדינה, כאמור לעיל; (3) למעסיקים אשר יבקשו להתקשר בהסכמי ברירת מחדל- עריכת הליך תחרותי לבחירת קופת ברירת מחדל.

על פי בקשת הממונה, מגדל מקפת הודיעה לכל אחד מהמעסיקים איתם הייתה קשורה בהסכם ברירת מחדל, כי לא יתאפשר צירוף עובדים חדשים כברירת מחדל לקרן הפנסיה החל מאותו מועד, עם זאת, שאר התנאים בהסכמים עם המעסיקים, לרבות ההטבות בדמי ניהול לעמיתים קיימים וחדשים, יותרו על כנם. במסגרת ההודעה למעסיקים, התבקשה החברה להבהיר למעסיקים כי אסור להם לבצע, במישרין או בעקיפין, כל פעולה שיש בה כדי לפגוע בזכות העובד לבחירת מוצר החיסכון הפנסיוני שלו, לרבות משלוח הודעה לעובד ובה קישור ישיר למילוי טופס הצטרפות לקרן פנסיה מסוימת, וכיוצא באלה.

עם זאת, מעסיק רשאי לבחור קרן פנסיה או קופת גמל שתשמש קופת ברירת מחדל לעובדיו לתקופה של חמש שנים, באמצעות עריכת הליך תחרותי, בהתאם לקריטריונים אלה בלבד: (א) מדד השירות המפורסם על ידי הממונה, (ב) תשואת קופת הגמל במסלול ההשקעות שהוא ברירת המחדל של הקופה¹⁵, ו-(ג) שיעור דמי הניהול המוצעים על ידי החברה המנהלת.

נכון למועד הדוח, ולמיטב ידיעת החברה, מעסיקים ספורים בלבד קיימו הליך תחרותי כאמור ביחס לבחירת קרנות פנסיה. משמעות הדבר היא כי הצטרפות עובד לקופת גמל או קרן פנסיה שלא נבחרה על ידי מעסיק בהליך תחרותי או שאינה קרן ברירת מחדל שנבחרה על ידי המדינה, תיעשה ע"י בחירה יזומה של העובד בקרן הפנסיה בה הוא מבקש לנהל את החיסכון הפנסיוני שלו.

יוער כי לבחירתן של שתי קרנות ברירת המחדל הנבחרות במרכז בשנת 2016 לא הייתה השפעה משמעותית על היקף דמי הגמולים והנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל שבניהול החברה. יחד עם זאת, בתקופת הדוח נמשכה השחיקה בשיעור דמי הניהול בשוק, ובכלל זה בקרנות ובקופות שבניהול החברה.

החברה מעריכה כי פקיעתם של כל הסכמי ברירת המחדל החל מחודש אפריל 2019 וכן זכייתן של 4 קרנות פנסיה נבחרות, עלולים להביא להפחתת שיעורי דמי הניהול הנגבים

¹⁵ התשואה שתילקח בחשבון היא התשואה המצטברת במסלול ההשקעות שהוא מסלול ברירת המחדל של הקופה, לתקופה של חמש שנים, שסיימה ביום הראשון של החודש שבו פורסם המרכז לבחירת קופת ברירת מחדל כמפורט בחוזר מיולי 2016.

מעמיתים חדשים ו/או מעמיתים קיימים ומפנסיונרים, להקטנת כמות המצטרפים החדשים ולפגיעה ברווחיות של מוצרים אלו.

יצוין, כי עשויה להתפתח הזדמנות מסוימת לגיוס לקוחות מקרב מעסיקים חדשים במועד פקיעתם של הסכמי ברירת המחדל.

החברה נערכת להתמודד עם התחרות הצפויה באמצעות הצעת תנאים מיטיבים למעסיקים ולעובדים, והרחבת השימוש בתהליכי עבודה דיגיטליים.

6.3.5 חוזר שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה

בחודש מאי 2018 פורסם חוזר בעניין תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה, הקובע הוראות להסדרת הליך שיווק כיסוי מפני אובדן כושר עבודה לקראת כריתת חוזה ביטוח, כך שיימכר רק למבוטחים שהכיסוי רלוונטי עבורם, וזאת לאור העובדה כי סכום תגמולי ביטוח בתכניות אובדן כושר עבודה מוגבל, בין היתר, לשיעור של 75% מגובה השכר המבוטח ערב מקרה הביטוח. בין יתר הוראות החוזר, נקבע כי גוף מוסדי, בעל רישיון או סוכן ביטוח יברר אודות קיומו של כיסוי ביטוחי קיים במסגרת בדיקת צרכיו של המועמד לביטוח, וזאת במטרה למנוע מהמועמד לביטוח לרכוש כיסוי ביטוחי עודף.

כמו כן, נקבע כי במקרים בהם נרכש הכיסוי לאובדן כושר עבודה אגב חיסכון פנסיוני, דהיינו על חשבון תקציב המעסיק בנוסף לתגמולים, לא ניתן יהיה לרכוש כיסוי מפני אובדן כושר עבודה כאמור, במידה והעלות המצטברת של סך כל הכיסויים הביטוחיים של המבוטח בקופת הגמל, לרבות כיסוי ביטוחי הנרכש בנפרד על ידי המעסיק ועל חשבון ההפקדות למרכיב החיסכון, חורגת ממגבלה של 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים, לרבות התשלום עבור הכיסוי לאובדן כושר עבודה, עד לאותו מועד ("מגבלת ה-35%"). תחולת החוזר הינה מיום פרסומו, למעט האמור בדבר מגבלת ה-35%, אשר תחולתה נקבעה בחוזר ליום 1 באפריל 2019, ונדחתה ליום 1 בנובמבר 2019 על פי טיוטת חוזר מתקן שפורסמה ביום 3 למרס 2019. לאור האמור, ייתכנו מצבים בהם שיעור הכיסוי הנרכש על ידי המבוטח יפחת במהלך תקופת הביטוח, ככל שיוגבל על ידי מסגרת התקציב של המעסיק כמפורט לעיל.

יזכר כי יחד עם האמור בחוזר זה, החל מחודש אפריל 2019, יחול שינוי בפוליסות ביטוח אובדן כושר עבודה הנרכשת על חשבון מרכיב תגמולי עובד ומעסיק (ולא מתקציב המעסיק), זאת בעקבות ההוראה בתנאי הפוליסה לחשב את הכיסוי בגין אובדן כושר עבודה כשיעור קבוע מהשכר למשך כל תקופת הביטוח, על פי חישוב מצטבר במגבלת ה-35%. לאור האמור, ייתכנו מצבים בהם המבוטח לא יוכל לרכוש את שיעור הכיסוי המבוקש על ידו במועד ההצטרפות, אלא שיעור נמוך יותר אשר יקובע למשך כל תקופת הביטוח בכפוף להנחות היסוד אשר על פיהן חושב.

החברה מעריכה כי כתוצאה מיישום הוראות החוזר, יקטן היקף הכיסוי הנרכש והיקף הרכישות של ביטוח אובדן כושר עבודה וביטוח למקרה מוות במסגרת הביטוח הפנסיוני, וכן כי תהיה לחוזר השלכה על הקטנת מכירות ביטוחי המנהלים.

יחד עם זאת, החברה מעריכה כי בעקבות הקטנת היקף הכיסויים הביטוחיים במסגרת הביטוח הפנסיוני, יתכן גידול ברכישת כיסויים ביטוחיים במסגרת פוליסות פרטיות, שיפצה חלקית על הקיטון האמור לעיל.

6.3.6 בחינה מחדש של תעריפי הריסק

בחודש יוני 2018 קיבלה החברה הנחיה מהממונה, להגיש מחדש את תעריפי הריסק למקרה פטירה, תוך שהיא מבצעת אבחנה תעריפית בין הכיסוי המשוק במסגרת פנסיונית לבין הכיסוי המשוק באופן פרטי או לטובת משכנתא.

לאחר דיונים ממושכים עם נציגי רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון קיבלה החברה בחודש פברואר 2019 את היתר הממונה לשיווק מוצרי ריסק חדשים. במסגרת זו, אושר תעריף ריסק פרט במסגרת תכניות ריסק בפרמיה משתנה כל שנה וריסק משכנתא בפרמיה

משתנה כל שנה. בשלב זה, לא אושר שיווקן של תכניות ריסק פרט אחרות (הכנסה למשפחה וריסק בפרמיה משתנה כל 5 שנים).

במסגרת ההיתר, קבע הממונה הוראה חדשה לפיה התבקשה החברה לשנות את מבנה עמלות הסוכנים בגין שיווק פוליסות ביטוח חיים, וליישם מנגנון של החזר עמלות. בהתאם למנגנון האמור, במקרה בו בוטלה הפוליסה במהלך 6 שנים ממועד תחילת הביטוח, תקבל החברה החזר של עמלת ההיקף בשיעורים שנעים בין 100% בגין ביטול הפוליסה בשנה הראשונה ועד 10% בגין ביטול הפוליסה בשנה הששית, באופן מדורג כך שבכל שנה (למעט בשנה האחרונה) ההחזר ירד ב-20%. החברה אינה רשאית לפצות את בעל הרישיון באופן ישיר או עקיף בשל החזר עמלות כמפורט לעיל.

להערכת החברה, יישום מנגנון החזר העמלות כאמור יביא לשיפור בשימור התיק של מכירות חדשות, דבר שעשוי להגדיל את הכנסות החברה.

בנוסף לכך, לא התקבל אישור הממונה למכירת כיסוי ריסק כחלק מפוליסת ביטוח הכוללת חסכון (לשכירים, לעצמאים ולפרט). להערכת החברה, הדבר יביא לקיטון בעל משמעות במכירות ביטוחי המנהלים.

6.3.7 תיקון לחוזר מסמך הנמקה

בחודש יולי 2018 פורסם תיקון לחוזר מסמך הנמקה מחודש פברואר 2017, שמטרתו הבטחת מימוש תכלית חוק הייעוץ הפנסיוני לעניין התאמת המוצר הפנסיוני ללקוח ומתן הנמקה ללקוח. על פי התיקון, בעת מתן המלצה בדבר כדאיות חיסכון פנסיוני ללקוח¹⁶, יש למלא מסמך הנמקה מלא (חלף החובה למלא מסמך הנמקה ממוקד טרם התיקון), למעט במקרים שפורטו בחוזר. בהתאם, צומצמו המקרים בהם ניתן למלא מסמך הנמקה ממוקד בלבד, אך במקביל הותר למלאו בעת מתן המלצה לרכישות תכנית ביטוח לאובדן כושר עבודה שאינה נמכרת אגב מוצר פנסיוני, כמפורט בסעיף 6.3.5 לעיל. עוד נקבע, כי בעת המלצה על קופת גמל לקצבה יחויב בעל רישיון להציג ללקוח השוואה בין קופת הגמל המומלצת על ידו, לקופת הגמל הקיימת של הלקוח ולקופות גמל אחרות בשוק, וכן להתייחס לעלות הכוללת של דמי הניהול במוצר הפנסיוני הקיים, ולעלות הכוללת של הכיסוי הביטוחי במוצר הפנסיוני המומלץ על ידו, ולהשוותם לדמי ניהול ולעלות כיסוי ביטוחי בסוגי קופות גמל לקצבה אחרות.

ההוראות בדבר מילוי מסמך הנמקה מלא וממוקד, וכן ההתייחסות הנדרשת בעת המלצה לרכישות תכנית ביטוח לאובדן כושר עבודה שאינה נמכרת אגב מוצר פנסיוני, הינן בתוקף מחודש אוקטובר 2018. יתר הוראות החוזר המתוקן ייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019.

משמעותו המעשית של התיקון לחוזר הינה חובת הסוכן הפנסיוני לבצע השוואה בין סוגי המוצרים הפנסיוניים (לרבות אלו שלא מוצעים במועד מתן המלצה) בכל מקרה בו מבוצעת הנמקה. להערכת החברה, לתיקון לחוזר עשויה להיות השפעה על הגדלת תמהיל מכירות הפנסיה מסך המכירות, על חשבון ביטוחי המנהלים. יחד עם זאת, הואיל וחובת ייעוץ אובייקטיבית הייתה קיימת גם טרם תיקון החוזר, קשה להעריך עדיין את מידת עוצמתה.

המידע הכלול בסעיף 6.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או עודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים

¹⁶ לעניין זה, גם ביטול החלטת לקוח להעביר כספים ממוצר פנסיוני אחד למוצר אחר ייחשב כהמלצה.

הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.4. השפעות ההסדרים השונים על החברה - בהתייחס לתמהיל המוצרים ולחלקה בשוק

תמהיל המוצרים

בשנים האחרונות התעצמה הפעילות במוצרי הפנסיה על חשבון ביטוחי המנהלים, בין היתר בעקבות ביטול האפשרות לשווק פוליסות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדם קצבה מובטח, שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות בקרנות הפנסיה, והליך קביעת קרנות נבחרות. בשנים 2016 ו-2017 נרשמה אמנם התאוששות במכירות ביטוחי מנהלים, אך בשנת 2018 חלה האטה במגמת ההתאוששות, והחברה צופה כי בעקבות השינויים הרגולטוריים מהשנה האחרונה כמפורט לעיל, יגדלו בשנים הקרובות מכירות הפנסיה על חשבון ביטוחי המנהלים.

רווחיות

מגמת התחרות הנמשכת והשפעתה על דמי הניהול, כניסתן של ההסדרות לעניין קביעת קרנות נבחרות ופקיעת הסכמי ברירת המחדל ישנים של החברות המנהלות, התקנון התקני לקרנות פנסיה (תקנון אחיד), ההוראות ביחס לניוד צבירות מקרן פנסיה אחרת אגב הצטרפות לקרן פנסיה חדשה ("עקוב אחרי"), האפשרות למתן הנחות בדמי הניהול למקבלי קצבת זקנה וכן התחרות על תעריפי הסיכון (כאמור בסעיף 6.3.6 לעיל), מביאים להמשך שחיקת דמי הניהול, להקטנת הרווחיות ממכירת מוצרי סיכון (דוגמת ריסק מוות) ולהגברת ניוד כספים, דבר המוביל לקיטון ברווחיות מוצרי התחום.

ערוצי הפצה

לאור רמת המחירים הנמוכה בשוק הפנסיה וכן נוכח השחיקה בדמי הניהול בביטוחי מנהלים, ישנה בשוק מגמה של מעבר מעסקאות המשווקות על ידי סוכנים לעסקאות בהתקשרות ישירה, בעיקר במוצרי הפנסיה והגמל בהם רמת התגמול לסוכנים נשחקה. פעילות זו מבוצעת על ידי הזרועות הישירות של החברות המנהלות, ובחלק מהמקרים על ידי מודלים שונים המשלבים פעילות ישירה עם פעילות מנהל הסדר/סוכן. יצוין כי הקבוצה אמנם פועלת גם באמצעות הפצה ישירה בפנסיה ובגמל, אך עיקר פעילותה הינו באמצעות סוכנים.

הוראות הממונה ביחס לאופן הפעילות של המבוטחים מול היצרן, ללא מתווכים, הכוללות פטור מהליך של שיווק פנסיוני בעת הצטרפות יזומה של מבוטח או בעת צירוף "ברירת מחדל" על ידי מעסיק, מקדמות את האפשרות לפעול באופן ישיר מול החברה. בנוסף, קידום פעילות המסלקה וחובת השימוש בה בכל העברת מידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון מעודדת את היצרנים השונים, לרבות חברות ללא רשתות הפצה משמעותיות, לפתח אמצעים דיגיטליים מתקדמים שיאפשרו שיווק יעיל יותר מול החברה. כלים אלו מאפשרים לחברות כאמור להגדיל את פעילותן בתחום באמצעות הפצה ישירה.

מגמות נוספות

מגמות נוספות בתחום החיסכון הפנסיוני הינן התעוררות בענף קופות הגמל ובפרט נוכח הקמת קופות הגמל להשקעה וקופת גמל חיסכון לכל ילד. על אף שנכון למועד הדוח, הסכומים שמנוהלים במסגרות אלו אינם מהותיים, קיים לחברה פוטנציאל צמיחה בתחום זה.

לפירוט בדבר דרכי ההתמודדות של החברה עם התחרות המואצת בתחום, ראה סעיף 7 להלן.

המידע הכלול בסעיף 6.4 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום, וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.5 תיאור המוצרים/הכיסויים הביטוחיים העיקריים

6.5.1 ביטוח חיים

תכניות ביטוח חיים נחלקות לשני סוגים עיקריים: פוליסות הכוללות מרכיבי סיכון בלבד ופוליסות עם מרכיב חיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי.

(א) פוליסות עם מרכיב סיכון בלבד

ביטוחים אלה אינם כוללים מרכיב חיסכון ואינם צוברים ערכי פדיון. ביטוחים אלה מוצעים הן כביטוחי פרט והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי.

ייחודה של פוליסת ביטוח קבוצתי על פני פוליסת ביטוח פרט הינה במאפיינים העיקריים הבאים:

בעל הפוליסה - יכול להיות מעסיק/תאגיד. סכומי הביטוח מוגדרים מראש עבור מבטחי הקבוצה ונקבעים על-פי קריטריונים שונים כגון מצב משפחתי וכו'. התעריף מחושב, בין היתר, לפי הגיל האקטוארי של הקבוצה ותחומי עיסוקה, תוקף הסכם הביטוח הוא לתקופה קצרה אשר נקבעת מראש בין בעל הפוליסה וחברת הביטוח, וגביית הפרמיות בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבטחי הקבוצה. בעזוב המבטוח את הקבוצה, קיימת חובה לאפשר למבטוח להמשיך את הביטוח במסגרת פוליסה פרטית.

(ב) פוליסות לחיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי

פוליסות אלו נחלקות לשני סוגים עיקריים, אלה המוכרות כקופת גמל ומיועדות לחיסכון פנסיוני (מיועדות לעובדים שכירים ועצמאיים ומוגדרות בהסדר התחיקתי כקופת ביטוח), ופוליסות שאינן מוכרות כקופת גמל, ומיועדות לחיסכון פרטי (תכניות פרט).

ההבדל המשמעותי בייעוד הפוליסות לחיסכון כקופת גמל, בא לידי ביטוי בעיקר בהטבות המס הניתנות לחוסכים בתכניות אלה הקבועות בהסדר התחיקתי, ובצידן כללי משיכה המגבילים את פדיון הכספים כקצבה בלבד, לגיל פרישה בלבד ובתנאים המוגדרים בהסדרים התחיקתיים. לעומת זאת הצבירה בפוליסות אשר אינן מוכרות כקופת גמל נזילה וניתנת למשיכה בכל עת.

אופי הפוליסות הכוללות חיסכון השתנה במהלך השנים עקב הסדרות רגולטוריות שהממונה יזם מעת לעת.

להלן פירוט הכיסויים הביטוחיים/התכניות העיקריות המשוקות כיום, הכוללות מרכיב סיכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
ביטוח ריסק טהור	ביטוח חיים למקרה מוות ללא מרכיב חיסכון. ביטוח זה מבטיח למוטבים סכום ביטוח קבוע מראש כאשר המבטוח נפטר במהלך תקופת הביטוח. סכום הביטוח יכול להיות סכום חד פעמי או תשלום חודשי לתקופה הנקבעת מראש, בהתאם לתכנית הביטוח הרלבנטית. הביטוח הינו תמורת תשלום פרמיה צמודה למדד, קבועה או משתנה אחת לשנה או חמש שנים. ניתן לצרף לביטוח הרחבות או נספחים נוספים כגון מוות מתאונה, נכות מתאונה, פיצוי באבדן כושר עבודה וכו'.
ביטוח אובדן כושר עבודה	כיסוי זה מוצע אף בתכנית "ביטוח משכנתא" באופן בו סכום הביטוח יורד במהלך התקופה והוא מוצע לאוכלוסייה הנוטלת הלוואת דיור.
	כיסוי המבטיח פיצוי חודשי בשיעור שלא יעלה על 75% מהשכר במקרה של אובדן כושר עבודה ושחרור מתשלום פרמיה. הכיסוי משווק בתוכניות שונות המתייחסות להגדרות שונות של מצב כושר עבודה, כגון אבדן היכולת לעסוק

סוג תכנית	מהות הכיסוי
	בעיסוק סביר אחר או אובדן היכולת לעסוק במקצוע/עיסוק ספציפי. הפיצוי משולם כל עוד המבוטח במצב של אי כושר עבודה או עד תום תקופת הביטוח. למעסיק ולעצמאי הוקנו הטבות מס בגין הפקדות לכיסוי זה במגבלות מסוימות. החל מחודש אוקטובר 2017 משווקת החברה תכנית מודולארית מעודכנת לכיסוי מפני אובדן כושר עבודה. תכנית זו הותאמה לחוזר "שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה", אשר פורסם על ידי הממונה (ראה סעיף 2.4.3(ב) לעיל), והיא מאפשרת רכישה מודולארית של הרחבות לכיסוי המשווק כגון קיצור תקופת המתנה, הגדרה עיסוקית, ביטול קיזוז הפיצוי מגורם ממשלתי וכד'. פרטים על ההרחבות המשווקות ניתן לראות באתר החברה.
ביטוח מוות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למקרה של מוות שנגרם כתוצאה מתאונה.
ביטוח נכות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי במקרה שהנכות נגרמה כתוצאה מתאונה.

להלן פירוט תכניות הביטוח העיקריות בהן ניתן לשלב חיסכון עם כיסוי ביטוחי למקרה מוות או אובדן כושר עבודה ו/או חיסכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
סדרת "מגדל לקצבה" "מגדל לפרט" וקשת	תכניות הביטוח מסדרת מגדל לקצבה, מגדל לפרט וקשת שמשווקת החברה מתחלקות בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל וכלאה שאינן מוכרות כקופת גמל. בכל התוכניות קיימת הפרדה בין מרכיב החיסכון למרכיב ה"ריסק" ומרכיב ההוצאות (דמי ניהול). התוכניות המוכרות כקופת גמל מיועדות למטרת קצבה בלבד וניתן לרכוש בהן רק כיסויים למקרי מוות ואובדן כושר עבודה. בתכניות ביטוח אלה מוצע מגוון מסלולי השקעה לבחירת המבוטח. תוכניות אלו הינן המשך לסדרת הפוליסות ששווקו החל מ-2004 כמפורט להלן (סדרת ה"מגדלור") (שהותאמו מפעם לפעם להסדרים התחיקתיים). תכניות אלה הותאמו גם לרפורמה במקדמי הקצבה ולרפורמה בדמי הניהול שנכנסו לתוקף החל מינואר 2013. החל מחודש ינואר 2016 הותאמו מסלולי ההשקעה בפוליסות אלו אשר מוכרות כקופת ביטוח להוראות חוזר מסלולי השקעה בקופת גמל אשר פורסם בשנת 2015, והן כוללות כיום גם מודל השקעות מנוהל תלוי גיל.
סדרת פוליסות "חיים חדשים"	במסגרת סדרת פוליסות "חיים חדשים", משווקות תכניות ביטוח לתשלום של קצבה מיידית, צמודת מדד, החל מגיל 60. כמו כן החברה עורכת פוליסות ייעודיות למעסיקים המבקשים לשלם לעובדיהם תשלומים בתקופת פרישה מוקדמת, טרם קבלת הקצבה.
תכניות ששווקו בעבר	
פוליסות מסוג "מגדלור"	פוליסות ששווקו בשנים 2004-2016. הפוליסות כוללות הפרדה בין מרכיבי החיסכון, הריסק ודמי הניהול. כמו כן, תכניות הביטוח המשולבות בחיסכון, מתחלקות גם בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ובין תכניות ביטוח שאינן מוכרות כקופת גמל. בפוליסות אלה ניתנת אפשרות למבוטח לבחור בין מספר מסלולי השקעה. חלק מתכניות הביטוח ששווקו, הבטיחו בהתאם לתנאים שנקבעו בתכניות הביטוח הרלבנטיות, ריבית מובטחת או מינימום תשואה.
פוליסות מסוג "עדיף" (בקבוצה, השם המסחרי של פוליסות אלה "יותר")	פוליסה זו הייתה פוליסת ביטוחי החיים העיקרית שנמכרה בענף בשנים 1989-2003. מטרת הפוליסה הייתה, בין היתר, לתת מענה למעסיקים אשר הפקידו את תשלומי הביטוח הפנסיוני בצמוד לשכר (להבדיל מהצמדה למדד). המאפיינים העיקריים של תוכנית זו הינם: חלוקת הפרמיה לשני מרכיבים: הפניית אחוז מסוים מהפרמיה לחיסכון והפניית יתרת הפרמיה המיועדת לרכישת ביטוח לסיכון מקרה מוות ולהוצאות תפעול ושיווק. חלוקת הפרמיה בין המרכיבים נקבעה על-ידי המבוטח. מרכיב הכיסוי הביטוחי מחושב בכל חודש מחדש, בהתאם לפרמיה המועברת ולגילו של המבוטח באותו החודש, והחיסכון נצבר בנפרד.

מהות הכיסוי	סוג תכנית
צבירת החיסכון מיועדת על פי רוב לתשלום גימלה. החל מחודש אוקטובר 2001, אפשרה הקבוצה במסגרת תכנית זו לבחור בין מספר מסלולי השקעה.	

הפוליסות כוללות ביטוח מעורב הכולל שני מרכיבים, חיסכון וסיכון, אשר מוגדרים בסכום קבוע מראש בהתאם לגיל המבוטח ותנאי החיתום שנקבעו בעת ההצטרפות לביטוח. עלות כיסוי החיסכון והסיכון מעורבת. סכום הביטוח משולם בתום התקופה הנקובה בפוליסה כחיסכון מצטבר או במקרה מוות שארע לפני תום תקופת הביטוח. הביטוח המעורב שנמכר עד תחילת שנות ה-90 היה בדרך כלל צמוד למדד, הן סכום הביטוח והן הפרמיות. בפוליסות אלה מאחר והפרמיה הינה צמודה למדד, ככל שחלה עליית שכר מעבר למדד, לא ניתן להפקיד סכומים נוספים ששקפו את עליית השכר. ביטוח גמלה הינו ביטוח בפוליסה מסוג מסורתי שרוב הפרמיה שלה מיועדת לתשלום גמלה במועד הפרישה.

פוליסות קלאסיות (מסורתיות) (בעיקר מעורב, גמלה וחיסכון (טהור)

לפירוט בדבר התוצאות בהתאם לסוגי הפוליסות, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

6.5.2. **מוצרי פנסיה**

קרנות הפנסיה המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

קרן פנסיה ותיקה

לקבוצה קרן פנסיה ותיקה, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים, המנוהלת על-ידי יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ. קרן זו הינה קרן פנסיה ותיקה המבוססת על מנגנון איזון אקטוארי אישי. הקרן נסגרה למצטרפים חדשים בעקבות ההסדרה הרגולטורית בקרנות הפנסיה בשנת 1995.

קרן פנסיה חדשה

מגדל מקפת אישית - הינה קרן פנסיה המיועדת להפקדות שוטפות של עמיתים שכירים ועצמאיים עד לגובה התקרה המותרת להפקדות. הקרן מציעה מגוון מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה וכן מסלולי השקעה שונים. חלק החיסכון בקרן משולם כפנסייט זקנה החל בגיל הפרישה. קרן זו זכאית לאג"ח מיועדות.

מגדל מקפת משלימה הינה קרן פנסיה כללית המיועדת להפקדות שוטפות לרבות הפקדות בסכומים העולים על תקרת ההפקדות המותרת לקרן פנסיה אישית וכן ניתן להפקיד במסגרתה הפקדות חד פעמיות. החל מחודש ינואר 2008, בנוסף למסלול החיסכון לפנסייט זקנה החל מגיל 60, מציעה קרן זו מגוון של מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה והחל מהמועד האמור היא פועלת גם כקרן פנסיה מקיפה.

קרן זו איננה זכאית לאג"ח מיועדות.

6.5.3. **מוצרי גמל**

מגדל מקפת הינה גם החברה המנהלת של קופות הגמל בקבוצה. קופות הגמל המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

מהות	סוג הקופה
------	-----------

קרן השתלמות
הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. היא מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות וליהנות מהטבות מס. הכספים המצטברים בקרן ניתנים למשיכה לצורכי השתלמות החל מתום שלוש שנות חברות בקרן. לאחר שש שנות חברות בקרן ניתן למשוך את הכספים לכל מטרה.

קופת גמל לחסכון
הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. ההפקדות בקופה הן על בסיס חודשי לשכירים. עצמאים יכולים להפקיד את הכספים אחת לתקופה.

קופת גמל
קופה אשר ניתן להפקיד סכום מצטבר (בכל קופות הגמל

מהות	סוג הקופה
להשקעה של אותו עמית) של עד 70 אלף ש"ח בשנה (הסכום צמוד למדד בגין חודש מאי 2016), וכן ניתן למשוך את הכספים בכל עת. בעת משיכה הונית ימוסו הכספים במס מרווחים ריאליים בשיעור של 25% ובעת משיכת הכספים בדרך של קצבה יהיו פטורים הכספים ממס על הרווחים.	להשקעה
הקופה מיועדת לעמיתים שהינם ילדים אשר ההורה זכאי בגינם לקצבת ילדים של הביטוח הלאומי. הפקדות לקופה מבוצעות באמצעות הביטוח הלאומי ומתקציבו. ההורה רשאי לבצע הגדלת הפקדות לילד כאשר סכום ההגדלה מנוכה מקצבת הילדים.	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לכל ילד
מאפשרת למעסיק לצבור כספים בקופה עבור תשלום בעד ימי מחלה.	קופת גמל לדמי מחלה
הקופה מיועדת לניהול הסכומים שינוכו על-ידי מעסיק שהוגדר בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004) התשס"ג-2003, ממשכורתו של עובד המועסק על-ידי אותו מעסיק. הכוונה לאותם מעסיקים שלגביהם חל הסדר פנסיה תקציבית. שיעור הניכוי החל משנת 2005 הינו 2% ממשכורתו של העובד.	קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית
קופה זו סגורה להפקדות חדשות החל מינואר 2011. הקופה מיועדת למעסיק המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו. העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעסיק עבור עובדיו.	קופת גמל מרכזית לפיצויים

6.6 פירוט אודות קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות בקבוצה

להלן נתונים עיקריים לשנים 2016-2018 (במיליון ש"ח)¹⁷:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול מנכסים ⁽¹⁾	שיעור דמי ניהול מהפקדות
קרנות פנסיה חדשות					
מגדל מהפכת אישית					
2018	64,587	7,041	3,727	0.24%	2.38%
2017	60,912	6,752	3,538	0.26%	2.59%
2016	53,381	6,155	3,353	0.29%	2.95%
מגדל מהפכת משלימה					
2018	952	178	128	0.61%	0.65%
*2017	848	153	106	*0.66%	0.67%
*2016	700	116	73	*0.69%	0.67%
קרנות פנסיה ותיקות (יזמה ותיקה)					
2018	1,799	15	(36)	0.60%	9.07%
2017	1,839	17	(32)	0.60%	9.10%
2016	1,737	18	(27)	0.60%	9.15%
קופות גמל וקרנות השתלמות					
קופות גמל - קרנות השתלמות					
2018	13,163	1,517	8	0.71%	-
2017	13,392	1,493	(636)	0.75%	-
2016	13,251	1,613	(359)	0.80%	-
קופות גמל - קופות גמל לתגמולים ופיצויים					
2018	2,726	190	467	0.57%	-
2017	2,315	198	209	0.62%	-
2016	1,980	119	81	0.67%	-
קופות גמל - קופות גמל לחיסכון ארוך טווח לכל ילד					
2018	211	89	88	0.23%	-
2017	126	123	122	0.23%	-
קופות גמל - קופות גמל להשקעה					
2018	207	123	102	0.67%	-
2017	110	106	100	0.66%	-
2016	7	7	7	0.66%	-
קופות גמל - אחר⁽²⁾					
2018	243	4	(30)	0.66%	-
2017	279	5	17	0.69%	-
*2016	247	4	(12)	0.71%	-

*הוצג מחדש

¹⁷ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

סה"כ קרנות פנסיה וקופות גמל

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו
2018	83,888	9,157	4,454
2017	79,821	8,847	3,424
2016	71,303	8,032	3,116

(1) הפירוט המובא לעניין שיעור דמי ניהול מנכסים מתייחס למבוטחים שאינם מקבלי קצבאות.

(2) כולל: קופת גמל מרכזית לפיצויים, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, וקופת גמל לדמי מחלה.

לפירוט לעניין ניתוח התוצאות המתייחסות, בין היתר, לשינויים בדמי הניהול בפנסיה ובגמל, ראה סעיף 2.4 לדוח הדירקטוריון.

6.7. מידע בדבר העברות כספים (ניודים)

להלן נתונים עיקריים לשנים 2016-2018 (במיליון ש"ח)¹⁸:

פעילות הקבוצה בשנת 2018				
סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	ביטוח חיים	
				העברות לקבוצה מגופים אחרים
251	32	5	214	העברות מחברות ביטוח
1,758	1,501	25	232	העברות מקרנות פנסיה
1,040	17	807	216	העברות מקופ"ג
3,049	1,550	837	662	סה"כ העברות לקבוצה
				העברות מהקבוצה לגופים אחרים
406	158	27	221	העברות לחברות ביטוח אחרות
3,356	3,120	3	233	העברות לקרנות פנסיה
1,822	153	1,249	420	העברות לקופ"ג
5,584	3,431	1,279	874	סה"כ העברות מהקבוצה
(2,535)	(1,881)	(442)	(212)	העברות נטו לשנת 2018

¹⁸ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

פעילות הקבוצה בשנת 2017				
סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	ביטוח חיים	
				העברות לקבוצה מגופים אחרים
147	18	4	125	העברות מחברות ביטוח
2,069	1,839	36	195	העברות מקרנות פנסיה
653	7	435	210	העברות מקופ"ג
2,869	1,864	475	530	סה"כ העברות לקבוצה
				העברות מהקבוצה לגופים אחרים
336	150	7	179	העברות לחברות ביטוח אחרות
3,630	3,433	2	195	העברות לקרנות פנסיה
2,087	130	1,547	410	העברות לקופ"ג
6,053	3,713	1,556	784	סה"כ העברות מהקבוצה
(3,184)	(1,849)	(1,081)	(254)	העברות נטו לשנת 2018

פעילות הקבוצה בשנת 2016				
סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	ביטוח חיים	
				העברות לקבוצה מגופים אחרים
82	23	12	47	העברות מחברות ביטוח
690	616	15	59	העברות מקרנות פנסיה
419	70	263	86	העברות מקופ"ג
1,191	709	290	191	סה"כ העברות לקבוצה
				העברות מהקבוצה לגופים אחרים
246	125	8	113	העברות לחברות ביטוח אחרות
1,803	1,642	1	160	העברות לקרנות פנסיה
1,506	62	1,263	181	העברות לקופ"ג
3,555	1,829	1,272	454	סה"כ העברות מהקבוצה
(2,365)	(1,120)	(982)	(263)	העברות נטו לשנת 2018

7. תחרות

7.1 כללי

התחום מאופיין בתחרות חריפה בין היצרנים ובין הענפים בתחום (ביטוח, פנסיה וגמל), וזאת, בין היתר, בשל אופיים של המוצרים הפנסיוניים שהינם מוצרים תחליפיים, עם מאפיינים ייחודיים ודגשים מסוימים בכל אחד מהם. ההסדרים התחיקתיים בתחום בשנים האחרונות היו מיועדים, בין היתר, להסרת חסמים שונים, שהביאו להגברת השקיפות והתחרות בתחום. ככלל, התחרות בתחום מתרכזת בגובה דמי הניהול, בתשואות, בעלות הכיסויים הביטוחיים, וכן בקיומם של מאפיינים מבדילים בין מוצרי התחום וברמת השירות.

התחרות בין קרנות הפנסיה התגברה, בשנים האחרונות, בין היתר עקב ההסדרה המחייבת אחידות בתקנונים של קרנות הפנסיה והסרת החסמים בתהליך הנידון בין קרנות הפנסיה (תוך שמירה על הרצף הביטוחי), והיא באה לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בדמי הניהול ובהתגברות

מגמת העברות הכספים בין החברות המנהלות בפנסיה ובגמל. להערכת החברה, התחרות צפויה להחריף בשנת 2019, נוכח זכייתן של 4 הקרנות הנבחרות ופקיעתם של הסכמי ברירת המחדל על פיהם מפנים המעסיקים עובדים חדשים לקרנות פנסיה מסוימות ביום 31 במרס 2019 (ראה סעיף 6.3.4 לעיל). להערכת החברה, התחרות בשוק, תתמקד בגיוס לקוחות חדשים ובגובה דמי הניהול.

בתחום ביטוחי המנהלים, ממשיכה להתנהל תחרות עזה, אשר מביאה להמשך השחיקה בדמי הניהול ובמחירי ביטוחי הריסק, וכפועל יוצא מכך עלולה להשפיע על רמת הרווחיות במוצרי התחום. ככל שלא תאושר האפשרות למכור ריסק כחלק מפוליסת ביטוח הכוללת חסכון, הדבר עלול לפגוע בהיקף מכירות ביטוחי המנהלים.

7.2. שינויים בהיקף הפעילות בשוק

על יסוד נתוני פרמיות ביטוח החיים בשנים 2016 עד ספטמבר 2018 ונתוני דמי הגמולים והצבירות נטו¹⁹ בשנים 2016-2018, ניכרת מגמת עלייה בפעילות המצרפית של תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך²⁰.

בביטוח חיים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 חלה עלייה של כ-4% בהיקף הפרמיות בשוק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת בהמשך לעלייה של כ-14% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017. בהיקף הפרמיות, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, חלה עלייה של כ-22% בשנת 2017 לעומת שנת 2016²¹.

בפעילות ענף הפנסיה, חלה עלייה במונחי דמי גמולים של כ-11% בשנת 2018 לאחר עלייה של כ-12% בשנת 2017. בענף הגמל (כולל קרנות השתלמות), חלה עלייה קלה בדמי הגמולים של כ-1% בשנת 2018 וזאת לעומת צמיחה של כ-27% בשנת 2017, שנבעה בחלקה מגידול בהפקדות לקופות הגמל להשקעה וחיסכון לכל ילד.

גם בהיקף הפעילות המצרפי במונחי נכסים מנוהלים, חלה עלייה בסך מוצרי התחום אשר הסתכמה בכ-12% נכון ל-30.9.2018 לעומת 30.9.2017, זאת בהמשך לעלייה של כ-12% נכון ל-30.9.2017 לעומת 30.9.2016.

משקל ענף ביטוח החיים, במונחי נכסים מנוהלים (ללא תקבולים בגין חוזי השקעה), הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2018 בכ-31% (לעומת כ-32% ב-30.9.2017). משקל ענף קרנות הפנסיה החדשות הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2018 בכ-29% (לעומת כ-27% ב-30 בספטמבר 2017), ומשקלו של ענף הגמל הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2018 בכ-40% (לעומת כ-41% ב-30 בספטמבר 2017)²².

נכון ל-30.9.2018, בהיקף המצרפי של ההתחייבויות הביטוחיות בענף ביטוח החיים (ללא התחייבויות בגין חוזי השקעה) חלה עלייה של כ-9% לעומת 30.9.2017.

נכון ל-31.12.2018, בהיקף הנכסים המצרפי בביטוח חיים משתתף ברווחים חלה עלייה של כ-5% לעומת 31.12.2017, בהיקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קרנות הפנסיה החדשות, חל גידול של כ-11% לעומת 31.12.2017, ובהיקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קופות הגמל חל גידול של כ-3%.

¹⁹ צבירה נטו מוגדרת כדמי הגמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו.

²⁰ מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

²¹ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2017.

²² מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

7.3 נתוני שוק²³

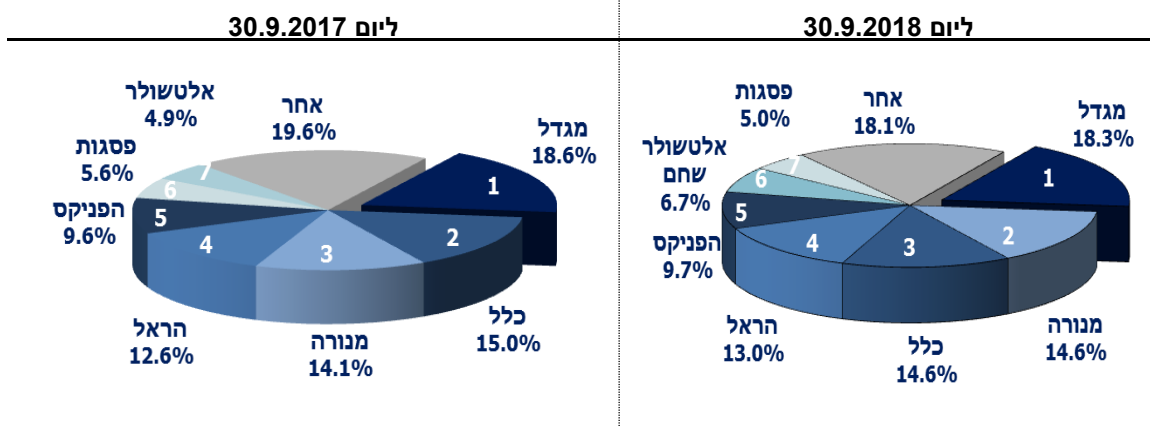
נכון ליום 30 בספטמבר 2018 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בין הגופים הפועלים בתחום. המתחרים העיקריים של הקבוצה הינם חברות כלל, מנורה, הראל והפניקס.

בשנת 2018, בסך המכירות החדשות בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך בקבוצה חלה ירידה קלה לעומת שנת 2017, שנבעה בעיקרה מירידה מסיימת במכירות הפנסיה לעומת יציבות בביטוחי המנהלים, וזאת לאחר עלייה במכירות החדשות בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הן במכירות ביטוחי המנהלים והן במכירות הפנסיה.

מנגד, נמשכה מגמת העברת הכספים נטו בגין מעבר עמיתי קרנות הפנסיה והגמל לגופים מוסדיים אחרים. לפירוט ראה סעיף 2.4 בדוח הדירקטוריון.

התחום בכללותו

על בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל:

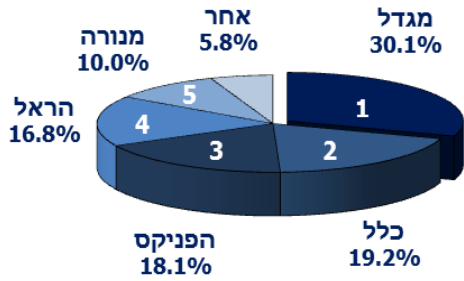

²³ הנתונים המובאים בסעיף זה אודות נתוני שוק, מבוססים על עיבודי דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר ("דוחות ניהוליים", "פנסיה-נט", "גמל-נט"), למעט אם נאמר אחרת. כמו כן, הפרמיות וההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, בהתאם לנתונים המפורסמים בדוחות הניהוליים, אינם כוללים תקבולים בגין חוזי השקעה, שהוגדרו ככאלה על-ידי חברות הביטוח השונות.

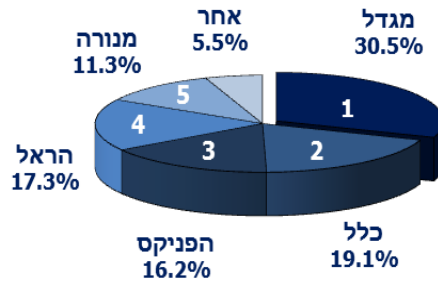
ביטוח חיים

התפלגות פרמיות

לתקופה ינואר - ספטמבר 2017

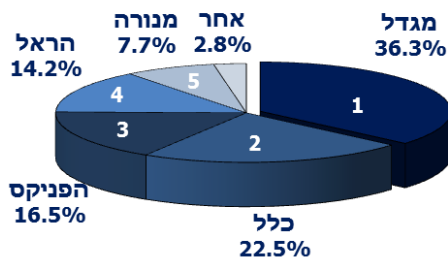

לתקופה ינואר - ספטמבר 2018

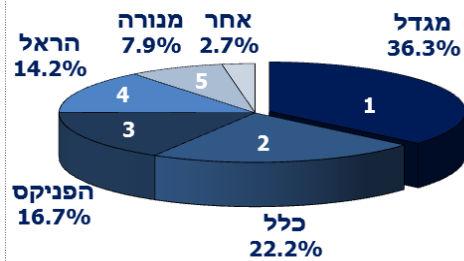

התפלגות התחייבויות ביטוחיות

ליום 30.9.2017

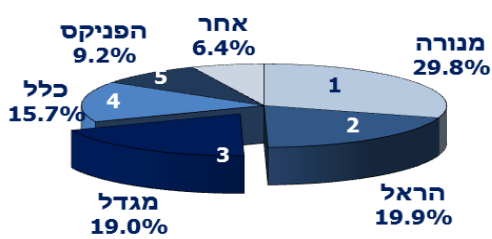
ליום 30.9.2018

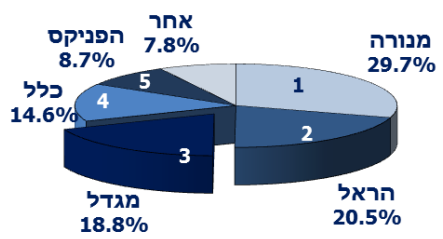
קרנות פנסיה חדשות

התפלגות דמי גמולים

לתקופה 1-12.2017

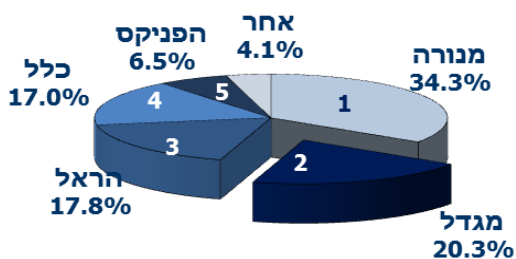

לתקופה 1-12.2018

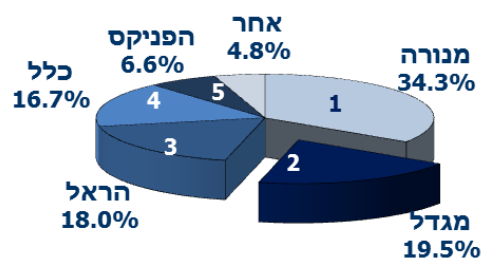

התפלגות נכסים מנהלים

31.12.2017

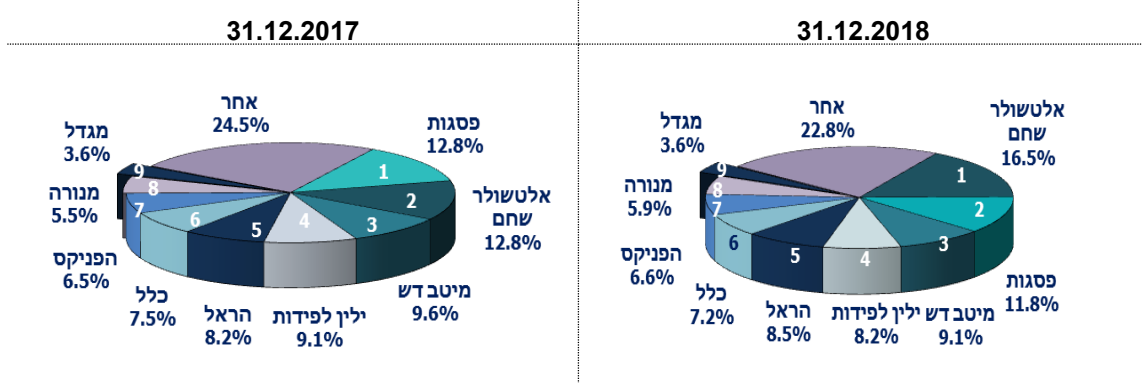

31.12.2018

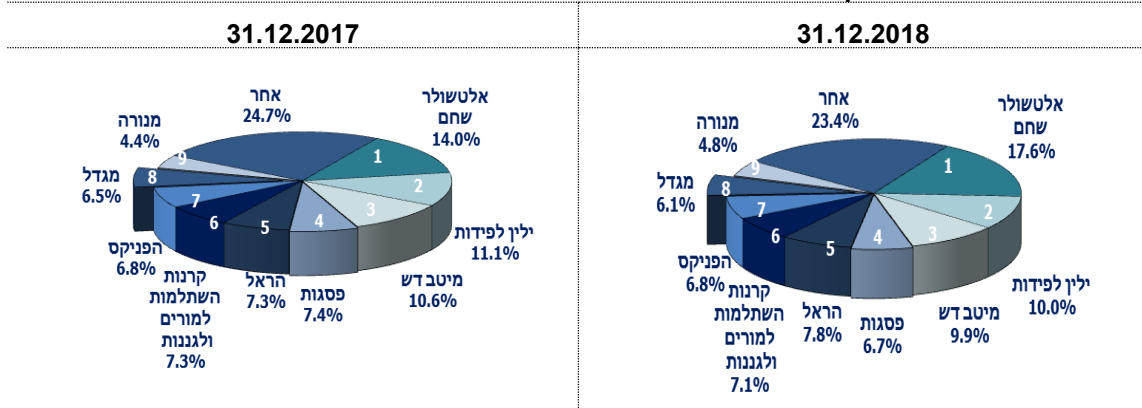

קופות גמל וקרנות השתלמות

התפלגות נכסים מנהלים קופות גמל

התפלגות נכסים מנהלים קרנות השתלמות

7.4 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

לקבוצת מגדל ניסיון, ידע ומוניטין ארוך שנים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והיא כאמור לעיל הקבוצה הגדולה והמובילה בתחום²⁴, דבר המאפשר לה לנצל את היתרונות האמורים ולמנף אותם לחיזוק מעמדה בתחום.

הקבוצה עוסקת בכל מוצרי התחום, וברשותה פלטפורמה באמצעותה היא מציעה ללקוחות מגוון מוצרים בתחום, לרבות שילובים של מוצרים ביטוחיים ופנסיוניים, באמצעותם היא מגדילה את סל המוצרים אשר היא מציעה ללקוחותיה, ובידה האפשרות להתאים לכל לקוח מוצר העונה על צרכיו ומאפייניו הייחודיים, תוך פישוט הליכי המכירה.

על רקע השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, הקבוצה נערכת להתאים את המוצרים הקיימים למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה וכן לפתח מוצרים חדשים בהתאם לאמור. בנוסף, ממשיכה הקבוצה את פעילותה בתחום הגיל השלישי.

על מנת להתאים את עצמה להתפתחויות בגזרת ההפצה, הקבוצה פועלת לשכלל ולהרחיב את יכולות המכירה הישירות בתחום הפנסיה והגמל, ומשקיעה משאבים בפיתוח יכולות המכירה והשירות הדיגיטליות שלה.

במסגרת זו, פועלת הקבוצה בשיתוף פעולה עם ערוצי ההפצה ותומכת בהם, בין היתר באמצעות אספקת כלים יעילים לביצוע המכירות, ובכלל זה כלים דיגיטליים המשרתים את הסוכנים, המעסיקים והמתפעלים לטובת הצטרפות וניהול התוכניות, וכן כלים דיגיטליים עבור לקוחות הקבוצה (מבוטחים ועמיתים) המאפשרים להם להצטרף לביטוח או לקופת הגמל, לפי העניין, לקבל מידע עדכני, לבצע שינויים, לבקש הלוואות, להגיש תביעות ולעקוב אחר סטאטוס פנייתם, וכן לבצע פדיון כספים ועוד. כמו כן לקבוצה אפליקציית סולר ייחודית בשוק הביטוח והחיסכון הפנסיוני,

²⁴ נכון ליום 30.9.2018, על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

המאפשרת צפייה במידע וביצוע כל מגוון הפעולות כאמור לעיל. הקבוצה, מקפידה על שכלולם של הכלים הדיגיטליים שפיתחה, באמצעות, בין היתר, טכנולוגיות מתקדמות לצורך ניתוח ומיצוי פוטנציאל הלקוחות.

הקבוצה פועלת על מנת לשפר את שביעות רצונם של לקוחותיה ושל הסוכנים, בין היתר, באמצעות הובלה בשירות הניתן להם, ובאמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי. כך, הקבוצה הגדילה את מצבת כוח האדם במחלקות השירות ושימור הלקוחות, ופיתחה שיטות וכלים לשיפור השירות.

הקבוצה פועלת על מנת לשווק ללקוחותיה הקיימים מוצרים נוספים, וזאת באמצעות קידום מכירות של סוכני החברה לשיווק מוצרים נוספים של הקבוצה ללקוחות הקיימים של אותם סוכנים. כמו כן פועלת הקבוצה להגדלת מכירות מוצרי הפרט ובמיוחד מוצרי סיכונים, בין היתר, באמצעות גיוס סוכנים המתמחים בתחום זה וכן באמצעות פלטפורמות מכירה עצמאיות, ובכלל זה הפעלת מוקד מכירות ייעודי למכירת מוצרי סיכון.

הרחבת פעילות הקבוצה כאמור, נעשית תוך שימת דגש על הרחבת המידע האקטוארי וניתוח לשם השגת יעדי הקבוצה.

בנוסף, לקבוצה ניסיון בניהול תיק נכסים לטווח ארוך, באמצעות ביצוע פעילויות השקעה מגוונות ותוך מתן דגש על פיתוח יכולות והתמקצעות בתחום ניהול ההשקעות, הן בארץ והן בחו"ל, ובכלל זה בתחומי הנדל"ן והאשראי, וזאת מתוך מטרה להשיג תשואות ראויות למבוטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון.

כמו כן הקבוצה משקיעה במיתוג ובפרסום, על מנת להגיע לתודעת הלקוחות בתחומים בהם היא פועלת, ובכלל זה פרסום בערוצי תקשורת שונים.

לנוכח השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, כאמור, פועלת הקבוצה לשיפור היעילות התפעולית והשירות ללקוחות ולערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, וזאת, בין היתר, באמצעות חדשנות ויישום מערכות מחשוב מתקדמות והקפדה על מצבת כוח אדם איכותי, הכל תוך בחינת תהליכי רוחב ומבנה העלויות.

8. לקוחות

8.1. ביטוח חיים

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח חיים בשנים 2016-2018 (לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה):

2016		2017		2018	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
73	5,727	70	6,231	68	6,412
26	2,039	29	2,633	32	3,040
1	65	1	52	0	36
100	7,831	100	8,916	100	9,488

להלן הנתונים בדבר התפלגות פרמיות ברוטו, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, בשנים

2016-2018:

2016		2017		2018	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
69	5,727	66	6,221	64	6,412
30	2,487	33	3,094	36	3,634
1	65	1	52	0	35
100	8,279	100	9,367	100	10,082

8.2 קרנות פנסיה

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקרנות פנסיה (חדשות וותיקות) בשנים 2016-2018:

2016		2017		2018	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
92	5,801	88	6,122	89	6,464
8	488	12	800	11	771
100	6,289	100	6,922	100	7,235

8.3 קופות גמל

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקופות הגמל בשנים 2016-2018:

2016		2017		2018	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
86	1,493	75	1,443	76	1,461
14	250	25	482	24	462
100	1,743	100	1,925	100	1,923

8.4 שיעור פדיונות²⁷

בביטוח חיים, שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת הסתכם בשנת 2018 בכ-2.1%, בדומה לשנת 2017 ולעומת כ-1.9% בשנת 2016.

בפנסיה²⁸, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת²⁹ הסתכם בשנת 2018 בכ-7.3% לעומת כ-8.4% בשנת 2017 ו-5.3% בשנת 2016. יצוין כי שיעור הפדיונות הושפע גם מהניוד היוצא ובכלל זה מניוד בעקבות איחוד החשבונות.

בגמל, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת³⁰ הסתכם בשנת 2018 בכ-14.3% לעומת כ-17.4% בשנת 2017 וכ-15.5% בשנת 2016. הקיטון בשיעור הפדיונות בשנת 2018 הושפע בעיקרו מקיטון בניוד היוצא בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

לקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך. בנוסף, לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

²⁵ כולל קופה לדמי מחלה ומקפת תקציבית בסכומים שאינם מהותיים בכל אחת מהשנים.

²⁶ כולל קופ"ג להשקעה וחיסכון לכל ילד שעמיתים פרטיים הצטרפו בעיקר אליהן בשנת 2017.

²⁷ שיעור פדיונות, כולל ניוד יוצא.

²⁸ הנתונים מתייחסים לקרנות פנסיה חדשות.

²⁹ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

³⁰ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

תחום ב' - ביטוח בריאות

9. מוצרים ושירותים עיקריים

9.1. תיאור כללי של תחום הפעילות

תחום ביטוח בריאות כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות בו תקופת הביטוח עולה על שנה.

תחום ביטוח הבריאות הינו תחום מתפתח וצומח המאופיין בהסדרה רגולטורית ענפה ורחבה. הביקוש וההיצע בתחום מושפעים, בין היתר, ממדיניות הממשלה בתחום הבריאות, ובכלל זה הרחבה או צמצום של סל הבריאות והשירותים הנוספים הניתנים במסגרת השב"ן, מעלייה ברמת החיים ותוחלת החיים, ומהתפתחויות טכנולוגיות בתחום הרפואה המאפשרות שימוש בתרופות ובטיפולים רפואיים מתקדמים.

9.2. מאפיינים עיקריים של התחום

ביטוחי הבריאות מיועדים לשפות או לפצות את המבוטח במקרים של פגיעה בבריאותו של המבוטח כתוצאה ממחלה או תאונה.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה המוצעים על-ידי חברות הביטוח נחלקים בעיקר לשכבות הבאות:

ביטוח תחליפי (תחליף לשירותים הניתנים בסל הבריאות³¹/השב"ן³²), ביטוח משלים (מעבר לסל הבריאות ו/או השב"ן), ביטוח מוסף (ביטוח שאינו כלול בסל הבריאות ו/או השב"ן).

הכיסויים הביטוחיים מוצעים בדרך כלל כפוליסה עצמאית נפרדת, או כרכיב ביטוחי הנלווה לפוליסה אחרת, או באמצעות חבילת כיסויים המאגדת מספר כיסויים ביטוחיים.

פרמיות הביטוח הינן פרמיות קבועות או פרמיות המשתנות במהלך תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח.

ביטוחי הבריאות מוצעים הן כפוליסה אישית למבוטח ("ביטוח פרט") והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי ("ביטוח קבוצתי").

המאפיינים העיקריים של תנאי הביטוח הקבוצתי:

תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין הגוף המייצג את הקבוצה וחלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה.

ההסכמים נחתמים לתקופות ידועות מראש של מספר שנים.

הפרמיות כוללות לעיתים מנגנון התאמת פרמיה לאורך תקופת הביטוח. גביית הפרמיות בביטוח הקבוצתי בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבוטחי הקבוצה.

לעיתים תנאי הפוליסה הקבוצתית רחבים יותר מתנאי פוליסת הפרט.

בעזבו המבוטח את הקבוצה, בדרך כלל קיימת חובה להציע למבוטח זכות להמשיך בפוליסת פרט דומה בהתאם לתנאים שנקבעו בהסדרים התחיקתיים.

³¹ סל הבריאות הבסיסי הניתן לכל תושב במדינת ישראל מכוח חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ("חוק הבריאות").

³² שירותי בריאות נוספים משלימים בקופות החולים (מרחיבים/תחליפיים לסל הבריאות).

9.3 שינויים עיקריים

להלן פירוט השינויים העיקריים בתחום ביטוחי בריאות בתקופת הדוח:

9.3.1 הנגשת מידע וגילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות באמצעים דיגיטליים

(א) בחודש ספטמבר 2018 נכנס לתוקפו **חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 2, 3 ו-4 - גילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות**. עניינו של החוזר בקביעת המתכונת שבה יישלחו דיווחי מידע למועמדים לביטוח ולמבוטחים קיימים, תוך שימת דגש על הנגשת המידע למבוטח באופן פשוט וברור שיסייע לו להבין את תנאי המוצר הביטוחי הנרכש.

בהתאם לחוזר, חברת ביטוח תאפשר למועמד לביטוח וכן למבוטח קיים, לבחור טרם התקשרותו עימה או לשנות את בחירתו בכל עת לאחר ההתקשרות עימה (לפי העניין), כיצד ברצונו לקבל את מסמכי הדיווח (קרי: מסמך הגילוי הנאות בקשר עם הפוליסה, דף פרטי הפוליסה והדוח השנתי) - בדואר אלקטרוני, בדואר או במסרון לטלפון הנייד ("פלטפורמת הדיווח").

במידה והמבוטח לא הודיע לחברת הביטוח מהי פלטפורמת הדיווח המועדפת עליו, אזי פלטפורמת הדיווח שתיבחר עבורו כברירת מחדל תהיה מסרון לטלפון הנייד. אם אין בידי חברת הביטוח את מספר טלפון הנייד של המבוטח, פלטפורמת הדיווח שתיבחר עבורו כברירת מחדל תהיה באמצעות הדואר האלקטרוני, ורק אם אין בידי חברת הביטוח מי מן הפרטים שלעיל, ישלחו מסמכי הדיווח בדואר.

בנוסף, החוזר מאפשר למבוטח לבצע מעקב אפקטיבי אחר הפרמיות, הכיסויים ושינויים בקשר עם הפוליסה המתרחשים במהלך תקופת הביטוח. זאת, באמצעות חיוב המבוטח להודיע למבוטח ולגורם שמשלם עבור פוליסת הביטוח על ביטול הנחה או עליית הפרמיה באמצעות מסרון לטלפון הנייד, חודש ימים לפני ביטול הנחה או עליית המחיר, לפי העניין.

כן קובע החוזר ביחס לפוליסות ביטוח תאונות אישיות, כי חברת ביטוח תעדכן את מבוטחיה מדי חודש באמצעות מסרון אודות הסכום ששולם על ידי המבוטח בגין החודש שחלף (ללא קשר לביטול הנחה או עליה בפרמיה), וזאת עד חודש ספטמבר 2020.

(ב) בחודש מרס 2018 פורסם ונכנס לתוקפו **תיקון להוראות החוזר המאוחד בדבר עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט**. התיקון מאפשר למבוטחים לקבל הודעות אשר חברת ביטוח נהגה לשלוח למבוטחיה במועד חידוש ביטוחיהם, בצורה נגישה ונוחה - הן באמצעות דואר אלקטרוני והן באמצעות מסרונים לטלפון הנייד - וזאת חלף הודעה בכתב בלבד. בנוסף קובע התיקון, כי למבוטחים עומדת האפשרות להשיב במענה דיגיטלי להודעות חברת הביטוח, ובכלל זה אפשרות להסכים לחידוש הביטוח, שלא להסכים לחידוש הביטוח או לבקש שנציג חברת הביטוח יחזור למבוטח.

להערכת החברה, ההוראות בדבר הנגשת המידע למבוטח עשויות להביא לגידול בשיעור הביטולים בביטוח בריאות ולהגברת התחרות בתחום כחלק ממאמצי שימור לקוחות. מנגד הן עשויות להביא לצמצום בהוצאותיה תפעוליות של החברה.

9.3.2 ביטוח סיעודי

בחודש נובמבר 2018 פורסם **חוזר לתיקון החוזר המאוחד בתכניות בריאות בענף ביטוח סיעודי**. במסגרת התיקון לחוזר המאוחד נקבעה מסגרת ליישוב תביעות סיעוד, לרבות לעניין: (1) אופן ביצוע הערכות תפקוד והתקשרות עם חברה המבצעת הערכות תפקוד; (2) אופן ניהול תביעת סיעוד ובכלל זה לעניין קבלת המסמכים מהמבוטח, חובת מבטח להשיג מסמכים הקשורים במבוטח בצורה עצמאית; (3) מינוי נציג אישי לטיפול

בתביעה; (4) לוחות זמנים לקבלת החלטה בתביעה; (5) הוראות פרטניות לעניין ביצוע הערכת תפקודו של מבטח ובכלל זה לעניין אופן בניית רשימת ספקי הערכה תפקודית, אופן בחירת ספק מתוך הרשימה, כללים לביצוע ההערכה התפקודית וכללים לעניין המצאת סיכום ההערכה התפקודית; (6) כללים בקשר עם ביצוע חקירה בנוגע להערכה תפקודית ואופן תיעודה; (7) כללים בנוגע לממשקי העבודה בין מבטח לבין ספק הערכה ואיסור השפעה על הספקים.

למעט הוראותיו לעניין הסדרי יישוב התביעות בהם נעשה שימוש בחקירה, אשר נכון למועד דוח זה, חלות במלואן, תחולתו של החוזר נקבעה ליום 1 בספטמבר 2019. יובהר בהקשר זה כי החוזר יחול אף על תביעות מכוחם של ביטוחים אשר נרכשו טרם מועד תחולתו, כל עוד התביעה בגינם הוגשה לאחר מועד תחולתו.

להערכת החברה, בשים לב לתהליך סילוק התביעות הקיים בחברה, ולשיעור התביעות המשולמות, לא תהיינה השלכות משמעותיות על היקף התביעות המשולמות או סכום התשלום בביטוח הסיעודי.

9.3.3. הצהרת בריאות אחידה

בחודש יולי 2018 פורסמה טיוטה לתיקון החוזר המאוחד - **שאלון חיתום אחיד בביטוח הוצאות רפואיות**. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע שאלון ראשוני אחיד לעניין ביטוח הוצאות רפואיות (כגון: ביטוחי ניתוחים, השתלות ותרופות) ("**ביטוחי הוצאות רפואיות**") וביטוחי מחלות קשות. יובהר כי השאלון איננו נוגע לשאלון ההמשך עליו יידרש מבטח להשיב במקרה שהצהיר על בעיה רפואית, ואשר ינוסח בהתאם לשיקול דעתו של המבטח. מטרת התיקון הינה לאפשר למבטח הפוטנציאלי קריאה ברורה של השאלון האחיד, להקל עליו במתן תשובה מלאה וכנה ולסייע במניעת מחלוקות. כמו כן שאלון אחיד אשר מולא כהלכה והוצהר בו על ידי המבטח כי אין לו בעיות רפואיות, יאפשר למבטח לקבל הצעות ביטוח בקבועי זמן קצרים (לכל המאוחר בתוך 3 ימים) ממספר חברות ביטוח, במקום שיידרש למלא שאלון נפרד לכל חברת ביטוח ממנה יבקש לקבל הצעת מחיר.

בין יתר הוראותיה, קובעת הטיוטה בהתייחס לביטוחי הוצאות רפואיות וביטוחי מחלות קשות, כי מבטח ישתמש רק בשאלון אחיד ולא ישנה את נוסחו וכן קובעת לוחות זמנים לשליחת הצעת מחיר למבטח, במידה שאינו נדרש למלא שאלון המשך, קרי במקרה שבו השיב המבטח בשלילה על כל השאלות בשאלון; עוד מובהר בטיטוט החוזר כי אין בה כדי להשפיע על שיקול דעתו של המבטח בדבר קבלתו של המועמד לביטוח לתכנית הביטוח.

נכון למועד דוח זה ולאור שינויים אפשריים בנוסח השאלון האחיד, אין ביכולתה של החברה להעריך את השלכותיה האפשריות של הטיוטה שלעיל.

המידע הכלול בסעיף 9.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או יושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות

9.4 תיאור הכיסויים הביטוחיים/השירותים העיקריים המוצעים על ידי הקבוצה:

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח הוצאות רפואיות	
ביטוח רפואי מסוג ניתוח*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, בפוליסות המשוקות החל מחודש ינואר 2014 בהתאם להוראות הממונה, לא ניתנת למבוטח אפשרות מתן פיצוי כספי למבוטח במקרה שבחר לבצע ניתוח במסגרת השב"ן או במסגרת ציבורית. כיסוי לניתוחים בישראל משווק במספר רבדים הכוללים כיסוי לניתוחים בישראל עם השתתפות עצמית, משלים שב"ן וכיסוי מ"השקל הראשון". החל מיום 1.2.2016 משווק כיסוי לניתוחים במסגרת פוליסה אחידה לחברות הביטוח במסגרת מסלול "מהשקל הראשון" או משלים שב"ן והחל מיום 1.7.2016, הכיסוי ניתן רק עבור ניתוחים המבוצעים אצל ספקי שירות שבהסדר בלבד.
ביטוח רפואי מסוג השתלות*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בהשתלת איברים ו/או טיפולים מיוחדים בחו"ל.
ביטוח מסוג תרופות*	מעניק בעיקרו כיסוי בגין תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות.
ביטוח שיניים	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות בגין טיפולי שיניים בהסתמך על מספר רבדי כיסוי: טיפולים משמרים, טיפולי חניכים, טיפולים משקמים, טיפולי שתלים ואורתודנטיה. נכון למועד הדוח, כיסוי זה משווק על-ידי הקבוצה בביטוח קבוצתי בלבד ולתקופות קצובות.
כתבי שירות	כיסויים שונים הניתנים למבוטחים כגון טיפולי פיזיותרפיה, התייעצות עם פסיכולוגים, טיפול באמצעות רפואה משלימה, ביקור רופא וכן כיסויים אמבולטוריים, כגון התייעצות עם רופאים, בדיקות רפואיות אבחנתיות, סקר ובדיקות לרפואה מונעת. כתבי השירות מוצעים כנלווים לכיסוי העיקרי ונמכרים כריידרים המקבילים לתקופת הביטוח של הכיסוי העיקרי. לחברה קיימת אפשרות לבטל את מתן השירות בהתאם להסדרים הקבועים בכתבי השירות הרלבנטיים.
* בתכניות ביטוח פרט ששווקו עד ליום 1.2.2016, הכיסויים הביטוחיים האמורים הוצעו לכל החיים. תכניות ביטוח פרט שמשווקות לאחר יום 1.2.2016 מתחדשות כל שנתיים ביום 1 ביולי, החל משנת 2018, באופן אוטומטי או בתנאים הקבועים בהסדר התחיקתי הרלוונטי.	
ביטוח מחלות קשות	
מחלות קשות	כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח תגמולי ביטוח (בעיקר פיצוי כספי להבדיל משיפוי) בקרות אחת מהמחלות הקשות או אירועים רפואיים חמורים, על-פי רשימה קבועה מראש הכלולה בתכנית הביטוח. בתכניות ביטוח ששווקו עד ליום 1.2.2016 הוצע הכיסוי לתקופה קצובה. בתכניות ביטוח המשווקות לאחר יום 1.2.2016, תכניות הביטוח מתחדשות כל שנתיים ומסתיימות בגיל הקבוע בפוליסה.
ביטוח סיעודי	
ביטוח סיעודי	כיסוי ביטוחי המעניק תגמולי ביטוח בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרה הקבועה לכך בפוליסה ולאחר תקופת המתנה הקבועה בפוליסה. תשלום תגמולי הביטוח הינו לתקופה קצובה או לכל החיים בהתאם לתנאי הפוליסה. בתכניות הביטוח ששווקו עד שנת 2012, הפיצוי החודשי היה צמוד לתיק

סוג התכנית	מהות הכיסוי
	<p>ההשקעות, בהתאם לתנאים שנקבעו בתכנית.</p> <p>החל משנת 2012, תכנית הביטוח המשווקת מצמידה את סכום הפיצוי החדשי במקרה של מצב סיעודי למדד המחירים לצרכן, בהתאם לתנאי התכנית.</p> <p>בתנאים מסוימים, במקרה של הפסקת תשלום הפרמיה לפני תום תקופת הביטוח, זכאי המבוטח לכיסוי ביטוחי חלקי, בהתאם לתנאים שנקבעו בפוליסה.</p> <p>בביטוח פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.</p>
ביטוח תאונות אישיות	
תאונות אישיות	<p>תכנית המעניקה למבוטח תגמולי ביטוח בגין נזק (פיצוי) או הוצאה רפואית (שיפוי) שנגרמו לו כתוצאה מתאונה. הכיסוי הינו רב שנתי וניתן למקרה מוות, כוויות, שברים, מצב סיעודי, אשפוז או נכות, והוצאות רפואיות כאשר אלו נגרמים כתוצאה מתאונה, ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה כתוצאה מתאונה.</p> <p>הכיסוי הביטוחי מוצע לתקופה קצובה.</p>
ביטוח נסיעות לחו"ל	
נסיעות לחו"ל	<p>מעניק שיפוי עבור הוצאות הכרוכות באירועים רפואיים שאירעו בחוץ לארץ וכן שיפוי בגין נזקי צד ג', כבודה, וביטול נסיעה בהתאם לתנאי הפוליסה.</p>

לפירוט בדבר התוצאות לפי סוגי פוליסות בתחום בריאות - ראה באור 19 לדוחות הכספיים.

10. תחרות

10.1. כללי

המתחרים העיקריים בתחום מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: חברות הביטוח, שמרביתן פועלות בתחום, וכן קופות החולים המציעות חלק מהכיסויים הביטוחיים במסגרת שירותי בריאות נוספים ("שב"ן") שהן מציעות.

בתחום קיימת תחרות חריפה בין חברות הביטוח, הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים.

תחום ביטוחי הבריאות בישראל מרוכז ברובו בידי חמש קבוצות הביטוח הגדולות: קבוצת הראל, קבוצת הפניקס, קבוצת כלל, קבוצת מגדל וקבוצת מנורה, כאשר קבוצת הביטוח הדומיננטית מביניהן הינה קבוצת הראל עם כ-40% מהפרמיות בשוק נכון לתקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2018.

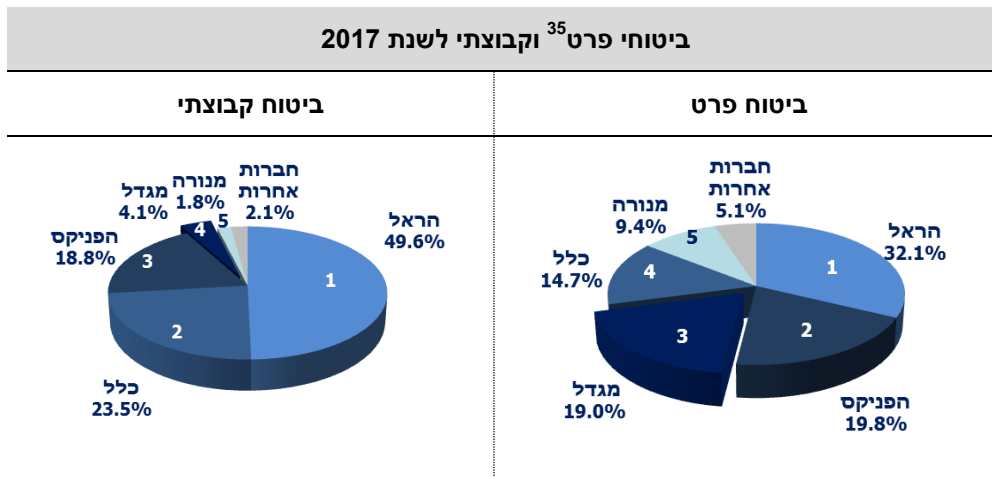
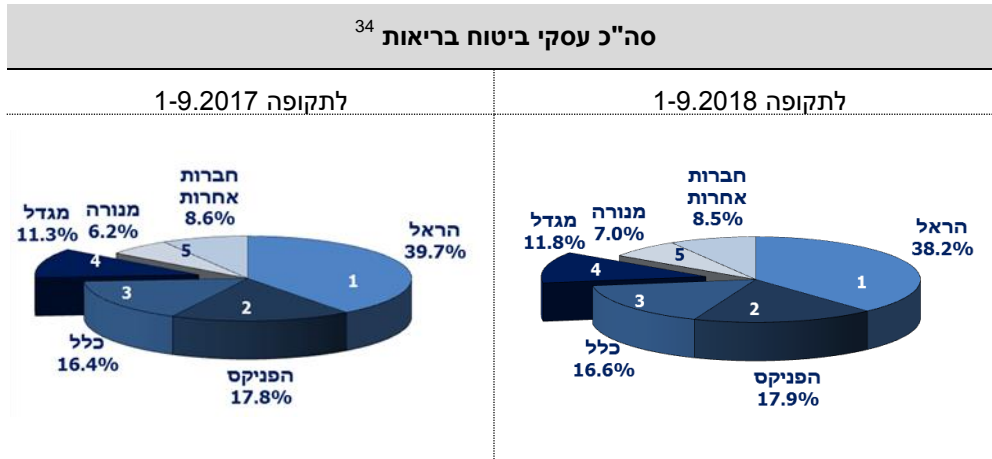
חלקו של הביטוח הקבוצתי מסך כל הפרמיות בתחום היווה כ-45% בשנת 2017³³. הביטוח הסיעודי הקבוצתי היווה כ-25% מסך הפרמיות בתחום ועיקרו מיוחס לביטוח הסיעודי עבור מבטחי קופות החולים.

חלקה של הקבוצה בשוק ביטוח הבריאות הקבוצתי קטן, ואין לה הסכמים לביטוח סיעודי עם קופות החולים.

³³ מבוסס על הדוח השנתי לשנת 2017 של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

10.2. נתוני שוק

להלן נתחי שוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי במונחי פרמיות:

10.3. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום

הקבוצה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיתוגה בשוק ביטוחי הבריאות והשירותים הנלווים להם, תוך מתן דגש על חדשנות בתחום המוצרים ומתן שירות גבוה ומקצועי לסוכני הביטוח ולמבוטחים.

בהתאם, פועלת הקבוצה להרחבת היצע המוצרים והשירותים ושיפור המוצרים הקיימים המוצעים על ידה וכן לשמירה על רמת שירות גבוהה ללקוחות ולסוכנים, תוך פיתוח כלים דיגיטליים שיאפשרו מתן שירות פשוט ומהיר, בעת ההצטרפות לביטוח ובמהלך תקופת הביטוח, במיוחד בעת תביעה.

הקבוצה פועלת להרחבת פעילותה, בין היתר, באמצעות הכוונת סוכניה לתחום פעילות זה וגיוס סוכנים חדשים המתמחים במוצרי ביטוח הבריאות המעניקים שירות אישי ללקוחות. באמצעות סוכנים אלו, פונה החברה לאוכלוסיות יעד נוספות ומכירת כיוויים נוספים למבוטחים קיימים.

במקביל פועלת החברה לשימור הפוליסות של הלקוחות הקיימים וכן להשתתף במכרזים של קולקטיבים להם פוטנציאל רווחיות נאות. כל זאת, תוך שימת דגש על מדיניות קבלת עסקים, הרחבת בסיס המידע האקטוארי וניהול יעיל של התביעות.

³⁴ נתחי השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

³⁵ נתחי השוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי מבוססים על הדוח השנתי לשנת 2017 של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

11. לקוחות

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח בריאות בשנים 2016-2018:

2016		2017		2018		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
88	1,041	86	1,146	86	1,286	מבוטחים פרטיים
12	136	14	180	14	201	ביטוח קבוצתי
100	1,177	100	1,326	100	1,487	סה"כ

בפוליסות פרט בביטוח סיעודי, שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-4.5% לעומת כ-4.6% בשנת 2017 וכ-3.9% בשנת 2016.

בפוליסות פרט בביטוח בריאות אחר (שאינו כולל את הביטוח הסיעודי וכולל את תת הענפים האחרים בפוליסות לתקופה העולה על שנה), שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-12.1% לעומת כ-10.5% בשנת 2017 ולעומת כ-10.0% בשנת 2016.

לקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח בריאות. בנוסף, לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

תחום ג' - ביטוח כללי

12. מוצרים ושירותים עיקריים

12.1. כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את ענפי ביטוח רכב חובה, רכב רכוש וענפי ביטוח כללי אחרים (ראה פירוט להלן), הכוללים את יתר ענפי הביטוח שהקבוצה עוסקת בהם, למעט ענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המפורטים בסעיף 6 לעיל) ובתחום ביטוח הבריאות (המפורטים בסעיף 9 לעיל), כמפורט להלן:

ביטוח רכב חובה - מתמקד בכיסוי נזקי גוף, אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין (פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970). לפרטים אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב חובה ראה סעיפים 12.3 ו-12.4 להלן.

ביטוח רכב רכוש - מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי. אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב רכוש ראה סעיף 12.3 להלן.

ענפי ביטוח כללי אחרים - מתמקדים בעיקר בביטוחי רכוש ובביטוחי חבויות, ומאופיינים בהענקת כיסויים לסיכונים ספציפיים, או "חבילות כיסויים" לדירות, בתי עסק וכו' המשלבות מספר כיסויים ביטוחיים, וכן כולל פוליסות ביטוח תאונות אישיות לזמן קצר (לתקופה של שנה). אודות מאפיינים מיוחדים של ענפי ביטוח כללי אחרים ראה סעיף 12.3 להלן.

12.2. שינויים עיקריים שחלו בתחום בתקופת הדוח

12.2.1. תיקון הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף

בחודש אוקטובר 2017 נכנסו לתוקפן **תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016**, במסגרתן הופחתה הריבית המחושבת להיוון תגמולי ביטוח הלאומי ל-2% חלף 3%, ונקבע מנגנון עדכון שיעור ריבית היוון, החל מיום 1 בינואר 2020 ובכל 4 שנים לאחר מועד זה. בנוסף עודכנו במסגרת התקנות שלעיל לוחות התמורה בהתאם לנתוני הלמ"ס באופן המניח תוחלת חיים ארוכה יותר וכן נקבע מנגנון עדכון רבעוני ללוחות התמורה.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון ולאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית היוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנלקחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית היוון בפיצוי נזקי.

כמו כן ציין היועץ כי הוחלט על הקמת הוועדה הבין משרדית "לבחינת ריבית היוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין" ("הוועדה") אשר תבחן את הנושא ותגיש מסקנותיה. בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

במסגרת עבודתה, בחנה הוועדה מספר נושאים, וביניהם: את סוגיית ריבית היוון המתאימה לפיצוי הנזקי על היבטיה השונים, וכן שאלת הפיצוי העיתי (אשר נדונה בין היתר, גם על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון כאמור בסעיף 12.2.2 להלן).

בחודש ינואר 2019 פרסמה הוועדה נוסח להערות הציבור של מסקנותיה, הכולל בין היתר את ההמלצות הבאות:

(א) לא לחייב או לתמרץ תשלום עתי בידי המזיק או חברת הביטוח אשר נכנסת בנעליו. בהקשר זה יש לציין כי הוועדה ציינה כי בהתאם להמלצתה, אין זאת אומרת כי בית המשפט לא יוכל לפסוק פיצויים עתיים, כפי שנעשה לעתים גם כיום, או שהצדדים לא יוכלו להסכים על כך, אבל לא יהיה בדבר משום חיוב.

(ב) מעת שהוחלט כי לא יהיה חיוב לפיצוי עתי, ברי כי רוב תשלומי הפיצויים ימשיכו להינתן בסכום מהוון. לאור האמור, סבורה הוועדה כי יש לראות את הניזוק כניזוק

סביר, המשקיע את הפיצוי באפיק השקעה שבסיכון נמוך, ומשכך, קבעה הוועדה שיעור ריבית היוון אחיד של 3%.

(ג) עוד החליטה הוועדה על קביעת "רצועת ניוד" כשהריבית שנבחרה, לפי שיטת ההיוון האחיד, קרי 3%, תהא באמצעה. רוחב רצועת הניוד יעמוד על אחוז ריבית אחד לכל כיוון. חריגה מרצועת הניוד, תפעיל עדכון כמעט אוטומטי של ריבית ההיוון, כאשר רק בנסיבות חריגות מאוד תהיה לחשב הכללי אפשרות שלא להפעיל העדכון. לצורך בחינה מהי חריגה מרצועת הניוד, תבחן התשואה המתקבלת מהשקעה באג"ח קונצרני AA לתקופה של 25 שנים. בחינת החריגה תתבצע אחת לשנתיים, כאשר אם במשך חצי השנה האחרונה שלפני נקודת הבחינה תחרוג התשואה ביותר מאחוז לכאן או לכאן, היינו 2% או 4% בהתאמה, יופעל העדכון כאמור.

נכון למועד הדוח, טרם התקבלה הכרעה בסוגיה בבית המשפט העליון. החברה עוקבת אחר ההתפתחויות בנושא ובהתאם תלמד את ההשלכות הצפויות.

החל משנת 2016 החברה מבצעת הפרשה הלוקחת בחשבון את שיעורי ריבית ההיוון שנקבעו בתקנות ושיעורי ריבית המבוססים על חוות דעת יועציה. ככל שבית המשפט העליון יאמץ את מסקנות הוועדה, ההפרשה שבוצעה תקטן או תבוטל, לפירוט ראה באור 37.ב.3.ג.5) לדוחות הכספיים.

12.2.2. נייר התייעצות לציבור בנושא אופן תשלום פיצויים על פי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 ("חוק הפלת"ד")

בחודש יולי 2018 פורסם נייר התייעצות לציבור שמטרתו לבחון את שינוי אופן תשלום הפיצויים על פי חוק הפלת"ד, כך שהתשלום האמור ישולם בדרך של תשלומים עיתיים הצמודים למדד המחירים לצרכן, ולא בתשלום אחד (באמצעות היוונום של התשלומים העיתיים למועד התשלום) כנהוג היום.

הטעם המובא בנייר התייעצות לאסדרה המוצעת, הינו שתשלום הפיצויים באופן חד פעמי כאמור לעיל, עשוי להשפיע השפעה של ממש על גובה הפיצויים המשולמים לנפגע (וכפועל יוצא, על גובה הפרמיות הנגבות מהציבור), בין היתר לאור ביסוסו על הנחות והערכות הנוגעות לתוחלת החיים הצפויה של הנפגע ולגובה ריבית ההיוון.

בנוסף לשינוי אופן התשלומים המוצע בנייר התייעצות, מוצעות הוראות נוספות וביניהן, כי לא תהיה לנפגע או לחברת הביטוח זכות לטעון להרעה או הטבה במצבו הבריאותי עקב תאונת הדרכים המחייבת עדכון הקצבה החודשית שנקבעה לו.

יצוין כי נכון למועד הדוח האסדרה המוצעת בנייר התייעצות טרם הפכה למחייבת והיא תלויה גם בהכרעה הסופית בנוגע להמלצות הוועדה האמורות בסעיף 12.2.1 לעיל.

ככל שהאסדרה האמורה תהפוך למחייבת במתכונתה המוצעת, החברה מעריכה כי עשויה להיות לה השפעה בעיקר במישור התפעולי. כמו כן תתכן השפעה גם על רווחיותה של החברה.

12.2.3. ביטוח רכב חובה

בחודש יולי 2018 פורסם ברשומות התיקון, אשר עניינו בהגדלת מרכיב העמסה של חבר בביטוח השירי "הפול" (קרי: הסכום שעל מבטח שלא במסגרת הפול לשלם כתוצאה מעלויות השתתפות של מבטח במסגרת הפול), כך שטווח מרכיב ההעמסה לביטוח אופנועים ינוע בין 5.5% ל-8% מעלות הסיכון הטהור (כהגדרתו בפקודה) חלף 6.5% מעלות הסיכון הטהור. כן נקבע בהוראת שעה, שתוקפה לשנתיים מיום 1 ביולי 2018 ועד ליום 30 ביוני 2020, כי עלות הסיכון הטהור המקסימלית, תוגדל לשיעור של 8.5% במשך התקופה האמורה.

להערכת החברה, השינוי האמור מגדיל את רכיב ההעמסה של החברה בפול, ועל כן צפוי להגדיל את הוצאות החברה במסגרת השתתפותה כחברה בפול, אולם מנגד ייתכן

שינוי בתעריפי רכב החובה בשל השינוי האמור. בשלב זה קשה להעריך את ההשפעה הכוללת של התיקון האמור על החברה.

המידע הכלול בסעיף 12.2 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

12.2.4. שינויים שחלו בפעילות הקבוצה בתחום הביטוח הכללי

זכייה של החברה במרכז החשב הכללי לביטוח רכבי עובדי המדינה לשנים 2019-2020

בהתאם להודעה שנמסרה לחברה על ידי אגף החשב הכללי של משרד האוצר, החברה נבחרה, זו שנה שלישית ברציפות, כאחת החברות אשר זכו במרכז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנים 2019-2020 ("הודעת הזכייה").

בהודעת הזכייה נמסר, כי על פי נתוני המבוטחים שנתקבלו מחברות הביטוח הזוכות במרכז לשנת 2018, מספר המבוטחים בביטוח מקיף וחובה ביצרנים בהם זכתה החברה הינו כ-40,000 מבוטחים המהווים כ-65% מרכבי כלל עובדי המדינה. ביטוח עובדי המדינה נכנס לתוקף החל מתחילת שנת 2019.

לראשונה, מרכז החשב הכללי לביטוח רכבי עובדי המדינה נערך לשנתיים (במקום לשנה אחת בלבד) וכולל מנגנון של הפחתת פרמיה בשנה השנייה.

בכפוף לאמור, להערכת החברה, אומדן הפרמיה השנתית שתשולם לחברה הינו בהיקף של כ-200 מיליון ש"ח, בדומה לפרמיה אשר שולמה לחברה בשנתיים הקודמות בקשר עם מכרזים קודמים.

12.2.5. מוצרים חדשים

(א) ביטוח סייבר

בחודש אוקטובר 2018 הושקה בחברה תכנית לביטוח "סייבר לעסק". התכנית מיועדת לכל אדם, גוף משפטי או ארגון המעוניין להגן על עצמו מפני נזק שיכול להיגרם כתוצאה מאירוע סייבר.

הפוליסה כוללת כיסוי למבוטח בעבור הפסדי רווח עקב הפסקת עסקים, כיסוי בגין הוצאות שהוצאו ע"י המבוטח עקב אירוע אבטחת מידע וסעיף כיסוי עלויות למניעה או סיום סחטנות סייבר. בנוסף ישנו כיסוי ביטוחי עבור חבות המבוטח כלפי צד ג' בגין אירועי סייבר והכל בהתאם לתנאי הפוליסה.

(ב) ביטוח אופנים חשמליים

בחודש אוקטובר 2018 הושקה בחברה תכנית לביטוח אופניים חשמליים. התכנית מעניקה פתרון ייחודי לרוכבי האופניים החשמליים, שעד עתה לא היה להם פתרון ביטוחי הולם למגוון הסיכונים להם הם חשופים.

התכנית מיועדת לכל אדם מעל גיל 16 אשר רוכב באופניים חשמליים בהתאם לדין. התכנית מעניקה כיסוי ביטוחי עקב אירוע תאונתי שארע תוך כדי רכיבה באופניים חשמליים או פעולה הקשורה באופן ישיר לכך. התכנית אינה מיועדת לכלי ממונע שאינו אופניים חשמליים, לרבות קורקינט חשמלי, סגווי, סקייטבורד ממונע, הוברבורד. הכיסוי הביטוחי הינו עבור רכוש המבוטח בגין אובדן או נזק

פיזי בעקבות תאונה, אחריות כלפי צד ג' וכיסוי עבור תאונות אישיות, בהתאם לתנאי הפוליסה.

12.3. תיאור הכיסויים הביטוחיים העיקריים המוצעים ומאפייניהם הייחודיים

מהות הכיסוי	סוג התכנית
ביטוח רכב	
ביטוח רכב חובה	
<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח נזקי גוף כתוצאה מהשימוש ברכב, אשר חובה לרכשו על פי פקודת ביטוח רכב. פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה בהתאם לפקודת ביטוח רכב, את בעל הרכב והנהוג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד" ו/או "חוק הפלת"ד"), בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב.</p> <p>הפוליסה הינה פוליסה תקנית שיש להנפיקה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.</p> <p>סכום תגמולי הביטוח איננו מוגבל, למעט ראשי נזק מסוימים כגון "כאב וסבל" המוגבלים בסכום וכן פיצוי בגין אובדן שכר, הכול בהתאם למגבלות הכיסוי כפי שהן קבועות בחוק הפלת"ד. תיקונים לחוק הפלת"ד ו/או פסיקה הנוגעות לפרשנות לחוק האמור משפיעים על היקף הכיסוי.</p> <p>הפוליסות בביטוח חובה מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת בשל פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות הסופית של הנזק וסילוק התביעה.</p> <p>עקרונות התעריף נקבעים על סמך הנחיות הממונה המאוגדות תחת "החוזר המאוחד"³⁶ ובהתאם לעקרונות אלה נקבעו הפרמטרים שמבטח יוכל לעשות בהם שימוש לצורך קביעת התעריף והנהלים שעל-פיהם על מבטח לנהוג בכל הקשור לאשור דמי הביטוח.</p> <p>בקבוצה מופעל תעריף דיפרנציאלי, המסתמך על חלק מהמשתנים הרלבנטיים, שנבחרו על-ידי הקבוצה כמתאימים ביותר לצורך הערכת הסיכון וקביעת הפרמיה.</p>	<p>מתן כיסוי ביטוחי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 ("פקודת ביטוח רכב").</p>
ביטוח רכב רכוש	
<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח רכב המעניקה כיסוי לנזק שעלול להיגרם לרכב עצמו או לרכוש של צד ג'. ישנם מספר סוגים של ביטוחי רכב רכוש:</p> <p>(א) ביטוח רכב צד שלישי המעניק רק כיסוי לנזקים שאירעו לרכושו של צד שלישי.</p> <p>(ב) כיסוי מקיף המציע כיסוי גם לנזקים לצד שלישי וגם לנזקים לרכב עצמו, כגון גניבה.</p> <p>(ג) כיסוי מקיף חלקי המחריג נזקי תאונה או גניבה.</p> <p>פוליסות "רכב רכוש" מתחלקות לשתי קבוצות עיקריות על-פי סוגי הרכב:</p> <ul style="list-style-type: none"> ביטוח לרכב פרטי ומסחרי שמשקלו עד 3.5 טון - מעניק כיסויים ביטוחיים בהתאם לתנאי פוליסה תקנית הקבועים בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי ולסיכונים המכוסים (במסגרת הריידרים (כתבי השירות) מוצעים כיסויים שונים הכוללים שבר שמשות, שירותי דרך וגרירה, רכב חלופי וכו'). 	<p>ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבטח ונזקי רכוש שהרכב המבטח יגרום לצד ג'.</p>

³⁶ החוזר המאוחד מרכז הוראות של הממונה. ראו <http://mof.gov.il/hon/Information-entities/Pages/Codex.aspx>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>התעריף הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (סוג, דגם וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות ועוד).</p> <ul style="list-style-type: none"> ביטוח לכלי רכב אחרים שאינם נכללים בסוג הקודם, כגון, משאיות מעל 3.5 טון, אופנועים, מוניות, ציוד כבד, אוטובוסים, ציוד חקלאי וכיו"ב. פוליסות הביטוח לסוגי רכב אלה אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית. 	
ביטוח כללי אחר	
<p>ענף זה כולל בעיקרו שני סוגי ביטוח: ביטוחי רכוש, הכוללים כיסוי בגין אובדן או נזק פיזי לרכוש המבוטח וביטוחי חביונות, הכוללים כיסוי בגין חבות כספית על פי דין של מבוטח כלפי צד ג' בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו, כמפורט להלן. כמו כן, כולל ענף זה פוליסות תאונות אישיות לתקופה של שנה.</p>	
ביטוחי רכוש	
<p>מוצרים אלו מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד אובדן או נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע.</p> <p>ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש, והם מהווים נדבך בביטוחי דירות, ביטוח בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, ביטוח מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. יצוין כי פוליסות עסקיות מונפקות לפרק זמן שבין שנה לשנה וחצי. כמו כן במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים ועסקיים.</p> <p>המוצרים המרכזיים בענף ביטוח רכוש הינם כדלקמן:</p>	
<p>ביטוחי דירות כוללים ביטוח למבנה ותכולת דירות מגורים והם מבוססים על ביטוחי הרכוש כמתואר לעיל בתוספת ביטוחי חביונות הקשורים לדירת מגורים (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים בגין עובדי משק בית).</p> <p>הפוליסה לביטוח דירה מבוססת על תנאי הפוליסה התקנית לדירות, כפי שנקבעו בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות וזאת לגבי היקף הכיסוי המבוטח. הכיסויים המוצעים על ידי הקבוצה כוללים, בין השאר, נזקי מים.</p> <p>הפוליסה התקנית עודכנה בחודש יולי 2015 תוך הרחבת הכיסוי המינימאלי שהיה קבוע בה, ועתה היא כוללת, בין השאר: סכום כיסוי נוסף בבית משותף, הרחבת כיסוי לסיכונים מים ונזלים אחרים גם לכיסוי נזק שמקורו בהימלטות נזלים ממתקני אינסטלציה והסקה של נכס אחר בבית משותף וכן הכללת נוסח תיקני לביטוח אחריות כלפי צד ג'.</p> <p>החיתום של מוצר זה מתבצע על בסיס תעריף בסיסי (עם שונות מסוימת בין דירות בבית משותף ובין דירות בבית פרטי) ובאמצעות ניתוח הסיכון הספציפי.</p> <p>כמו כן, במסגרת ביטוחי הדירות הקבוצה מציעה גם פוליסה "מבנה אגב משכנתא" שהינה פוליסת מבנה בלבד, בהתאם לפוליסה התקנית, אשר קהל היעד העיקרי הינו לזוי בנקים למשכנתאות.</p>	
<p>ביטוח בתי עסק הינו בדרך כלל תכנית ביטוח הכוללת מספר כיסויים (ביטוחי רכוש וביטוחי חביונות), אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p> <p>ביטוח רכוש, מבנים ותכולות, המשמשים לצרכים עסקיים מפני סיכונים אש וסיכונים נלווים (כיסוי לסיכונים הנמכר ביחד עם הכיסוי מפני סיכונים אש, כגון: כיסוי בפני פריצה, התפוצצות, רעידת אדמה). כיסוי זה ניתן להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי,</p>	<p>ביטוח בתי עסק</p>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>דהיינו אובדן רווחים וכן ביטוחי חבויות. החיתום של המוצר מתבצע בעיקרו על בסיס ניתוח הסיכון הספציפי ובביטוח עסקים גדולים, בין היתר, בהתאם לתנאי ביטוח המשנה בגין הסיכון המבוטח.</p>	
<p>במסגרת ביטוחי הרכוש האחרים, הקבוצה מציעה כיסויים ביטוחים נוספים כגון ביטוחים ימיים ואוויריים (כלי שיט, כלי טייס, הובלת מטענים), ביטוח עבודות קבלניות, ביטוח ציוד מכני הנדסי, ביטוח נאמנות וביטוח כל הסיכונים. היקף הפעילות בענפי ביטוח אלה אינו מהותי.</p>	<p>ביטוחי רכוש אחרים</p>
<p>ביטוחי תאונות אישיות (לתקופה של שנה)</p>	
<p>ביטוח תאונות אישיות מעניק למבוטח פיצוי בגין נזק שנגרם כתוצאה מתאונה שאירעה לו. הכיסוי ניתן למקרה מוות או נכות כתוצאה מתאונה ויכול שיקלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה. במסגרת תחום פעילות ביטוח כללי נכללות פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של שנה (כאשר פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של למעלה משנה נכללות במסגרת תחום ביטוח בריאות).</p>	
<p>ביטוחי חבויות</p>	
<p>ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל למשך זמן של שנה. יצוין כי פוליסות עסקיות מונפקות לפרק זמן שבין שנה לשנה וחצי. עם זאת, קצב התפתחות התביעות בענף ארוך יותר והוא עשוי להמשיך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.</p>	
<p>במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש.</p>	
<p>בביטוחי החבויות מסוג אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעבידים, הכיסוי הוא על בסיס אירוע (בניגוד לפוליסות על בסיס הגשת תביעה - Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח, והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח בכפוף להתיישנות.</p>	
<p>בביטוחי חבויות מסוג אחריות מקצועית וחבות המוצר ואחריות נושאי משרה, הכיסוי הוא על בסיס הגשת התביעה (Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו בתקופת הביטוח או במועד הרטרואקטיבי המצוין ברשימה, והגשת התביעה צריכה להיות במהלך תקופת הביטוח.</p>	
<p>מטרתו של מוצר זה, להגן על המבוטח מפני חבות, שהוא עלול לחוב, בגין נזק שגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו.</p>	<p>ביטוח אחריות כלפי צד שלישי</p>
<p>הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו.</p> <p>מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p>	
<p>מטרתו של מוצר זה, להגן על מעסיק מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו. הכיסוי בפוליסות אלו ניתן מעל לסכומים שבהם נושא המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p>	<p>ביטוח אחריות מעבידים</p>
<p>מוצעים כיסויים ביטוחיים לאחריות מוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.</p>	<p>ביטוחי חבויות אחרים</p>

12.4 הסדרים מיוחדים המתייחסים לענף ביטוח רכב חובה**12.4.1 הסדר הביטוח השיורי ("פול")**

הואיל וקיימת מצד אחד חובה על בעל רכב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב חובה, אך מצד שני, חברות הביטוח רשאיות לסרב לבטח כלי רכב, בהתאם לשיקול דעתן, בעלי רכב שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות "פול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב, שהינו תאגיד משותף לחברות הביטוח, אשר אופן הקמתו, דרכי ניהולו והתנהלותו, חובותיו, חלקה של כל חברת ביטוח בהסדר, אופן ההתחשבות של הביטוח המשותף לרבות הסדרים לעניין קביעת התעריף, מוסדרים בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001. כל חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול" או ברווחיו, על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה, כפי שנקבע בתום השנה השוטפת. לחלקה של הקבוצה בתוצאות ה"פול" ראה סעיף 2.8 בדוח הדירקטוריון.

12.4.2 קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות הדרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפלת"ד"), שתפקידו לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים מכוח חוק זה ואין בידם לתבוע פיצויים מאת חברות הביטוח בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי אינו ידוע, אין לנהג האחראי ביטוח רכב חובה או שהביטוח איננו מכסה את החבות, מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

חברות הביטוח מחויבות להעביר לקרנית 1% מפרמיה נטו שהן גובות בגין פוליסות ביטוח רכב חובה, ובנוסף, מחויבות להעביר לקופות החולים באמצעות קרנית 9.4% מפרמיה נטו בתוספת דמי פוליסה, זאת בהתאם לכך שהאחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים עברה מחברות הביטוח לקופות החולים.

12.4.3 מתווה סליקה "קל כבד"

במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפלת"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001. הצדדים למערכת הסליקה הם כלל המבטחים וההסדר חל על תאונות בהן נטלו חלק כלי הרכב המבטחים בפוליסות. מנהל המתווה מוסמך גם לקיים בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי.

12.4.4 זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי ("מל"ל")

על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי מוקנית למל"ל זכות שיבוב, המאפשרת לו לתבוע את חברות הביטוח, באופן פרטני, בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

בהתאם, החל מחודש ינואר 2014, מוטלת על חברת ביטוח חובת דיווח למל"ל בכל מקרה שבו המבטח ניכה או רשאי היה לנכות מסכומי הפיצוי את סכומי הגמלה שהמל"ל שילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק ואשר המל"ל זכאי לתבוע מהמבטח. ההוראות מסדירות אף את אופן ומועדי הדיווח. בכל מקרה שהמבטח לא מסר למל"ל את הדיווח תוך התקופה שנקבעה בחוק, תקופת ההתיישנות של תביעת המל"ל בגין זכות השיבוב תחל במועד קבלת הדיווח או ביום שבו נודע למל"ל על ההליכים בהם זכאי המבוטח לפיצוי, לפי המוקדם.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון נוסף לסעיף 328 לחוק³⁷, במסגרתו נקבעו הוראות ביחס לאופן הדיווח ופרסומו על ידי המל"ל, מועדים להתנהלות בין המל"ל למבטח לאחר הגשת דרישת תשלום על ידי המל"ל, וכן הוראות לענין תקופת ההתיישנות, אשר תעמוד על 7 שנים ממועד הדיווח או מהמועד בו נודע למל"ל על ההליכים ללא תלות בהפרת חובת הדיווח אך לא יותר מחמש עשרה שנה ממועד התאונה.

במקביל, תוקן סעיף 92 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והממונה הוסמך להטיל עיצום כספי על מבטח שהפר את חובת הדיווח הקבועה בחוק.

בחודש ספטמבר 2014 נחתם הסכם בין המוסד לביטוח לאומי לבין החברה, המחזיר לתוקף הסכם קודם שהיה בין הצדדים בשינויים מסוימים וביניהם: פירוט המקרים בהם רשאית החברה לדחות תביעה וקביעת סנקציה היה והחברה תפר התחייבויותיה לפי ההסכם. כמו כן הוסכם, כי ביטול ההסכם או אי חידושו מסיבה כלשהי יחול באופן מדי על כל האירועים בגינם טרם שולם פיצוי על ידי החברה.

תיקון שנערך בחודש מרס 2018, לחוק הביטוח הלאומי, תשנ"ה-1995, במסגרתו הוסף סעיף 328א בדבר העברת סכום שנתי ממבטח למל"ל בעד תאונת דרכים, עתיד לבטל את ההסכם הנ"ל. זאת, עם כניסתן לתוקף של תקנות שיתקין שר האוצר בקשר עם סעיף 328א שלעיל, אשר צפויות לעסוק באופן יישום התיקון האמור על ידי מבטחים, ובכלל זאת לקבוע את הסכום שעל כלל המבטחים להעביר למל"ל מדי שנה לפיצוי, אופן חישובו ואת המועדים להעברתו.

ככל שהסדר השיבוב החדש יהפוך לרשמי ומחייב, הוא יחול על כל תאונות הדרכים שיקרו מעת כניסתו לתוקף של התיקון. ביחס לתאונות שאירעו בתקופה שבין 1 בינואר 2014 ועד למועד כניסת התיקון לתוקף, ושלגביהן לא הוגשה תביעה או דרישה מצד המל"ל, יקבעו התקנות גם את הסכום החד פעמי שעל חברות הביטוח להעביר למל"ל.

להערכת החברה לא ניתן בשלב זה להעריך את ההשפעה, ככל שקיימת, על התביעות התלויות בענף רכב חובה, כיוון שאופן החלת ההסדר באופן רטרואקטיבי, ובפרט השיעור הקובע לשנים אלו, עדיין לא נקבעו בתקנות.

13. תחרות

13.1. כללי

תחום ביטוח כללי מאופיין בתחרות מתמשכת. החברה פועלת בשוק הנתון לתנודות מחירים מחד ולשינויים בעלות התביעות מאידך. בשוק זה, לרבות בענפי הפרט, קיימת רגישות גבוהה למחיר, וחברות הביטוח מתחרות ביניהן באמצעות מתן הנחות, מבצעים והטבות למבוטחים. יצוין כי ברבעון הרביעי של שנת 2018 התחרות בענפי הרכב התגברה במידה נכרת.

על פי נתוני משרד האוצר³⁸, בתשעת החודשים הראשונים של 2018, חלה עלייה של כ-4% בהיקף המצרפי של הפרמיות ברוטו בשוק הביטוח הכללי לעומת התקופה המקבילה בשנת 2017. בענפי ביטוח רכב חובה חלה עלייה של 5%, בענפי ביטוח רכב רכוש חלה עלייה של 8%, בביטוחי החבויות חלה עלייה של כ-2% בפרמיות ברוטו בשוק, ובביטוחי הרכוש האחרים (ללא רכב) נרשמה יציבות בשוק.

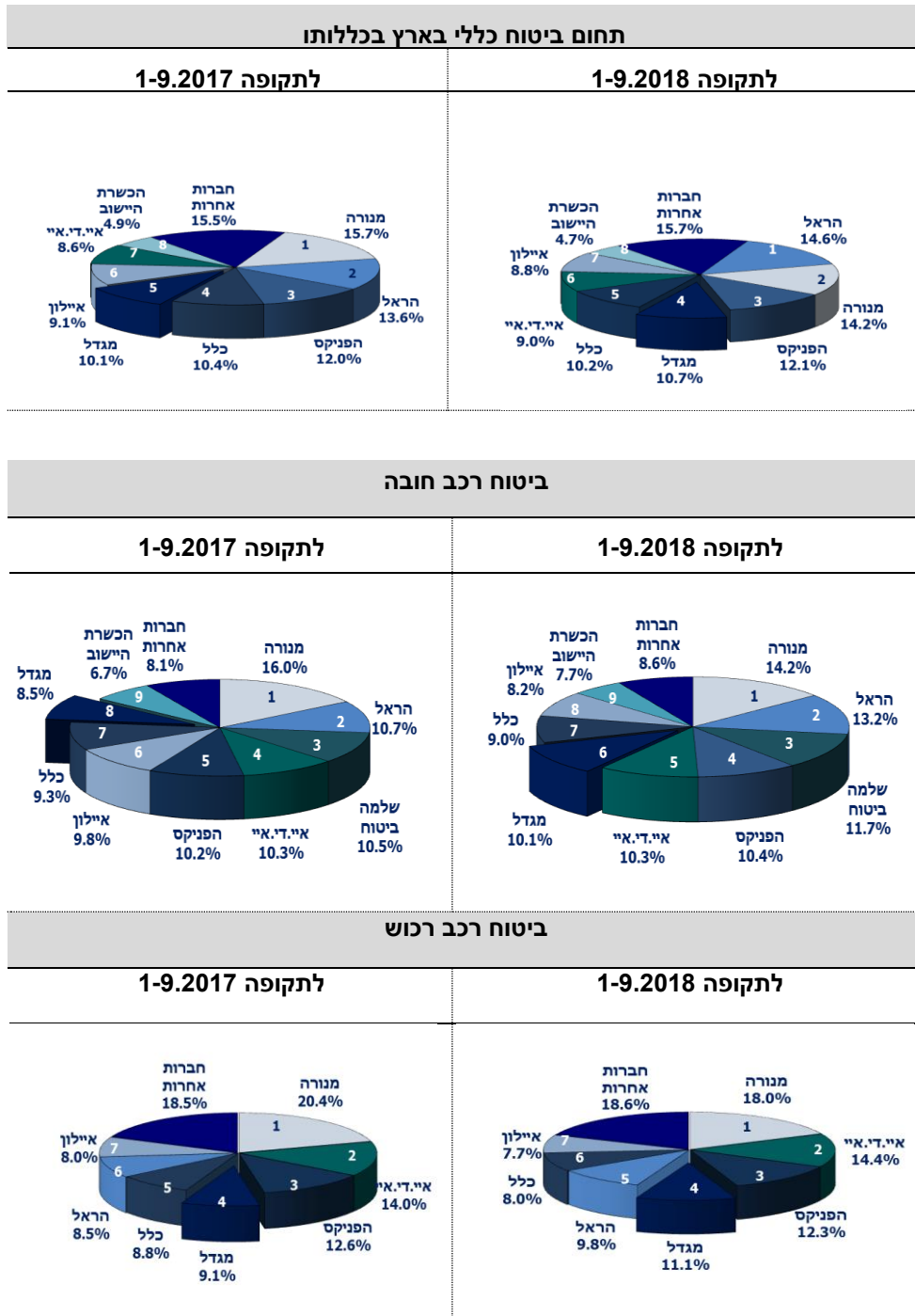
נתח השוק של הקבוצה, כפי שמשקף מהפרמיות ברוטו בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2018 עומד על שיעור של כ-10.7% ובתקופה זו הקבוצה ממוקמת במקום רביעי בין הגופים הפועלים בתחום, כמפורט להלן. לפירוט בדבר השינוי בפרמיות הקבוצה בביטוח כללי, ראה סעיף 2.8 בדוח הדירקטוריון.

³⁷ במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015.

³⁸ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

יצוין כי, נתחי השוק המוצגים להלן, המתייחסים ל-9 החודשים הראשונים של שנת 2017, אינם לוקחים בחשבון את זכייתה של הקבוצה במרכז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016.

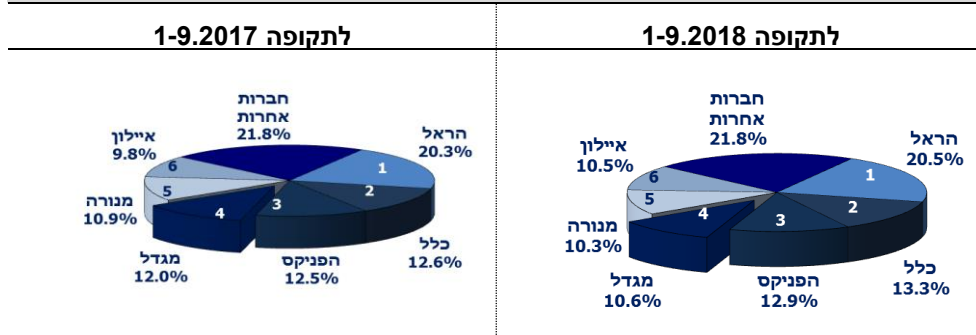
13.2. נתוני שוק במונחי פרמיות ברוטו ^{40 39}

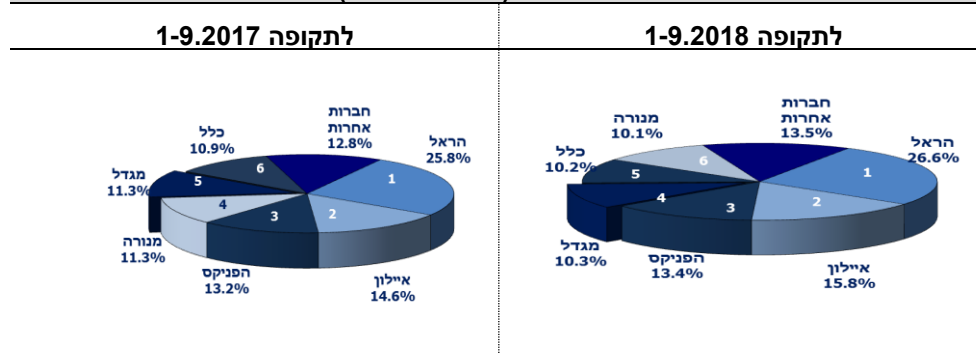
³⁹ הנתונים המפורטים בסעיף זה מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים"), למעט אם נאמר במפורש אחרת.

⁴⁰ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנחת השוק שלה נכון ליום 30.9.2018 הינו כ-1.7%

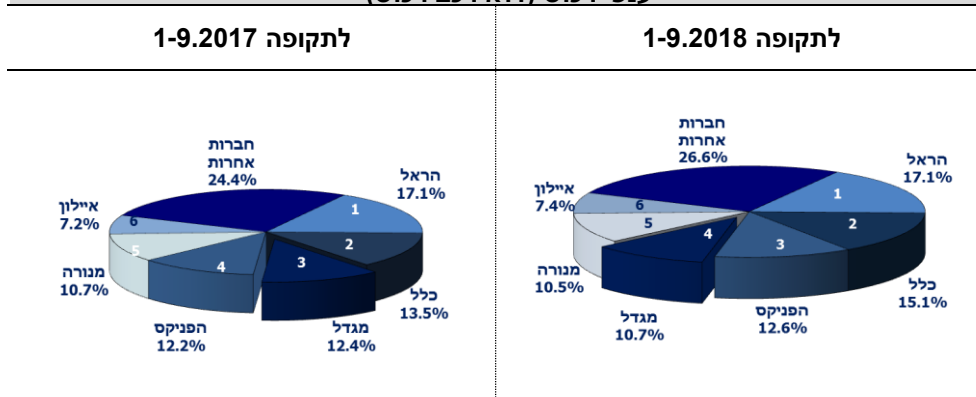
ענפי ביטוח כללי אחרים

ענפי החבויות (ללא רכב חובה)

ענפי רכוש (ללא רכב רכוש)⁴¹

13.3 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום הביטוח הכללי במספר מישורים:

- (א) ניהול התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים - הקבוצה מנהלת את התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים באופן שמאפשר לה להתחרות על נתחי השוק ופלחי הלקוחות בהם היא מעוניינת, תוך ניתוח הידע המצטבר שברשותה בתחום הביטוח הכללי אשר מאפשר לה להגיב לשינויים בשוק.
- (ב) פיתוח ושיווק מוצרים סינרגטיים - החברה מתמקדת בפיתוח ובשיווק מוצרים סינרגטיים ומסלולים מובנים הכוללים כסויים המספקים ללקוח מענה כולל בתחום הפעילות, זאת כמענה לסיכונים חדשים וקהלי יעד חדשים.

⁴¹ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2018 הינו כ-7.0%.

(ג) ייעול תהליכי סילוק התביעות ושיפור השירות למבוטחי החברה בכל הקשור בשירות בתביעות.

(ד) הנגשת השירות ללקוחות ולסוכנים באמצעים תפעוליים וטכנולוגיים - החברה פועלת לשיפור השירות והנגשתו ללקוחותיה ולסוכנים באמצעות התייעלות תפעולית, הטמעה ושימוש במערכות מחשוב מתקדמות, לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים לסוכנים אשר נועדו לייעל את עבודתם ולהקל עליה.

14. לקוחות

14.1. התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי

להלן פרטים אודות התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי, לפי פרמיות ברוטו, בשנים 2016 - 2018 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2016		2017		2018	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
					מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
73	1,778	76	1,672	71	1,714
					ביטוח קבוצתי ומפעלים גדולים ⁽¹⁾
27	663	24	530	29	688
100	2,441	100	2,202	100	2,402
					סה"כ

(1) כולל ציי רכב וחברות שעיסוקן ברכב.

העלייה בשיעור הביטוח הקבוצתי ומפעלים גדולים בשנת 2018 לעומת שנת 2017, נבעה מזכייתה של החברה (בפעם השנייה) במרכז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2018 וקוזזה בחלקה בשל הפסקת ביטוח עסק גדול. יצוין כי בשנת 2016, במסגרת הביטוח הקבוצתי, נכללו פרמיות בגין מכרז עובדי המדינה עבור שנת 2017 אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, לפירוט ראה סעיף 12.2.4 0 לעיל.

לקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח כללי. בנוסף, לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

לפרוט חלוקת הפרמיות לפי ענפים במסגרת ביטוח כללי ראה באור 3 לדוחות הכספיים.

14.2. ותק והתמדה של הלקוחות

14.2.1. ביטוח רכב חובה

בשנת 2018, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-68%, לעומת שיעור חידושים של כ-58% בשנת 2017 וכ-66% בשנת 2016.

העלייה בשיעור החידושים בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפעה בעיקרה מגידול בכמות הפוליסות שחודשו, זאת לעומת ירידה בשיעור החידושים בשנת 2017 לעומת שנת 2016 אשר הושפעה בעיקרה מקיטון בכמות הפוליסות שחודשו בעקבות העלאת תעריפים וטיוב התיק.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק לקוחות בביטוח רכב חובה, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2016-2018:

2016	2017	2018	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
43%	32%	32%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
21%	21%	22%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
11%	15%	21%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
25%	32%	26%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

יצוין, כי בשנת 2016 נרשם שיעור גבוה של לקוחות חדשים בשל זכייתה לראשונה של החברה במכרז לביטוח עובדי המדינה.

14.2.2. ביטוח רכב רכוש

בשנת 2018, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-74%, לעומת כ-77% בשנים 2017 וכ-81% בשנת 2016.

הירידה בשיעור החידושים בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפעה מירידת תעריפים, ואילו הירידה בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפעה בעיקרה מקיטון בכמות הפוליסות שחודשו בעקבות העלאת תעריפים וטיוב התיק.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוח רכב רכוש, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2016-2018:

2016	2017	2018	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
45%	28%	27%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
22%	24%	23%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
10%	17%	23%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
23%	31%	27%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

יצוין, כי בשנת 2016 נרשם שיעור גבוה של לקוחות חדשים בשל זכייתה לראשונה של החברה במכרז לביטוח עובדי המדינה.

14.2.3. פלח לקוחות משותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש

(א) בשנת 2018, פלח הלקוחות המשותף לענף רכב חובה ולענף רכב רכוש הינו כ-75% מהפרמיות בענף רכב חובה, לעומת כ-68% בשנת 2017 וכ-65% בשנת 2016.

(ב) בשנת 2018 פלח הלקוחות המשותף לענף רכב רכוש ולענף רכב חובה הינו כ-92% מהפרמיות בענף רכב רכוש, לעומת כ-81% בשנת 2017 וכ-89% בשנת 2016.

14.2.4. ביטוח דירות

בשנת 2018, שיעור החידושים בענף ביטוחי הדירות⁴² במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת הסתכם בכ-93%, לעומת כ-94% בשנת 2017 וכ-93% בשנת 2016.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוחי דירות⁴³ במונחי מחזור פרמיות לשנים 2016-2018 באחוזים:

2016	2017	2018	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
18%	16%	15%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
11%	14%	13%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
8%	9%	12%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
64%	61%	61%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

⁴² לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

⁴³ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות - אין

חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה**15.1. רגולציה ופיקוח - כללי**

פעילות הקבוצה בתחומים השונים כפופה לרגולציה ענפה ופיקוח הדוק על ידי רשויות פיקוח שונות, כדלקמן:

פעילויות הביטוח, פנסייה וגמל

פעילות הביטוח, הפנסייה והגמל בקבוצה, נתונה לפיקוח הממונה, שבמסגרת סמכויותיו על פי החוקים השונים, מוסמך להוציא הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של הגופים הנמצאים תחת פיקוחו.

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח, לרבות בתיווך בביטוח, מחייב קבלת רישיון, וחוק הפיקוח קובע הוראות לעניין רישוי מבטחים וסוכני ביטוח לרבות סמכות לבטל רישיונות. החזקה של אמצעי שליטה במבטח וסוכנות ביטוח מחייבת קבלת היתרים, וחוק הפיקוח כולל הוראות הנוגעות לקבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה כאמור. פעילות הקבוצה בתחום הפנסייה מחייבת קבלת רישיון מבטח וכן קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. פעילות הקבוצה בתחום הגמל מחייבת אף היא קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. לפירוט בעניין רישיונות והיתרים כאמור, ראה סעיף 16.1.1 להלן.

ההוראות הרגולטוריות המתוארות להלן מחולקות לסעיפי משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה כפי שמופיעים בחלק ב' לדוח זה. הוראות רגולטוריות אשר הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחומי הפעילות בחלק ב' לדוח זה, יוזכרו בתמצית במסגרת סעיף זה תוך הפניה לפירוט האמור במסגרת תחום הפעילות עצמו, אשר כולל גם את ההשלכות הצפויות על החברה, לפי העניין. הוראות רגולטוריות אשר רלוונטיות למספר תחומי פעילות ו/או אשר לא הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחום פעילות ספציפי כאמור, יתוארו בהרחבה במסגרת סעיף זה להלן.

יודגש, כי ההוראות הרגולטוריות המפורטות להלן אינן מהוות רשימה ממצה של כלל הוראות הדין החלות על הקבוצה אלא רק את ההוראות העיקריות שבהן, בראיית החברה.

15.2. הכרעות עקרוניות בתלונות, עריכת ביקורות, דרישות נתונים, עיצומים כספיים

כנגד הקבוצה, כמו גם כנגד קבוצות ביטוח אחרות, מוגשות, מעת לעת, תלונות, חלקן מועברות לממונה. הכרעות הממונה בתלונות אלו ניתנות לעיתים רחוקות, כהכרעות רוחביות ביחס לקבוצות מבוטחים.

במסגרת סמכויות הפיקוח עורך הממונה, מעת לעת, ביקורות ובדיקות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה. במסגרת זו, בין היתר, מתקבלות דרישות ו/או הנחיות ביחס לטיפול הקבוצה במוצרים השונים לרבות הנחיות לתיקון פעולות שונות ובמקרים חריגים מחייבת ביצוע החזרים כספיים למבוטחים.

לפירוט ראה באור 39 i.1 לדוחות הכספיים.

15.3. פעילות הקבוצה בכללותה

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו המתייחסות לפעילויות הקבוצה בכללותה.

15.3.1. משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II

לפרטים בדבר חוזר הסולבנסי לפיו חברות ביטוח תקיימנה משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם לחוזר הסולבנסי האמור, במטרה להבטיח את כושר פירעון של חברות ביטוח כלפי מבטחיהן, לרבות הוראות רגולטוריות אשר התפרסמו במהלך השנה החולפת בקשר ליישומן, ראה סעיף 3.2 לדוח הדירקטוריון ובאור 14ד. לדוחות הכספיים.

15.3.2. דירקטוריון גוף מוסדי

בחודש אוגוסט 2018, פורסם חוזר דירקטוריון גוף מוסדי, אשר יחליף את חוזר "נוהל עבודת דירקטוריון וועדותיו" אשר פורסם בחודש נובמבר 2006, במלואו, ואת מרבית

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 ("תקנות הדירקטוריון").

החוזר קובע הנחיות בנושאים הנוגעים לכשירות חברי הדירקטוריון, הרכבו, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו (לרבות כהונת יו"ר דירקטוריון שהינו בעל שליטה) וכן הנחיות הנוגעות לסוג והרכב וועדות הדירקטוריון. כמו כן, קובע החוזר הנחיות פרטניות ביחס לסוגי הדיונים שיש לקיים בדירקטוריון ובועדותיו ותדירותם. בנוסף, נקבעו בחוזר מגבלות ביחס לכהונה צולבת בין גופים מוסדיים הנשלטים על ידי אותו בעל שליטה ובין גוף מוסדי לבין חברה ציבורית השולטת בו; ככלל, לא יכהנו יותר משליש מהדירקטורים בגוף מוסדי, כדירקטורים בגוף מוסדי אחר הנשלט בידי אותו בעל שליטה.

תחילתו של החוזר תהא ביום התחילה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (קופות גמל ענפיות וניגוד עניינים) (תיקון), התשע"ח-2018 - והוא צפוי להיכנס לתוקפו במהלך חודש אפריל 2019, להוציא הוראות מסוימות בחוזר אשר תחולנה באופן מדורג:

יובהר כי: (1) התאמת הרכב הדירקטוריון להוראות החוזר תבוצע תוך שלוש שנים מיום התחילה; (2) דירקטור חיצוני אשר הוחלט לחדש את כהונתו כדירקטור בלתי תלוי ועומד בתנאי הכשירות המעודכנים, יהיה רשאי להמשיך ולכהן עד תום תשע שנים מיום מינויו לראשונה כדירקטור חיצוני; (3) מי שערב יום התחילה כיהן כדן כדירקטור, וקרובו כיהן כבעל תפקיד מרכזי, רשאי להמשיך ולכהן כדירקטור כל זמן שקרובו מכהן באותו תפקיד.

החוזר, לכשייכנס לתוקף, צפוי להשליך על הרכב הדירקטוריון של החברה והגופים המוסדיים בקבוצה ועל סדרי עבודתם.

15.3.3. חוק הריכוזיות

בחודש דצמבר 2013 פורסם החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 ("חוק הריכוזיות"), הקובע, בין היתר, מגבלות שונות בנוגע למבני החזקות פירמידאליים, כגון הגבלת מבנה פירמידאלי לשתי שכבות לכל היותר, ומניעת מצב שבו תשלט חברת שכבה שנייה (קרי: חברה בת) בחברת שכבה אחרת (קרי: חברה נכדה); הוראות לעניין הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים, לרבות מבטחים וחברות מנהלות, כגון: איסור על מבטח ו/או חברה מנהלת, להחזיק ב-10% או יותר מזכויות ההצבעה בתאגיד ריאלי משמעותי; וכן לעניין שקילת שיקולי ריכוזיות כלל - משקית ושיקולי תחרותיות ענפית בהקצאת זכויות.

לפרטים אודות תחולה ומשמעויות אפשריות של חוק הריכוזיות על החברה, ראה סעיף 18.5.1 להלן.

המידע הכלול בסעיף 15.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, אם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

15.4. תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות החלות על התחום, וכן הסדרים תחיקתיים (לרבות טיוטות) אשר פורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו.

15.4.1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח")

חוק הפיקוח כולל הוראות שעניינן הפיקוח על עסקי הביטוח ובין היתר הוראות בדבר הגבלות על ניהול עסקים, הוראות לעניין משטר תאגידי, אורגנים ובעלי תפקידים

במבטח, דינים וחשבונות, סמכויות פיקוח וביטוח מנהלי, הוראות לעניין הפרדת עסקי ביטוח חיים מעסקים אחרים של מבטח, הוראות לעניין שמירה על ענייני מבטחים, הוראות לעניין שמירה על יכולת לקיים התחייבויות ועל ניהול תקין, הוראות המסמיכות את שר האוצר ו/או הממונה על שוק ההון, להתקין תקנות ולהוציא הוראות, על פי הסמכויות שהוגדרו להם, בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על פעילות הביטוח על היבטיהם השונים ועוד. מכוח הסמכויות האמורות, הותקנו תקנות בנושאים שונים וכן מפורסמים מעת לעת על-ידי הממונה הוראות שונות שעניינן הסדרת פעילותם של הגופים המפוקחים על-ידי.

חוק הפיקוח כולל גם הוראות שעבירה עליהן מהווה עבירה פלילית, וכן מסמיך את הממונה להשית עיצומים כספיים בסכומים משמעותיים תוך שימוש בסמכויות מנהליות שהחוק מקנה לו.

15.4.2. **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ("חוק קופות הגמל")**

החוק מסדיר את דרכי הקמתן של קופות גמל, את סוגי קופות הגמל, אופן ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, ואת מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת. חוק קופות הגמל מחיל חלק מהוראות חוק הפיקוח גם על חברות מנהלות. חוק קופות הגמל כולל הוראות לעניין סמכות הממונה לתת הוראות ניהול תקין בדומה לסמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין אצל מבטח והוראות דומות לעניין עיצומים כספיים ועבירות פליליות בדומה לחוק הפיקוח. הוראות החוק מסדירות אף את זכותו של עובד לבחור את סוג המוצר הפנסיוני והגוף המוסדי ממנו הוא רוצה לרכוש את המוצר שבחר. תכניות ביטוח המוכרות כקופת ביטוח, כקופות אף הן לחלק מהוראות הכלולות בחוק קופות הגמל.

15.4.3. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשע"ב-2012 ("תקנות ההשקעה")**

בתקנות ההשקעה שנכנסו לתוקף בחודש יולי 2012 נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, המסדירה את עקרונות ההשקעה בנכסים של הגופים המוסדיים/המשקיעים המוסדיים, ומסמיכות את הממונה לקבוע הוראות בעניינים שונים המתייחסים לכללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (נוסטרן, חברה מנהלת, כספי פוליסות משתתפות ברווחים ונכסי קרנות פנסיה וקופות גמל).

בנוסף קבועות בתקנות אלה גם הוראות שעניינן שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח בתאגידים אחרים, ובין היתר, נקבע, כי מבטח לא ישלוט ולא יחזיק יותר מ-20% מאמצעי שליטה אלא בתאגידים שפורטו בתקנות שהן (1) מבטח אחר (2) חברה מנהלת (3) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא החזקת נכסי מקרקעין וניהולם (4) סוכן תאגיד (5) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא ניהול השקעות או העמדת אשראי עבור המבטח ועבור גופים מוסדיים שבשליטתו (6) תאגיד מסוג אחר שעיסוקו העיקרי קשור בפעילותו השוטפת של המבטח. השקעה בסוגי התאגידים המנויים בפסקה (5) ו-(6) לעיל טעונים אישור מראש של הממונה, ונקבעו הוראות לעניין ההון העצמי הנדרש כנגד החזקה בתאגידים האמורים.

15.4.4. **חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ("חוק חוזה ביטוח")**

החוק מסדיר בעיקר את מערכת היחסים בין המבטח ובין המבוטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח, וכן קובע הוראות שונות בנושאים העיקריים הבאים: מהות חוזה הביטוח, חובת גילוי ותוצאות אי הגילוי, תקופת הביטוח והתנאים לביטולה או לקיצורה, מעמד זכויותיהם של מוטבים, הוראות לעניין תשלומי דמי הביטוח ומועדיהם (לרבות קביעת ריבית מיוחדת על הימנעות מתשלום תגמולי ביטוח שאינם שניים במחלוקת), הוראות לעניין שינויים בסיכון המבוטח, הוראות לעניין אופן תשלומי תגמולי הביטוח (לרבות מועד התיישנות לגביהם) והוראות שונות המיוחדות לסוגי הביטוח השונים כגון ביטוח חיים, ביטוח תאונות מחלה ונכות, ביטוח נזקים, ביטוח חבות וכו'.

15.4.5. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק השיווק והייעוץ")

חוק זה מסדיר שני נושאים מרכזיים:

- (א) הוראות שעניינן העיסוק בייעוץ ושיווק של מוצרים פנסיוניים והפיקוח עליהם.
 (ב) הוראות שעניינן מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

עיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיוניים - החוק הגדיר שני עיסוקים הדורשים הכשרה ורישוי - ייעוץ פנסיוני ושיווק מוצרים פנסיוניים. האבחנה בין ייעוץ לשיווק מבוססת על קיומה של "זיקה" של בעל הרישיון למוצר שהוא משווק. בחוק קבועות הוראות לעניין חובת הרישוי הן של יועץ פנסיוני והן של משווק פנסיוני, התנאים למתן רישיונות כאמור, חובותיו של בעל רישיון, איסורים והגבלות החלים על עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני (לרבות הוראות לעניין עיסוק בייעוץ פנסיוני על-ידי תאגיד בנקאי), הוראות לעניין הפיקוח על בעל רישיון, לרבות סמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין ושמירה על עסקי מבטחים, הוראות הנוגעות למערכת היחסים בין היועץ/הסוכן הפנסיוני ובין הגוף המוסדי שנועדו להשוות הוראות חוק רלבנטיות החלות על סוכנים גם על משווקים ויועצים פנסיוניים, וכן הוראות המקנות לממונה סמכות להשית עיצומים וסנקציות פליליות.

הסדרת נושא המסלוקה הפנסיונית - החוק כולל הוראות שעניינן הסדרת הקמתה והפעלתה של מסלוקה פנסיונית, לרבות ההיתרים הנדרשים להקמתה, וכן הוראות שעניינן חובת השימוש במערכת הסליקה הפנסיונית.

15.4.6. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012

התקנות האמורות מהוות חלק מההסדרה הרגולטורית בדמי הניהול של התחום, שנכנסה לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013, וקבועות מודל אחיד לגביית דמי הניהול בשלושת מוצרי החיסכון הפנסיוני (פוליסות ביטוח המוכרות כקופות גמל, קרנות פנסיה וקופות גמל), כך שדמי הניהול נגבים הן מההפקדות והן מהצבירה, וכן קבועות את גובה דמי הניהול המירבי אותם ניתן לגבות ממוצרי החיסכון הפנסיוני.

15.4.7. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל) התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד")

תקנות אלה מסדירות העברת כספים בין קופות גמל (להלן: "**העברת כספים**") וכוללות הוראות בנושאים העיקריים הבאים: התנאים והסייגים להעברת כספים, המועדים להעברת הכספים (לרבות מנגנון פיצוי בגין עיכוב בהעברתם), אופן העברת הכספים, העברת האחריות הביטוחית במקרה בו לעמית העובר היה כיסוי ביטוחי לסיכונים נכות או מוות, מניעת תכנוני מס לא לגיטימיים באמצעות העברת כספים ועוד.

16. חסמי כניסה ויציאה

16.1. חסמי כניסה

חסמי הכניסה העיקריים של תחומי הפעילות השונים של הקבוצה קבועים בהוראות הדינים הרלבנטיים המחייבים קבלת רישיונות והיתרים.

16.1.1. רישיונות והיתרים

(א) פעילות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח (לרבות החזקה של חברה מנהלת של קרן פנסיה) מחייב מתן רישיון מבטח לפי חוק הפיקוח ("רישיון מבטח"), החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת הממונה ("**היתר החזקה**"), ושליטה במבטח

או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בקבלת היתר שליטה מאת הממונה ("היתר שליטה").

בין יתר השיקולים למתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד, היתר החזקה והיתר שליטה מביא הממונה בחשבון מגוון רחב של שיקולים ובהם, בין היתר, הצגת תכניות הפעולה של המבקש, התאמת נושאי המשרה לתפקידם, האמצעים הכספיים, הניסיון והרקע העסקי של הגורמים המבקשים את הרישיון או ההיתרים, התחרות בשוק ההון לרבות במשק הביטוח ורמת השירות בו, המדיניות הכלכלית של הממשלה, הסדרים לעניין ביטוח משנה, צוות העובדים וכו'. הממונה רשאי לקבוע תנאים ומגבלות בקשר למתן ההיתרים לרבות ביחס לקיום גרעין שליטה קבוע ויציב במבטח, איסור על שעבוד של אמצעי שליטה הנכללים במסגרת שרשרת השליטה במבטח, שמירת מסגרת קבוצת השליטה לרבות קביעת הוראות או מגבלות ביחס למכירה או העברה של אמצעי השליטה לאחר.

בהתאם לחוק קופות הגמל, עיסוק בניהול קופות גמל מחייב מתן רישיון חברה מנהלת, וכן החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברה מנהלת של קופת גמל מותנית בקבלת היתר החזקה ו/או היתר שליטה, לפי העניין. השיקולים שנמנו לעיל לעניין מתן הרישיונות וההיתרים במבטח חלים, בשינויים המחויבים, גם על קופות הגמל. דין קופת גמל לקצבה כדין מבטח.

כמו כן בהתאם לסעיף 32 (ג.1) לחוק הפיקוח, נקבע **איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך**, החזקה מהותית הוגדרה כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך, כפי שהוגדרו בחוק הפיקוח⁴⁴.

בהתאם לנתונים שפרסם הממונה, בחוזר מחודש דצמבר 2018, סך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך, נכון ליום 30 בספטמבר 2018 עומד על כ-1,157.8 מיליארד ש"ח. נתח השוק המקסימלי, בהתאם לחישוב האמור ונכון למועד הנ"ל הינו כ-173.7 מיליארד ש"ח.

הקבוצה מחזיקה, נכון ליום 30 בספטמבר 2018 ועל בסיס הנתונים שעל-פיהם חושבו שווי הנכסים האמורים בכ-16.3% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך וזאת בהתאם לחריג בחוק הפיקוח הקובע כי שיעור ההחזקה יכול לחרוג מסף המהותיות בהתקיים שינוי בשווי הנכסים המנוהלים על ידו או בידי הגופים המוסדיים בשליטתו או בשל הצטרפות מבטחים או עמיתים לתכניות ביטוח או לקופות גמל או לקרנות פנסיה.

(ב) הון מינימאלי נדרש ממבטח

בחודש אפריל 2018 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018 (להלן בפסקה ז: "**תקנות הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח**"), אשר ביטלו והחליפו את תקנות ההון, באופן הבא: לעניין הון עצמי מזערי לקבלת רישיון של חברת ביטוח, יחולו תקנות הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח, אשר במסגרתן הופחת ההון העצמי הנדרש לקבלת רישיון חברת ביטוח. כך, נקבע כי ככלל, לחברה המבקשת לעסוק בביטוח חיים או בביטוח בריאות ארוך טווח - נדרש הון עצמי מינימלי של 15 מיליון שקלים חדשים; ולחברה המבקשת לעסוק בביטוח כללי או בביטוח בריאות קצר טווח - נדרש הון עצמי מינימלי של 10 מיליון שקלים חדשים, ואולם לחברה המבקשת לעסוק בביטוח חבויות - 15 מיליון שקלים חדשים.

⁴⁴ לעניין החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך לצורך קבלת היתר כאמור, לא יילקחו בחשבון הפרמטרים הבאים: (1) שינוי בשווי השוק של נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים (2) שינוי בשווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך (3) הצטרפות מבטחים/עמיתים לתוכניות הביטוח/קופות גמל באופן המגדיל את סך הנכסים, למעט הצטרפות שבאה בעקבות התקשרות עם גוף מוסדי אחר או מיזוג עמו.

(ג) היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים המוסדיים בקבוצה

במסגרת מהלך העברת החזקות אליהו לידי אליהו הנפקות כמתואר בסעיף 2.2 בחלק א' לדוח זה, ניתן לאלהו הנפקות ביום 19 בספטמבר 2017 היתר הממונה להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה בחברה, מגדל מקפת ויוזמה (להלן: "**ההיתר החדש**"). ההיתר החדש כולל תנאים ומגבלות כמקובל בהיתר שליטה במבטחים. כמו כן, לפרטים נוספים לעניין ההון העצמי הנדרש מהגופים המוסדיים אשר בשליטת אליהו הנפקות, ראה באור 14.ד. לדוחות הכספיים.

נוסף על האמור לעיל, מר שלמה אליהו מסר לממונה, כתב התחייבות שנחתם ביום 18 בספטמבר 2017. בהתאם לכתב התחייבות האמור (שתוקף היתר השליטה הותנה במסירתו), התחייב מר שלמה אליהו, בהיותו בעל השליטה בחברה, במגדל מקפת ויוזמה ("**המבטחים**"), להשלים את ההון העצמי של החברה לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים את ההון העצמי של מגדל מקפת ושל יוזמה לסכום הקבוע בתקנות ההון, או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. ההתחייבות היא בלתי הדירה ותקפה כל עוד מר שלמה אליהו שולט, במישרין או בעקיפין, במבטחים הנזכרים לעיל.

(ד) היתרים ומגבלות בעקבות רכישת השליטה בחברה

היתר הממונה על ההגבלים העסקיים - ביום 12 ביוני 2012, ניתן אישור הממונה על הגבלים עסקיים למיזוג בין מר שלמה אליהו, אליהו והחברה. אישור הממונה תוקן ביום 7 בדצמבר 2014. על פי תנאי המיזוג (כולל התיקון מיום 7 בדצמבר 2014) החל ממועד השלמת העסקה, לא תתקשר החברה (במישרין ובעקיפין)⁴⁵, בהסכם עם חברות סוחרות קשורות⁴⁶ לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ("**ההליך התחרותי**") ואשר ישתתפו בו ארבע חברות סוחרות לכל הפחות.

הצעתה של חברה סוחרת קשורה לביצוע עסקאות מסוימות בנכסי עמיתים, תוכל להיבחר בהליך התחרותי רק במידה שהוגשו הצעות לביצוע של אותו סוג עסקאות מארבע חברות סוחרות לכל הפחות, וכן שתעריפי העמלות שהציעה החברה הסוחרת הקשורה הם הנמוכים ביותר מבין הצעות אלו.

החברה לא תנהל משא ומתן או מגעים עם חברה סוחרת קשורה או מי מטעמה, בקשר לפרטי ההליך התחרותי ותנאיו, לפני פרסום מסמכי ההליך התחרותי ואחריו ועד לבחירת הזוכים בו, למעט קבלת הבהרות בקשר להצעות שהוגשו על-ידי המשתתפים בהליך.

במועד רכישת השליטה הוראה זו הייתה רלבנטית לבנק לאומי ובנק אגוד. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד. ראה פירוט בבאור 2.א.38 לדוחות הכספיים.

16.1.2 הון עצמי ומגבלות על חלוקת דיבידנד

לפירוט בעניין ההון הנדרש של הגופים המוסדיים בקבוצה, ומגבלות לעניין חלוקת דיבידנד לרבות סכומי עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, ראה סעיף 5 בחלק א' לעיל וכן באור 14.ד. לדוחות הכספיים.

⁴⁵ לעניין זה החברה משמעה - החברה, לרבות אדם קשור, כהגדרת מונח זה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

⁴⁶ חברה סוחרת קשורה הוגדרה - חברה סוחרת, אשר לפחות חמישה אחוזים ממניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי בעל שליטה במגדל, לרבות אחזקה באמצעות נאמן ולמעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה לרכישת השליטה בחברה על ידי מר שלמה אליהו מלאו מניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי החברה.

16.1.3. מומחיות, ידע וניסיון

הפעילות הביטוחית והפיננסית של עסקי הקבוצה מחייבת ידע מקצועי ספציפי, בעיקר בתחום האקטואריה וניהול סיכונים, והיכרות עם שווקי הפעילות לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצבירת ניסיון בפעילות זו ומידע אקטוארי ובסיס נתונים רחב חשיבות רבה לקביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים. מעבר לכך הפעילות הביטוחית והפיננסית של הקבוצה מחייבת קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות של הקבוצה וכוח אדם, מקצועי, מיומן ובהיקפים מתאימים.

16.1.4. גודל מינימלי (מסה קריטית)

על מנת לכסות את עלויות התפעול הקבועות הגבוהות הנדרשות להפעלת המערכות הביטוחיות וההשקעיות, כולל הצורך לענות על הדרישות הרגולטוריות המשתנות בתחומים השונים, דרוש היקף מינימלי של הכנסות על מנת לכסות את עלויות התפעול.

16.2. חסמי יציאה

חסמי היציאה העיקריים מפעילויות הקבוצה השונות קבועים אף הם בדינים הרלבנטיים.

פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.

מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה, לרבות מתן היתר שליטה חדש לגורם אשר רוכש את הפעילות. אם הוגשה בקשה לצו למינוי כונס נכסים או מפרק זמני על חברה מנהלת והצווים כאמור לא בוטלו תוך תקופה מסוימת שנקבעה בחוק קופות הגמל או שהניהול לא עבר לחברה מנהלת אחרת תוך התקופה שנקבעה בחוק, רשאי הממונה להחיל את סמכויותיו בכל הקשור לשמירת יציבותה של קופת הגמל לרבות מינוי מנהל מורשה בהתאם לכללים שנקבעו לגבי חברות ביטוח.

בעסקי ביטוח חיים והפנסיה וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים "בתביעות זנב ארוך" - הפסקת הפעילות כרוכה בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות הנובעות ממנו לתקופות ארוכות (Run-Off).

17. גורמי הצלחה קריטיים

הגורמים המנויים להלן הינם גורמים המשפיעים על ההצלחה בפעילויות הקבוצה ("גורמי הצלחה").

גורמי הצלחה כלליים:

שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; התחרות בתחום; נאמנות לקוחות ושימור התיק; ביצועי ההשקעות, לרבות ניהול הסיכונים הכרוכים בכל תחומי הפעילות בקבוצה; ערוצי הפצה, כולל יכולתם להגביר ביקושים ויצירת שווקים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק וצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים ללקוחות במגוון מוצרי הקבוצה; איכות וחוויית השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; מיצוב החברה כחברה מובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך, תוך יצירת מותג שיחזק את מעמדה התחרותי; שימור ורכישת הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השיווק והמכירות; הפעלת בקרה יעילה ובחינה ושיפור מתמיד של תהליכי העבודה; איתנות ויציבות; תכנון הון לטווח ארוך ושילוב שיקולי ההון באופן מושכל באסטרטגיה העסקית.

גורמי הצלחה ייחודיים לתחומי הביטוח והפנסיה:

רמת דמי הניהול המותרת על פי דין והנגבית בפועל וגובה התעריפים המאושרים על ידי הממונה; איכות החיתום; איכות האקטואריה בתמחור, בעתודות ובדרכי ניהולם; שכיחות התביעות וחומרתן, לרבות אירועי קטסטרופה; איכות ניהול התביעות, לרבות ניהול הסכמים עם נתני השירותים ובקרת הונאות; הגנות ועלות ביטוחי משנה; היקף הטבות המס ללקוח (בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך); התפתחויות טכנולוגיות ואחרות ברפואה; שינויים בסל הבריאות.

18. השקעות⁴⁷

18.1. מבנה ניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה

ההשקעות בחברה ובגופים המוסדיים שבשליטתה מבוצעות באמצעות חטיבת ההשקעות המרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות, ראה סעיף 20.1 להלן.

על פי ההסדר התחיקתי בחברה פועלות שתי ועדות השקעה.

האחת, ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (כספי עמיתים) ("ועדת השקעות משתתף") והשנייה, ועדה להשקעת ההון העצמי של המבטח ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה ("ועדת השקעות נוסטר").

במגדל מקפת ויוזמה פועלת ועדת השקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה (תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים). ההרכב הפרסונלי של ועדת השקעות משתתף זהה לזה של ועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה.

(ועדת השקעות משתתף וועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה תקראה להלן: "ועדת השקעות עמיתים").

על פי ההסדר התחיקתי, רוב חברי ועדת השקעות הינם נציגים חיצוניים, אשר עומדים בכשירות הנדרשת על פי דין לדירקטור חיצוני.

דירקטוריון החברה ודירקטוריון של כל חברה בת שהיא גוף מוסדי מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת בתחומי פעילותו. במדיניות ההשקעות הכוללת קובע דירקטוריון הגוף המוסדי הרלבנטי את האסטרטגיה, היעדים ומסגרת החשיפה לאפיקי ההשקעות השונים, בכל אחד מהתיקים המנוהלים על ידו. ועדת השקעות עמיתים, האחראית הן על תיקי עמיתי המבטח והן על תיקי עמיתי החברות המנהלות של קרנות הפנסיה וקופות גמל, קובעת את מדיניות ההשקעה הספציפית של כל אחד מהגופים הנ"ל בקבוצה, תחת מסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת שקבע הדירקטוריון.

בקבוצה פועלת ועדת משנה לאשראי (משותפת לחברה ולגופים המוסדיים אשר בשליטתה), המורכבת מחברים בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי העומדים בכשירות הנדרשת על פי החוק לדירקטור חיצוני ושתפקידה העיקרי לדון בעסקאות אשראי ובחובות בעייתיים בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים. כמו כן מונתה ועדת אשראי פנימית, הכוללת חברים שהינם עובדי הקבוצה בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בהעמדת אשראי או אישורו ושתפקידה העיקרי הינו מתן המלצות לוועדת המשנה לאשראי ולוועדות ההשקעה בנוגע להלוואות מותאמות.

ניהול ההשקעות כפוף להוראות רגולטוריות ובכלל זה תקנות כללי ההשקעה וכן חוזר כללי השקעה, החוזר המאוחד - פרק 4 - ניהול נכסי השקעה (קודקס השקעות), וחוזרים נוספים שפורסמו על ידי הממונה בקשר עם ניהול השקעות על ידי גופים מוסדיים. ההוראות הרגולטוריות כאמור, קובעות מגבלות ומסגרות שונות המותאמות לאופי וסוגי ההתחייבויות השונות של הגופים המוסדיים (כספי עמיתים וכספי נוסטר).

כאמור לעיל, חטיבת ההשקעות בקבוצה מרכזת את ניהול ההשקעות של תיק הנוסטר, תיק המשתתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר בתיקי העמיתים (תיק המשתתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים) מכהן מנהל השקעות ייעודי אשר מופקד על ניהול ההשקעות הכולל של אותם תיקים ובתיק הנוסטר מכהן מנהל השקעות ייעודי של אותו התיק.

⁴⁷ הסעיף מתייחס לניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה בלבד.

18.2. ועדת החקירה הפרלמנטרית להתנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים

ביום 5 ביולי 2017 אישרה מליאת הכנסת את הצעת ועדת הכנסת לעניין הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית בראשות יו"ר ועדת הכלכלה, ח"כ איתן כבל, אשר תדון בהתנהלות הבנקים, הגופים המוסדיים והרגולטורים בעניין הקצאות אשראי ללווים עסקיים גדולים משנת 2003 ואילך.

ביום 30 בדצמבר 2018 הופיעו מנכ"ל מגדל ביטוח מר דורון ספיר ומנהל חטיבת ההשקעות מר אסף שהם בפני הועדה, והשיבו על שאלות חברי הועדה.

18.3. נכון למועד הדוח, לא פורסמו מסקנות או המלצות הועדה. התפלגות הנכסים המנוהלים

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים של הגופים המוסדיים בקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 ו-31 בדצמבר 2017 (במיליוני ש"ח):

31.12.2017		31.12.2018		גוף מוסדי
נוסטרו	כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	
99,782	42,004	103,041	44,046	החברה ⁽²⁾
61,760	215	65,539	267	מגדל מקפת - קרנות פנסיה
16,222		16,550		מגדל מקפת - קופות גמל
1,839	11	1,799	11	יוזמה
179,603	42,230	186,929	44,324	סה"כ

(1) "כספים תלוי תשואה" הינם במבטח - נכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, בחברה מנהלת, נכסי נוסטרו ובקרנות הפנסיה וקופות הגמל נכסי עמיתים.

(2) ליום 31.12.2018 סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה בחברה בתחומים ביטוח חיים ובריאות הינו כ-103,408 מיליון ש"ח, מזה: כ-101,527 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,881 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה, לעומת סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה ביום 31.12.2017 של כ-99,893 מיליון ש"ח, מזה: כ-98,189 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,704 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה.

(3) לפירוט נוסף בדבר התפלגות אפיקי השקעה ראה אתר האינטרנט של החברה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/nustro.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/Nechasim/Pages/default.aspx>

18.4. הצהרה מראש על מדיניות השקעה

חוזר גופים מוסדיים 2009-9-13, הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו ("חוזר הצהרת מדיניות השקעה"), מחייב את הגופים המוסדיים להצהיר על מדיניות השקעה, ביחס למסלול השקעה לא מתמחה וביחס למסלול השקעה מתמחה, בהתאם להוראות הקבועות בחוזר הצהרת מדיניות השקעה, לרבות דיווח במקרה של שינוי.

מדיניות ההשקעה של החברה כוללת גם היבטים של השקעות אחריות. לקישור לאתר האינטרנט בו פורסמו ההצהרות של הגופים המוסדיים ראה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/InvestmentPolicy.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/InvesPolicy/Pages/default.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/PensionarySavings/pensia/Yozma/Pages/InvestPlicty.aspx>

18.5. השקעות עיקריות של הנוסטרו בחברות מוחזקות, שותפויות ומיזמים שאינם חברות בנות⁴⁸

יתרת ההשקעות של הקבוצה בחברות כלולות הינה בסכום של כ-357 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2018, לעומת כ-348 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2017. השינוי הושפע בעיקרו מרווחי חברות כלולות בסך של כ-24 מיליון ש"ח, בקיזוז סך של כ-16 מיליון ש"ח בשל פירעון הלוואות שניתנו לחברות כלולות ודיבידנדים שהתקבלו. למידע נוסף אודות החברות הכלולות והיקף ההשקעות בהן, ראה גם באורים 7, ו-38. לדוחות הכספיים.

החברה הכלולה העיקרית הינה:

18.5.1 קניון רמת אביב בע"מ (לשעבר: מקרקעי מרכז בע"מ) ("חברת הקניון")

חברה זו הינה חברה פרטית שמניותיה מוחזקות כ-73.4% על-ידי חברת מליסרון בע"מ, שהיא חברה ציבורית, וכ-26.6% על-ידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ (שהינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה). חברת הקניון הינה בעלת קניון "רמת אביב", הכולל שטחי מסחר וכן מגדל משרדים ושטחי משרד סמוכים המיועדים להשכרה וכן שטח מסחרי ליד הקניון.

להלוואות שניתנו לחברת הקניון, ראה באור 38. לדוחות הכספיים. לענין שומות מס שהוצאו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, המחזיקה בקניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 21. לדוחות הכספיים.

יצוין כי כאמור בסעיף 15.3.3 לעיל, חוק הריכוזיות, בין היתר, מטיל חובת הפרדה בין גופים פיננסיים משמעותיים לתאגידים ראליים משמעותיים. בתוך כך, אוסר חוק הריכוזיות על מבטח אשר ערב יום פרסום החוק האמור (קרי, יום ה-11 בדצמבר 2013) החזיק כדין יותר מ-10% מסוג מסוים מאמצעי השליטה (לרבות זכויות הצבעה) בתאגיד ריאלי משמעותי, להמשיך ולהחזיק בשיעור האמור של אמצעי השליטה, מעבר לשש שנים מיום פרסום החוק.

לאור האמור לעיל, ולאור העובדה כי חברת הקניון הינו תאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרת מונח זה בחוק הריכוזיות, ליום 31 בדצמבר 2018 סיווגה החברה סכום של 206 מיליון ש"ח (זכויות של 16.6% מהון הקניון) כנכס המוחזק למכירה, אשר יימדד החל ממועד זה כנמוך מבין ערכו בספרים לבין שווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. החל ממועד זה, החברה לא תרשום את חלקה ברווחי חברת הקניון בגין החלק המוחזק למכירה.

18.6. הרחבת פעילות אשראי צרכני חוץ בנקאי

במהלך שנת 2018, אישר דירקטוריון מגדל ביטוח את הרחבת פעילות מתן האשראי הצרכני החוץ בנקאי ללא בטוחות, ללקוחות החברה. מטרת הרחבת הפעילות האמורה, אשר תבוצע באופן מדורג מכספי הנוסטרו של החברה, הינה הגדלת סל השירותים הניתנים ללקוחות מגדל ביטוח.

19. ביטוח משנה**19.1. כללי**

כחלק בלתי נפרד מהעיסוק בביטוח ובניהול הסיכונים, פועלת החברה לכיסוי חלק מן הסיכונים הביטוחיים שהיא נוטלת על עצמה, באמצעות ביטוחי משנה בחו"ל. יתרת הסיכון המוטלת על החברה לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה, נקראת "שייר".

להתקשרות עם מבטח משנה מספר יתרונות, שעיקרם פיזור הסיכונים הביטוחיים להם חשופה החברה, הגנה על הון החברה מפני סיכויי חשיפה גבוהים ותנודות בתוצאות החיתומיות ותרומה להקטנת הון שהחברה נדרשת לרתק במסגרת משטר כושר פירעון מבוסס Solvency 2.

ביטוח המשנה מותאם לסיכונים השונים, בהתאם לאופי הסיכון ורמתו.

⁴⁸ להגדרת חברה מוחזקת, חברה בת, חברה כלולה, ראה באור 1 הגדרות לדוחות הכספיים.

רכישת ביטוח משנה מתבצעת בפוליסות או ענפים בהם, להערכת החברה, יעיל יותר להעביר את הסיכון מאשר להשתמש בהון החברה. הערכות אקטואריות פנימיות, מודלים אקטואריים או סטטיסטיים שונים וניסיון תביעות, מסייעים בידי החברה לאמוד את רמת ביטוח המשנה הדרושה. הסכמי ביטוח המשנה בהם קשורה החברה, אינם גורעים מחובתה של חברת הביטוח כלפי מבטוחיה ולפיכך ליציבות במצבם הכספי של מבטחי המשנה השפעה על החברה. לפרטים נוספים, ראה באורים 4.3.א.37 (ב) ו-4.1.ב.37. לדוחות הכספיים.

עסקאות ביטוח משנה נערכות בתחומי הפעילות השונים של החברה - ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוחי רכוש וחבויות).

דירקטוריון החברה מאשר מידי שנה את מערך ביטוח המשנה ואת מדיניות החשיפה למבטחי משנה לשנה הקרובה.

בנוסף, כחלק מפעילותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר פירעון מבוסס סולבנטי 2, החברה בוחנת מעת לעת את חוזי ביטוח המשנה הקיימים שלה והתאמתם לדרישות ההון החלות עליה, לרבות בחינת התקשרות בסוגי ביטוח משנה חדשים. לפרטים נוספים בעניין זה, ראה באור 14.ד. לדוחות הכספיים.

ככלל, קיימים שני סוגים של התקשרויות בביטוח משנה:

19.1.1. ביטוח משנה חוזי

נערך במסגרת הסכם ביטוח משנה, על פיו מבטח המשנה מקבל על עצמו מראש חלק מוסכם מהסיכונים שהמבטח הישיר נוטל עליו, הכלולים בפוליסות הביטוח השונות בענף/תחום עליו סוכם מראש, במהלך תקופת ההסכם ובהיקף סכומי הביטוח המוגדרים בהסכם ("חוזי ביטוח המשנה"). חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים, בדרך כלל, מדי שנה (על-פי רוב בתחילת השנה הקלנדרית), והם מכסים, בתנאים הקבועים בהם, מכלול סיכונים הכלולים בפוליסות הביטוח השונות, הנמכרות על-ידי החברה במהלך תקופת הפעילות עליה חל ההסכם. תביעות משולמות מכוח ובהתאם לתנאי החוזים הללו.

19.1.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

ההתקשרות עם מבטח המשנה נעשית לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות ("הסכמים פקולטטיביים"). בדרך כלל יבטחו עסקים בביטוח מסוג זה, כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על סכומי הביטוח המכוסים בחוזי ביטוח המשנה הנזכרים בפסקה הקודמת, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מחוזה ביטוח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים.

לעתים, בביטוח כללי, כאשר ללקוח קיימת פעילות גלובלית (הן בארץ והן בחו"ל), מבצעת החברה גם עסקאות מורכבות יותר, בהן הכיסוי הביטוחי ניתן לא רק לפעילות הישראלית אלא גם לפעילות בחו"ל ("עסקה רב-לאומית").

המבנים המקובלים של ביטוחי המשנה הינם:

(א) **ביטוחי משנה יחסיים** - קיימים בעיקר שני סוגים של ביטוח משנה יחסי:

(1) **הסכם מסוג מכסה (Quota Share)**, לפיו משתתף מבטח המשנה, בפרמיה, בסיכון ובתביעות בשיעור זהה שנקבע מראש.

(2) **הסכם מסוג מותר (Surplus)**, בו שיעור ההשתתפות של מבטח המשנה משתנה מסיכון לסיכון בהתאם לסכום הביטוח של הסיכון המסוים. שיעור השתתפותו של מבטח המשנה הינו היחס שבין הסכום שמעבר לשייר (הנקבע מראש) לסכום הביטוח הכולל. מבטח המשנה משתתף בפרמיה, בסיכון ובתביעות בהתאם לשיעור ההשתתפות האמור לעיל.

(ב) **ביטוחי משנה בלתי יחסיים** - מבטח המשנה משתתף בסיכון מעבר לסכום השייר. החוזה העיקרי בביטוח משנה בלתי יחסי הינו **חוזה הפסד יתר לסיכון (Per Risk Excess Of Loss)** בו מבטח המשנה מקבל פרמיה הנגזרת מסה"כ

פרמיית הענף אליו מתייחס החוזה, תמורתה הוא מכסה נזקים מעל סכום מסוים, ועד לתקרה, כפי שנקבעו מראש בחוזה.

תקופת ההתקשרות:

התקשרויות בביטוח המשנה בביטוח כללי נערכות בדרך כלל על בסיס שנתי.

בביטוח חיים וביטוח בריאות, בהם הפוליסות הינן לטווח ארוך, מכסים חוזי ביטוח המשנה את הפוליסות הנמכרות בתקופת הפעילות אליה מתייחס החוזה, אך תוקפן יהיה לכל אורך חיי הפוליסות שנמכרו עד לפקיעתן (Natural Expiry), וזאת גם אם חוזה ביטוח המשנה איננו מתחדש (בגין עסק חדש) בשנים שלאחר מכן. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי הבריאות (בביטוח סיעוד, ביטוח תרופות ועוד), למבטח המשנה קיימת אפשרות לצאת מהכיסוי הביטוחי במהלך תקופת ההסכם כך שההסכם עלול לא לכסות את כל תקופת הפוליסות שהונפקו, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי בריאות, קיימת אפשרות שמבטח המשנה ידרוש שינויים בהסכם גם ביחס למבטחים קיימים אם מתקיימים תנאים מסוימים הקבועים בהסכם.

התחשבות עם מבטחי המשנה:

במסגרת עסקאות ביטוחי המשנה, משלמת החברה למבטחי המשנה פרמיה בניכוי עמלות. מבטחי המשנה משלמים לחברה תשלומים בגין תביעות, בהתאם למבנה עסקת ביטוח המשנה.

עמלות המשולמות על ידי מבטחי המשנה לחברה:

בביטוחי משנה יחסיים, החברה זכאית לעמלות מאת מבטחי המשנה אשר נקבעות כשיעור קבוע מהפרמיה המועברת להם ("עמלות ביטוח משנה"). בנוסף, קיימים חוזי ביטוח משנה יחסיים אשר מכוחם זכאית החברה, בנוסף לעמלת מבטחי המשנה אשר הינה בשיעור קבוע, גם לעמלת רווחים, שהינה עמלה תלוית תוצאות חיתומיות (רווחיות) של העסקים המועברים. קרי: החברה מקבלת עמלת רווח, אשר מחושבת כשיעור מהרווח החיתומי באותו הסיכון (Profit Commission).

בביטוחי משנה בלתי יחסיים, לא משולמות לחברה עמלות על-ידי מבטח המשנה.

להלן תמצית תיאור הסדרי ביטוח המשנה בחברה לשנת 2018 בהתאם לתחומי הפעילות:

19.2. ביטוח חיים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה). בשנת 2018, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח חיים של החברה הוא כ-2.1% מהפרמיות בביטוח חיים⁴⁹.

חוזי ביטוחי המשנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה נערכים בהסכמים מסוג "מותר" או מסוג "מכסה" או שילוב של שניהם, כמפורט להלן:

סיכוני מוות - לחברה חוזה לכיסוי סיכוני מוות אשר הינו מסוג מותר ("החוזה הקיים"). נכון למועד הדוח, החברה נערכת להתקשרות אפשרית בחוזה ביטוח משנה חדש לכיסוי סיכוני מוות מסוג מותר, עם שייר מוגדל ביחס לשייר הקבוע בחוזה הקיים.

החברה כרתה בשנת 2018, ביחס לתקופה שתחילתה ביום 1 באוקטובר 2017, חוזה ביטוח משנה חדש לכיסוי אי כושר עבודה (מגדל לאבדן כושר עבודה), תוך הקטנת שייר החברה. החוזה הינו מסוג "מותר" ומסוג "מכסה". חוזה זה מכסה לראשונה גם כיסוי אי כושר עבודה במסגרת הרחבות שונות שעומדות לרכישה עבור לקוחות קרנות הפנסיה.

ככלל, מנגנון העמלות בכל החוזים הנזכרים לעיל בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים, כולל תשלום של הפרמיה בשנה הקלנדרית הראשונה לחוזה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת רווחים מדי שנה.

⁴⁹ מחושב כשיעור הפרמיות שהורווחו על ידי מבטחי המשנה מהפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים.

החברה חידשה את חוזה הקטסטרופה עבור שנים 2018-2019, תוך עדכון סכומי הביטוח והקטנטן שייר החברה. החוזה החדש הינו בגין אירוע קטסטרופה בסכום של 80 מיליון דולר מעבר ל-20 מיליון דולר לכל אירוע (לרבות אירוע רעידת אדמה ואירוע מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית), ולמעט כיסוי מגיפה. השינוי שחל במבנה החוזה הינו בשל התאמת הכיסוי לצורכי החברה, לרבות ניהול ההון. יצוין כי במסגרת חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

כמו כן קיימים בחברה ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לנתונים בדבר הפרמיה המשולמת למבטחי המשנה, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות וכן העמלות המשתלמות ממבטחי המשנה, ראה באורים 3.ב, ג.3 ו-ד.3 לדוחות הכספיים.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח חיים, כמפורט להלן:

2017		2018		הדירוג בהתאם ל-S&P ⁵⁰	שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה בתחום (במיליון ש"ח) ביטוח חיים באחוזים	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה בתחום (במיליון ש"ח) ביטוח חיים באחוזים	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה בתחום (במיליון ש"ח) ביטוח חיים באחוזים	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה בתחום (במיליון ש"ח) ביטוח חיים באחוזים		
92.1	53	102.8	53	AA-	Swiss Re
34.1	20	42.0	21	AA-	Munich Re

19.3. פנסיה

19.3.1. **מגדל מקפת אישית:** לקרן הפנסיה מגדל מקפת אישית ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות ונכות תמידית באירועי קטסטרופה, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית) ורעידת אדמה (אך למעט כיסוי למגיפה).

החל מיום 1 בינואר 2018, חודש ביטוח המשנה לשנתיים, כאשר סך הפיצוי הינו 150 מיליון דולר מעל שייר של 150 מיליון דולר עם תקרת כיסוי לעמית אחד בגובה של 3.5 מיליון דולר. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי הקרן. יצוין כי בקשר עם חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

19.3.2. **מגדל מקפת משלימה:** לקרן הפנסיה מגדל מקפת משלימה, חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה" הנותן כיסוי אובליגטורי של 90% למקרי מוות ו/או נכות של עמיתי הקרן הפעילים שאינם במסלול יסוד לזקנה המשולמים בהתאם לתקנון הקרן ("המבוטחים"). עד סוף שנת 2018 הכיסוי הוא עד לסכום בסיכון עבור כל מבוטח של 4.5 מיליון ש"ח למקרה מוות ו-7 מיליון ש"ח למקרה נכות. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי העמיתים כשיעור מדמי הביטוח המשולמים על ידם בהתאם לתקנון הקרן ואין עמלת רווחים.

החל מיום 1 בינואר 2019, הוגדל הכיסוי למקרה מוות עד לסך של 7 מיליון ש"ח והתווספה עמלת רווחים.

19.4. ביטוח בריאות

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות בריאות (סיכונים השתלות, מחלות קשות וביטוח סיעודי). בשנת 2018, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח בריאות של החברה הוא כ-5.9% מהפרמיות בביטוח בריאות⁵¹.

החברה כרתה בשנת 2018 חוזה ביטוח משנה חדש לפוליסת ביטוח למחלות קשות, אשר הינו מסוג "מכסה", בו תקרת הכיסוי הינה כ-700 אלפי ש"ח. מנגנון העמלות בחוזה הנזכר לעיל, כולל

⁵⁰ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

⁵¹ מחושב כשיעור הפרמיות שהורווחו על ידי מבטחי המשנה מהפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח בריאות.

תשלום של מלוא הפרמיה בשנה הקלנדרית הראשונה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת רווחים מדי שנה.

עבור פוליסות ביטוח סיעודי, אשר הונפקו מאז ינואר 2016, קיים למגדל חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה", בו תקרת הכסוי לפיצוי חודשי הינה כ-20 אלפי ש"ח. מנגנון העמלות בחוזה זה, כולל תשלום של מלוא הפרמיה בשנה הקלנדרית הראשונה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת רווחים מדי שנה. כמו כן, קיימים ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח בריאות, כמפורט להלן:

2017		2018		הדירוג בהתאם ל-S&P ⁵²	שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים		
63.9	56	48.2	55	AA-	Hannover Re
42.1	37	33.8	39	AA-	Swiss Re

19.5. ביטוח כללי

19.5.1. ביטוח רכב חובה

התחייבויות החברה בענף רכב חובה לשנת 2018 מוגנות בחוזה ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" עם גבולות אחריות בלתי מוגבלים ע"י רוב מבטחי המשנה, או, לחילופין, עד לתקרת גבול אחריות הנחשבת גבוהה דיה. בענף רכב חובה לא מתקבלות עמלות ממבטחי המשנה.

התחייבויות החברה לא הגיעו לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.5.2. ענפי ביטוח כללי אחרים

הענפים העיקריים בהם רוכשת החברה ביטוחי משנה הינם ענפי הרכוש לסוגיו השונים ובכלל זה: אש וסיכונים נלווים, קבלנים, הנדסי יומי וכן לכיסוי ענפי החבויות למיניהן. למערך ביטוח המשנה ולמדיניות ביטוח המשנה של החברה חשיבות רבה ביחס ליכולתה של החברה לבטח סיכונים גדולים או מיוחדים. כתוצאה מהסדרי ביטוח המשנה השונים, מוגבלת חשיפת החברה בגין תביעה בודדת בהתאם לסכומים המוסכמים בין החברה ובין מבטחי המשנה, לרבות סכומי השייר העצמי. סכומי החשיפה המקסימליים והשייר העצמי נקבעים בהתאם לאומדן החברה בדבר הנזקים או האירועים הצפויים להתרחש.

בעסקים בהם סכומי הביטוח עולים בהיקפם על הקיבולת שנקבעה בחוזה הרלוונטי, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים, תוך התאמה למסגרות ותנאי החוזים, נרכש ביטוח משנה פקולטטיבי.

בענפי רכוש, קבלנים, הנדסי⁵³ וימי רוכשת החברה ביטוח משנה יחסי מסוג מכסה ו/או מותר בו השתתפות מבטח המשנה נקבעת כאחוז שווה בפרמיה ובתביעה.

בחוזי רכוש וקבלנים, מגבילים מבטחי המשנה את השתתפותם בכיסוי רעידת אדמה לשיעור (MPL) שהינו, בכל מקרה, גבוה משיעור הנזק המירבי הצפוי המוערך על ידי החברה.

⁵² הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

⁵³ לרבות כיסוי בגין סיכונים חבות כלפי צד שלישי.

בחוזה קבלנים (חוזה מסוג מכסה) קיימת מגבלת חשיפה של מבטחי המשנה לרעידת אדמה לסכום ביטוח מצטבר של 10 מיליארד ש"ח. כמו כן מגבילים מבטחי המשנה המשתתפים בחוזה את חשיפתם באירוע רעידת אדמה בודד ל-5% עד 10% מסכום הביטוח המצטבר כאמור.

בחוזה הרכוש קיים כיסוי לאירועי טרור המוגבל לסכום ביטוח נמוך מקיבולת החוזה.

בשנת 2018, כל עמלות ביטוח המשנה הינן בשיעור קבוע מהפרמיה ללא קשר לרווחיות.

בענפי החבויות - מגדל ביטוח מעריכה את הסיכון, על בסיס מודלים אקטואריים וניסיון תביעות, ורוכשת הגנה מעל השייר ועד למגבלה הדרושה לדעתה, על בסיס החשיפה המצטברת בפוליסות שמגדל ביטוח מוכרת.

בענפי החבויות, רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה מסוג הפסד יתר בהם סכום השייר העצמי קבוע, ומבטח המשנה מכסה נזקים מעל סכום השייר ועד לתקרה הקבועה בחוזה לנזק בודד ועד למגבלת סכום תביעות מצטבר לתקופת החוזה.

התחייבויות החברה לא הגיעו לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

בענפי החבויות לא מתקבלות עמלות ממבטחי המשנה.

19.5.3. כללי

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות בשנת הדוח מהווה 10% או יותר מסך פרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי, כמפורט להלן:

2017		2018		שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח	
מבטח המשנה כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	67	מבטח המשנה כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	58	Swiss Re
מבטח המשנה כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	13	מבטח המשנה כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	13	AA-

19.5.4. הסכם ביטוח משנה בין החברה ובין Swiss Re

לחברה הסכם ביטוח משנה עם Swiss Re ("סוויס"), במסגרתו מעניקה סוויס כיסוי ביטוחי לתיק תביעות הביטוח הכללי שנקלט מאלהיו בטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה בתיק זה.

19.6. מדיניות החשיפה למבטחי משנה

19.6.1. כללי

מדיניות החשיפה למבטחי משנה מאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון החברה.

ייתכנו שני סוגים של חשיפה למבטח משנה:

(א) חשיפה ליתרות פתוחות, כלומר הסיכון שמבטח המשנה לא יוכל לעמוד בכיסוי התחייבויותיו הקיימות והעתידיות. חשיפה זו מנוהלת על-ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות לחברה.

⁵⁴ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

(ב) חשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד. ההצטרבות מוערכת על בסיס שיעור הנזק המירבי הצפוי ("MPL"). חשיפה זו מנוהלת על-ידי הערכה פרטנית בגין כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

על מנת להקטין את הסיכון הכרוך בחשיפה למבטחי המשנה, פועלת החברה בהתאם לעקרונות הבאים:

הכלל היסודי המנחה את החברה בקביעת המדיניות הוא פיזור הסיכון בין מבטחי המשנה השונים. בנוסף, בוחנת החברה את האיתנות הפיננסית של מבטח המשנה כפי שמתבטאת בדירוג האשראי של מבטח המשנה, הנבחן בהתאם לדירוגי חברת S&P (Standard and Poor's). אם לא קיים למבטח המשנה דירוג S&P, ייבחן הדירוג על פי חברת A.M.Best או Moody's.⁵⁵

כמו כן, נקבעה תקרת חשיפה כוללת למבטח משנה בזיקה להון העצמי של מבטח המשנה ולהון העצמי של החברה.

בחברה קיימים מנגנוני ניהול ובקרה של חשיפה למבטחי המשנה.

19.6.2. במסגרת מדיניות ביטוח המשנה, החברה מבחינה בין סוגי העסקים הבאים:

עסקי "זנב קצר"⁵⁶

עסקים אלה כוללים את ענפי הרכוש למיניהם, בגינם רוכשת החברה בעיקר ביטוח משנה יחסי. השייר המצטבר מוגן בפני אירועי קטסטרופה בחוזה הפסד יתר.

בסוגי עסקים אלה, ההתקשרויות נעשות עם מבטחי משנה מדירוג BBB+ ומעלה על פי דירוג S&P (Standard and Poor's).

עסקי "זנב ארוך"⁵⁷

הסיכונים המכוסים הם בעיקר ענפי חבויות ורכב חובה. רבות מתביעות אלה מגיעות לערכאות, ולעתים קביעת החבות וגובה השיפוי עלולה להתפרס על פני שנים רבות. בעסקי "זנב ארוך", הואיל ועל החברה להתקשר עם מבטחי משנה אשר להערכתה יהיו ברי פירעון לטווח הארוך, מספר מבטחי המשנה עליהם ניתן להסתמך מוגבל למדי. לפיכך, מדיניות החברה בשנת 2018 הייתה להתקשר, בסוגי עסקים אלה, עם מבטחי משנה בדירוג שלא יפחת מקבוצת (A) על פי S&P (Standard and Poor's).

לפרוט נוסף בקשר לחשיפה למבטחי משנה ראה גם באור 4.1.37.ב. לדוחות הכספיים.

19.7. חשיפת מבטחי המשנה לאירועי קטסטרופה מסוג רעידת אדמה ופגעי טבע בביטוח כללי

בגין אירועי קטסטרופה (רעידת אדמה ופגעי טבע), רכשה החברה, בנוסף לכיסוי במסגרת הסכמי ביטוח משנה יחסיים, ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" לענפי רכוש, קבלנים, הנדסי ורכב רכוש⁵⁸ בגין השייר המצטבר, בסכום מוגדר לחשיפה, אשר ינבע מאירוע כאמור, וזאת בהתבסס על אומדן החברה בדבר הנזק או האירוע הצפוי להתרחש עקב קטסטרופה. בהערכת הסיכון, השתמשה החברה, בין היתר, בתוכנות בינלאומיות ייעודיות, המבוססות על מודלים מתמטיים להערכת סיכוני קטסטרופה. אם יקרה אירוע שיגרום נזק שחומרתו תעלה על האומדן האמור, תיחשף החברה להפסדים אשר אינם מכוסים בביטוח משנה.

בהתאם למודלים כאמור, החברה מגינה על עצמה כנגד אירועי רעידת אדמה בעוצמה המתרחשת אחת לכ-400 שנים.

⁵⁵ לעיתים, במסגרת הסדרי ביטוח כולל, נכללים הסדרי ביטוח משנה עם חברות לא מדורגות.

⁵⁶ "זנב קצר" - "Short tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו קצר יחסית.

⁵⁷ "זנב ארוך" - "Long tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו ארוך.

⁵⁸ כיסוי לאירועי קטסטרופה בביטוחי משנה מסוג רכב רכוש נכלל החל משנת 2017.

בשנת 2018, נרכש כיסוי לא יחסי בשיעור של 1.8%, המייצג MPL בשיעור של 5% (לפני השתתפות עצמית של המבוטח) בגין אירוע הצפוי להתרחש אחת לכ-400 שנים. בסוף שנת 2018, סכומי הביטוח המכוסים בביטוח משנה יחסי (חוזי ופקולטטיבי) ברעידת אדמה, נכון ליום 31 בדצמבר 2018, הינם בסך כ-195 מיליארדי ש"ח, ואילו סכומי הביטוח בשייר, עליהם החברה מגינה באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, הינם בסך של כ-118 מיליארדי ש"ח.

החשיפה לרעידת אדמה מכוסה ברובה ע"י מבטחים מדירוג A- ומעלה לפי דרוג S&P (Standard and Poor's), בהתאם למדיניות ביטוח משנה המפורטת בסעיף 19.6.1 לעיל. שני מבטחי המשנה המשתתפים בכיסוי ביטוח משנה לאירועי קטסטרופה, שחלקם מסך החשיפה עולה על 10%, הינם סוויס רי והנובר רי.

19.8. ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (במיליוני ש"ח)

ענפי פעילות			ענף רכב חובה ⁽¹⁾⁽²⁾			ענף רכב רכוש ⁽³⁾⁽⁴⁾			ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות למטה) ⁽⁵⁾⁽⁶⁾		
2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
370.8	380.0	324.8	5.5	7.3	5.8	10.9	11.2	11.2			
180.0	121.6	154.5	(1.4)	3.9	3.8	(2.6)	(5.4)	9.8			
סה"כ			שאר ענפי החבויות⁽⁷⁾⁽⁸⁾								
472.0	506.9	457.1				84.8	108.4	115.3			
172.1	153.5	171.9				(3.9)	33.4	3.8			
פירוט ענפי הרכוש האחרים לפי סוגי פרמיות											
262.4	280.5	230.8									
1.2	1.2	1.1									
107.2	98.3	92.9									
370.8	380.0	324.8									

(1) בענפי רכב חובה וחבויות, תוצאות מבטחי המשנה משקפות את הרווח/הפסד של שנת החיתום השוטפת וכן שינויים שחלו בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות.

(2) ההפסד למבטחי משנה בענף רכב חובה בשנים 2017 ו-2016 הושפע בעיקרו מהתפתחות שלילית בניסיון התביעות כאמור.

(3) הירידה בהיקף פרמיות ביטוח המשנה בענף רכב רכוש בשנת 2018 לעומת שנת 2017, הושפעה בעיקרה מקיטון בהיקף ביטוח כלי רכב יקרים.

(4) הרווח למבטחי משנה בענף רכב רכוש בשנים 2017-2018 לעומת הפסד בשנת 2016 הושפע מקיטון בתביעות בגין כלי רכב יקרים.

(5) הירידה בפרמיות ביטוח משנה בענפי הרכוש האחרים בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפעה בעיקרה מאי חידוש עסק גדול.

- (6) הרווח למבטחי משנה בענפי הרכוש מאופיין בתנודתיות גבוהה יחסית בניסיון התביעות בביטוחי עסקים.
- (7) העלייה בפרמיות ביטוח משנה בשאר ענפי החבויות בשנים 2016-2018 הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף פרמיות ברוטו בענפים אלה.
- (8) הקיטון ברווח למבטחי משנה בענפי החבויות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבע ממספר תביעות גדולות שחלק מבטחי המשנה בהן גבוה, לעומת התפתחות חיובית בניסיון התביעות של מבטחי המשנה בשנת 2017. לעומת זאת, ההפסד למבטחי משנה בשנת 2016 הושפע בעיקרו מעדכון אומדן תביעות מבטחי המשנה בעיקר בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי לעניין קיטון בשיעור ריבית היוון קצבאות.
- (9) הפרמיה כוללת את כל סוגי הסדרי ביטוח המשנה לכסוי סיכוני קטסטרופה (ביטוח משנה יחסי, ביטוח משנה פקולטטיבי וביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכסוי השייר המצטבר).

20. הון אנושי

20.1. מבנה ארגוני של הקבוצה

נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח, המבנה הארגוני של הקבוצה הינו כדלקמן:

חטיבת חיסכון ארוך טווח ובריאות - מרכזת את פעילות ביטוח החיים והבריאות וכן את הטיפול בתשלומי תביעות/זכויות בתחומי ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות. במהלך אוקטובר 2018 נוספה לחטיבה יחידת אקטואריה ביטוח חיים ובריאות שנכללה קודם לכן בחטיבה הפיננסית. כמו כן, במהלך אוקטובר 2018, מגדל מקפת וכן מערך תפעול חסכון ארוך טווח הוצאו מהחטיבה ועברו לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

מגדל מקפת - מנהלת את קרנות הפנסיה וקופות הגמל של הקבוצה.

עד לחודש פברואר 2019, רוכזה פעילות הגופים המוסדיים בכל הקשור לניהול קרנות הפנסיה וקופות הגמל יחד עם פעילות מרחב מעסיקים ולקוחות. במהלך חודש פברואר 2019 הועבר מרחב מעסיקים ולקוחות לכפיפות לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

מערך תפעול חסכון ארוך טווח - מרכז את פעילויות התפעול השונות, לרבות גבייה, הפקה, פדיונות ושינויים, של מוצרי חיסכון ארוך טווח ובריאות. כאמור לעיל, במהלך אוקטובר 2018 עבר המערך מחטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות לכפיפות ישירה של מנכ"ל החברה.

חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה - מרכזת את פעילות הקבוצה מול סוכני/סוכנויות ביטוח/משווקים פנסיונים של המוצרים הביטוחיים והמוצרים הפנסיוניים. ריכוז הפעילות נעשה על ידי המרחבים האזוריים ועל ידי מערכי המכירה הארציים של ערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, יחידת חיתום עסקי ורפואי וכן יחידת השירות לסוכנים. כאמור לעיל, במהלך פברואר 2019 עבר מרחב מעסיקים ולקוחות מחטיבת חיסכון ארוך טווח ובריאות לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

תחום השירות - מרכז את פעילות השירות בקבוצה, ובכלל זה את יחידת שירות הלקוחות. לאור העובדה שהקבוצה הציבה כיעד אסטרטגי את טיוב איכות שירות לקוחותיה, הועבר התחום מחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

יחידות הביטוח הכללי - במסגרת פעילות ביטוח כללי נכללות היחידות הבאות:

- (א) **תחום ביטוח כללי וביטוח משנה** - מרכז את כל פעילויות המטה, מוצרים, סוקרים, חתם ראשי וכן את פעילות מרחב עסקים גדולים ופעילות ביטוח המשנה של החברה בתחום הביטוח הכללי.
- (ב) **תחום תביעות ביטוח כללי** - המרכז את פעילות התביעות בתחום זה.

חטיבת השקעות - מרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, הכולל את השקעות העמיתים, השקעות נוסטרו, נדל"ן, אשראי, אנליזה, קרנות גידור, השקעות ריאליות, פעילות Private Equity וגזברות.

חטיבת פיננסים - מרכזת את נושאי הכספים בקבוצה והאקטואריה בביטוח כללי. במהלך אוקטובר 2018 הועברה יחידת האקטואריה בביטוח חיים ובריאות, מחטיבת הפיננסים לחטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות.

ניהול סיכונים - היחידה משמשת כגורם מתווה ומטמיע בפועל של מדיניות החברה לניהול סיכונים, מתודולוגית ניהול הסיכונים לרבות נהלי העבודה, תהליכי הדיווח וכלים ממוכנים תומכים, וכגורם המנחה לנושא ניהול הסיכונים בחברה ולאגפי הקבוצה השונים. במהלך פברואר 2018 עבר התחום מחטיבת הפיננסים ואקטואריה לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

חטיבת הטכנולוגיות - מרכזת את יחידת שירותי המחשוב המספקת את שירותי מערכות המידע לקבוצה ואת יחידת אבטחת המידע.

יחידת מטה החברה - אחראית על פעילות יחידות האכיפה הפנימית והבקרה, תחום משאבי אנוש, הארגון והשיטות, השיווק, יחידת תלונות הציבור, תחום מנהל, לוגיסטיקה ורכש וכן האחראיות על היערכות לשעת חירום.

מזכירות החברה ומערך הייעוץ המשפטי הנמצאים בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

מערך הביקורת פנימית משמש את חברות הקבוצה. המבקר הפנימי כפוף ליו"ר הדירקטוריון.

פעילויות **סוכנויות הביטוח של הקבוצה** מרוכזות בעיקרן במגדל סוכנויות.

20.2. מצבת עובדי הקבוצה⁵⁹

בהתאם לתחומי הפעילות הנזכרים בחלק ב' לדוח זה, קיימות חטיבות/יחידות שונות (כגון עובדי חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה, השקעות, פיננסים ואקטואריה, יחידת המטה, טכנולוגיות וכו') אשר מספקות שירותים ליותר מתחום אחד מתחומי הפעילות, לפיכך אין בקבוצה חלוקה ברורה לגבי שיוך כלל העובדים בהתאם לתחומי הפעילות האמורים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2018, הועסקו בקבוצה 5,052 עובדים, לעומת 4,941 עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2017.⁶⁰

⁵⁹ מובהר, כי בסעיף זה ההתייחסות הינה לנתונים אודות מועסקים שהינם עובדי הקבוצה, או עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם, ואינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי דפוס העסקה אחרים, כגון עובדים המועסקים על-ידי נותני שירותים לחברה. כמו כן, מצבת עובדי הקבוצה כוללת עובדים/ות בחופשת לידה ובחופשה ללא תשלום, אשר נכון ליום 31.12.2018 הסתכם מספרם בכ-264 עובדים לעומת כ-240 נכון ליום 31.12.2017. יצוין כי עובדים יומיים נספרים על פי היקפי משרה.

⁶⁰ הנתונים לגבי מצבת העובדים אינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי חברות המוחזקות בשיעור של 50% ומטה שאינן מהותיות.

ניתן לחלק את מצבת העובדים בקבוצה למועד הנ"ל (במונחי משרה מלאה, כולל עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם) בהתאם לחלוקה הבאה ובהתאם למבנה הארגוני המובא להלן:

מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2017	מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2018	החטיבה/יחידה
288	305	הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה
1,510	224	חטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות
-	406	מגדל מקפת ומרחב מעסיקים ולקוחות
-	986	מערך תפעול חסכון ארוך טווח ובריאות
1,113	795	חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה
-	379	תחום שירות
268	262	יחידות ביטוח כללי
84	83	חטיבת השקעות
190	168	חטיבת פיננסים
368	356	חטיבת טכנולוגיות
23	23	מערך הביקורת הפנימית
1,092	1,060	סוכנויות ביטוח של הקבוצה
5	5	אחר ⁶¹
4,941	5,052	סה"כ

20.3. תיאור השקעות החברה בהדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים, בהתאם לתפקיד העובד והחטיבה בה הוא פועל, והיא פועלת על פי תכנית הדרכה ופיתוח ארגוני התומכת בהשגת היעדים העסקיים שהוצבו על-ידה בכל היחידות הארגוניות באופן שוטף, בגמישות ובהתאם לצרכים, ובין היתר שולחת את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות.

לקבוצה תכנית הדרכה ייעודיות לקידום הערוץ הניהולי והמקצועי וכן הכשרות מקצועיות לעובדים חדשים במערכי השירות והתפעול, המותאמים לצרכיה המקצועיים של הקבוצה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מעת לעת סדנאות העשרה לעובדי הקבוצה בנושאים מגוונים.

20.4. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה/חתימה על הסכם קיבוצי

מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת מועסקים תחת הסכם קיבוצי כמפורט בסעיף 20.4.1 להלן. שאר עובדי הקבוצה מועסקים באמצעות הסכמים אישיים כאמור בסעיף 20.4.2 להלן.

20.4.1. הסכם קיבוצי

לחברה ולמגדל מקפת הסכם קיבוצי עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי החברה ומגדל מקפת.

ההסכם הקיבוצי חל על מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים על-ידיהן במועד חתימת ההסכם, וכן על עובדים שיתקבלו לעבודה בחברה ובמגדל מקפת החל ממועד חתימת ההסכם הקיבוצי. ההסכם הקיבוצי אינו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, וסמנכ"לים, וכן אינו חל על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם. ההסכם הקיבוצי אינו חל על חברות אחרות בקבוצה (שאינן החברה או מגדל מקפת).

תקופתו המקורית של ההסכם הקיבוצי הייתה בין ה-1 לינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017, וביום 23 בנובמבר 2017 הוסכם על הארכת תוקף ההסכם הקיבוצי

⁶¹ חברת דאטה קאר

לשנה נוספת עד ליום 31 בדצמבר 2018. בתקופת תוקפו של ההסכם הקיבוצי הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי הדדי לגבי העניינים והנושאים שהוסדרו בהסכם. נכון למועד זה, החברה מקיימת דיונים בעניין חידושו של ההסכם הקיבוצי לתקופה שבין 1 לינואר 2019 ועד ליום 31 לדצמבר 2021.

20.4.2. הסכמי עבודה אישיים

יחסי העבודה בין הקבוצה לעובדיה (למעט העובדים הכפופים להסכם הקיבוצי כמפורט לעיל) מושתתים על הסכמי עבודה אישיים. הסכמי העבודה האישיים מגדירים את תנאי העסקתם לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים, וכן תנאי סיום העסקה.

בקבוצה קיימות מספר קבוצות עובדים, המתוגמלים מעבר לשכר הבסיסי, גם בשכר הנגזר מביצועים או על-פי עמידה ביעדים.

לעניין תגמול נושאי משרה ראה סעיף 20.5 להלן.

20.5. מדיניות ועקרונות תגמול נושאי משרה

20.5.1. מדיניות תגמול הגופים המוסדיים

ביום 30 ביוני 2014 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי"). במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכון למדיניות התגמול האמורה בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים ("חוזר המעודכן"). ביום 24 בנובמבר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2017-2019 בהתאם לחוזר הממונה המקורי, החוזר המעודכן וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016. במדיניות תגמול הגופים המוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה.

לפירוט עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות התגמול, ראה גם באור 3.ט.38 לדוחות הכספיים.

המדיניות מתוקפת ומתעדכנת מעת לעת. במהלך השנים 2018-2019 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים שינויים במדיניות התגמול, זאת לאור הצורך לעדכן את המדיניות בעקבות סוגיות שעלו במהלך יישום המדיניות, כפי שזו אושרה בחודש נובמבר 2017.

עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, אשר עודכנה לאחרונה, מתפרסמת אף באתר האינטרנט של החברה בקישור הבא:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/Investorsconnection/Pages/RewardPolicy.aspx>

20.6. קבוצת נושאי המשרה הבכירה

נכון למועד הדוח, קבוצת נושאי המשרה הבכירה (שאינם דירקטורים) בקבוצה מונה 15 עובדים והיא כוללת את נושאי המשרה הבכירה המפורטים בתקנה 26א בפרק פרטים נוספים על התאגיד ("המנהלים הבכירים").

נושאי המשרה⁶² מועסקים על-פי הסכמים אישיים, המפרטים את תנאי העסקתם.

לפרטים אודות השכר והתגמולים שניתנו בשנת 2018 לרבות תנאי העסקתם של מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה ובתאגידים שבשליטת החברה, ראה תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

20.7. שינויים בנושאי משרה בכירה בחברה

20.7.1. ביום 25 בינואר 2019, החל מר תמיר סולומון את תפקידו כמבקר הפנימי של החברה, במקומה של גב' מיכל לשם, אשר הודיעה ביום 13 בדצמבר 2018 על רצונה לסיים את כהונתה כמבקרת ראשית של קבוצת מגדל, ראה סעיף 30 להלן.

20.7.2. דירקטוריון החברה, קיבל ביום 20 בספטמבר 2018 את ההחלטות הבאות בקשר לתחומים שלהלן, אשר נכנסו לתוקף ביום 2 באוקטובר 2018:

חטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות

(א) מינוי מר יוסי סירוטה למנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח ובריאות, בדרג משנה למנכ"ל וחבר הנהלה, בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה. במסגרת תפקידו זה יהא מר סירוטה אחראי גם על האקטואריה בתחום ביטוח חיים ובריאות (שהייתה כפופה עד אוקטובר 2018 לחטיבת הפיננסים כאמור בסעיף 20.1 לעיל).

(ב) העברת מגדל מקפת מחטיבת חיסכון ארוך טווח ובריאות לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה, אשר מכהן גם כיו"ר דירקטוריון מגדל מקפת.

(ג) העברת מערך תפעול חיסכון ארוך טווח, בניהולו של מר עמית אורון, מחטיבת חיסכון ארוך טווח ובריאות, לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה, כאמור בסעיף 20.1 לעיל.

לפרטים נוספים, ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 20 בספטמבר 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-088797, ומיום 7 באוקטובר 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-092628.

20.7.3. חטיבת פיננסים

ביום 30 בספטמבר 2018 סיים מר ערן צ'רנינסקי את תפקידו כמנכ"ל מגדל אחזקות, מנהל הכספים של מגדל אחזקות ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה, וזאת לאחר שביום 26 ביוני 2018 הודיע מר ערן צ'רנינסקי, על רצונו לסיים את תפקידו בקבוצת מגדל אחזקות.

ביום 1 באוקטובר 2018 החל מר יוסי בן ברוך (אשר הודיע ביום 31 ביולי 2018 על פרישתו ביום 31 באוגוסט 2018 מתפקידו כמנכ"ל מגדל שוקי הון) לכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל חטיבת פיננסים של החברה, וכמנהל הכספים של מגדל אחזקות, וזאת לאחר שהתקבל אישור הממונה. לפרטים נוספים, ראה דוחות מיידיים של מגדל אחזקות מיום

⁶² מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכניו ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה 26 א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

16 באוגוסט 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-078036), מיום 31 ביולי 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-072006) ומיום 17 בספטמבר 2018 (מספר אסמכתא -2018-01-088287).

20.7.4. מגדל מקפת

ביום 1 בפברואר 2019, סיים מר בצלאל צוקר את תפקידיו כמנכ"ל מגדל מקפת ומנכ"ל יוזמה לעצמאים, ופרש לגמלאות. בהמשך לאמור, ביום 1 בפברואר 2019, החל את תפקידיו כמנכ"ל מגדל מקפת ומנכ"ל יוזמה לעצמאים, מר אפי סנדרוב, וזאת לאחר שנתקבלו אישורי הדירקטוריון של החברה, מגדל מקפת, יוזמה לעצמאים וכן לאחר קבלת אישור הממונה למינוי.

לפרטים נוספים, ראה דוחות מיידים של החברה מיום 1 בינואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-000030), מיום 24 בינואר 2019 מספר אסמכתא: 2019-01-009549), מיום 28 בינואר 2019 (מספר אסמכתא 2019-01-010122) ומיום 28 בינואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-010137).

20.7.5. מבטח סימון סוכנות לביטוח

ביום 30 ביוני 2018 סיים מר רענן כהן את תפקידו כיו"ר דירקטוריון מבטח סימון. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 14 ביוני 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-051447. החל מיום 1 ביולי 2018 מכהן מר שלמה אליהו כיו"ר מבטח סימון, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 1 ביולי 2018 מספר אסמכתא: 2018-01-058314.

לפירוט אודות שינויים בדירקטוריון החברה ושינויים נוספים בנושאי המשרה הבכירה בחברה בשנת הדוח ראה סעיף 2.4.8 בחלק א' לעיל.

21. שיווק והפצה

21.1. כללי

ערוצי השיווק וההפצה העיקריים של הקבוצה בתחומי הפעילות של החברה הינם:

21.1.1. סוכני וסוכנויות ביטוח

מרבית תכניות הביטוח של הקבוצה משווקות באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח, לרבות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה.

הקבוצה נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,900 סוכנויות ביטוח (תאגידים)⁶³ וסוכני ביטוח ("סוכנים") הפזורים ברחבי הארץ. הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים בעסקי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, ביטוחי בריאות וביטוח כללי והם מבצעים את עיקר המכירות של הקבוצה.

ערוץ ההפצה באמצעות הסוכנים הינו ערוץ ההפצה המשמעותי של הקבוצה. חלק מפעילות השיווק וההפצה באמצעות סוכנים, מתבצע אף באמצעות סוכנויות ביטוח בשליטת הקבוצה באמצעות מגדל סוכנויות שהבולטות שבהן הינן מבטח סימון, שגיא יוגב ושחם בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והבריאות בקבוצה, ופלתורס ואורלן סוכנויות ביטוח בתחום הביטוח הכללי בקבוצה.

⁶³ חלק מסוכני הביטוח הינם תאגידים המעסיקים עובדים, כאשר מספר העובדים באותה סוכנות אינו כלול במסגרת המספר לעיל.

21.1.2. הפצה ישירה

במסגרת זו, השיווק וההפצה של מוצרי הקבוצה נעשה במישרין, באמצעות עובדי הקבוצה. עיקר הפעילות במסגרת ערוץ ההפצה הישירה הינה בענפי הפנסיה והגמל באמצעות משווקים פנסיוניים.

במסגרת ערוץ הפצה זה, קיימות התקשרויות ישירות מול מעסיקים, ועדי עובדים/ארגוני עובדים המאפשרים הצטרפות יזומה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל שבניהול הקבוצה, כמו גם השתתפות במכרזים המתפרסמים על-ידי מעסיקים/ארגוני עובדים.

חלק מהפוליסות הקבוצתיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות משווקות במכירה ישירה על-ידי הקבוצה, בעיקר באמצעות השתתפות במכרזים.

בנוסף, למגדל מוקד טלפוני לשיווק ביטוחי פרט (ביטוחי ריסק מוות ובריאות), נסיעות לחו"ל וביטוחי קולקטיב במסגרת ביטוח כללי.

עיקר פעילות השיווק וההפצה הישירה בביטוח כללי הינה מול לקוחות גדולים כגון חברות שעיסוקן ברכב, או שברשותן צי" רכב, בנקים למשכנתאות, או השתתפות במכרזים של לקוחות שונים.

21.1.3. תאגידים בנקאים - ערוץ הפצה זה כולל את ההפצה והשיווק של מוצרים בענפי הגמל והפנסיה באמצעות יועצים פנסיונים בסניפי הבנק (פעילות שאינה מהותית).

21.1.4. אי תלות בערוצי הפצה

בשנת 2018 אין לקבוצה, סוכן בודד שהיקף הפרמיות שלו עולה על 10% מהיקף הפרמיות בכל תחום פעילות רלבנטי.

לפירוט אודות הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2018 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה ראה להלן.

21.1.5. שיעור פעילות ההפצה והשיווק בחלוקה בין הערוצים השונים

בענפי הפנסיה והגמל, שם מבוצע עיקר הפעילות ישירה, חלקם של ערוצי ההפצה במונחי פרמיות ודמי גמולים הינו כדלקמן:

פנסיה - הפצה באמצעות סוכנים כ-67% מדמי הגמולים בשנת 2018 (לעומת כ-68% בשנת 2017 ו-69% בשנת 2016), הפצה ישירה כ-32% בשנת 2018 (לעומת כ-31% בשנת 2017 וכ-30% בשנת 2016) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-1% מדמי הגמולים (בדומה לשנים 2017 ו-2016).

גמל - הפצה באמצעות סוכנים כ-44% מדמי הגמולים בשנת 2018 (בדומה לשנים 2017 ו-2016), הפצה ישירה כ-48% (לעומת כ-47% בשנת 2017 וכ-44% בשנת 2016) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-8% מדמי הגמולים (לעומת כ-9% בשנת 2017 וכ-11% בשנת 2016).

הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2018 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה (כולל גם נתונים של סוכני משנה של הסוכנויות האמורות) הינן כדלקמן:

כ-23% מסך עסקי ביטוח חיים בשנת 2018 (לעומת כ-25% בשנת 2017 וכ-26% בשנת 2016), כ-24% מסך עסקי הפנסיה בשנת 2018 (לעומת כ-25% בשנת 2017 וכ-26% בשנת 2016), כ-13% מסך עסקי הגמל בשנת 2018 (לעומת כ-14% בשנת 2017 וכ-15% בשנת 2016), כ-23% מעסקי הבריאות בשנת 2018 (לעומת כ-24% בשנת 2017 וכ-25% בשנת 2016) וכ-8% מעסקי ביטוח כללי בשנת 2018 (לעומת כ-11% בשנת 2017 וכ-8% בשנת 2016).

לפרטים אודות מצבת כוח האדם של סוכנויות הביטוח שבשליטת הקבוצה, ראה הטבלה שבסעיף 20.2 לעיל.

21.2. הסדרת פעילות הסוכנים/המשווקים הפנסיונים/יועצים פנסיוניים

פעילות הסוכנים מפוקחת אף היא על-ידי הממונה, והוראות חוק חוזה ביטוח, חוק הפיקוח וחוק השיווק והייעוץ (בכל הקשור למוצרים הפנסיוניים), חלות גם על פעילותם ובכלל זה הרישיונות הנדרשים לפעילותם של הסוכנים ודרכי פעילותם.

ככלל, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, מסדירות את שיעורי ואופן עמלת ההפצה המקסימלית שישולמו ליועץ פנסיוני במוצרי הגמל והפנסיה ("תקנות ההפצה").

21.2.1. שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח:**(א) רפורמת קרנות ברירת מחדל**

ביום 31 במרס 2019 יסתיימו כל הסכמי ברירת המחדל של החברות המנהלות מול מעסיקים שהיו בתוקף ביום 13 במרס 2016. לפרטים, לרבות הערכת החברה בדבר השלכות צפויות של האמור, ראה סעיף 6.3.4 לחלק ב' לדוח זה.

(ב) הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף לביטוח - הבהרה

בחודש פברואר 2018 פורסמה על ידי הממונה הבהרה בעניין הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר ביטוח פנסיוני ("ההבהרה"). ההבהרה מחדדת ומדגישה כי בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, סוכן ביטוח פנסיוני שמבצע עסקה לגבי מוצר פנסיוני עבור לקוח, לרבות צירוף למוצר פנסיוני, מחויב בביצוע הליך שיווק פנסיוני הכולל, בין היתר, חובת ברור צרכי הלקוח וחובת נימוק בכתב את המלצתו של הסוכן ללקוח בנוגע למוצר הפנסיוני. עוד מדגישה ההבהרה כי בהתאם להוראות החוק לעיל, כאשר לא מבוצע הליך שיווק פנסיוני כאמור, גוף מוסדי אינו רשאי לשלם עמלת הפצה לסוכן בגין צירוף מבוטח.

להערכת החברה, יישום ההוראות הרגולטוריות האמורות בסעיפים (א) ו-(ב) לעיל, עשוי להביא לצמצום בהיקף המכירות של מוצרים פנסיוניים.

(ג) מבנה עמלות ביטוחי ריסק חדשים

בחודש פברואר 2019 קיבלה החברה היתר מהממונה לשיווק מוצרי ביטוח ריסק חדשים ובשלב זה, לחברה אין אישור לשווק ביטוח ריסק כחלק מפוליסת ביטוח המנהלים. במסגרת ההיתר קבע הממונה הוראה חדשה לפיה התבקשה החברה לשנות את מבנה עמלות הסוכנים בגין שיווק פוליסות ביטוח חיים, וליישם מנגנון של החזר עמלות במקרה של ביטול הפוליסה. לפרטים נוספים, לרבות הערכת החברה בדבר השלכות צפויות של האמור לעיל, ראה סעיף 6.3.6 לחלק ב' לדוח זה.

המידע הכלול בסעיף 21.2 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות

21.3. תיאור מבנה העמלות ושיעורי העמלות הממוצעים לפי תחומי הפעילות

21.3.1. תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

(א) סוכנים

הקבוצה משלמת לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת ובהתאם להסכמים פרטניים שנחתמים עם הסוכנים.

יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 20), התשע"ז-2017 ("תיקון 20"), באפריל 2017, שעניינו איסור על קיומה של זיקה בין גובה דמי הניהול שייגבו מעמית מצטרף לקופת גמל ובין גובה עמלת ההפצה המשולמת לסוכן הביטוח, הותאמו ההסכמים הפרטניים של החברה.

(1) מבנה העמלות בביטוח חיים

• עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות לסוכנים הינן "עמלות שטוחות", דהיינו עמלה המשתלמת בשיעור דומה במשך מספר שנים ולאחר מכן, ברוב ההסכמים, תשלום עמלות בשיעור הנמוך, בדרך כלל, משיעור העמלה השטוחה (ברוב תכניות הביטוח המשווקות על-ידי הקבוצה "העמלה השטוחה" משתלמת במשך 15 שנה). יצוין כי, ביחס לחלק ממוצרי ביטוח חיים, העמלה משתלמת בשיעור קבוע לאורך כל תקופת הביטוח, וכן קיימת אפשרות לתשלום העמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח. בנוסף, במוצרים מסוימים משתלמת עמלה בשיעור קבוע מצבירה לאורך כל תקופת הביטוח.

יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 הנדון לעיל, בגין חלק מהתכניות ששווקו טרם ה-1 באפריל 2017, ממשיכה להשתלם עמלה מדמי הניהול מצבירה ומדמי הניהול מפרמיה, בנוסף למנגנון העמלות המתואר.

• עמלות בגין מכירות - בדרך כלל עמלה חד פעמית אשר נגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות שנקבע לו ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק. בחלק מפוליסות ביטוח החיים העמלה מחושבת כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על הרווחיות המוצר, לרבות הסדרים המתייחסים לביטולי פוליסות. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

• במוצרי ביטוח מסוימים - משתלמות עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות ו/או תוכניות ביטוח שאינן של החברה ו/או היקף הפקדות חד-פעמיות.

(2) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הפנסיה

• עמלות שוטפות - העמלות משתלמות מדמי גמולים והינם בשיעור מדמי הגמולים הנגבים בפועל ובמקרים מסוימים הינה בשיעור קבוע מהצבירה.

יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 הנדון לעיל בגין תכניות מסוימות ששווקו טרם ה-1 באפריל 2017, משתלמת עמלה מדמי הניהול מצבירה ועמלה מדמי גמולים תוך התחשבות ברווחיות המוצר.

• עמלת שימור תיק - בשנת הדוח שולמה לסוכנים מסוימים עמלה בסכומים שאינם מהותיים, שהותנתה בעמידה ביעדי שימור תיק וביעדי היקף מכירות.

- **עמלות בגין מכירות** - הקבוצה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות. העמלות נקבעו כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר וכפוף לביטולים כמתואר לעיל ביחס לעמלות ביטוח חיים. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(3) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הגמל

- **עמלות היקף** - עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות שאינן של החברה. בנוסף עבור מכירות שוטפות של קרן ההשתלמות וקופת גמל להשקעה, החברה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות וכפוף לביטולים.
- בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.
- **עמלות שוטפות** - משולמות לסוכני ביטוח בגין שיווק קופות הגמל כשיעור מהצבירה.
- בקשר עם האמור לעיל, יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 הנדון לעיל, בגין תכניות ששווקו טרם ה-1 באפריל 2017, משתלמת עמלה מדמי הניהול מצבירה תוך התחשבות ברווחיות המוצר.

(ב) משווקים פנסיונים

החברה מתגמלת את המשווקים הפנסיונים בענפי החיסכון ארוך הטווח, ביטוח חיים ובריאות על עמידה ביעדי מכירות שמשתינים מעת לעת וכן בגין צירוף עמיתים חדשים. סכום העמלה למשווק מורכב משיעור עמידת המשווק ביעדים שנקבעו, כשהוא מוכפל בעמלת יעד שקלית שנקבעה לו וכן מסכום המתקבל בגין צירוף עמיתים.

(ג) יועצים פנסיונים

התאגידים הבנקאיים זכאים לעמלת הפצה בהתאם לתקנות ההפצה ועל פי ההסכמים שנחתמו עימם.

(ד) שיעור עמלות ממוצעות

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום⁶⁴:

2016	2017	2018	
ביטוח חיים			
6.6	6.6	6.7	שיעור מפרמיה
33.5	32.2	37.1	בשנה הראשונה - שיעור מפרמיה משוננת
פנסיה			
1.9	1.4	1.0	שיעור מדמי גמולים ⁽¹⁾
גמל			
0.2	0.2	0.2	שיעור מנכסים מנוהלים ממוצעים

- (1) מגמת הירידה בשיעור העמלה מדמי הגמולים בפנסיה הינה תוצאה של הגברת התחרות והמשך השחיקה בשיעור דמי הניהול בפנסיה.

⁶⁴ כולל עמלות סוכנים, משווקים פנסיונים ויועצים פנסיונים.

21.3.2 תחום ביטוח בריאות

(א) **ביטוחי פרט** - הקבוצה משלמת לסוכני הביטוח עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת.

מבנה העמלות מורכב בדרך כלל מאחד או יותר מהבאים:

(1) עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות הינן "עמלות שטוחות", וכן קיימת אפשרות לתשלום עמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח, בהתאם להסכמים הפרטניים עם הסוכנים.

(2) עמלות בגין מכירות - חלק מההסכמים עם הסוכנים כוללים עמלה חד פעמית הנגזרת מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק שנקבע לו.

(3) בנוסף מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(ב) **ביטוחים קבוצתיים** - העמלות משולמות בשיעור מוסכם מהפרמיה.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2016	2017	2018
26.3	27.1	27.2

שיעור הפרמיה

העלייה הקלה בשיעור העמלות הממוצע בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפעה מגידול בעמלה בגין מכירות חדשות, לפירוט ראה סעיף 2.7 בדוח הדירקטוריון.

21.3.3 תחום ביטוח כללי

העמלה המשולמת לסוכנים בתחום ביטוח כללי מחושבת כשיעור מוסכם מהפרמיות כאשר שיעור העמלה משתנה בהתאם לענף הספציפי. להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2016	2017	2018
4.7	*5.1	4.7
14.4	16.3	14.2
15.8	15.9	16.4
13.6	13.9	14.7
12.5	13.6	12.8

* הוצג מחדש

שיעור העמלות הנמוך בענפי רכב רכוש ורכב חובה בשנים 2018 ו-2016 הושפע משינוי תמהיל המבוטחים ובפרט מזכייתה של החברה במכרז לביטוח עובדי המדינה בשנים אלו.

21.3.4 העמדת הלוואות לסוכנים

לעיתים מעמידה הקבוצה הלוואות לסוכניה, בביטחון תזרימי עמלות עתידיים או בביטחונות אחרים. הלוואות ניתנות בתנאים מסחריים במסגרת הכללים שנקבעו על-ידי הממונה. לפירוט ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

22. ספקים ונותני שירותים

22.1. כללי

הקבוצה רוכשת מוצרים ושירותים ממספר רב של ספקים ונותני שירותים⁶⁵. בחירתם של אלה נעשית בהתאם לאיכות וטיב השירות המוצע על ידם, זמינותם, תחומי מומחיותם, התנאים המסחריים שהם מציעים וכו'. בדרך כלל התקשרויות אלו הינן לתקופה בלתי קצובה ואינן כוללות הסדר בלעדיות (יוער כי באופן עקרוני נמנעת הקבוצה, ככל שמתאפשר, מקיומה של "תלות בספק"⁶⁶ אחד, ופועלת ליצירת גיוון בקרב ספקיה).

22.2. ספקי מחשב ותוכנה

הקבוצה קשורה בהסכמים שונים עם ספקי ציוד חומרה, תוכנה ופתרונות מחשוב אחרים, המספקים לה פתרונות טכנולוגיים מגוונים בנושאים של ציוד מחשוב, לרבות שרתים וציוד קצה, תקשורת, מערכות הפעלה ווירטואליזציה, מערכי אחסון וניהול מידע, תוכנות לסוגיהן, בסיסי נתונים, כלי ניטור ובקרה, אבטחת מידע ושירותים מקצועיים אחרים, לרבות שירותי מומחה. חלק מספקים אלה הינם חברות המתמחות במתן שירותים ייעודיים, שלעתים, בעת אירועים משבריים (לרבות בתחום הטכנולוגי), החברה עשויה להידרש לשיתוף פעולה שלהם. התשלומים השוטפים לכל אחד מספקים אלה אינם מהותיים. הספקים הנמנים על קטגוריה זו, ואשר לחברה קיימת תלות בהם, הינם: היטאצ' דטה סיסטמס ישראל בע"מ, Microsoft Ltd., Oracle Ltd., א.פ.י.אל תוכנה בע"מ, IBM Ltd., חילן טק בע"מ, SAP SE, א.מ.ת. מיחשוב בע"מ וקבוצת Neoxam Portfolio Management.

23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב

23.1. להלן טבלה המרכזת את נכסי המקרקעין המהותיים בבעלות החברה או הנשכרים על-ידה והכלולים ברכוש הקבוע:

מיקום	שטח במ"ר	שימוש עיקרי	בעלות/שכירות
פתח תקוה	62,312	בניי המשרדים העיקריים של הקבוצה לרבות מרבית פעילות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה ("סוכנויות הקבוצה")	בעלות
	5,321	בעיקר משרדים המשמשים את סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,839	שטח שבנייתו טרם הושלמה / טרם אוכלס	בעלות
ראשון לציון	1,004	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות
אשקלון	3,011	מרכז שירות לקוחות ותפעול	שכירות
ירושלים	1,357	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,395	בניי סניף הקבוצה בירושלים	חכירה ארוכת טווח
נתניה	1,533	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות
חיפה	2,527	בניי סניף הקבוצה בחיפה	בעלות
	1,874	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות

ציון כי ישנם אתרים נוספים בהם הקבוצה שוכרת מבנים לצורך פעילותה ולצורך פעילות הסוכנויות המוחזקות על ידה, בהיקף לא מהותי.

מרכז המחשבים העיקרי המשמש את הגופים המוסדיים בקבוצה מצוי בפתח תקוה. בהתאם להוראות הממונה בעניין ניהול המשכיות עסקית, למרכז המחשבים שני אתרים מרוחקים נוספים הכוללים אתר גיבוי ועותק נוסף (שלישי) של המידע.

לפירוט בדבר העלות המופחתת של קרקע ובניי משרדים ושיפורים במושכר ופרטים נוספים בדבר הרכוש הקבוע של הקבוצה ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

⁶⁵ מובהר בזאת, כי בספקים ונותני שירותים הקבוצה איננה כוללת את המשווקים/יועצים הכלולים בערוץ ההפצה והשיווק כמתואר בסעיף 21 לעיל, וכן איננה כוללת את מבטחי המשנה, המתוארים בסעיף 1919 לעיל.

⁶⁶ כהגדרת מונח זה בחוזר הממונה לעניין עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח.

23.2. מידע על השקעות החברה במערכת המחשב

מערכות המחשוב והמידע של הקבוצה חיוניות לניהול עסקיה בכלל ולהתמודדות עם התחרות והרגולציה בפרט. בבעלות החברה מגוון רחב של ציוד מחשוב הכולל שרתים, מערכות אחסון וגיבוי, ציוד תקשורת, עמדות קצה וציוד היקפי אחר, וכן מגוון רחב של זכויות בעלות או שימוש בתוכנות שונות לרבות תוכנות בפיתוח עצמי.

לקבוצה גוף ייעודי, מגדל טכנולוגיות, המשמש כיחידה פנימית לתחום מערכות מידע טכנולוגיות, המספקת את מרבית שירותי המחשוב ליחידות השונות בקבוצה, והיא אשר מפעילה, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות, לצורך מתן שירותי המחשוב המוענקים לקבוצה. לנכח האדם המועסק ביחידה זו, ראה סעיף 20 לעיל.

לקבוצה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות וציוד נוסף שעלותן המופחתת ליום 31 בדצמבר 2018 הינה כ-289 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-267 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

בשנת 2018, השקעות הקבוצה במחשבים ובפיתוח מערכות מידע הסתכמו בסך של כ-154 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-132 מיליון ש"ח בשנת 2017. ראה באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

ההשקעות במערכות המחשב מיועדות הן לתמיכה ביעדים האסטרטגיים העסקיים של הקבוצה והן לעמידה בדרישות רגולציה משתנות.

בתקופת הדוח השקעות הקבוצה במערכות המחשב התמקדו בעיקר בתחומים הבאים: פיתוח מערכות שירות ומכירה לערוצי ההפצה ובכלל זה קווי עסקים דיגיטליים, שיפור יכולות מערך השירות ללקוחות הקבוצה לרבות באמצעות מערכות CRM וניהול מוקדי שירות, יישום חוזרי רגולציה שונים, חיזוק יכולות המכירה של זרועות ההפצה הישירות, השבחת מערכות ביטוח כללי, תמיכה בפיתוח מוצרי ביטוח חיים וביטוח בריאות, חיזוק יכולות ההגנה על מידע החברה, לרבות מפני איומי סייבר, ושיפור מתמשך של זמינות ויציבות מערכות הייצור.

24. עונתיות

24.1. חיסכון ארוך טווח

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים וביטוח בריאות וההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה וקופות הגמל אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, ניכר בחודש דצמבר גידול מסוים בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים לתכניות פנסיוניות, ביחס לשאר חודשי השנה, במטרה למצות את הטבות המס הגלומות בהפקדה לחסכון פנסיוני.

יצוין בהקשר לכך, כי ברבעונים השלישי והרביעי של שנת 2016 וכן בשנת 2017 חלה עליה בהפקדות בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון מס' 16 לחוק קופות הגמל, בו נקבע, בין היתר, כי יוגדלו ההפרשות לתגמולים של כל השכירים במשק (הן תגמולי העובד והן תגמולי המעביד).

להלן התפלגות הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים⁶⁷ לפי רבעונים בשנים 2016, 2017 ו-2018 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2016		2017		2018	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	1,832	23.4	2,174	24.4	2,295	24.2
רבעון 2	1,822	23.3	2,126	23.8	2,300	24.2
רבעון 3	1,984	25.3	2,255	25.3	2,349	24.8
רבעון 4	2,197	28.0	2,361	26.5	2,544	26.8
סה"כ לשנה	7,835	100.0	8,916	100.0	9,488	100.0

⁶⁷ לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה שהסתכמו בכ-594 מיליון ש"ח בשנת 2018 לעומת כ-451 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-447 מיליון ש"ח בשנת 2016.

להלן התפלגות דמי הגמולים בפנסיה בשנים 2016, 2017 ו-2018 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2016		2017		2018		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
23.5	1,480	24.0	1,660	24.2	1,750	רבעון 1
24.0	1,508	24.5	1,694	24.7	1,788	רבעון 2
25.8	1,621	25.4	1,760	25.1	1,819	רבעון 3
26.7	1,680	26.1	1,808	26.0	1,878	רבעון 4
100.0	6,289	100.0	6,922	100.0	7,235	סה"כ לשנה

להלן התפלגות דמי הגמולים בגמל בשנים 2016, 2017 ו-2018 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2015		2016		2017		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
22.1	385	21.6	412	22.1	425	רבעון 1
21.9	382	24.7	471	22.4	431	רבעון 2
22.0	384	22.9	437	23.0	442	רבעון 3
34.0	592	30.9	589	32.5	624	רבעון 4
100.0	1,743	100.0	1,909	100.0	1,923	סה"כ לשנה

24.2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי רכבים של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם, בדרך כלל בינואר, וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח לתקופה לפני מס מנוטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו.

במרכיבי ההוצאות האחרים כגון תביעות ובמרכיבי ההכנסות האחרים כגון הכנסות מהשקעות לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות בענפי הרכוש, לרוב ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח.

בשנת 2018 אירעו נזקי חורף אשר ברבעון הראשון הוערכו בכ-7 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובשייר, ברבעון השני הוערכו בכ-12 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-3 מיליון ש"ח במונחי שייר, וברבעון הרביעי בסך של כ-13 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-8 מיליון ש"ח במונחי שייר. בשנת 2017 לא אירעו נזקי חורף בהיקף משמעותי, ואילו בשנת 2016 אירעו נזקי חורף ברבעונים הראשון והרביעי אשר הוערכו בסכום כולל של כ-6 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-4 מיליון ש"ח במונחי שייר (עיקר הנזקים אירעו ברבעון הרביעי של השנה).

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח כללי לפי רבעונים בשנים 2016, 2017 ו-2018 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2016		2017		2018		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
29.5	721	31.4	692	38.6	927	רבעון 1
25.1	613	25.5	560	22.0	529	רבעון 2
20.0	488	22.5	494	19.4	465	רבעון 3
25.4	619	20.6	456	20.0	481	רבעון 4
100.0	2,441	100.0	2,202	100.0	2,402	סה"כ לשנה

העלייה במשקל הפרמיות ברבעון הראשון של שנת 2018 יחסית לשנים 2016-2017 הושפעה בעיקרה מזכיית החברה במרכז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2018. זאת, לעומת המשקל

הגבוה של הפרמיות ברבעון הרביעי של שנת 2016 אשר הושפע בעיקרו מזכיית החברה במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016.

25. נכסים לא מוחשיים

25.1. כללי

הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן אשר חלקם נרשמו כסימן מסחרי כגון: "מגדל אחזקות" "מגדל ביטוח", "מגדל מקפת" ועוד.

25.2. מאגרי מידע

לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרי מידע רשומים שונים, אשר במסגרתם נשמרים הנתונים הנמסרים על-ידי לקוחות הקבוצה. המידע הצבור במאגרים אודות לקוחות, כולל מידע שנמסר על ידם בעת רכישת מוצר ממוצרי הקבוצה וכן מידע נוסף שנמסר לקבוצה, או אשר הקבוצה מאתרת אותו, בקשר עם השירותים הניתנים על ידה (כגון מידע עקב טיפול בתביעות ביטוח וכו'). כמו כן, לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרים רשומים אודות סוכני הקבוצה, ספקים, עובדים וכו', פרטים אשר שמירתם במאגר ממוחשב ורישומם מחויבים על פי הוראות הדין. מאגרי המידע משמשים את הקבוצה בתפעול השוטף של עסקיה.

25.3. מוניטין ועודפי עלות

בחברה נרשמו מוניטין ועודפי עלות בעיקר ברכישת סוכנויות ביטוח, תיקי ביטוח, חברות ניהול של קרנות פנסיה, קרן השתלמות ופעילויות שירותים פיננסים.

בשנת 2018 נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לפעילות הגמל בסך כ-23 מיליון ש"ח, לעומת כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016.

לפירוט נוסף, ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

28. דירקטורים חיצוניים

נכון למועד הדוח, במגדל אחזקות מכהנים 2 דירקטורים חיצוניים, ובחברה מכהנים 3 דירקטורים חיצוניים. ביום 11 במרס 2019 הודיע מר אברהם ביגר למגדל אחזקות ולחברה על התפטרותו, לאור מינויו על ידי האסיפה הכללית של חברת פז חברת נפט בע"מ כדירקטור בפז חברת נפט בע"מ (ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 12 במרס 2019 מספר אסמכתא 2019-01-021061). מר אברהם ביגר היה דירקטור חיצוני במגדל אחזקות ובחברה וכן חבר ועדת ביקורת, ועדת תגמול גופים מוסדיים קבוצתית, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת תגמול במגדל אחזקות, וחבר ועדת בקורת, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת תגמול גופים מוסדיים קבוצתית וועדת סולבנסי וניהול סיכונים בחברה.

ביום 24 במרס 2019 מונה מר מישאל וקנין לדירקטוריון החברה כדירקטור חיצוני, לאחר הודעת הממונה כי אינו מתנגד למינוי האמור. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 במרס 2019 מספר אסמכתא 2019-01-025636.

מיום פרישתו של מר אברהם ביגר ועד למינויו של מר מישאל וקנין ("התקופה שבין המינויים"), דירקטוריון החברה מנה שני דירקטורים חיצוניים בלבד, בעוד שהדרישה הרגולטורית הינה לכהונה של שליש מחברי הדירקטוריון כדירקטורים חיצוניים (בהינתן שמספר הדירקטורים המכהנים בחברה הינו שמונה דירקטורים מחייבת הדרישה שלושה דירקטורים חיצוניים).

פרישת מר ביגר לא פגעה בהרכב החוקי והמניין החוקי של ועדות הביקורת של החברה ושל מגדל אחזקות וכן לא בוועדות הנוספות בהן כיהן כאמור לעיל, למעט בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה ושל מגדל אחזקות.

לאור ההרכב החסר בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של מגדל אחזקות ולאור העובדה שבתקופה שבין המינויים נדרשו דיונים של ועדה זו במגדל אחזקות, ועדת הביקורת של מגדל אחזקות, אשר בהתאם להוראות הדין יכולה בתנאים שנקבעו בתקנות לשמש כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, מילאה תפקיד זה ביחס לדוח התקופתי של מגדל אחזקות.

בחברה אין חובה רגולטורית לקיים ועדה לבחינת דוחות כספיים. ועדת הביקורת של המבטח מחויבת לדון בחוות דעתו של רואה החשבון המבקר לגבי דוחות כספיים של מבטח וכן נאותות הדוחות הכספיים של המבטח, ובכלל זה המדיניות החשבונאית, שלימות הגילוי וסקירת הבקורות הפנימיות של המבטח. בהתאם, לאחר פרישתו של מר אברהם ביגר, הדיון בכל הקשור לדוח התקופתי הובא לוועדת הביקורת של החברה.

לפרטים אודות הדירקטורים החיצונים בחברה ראה תקנה 26 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

29. אירועים הקשורים בממשל תאגידי בשנת הדוח

ביום 7 בנובמבר 2018 החליט דירקטוריון מגדל אחזקות על הקמת ועדת דירקטוריון שתפקידה לגבש המלצות בפני הדירקטוריון בעניינה של החברה. ביום 16 בדצמבר 2018 החליט דירקטוריון מגדל אחזקות על הפסקת פעילות ועדה זו, חרף חוות דעת משפטית שקיבל לפיה אין מניעה בדין להקמתה ולפועלה כוועדה מייעצת לדירקטוריון מגדל אחזקות, וזאת נוכח פניות הממונה של שוק ההון ביטוח וחיסכון לחברי דירקטוריון החברה בנושא, הכל כמפורט בדיווח החברה בנושא (לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 17 בדצמבר 2018 מספר אסמכתא: 2018-01-123237).

ביום 13 בדצמבר 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה על דרך של המרצת פתיחה כנגד מגדל אחזקות, החברה ושלושת הדירקטורים שמונו להיות חברי הועדה, בקשר עם הקמתה. מגדל אחזקות חלקה על כל טענות התובע. התביעה נדחתה בהסכמה ביום 24 בינואר 2019 שכן התייגרה נוכח החלטת דירקטוריון מגדל אחזקות על ביטול הוועדה (לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 27 בינואר 2019 מספר אסמכתא: 2019-01-009750).

ביום 24 בדצמבר 2018 הודיע פרופ' עודד שריג, על התפטרותו מתפקידו כיושב ראש דירקטוריון החברה. מכתב התפטרותו של מר שריג כלל שורת טענות בדבר פגמים לכאורה שנפלו בממשל התאגידי של החברה, ואלו פורטו בדיווח מגדל אחזקות בנושא (לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 בדצמבר 2018 מספר אסמכתא: 2018-01-125889).

על רקע טענותיו של מר שריג, קיימה ועדת הביקורת של החברה, אשר הסתייעה ביועץ חיצוני בלתי תלוי בעל התמחות בממשל תאגידי, דיונים ממושכים בטענותיו של מר שריג. הועדה קיבלה סקירה משפטית ביחס לסוגיות שעלו בפניה ושמעה את עמדתם של שורה ארוכה של בעלי תפקיד בחברה, לרבות מר שריג עצמו, בקשר לנושאים האמורים. בתום דיוניה, הגישה הוועדה ליושב ראש דירקטוריון החברה ביום 10 במרס 2019 דוח על מסקנותיה ובו התייחסה למספר ליקויים שנמצאו על ידה כטעונים שיפור. כן ציינה הוועדה כי התמונה הכללית שעלתה בפניה שונה בתכלית מזו המצטיירת ממכתבו של מר שריג וכי הוועדה לא מצאה ליקויים - לא בהיקף ולא בעצמה - שתוצאתם היא העדר היכולת להבטיח את כספי המבוטחים והחוסכים, כעולה ממכתבו של מר שריג. לצד מסקנותיה, המליצה הוועדה בפני יושב ראש דירקטוריון החברה לעדכן כללים ונהלים במספר נושאי ממשל תאגידי, שתכליתם חיזוק השמירה על הפרדת הסמכויות בחברה, הממשקים בין הגורמים השונים בחברה והמעקב הנדרש משומרי הסף בחברה.

בכוננת דירקטוריון החברה לדון במסקנות הוועדה והמלצותיה בשבועות הקרובים, בד בבד עם גיבוש נהלי העבודה המתחייבים עם כניסתו הצפויה לתוקף של חוזר דירקטוריון גוף מוסדי שפורסם על ידי הממונה (ראה סעיף 15.3.2 לעיל). במסגרת עבודתה של הוועדה לא התגלו ממצאים המלמדים על ליקויים הקשורים לבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של החברה.

30. גילוי בדבר מבקר הפנים⁶⁸

המבקר הפנימי הראשי בחברה נכון למועד פרסום דוח זה, הינו מר תמיר סולומון ותחילת כהונתו ביום 25 בינואר 2019. הוא משמש אף כמבקר הפנים של מגדל אחזקות.

בתקופה מיום 1 בינואר 2018 ועד ליום 24 בינואר 2019 כיהנה הגב' מיכל לשם כמבקרת הפנים של החברה. גב' מיכל לשם, הודיעה ביום 13 בדצמבר 2018 על רצונה לסיים את כהונתה כמבקרת ראשית של קבוצת מגדל, לאחר כ-20 שנות עבודה בקבוצת מגדל, ולפנות לאתגרים חדשים. למיטב ידיעת התאגיד, מבקרת הפנים איננה מחזיקה בניירות ערך של התאגיד, למעט החזקת כתבי אופציות ומניות שנכללו בתכניות התגמול לנושאי המשרה בחברה כאמור בבאור 33 בדוחות הכספיים, אשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתה של מבקרת הפנים.⁶⁹

תכנית העבודה השנתית של החברה בכל הקשור לעבודות הביקורת הפנימית, מוגשת על-ידי המבקר הפנימי ומאושרת על-ידי ועדת הביקורת של החברה.

תכנית העבודה לשנת 2018, נגזרת מתכנית עבודה רב שנתית לשנים 2018-2021.

בשנת 2017 ערכה הביקורת הפנימית סקר סיכונים שהיווה בסיס להכנת תכנית עבודת הביקורת ל-4 השנים הבאות, כמו גם תוצאות ביקורות קודמות, שינויים ואירועים ארגוניים ותוכניים, חוקים ותקנות והנחיות הרגולציה. במידת הצורך נוספים לתכנית העבודה נושאים, ככל שהמבקר סבור כי מן הראוי להכלילם ותכנית העבודה מותירה בידי המבקר שיקול דעת לשינויים בתכנית בהתחשב בצרכים העולים מדי פעם בפעם מהיקף הפעילות, תוך יידוע ועדת הביקורת.

יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון ומליאתה, המנכ"ל ורואי החשבון של התאגיד מעורבים בגיבוש תכנית העבודה.

עסקאות עם בעלי עניין מובאות לדיון ולאישור על ידי הגורמים המוסמכים לאחר שנבחנו על ידי הגורמים המקצועיים. במסגרת תכנית העבודה בוחנת הביקורת גם עסקאות שאושרו עם בעלי עניין. בדיקת עסקאות מהותיות אחרות, מבוצעת מעת לעת במסגרת תכניות העבודה ועל פי כללי הביקורת המקובלים.

דוחות המבקר מוגשים בכתב. ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת על-ידי מערך הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף, מתקיימים דיונים עם המבוקרים על דוחות הביקורת. דוחות הביקורת מוגשים באופן שוטף ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולראשי החטיבות לאורך השנה. דוחות ביקורת שמוגשים לחברות בנות נדונים בוועדות ביקורת של החברות הבנות.

⁶⁸ הגילוי הניתן בדבר מבקר פנים ורואה חשבון כמפורט להלן בחלק זה מתייחס אף לתחום שירותים פיננסיים והוא ניתן בהתאם לחוזר המפקח הנזכר במבוא לעיל.

⁶⁹ לפרטים על מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי גב' מיכל לשם, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 (למיטב ידיעת התאגיד) ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 3 בינואר 2019 מספר אסמכתא 2019-01-001317.

כמו כן, מגישה הביקורת הפנימית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל וליו"ר ועדת הביקורת דווח על מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה השנתית (ביצוע מול תכנון).

במהלך שנת 2018 קיימה ועדת הביקורת של החברה 19 ישיבות, מתוכן ב-14 דיונים על דוחות ביקורת.

המבקר הפנימי הראשי מועסק במשרה מלאה, בנוסף לצוות עובדים הכפוף לו, בהיקף של 27 עובדי הקבוצה. על צוות זה נמנים גם מבקרים בחברות בנות של הקבוצה, בהן קיימת חובה למנות מבקר פנים או שהוחלט, כי ראוי לנוכח ההיקפים והחשיפות למנותם. המבקר הראשי של הקבוצה מעביר למבקרים אלה הנחיות מקצועיות להבטחת שמירה על עקרונות הביקורת הכלליים והתקנים המקצועיים המופעלים על-ידו. בחלק מן המשימות הכלולות בתכנית העבודה של המבקר מסתייעת הביקורת הפנימית גם ביועצים ואנשי מקצוע חיצוניים, בהתאם לסוג ומורכבות הפעילות.

להלן פרוט שעות הביקורת שהושקעו בקבוצה בשנת 2018:

היקף הביקורת הכוללת בקבוצה	היקף ביקורת בחברה	היקף ביקורת במגדל מקפת ויזמה	היקף ביקורת בסוכנויות
45,664	28,256	10,708	6,700

היקף שעות הביקורת הפנימית נובע מתכנית העבודה של החברה.

המבקר איננו מסתייע בגורמים אחרים בקבוצה שאינם יחידת הביקורת או אנשי המקצוע המועסקים על-ידו.

תגמול

מבקר הפנים הראשי מועסק על-פי הסכם עבודה אישי.

סך התגמול בגין העסקתה של הגב' מיכל לשם כמבקר פנים בקבוצה כפי שהוכר בדוחות הכספיים לשנת 2018 הסתכם בכ-1.1 מיליון ש"ח. ראה בעניין זה הפירוט המובא בתקנה 21 לגבי יתר נושאי המשרה בחברה. להערכת הדירקטוריון, תנאי התגמול של המבקר הפנימית כאמור לעיל, תואמים את מדיניות התגמול של החברה, אין בהם כדי ליצור חשש של השפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקר הנ"ל.

31. רואה חשבון מבקר

31.1 שם משרד המבקר של החברה ושם השותף המטפל בחברה

רואי החשבון של החברה הינו משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון ובנוסף סומך חייקין רואי חשבון שהינם מבקרים משותפים בכל החברות המהותיות שבמסגרת הקבוצה.

השותף המטפל מטעם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר הינו רו"ח ניר מרדכי. השותפה המטפלת מטעם משרד סומך חייקין הינה רו"ח שירה ליכטנשטט.

מועד תחילת כהונתם של משרדי רואי החשבון כרואי חשבון משותפים הינו אפריל 1998.

בחודש אוגוסט 2018 החליטה האסיפה הכללית של החברה לבחור מחדש ברואי החשבון המבקרים המשותפים סומך חייקין וקוסט פורר גבאי את קסירר ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2018. ראה גם דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 29 באוגוסט 2018 מספר אסמכתא: 2018-01-082185.

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2017-2018 ומספר השעות שהושקעו:

2018					
סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שירותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ⁽¹⁾	
שכר (אלפי ש"ח)					
5,202	610	716	-	3,876	החברה
1,059	-	4	-	1,055	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
789	-	65	20	704	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
155	-	-	50	105	אחר
7,205	610	785	70	5,740	סה"כ
שעות					
21,547	2,567	2,236	-	16,744	החברה
4,098	-	14	-	4,084	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,686	-	170	200	3,316	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
728	-	-	245	483	אחר
30,059	2,567	2,420	445	24,627	סה"כ

⁽¹⁾ שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX וביקורת סולבנסי.

⁽²⁾ מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגינן.

כ-1.0% משכר הטרחה בגין שירותי ביקורת שולם לרואי חשבון אחרים.

2017					
סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שירותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ⁽¹⁾	
שכר (אלפי ש"ח)					
3,818	648	599	195	2,376	החברה
1,055	-	-	-	1,055	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
774	-	40	30	704	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
105	-	-	-	105	אחר
5,752	648	639	225	4,240	סה"כ
שעות					
18,295	2,841	1,472	613	13,369	החברה
3,961	-	-	-	3,961	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,983	-	80	200	3,703	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
391	-	-	-	391	אחר
26,630	2,841	1,552	813	21,424	סה"כ

⁽¹⁾ שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

⁽²⁾ מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגינן.

כ-1.4% משכר הטרחה בגין שירותי ביקורת שולם לרואי חשבון אחרים.

32. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

החברה מיישמת את הוראות חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון הנוגעות לבקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי ומבצעת את ההליכים הנדרשים בקשר לכך וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים הנ"ל, ובשיתוף יועצים חיצוניים שנשכרו לביצוע המשימה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

32.1. בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית של החברה, העריכו לתום תקופת הדיווח את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה ומנהל החטיבה הפיננסית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשה לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

32.2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך תקופת הדיווח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2018, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

הצהרות, דוחות וגילויים בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם להוראות חוזרי אחריות ההנהלה מצורפים בפרק 3 לדוח התקופתי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דורון ספיר

מנכ"ל

ניר גלעד

יו"ר הדירקטוריון

26 במרס 2019

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 2 - דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד - תוכן עניינים

1 תיאור הקבוצה.....	2
1.1 כללי.....	2
1.2 התפתחויות עיקריות בקבוצה במהלך שנת 2018 ועד למועד פרסום הדוח.....	2
2 הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד.....	2
2.1 ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות.....	2
2.2 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח").....	3
2.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח ("התקופה המדווחת").....	4
2.4 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך.....	6
2.5 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים.....	8
2.6 פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים.....	9
2.7 תחום ביטוח בריאות.....	9
2.8 תחום ביטוח כללי.....	10
2.9 הוצאות הנהלה וכלליות.....	12
2.10 נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים.....	12
2.11 מקורות מימון.....	13
3 מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית.....	13
3.1 סביבה מקרו כלכלית.....	13
3.2 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2.....	14
4 יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה.....	16
5 אירועים לאחר תקופת הדיווח.....	16

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2018 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות הקבוצה בתקופת הדוח ("שנת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור הקבוצה

1.1. כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה" או "מגדל", "מגדל ביטוח"), באמצעות חברות הבנות שלה ("קבוצת מגדל", "הקבוצה"), פועלת בעיקר בתחום הביטוח, הפנסיה והגמל.

בעלת השליטה המלאה בחברה הינה מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל אחזקות" ו/או "קבוצת מגדל אחזקות"). נכון למועד דוח זה, חברת אליה הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ, מחזיקה כ-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות.

מגדל ביטוח היא חברת הביטוח הגדולה והמובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך בישראל¹.

לפרטים נוספים בדבר אחזקות בעלי השליטה במגדל אחזקות, למבנה האחזקות העיקרי של הקבוצה ולתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה, ראה סעיפים 2.2, 2.3 ו-3 בחלק א' לדוח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד ("תיאור עסקי התאגיד").

1.2. התפתחויות עיקריות בקבוצה במהלך שנת 2018 ועד למועד פרסום הדוח

לתיאור התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה ובסביבתה העסקית, שאירעו במהלך שנת הדוח ולאחריה, ראה סעיף 2.4 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד, סעיף 3.1 להלן וכן באור 40 בדוחות הכספיים.

2. הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד

2.1. ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות

מיליוני ש"ח	2018	2017	שינוי ב-%	2016	10-12/2018	10-12/2017	שינוי ב-%
תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך							
פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽¹⁾	19,238.9	18,213.5	6%	16,314.8	5,235.5	4,909.5	7%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	557.4	423.9		416.6	(178.0)	56.3	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	282.9	556.6		358.6	(367.8)	108.8	
תחום ביטוח בריאות							
פרמיות שהורוחו ברוטו	1,486.8	1,325.7	12%	1,177.2	383.5	347.7	10%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	62.6	46.6		6.2	(21.8)	(2.6)	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	28.6	57.2		2.8	(46.0)	(0.5)	
תחום ביטוח כללי							
פרמיות שהורוחו ברוטו	2,407.7	2,380.8	1%	2,182.5	619.5	573.2	8%
פרמיות ברוטו	2,402.1	2,202.0	9%	2,440.7	481.2	455.6	6%
פרמיות בשייר	1,945.1	1,695.1	15%	1,968.7	334.3	331.1	1%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	135.8	19.0		(155.9)	57.9	(16.7)	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(6.0)	107.1		(178.0)	(39.7)	8.2	
סך תחומי הפעילות							
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	23,133.4	21,920.1	6%	19,674.4	6,238.5	5,830.3	7%
סה"כ פרמיות ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽²⁾	23,127.8	21,741.2	6%	19,932.6	6,100.3	5,712.7	7%
סה"כ רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	755.8	489.6		266.9	(141.9)	37.1	
סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס	305.4	720.9		183.4	(453.5)	116.5	

¹ נכון ליום 30.9.2018 על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

מיליוני ש"ח	2018	2017	שינוי ב-%	2016	10-12/2018	10-12/2017	שינוי ב-%
אחר ⁽³⁾							
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	13.0	77.5		33.6	(6.2)	52.9	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(206.2)	216.3		27.3	(140.5)	74.5	
רווח לתקופה לפני מסים	768.8	567.1		300.6	(148.1)	90.0	
רווח כולל לתקופה לפני מסים ⁽⁴⁾	99.2	937.2		210.7	(594.0)	191.1	
מסים על ההכנסה							
מסים על הכנסה - במונחי רווח לתקופה	220.8	188.6		79.5	(77.4)	44.8	
מסים על הכנסה - במונחי רווח כולל	(8.3)	313.3		37.1	(229.9)	78.1	
רווח (הפסד) לתקופה	548.1	378.5	45%	221.0	(70.8)	45.2	(257%)
רווח (הפסד) כולל לתקופה	107.5	623.9	(83%)	173.6	(364.1)	113.0	(422%)
תשואה להון (על בסיס רווח לתקופה)	10.0%	7.8%		4.7%	(1.2%)	0.8%	
תשואה להון (על בסיס רווח כולל)	2.0%	12.8%		3.7%	(6.1%)	2.1%	
תשואה להון במונחים שנתיים (על בסיס רווח כולל) ⁽⁵⁾	2.0%	12.8%		3.7%	(24.5%)	8.4%	

- (1) תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. נתוני דמי הגמולים המיוחסים לקרנות הפנסיה וקופות הגמל אשר מנוהלות על ידי הקבוצה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים.
- (2) בביטוח כללי כולל נתוני פרמיות ברוטו ובביטוח חיים ובריאות כולל פרמיות שהורוחו ברוטו.
- (3) סעיף אחר כולל בעיקרו את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, וכן הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות וכן התאמות במסגרת איחוד הדוחות.
- (4) הרווח הכולל לתקופה כולל גם את תוצאות פעילות ההשקעה של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה (תיק הנוסטרו) שטרם מומשו.
- (5) התשואה להון ברבעון הרביעי מחושבת במונחים שנתיים (מוכפלת פי 4).

2.2 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח")

ברבעון המדווח נרשם הפסד כולל בסך כ-363 מיליון ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ-113 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד הכולל ברבעון המדווח נבע בעיקרו מהפסדי השקעות, בעיקר באפיקי המניות. ההפסד קוזז בחלקו בשל עלייה של עקום הריבית בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, שהביאו לקיטון בהפרשות בביטוח חיים בסך כולל של כ-153 מיליון ש"ח לפני מס (כ-101 מיליון ש"ח לאחר מס), וכן בשל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות בתחומי ביטוח בריאות וביטוח כללי (לעניין זה, התוצאות החיתומיות מחושבות כרווח בניכוי הכנסות ריאליות מהשקעות נטו לאחר זקיפת התשואה לעתודות הביטוחיות) (להלן "תוצאות חיתומיות").

הרווח הכולל ברבעון המקביל אשתקד הושפע בעיקרו מרווחים מהשקעות על רקע עליות בשערי המניות ובשערי אגרות החוב וקוזז בחלקו בשל ירידה של עקום הריבית ועדכון הנחות גמלה שהביאו לגידול בהפרשות בביטוח חיים בסך של כ-237 מיליון ש"ח לפני מס (כ-154 מיליון ש"ח לאחר מס).

בביטוח חיים, עליית עקום הריבית ברבעון המדווח בקיזוז שנוי בהנחות גמלה, הביאו לקיטון בהפרשות בסך כ-153 מיליון ש"ח לפני מס, מזה: כ-97 מיליון ש"ח בגין העתודה המשלימה לגמלאות וכ-56 מיליון ש"ח בגין בחינת נאותות העתודות (LAT). לעומת זאת, ברבעון המקביל אשתקד נרשם גידול בהפרשות בסך של כ-237 מיליון ש"ח לפני מס, שנבע מירידה של עקום הריבית ושינוי בהנחות גמלה.

בביטוח כללי, שינוי של עקום הריבית ופער בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאו להקטנת ההפרשות בענפי החבויות בסך של כ-10 מיליון ש"ח בשייר לפני מס ברבעון המדווח, זאת לעומת גידול בהפרשות בסך של כ-25 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד שנבע משינויים בעקום הריבית ובשווי הנכסים.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד פוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים נרשמו הפסדי השקעות לעומת רווחי השקעות ברבעון המקביל אשתקד וכן נרשמו הפסדי השקעות ריאליים בתחומי ביטוח כללי וביטוח בריאות וכן הפסדים מהשקעות העומדות כנגד ההון².

² הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות.

ברבעון המדווח, הושגה תשואה ריאלית שלילית בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004, ולפיכך נמחקו דמי הניהול המשתנים שנרשמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של כ-252 מיליון ש"ח לפני מס. בשל התשואה הריאלית השלילית שהושגה, החברה לא גבתה דמי ניהול משתנים, אלא דמי ניהול קבועים בלבד. לעומת זאת, ברבעון המקביל אשתקד נגבו דמי ניהול משתנים בסך כ-286 מיליון ש"ח לפני מס.

כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים עד כה, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים. נכון ליום 31 בדצמבר 2018, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה הריאלית השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בכ-155 מיליון ש"ח לפני מס.

נכון למועד הסמוך לפרסום הדוחות הכספיים, בעקבות המגמה החיובית בשווקי ההון, החברה כיסתה את מלוא הפסדי ההשקעות הריאליים שנצברו לחובת המבוטחים, כאמור לעיל, והחלה לרשום דמי ניהול משתנים.

בביטוח חיים, חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים וכן חל קיטון בהוצאות הנהלה וכלליות.

בענף הפנסיה, חל שיפור בתוצאות בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות הרכישה, ובפרט מקיטון בעמלות.

בענף הגמל, נרשם הפסד כולל בשל הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח שנרשמה ברבעון המדווח, זאת לעומת הפרשה לירידת ערך מוניטין בסך כ-6 מיליון ש"ח שנרשמה ברבעון המקביל אשתקד.

בתחום ביטוח הבריאות, חל ברבעון המדווח שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות בשל קיטון בתביעות בביטוחי הפרט וכן בשל שיפור בתוצאות ביטוחי הקולקטיבים.

בתחום הביטוח הכללי, חל שיפור בתוצאות החיתומיות (ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) שהתרכז בעיקרו בענפי הרכב.

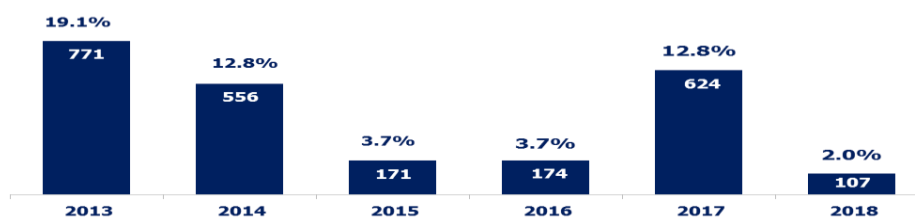
במגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה ירידה מסויימת ברווח ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

לפרוט נוסף בדבר התפתחות התוצאות ברבעון הרביעי של שנת הדוח, ראה במסגרת תחומי הפעילות להלן.

לפרטים נוספים בדבר התפתחות הפרמיות והרווח לפי רבעונים בשנת 2018 ראה תקנה 10א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

2.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח ("התקופה המדווחת")

להלן התפתחות הרווח הכולל לתקופה (במיליוני ש"ח) ושיעור תשואה להון בשנים 2013-2018:

הרווח הכולל בשנת 2018 הושפע משינויים של עקום הריבית, בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, אשר הביאו לקיטון בהפרשות בביטוח חיים בסך של כ-601 מיליון ש"ח לפני מס (כ-396 מיליון ש"ח לאחר מס), כמתואר להלן. בנוסף, חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות, בעיקר בתחומי ביטוח בריאות וביטוח כללי. מנגד, הרווח האמור קוזז ברובו בשל הפסדים מהשקעות, בעיקר על רקע ירידות בשערי המניות ובשערי אגרות החוב בעיקר ברבעון הרביעי של השנה.

בשנת 2017 הרווח הכולל הושפע מעלייה ניכרת בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון, בעיקר על רקע עלייה בשערי המניות וכן מעלייה בשערי אגרות החוב, וקוזז בחלקו כתוצאה מגידול בהפרשות בביטוח חיים בסך של כ-452 מיליון ש"ח לפני מס (כ-294 מיליון ש"ח לאחר מס) בעיקר בשל ירידה של עקום הריבית ועדכון הנחות גמלה.

בביטוח חיים, עליית עקום הריבית בשנת 2018 בקיזוז השינוי בהנחת גמלה, הביאו לקיטון בהפרשות בסך כ-601 מיליון ש"ח לפני מס, מזה: כ-404 מיליון ש"ח בגין העתודה המשלימה לגמלאות וכ-197 מיליון ש"ח בגין בחינת נאותות העתודות (LAT). לעומת זאת, בשנת 2017 נרשם גידול בהפרשות בסך של כ-452 מיליון ש"ח לפני מס בשל ירידה של עקום הריבית ושינוי בהנחות גמלה ובשנת 2016 גידול בסך של כ-431 מיליון ש"ח לפני מס. לפירוט ראה באור 3.7.3.ב(5) בדוחות הכספיים.

בביטוח כללי, שינוי של עקום הריבית ופער בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאו להגדלת ההפרשות בענפי החבויות (בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי) בסך של כ-12 מיליון ש"ח בשייר לפני מס בשנת 2018, זאת לעומת גידול בהפרשות בסך של כ-20 מיליון ש"ח בשנת 2017 ושל כ-13 מיליון ש"ח בשנת 2016.

בעניין שינויים בהפרשות בענפי רכב חובה וחבויות בגין השפעת פרסום תקנות ביטוח לאומי, לפיהן, בין היתר, שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית הוקטן ל-2% במקום 3% ונקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד, ראה באור 37.ב.3.ג(5) בדוחות הכספיים.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד פוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים נרשמו הפסדי השקעות בשנת 2018, לעומת רווחי השקעות בשנים 2017 ו-2016, זאת בשל תשואות ריאליות שליליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות. בנוסף, בשנת 2018 נרשמו הפסדי השקעות ריאליות מהשקעות בתחומי ביטוח כללי וביטוח בריאות וכן הפסדים מהשקעות העומדות כנגד ההון³, זאת לעומת רווחים מהשקעות בשנים 2017 ו-2016.

בתקופה המדווחת, לא נגבו דמי ניהול משתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004 בשל תשואות ריאליות שליליות שרשמה החברה בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים, כאמור בסעיף 2.2 לעיל. דמי הניהול המשתנים שנגבו בשנת 2017 הסתכמו בסך של כ-679 מיליון ש"ח לפני מס, לעומת כ-330 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2016.

לפירוט נוסף בדבר המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה באור 18 בדוחות הכספיים וכן סעיפים 2.5 ו-2.6 להלן.

פעילות הקבוצה ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משווקי ההון, ובין היתר גם משיעורי הריבית הנמוכים אשר להם השלכה על התשואות הגלומות בתיקי הביטוח ובנכסים הפיננסיים האחרים וכנגזרת גם על דמי הניהול / והמרווח הפיננסי מהשקעות.

בדבר ההתפתחות בשווקי ההון בארץ ובעולם, בשנת הדוח ולאחר תאריך המאזן, ראה גם סעיף 3.1 להלן.

בביטוח חיים, בשנת 2018 חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים. בנוסף, חלה עלייה ברווח מסיכון בשל קיטון בתביעות. בשנת 2017, חלה ירידה ניכרת ברווח מסיכון שהתרכזת בביטוח אובדן כושר עבודה, ואשר נבעה מגידול בתביעות, זאת לעומת קיטון בתביעות ועדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח בשנת 2016.

בענף הפנסיה, בשנת 2018 חל שיפור בתוצאות בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות הרכישה, ובפרט מקיטון בעמלות.

בענף הגמל, נרשם הפסד כולל בשל הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח בשנת 2018, לעומת הפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2017 והפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016.

בתחום ביטוח הבריאות, חל בשנת 2018 שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות⁴ לעומת שנת 2017 בשל קיטון בתביעות בביטוחי הפרט וכן בשל שיפור בתוצאות ביטוחי הקולקטיבים. בשנת 2017 חלה הרעה בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2016 בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות, שקוזזה ברובה בשל שיפור בתוצאות החיתומיות ביתר ביטוחי הפרט והקולקטיבים.

בתחום הביטוח הכללי, בשנת 2018 חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות (ללא השפעת ההפרשות המיוחדות כמתואר לעיל), אשר התרכז בביטוחי הרכב. כמו כן, בשנת 2017 לעומת שנת 2016 חל שיפור בתוצאות החיתומיות (ללא השפעת ההפרשות המיוחדות כמתואר לעיל), אשר התרכז בעיקרו בביטוח רכב רכוש וענפי רכוש אחרים, שיפור זה קוזז בחלקו בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות בביטוח רכב חובה.

במגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה עלייה ברווח בשנת 2018 לעומת שנים 2017 ו-2016 בשל גידול בהכנסות.

בסך הוצאות הנהלה וכלליות בקבוצה חלה בשנת 2018 ירידה קלה לעומת שנת 2017, זאת לאחר עלייה שחלה בשנת 2017 לעומת שנת 2016, לפירוט ראה סעיף 2.9 להלן ובאור 32 בדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר התוצאות הכספיות לפי תחומי הפעילות ראה להלן וכן באור 3 בדוחות הכספיים.

³ הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות.

⁴ ראה הגדרת תוצאות חיתומיות בסעיף 2.1 לעיל.

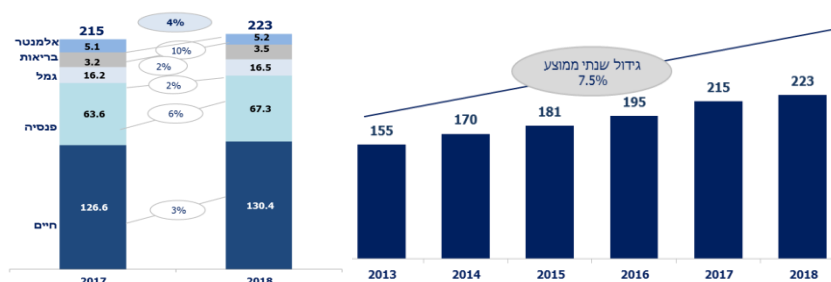
תיאור התפתחות היקף הפעילות של הקבוצה בשנת הדוח

בשנת 2018 נמשכה העלייה בסך הפרמיות, התקבולים בגין חוזי השקעה ודמי הגמולים בקבוצה.

להלן התפתחות סך הפרמיות, התקבולים בגין חוזי ההשקעה ודמי הגמולים מעסקי הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל, בשנים 2013-2018 (במיליארדי ש"ח):

להלן התפתחות סך הנכסים המנוהלים⁵ בקבוצה בשנים 2013-2018 וכן התפלגות הנכסים המנוהלים לפי תחומי פעילות ליום 31 בדצמבר 2018 לעומת 31 בדצמבר 2017 (במיליארדי ש"ח):

הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים בשנת 2018 בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך טווח הושפע בעיקרו מהגידול בצבירות נטו⁶ על אף העברות כספים נטו לגופים מוסדיים אחרים שהתרכזו בענף הפנסיה, וקוזז בחלקו בשל תשואות שליליות שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון, לפירוט ראה סעיף 2.4 להלן.

2.4 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח

ביטוח חיים - הפרמיות השוטפות (כולל תקבולים שוטפים בגין חוזי השקעה) הסתכמו בכ-1,979 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-1,907 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-4%. בשנת 2018 הסתכמו הפרמיות השוטפות בכ-7,820 מיליון ש"ח לעומת כ-7,580 בשנת 2017, עלייה של כ-3%, וזאת לאחר עלייה של כ-7% בשנת 2017 לעומת שנת 2016 אשר נבעה בחלקה מגידול בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16.

הפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח והתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה הסתכמו בכ-755 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-590 ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-28%. בשנת 2018 הסתכמו הפרמיות החד פעמיות והתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה בכ-2,261 מיליון ש"ח לעומת כ-1,786 מיליון ש"ח בשנת 2017, עלייה של כ-27%, וזאת לאחר עלייה של כ-52% בשנת 2017 לעומת שנת 2016.

בשנת 2018 המכירות החדשות בתוכניות ביטוח חיים (כולל חוזי השקעה) נותרו ברמה דומה לשנת 2017, וזאת לעומת עלייה של כ-32% בשנת 2017 בהשוואה לשנת 2016, שחלה על רקע גידול במכירות מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים) באמצעות סוכנים וכן כתוצאה מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת (במונחים שנתיים) הסתכם ברבעון הרביעי של שנת הדוח בכ-2.4% לעומת כ-2.1% ברבעון המקביל אשתקד. בשנת 2018 שיעור הפדיונות הסתכם בכ-2.1%, בדומה לשנת 2017.

קרנות פנסיה - דמי הגמולים⁷ הסתכמו בכ-1,878 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-1,808 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-4%. בשנת 2018 הסתכמו דמי הגמולים בכ-7,235 מיליון ש"ח לעומת כ-6,922

⁵ הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל, קרנות הנאמנות וניהול התיקים, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

⁶ צבירה שוטפת, נטו, מוגדרת כפרמיות/דמי גמולים בתוספת מעבר מבטוחים/עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי תביעות וקצבאות.

מיליון ש"ח בשנת 2017, עלייה של כ-5%, וזאת בהמשך לעלייה של כ-10% בשנת 2017 לעומת שנת 2016. העלייה הושפעה ממכירות חדשות ומהגדלות שכר, בניכוי ביטולים, כאשר בשנת 2017 העלייה הושפעה גם מגידול בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16.

במכירות החדשות בפנסיה⁸ חלה ירידה של כ-7% בשנת 2018 לעומת שנת 2017, וזאת לאחר עלייה של כ-13% בשנת 2017 לעומת שנת 2016.

בשנת 2018, בענף הפנסיה נמשכה מגמת העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים⁹ לעומת שנת 2017. העברות הכספים לקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה של הקבוצה לקרנות/קופות אחרות הסתכמו בכ-3,529 מיליון ש"ח (לעומת כ-3,832 מיליון ש"ח בשנת 2017). העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-1,947 מיליון ש"ח בשנת 2018 (לעומת כ-1,954 מיליון ש"ח בשנת 2017). העברות הכספים לקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ומנגד העברות הכספים מקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה לקרנות/קופות חשבונות. הקבוצה לקרנות אחרות הושפעו בחלקן מהסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות" ומיישום הוראות חוזר איחוד חשבונות.

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) חלה ירידה בשנת 2018 לעומת שנת 2017, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

קופות גמל - דמי הגמולים⁷ הסתכמו בכ-624 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-605 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-3%. בשנת 2018 הסתכמו דמי הגמולים בכ-1,923 מיליון ש"ח לעומת כ-1,925 מיליון ש"ח בשנת 2017, וזאת לעומת עלייה של כ-10% בדמי הגמולים בשנת 2017 לעומת שנת 2016. יצוין, כי דמי הגמולים בשנת 2017 כללו תקבולים שהתקבלו בגין תקופות קודמות בקופות הגמל לחיסכון ארוך טווח לכל ילד.

בשנת 2018, בענף הגמל חל צמצום משמעותי בהעברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים⁹ לעומת שנת 2017. בשנת 2018, העברות הכספים לקופות הגמל של הקבוצה הסתכמו בכ-1,061 מיליון ש"ח (לעומת כ-640 מיליון ש"ח בשנת 2017), ומנגד העברות הכספים מקופות הגמל של הקבוצה לקופות אחרות הסתכמו בכ-1,284 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,570 מיליון ש"ח בשנת 2017). העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-223 מיליון ש"ח בשנת 2018 (לעומת כ-930 מיליון ש"ח בשנת 2017).

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) חלה ירידה בשנת 2018 לעומת השנים 2017 ו-2016, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לשינויים שחלו בנתחי השוק של הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, ובכלל זה עליה בנתח השוק במונחי פרמיות בביטוח חיים ומנגד ירידה בנתחי השוק בענפי הפנסיה וקרנות ההשתלמות, ראה סעיף 7.3 בחלק ב' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס ברבעון המדווח

ביטוח חיים - ההפסד הכולל ברבעון המדווח בביטוח חיים הסתכם בכ-360 מיליון ש"ח לעומת כ-104 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. לפירוט ראה סעיף 2.2 לעיל.

פנסיה - הרווח הכולל ברבעון המדווח בפנסיה הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח לעומת כ-10 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. העלייה ברווח הכולל הושפעה בעיקרה מקיטון בהוצאות הרכישה, ובפרט מקיטון בעמלות, שקוזז בחלקו בשל קיטון ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו.

קופות גמל - ההפסד הכולל ברבעון המדווח בגמל הסתכם בכ-21 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך כ-5 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההפסד ברבעון המדווח הושפע מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח וזאת לעומת רישום הפרשה בסך של כ-6 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

⁷ דמי הגמולים בפנסיה ובגמל אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים לקרן/קופה.

⁸ המכירות החדשות בפנסיה מיוחסות לעמיתים פעילים שהצטרפו לקרן במהלך השנה, בהתאם להגדרה בחוזר 1-9-2017 עדכון דוח תקופתי של חברות מנהלות.

⁹ העברות הכספים כוללות העברות בין פוליסות ביטוח חיים וקופות הגמל/קרנות הפנסיה של הקבוצה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל של הקבוצה.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס בתקופה המדווחת

ביטוח חיים - הרווח הכולל בשנת הדוח בביטוח חיים הסתכם בכ-251 מיליון ש"ח בשנת 2018 לעומת כ-527 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-326 מיליון ש"ח בשנת 2016, לפירוט ראה סעיף 2.3 לעיל.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2018 בכ-11.1% לעומת כ-11.4% בשנת 2017 וכ-12.0% בשנת 2016.

לפרטים נוספים בדבר עסקי ביטוח חיים, המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה להלן סעיפים 2.5 ו-2.6 להלן וכן באור 18 בדוחות הכספיים.

פנסיה - הרווח הכולל בשנת 2018 בפנסיה הסתכם בכ-47 מיליון ש"ח, לעומת כ-25 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-43 מיליון ש"ח בשנת 2016. העלייה ברווח הכולל בפנסיה בשנת 2018 לעומת שנת 2017, הושפעה בעיקרה מקיטון בהוצאות הרכישה, ובפרט מקיטון בעמלות, וקוזזה בחלקה בשל קיטון מסוים ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו. הירידה ברווח הכולל בפנסיה בשנת 2017 לעומת שנת 2016, הושפעה בעיקרה מגידול בהוצאות הרכישה שנבע בעיקרו מעלייה בהפחתת הוצאות הרכישה הנדחות וכן מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות.

דמי הניהול בשנת 2018 נותרו ברמה דומה לשנת 2017, על אף עלייה בהיקף הנכסים המנוהלים ובדמי הגמולים, וזאת בשל המשך שחיקה בשיעור דמי הניהול הממוצעים לנוכח התחרות בשוק.

גמל - ההפסד הכולל בשנת 2018 בגמל הסתכם בכ-19 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך כ-3 מיליון ש"ח בשנת 2017 והפסד כולל בסך כ-8 מיליון ש"ח בשנת 2016. ההפסד הכולל בשנת 2018 הושפע בעיקרו מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח וכן מגידול בעמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות. העלייה ברווח הכולל בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפעה מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2017 לעומת רישום הפרשה בסך של כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016.

בהכנסות מדמי הניהול חלה בשנת 2018 ירידה קלה בשל קיטון בשיעור דמי הניהול הממוצעים.

לפירוט אודות הירידה הנמשכת בשיעורי דמי הניהול הממוצעים, לנוכח התגברות התחרות, בענפי הפנסיה והגמל, ראה סעיף 6.6 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט בדבר שיעורי העמלות מהפרמיה/דמי גמולים בביטוח חיים, פנסיה וגמל, ראה סעיף 32.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2.5 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים (ראה באור 18 בדוחות הכספיים):

הגידול ברווח הכולל בשנת 2018 לעומת שנת 2017 **בפוליסות שהופקו עד שנת 1990** (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ) הושפע בעיקרו מעלייה של עקום הריבית בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, שהביאו לקיטון בהפרשות בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-411 מיליון ש"ח בשנת 2018. לעומת זאת, בשנת 2017 נרשם גידול בהפרשות האמורות בסך של כ-237 עקב ירידת עקום הריבית ושינוי בהנחות גמלה. הגידול האמור ברווח, קוזז בחלקו בשל הפסדים מהשקעות כנגד הפוליסות מבטיחות התשואה שנרשמו בשנת הדוח לעומת רווחי השקעות בשנת 2017.

הירידה ברווח הכולל **בפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003** (בעיקרן משתתפות ברווחים) בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבעה בעיקרה מאי גבייה של דמי ניהול משתנים בשל התשואה הריאלית השלילית שנרשמה בפוליסות אלו, לעומת גביית דמי ניהול משתנים בסך כ-679 מיליון ש"ח בשנת 2017. מנגד, עלייה של עקום הריבית בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, הביאו לקיטון בהפרשות בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך כ-190 מיליון ש"ח בשנת 2018, זאת לעומת גידול בהפרשות האמורות בשל ירידה של עקום הריבית ושינוי בהנחות גמלה בסך כ-215 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בשנת החיתום 2004 ואילך הן בפוליסות מסוג משתתף ברווחים והן בפוליסות מבטיחות תשואה, חלק ניכר מהרווחיות נובע מדמי הניהול הקבועים התלויים בהיקף העתודות, שבשלב זה של חיי הפוליסות היו נמוך יחסית. הגידול בהפסד הכולל בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבע בעיקרו מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ובעמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

הגידול ברווח מסיכון פרט בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפע מגידול ברווח מסיכון, בעיקר בשל קיטון בתביעות מוות. כמו כן, התוצאות מושפעות משינויים בהכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד העתודות בפוליסות אלו.

בסיכון הקבוצתי חלה ירידה קלה ברווח הכולל בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

לפירוט, ובכלל זה פילוח ההתחייבויות הביטוחיות לפי חשיפה פיננסית ולפי חשיפה ביטוחית, ראה גם באור 2.37. בדוחות הכספיים.

2.6 פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים

תשואות משוקללות בפוליסות המשתתפות ברווחים (קרן י') (באחוזים):

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004			פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
3.69	7.57	(1.98%)	4.66	8.35	(0.72%)	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
2.45	6.29	(3.14%)	3.44	6.57	(1.32%)	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
3.37	7.90	(0.81%)	4.35	8.68	0.46%	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
2.14	6.61	(1.98%)	3.12	6.89	(0.14%)	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004					פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')					
רבעון רביעי 2017	רבעון ראשון 2018	רבעון שני 2018	רבעון שלישי 2018	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2017	רבעון ראשון 2018	רבעון שני 2018	רבעון שלישי 2018	רבעון רביעי 2018	
2.49	0.13	0.46	2.21	(4.67%)	2.99	0.66	0.73	2.24	(4.23%)	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
2.18	(0.16)	0.16	1.90	(4.95%)	2.44	0.43	0.49	1.78	(3.93%)	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
2.60	(0.17)	1.66	2.41	(4.57%)	3.10	0.35	1.93	2.46	(4.14%)	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
2.28	(0.47)	1.36	2.11	(4.85%)	2.54	0.13	1.69	2.00	(3.84%)	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

רווחי (הפסדי) השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול בגינם - להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתתפים ברווחים ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, וזאת על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה:

רבעון רביעי 2017	רבעון ראשון 2018	רבעון שני 2018	רבעון שלישי 2018	רבעון רביעי 2018	2016	2017	2018	
2,491	(314)	1,393	2,016	(4,339)	2,378	6,158	(1,244)	רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול
477	214	240	396	(49)	995	1,411	801	דמי ניהול

2.7 תחום ביטוח בריאות

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח - הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח בריאות הסתכמו בכ-384 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-348 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-10%. בשנת 2018 הסתכמו הפרמיות בכ-1,487 מיליון ש"ח לעומת כ-1,326 מיליון ש"ח בשנת 2017, עלייה של כ-12%, וזאת לאחר עלייה של כ-13% בשנת 2017 לעומת שנת 2016.

העלייה בפרמיות ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, כמו גם העלייה הנמשכת בפרמיות בשנים 2018 ו-2017, נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל השפעת המכירות החדשות בניכוי ביטולים. מגמת העלייה בפרמיות ניכרת בכל מוצרי הבריאות אותם הקבוצה משווקת.

בנוסף, חלה עליה בפרמיות מביטוחים קבוצתיים אחרים. מנגד, בביטוח סיעודי קבוצתי חלה ירידה בפרמיות בשנת 2018 לעומת שנת 2017, אשר נבעה ממעבר חלק מהפוליסות לביטוחי פרט בהתאם להוראות חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3 פרק 1 - תיקונים לגבי ביטוח סיעודי קבוצתי.

במכירות החדשות של ביטוחי הבריאות בקבוצה, חלה עלייה בשנת הדוח של כ-7% בהשוואה לשנת 2017, אשר התרכזה בעיקרה בביטוח הוצאות רפואיות וביטוח מחלות קשות וקוזזה בחלקה כתוצאה מירידה במכירות ביטוח סיעודי. לפירוט נוסף ראה באור 19 בדוחות הכספיים.

בשנת 2018 שיעורי הביטולים בפוליסות פרט בביטוח סיעודי נותרו ברמה דומה לשנת 2017, וזאת לאחר עלייה בשיעורי הביטולים בשנת 2017 לעומת שנת 2016. ביתר ביטוחי הפרט חלה עלייה בשיעורי הביטולים לעומת שנת 2017, וזאת בהמשך לעלייה בשיעורי הביטולים בשנת 2017 לעומת שנת 2016. לפירוט ראה סעיף 11 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

בשנת הדוח חלה עליה בנתח השוק של הקבוצה בביטוחי בריאות, לפירוט ראה סעיף 10.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס

ברבעון המדווח - ברבעון המדווח נרשם הפסד כולל בסך כ-46 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-0.5 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההפסד ברבעון המדווח נבע בעיקרו מהפסדים ריאליים מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, לעומת רווחי השקעות ריאליים ברבעון המקביל אשתקד. מנגד, חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות בשל קיטון בתביעות בביטוחי הפרט וכן שיפור בתוצאות ביטוחי הקולקטיבים.

בשנת הדוח - הרווח הכולל הסתכם בכ-29 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך כ-57 מיליון ש"ח בשנת 2017 ורווח בסך כ-3 מיליון ש"ח בשנת 2016.

הקיטון ברווח הכולל בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבע בעיקרו מהפסדים ריאליים מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, לעומת רווחי השקעות ריאליים בשנת 2017. מנגד, חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות¹⁰ בשל קיטון בתביעות בביטוחי הפרט וכן שיפור בביטוחי הקולקטיבים.

הגידול ברווח הכולל בשנת 2017 לעומת שנת 2016, נבע בעיקרו מגידול בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות. מנגד, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות אשר התרכזת בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות, שקוזזה ברובה בשל שיפור בתוצאות החיתומיות ביתר ביטוחי הפרט והקולקטיבים. התוצאות החיתומיות כאמור, הושפעה גם מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות שחל בשנת 2017.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2018 בכ-34.3% לעומת כ-34.8% בשנת 2017 וכ-35.4% בשנת 2016.

לפירוט בדבר שיעורי העמלות מהפרמיה, ראה סעיף 32.3.2 בחלק ד' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

לפרטים נוספים ראה באורים 3 ב' ו-19 בדוחות הכספיים.

2.8 תחום ביטוח כללי

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח - הפרמיות ברוטו בביטוח כללי הסתכמו בכ-481 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-456 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-6%. בשנת 2018 הסתכמו הפרמיות בכ-2,402 מיליון ש"ח לעומת כ-2,202 מיליון ש"ח בשנת 2017, עלייה של כ-9%, וזאת לאחר ירידה של כ-10% בשנת 2017 לעומת שנת 2016.

העלייה בפרמיות ברבעון המדווח התרכזת בעיקרה בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי החבויות ונבעה בעיקרה מגידול במספר עסקים גדולים. מנגד, חלה ירידה בפרמיות בביטוח רכב חובה בשל קיטון בכמות הפוליסות.

העלייה הניכרת בפרמיות ברוטו בשנת 2018 לעומת שנת 2017 התבטאה בעיקרה בביטוחי הרכב, והושפעה גם מזכייתה של החברה במרכז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2018 אשר נכנס לתוקף בתחילת השנה, בהיקף פרמיות ברוטו בסך של כ-188 מיליון ש"ח. זאת כאשר הפרמיות בעבור מרכז עובדי המדינה לשנת 2017, בסך של כ-147 מיליון ש"ח, נרשמו בחודש דצמבר 2016 ועל כן נכללו בדוחות של שנת 2016. בנוסף, הגידול בפרמיות ביטוחי הרכב הושפע מגידול בכמות הפוליסות.

מנגד, בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי החבויות חלה ירידה בפרמיות לעומת שנת 2017 שנבעה בעיקרה מאי חידוש עסק גדול וכן משינוי במועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים.

לפירוט בדבר נתחי השוק של הקבוצה בביטוח כללי, ראה סעיף 13 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט בדבר התפלגות הפעילות בביטוח כללי לפי סוגי לקוחות ובדבר שיעורי החידושים בביטוח רכב חובה, רכב רכוש ודירות, ראה סעיף 14 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

¹⁰ ראה הגדרת תוצאות חיתומיות בסעיף 2.1 לעיל.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס

ברבעון המדווח - ברבעון המדווח נרשם הפסד כולל בסך כ-40 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך כ-8 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מרווח כולל ברבעון המקביל אשתקד להפסד כולל ברבעון המדווח נבע בעיקרו מהפסדי השקעות ריאליים לעומת רווחי השקעות ריאליים ברבעון המקביל אשתקד. מנגד, חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות שהתרכז בענפי הרכב. בנוסף, שינוי של עקום הריבית ופער בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאו להקטנת הפרשות בענפי החבויות בסך של כ-10 מיליון ש"ח בשייר ברבעון המדווח, זאת לעומת גידול בהפרשות בסך של כ-25 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד שנבע משינויים בעקום הריבית ובשווי הנכסים.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) לפי ענפים:

בענף רכב חובה - חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות ברבעון המדווח שהושפע משיפור בשנת החיתום השוטפת וכן מהתפתחות שלילית בניסיון התביעות בשנות חיתום ותיקות שהובילה לגידול בהערכה האקטוארית ברבעון המקביל אשתקד.

בענף רכב רכוש - חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות אשר הושפע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות לרבות בגין שנת נזק קודמת.

בענפי רכוש (ללא רכב) - חל שיפור בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד בענפי רכוש אחר, וזאת על אף נזקי חורף שאירעו ברבעון המדווח.

בענפי החבויות - חל קיטון בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בעיקר בשל התפתחות חיובית בניסיון התביעות בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר ברבעון המקביל אשתקד, הגבוהה יותר מהתפתחות בניסיון התביעות ברבעון המדווח. מנגד, בביטוח צד ג' חלה התפתחות חיובית בהערכה האקטוארית בגין שנות חיתום ותיקות.

בשנת הדוח - בשנת הדוח ההפסד הכולל הסתכם בכ-6 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך כ-107 מיליון ש"ח בשנת 2017 והפסד כולל בסך כ-178 מיליון ש"ח בשנת 2016.

המעבר מרווח כולל בשנת 2017 להפסד כולל בשנת 2018 נבע בעיקרו מהפסדי השקעות ריאליים לעומת רווחי השקעות ריאליים בשנת 2017. מנגד, בשנת 2018 חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות אשר התרכז בביטוח הרכב.

בנוסף, שינוי של עקום הריבית ופער בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאו להגדלת ההפרשות בענפי החבויות (בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי) בסך של כ-12 מיליון ש"ח בשייר בשנת 2018, זאת לעומת גידול בהפרשות בסך של כ-20 מיליון ש"ח בשנת 2017 ושל כ-13 מיליון ש"ח בשנת 2016. כמו כן, בשנת 2016 נרשמה הפרשה בסך של כ-160 מיליון ש"ח בשייר בענפי רכב חובה וחבויות, בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי, כאמור בסעיף 2.2 לעיל.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) לפי ענפים:

בענף רכב חובה - חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 שהושפע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית בגין שנות חיתום ותיקות, זאת בהשוואה לגידול בהערכה האקטוארית בשנת 2017.

בשנת 2017 חל קיטון בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2016 בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות, בעיקר בשנות חיתום ותיקות, שהובילה לגידול בהערכה האקטוארית בשנת 2017, כאמור לעיל, וכן להפסדים בשנת החיתום השוטפת.

יצוין, כי הפסדי הביטוח השיורי ("הפול") הקטינו את רווחי הקבוצה ברכב חובה בשנת 2018 בסך של כ-42 מיליון ש"ח, לעומת כ-55 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-58 מיליון ש"ח בשנת 2016. ההפסדים בשנים 2016-2018 הושפעו בחלקם מתקנות הביטוח הלאומי.

לפירוט הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענף רכב חובה - ראה באור 5ג17 ובאור 7ג17 בדוחות הכספיים.

בענף רכב רכוש - חל שיפור בתוצאות החיתומיות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 אשר הושפע בעיקרו משיפור בניסיון התביעות, לרבות בגין שנת נזק קודמת. המעבר מהפסד חיתומי בשנת 2016 לרווח חיתומי בשנת 2017, הושפע ברובו מעלייה בפרמיה הממוצעת. לפירוט שינויים ב-LR ו-CR ראה טבלה להלן.

בענפי הרכוש (ללא רכב) - חלה ירידה קלה בתוצאות החיתומיות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הנובעת בעיקרה מנזקי סופת החורף בתקופה המדווחת לעומת התפתחות חיובית בניסיון התביעות בשייר אשתקד שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית בגין נזקי שריפות. בשנת 2017 חל שיפור בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2016, אשר נבע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות בשייר, כאמור לעיל. לפירוט שינויים ב-LR ו-CR ראה טבלה להלן.

בענפי החבויות - שיפור חיתומי בשנת 2018 אשר התרכז בענף צד ג' בשל התפתחות חיובית בהערכה האקטוארית בגין שנות חיתום ותיקות. השיפור האמור קוזז בחלקו בשל קיטון ברווח בענפי חבויות אחרים. בשנת 2017 חלה עלייה קלה בהפסד החיתומי לעומת שנת 2016.

לנתונים בנושא הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענפי החבויות - ראה באור 6ג17 ו-8ג17 בדוחות הכספיים.

להלן נתונים בדבר מדדי רווחיות חיתומית - ("LR") Loss Ratio ו-("CR") Combined Ratio - בענפי הרכוש¹¹,¹².

ענפי הרכוש (ללא רכב)			ענף רכב רכוש			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
39.4%	46.0%	39.2%	86.7%	75.7%	69.0%	Loss Ratio ברוטו
47.6%	41.7%	45.3%	86.5%	76.0%	69.2%	Loss Ratio שייר
66.2%	72.9%	66.8%	112.2%	96.9%	91.1%	Combined Ratio ברוטו
87.5%	80.5%	81.9%	112.1%	97.4%	91.4%	Combined Ratio שייר

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2018 בכ-22.1% לעומת כ-21.6% בשנת 2017 וכ-22.9% בשנת 2016.

לפירוט בדבר שיעורי העמלות מפרמיה ברוטו, ראה סעיף 32.3.3 לפרק תיאור עסקי התאגיד.

2.9 הוצאות הנהלה וכלליות

בשנת 2018 הוצאות הנהלה וכלליות של הקבוצה¹³ הסתכמו בכ-1,612 מיליון ש"ח לעומת 1,617 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-1,675 מיליון ש"ח בשנת 2016. הירידה הקלה בהוצאות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבעה בעיקרה מקיטון ברכיבי שכר משתנים וזאת על אף הגידול במצבת העובדים. הגידול בהוצאות בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפע מעלייה בעלויות בגין עובדים, ובכלל זה גידול ברכיבי שכר משתנים וגידול במצבת העובדים.

לפירוט נוסף בדבר הוצאות הנהלה וכלליות ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

2.10 נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים

היקף הנכסים בגין חוזים תלויי תשואה ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-104.8 מיליארד ש"ח, עלייה של 4% לעומת 31 בדצמבר 2017. העלייה הושפעה בעיקרה מגידול בצבירות נטו בתיק הנכסים המנוהלים שקוזז בחלקו בשל תשואות שליליות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון.

יתרת הפרמיה לגבייה ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה בכ-736 מיליוני ש"ח, לעומת כ-765 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2017. הירידה בפרמיה לגבייה נובעת בעיקרה מפרמיות לגבייה של ביטוח חיים כתוצאה משיפור בתהליכי הטיפול של החברה בפיגורים.

יתרת ההון ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה בכ-5,589 מיליוני ש"ח לעומת כ-5,482 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הגידול נובע בעיקרו מרווח כולל בסך כ-107 מיליון ש"ח בשנת הדוח.

¹¹ Loss Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח לבין הפרמיות שהורווחו. Combined Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, עמלות ועלויות רכישה בניכוי הכנסות מעמלות ביטוח משנה והוצאות הנהלה וכלליות לבין הפרמיות שהורווחו.

¹² הנתונים אינם כוללים הפחתה שיטתית של נכסים בלתי מוחשיים ניתנים לזיהוי שנוצרו ברכישת תיק אליהו.

¹³ הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות הנזקפות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

לפירוט בנוגע לתוצאות החישוב בהתאם למשטר כושר הפירעון החדש (סולבנסי 2), ראה סעיף 3.2 להלן, באור 7 לדוחות הכספיים.

יתרות המזומנים ושווי המזומנים הסכמו בכ-13.2 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2018 לעומת כ-10.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017. העלייה נובעת מגידול בתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת נטו וכן מעלייה במזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון (תמורה מהנפקת אג"ח ו' ואג"ח ז' בניכוי פירעון של אג"ח ב'), לפירוט ראה את דוח תזרים המזומנים לדוחות הכספיים של החברה.

2.11 מקורות מימון

31.12.2017	31.12.2018	במיליוני ש"ח
3,721	6,507	התחייבויות פיננסיות
3,617	5,116	הלוואות לזמן ארוך ⁽¹⁾
104	1,391	אחרים ⁽²⁾

(1) יתרת הלוואות לזמן ארוך נכון ליום 31 בדצמבר 2018 מורכבת בעיקרה מהנפקות של מגדל גיוס הון, לרבות הנפקות של אג"ח ו' ואג"ח ז' ובניכוי פירעון של אג"ח ב' שבוצעו בשנת 2018. יתרת הנפקות בדוחות הכספיים (ללא ריבית לשלם) הינה כ-5,112 מיליון ש"ח. אגרות החוב האמורות משמשות בחברה כהון רוברד 2. לפירוט ראה באור 24. בדוחות הכספיים. לענין פירעון של אג"ח א', ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

(2) היתרה כוללת בעיקרה נגזרים. יתרת הנגזרים הכלולה בהתחייבויות הפיננסיות משקפת את ההתחייבות שנוצרה ליום המאזן בשל הפעילות בנגזרים, בעיקר בנושא החשיפה למט"ח ולמניות חו"ל. לפירוט ראה באור 24 לדוחות הכספיים.

3. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית

3.1 סביבה מקרו כלכלית

להלן תיאור תמציתי של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה, שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על הקבוצה¹⁴.

התפתחויות במשק ובתעסוקה

הקבוצה פועלת במסגרת המשק הישראלי אשר מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני משליך על מכירותיה בתחומים שונים, על היקף תביעות הביטוח ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. לרמת התעסוקה והשכר במשק הישראלי השפעה בעיקר על היקף עסקי ביטוח חיים והחיסכון לטווח ארוך של הקבוצה.

הסביבה העולמית - במהלך שנת 2018 הנתונים המאקרו כלכליים מצביעים על שיפור בכלכלה העולמית, בעיקר בארה"ב, אם כי במהלך המחצית השנייה של השנה חלה התמתנות מסוימת שהתבטאה בעיקרה באירופה. מדדים שונים מצביעים על חוסר ודאות ועלייה בסיכונים, זאת על רקע "מלחמות הסחר", הסיכון הפוליטי באירופה והתנודתיות בשווקים הפיננסיים של המשקים המתעוררים. הסביבה המוניטרית בעולם נותרה מרחיבה, אך הציגה מגמת צמצום, כאשר הבנק המרכזי של ארה"ב (ה-Fed) העלה את הריבית בהיקף מצטבר של 1.0% במהלך שנת 2018.

המשק הישראלי - בשנת 2018, נמשכה הצמיחה של המשק, אם כי בקצב מתון יחסית לשנת 2017. הצמיחה התבטאה בגידול ביצוא, בצריכה הפרטית ובצריכה הציבורית ובמידה מתונה יותר בהשקעה בנכסים קבועים. על פי אומדן של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2018¹⁵, בשנת 2018 עלה התוצר המקומי הגולמי בשיעור של כ-3.3%, לעומת עלייה של 3.5% בשנת 2017 ועלייה של כ-4.0% בשנת 2016. בתוצר המקומי לנפש חלה עלייה של כ-1.3% בשנת 2018, לאחר עלייה של כ-1.5% בשנת 2017 ושל כ-2.0% בשנת 2016.

שוק העבודה - במהלך שנת 2018 שיעור האבטלה נותר ברמה נמוכה ושיעורי ההשתתפות בכוח העבודה והתעסוקה נותרו ברמות גבוהות. שיעור האבטלה ירד בשנת 2018 לכ-4.0% בממוצע לעומת כ-4.2% בממוצע בשנת 2017. בשכר הריאלי חלה עלייה של כ-2.8% לעומת ממוצע שנת 2017, וכן חלה עלייה של כ-2.0% במספר משרות השכיר לעומת שנת 2017.

¹⁴ הסקירה מבוססת, בין היתר, על פרסומי בנק ישראל ועל פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

¹⁵ לפי אומדן החשבונות הלאומיים לשנת 2018 שפורסם ביום 10 במרץ 2019.

שוק ההון

חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל והחברות הפועלות במסגרת השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, השלכה מהותית, הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה.

ברבעון הרביעי של שנת 2018 חלה ירידה חדה במדדי המניות המובילים בעולם, כך שבסיכומה של שנת 2018 נרשמו ירידות שערים ניכרות במדדי המניות בארץ ובעולם. אף בשערי אגרות החוב חלו ירידות בשנת 2018, שהתרכזו בעיקרן ברבעון השני והרביעי של שנת 2018

להלן מגמות עיקריות באפיקי ההשקעה העיקריים והשלכותיהן:

שינוי במדדי שוק ההון	2018	10-12/2018
אינפלציה (מדד ידוע)	1.2%	0.1%
אינפלציה (מדד בגין)	0.8%	(0.3%)
אג"ח ממשלתיות שקליות בריבית קבועה (ריאלי)	(2.6%)	(0.5%)
אג"ח ממשלתיות צמודות (ריאלי)	(2.6%)	(1.6%)
אג"ח קונצרניות (ריאלי)	(3.0%)	(2.7%)
מדד ת"א 35 (ריאלי)	(4.2%)	(11.0%)
מדד ת"א 90 (ריאלי)	(4.2%)	(9.0%)
מדד ת"א 125 (ריאלי)	(3.4%)	(10.3%)
מדד MSCI (נומינלי)	(11.2%)	(13.1%)
מדד 100NASDAQ (נומינלי)	(1.0%)	(17.0%)
מדד DOW JONES (נומינלי)	(5.6%)	(11.8%)
שער הדולר (נומינלי)	8.1%	3.3%

ריבית - הריבית המוניטרית לחודש דצמבר 2018 עמדה על 0.25%, לעומת 0.1% בחודש דצמבר 2017, זאת לאחר שבנק ישראל העלה את הריבית ב-0.15% בסוף חודש נובמבר 2018. הריבית הריאלית (בהתחשב בציפיות לאינפלציה) בסוף שנת 2018 הייתה שלילית בשיעור של כ-0.9%, לעומת ריבית ריאלית שלילית של כ-0.4% בדצמבר 2017.

אגרות חוב ממשלתיות - ברבעון המדווח חלה עלייה בתשואות לפדיון של האג"ח השקליות והאג"ח הצמודות בכל הטווחים, ובסיכומה של שנת 2018 נרשמה עלייה בתשואות לפדיון במרבית הטווחים.

אגרות חוב קונצרניות - ברבעון המדווח ובסיכומה של שנת 2018 חלו עליות בתשואות לפדיון באג"ח הקונצרניות הצמודות והשקליות, אשר הושפעו מעלייה בתשואות לפדיון באג"ח הממשלתיות וכן מעלייה במרווח הסיכון מול האג"ח הממשלתיות.

שינויי הריבית והאינפלציה הצפויה גרמו לשינויים בתשואות הגלומות בתיקי הנכסים הפיננסיים שמחזיקות חברות הביטוח, לרבות תיקי הנכסים המוחזקים מול הפוליסות המשתתפות ברווחים, מהן נגזרים רווחי ההשקעות של חברות הביטוח.

לרמת הריביות הנמוכה השפעה על הקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח החיים, כמו גם להקטנת התשואה העתידית של כספי העמיתים. לפרטים נוספים בדבר השפעת הריבית על העתודות בביטוח חיים וכן על העודף/גירעון בקרנות הפנסיה, ראה סעיף 2.4.1 בחלק א' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח, חלו עליות שערים ניכרות במדדי המניות בארץ ובעולם וכן נרשמו עליות שערים באגרות החוב בשל ירידות בתשואות לפדיון. בארץ, מדד המחירים לצרכן המצטבר בגין חודשים ינואר - פברואר 2019 נותר ללא שינוי.

3.2 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2

בהתאם לחוזר הסולבנסי, חברת ביטוח נדרשת לקיים משטר כושר פירעון כלכלי, במטרה להבטיח את כושר פירעונה כלפי מבטחיה. לאחר שקיבלה מגדל ביטוח אישור מהממונה שבוצעה ביקורת רואה חשבון לראשונה על יישום הוראות חוזר הסולבנסי, החל מחודש נובמבר 2018, משטר כושר הפירעון היחיד החל על מגדל ביטוח הינו

האמור בחוזר הסולבנסי, חלף תקנות ההון. להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון של החברה לפי משטר סולבנסי 2 (באלפי ש"ח):

ליום 31.12.2016	ליום 31.12.2017	
		מבוקר*
		בלתי מבוקר ובלתי סקור
ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות		
11,062,807	11,986,350	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
11,931,350	12,667,214	הון נדרש לכושר פירעון
(868,543)	(680,864)	גירעון
93%	95%	יחס כושר פירעון
<u>אירועים מהותיים שהתרחשו בתקופה שבין תאריך המאזן לתאריך הדיווח והשפיעו על יחס כושר הפירעון של החברה</u>		
	1,113,050	גיוס מכשיר הון רובד 2 **
	432,187	עודף ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות
	103%	יחס כושר פירעון (ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות)
עמידה באבני דרך בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות		
10,651,598	11,986,350	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
6,663,948	7,653,038	הון נדרש לכושר פירעון
3,987,650	4,333,312	עודף

* הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים.

** מכשיר הון רובד 2 שהונפק ביום 31 בדצמבר 2017 ושתמורתו התקבלה ביום 1 בינואר 2018. ראה באור 14.ד. לדוחות הכספיים.

סוף הון (MCR) (באלפי ש"ח):

ליום 31.12.2016	ליום 31.12.2017	
		מבוקר*
		בלתי מבוקר ובלתי סקור
2,998,776	2,219,543	סוף הון (MCR)
7,919,379	8,662,581	הון עצמי לעניין סוף הון

* הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי/ תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים.

בחישובי יחס כושר הפירעון של החברה ליום 31 בדצמבר 2017, הובאו בחשבון מחקרים אקטוארים שהתגבשו לאחר מועד פרסום הדיווח השנתי של החברה לשנת 2017, כפי שיושמו בדוחות הביניים לשנת 2018. אלמלא עדכון המחקרים כאמור, יחס כושר הפירעון של החברה היה גבוה יותר.

תוצאת החישוב אינה כוללת הנפקת הון רובד 2 (אגרות חוב סדרה ז') בסך כ-705 מיליון ש"ח שבוצעה בדצמבר 2018, פדיון מוקדם של אגרות החוב (סדרה א') שבוצע בינואר 2019 בסך כ-518 מיליון ש"ח ופדיון מוקדם של אגרות החוב (סדרה ב') שבוצע בדצמבר 2018 בסך כ-331 מיליון ש"ח. כמו כן, החישוב אינו כולל את השפעת פעילות החברה ותוצאותיה בשנת 2018, על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות והשפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

בדוח יחס כושר פירעון מודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע.

לפרוט נוסף ראה באור 14.ג לדוחות הכספיים וכן דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2017 שפורסם באתר האינטרנט של החברה.

4. יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה

הסביבה העסקית והתחרות הגוברת מחייבים את החברה לבחון מעת לעת את אופן התמודדותה והיערכותה לגבי היעדים והאסטרטגיה העסקית שלה. לנוכח התפתחויות מהותיות בסביבה העסקית של החברה שחלו בשנים האחרונות, החברה ביצעה בשנת 2017 ותחילת שנת 2018 תהליך של תיקוף ועדכון האסטרטגיה העסקית שלה, לרבות התייחסות לסוגיות המרכזיות הבאות: תמהיל המוצרים שהחברה משווקת, אופן התמחור ועשיית העסקים, תמהיל ערוצי ההפצה, אופן ניהול ההשקעות וניהול מצב ההון של החברה לנוכח משטר כושר הפירעון החדש.

היעד האסטרטגי המרכזי של הקבוצה כפי שנקבע על-ידי דירקטוריון החברה הינו: רווחיות משמעותית ועקבית לאורך זמן, תוך הרחבת וגיוון בסיסי הרווח של החברה. יעד זה יושג באמצעות היעדים האסטרטגיים הבאים: מובילות בתחומי הביטוח והחיסכון, מובילות בהשקעות, בשירות, בחדשנות ובטכנולוגיות, לצד התייעלות באמצעות טכנולוגיה, תהליכים והון אנושי.

להלן פירוט בדבר היעדים האסטרטגיים של הקבוצה נכון למועד הדוח:

מובילות בתחומי הביטוח והחיסכון - לשם השגת יעד אסטרטגי זה פועלת הקבוצה לשמירה על תמהיל מוצרים רחב.

בתחום החיסכון לטווח ארוך פועלת הקבוצה להמשך מובילות בתחום, תוך המשך פיתוח מוצרים חדשים שיותאמו למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה, ולהתאמת מערכות ההפצה לצרכים המשתנים בשוק לשם שיפור יכולות המכירה ושימור התיק, לרבות התמקדות בהעברת צבירות למטרות חיסכון.

בנוסף פועלת הקבוצה לגיוון מקורות הרווח, תוך הרחבת תחומי הביטוח הכללי, ביטוח הבריאות, וכן מוצרי סיכון וחיסכון בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך. כמו כן, פועלת הקבוצה להרחבת המכירות ללקוחות קיימים. קביעת היעדים העסקיים כאמור נבחנת על רקע פעילותה של החברה לעמידה ביחס כושר פירעון בהתאם לחוזר הסולבנסי, ובכלל זה באמצעות התאמת תמהיל המוצרים, רכישת ביטוחי משנה ועוד.

השקעות - הקבוצה פועלת להשגת תשואות עודפות, תוך ניהול סיכונים מושכל. לצורך כך פועלת הקבוצה לגיוון השקעותיה, ובכלל זה להרחבת פעילות ההשקעות לשווקים בחו"ל ולהעמקת ההשקעה באפיקים שניבו, להערכת הקבוצה, תשואות עודפות, בין היתר, בתחומי הנדל"ן, באשראי, בהשקעות בקרנות השקעה והשקעות בתשתיות.

שירות - החברה פועלת לשיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, ושמה לה למטרה להיות מהמובילים בשירות בענף בקשר עם לקוחותיה וערוצי ההפצה. לצורך כך, שמה החברה דגש על מתן שירות ייחודי המשלב טכנולוגיה ואמצעים דיגיטליים לשם ייעול ופישוט תהליכי המכירה והתפעול, בהתאם לצרכי לקוחותיה.

חדשנות טכנולוגית - הקבוצה שמה לה למטרה להיות שחקן מוביל בחדשנות טכנולוגית, אשר תשמש אמצעי לתמיכה בחדשנות במוצרי הביטוח, השיווק, ההשקעות והשירות. כמו כן תפעל החברה להשתמש בחדשנות כאמצעי לאוטומציה של תהליכים עתירי כוח אדם והרחבת פעולות בביצוע עצמי על ידי הלקוחות וערוצי ההפצה.

התייעלות בטכנולוגיה, תהליכים והון אנושי - הקבוצה פועלת לשיפור היעילות התפעולית, בין היתר, באמצעות בחינת שיפור התהליכים העסקיים המרכזיים של הקבוצה, יישום מערכות טכנולוגיות מתקדמות לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים, כמו גם באמצעות שינויים ארגוניים, והכל תוך שמירה והמשך טיפוח ההון האנושי המקצועי והאיכותי של הקבוצה.

המידע הכלול בחלק זה לעיל בכל הקשור ליעדים ולאסטרטגיה העסקית של החברה, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד אשר משקף את מדיניות החברה ותכניתיה נכון למועד פרסום הדוח. המידע כולל תחזיות, הערכות ומידע אחר של החברה בקשר לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה תלויה בחברה בלבד. הערכותיה של הקבוצה מבוססות, בין השאר על העובדות והנתונים המפורטים בחלק זה. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן הערכות כתוצאה משינויים שיחולו באיזה מהעובדות והנתונים המפורטים לעיל, ו/או כתוצאה משינויים שיחולו בגורמי הסיכון שחלים על הקבוצה בכללותה, המפורטים בבאור 37 בדוחות הכספיים ובסעיף 37 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

5. אירועים לאחר תקופת הדיווח

בדבר אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח, ראה באור 40 לדוחות הכספיים. בדבר התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית לאחר תאריך המאזן, ראה סעיף 3.1 לעיל.

הדירקטוריון מודה להנהלות חברות הקבוצה, לעובדי הקבוצה ולסוכניה על תרומתם להישגיה.

דורון ספיר

מנכ"ל

ניר גלעד

יו"ר הדירקטוריון

26 במרס 2019

דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, דורון ספיר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**חברת הביטוח**") לשנת 2018 (להלן: "**הדוח**").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-

(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה,

המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת

לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את

מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי

שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה

הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26.3.2019

דורון ספיר, מנהל כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, יוסי בן ברוך, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**חברת הביטוח**") לשנת 2018 (להלן: "**הדוח**").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקונותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26.3.2019

יוסי בן ברוך, מנהל החטיבה הפיננסית

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

נהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2018, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____ (חתימה) ניר גלעד	יו"ר הדירקטוריון
_____ (חתימה) דורון ספיר	מנהל כללי
_____ (חתימה) יוסי בן ברוך	מנהל החטיבה הפיננסית

תאריך אישור הדוח: 26.3.2019

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144א'
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות

של מגדל חברה לביטוח בע"מ - בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מגדל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפרוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2018 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
26 במרס 2019

דוחות כספיים מאוחדים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2018

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2018

תוכן העניינים

עמוד	
2	דוח רואי החשבון המבקרים.....
3	דוחות מאוחדים על המצב הכספי.....
5	דוחות רווח והפסד מאוחדים.....
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל.....
7	דוחות מאוחדים על השינויים בהון.....
10	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים.....
	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים.....
13	באור 1 - כללי.....
14	באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית.....
42	באור 3 - מגזרי פעילות.....
54	באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים.....
56	באור 5 - הוצאות רכישה נדחות.....
57	באור 6 - רכוש קבוע.....
59	באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות.....
62	באור 8 - נדל"ן להשקעה.....
64	באור 9 - חייבים ויתרות חובה.....
64	באור 10 - פרמיות לגבייה.....
65	באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה.....
67	באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות.....
73	באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה.....
73	באור 13א - מזומנים ושווי מזומנים אחרים.....
74	באור 14 - הון ודרישות הון.....
77	באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה.....
77	באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה.....
78	באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי.....
87	באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח.....
92	באור 19 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות.....
94	באור 20 - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות.....
95	באור 21 - מסים על ההכנסה.....
100	באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים.....
104	באור 23 - זכאים ויתרות זכות.....
105	באור 24 - התחייבויות פיננסיות.....
113	באור 25 - פרמיות שהורווחו בשייר.....
114	באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון.....
115	באור 27 - הכנסות מדמי ניהול.....
115	באור 28 - הכנסות מעמלות.....
116	באור 29 - הכנסות אחרות.....
116	באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר.....
117	באור 31 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.....
117	באור 32 - הוצאות הנהלה וכלליות.....
117	באור 33 - תשלום מבוסס מניות.....
118	באור 34 - הוצאות אחרות.....
118	באור 35 - הוצאות מימון.....
118	באור 36 - רווח למניה.....
119	באור 37 - ניהול סיכונים.....
167	באור 38 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
184	באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
215	באור 40 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח.....
216	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד.....
217	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים.....
232	מכתב הסכמה בקשר לתשקיף מדף של מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.....

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144א'
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים

לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 351,304 אלפי ש"ח וכ- 341,775 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ-23,481 אלפי ש"ח, כ-39,723 אלפי ש"ח וכ-58,112 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2018 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 26 במרס 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
26 במרס 2019

ליום 31 בדצמבר		באור	נכסים
2017	2018		
אלפי ש"ח			
825,457	804,497	4	נכסים בלתי מוחשיים
2,797	2,106	ז.21	נכסי מסים נדחים
1,963,402	2,022,770	5	הוצאות רכישה נדחות
619,123	594,487	6	רכוש קבוע
347,650	151,097	7	השקעות בחברות כלולות
5,992,310	6,230,525	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
645,627	691,846	8	נדל"ן להשקעה - אחר
1,035,690	999,443	16-15	נכסי ביטוח משנה
128,144	251,494		נכסי מסים שוטפים
599,752	1,794,587	9	חייבים ויתרות חובה
765,307	735,878	10	פרמיות לגביה
85,292,178	86,245,691	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
10,933,555	11,345,221	א.12	נכסי חוב סחירים
23,541,114	24,661,318	ב.12	נכסי חוב שאינם סחירים
1,047,120	883,652	ד.12	מניות
2,485,244	2,762,813	ה.12	אחרות
38,007,033	39,653,004		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
8,497,605	10,564,992	13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,264,765	2,653,438	א.13	מזומנים ושווי מזומנים- אחרים
-	206,065	ב.7	נכסים המוחזקים למכירה
<u>146,986,840</u>	<u>153,601,920</u>		סך הכל נכסים
<u>100,525,815</u>	<u>104,799,754</u>	11	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המוצגים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2017	2018		
אלפי ש"ח			
			הון והתחייבויות
		14	הון
512,345	512,345		הון מניות ופרמיה
562,578	117,353		קרנות הון
4,398,590	4,949,523		עודפים
5,473,513	5,579,221		סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
8,478	10,242		זכויות שאינן מקנות שליטה
5,481,991	5,589,463		סך הכל הון
			התחייבויות
34,944,200	35,661,315	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
99,893,609	103,407,760	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
[†] 460,147	188,291	r.21	התחייבויות בגין מסים נדחים
323,095	326,331	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
[†] 74,926	77,121		התחייבויות בגין מסים שוטפים
2,088,304	1,844,399	23	זכאים ויתרות זכות
3,720,568	6,507,240	24	התחייבויות פיננסיות
141,504,849	148,012,457		סך הכל התחייבויות
146,986,840	153,601,920		סך הכל ההון וההתחייבויות

[†] סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

26 במרס 2019

יוסי בן ברוך
ראש חטיבת פיננסים

דורון ספיר
מנכ"ל

ניר גלעד
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2016	2017	2018		
אלפי ש"ח				
11,194,490	12,622,168	13,382,300		פרמיות שהורווחו ברוטו
708,795	769,593	734,310		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,485,695	11,852,575	12,647,990	25	פרמיות שהורווחו בשייר
4,929,860	9,548,214	1,346,302	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,457,252	1,872,811	1,260,035	27	הכנסות מדמי ניהול
315,127	332,578	362,185	28	הכנסות מעמלות
65,098	37,665	43,106	29	הכנסות אחרות
17,253,032	23,643,843	15,659,618		סך הכל ההכנסות
14,752,307	20,780,873	12,339,759		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
335,885	411,019	329,431		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
14,416,422	20,369,854	12,010,328	30	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,584,005	1,659,435	1,772,956	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
858,549	932,054	915,372	32	הוצאות הנהלה וכלליות
48,489	26,647	41,903	34	הוצאות אחרות
103,657	129,343	174,272	35	הוצאות מימון
17,011,122	23,117,333	14,914,831		סך הכל ההוצאות
58,657	40,560	24,052	ב.7	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
300,567	567,070	768,839		רווח לפני מסים על הכנסה
79,540	188,604	220,791	1.21	מסים על ההכנסה
221,027	378,466	548,048		רווח לתקופה
219,075	376,720	546,266		מיוחס ל:
1,952	1,746	1,782		בעלי המניות של החברה
				זכויות שאינן מקנות שליטה
221,027	378,466	548,048		רווח לתקופה
1.18	2.02	2.93	36	רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
0.12	0.20	0.29		רווח בסיסי ומדולל למניה 0.1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2016	2017	2018		
אלפי ש"ח				
221,027	378,466	548,048		רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר				
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד				
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לרווח כולל אחר				
61,201	597,946	(405,913)		
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד				
(241,852)	(281,358)	(349,836)		
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ				
82,848	68,999	77,738		
854	(1,672)	1,493		
45,113	(130,031)	231,802	21	השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
(305)	570	(509)	21	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
<u>(52,141)</u>	<u>254,454</u>	<u>(445,225)</u>		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד				
רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכנית הטבה מוגדרת				
7,061	(13,793)	6,841	ב.22	
(2,367)	4,802	(2,192)	21	השפעת המס
<u>4,694</u>	<u>(8,991)</u>	<u>4,649</u>		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
<u>(47,447)</u>	<u>245,463</u>	<u>(440,576)</u>		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
<u>173,580</u>	<u>623,929</u>	<u>107,472</u>		סה"כ רווח כולל לתקופה
מיוחס ל:				
בעלי המניות של החברה				
171,711	622,151	105,708		
1,869	1,778	1,764		זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>173,580</u>	<u>623,929</u>	<u>107,472</u>		רווח כולל לתקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

		מיוחס לבעלי מניות החברה								
		קרנות הון								
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	הערכה מחדש	תרגום של פעילויות חוץ	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן הון לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
אלפי ש"ח										
5,481,991	8,478	5,473,513	4,398,590	3,352	(1,157)	485,945	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2018
548,048	1,782	546,266	546,266	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(440,576)	(18)	(440,558)	4,667	-	984	(446,209)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
107,472	1,764	105,708	550,933	-	984	(446,209)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,589,463	10,242	5,579,221	4,949,523	3,352	(173)	39,736	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
קרנות הון										
הון מניות ופרמיה	קרן הון לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	תרגום של פעילויות חוץ	הערכה מחדש אלפי ש"ח	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
512,345	53,070	21,368	230,389	(55)	3,352	4,030,893	4,851,362	6,700	4,858,062	יתרה ליום 1 בינואר 2017
-	-	-	-	-	-	376,720	376,720	1,746	378,466	רווח לתקופה
-	-	-	255,556	(1,102)	-	(9,023)	245,431	32	245,463	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
-	-	-	255,556	(1,102)	-	367,697	622,151	1,778	623,929	סך הכל רווח (הפסד) כולל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
512,345	53,070	21,368	485,945	(1,157)	3,352	4,398,590	5,473,513	8,478	5,481,991	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
קרנות הון										
הון מניות ופרמיה	קרן הון לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	תרגום של פעילויות חוץ	הערכה מחדש	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
אלפי ש"ח										
512,345	53,070	21,368	283,079	(604)	3,352	3,807,041	4,679,651	7,246	4,686,897	יתרה ליום 1 בינואר 2016
-	-	-	-	-	-	219,075	219,075	1,952	221,027	רווח לתקופה
-	-	-	(52,690)	549	-	4,777	(47,364)	(83)	(47,447)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
-	-	-	(52,690)	549	-	223,852	171,711	1,869	173,580	סך הכל רווח (הפסד) כולל
-	-	-	-	-	-	-	-	(2,415)	(2,415)	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
512,345	53,070	21,368	230,389	(55)	3,352	4,030,893	4,851,362	6,700	4,858,062	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2016	2017	2018		
אלפי ש"ח				
(1,720,401)	2,011,373	943,267	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(5,687)	(4,531)	-		השקעה בחברות כלולות
(23,408)	-	-		מתן הלוואה לחברה כלולה
344,104	750	750		תמורה ממימוש השקעה בחברה כלולה בניכוי עלויות עסקה
(13,190)	-	-	ד	מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צרוף עסקים, נטו
(28,163)	(32,987)	(20,253)		השקעה ברכוש קבוע
(107,944)	(112,128)	(131,055)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
4,836	10,425	10,467		פירעון הלוואות שניתנו לחברות כלולות
11,848	2,169	5,439		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
285	2,291	1,485		תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
89	5,531	84		תמורה ממימוש רכוש קבוע
182,770	(128,480)	(133,083)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
2,572	-	-		קבלת הלוואות מבנקים ואחרים
901,115	-	1,833,822		תמורה מהנפקת אגרות חוב
(13,323)	-	(20,510)		בניכוי הוצאות הנפקה
(186)	(1,380)	-		פירעון הלוואות מבנקים ואחרים
-	-	(331,475)		פדיון אגרות חוב
-	(580)	-		שינוי באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים, נטו
(2,415)	-	-		דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה
887,763	(1,960)	1,481,837		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(65,252)	(210,136)	164,039		השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(715,120)	1,670,797	2,456,060		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
9,806,693	9,091,573	10,762,370	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
9,091,573	10,762,370	13,218,430	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח א- תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה ⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016
אלפי ש"ח		
548,048	378,466	221,027
רווח לתקופה		
פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים		
חלק החברה בתוצאות חברות מוחזקות, נטו		
רווחים, נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה		
<u>הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות אחרות</u>		
נכסי חוב סחירים		
נכסי חוב שאינם סחירים		
מניות		
השקעות אחרות		
הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות		
<u>הפסד (רווח) ממימוש</u>		
נכסים בלתי מוחשיים		
רכוש קבוע		
חברות מוחזקות		
הפסד מעלייה לשליטה בחברה כלולה		
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה		
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר		
<u>פחת והפחתות</u>		
רכוש קבוע		
נכסים בלתי מוחשיים		
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים		
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה		
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה		
שינוי בנכסי ביטוח משנה		
שינוי בהוצאות רכישה נדחות		
מסים על הכנסה		
<u>שינויים בסעיפים מאזניים אחרים</u>		
<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה</u>		
רכישת נדל"ן להשקעה		
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות		
<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר</u>		
רכישת נדל"ן להשקעה		
תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה		
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות		
פרמיות לגביה		
חייבים ויתרות חובה		
זכאים ויתרות זכות		
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו		
(5,340,925)	(2,506,085)	(3,604,234)
סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות ששימשו לפעילות שוטפת		
<u>מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה</u>		
ריבית ששולמה		
ריבית שהתקבלה		
מסים ששולמו, נטו		
דיבינד שהתקבל מהשקעות פיננסיות		
(1,720,401)	2,011,373	943,267
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת		

⁽¹⁾ תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים בעיקר מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

7,801,126	7,267,318	8,497,605
2,005,567	1,824,255	2,264,765
<u>9,806,693</u>	<u>9,091,573</u>	<u>10,762,370</u>

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

7,267,318	8,497,605	10,564,992
1,824,255	2,264,765	2,653,438
<u>9,091,573</u>	<u>10,762,370</u>	<u>13,218,430</u>

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ד - מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים, נטו

(19,154)	-	-
(1,013)	-	-
(238)	-	-
4,746	-	-
(4,970)	-	-
224	-	-
519	-	-
1,307	-	-
3,477	-	-
1,912	-	-
<u>(13,190)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

נכסים בלתי מוחשיים
רכוש קבוע
השקעות בחברות כלולות
מימוש זכויות הוניות בחברה כלולה
חייבים ויתרות חובה
התחייבויות מס שוטפות
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
התחייבויות מסים נדחים
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות פיננסיות

נספח ה - פעילות מהותית שאינה כרוכה בתזרימי המזומנים

24,124	33,974	29,400
855	2,695	987
<u>693</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

רכישת רכוש קבוע, נכסים בלתי מוחשיים ונדל"ן להשקעה כנגד זכאים
תמורה ממכירת חברות מוחזקות ותיקי ביטוח שטרם התקבלו
דיבידנד מחברות כלולות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

א. הישות המדווחת

מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אפעל 4, קריית אריה, פתח תקווה. הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2018 כוללים את אלה של החברה, של החברות הבנות שלה (להלן יחד - "הקבוצה") והשקעות בחברות כלולות. הקבוצה עוסקת בעיקר בפעילות ביטוח, פנסיה וגמל.

ב. שליטה בחברה

החברה נשלטת על-ידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "החברה האם"). החברה האם נשלטת על-ידי חברת אליהו הנפקות בע"מ (להלן - אליהו הנפקות) חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ (לשעבר - "אליהו חברה לבטוח בע"מ") (להלן - "אליהו בטוח"), המחזיקה בכ-68% מהון המניות של החברה האם. כפי שנמסר לחברה על ידי אליהו בטוח:

- בחודש ספטמבר 2017 ביצעה אליהו הנפקות הנפקה פרטית של אגרות חוב לטווח ארוך למשקיעים מסווגים אשר נרשמו למסחר בבורסה במסגרת רצף המוסדיים.
- במסגרת ההנפקה, אליהו הנפקות הנפיקה, ללא תמורה לרוכשי אגרות החוב, אופציות לרכישת 159,900 אלפי מניות החברה האם מידי אליהו הנפקות, בשלוש סדרות שוות בכמותן, אשר יהיו ניתנות למימוש במשך שנתיים, שלוש שנים וארבע שנים בהתאמה ממועד העברת המניות לאליהו הנפקות.
- בחודש יוני 2017 מכרה אליהו בטוח כ-0.73% מאחזקותיה בחברה האם בעסקה מחוץ לבורסה.
- מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה הסופי בחברה, בחברה האם ובאליהו בטוח, בין היתר, באמצעות החברות שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, שבשליטתו.

ג. הגדרות

החברה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ.
הקבוצה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ, והחברות המאוחדות שלה.
חברות מאוחדות/חברות בנות	- חברות אשר לחברה שליטה בהן ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה.
חברות כלולות	- חברות אשר לחברה השפעה מהותית בהן ואינן חברות מאוחדות, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה בשיטת השווי המאזני.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות כלולות.
החברה האם	- מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "מגדל אחזקות").
מקפת	- מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.
יוזמה	- יוזמה - קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.
מגדל גיוס הון	- מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, חברה בת של החברה.
הגופים המוסדיים	- הגופים המוסדיים על פי חוק הפיקוח בקבוצה שהינם מגדל ביטוח, מקפת ויוזמה.
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים.
בעלי עניין	- כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
המפקח או הממונה	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

באור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.
- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר גופים מוסדיים "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" אשר פורסם על-ידי המפקח.
- תקנות פרטי דין וחשבון על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 על תיקון.
- חוזי ביטוח (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזרי ביטוח חיים ובריאות בהם ההתחייבויות בשל מרכיב החסכון או הסיכון שבהן, צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).
- סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
- פרמיות
- פרמיות שהורווחו
- אגרות חוב
- הון רוברד 2
- מכשיר הון רוברד 1 נוסף שלא נכלל ברובד 1, מכשיר הון רוברד 2, מכשיר הון משני מורכב, מכשיר הון שלישוני מורכב.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס המדידה בדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים ערוכים על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות העיקריים כלהלן: התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד, מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, נדל"ן להשקעה, התחייבויות לסיום יחסי עובד מעביד, מיסים נדחים והשקעות בחברות כלולות.

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ט, י, יא, יג, יח ו-כב להלן.

ב. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים נערכו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS").

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג וייעוד ההשקעות הפיננסיות

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

ראה סעיף יא.6 להלן.

2. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, נוכח שינויים רגולטוריים נרחבים בהם מצוי ענף הביטוח והחסכון ארוך הטווח אשר עשויה להיות להם השלכות מהותיות שלא ניתן להעריך בשלב זה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - התחייבויות אלה מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הערכות בדבר משתנים דמוגרפיים וכלכליים. ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לפרטים נוספים ראה באורים 2.37.ב.2. ו-3.37.ב.3.

לגבי שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות, ראה באור 3.37.ב.(5).

בקשר לבדיקת נאותות העתודה, ראה סעיף י.1.1 (ז) להלן.

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים קריטיים (המשך)

• התחייבויות תלויות - כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד הקבוצה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציה המשפטיות. הערכות אלה של יועציה המשפטיות מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה.

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, הליכים משפטיים והליכים אחרים שהוגשו כנגד הקבוצה, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעים לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ושינויים גולטורים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.39.

• קביעת שווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים - השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון וציטוטי המחירים נקבעים על ידי חברה המספקת אותם לגופים מוסדיים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.12.

• ירידת ערך מוניטין - הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע ממימוש או משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים (או קבוצת יחידות מניבות מזומנים) שאליה (שאליהן) הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעורי ניכיון מתאימים לתזרימי מזומנים אלה.

לפרטים נוספים ראה באור 1.4.

• קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות - ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת לפחות אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה, תחלואה ומשתנים נוספים כאמור בסעיפים 1.1(ה), 1.1(ו) ו- 1.3(ו) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

לפרטים נוספים ראה באור 5.

• ירידת ערך השקעות פיננסיות - כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד. בתאריך הדיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

לפרטים נוספים ראה באור 12.

• קביעת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה - נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי השווי ההוגן לתאריך הדיווח כאשר שוויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי ההוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון המתאים לתזרימי מזומנים אלה וכן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

ד. שינוי סיווג

1. בוצע סיווג מחדש בגין התחייבויות למס בגין דיבידנדים שמקורם ברווחי שערך בחברה כלולה. בהתאם לכך הוגדלו סכומי התחייבויות בגין מסים שוטפים כנגד התחייבויות בגין מסים נדחים.

2. בוצעו סיווגים בתוך מרכיבי באורים: 11.ב., 11.ג., 21, 24.ב., 37.ב., 37.ג.

לסיווגים המפורטים לעיל לא הייתה השפעה על ההון, על הרווח וההפסד ועל הרווח הכולל.

ה. מבנה הדוחות הכספיים ותקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לעסקי סיעוד ומחלות ואשפוז, ולעסקי ביטוח כללי בענפי חבויות וביטוח רכב חובה.

הדוחות על המצב הכספי המאוחדים, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח מאוחדת, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, תואמת את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 - הצגת הדוחות הכספיים.

1. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1.1 מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש שהינו מטבע הפעילות של חברות הקבוצה ומעוגל לאלף הקרוב. מטבע זה משקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקבוצה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות הרלוונטי של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת התקופה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף תקופת הדיווח. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים בדרך כלל ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה, אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר נזקפים לרווח והפסד).

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הנכסים וההתחייבויות בגין פעילויות חוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות בגין פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי שער הנובעים מתרגום פעילויות חוץ מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון בקרן תרגום של פעילויות חוץ.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים. כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום של פעילות חוץ.

בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

2. שינויים במדיניות החשבונאית

החל מיום 1 בינואר 2018 הקבוצה מיישמת את IFRS15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, ראה סעיף כ להלן.

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין

1. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). השליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות ועסקאות הדדיות בקבוצה ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה והחברות הבנות בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות המאוחדות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2. צירופי עסקים ומוניטין

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל התחייבויות שניטלו.

הרוכשת מכירה במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, הפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד, ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

לעניין בחינת ירידת ערך של מוניטין, ראה סעיף טז להלן.

כשמוניטין מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, בעת מימוש יחידה מניבת מזומנים, הפרש בין התמורה לבין הנכסים נטו בתוספת יתרת מוניטין המוקצית ליחידה שטרם הופחתה, נזקף לדוח רווח והפסד. רווח או הפסד ממימוש חלק מהיחידה מניבת המזומנים כולל את חלק המוניטין הנמדד בהתאם לחלק היחסי שמומש מתוך היחידה מניבת המזומנים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין (המשך)

3. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה נובעות מההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח הכולל מיוחס לבעלי המניות של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק בעלי המניות של החברה לקרן הון.

אובדן שליטה

בעת אובדן שליטה, הקבוצה גורעת את הנכסים ואת ההתחייבויות של חברת הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברה הבת. יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הבת הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים. בעת אובדן השליטה רווח והפסד ממימוש נזקף לסעיף הוצאות אחרות או הכנסות אחרות.

ט. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאים בחשבון שיעורי החזקה, זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקות.

השקעות בחברות כלולות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות העסקה. ההשקעה כוללת הפרשים מקוריים שחושבו במועד הרכישה. המוניטין מחושב במועד הרכישה, ואינו מופחת באופן שיטתי. ההשקעה מוצגת בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד, וברווח כולל אחר של חברות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה ראייה לירידת ערך.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות, כולל השקעה לזמן ארוך המהווה חלק מהשקעה במוחזקת, מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בישות המוחזקת או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים.

אובדן השפעה מהותית

הקבוצה מפסיקה ליישם את שיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית או השיגה שליטה ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי או כחברה מאוחדת, לפי העניין.

במועד בו הקבוצה מפסיקה להיות בעלת השפעה מהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לה בחברה הכלולה לשעבר ומכירה ברווח או הפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. השקעה בחברות כלולות (המשך)

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה מיישמת את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שהחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות בדוח רווח והפסד.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח או הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS4 הדרן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות חוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר לייבוש אולמן, שהינו עובד של החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות הצמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות לחישוב הפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

לפרטים נוספים ראה באור 37.ב.3.

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

(1) הוצאות הרכישה הנדחות (להלן - "ה-DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים כוללות עמלות לסוכנים, משווקים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבטלו, נמחק במועד הביטול.

(2) לפחות אחת לשנה בודק האקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את יתרת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט ולכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)(ו) הוצאות רכישה נדחות בגין רכישת חוזים לניהול נכסים

עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה המשולמות עבור רכישת חוזים לניהול נכסים (קרנות פנסיה וקופות גמל) נרשמות כהוצאות רכישה נדחות אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן, באמצעות דמי ניהול, צפויה. ה-DAC מופחת על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול, לרבות התחשבות בביטולים. האקטואר בודק מדי שנה את ברות השבת ה-DAC וזאת על מנת לשקף את שווי הנכס.

הנחות הממונה המשמשות לבדיקה הזו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה הנקבעות על ידי אקטואר החברה מדי שנה על פי בדיקות נסיון העבר ומחקרים ללבנטיים עדכניים.

(ז) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (Liability Adequacy Test)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות. במידה והבדיקה מעלה כי כל ההכנסות של הפוליסות הרלבנטיות אינן מכסות את כל ההוצאות של פוליסות אלו, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות אישיות ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות קולקטיביות הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו על ידי המפקח ובהתאם לחוזר ביטוח 14-1-2015 מיום 2 באוגוסט 2015 בנושא ה-LAT.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול ועמלות, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר, מחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

(ח) תביעות תלויות

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

(ט) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות לסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(י) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה ברוטו.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.
- (ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.
- (ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות
- עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה והוצאות הרכישה הנדחות, בביטוח כללי חושבו בהתאם לתקנות שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה, גב' רוני גינור שהינה עובדת החברה.
- (ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן
- (1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.
- (2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות, ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנת חישוב עתודות.
- (3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:
- 3.1 תביעות תלויות (כולל IBNR) וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטוארית הממונה גב' רוני גינור.
- 3.2 בענפים מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי, סחורות בהעברה וענפים נכנסים קבעה האקטוארית הממונה כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה, לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.
- 3.3 שיבובים ושרידיים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.
- 3.4 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.
- (ה) בדיקת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי
- החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי כמפורט בבאור 37.ב.3.ג(5).
- (ו) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי הוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.
- (ז) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה בע"מ (להלן - "הפוליס"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות של החברה בהם.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר דניאל כצמן, שהינו עובד החברה.

(ג) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת סעיף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה, לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ד) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורוחה.

(ה) העתודה לסיכונים שטרם חלפו (Unexpired Risk Reserve), הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית המבוססת על אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ו) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ-15 שנה. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבטלו נמחקות במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית לכל שנות החיתום יחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

יא. מכשירים פיננסיים1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיה לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון: הלוואות ואשראי שנתקבלו, מכשירי חוב, אשראי ספקים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה, לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע המועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, ראה סעיף 3 להלן. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה מוכרות במועד קשירת העסקה משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים מסווגים לקבוצות הבאות:מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופקדונות בנקאיים לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לקבוצה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגין בהתבסס על שווי הוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משובץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקבוצות האחרות. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים במדד, בשער החליפין, ולצבירת הריבית האפקטיבית במכשירי חוב, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או הפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר התחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

גרעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

3. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (Currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

4. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים מיידי לרווח והפסד לסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

5. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית/ירידת המדד בפועל.

6. הקבוצה קיבלה החלטות לסיווג ולייעוד נכסים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים והתחייבויות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (ועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, נמדדים על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח ובהתאם לתקינה.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. הקבוצה קיבלה החלטות לסיווג ולייעוד נכסים כדלקמן: (המשך)

מכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם -
מכשירים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"ץ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.
מכשירים הוניים שאינם סחירים סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

השקעות בניירות ערך סחירים בדוחות הכספיים של חברה בת מאוחדת העוסקת בניהול השקעות

נכסים אלו סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד כיוון שמדובר בנכסים המוחזקים למסחר.

7. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במדרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהערכה, כדלקמן:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כוללים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לפרטים נוספים בדבר שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן ראה באור 1.12.

8. רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים רווחים (הפסדים) ממכירה ומירידת ערך נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב ורווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה, הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.
הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום.

רווחים והפסדים מהפרשי שער, משינויים בשווי ההוגן של ההשקעות ומימוש השקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד במועד התהוותן.

יב. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות של מספר פריטי רכוש קבוע נקבעה לפי שוויים ההוגן ליום 1 בינואר 2007, מועד המעבר ל-IFRS (עלות נחשבת).

העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבע לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכר נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרות כחלק מהערך בספרים של הרכוש הקבוע אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בהן תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט הרכוש הקבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. בקרקעות בבעלות אינן מופחתות.

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים	2%-4%
שיפורים במושכר	5%-20%
כלי רכב	15%
מחשבים ותוכנה	17%-33%
ריהוט וציוד	6%-33%

קרקעות בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל, המטופלות כחכירה מימונית, מופחתות על-פני אורך תקופת החכירה.

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח ומותאמים במידת הצורך.

יג. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה-או חלק ממבנה-או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

כמו כן, זכויות בנדל"ן להשקעה החכורות על ידי הקבוצה בחכירה תפעולית ומיועדת להשכרה לצד ג' מסווגות ומטופלות כנדל"ן להשקעה.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכות שווי שמבוצעות על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. נדל"ן להשקעה (המשך)

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח והפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון התחלת שימוש בנכס על ידי הבעלים.

העלות הנחשבת של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה, לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

כאשר השימוש בנדל"ן הופך משימוש על ידי הבעלים לנדל"ן להשקעה אשר נמדד לפי שווי הוגן, הנכס נמדד מחדש לפי שווי הוגן ומסווג כנדל"ן להשקעה. כל רווח שנוצר מהמדידה מחדש נזקף לרווח כולל אחר ומוצג בקרן שערך בהון אשר לא ישוחרר לרווח והפסד, אלא אם הרווח מבטל הפסד קודם מירידת ערך של הנדל"ן, ובמקרה זה הרווח נזקף תחילה לדוח רווח והפסד. כל הפסד נזקף ישירות לרווח והפסד.

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי ההוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

יד. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-IAS17:

הקבוצה כחוכר

1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס החוכר. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. לאחר ההכרה לראשונה מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. תשלומי החכירה מוקצים בין הוצאות המימון ופירעון של ההתחייבות בגין החכירה לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים לבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. זאת, פרט לחכירות תפעוליות של נכסי נדל"ן אשר הקבוצה בחרה לסווג כנדל"ן להשקעה. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח והפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

הקבוצה כמחכיר

חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגים כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים נזקפים לדוח רווח והפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

טו. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים במועד הרכישה לפי השווי ההוגן.

לאחר ההכרה הראשונית נכסים בלתי מוחשיים נמדדים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מידי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מידי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך והנכס מופחת באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה. שינויים באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של הטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהנכס מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הוצאות הפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפות לדוח רווח והפסד.

1. מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של צרופי עסקים, מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף ח.2 לעיל.

בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

2. עלויות פיתוח תוכנה

עלויות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלות שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר ועלויות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. עלויות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

בתקופות עוקבות, עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

3. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

4. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

5. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת בהיותו נכס בעל אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות של הנכסים הבלתי מוחשיים העיקריים:

(א) עודפי עלות שנוצרו ברכישת סוכנויות ביטוח או מצירוף עסקים שנרכשו מסוכנויות ביטוח, המיוחסים בעיקרם לתיקי עמלות, מופחתים בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופה של 5-10 שנים.

(ב) דמי ניהול עתידיים - הפרש מקורי המתייחס לדמי ניהול עתידיים צפויים מופחת בהתאם לתקופה החזויה לקבלת דמי הניהול. עיקר הסכום מיוחס לקרנות השתלמות ומופחת על פני 20 שנה תוך התחשבות בקצב הביטולים.

(ג) תוכנות מחשב - מופחתות בקו ישר על פני 3-6 שנים.

(ד) תיק לקוחות - מופחת על פני 10 שנים בשיטת סכום ספרות השנים הפוחת.

האומדנים בדבר שיטת הפחתה ואורך החיים השימושיים נבחנו מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

זו. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס ואירוע הפסד זה השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה.

ראייה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול הפרת חוזה על ידי חייב, ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים, קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל או היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך, מידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרים מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

בבחינת ירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, בוחנת הקבוצה גם את הפער שבין השווי ההוגן של הנכס לעלותו המקורית תוך התייחסות לתנודתיות של שער המכשיר, למשך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס נמוך מעלותו המקורית ולשינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. בנוסף, ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

ראיות לירידת ערך של מכשירי חוב

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. הלוואות וחייבים אלה אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת ההחזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות היסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך (המשך)

1. נכסים פיננסיים (המשך)

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד לפי עלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס. הפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת נכסים פיננסיים אלו.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר מועבר לרווח והפסד הינו הפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד.

ביטול הפסדים מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי הון, נזקף לרווח הכולל האחר.

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזה ביטוח המשנה, עלול לגרום לקבוצה הפסדים.

(ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות (Cut Off) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיה לגביה מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל ביטולי פרודוקציה בפועל בשנים קודמות.

4. נכסים שאינם פיננסיים

עיתוי בחינת ירידת ערך

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר השגה של הנכס. הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין אחת לשנה, בתאריך קבוע, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך (המשך)

4. נכסים שאינם פיננסים (המשך)

מדידת סכום בר השבה

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש לבין שווי הוגן, בניכוי עלויות מימוש. בקביעת שווי השימוש, מהוות הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס או ליחידה המניבה מזומנים. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות לפני קיבוץ מגזרים דומים. מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם טרם צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינרגיה של הצירוף.

חברות כלולות

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך להשקעה בכללותה כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבטל. כאשר לנכסים אחרים, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח והפסד.

יז. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון.

יח. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים.

סיווג הטבות לעובדים, לצורכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן עד 12 חודשים מתום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, דמי הבראה, ימי חופשה ותשלומים לביטוח לאומי נמדדות על בסיס לא מהוון ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (חופשת לידה) - בעת היעדרות בפועל. התחייבות בגין בונוס, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה(א) תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (בסעיף זה- "החוק"), לפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתחייבות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתכנית, במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד ולא נדרשת הפרשה נוספת בדוחות הכספיים.

(ב) תכנית להטבה מוגדרת

הקבוצה מפעילה תכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם.

מחויבות של הקבוצה, המתחייבת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. הקבוצה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על-ידי הכפלת ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת המחויבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד פירעון דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תכנית (למעט ריבית) וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר לעודפים.

עלויות ריבית בגין מחויבות להטבה מוגדרת, הכנסות ריבית בגין נכסי תכנית וריבית בגין השפעה של תקרת הנכסים שנזקפו לרווח והפסד מוצגות בסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

כאשר חל שיפור או צמצום בהטבות שמעניקה הקבוצה לעובדים, אותו חלק מההטבות המוגדרות המתחייב לשירותי עבר של העובדים או הרווח או הפסד המצמצום מוכרים מיידית ברווח והפסד כאשר מתרחש התיקון או הצמצום של התכנית.

נכסים שעומדים כנגד מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינם מהווים נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, ומקוזזים מההתחייבויות בגין חוזי הביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הטבות לעובדים (המשך)

3. הטבות אחרות לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח או הפסד בתקופה בה הם נוצרו.

עובדי הקבוצה זכאים להטבות בגין ימי מחלה וחלקם זכאים למענקי יובל. הטבות אלה מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהקבוצה צופה כי הטבות אלו ינוצלו בתקופה שלאחר שנה מתאריך הדיווח.

4. הטבות בגין פיטורין

הטבות בגין פיטורין לעובדים מוכרות כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה באופן מובהק, ללא אפשרות ממשית לביטול, לפיטורי עובדים לפני הגיעם למועד הפרישה המקובל על פי תכנית פורמלית מפורטת.

5. עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע שהם תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים, לכן, הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר אם התקיימו התנאים הללו.

בעסקאות בהן מעניקה חברת האם לעובדי הקבוצה זכויות למכשיריה הוניים, מטפלת הקבוצה בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים, כלומר מכירה בשווי ההוגן של ההענקה ישירות בהון, בהתאם לאמור לעיל.

עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה. לפרטים נוספים ראה באור 33. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, תוך התחשבות בהיקף השירותים שסופקו על ידי העובדים עד אותו מועד.

י.ט. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות. הערך בספרים של הפרשה בגין התחייבות לזמן ארוך מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות; וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכימותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועציה המשפטיים.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי הקבוצה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויותיה החוזיות. הפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה. בטרם מוכרת הפרשה, מכירה הקבוצה בירידת ערך של הנכסים הקשורים לאותו חוזה.

כ. הכרה בהכנסה

החל מיום 1 בינואר 2018 הקבוצה מיישמת לראשונה את IFRS15- הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן מחליף בין היתר את IAS18 הכנסות. התקן אינו חל על הכרה בהכנסה מחוזי ביטוח אך חל על חלק מההכנסות האחרות של הקבוצה שאינן חוזי ביטוח. התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנבעות מחוזים עם לקוחות:

- שלב 1- זיהוי החוזה עם הלקוח, לרבות התייחסות לקיבוץ חוזים וטיפול בשינויים בחוזים.
- שלב 2- זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות בחוזה.
- שלב 3- קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.
- שלב 4- הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים או באומדנים והערכות.
- שלב 5- הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

ליישום התקן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

להלן מדיניות ההכרה בהכנסה של הקבוצה:

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים בביטוח קבוצתי ברווחים מנוכה מסעיף פרמיות שהורוחו ברוטו.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורוחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורוחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול

(א) דמי ניהול בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה תלויי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מיום 1 בינואר 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנרשמו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

(ב) דמי ניהול מקרנות פנסיה ומקופות גמל

הכנסות מניהול קרנות פנסיה ומקופות גמל נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים, בהתאם להנחיות המפקח.

(ג) דמי ניהול מקרנות נאמנות ומניהול תיקי לקוחות

הכנסות מדמי ניהול מקרנות נאמנות והכנסות מניהול תיקי השקעות נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים.

3. עמלות

הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח מוכרות כהכנסה בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים של פוליסות ביטוח.

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון - ראה סעיף יא.8 לעיל.

בדוח על תזרימי המזומנים החברה בחרה להציג ריבית שהתקבלה, דיבידנד שהתקבל וריבית ששולמה במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת. דיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות מימון.

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי הביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות בסעיף זה. הסיווג נערך, בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כב. מסים על הכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים או פריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין ובמידה והקבוצה שולטת במועד היפוך הפרש.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן ההשבה הצפויה של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה יושב באמצעות מכירה.

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר כוונתן לסלק נכסי והתחייבות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, כאשר חלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או כאשר מדיניות הקבוצה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

עמדות מס לא ודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא ודאיות לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרות כאשר יותר צפוי מאשר לא, כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

כג. רווח (הפסד) למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד הנקי המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

כד. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם:

1. IFRS17 - חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח אלמנטרי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS9 מכשירים פיננסיים, מיושם במקביל. בחודש נובמבר 2018 הוחלט ב- IASB להציע דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS17 בשנה אחת ליום 1 בינואר 2022.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

- (א) גישת יישום למפרע חלקי.
- (ב) גישת השווי ההוגן.

החברה אישרה תוכנית היערכות ליישום התקן ובוחנת את השלכותיו על הדוחות הכספיים.

2. IFRS9 - מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה- IASB פרסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS9 ("התקן החדש") משנה בעיקר את הוראות הסיווג והמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS39.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם ("מבחן הקרן והריבית בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כד. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם: (המשך)

2. IFRS9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים (Expected Credit Loss Model). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן. לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - יזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן יזקפו לרווח או הפסד.

התקן החדש כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS9 עם התאמות ("The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS9 ליום 1 בינואר 2021 ("גישת הדחיה" או "הפטור הזמני").

בחודש ספטמבר 2018 הוחלט ב- IASB להציע הארכה של הפטור הזמני מיישום IFRS9 לחברות ביטוח אשר אימצו את גישת הדחיה, עד ליום 1 בינואר 2022.

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

- (א) הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS9.
- (ב) פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

- (א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן
- (ב) שיעור הערך בספרים של התחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות הינו:

- גדול מ-90% או;
- בין 80%-ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

החברה מיישמת את הפטור הזמני מ-IFRS9 כפי שמתאפשר על ידי IFRS4 מאחר והיא עומדת בקריטריונים לעיל שכן פעילויותיה קשורות בעיקרן לביטוח. ליום 31 בדצמבר 2015, הערך בספרים של התחייבויות החברה הנובעות מחוזים שבתחולת IFRS4 מהווה כ-94% מסך הערך בספרים של התחייבויות החברה. מאז אותו מועד לא חלו שינויים בפעילות החברה המחייבים הערכה מעודכנת.

כד. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם: (המשך)

3. IFRS16 - חכירות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי 16 בדבר חכירות ("התקן החדש"). התקן מחליף את תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חכירות (IAS17) ואת הפרשנויות הקשורות לתקן. בהתאם לתקן, חכירה מוגדרת כחובה, או חלק מחובה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקרי השפעות התקן:

- התקן דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS17, חכירות.
- כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

(א) יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.

(ב) יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא נדרשת הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד היישום לראשונה. לגבי יתרת הנכס זכות השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

הפרש כלשהו הנוצר במועד היישום לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון.

התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. הקבוצה בחנה את השלכות התקן ולהערכתה ליישום לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כד. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם: (המשך)

4. פרשנות של דיווח כספי בינלאומי IFRIC23, עמדות מס לא וודאיות

בחודש יוני 2017 פרסם ה-IASB את IFRIC23 - טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה ("הפרשנות"). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות.

הפרשנות תיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. במועד היישום לראשונה, החברה תיישם את הפרשנות באחת משתי השיטות:

(א) יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של יתרת הרווח.

(ב) יישום למפרע מלא לרבות תיקון מספרי השוואה.

הקבוצה בחנה את השלכות הפרשנות ולהערכתה ליישומה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כה. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
	%		
8.1	1.2	0.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

א. כללי

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפיים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזק כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

תוצאות, נכסי והתחייבויות כל מגזר כוללים פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן ליחסם על בסיס סביר.

כללי החשבונאות שישמשו בדיווח המגזרי תואמים את כללי החשבונאות המקובלים שאומצו לצורך העריכה וההגה של הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לביטוח חיים, פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות מרכז את כל פעילות הקבוצה בביטוח בריאות - המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, ביטוח שיניים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים, וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבטוח ונזקי רכוש שהרכב המבטוח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבטוח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, גוף אוניות וגוף מטוסים.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות לרבות אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, תאונות אישיות, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי וסיכונים אחרים.

4. מגזרי פעילות אחרים

מגזרי פעילות אחרים כוללים תוצאות מפעילות סוכנויות ביטוח.

5. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות, פעילויות נלוות/משיקות לפעילות הקבוצה, והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	התאמות וקיזוזים	מגזרי פעילות			בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		לא מיוחס למגזרי פעילות	אחרים	אלפי ש"ח			
13,382,300	-	-	-	2,407,721	1,486,789	9,487,790	פרמיות שהורווחו ברוטו
734,310	-	-	-	451,258	87,412	195,640	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,647,990	-	-	-	1,956,463	1,399,377	9,292,150	פרמיות שהורווחו בשייר
1,346,302	(25,676)	144,378	572	130,824	27,780	1,068,424	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,260,035	-	-	-	-	-	1,260,035	הכנסות מדמי ניהול
362,185	(155,859)	-	341,080	78,190	15,783	82,991	הכנסות מעמלות
43,106	(3,993)	9,764	35,565	1,770	-	-	הכנסות אחרות
15,659,618	(185,528)	154,142	377,217	2,167,247	1,442,940	11,703,600	סך כל ההכנסות
12,339,759	(1,200)	-	-	1,687,164	921,608	9,732,187	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
329,431	-	-	-	201,207	51,312	76,912	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
12,010,328	(1,200)	-	-	1,485,957	870,296	9,655,275	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,772,956	(153,878)	-	152,115	479,095	433,240	862,384	הוצאות הנהלה וכלליות
915,372	(12,732)	41,997	157,189	54,025	76,388	598,505	הוצאות אחרות
41,903	-	1,562	4,746	8,480	-	27,115	הוצאות מימון
174,272	(15,737)	171,089	384	4,445	401	13,690	
14,914,831	(183,547)	214,648	314,434	2,032,002	1,380,325	11,156,969	סך כל ההוצאות
24,052	-	12,669	58	564	-	10,761	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
768,839	(1,981)	(47,837)	62,841	135,809	62,615	557,392	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(669,677)	-	(219,958)	686	(141,840)	(34,053)	(274,512)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
99,162	(1,981)	(267,795)	63,527	(6,031)	28,562	282,880	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 110,541 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 29,229 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 16,089 אלפי ש"ח.)

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות		מגזרי פעילות אחרים		בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		למגזרי פעילות	לא מיוחס	אחרים	ביטוח כללי אלפי ש"ח			
12,622,168	-	-	-	-	2,380,841	1,325,697	8,915,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
769,593	-	-	-	-	482,625	114,348	172,620	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	-	-	-	-	1,898,216	1,211,349	8,743,010	פרמיות שהורווחו בשייר
9,548,214	(24,383)	171,938	76	138,366	210,420	210,420	9,051,797	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,872,811	-	-	-	-	-	-	1,872,811	הכנסות מדמי ניהול
332,578	(168,658)*	-	336,772	74,967	27,980	27,980	61,517	הכנסות מעמלות
37,665	(6,329)	6,631	35,794	1,569	-	-	-	הכנסות אחרות
23,643,843	(199,370)	178,569	372,642	2,113,118	1,449,749	1,449,749	19,729,135	סך כל ההכנסות
20,780,873	(1,200)	-	-	1,826,649	1,019,380	1,019,380	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
411,019	-	-	-	254,131	78,004	78,004	78,884	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
20,369,854	(1,200)	-	-	1,572,518	941,376	941,376	17,857,160	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,659,435	(165,538)	-	132,328	464,199	385,485	385,485	842,961	הוצאות הנהלה וכלליות
932,054	(15,358)	45,307	176,422	50,713	75,926	75,926	599,044	הוצאות אחרות
26,647	-	1,322	4,703	9,955	-	-	10,667	הוצאות מימון
129,343	(14,154)	131,502	410	(2,383)	327	327	13,641	
23,117,333	(196,250)	178,131	313,863	2,095,002	1,403,114	1,403,114	19,323,473	סך כל ההוצאות
40,560	-	21,196	198	882	-	-	18,284	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
567,070	(3,120)	21,634	58,977	18,998	46,635	46,635	423,946	רווח לפני מסים על ההכנסה
370,122	-	138,174	660	88,113	10,552	10,552	132,623	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
937,192	(3,120)	159,808	59,637	107,111	57,187	57,187	556,569	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 121,226 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 26,019 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 21,413 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	מגזרי פעילות			בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		לא מיוחס למגזרי פעילות	אחרים	ביטוח כללי אלפי ש"ח			
11,194,490	-	-	-	2,182,472	1,177,180	7,834,838	פרמיות שהורווחו ברוטו
708,795	-	-	-	453,731	67,303	187,761	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,485,695	-	-	-	1,728,741	1,109,877	7,647,077	פרמיות שהורווחו בשייר
4,929,860	(21,228)	123,462	964	113,138	98,912	4,614,612	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,457,252	-	-	-	-	-	1,457,252	הכנסות מדמי ניהול
315,127	(152,817)*	-	306,331	68,215	10,633	82,765	הכנסות מעמלות
65,098	(6,522)	6,405	28,216	14,874	-	22,125	הכנסות אחרות
17,253,032	(180,567)	129,867	335,511	1,924,968	1,219,422	13,823,831	סך כל ההכנסות
14,752,307	(2,249)	-	-	1,783,574	843,569	12,127,413	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
335,885	-	-	-	213,430	47,565	74,890	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
14,416,422	(2,249)	-	-	1,570,144	796,004	12,052,523	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,584,005	(147,884)	-	130,663	453,802	345,678	801,746	הוצאות הנהלה וכלליות
858,549	(12,582)	48,985	157,981	45,655	71,520	546,990	הוצאות אחרות
48,489	(1,951)	2,079	8,563	14,034	-	25,764	הוצאות מימון
103,657	(10,968)	101,755	345	2,687	-	9,838	
17,011,122	(175,634)	152,819	297,552	2,086,322	1,213,202	13,436,861	סך כל ההוצאות
58,657	-	22,738	835	5,435	-	29,649	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
300,567	(4,933)	(214)	38,794	(155,919)	6,220	416,619	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(89,888)	-	(6,097)	(257)	(22,110)	(3,372)	(58,052)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
210,679	(4,933)	(6,311)	38,537	(178,029)	2,848	358,567	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 105,977 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 27,712 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 19,128 אלפי ש"ח.

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
9,487,790	-	-	9,487,790	פרמיות שהורוחו ברוטו
195,640	-	-	195,640	פרמיות שהורוחו על ידי מבטחי משנה
9,292,150	-	-	9,292,150	פרמיות שהורוחו בשייר
1,068,424	1,735	6,630	1,060,059	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,260,035	112,207	346,619	801,209	הכנסות מדמי ניהול
82,991	-	-	82,991	הכנסות מעמלות
-	-	-	-	הכנסות אחרות
11,703,600	113,942	353,249	11,236,409	סך כל ההכנסות
9,732,187	-	-	9,732,187	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
76,912	-	-	76,912	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
9,655,275	-	-	9,655,275	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
862,384	49,515	127,350	685,519	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
598,505	55,134	174,308	369,063	הוצאות הנהלה וכלליות
27,115	27,115	-	-	הוצאות אחרות
13,690	-	-	13,690	הוצאות מימון
11,156,969	131,764	301,658	10,723,547	סך כל ההוצאות
10,761	-	-	10,761	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
557,392	(17,822)	51,591	523,623	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(274,512)	(1,148)	(4,548)	(268,816)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
282,880	(18,970)	47,043	254,807	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
8,915,630	-	-	8,915,630	פרמיות שהורוחו ברוטו
172,620	-	-	172,620	פרמיות שהורוחו על ידי מבטחי משנה
8,743,010	-	-	8,743,010	פרמיות שהורוחו בשייר
9,051,797	903	2,882	9,048,012	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,872,811	114,430	347,024	1,411,357	הכנסות מדמי ניהול
61,517	-	-	61,517	הכנסות מעמלות
-	-	-	-	הכנסות אחרות
19,729,135	115,333	349,906	19,263,896	סך כל ההכנסות
17,936,044	-	-	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
78,884	-	-	78,884	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
17,857,160	-	-	17,857,160	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
842,961	45,860	154,284	642,817	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
599,044	56,699	172,734	369,611	הוצאות הנהלה וכלליות
10,667	10,667	-	-	הוצאות אחרות
13,641	-	-	13,641	הוצאות מימון
19,323,473	113,226	327,018	18,883,229	סך כל ההוצאות
18,284	-	-	18,284	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
423,946	2,107	22,888	398,951	רווח לפני מסים על ההכנסה
132,623	629	1,647	130,347	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
556,569	2,736	24,535	529,298	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,834,838	-	-	7,834,838	פרמיות שהורוחו ברוטו
187,761	-	-	187,761	פרמיות שהורוחו על ידי מבטחי משנה
7,647,077	-	-	7,647,077	פרמיות שהורוחו בשייר
4,614,612	1,613	4,029	4,608,970	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,457,252	118,341	343,713	995,198	הכנסות מדמי ניהול
82,765	-	-	82,765	הכנסות מעמלות
22,125	-	-	22,125	הכנסות אחרות
13,823,831	119,954	347,742	13,356,135	סך כל ההכנסות
12,127,413	-	-	12,127,413	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
74,890	-	-	74,890	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,052,523	-	-	12,052,523	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
801,746	46,248	151,544	603,954	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
546,990	55,861	153,669	337,460	הוצאות הנהלה וכלליות
25,764	25,764	-	-	הוצאות אחרות
9,838	-	-	9,838	הוצאות מימון
13,436,861	127,873	305,213	13,003,775	סך כל ההוצאות
29,649	-	-	29,649	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
416,619	(7,919)	42,529	382,009	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(58,052)	(168)	745	(58,629)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
358,567	(8,087)	43,274	323,380	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים*	סה"כ
506,746	930,429	624,043	340,911	2,402,129
11,222	5,824	324,785	115,254	457,085
495,524	924,605	299,258	225,657	1,945,044
12,514	(10,245)	210	8,940	11,419
508,038	914,360	299,468	234,597	1,956,463
63,786	14,012	8,982	44,044	130,824
-	92	64,047	14,051	78,190
883	193	85	609	1,770
572,707	928,657	372,582	293,301	2,167,247
497,514	635,044	246,982	307,624	1,687,164
1,385	2,386	111,323	86,113	201,207
496,129	632,658	135,659	221,511	1,485,957
59,651	186,934	160,311	72,199	479,095
13,106	16,364	13,219	11,336	54,025
2,161	4,032	1,303	984	8,480
774	199	2,920	552	4,445
571,821	840,187	313,412	306,582	2,032,002
281	62	27	194	564
1,167	88,532	59,197	(13,087)	135,809
(70,722)	(15,503)	(6,802)	(48,813)	(141,840)
(69,555)	73,029	52,395	(61,900)	(6,031)
2,210,305	541,788	560,178	1,852,765	5,165,036
2,080,597	539,869	238,068	1,465,186	4,323,720

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים *	סה"כ
428,569	743,904	678,869	350,667	2,202,009
11,197	7,268	379,985	108,490	506,940
417,372	736,636	298,884	242,177	1,695,069
84,290	143,300	(6,364)	(18,079)	203,147
501,662	879,936	292,520	224,098	1,898,216
67,495	18,316	4,133	48,422	138,366
-	297	63,620	11,050	74,967
747	203	83	536	1,569
569,904	898,752	360,356	284,106	2,113,118
573,158	671,636	303,358	278,497	1,826,649
16,611	2,916	181,356	53,248	254,131
556,547	668,720	122,002	225,249	1,572,518
60,134	174,728	163,837	65,500	464,199
12,817	13,604	13,219	11,073	50,713
2,539	4,275	1,736	1,405	9,955
508	145	(3,405)	369	(2,383)
632,545	861,472	297,389	303,596	2,095,002
420	114	47	301	882
(62,221)	37,394	63,014	(19,189)	18,998
41,936	11,376	4,718	30,083	88,113
(20,285)	48,770	67,732	10,894	107,111
2,186,592	522,229	598,066	1,754,555	5,061,442
1,998,504	519,145	228,875	1,435,461	4,181,985

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים*	סה"כ
פרמיות ברוטו	558,375	661,471	336,160	2,440,694
פרמיות ביטוח משנה	10,951	370,750	84,804	471,963
פרמיות בשייר	547,424	290,721	251,356	1,968,731
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר	(45,737)	(9,883)	(9,972)	(239,990)
פרמיות שהורווחו בשייר	501,687	280,838	241,384	1,728,741
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון הכנסות מעמלות הכנסות אחרות	54,711	7,169	40,869	113,138
	-	59,302	8,749	68,215
	8,234	598	4,891	14,874
סך כל ההכנסות	564,632	347,907	295,893	1,924,968
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	569,068	250,756	348,630	1,783,574
	13,565	117,048	77,084	213,430
	555,503	133,708	271,546	1,570,144
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	61,364	158,908	64,645	453,802
הוצאות הנהלה וכלליות	13,599	12,420	7,833	45,655
הוצאות אחרות	3,902	2,073	1,791	14,034
הוצאות מימון	437	1,825	329	2,687
סך כל ההוצאות	634,805	308,934	346,144	2,086,322
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	2,670	263	1,995	5,435
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה	(67,503)	39,236	(48,256)	(155,919)
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה	(10,865)	(1,070)	(8,115)	(22,110)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה	(78,368)	38,166	(56,371)	(178,029)
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016	2,212,892	548,718	1,685,795	5,109,384
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2016	1,964,127	225,064	1,384,014	4,231,354

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר

ליום 31 בדצמבר 2018							
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
804,497	-	232,550	102,610	188,749	-	280,588	נכסים
2,022,770	(75,187)	-	-	190,534	538,488	1,368,935	נכסים בלתי מוחשיים
151,097	-	71,303	1,062	5,722	-	73,010	הוצאות רכישה נדחות
6,230,525	-	-	-	-	131,512	6,099,013	השקעות בחברות כלולות
691,846	-	13,394	-	122,192	23,800	532,460	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
999,443	-	-	-	841,316	46,523	111,604	נדל"ן להשקעה - אחר
735,878	-	-	-	419,205	42,902	273,771	נכסי ביטוח משנה
							פרמיות לגביה
86,245,691	-	-	-	-	1,762,138	84,483,553	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
11,345,221	-	5,169,197	1,216	2,106,945	138,499	3,929,364	השקעות פיננסיות אחרות:
24,661,318	-	526,613	4,973	754,071	827,718	22,547,943	נכסי חוב סחירים
883,652	-	227,913	1	185,079	16,153	454,506	נכסי חוב שאינם סחירים
2,762,813	-	611,822	681	516,219	56,214	1,577,877	מניות
39,653,004	-	6,535,545	6,871	3,562,314	1,038,584	28,509,690	אחרות
10,564,992	-	-	-	-	223,002	10,341,990	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
2,653,438	-	795,685	83,037	635,459	46,693	1,092,564	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,848,739	(1,311,264)	1,295,713	125,589	269,883	260,241	2,208,577	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
153,601,920	(1,386,451)	8,944,190	319,169	6,235,374	4,113,883	135,375,755	סך כל הנכסים
104,799,754	-	-	-	-	2,005,229	102,794,525	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
35,661,315	-	-	-	5,165,036	1,299,590	29,196,689	התחייבויות
103,407,760	-	-	-	-	2,182,812	101,224,948	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
6,507,240	-	5,171,062	1,381	35,473	39,655	1,259,669	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
2,436,142	(1,336,958)	309,587	317,788	1,034,865	53,338	2,057,522	התחייבויות פיננסיות
148,012,457	(1,336,958)	5,480,649	319,169	6,235,374	3,575,395	133,738,828	התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017							
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
825,457	-	211,564	108,961	197,229	-	307,703	נכסים
1,963,402	(73,206)	-	-	204,935	495,994	1,335,679	נכסים בלתי מוחשיים
347,650	-	183,226	1,380	4,750	-	158,294	הוצאות רכישה נדחות
5,992,310	-	-	-	-	125,377	5,866,933	השקעות בחברות כלולות
645,627	-	6,071	-	117,903	19,098	502,555	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,035,690	-	-	-	879,457	44,916	111,317	נדל"ן להשקעה - אחר
765,307	-	-	-	401,762	47,059	316,486	נכסי ביטוח משנה
							פרמיות לגביה
85,292,178	-	-	-	-	1,730,088	83,562,090	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
10,933,555	-	4,935,157	1,262	2,234,663	109,358	3,653,115	השקעות פיננסיות אחרות:
23,541,114	(100,000)	366,714	5,894	631,240	680,587	21,956,679	נכסי חוב סחירים
1,047,120	-	252,805	1	222,797	16,903	554,614	נכסי חוב שאינם סחירים
2,485,244	-	489,832	703	471,377	45,026	1,478,306	מניות
38,007,033	(100,000)	6,044,508	7,860	3,560,077	851,874	27,642,714	אחרות
8,497,605	-	-	-	-	177,796	8,319,809	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
2,264,765	-	466,744	97,070	332,859	47,981	1,320,111	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,349,816	(1,142,454)	1,337,693	149,728	86,358	211,065	707,426	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
146,986,840	(1,315,660)	8,249,806	364,999	5,785,330	3,751,248	130,151,117	נכסים אחרים
100,525,815	-	-	-	-	1,916,353	98,609,462	סך כל הנכסים
							סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
							התחייבויות
34,944,200	-	-	-	5,061,442	1,089,689	28,793,069	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
99,893,609	-	-	-	-	2,090,217	97,803,392	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,720,568	(100,000)	3,623,925	101,296	5,781	3,411	86,155	התחייבויות פיננסיות
2,946,472	(1,167,471)	1,180,670	263,703	718,107	71,937	1,879,526	התחייבויות אחרות
141,504,849	(1,267,471)	4,804,595	364,999	5,785,330	3,255,254	128,562,142	סך כל ההתחייבויות

א. הרכב

מוניטין	תיקי ביטוח לשווי	דמי ניהול עתידיים	תוכנות מחשב אלפי ש"ח	תיק לקוחות	אחר	סה"כ
646,959	740,502	139,890	1,352,079	81,115	17,407	2,977,952
-	437	-	118,458	-	-	118,895
-	(1,334)	-	(61,917)	-	-	(63,251)
646,959	739,605	139,890	1,408,620	81,115	17,407	3,033,596
-	2,018	-	134,196	-	-	136,214
-	(1,296)	-	(23,604)	-	-	(24,900)
646,959	740,327	139,890	1,519,212	81,115	17,407	3,144,910
128,267	725,655	104,853	1,113,192	42,401	11,419	2,125,787
-	3,720	4,832	120,278	9,955	983	139,768
5,835	-	-	-	-	-	5,835
-	(1,334)	-	(61,917)	-	-	(63,251)
134,102	728,041	109,685	1,171,553	52,356	12,402	2,208,139
-	3,713	4,429	115,864	8,480	983	133,469
22,736	-	-	-	-	-	22,736
-	(327)	-	(23,604)	-	-	(23,931)
156,838	731,427	114,114	1,263,813	60,836	13,385	2,340,413
490,121	8,900	25,776	255,399	20,279	4,022	804,497
512,857	11,564	30,205	237,067	28,759	5,005	825,457

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2017
רכישות ופיתוח עצמי⁽¹⁾
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
רכישות ופיתוח עצמי⁽¹⁾
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

הפחתה שנצברה והפסדים מירידות ערך שנצברו

יתרה ליום 1 בינואר 2017
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

ערך בספרים נטו

ביום 31 בדצמבר 2018

ביום 31 בדצמבר 2017

⁽¹⁾ בגין תוכנות מחשב נכללו סכומים בגין פיתוח עצמי בשנים 2018 ו-2017 בסך של כ- 104 מיליון ש"ח ובסך של כ- 90 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין ליום 31 בדצמבר 2018 הוקצה המוניטין ליחידות מניבות המזומנים הבאות: פנסיה, גמל, ביטוח כללי וסוכנויות ביטוח.

להלן הערך בספרים של המוניטין שהוקצה ליחידות מניבות המזומנים הבאות:

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
190,866	190,866	פנסיה
86,307	63,621	גמל
168,470	168,470	ביטוח כללי
67,214	67,164	סוכנויות ביטוח
<u>512,857</u>	<u>490,121</u>	

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין נבחן הסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים לה הוקצה המוניטין ביחס לערכה בספרים. ככל שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים עולה על ערכה בספרים, היחידה והנכסים שהוקצו לה יחשבו כבלתי פגומים בערכם.

הסכום בר ההשבה של יחידת הפנסיה נקבע על בסיס תחזית הכנסות בניכוי הוצאות צפויות מתיק הפנסיה הקיים על בסיס הערך הגלום של תיק זה, בהתאמה לשיעורי היוון ותשואה כלכליים. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות בין היתר הנחות בגין שיעורי דמי הניהול הצפויים, ביטולים, הוצאות תפעול, עמלות ותשואת תיק ההשקעות, הנקבעות מדי שנה על-ידי הנהלת הקבוצה על-פי הסביבה העסקית ורמת התחרות בענף, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים. הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרים המזומנים העתידי הנגזר ממכלול הפעילויות של היחידה. ליום 31 בדצמבר 2018, נמצא כי הערך בספרים של יחידת הגמל אשר מורכב בעיקר ממוניטין, דמי ניהול עתידיים והוצאות רכישה נדחות, היה גבוה מסכום בר ההשבה שלה שהינו 144,591 אלפי ש"ח. לפיכך, הוכר הפסד מירידת ערך בסך 22,686 אלפי ש"ח (בשנת 2017 - 5,835 אלפי ש"ח). הפסד מירידת הערך כאמור יוחס למוניטין. ירידת הערך בשנת הדוח נובעת בעיקרה מעלייה בשיעור ריבית ההיוון. בנוסף חלו מספר שינויים בפרמטרים העסקיים שהיו בעלי השפעה מקזזת בחלקה ובהם עליה בצבירה נטו בהון העמיתים, שחיקה בשיעור דמי הניהול ועליה בהוצאות.

הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של ענפי הביטוח הכללי. הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידות סוכנויות ביטוח התבסס על שווי השימוש שלהן ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים בכל יחידה. ליום 31 בדצמבר 2018, הוכר הפסד מירידת ערך בסכום שאינו מהותי. ליום 31 בדצמבר 2017, הסכום בר ההשבה של כל יחידה עולה על הערך בספרים של כל אחת מהיחידות.

ירידות הערך נכללות בסעיף הוצאות אחרות.

מדידות השווי ההוגן מסווגות ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן. להגדרת הרמות השונות בהיררכיה ראה באור 7.יא. בדבר קביעת השווי ההוגן.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר (המשך)

הנחות המפתח ששימשו בחישוב הסכום בר ההשבה

החישוב של ברות ההשבה של יחידת הפנסיה מתבסס בין היתר על ההנחות העיקריות הבאות:
תשואה עתידית על הנכסים לפי שקלול של אג"ח מיועדות וריבית ריאלית חסרת סיכון בתוספת 1%.
שיעור ריבית היוון ריאלי לאחר מס כ- 8%.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:
שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ-13.6% ולאחר מס כ-9.8% (בשנת 2017 שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-13% ולאחר מס כ-9%). שיעור זה נקבע בהתבסס על מודל W.A.C.C, על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

שיעור צמיחה ריאלי לטווח ארוך כ-1% (בשנת 2017 שיעור צמיחה נומינלי לטווח ארוך כ-2%). שיעור זה נקבע בהתבסס על שיעור הצמיחה הממוצע לטווח ארוך המקובל בפעילות מסוג זה.
תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של 5 שנים.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:
שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-16.7% ולאחר מס כ-11% (בשנת 2017 שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-15.3% ולאחר מס כ-10%), תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של חמש שנים, יחס נזק כולל בענפי הביטוח הכללי השונים של כ-89%-133% (בשנת 2017 כ-82.9%-130.5%), שיעור צמיחת פרמיות בביטוח רכב חובה ורכוש כ-2% ושיעור צמיחת פרמיות ביתר הענפים כ-3% (בשנת 2017 כ-2% בביטוח רכב חובה ורכוש וכ-3% ביתר הענפים), שיעור צמיחה נומינלי של הרווח הביטוחי הנקי לטווח ארוך כ-1.5% (בשנת 2017 כ-1.5%).

החישוב של הסכום בר ההשבה של סוכנויות הביטוח מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:
ממוצע שיעור הריבית להיוון לפני מס כ-16.5% ולאחר מס כ-12.7% (בשנת 2017 כ-16.4% לפני מס וכ-12.6% לאחר מס), ושיעור הצמיחה לטווח ארוך בעיקר כ-0%-2.5% (בשנת 2017 כ-1%-2.5%).
שיעורים אלה נקבעו על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
1,058,395	1,108,071
218,418	201,485
1,276,813	1,309,556
481,654	522,680
204,935	190,534
1,963,402	2,022,770

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
ביטוח חיים
פנסיה וגמל

ביטוח בריאות
ביטוח כללי

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות

סה"כ	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			יתרה ליום 1 בינואר 2017
		סה"כ	פנסיה וגמל	ביטוח חיים	
		אלפי ש"ח			
1,688,866	433,576	1,255,290	236,709	1,018,581	
292,038	114,205	177,833	32,245	145,588	תוספות עמלות רכישה
161,763	61,079	100,684	12,424	88,260	הוצאות רכישה אחרות
453,801	175,284	278,517	44,669	233,848	סך הכל תוספות
230,466	89,205	141,261	20,208	121,053	הפחתה שוטפת
153,734	38,001	115,733	42,752	72,981	הפחתה בגין ביטולים
1,758,467	481,654	1,276,813	218,418	1,058,395	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
333,851	128,085	205,766	24,419	181,347	תוספות עמלות רכישה
166,415	59,416	106,999	12,073	94,926	הוצאות רכישה אחרות
500,266	187,501	312,765	36,492	276,273	סך הכל תוספות
240,594	95,019	145,575	22,021	123,554	הפחתה שוטפת
185,903	51,456	134,447	31,404	103,043	הפחתה בגין ביטולים
1,832,236	522,680	1,309,556	201,485	1,108,071	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

א. הרכב ותנועה

סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים ותוכנה	קרקע ובנייני משרדים	שנת 2018						
							אלפי ש"ח					
							עלות					
1,174,053	13,640	203,602	732	211,144	744,935	עלות ליום 1 בינואר 2018						
26,991	389	2,649	31	19,450	4,472	תוספות במשך השנה						
(10,409)	(477)	(860)	(56)	(8,959)	(57)	גריעות במשך השנה						
1,190,635	13,552	205,391	707	221,635	749,350	עלות ליום 31 בדצמבר 2018						
פחת שנצבר												
554,930	9,642	142,962	222	181,510	220,594	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2018						
51,443	646	9,048	85	15,355	26,309	תוספות במשך השנה						
(10,225)	(477)	(757)	(33)	(8,951)	(7)	גריעות במשך השנה						
596,148	9,811	151,253	274	187,914	246,896	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2018						
594,487	3,741	54,138	433	33,721	502,454	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018						

באור 6 - רכוש קבוע (המשך)

א. הרכב ותנועה (המשך)

שנת 2017						
סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים ותוכנה	קרקע ובנייני משרדים	
אלפי ש"ח						
1,191,177	19,587	203,582	784	220,344	746,880	עלות
27,120	2,248	7,222	474	13,808	3,368	עלות ליום 1 בינואר 2017
(44,244)	(8,195)	(7,202)	(526)	(23,008)	(5,313)	תוספות במשך השנה
1,174,053	13,640	203,602	732	211,144	744,935	גריעות במשך השנה
543,293	17,267	140,437	524	190,335	194,730	עלות ליום 31 בדצמבר 2017
50,981	548	9,466	91	14,179	26,697	פחת שנצבר
(39,344)	(8,173)	(6,941)	(393)	(23,004)	(833)	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2017
554,930	9,642	142,962	222	181,510	220,594	תוספות במשך השנה
619,123	3,998	60,640	510	29,634	524,341	גריעות במשך השנה
						פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2017
						עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2017

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כרכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
513,480	490,928	בבעלות
10,861	11,526	בחכירה מהוונת *
524,341	502,454	

* נכסים בחכירה מהוונת בסך של 11,526 אלפי ש"ח (בשנת 2017 - 10,861 אלפי ש"ח) אשר יתרת תקופת החכירה בגינם עולה על 45 שנה.

ג. מידע נוסף

בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של הנכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2018 הינה בסך של כ- 250 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ- 221 מיליון ש"ח).

בשנת 2018 גרעה הקבוצה רכוש קבוע שהופחת במלואו ואינו משמש את הקבוצה, אשר עלותו המקורית הינה כ- 7 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ- 26 מיליון ש"ח).

א. פרטים בדבר חברות בנות

להלן רשימה של החברות הבנות העיקריות של הקבוצה:

זכויות בעלות של הקבוצה בחברה הבת לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מיקום עיקרי של פעילות החברה	
2017	2018		
%			
100	100	ישראל	מגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
100	100	ישראל	יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
100	100	ישראל	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ
100	100	ישראל	שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ
100	100	ישראל	שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ
73.28	73.28	ישראל	סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ

ב. פרטים בדבר חברות כלולות

1. הרכב החברות הכלולות

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	היקף ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות	זכויות החברה בהון ובהצבעה %	מיקום הפעילות העיקרי	
330,201	330,201	- ⁽²⁾	26.60	ישראל	קניון רמת אביב בע"מ ⁽¹⁾
26,961	26,961	-			חברות כלולות אחרות
357,162	357,162	-			סך הכל
(206,065)	(206,065)	-			סוג כנס המוחזק למכירה ⁽¹⁾
151,097	151,097	-			סך הכל חברות כלולות

ליום 31 בדצמבר 2017

סך הכל	היקף ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות	זכויות החברה בהון ובהצבעה %	מיקום הפעילות העיקרי	
322,205	311,789	10,416 ⁽²⁾	26.60	ישראל	קניון רמת אביב בע"מ
25,445	25,394	51			חברות כלולות אחרות
347,650	337,183	10,467			סך הכל חברות כלולות

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות (המשך)

1. הרכב החברות הכלולות (המשך)

(1) בחודש דצמבר 2013 פורסם החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 ("חוק הריכוזיות"), הקובע, בין היתר, הוראות לעניין הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים, לרבות מבטחים וחברות מנהלות, כגון איסור על מבטח ו/או חברה מנהלת, להחזיק ב-10% או יותר מאמצעי השליטה (לרבות זכויות הצבעה) בתאגיד ריאלי משמעותי מעבר לשש שנים מיום פרסום החוק.

לאור האמור לעיל, ולאור העובדה כי קניון רמת אביב בע"מ (להלן: "הקניון") הינו תאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרת מונח זה בחוק הריכוזיות, ליום 31 בדצמבר 2018 סיווגה החברה סכום של 206,065 אלפי ש"ח (זכויות של 16.6% מהון הקניון) כנכס המוחזק למכירה אשר יימדד החל ממועד זה כנמוך מבין ערכו בספרים לבין שווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. החל ממועד זה החברה לא תרשום את חלקה ברווחי הקניון בגין החלק המוחזק למכירה.

(2) בחודש ספטמבר 2016, העמידה חברה בת של החברה, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, לקניון, הלוואה בסכום של כ-23 מיליון ש"ח. הלוואה ניתנה לקניון על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקתם. הלוואה נשאה ריבית שנתית של 4% ונפרעה מעודפי המזומנים בקניון כפי שהיו מעת לעת. הלוואה נפרעה במלואה במהלך שנת 2018.

(3) ביום 21 במרס 2016 התקשרה החברה עם גורם מפיץ בעסקה למכירת 26,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א של אמות השקעות בע"מ (להלן: "אמות"), שהיוו כ-9.4% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות, והמוחזקות בתיק הנוסטרו של החברה. כפי שנמסר לחברה, הגורם המפיץ התקשר עם צדדים שלישיים לשם מכירת המניות אליהם בעסקאות מחוץ לבורסה. המכירה בוצעה במחיר של 12.68 ש"ח למניה (אקס דיבידנד) ובתמורה כוללת נטו של כ-329 מיליון ש"ח. סך הרווח שרשמה החברה בשנת 2016 הסתכם לכ-33 מיליון ש"ח לפני מס.

ביום המכירה חדלה אמות מלהיות חברה כלולה של החברה ויתרת ההשקעה במניות אמות טופלה כנכס פיננסי המשוערך לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

(4) לפרטים בדבר הלוואות שניתנו לחברות כלולות, ראה באור 2.38 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

2. הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
142,715	142,715	עלות המניות
194,468	214,447	חלק החברה ברווחים ובקרנות הון שנצברו ממועד הרכישה, בניכוי דיבידנדים
10,467	-	השקעות אחרות - שטרי הון והלוואות
<u>347,650</u>	<u>357,162</u>	
<u>6,112</u>	<u>6,112</u>	מוניטין הכלול בהשקעה

3. חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות

הנתונים המוצגים הינם בהתאם לשיעורי ההחזקה בחברות הכלולות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
<u>58,657</u>	<u>40,560</u>	<u>24,052</u>
<u>854</u>	<u>(1,672)</u>	<u>1,493</u>

חלק הקבוצה ברווח הנקי *

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר

* כולל הפחתת הפרשים מקוריים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
אלפי ש"ח						
5,686,004	5,992,310	4,219,985	4,469,114	1,466,019	1,523,196	יתרה ליום 1 בינואר
						<u>תוספות במשך השנה</u>
117,863	138,274	104,454	71,106	13,409	67,168	רכישות
6,512	9,069	6,200	2,756	312	6,313	עלויות והוצאות שהונו
124,375	147,343	110,654	73,862	13,721	73,481	סך הכל תוספות
						<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
-	-	-	-	-	-	סך הכל גריעות
181,931	90,872	138,475	86,335	43,456	4,537	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
<u>5,992,310</u>	<u>6,230,525</u>	<u>4,469,114</u>	<u>4,629,311</u>	<u>1,523,196</u>	<u>1,601,214</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

נדל"ן להשקעה - אחר						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
אלפי ש"ח						
641,395	645,627	488,963	489,843	152,432	155,784	יתרה ליום 1 בינואר
						<u>תוספות במשך השנה</u>
4,454	34,601	3,219	4,775	1,235	29,826	רכישות
28	2,147	6	3	22	2,144	עלויות והוצאות שהונו
4,482	36,748	3,225	4,778	1,257	31,970	סך הכל תוספות
						<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
-	-	-	-	-	-	סך הכל גריעות
(250)	9,471	(2,345)	11,339	2,095	(1,868)	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
<u>645,627</u>	<u>691,846</u>	<u>489,843</u>	<u>505,960</u>	<u>155,784</u>	<u>185,886</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נכסי הנדל"ן להשקעה נמדדים בשווי הוגן ומסווגים לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

ג. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

יחסי הגומלין בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ומדידת השווי הוגן	הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה	טכניקות הערכה לקביעת השווי הוגן	סוג הנכס
<p>אומדן השווי הוגן יגדל אם:</p> <ul style="list-style-type: none"> שווי השוק של תשלומי שכירות יגדל. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> שווי שוק של תשלומי שכירות. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים (6% עד 10%, ממוצע משוקלל 7.18% בשנת 2018 ו-6% עד 10%, ממוצע משוקלל 7.20% בשנת 2017). 	<p>השווי הוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן התזרים התפעולי מהשכרה הנובע מהנכס. הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו לפני מס, המהוונים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה או לחילופין קביעת שיעור היוון המשקף את הסיכון הספציפי.</p> <p>הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי (הפחתה בשיעור ההיוון לשוכרים כדוגמת גוף ממשלתי, גוף מוסדי, שוכרים בעלי עורף פיננסי חזק במיוחד), וכן הערכה כללית לגבי יתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.</p> <p>לעיתים, השווי הוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה במאפייניו ולרבות מיקום, מצב פיסי, ייעוד וכדומה, במידה שקיימות עסקאות כאלו, ולעיתים מתבצע שילוב בין השוואת עסקאות של נכסים דומים לטכניקת היוון הכנסות.</p>	<p>נכסים להשכרה למטרת מסחר/משרדים</p>

ד. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה. יחד עם זאת, יצוין כי שינוי בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה עבור חלק מחוזי הביטוח (חוזים תלויי תשואה) אינו משפיע במלואו על הרווח וההפסד של הקבוצה מכיוון שלגביהם עיקר השינוי בשווי נזקף לזכויות עמיתים.

בניתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים (הניתוח להלן אינו כולל את ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון לגבי נכסים ששווים ההוגן נאמד בגישת ההשוואה לנכסים דומים. שווים של נכסים אלו הינו זניח ביחס לסך השווי של נכסי הנדל"ן להשקעה):

גידול (קיטון) ברווח והפסד לפני מס		גידול (קיטון) בשווי ההוגן ליום 31 בדצמבר		באלפי ש"ח
2017	2018	2017	2018	
(71,807)	(77,422)	(356,135)	(368,280)	עליה של 0.5%
82,592	88,333	408,435	419,477	ירידה של 0.5%

ה. תהליכי הערכה המיושמים בחברה

השווי של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריך חיצוני בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים מתאימים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנכס המוערך. הערכות השווי נבחנו על ידי הגורמים הרלוונטיים בחברה.

ו. התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה

לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ג.

ז. הסדרי חכירה תפעולית

לפרטים בדבר הסדרי חכירה תפעולית בהם הקבוצה משמשת כמחכיר והמסווגים כנדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ה (2) בדבר חכירות.

ח. הכנסות שכירות והוצאות תפעוליות שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
421,107	442,260	461,384
(46,121)	(52,733)	(49,183)
<u>374,986</u>	<u>389,527</u>	<u>412,201</u>

הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה
הוצאות תפעוליות ישירות^(*)

^(*) הוצאות תפעוליות ישירות הנובעות מנדל"ן להשקעה אשר לא הפיק הכנסות שכירות במהלך התקופה אינן מהותיות.

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
3,162,763	3,294,157
3,475,174	3,628,214
<u>6,637,937</u>	<u>6,922,371</u>

בבעלות
בחכירה מהוונת

חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין וברשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, לרוב בשל הסדרי רישום טכניים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה (המשך)

יתרת תקופות החכירה בשנים:

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
304,920	319,810
834,457	932,306
2,335,797	2,376,098
<u>3,475,174</u>	<u>3,628,214</u>

עד 15 שנה
15-50 שנה
מעל 50 שנה
סה"כ

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
5	811
37,262	35,876
21,273	27,926
31,410	31,521
9,094	1,888
354,525	1,555,002
7,240	7,200
71,384	73,559
68,248	61,655
<u>(689)</u>	<u>(851)</u>
<u>599,752</u>	<u>1,794,587</u>

מוסדות ורשויות ממשלתיות
הכנסות לקבל
הוצאות מראש
עובדים
מקדמות לספקים
חייבים בגין ניירות ערך*
מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח
חברות ביטוח ותוכני ביטוח
אחרים**
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל חייבים ויתרות חובה

* כולל בעיקר בטחונות בבנקים בגין פעילות בנגזרים פיננסים.
** לעניין עסקאות עם בעל שליטה ראה באור 3.38 ה-38.ג, עסקאות עם בעל שליטה ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 3.37.ג.

ב. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים

2017	2018
אלפי ש"ח	
(444)	(689)
<u>(245)</u>	<u>(162)</u>
<u>(689)</u>	<u>(851)</u>

יתרה ליום 1 בינואר
שינוי בהפרשה בתקופה
יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 10 - פרמיות לגבייה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
784,912	749,534
<u>(19,605)</u>	<u>(13,656)</u>
<u>765,307</u>	<u>735,878</u>
<u>200,169</u>	<u>186,934</u>

פרמיות לגבייה*
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל פרמיות לגבייה

* כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

לעניין תנאי ההצמדה של הפרמיה לגבייה ראה באור 3.37.ג.

באור 10 - פרמיות לגבייה (המשך)

ב. גיול

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
378,499	378,450	פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם: ללא פיגור בפיגור ^(*)
112,465	151,676	מתחת ל-90 ימים
62,231	53,354	בין 90 ל-180 ימים
209,561	146,451	מעל 180 ימים
762,756	729,931	סך הכל פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם
2,551	5,947	פרמיה לגבייה שערכה נפגם
765,307	735,878	סך הכל פרמיה לגבייה

^(*) כולל סכום של 273,771 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 - 316,486 אלפי ש"ח) חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלה מגובים בעיקרם בערך הפדיון של הפוליסה.

ג. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה

2017	2018	
אלפי ש"ח		
(8,364)	(19,605)	יתרה ליום 1 בינואר
(11,241)	5,949	שינוי בהפרשה בתקופה
(19,605)	(13,656)	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
5,992,310	6,230,525	נדל"ן להשקעה
30,526,127	33,872,015	השקעות פיננסיות
16,088,830	14,778,188	נכסי חוב סחירים
17,711,499	15,388,859	נכסי חוב שאינם סחירים ^(*)
20,965,722	22,206,629	מניות
85,292,178	86,245,691	השקעות פיננסיות אחרות
8,497,605	10,564,992	סך הכל השקעות פיננסיות
743,722	1,758,546	מזומנים ושווי מזומנים
100,525,815	104,799,754	אחר
908,248	912,404	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
1,065,222	1,008,126	^(*) מתוכם נכסי חוב הנמדדים בעלות מופחתת
		שווי הוגן של נכסי חוב הנמדדים בעלות מופחתת

לעניין החשיפה בגין נכסי פוליסות תלויי תשואה ראה באור 1.ב.37.

לעניין פרטים בדבר הצמדה על נכסי חוב ראה באור 1.ד.37.

לעניין ציטוטי המחיר ושיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 1.ו.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
33,872,015	-	4,492,706	29,379,309
13,865,784	3,731,197	10,134,587	-
15,388,859	1,854,124	-	13,534,735
22,206,629	4,528,940	121,425	17,556,264
<u>85,333,287</u>	<u>10,114,261</u>	<u>14,748,718</u>	<u>60,470,308</u>
1,008,126	-	1,008,126	-

השקעות פיננסיות
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווי ההוגן (11 א' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
30,526,127	-	2,622,014	27,904,113
15,180,582	2,634,313	12,546,269	-
17,711,499	2,072,516	-	15,638,983
20,965,722	2,758,254	121,505	18,085,963
<u>84,383,930</u>	<u>7,465,083</u>	<u>15,289,788</u>	<u>61,629,059</u>
1,065,222	-	1,065,222	-

השקעות פיננסיות
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים[⊘]
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווי ההוגן (11 א' לעיל)

[⊘] סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות		נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
	אלפי ש"ח		מניות	אלפי ש"ח
7,465,083	2,758,254	2,072,516	2,634,313	-
185,674	(10,027)	106,935	88,766	-
4,234,113	2,306,201	429,160	1,498,752	-
(696,528)	(525,488)	(156,168)	(14,872)	-
(475,762)	-	-	(475,762)	-
-	-	-	-	-
(598,319)	-	(598,319)	-	-
<u>10,114,261</u>	<u>4,528,940</u>	<u>1,854,124</u>	<u>3,731,197</u>	-
148,957	(23,664)	105,184	67,437	-

יתרה ליום 1 בינואר 2018
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד[⊘]
 השקעות מימושים פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
[⊘] סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2018

המעבר בין הרמות נובע משימוש בתוני שוק נצפים ושאנם נצפים.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות אלפי ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים (**)	נכסי חוב סחירים	
5,316,200	2,127,840	1,618,624	1,569,736	-	יתרה ליום 1 בינואר 2017
					סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד ^(*)
72,657	(5,377)	126,638	(48,604)	-	השקעות מימושים פדיונות
2,624,397	744,577	410,191	1,469,629	-	העברות אל רמה 3
(191,723)	(108,786)	(82,937)	-	-	העברות מתוך רמה 3
(356,448)	-	-	(356,448)	-	
-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	
<u>7,465,083</u>	<u>2,758,254</u>	<u>2,072,516</u>	<u>2,634,313</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
					סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2017 ^(***)
<u>96,135</u>	<u>(5,617)</u>	<u>139,561</u>	<u>(37,809)</u>	<u>-</u>	

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאנים נצפים.
 (***) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.
 (***) הוצג מחדש

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
			אלפי ש"ח	
11,345,221	-	11,345,221	-	נכסי חוב סחירים (א)
24,661,318	24,661,318	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
883,652	-	883,652	-	מניות (ד)
<u>2,762,813</u>	<u>-</u>	<u>2,426,137</u>	<u>336,676</u>	אחרות (ה)
<u>39,653,004</u>	<u>24,661,318</u>	<u>14,655,010</u>	<u>336,676</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
			אלפי ש"ח	
10,933,555	-	10,933,555	-	נכסי חוב סחירים (א)
23,541,114	23,541,114	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,047,120	-	1,047,120	-	מניות (ד)
<u>2,485,244</u>	<u>-</u>	<u>2,357,557</u>	<u>127,687</u>	אחרות (ה)
<u>38,007,033</u>	<u>23,541,114</u>	<u>14,338,232</u>	<u>127,687</u>	סך הכל

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
7,045,799	6,892,312
3,887,756	4,452,909
10,933,555	11,345,221
1,866	37,971

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה - זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
27,710,870	27,357,173	20,811,223	21,247,399
2,386,994	2,518,127	2,162,187	2,399,299
766,342	1,171,490	567,704	1,014,620
3,153,336	3,689,617	2,729,891	3,413,919
30,864,206	31,046,790	23,541,114	24,661,318
		51,640	53,939

אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות *

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות בבנקים

פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

* השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפירעון החוזי.

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב (ריבית אפקטיבית)

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אחוזים	
0.2	0.8
0.9	2.4
3.4	5.3

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

5.1	5.1
2.3	1.8
5.1	5.1

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
-	-	<u>סחירות</u>
983,224	808,792	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו לראשונה
983,224	808,792	זמינות למכירה
		סך הכל מניות סחירות
-	-	<u>שאינן סחירות</u>
63,896	74,860	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
63,896	74,860	זמינות למכירה
		סך הכל מניות שאינן סחירות
<u>1,047,120</u>	<u>883,652</u>	סך הכל מניות
<u>126,193</u>	<u>108,481</u>	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
-	199,893	<u>סחירות</u>
1,758,473	1,425,368	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד מוחזקות למסחר
2,642	34,393	זמינות למכירה
		מכשירים נגזרים (ה1)
1,761,115	1,659,654	סך הכל השקעות פיננסיות סחירות
68,609	47,031	<u>שאינן סחירות</u>
599,084	1,000,769	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
56,436	55,359	זמינות למכירה
		מכשירים נגזרים (ה1)
724,129	1,103,159	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
<u>2,485,244</u>	<u>2,762,813</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
<u>334,817</u>	<u>375,155</u>	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה.1. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים. החשיפה למכשירים נגזרים על ריבית מוצגת במונחי שווי:

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
(151,587)	398,686	מניות
-	312,150	סחורות
(4,302,269)	(4,708,714)	מטבע זר
78	6,357	ריבית
-	(262,769)	אג"ח

ו.1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן שיעורי הריבית הממוצעים המשוקללים עבור נכסי חוב שאינם סחירים הכלולים בכל קבוצת דירוג בהשקעות פיננסיות אחרות^(*):

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
%		
0.1	0.4	AA ומעלה
1.0	2.2	A
4.3	5.4	BBB
4.4	5.3	לא מדורג

^(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

לעניין דרוג פנימי ראה באור 37.ב.4(ב)(1).

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
11,345,221	-	1,431,868	9,913,353	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
883,652	74,860	-	808,792	מניות
2,762,813	1,070,326	32,833	1,659,654	אחרות
<u>14,991,686</u>	<u>1,145,186</u>	<u>1,464,701</u>	<u>12,381,799</u>	סך הכל
31,046,790	662,200	30,384,590	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
10,933,555	-	1,245,907	9,687,648	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
1,047,120	63,896	-	983,224	מניות
2,485,244	671,821	52,308	1,761,115	אחרות
<u>14,465,919</u>	<u>735,717</u>	<u>1,298,215</u>	<u>12,431,987</u>	סך הכל
30,864,206	300,807	30,563,399	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
אלפי ש"ח					
735,717	671,821	63,896	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(59,066)	(59,104)	38	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד
6,686	(2,467)	9,153	-	-	ברווח כולל אחר
599,073	597,300	1,773	-	-	השקעות מימושים
(137,224)	(137,224)	-	-	-	
<u>1,145,186</u>	<u>1,070,326</u>	<u>74,860</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
(52,142)	(52,180)	38	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2018

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	נכסי חוב שאינם סחירים		נכסי חוב סחירים
		מניות	אלפי ש"ח	
576,938	522,907	54,031	-	-
				יתרה ליום 1 בינואר 2017
(56,425)	(55,950)	(475)	-	-
(6,212)	(16,552)	10,340	-	-
221,416	221,416	-	-	-
-	-	-	-	-
735,717	671,821	63,896	-	-
				יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
(56,424)	(55,949)	(475)	-	-
				סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד ברווח כולל אחר השקעות מימושים
				סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2017

ח. גילול השקעות בנכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		אלפי ש"ח	
2017	2018		
20,811,223	21,247,399		אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות
2,713,076	3,399,412		<u>נכסי חוב שערכם לא נפגם</u>
1,403	1,719		ללא פיגור
858	701		<u>בפיגור</u> [*]
3,185	7,999		עד ל-90 ימים
			בין 90 ל-180 ימים
			מעל 180 ימים
2,718,522	3,409,831		סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם
63,009	58,027		<u>נכסי חוב שערכם נפגם</u>
(51,640)	(53,939)		נכסים שערכם נפגם ספציפית, ברוטו ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
11,369	4,088		סך הכל נכסי חוב שערכם נפגם ספציפית
23,541,114	24,661,318		סך הכל נכסי חוב לא סחירים

^{*} בעיקר הלוואות בשעבוד פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או משכנתאות. יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. גילויים נדרשים לפי IFRS9

- הטבלה להלן מציגה את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים ליום 31 בדצמבר 2018, לפי חלוקה לשתי קבוצות:
- נכסים שעומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן (להלן: "קבוצה א").
 - כל יתר הנכסים הפיננסיים (להלן: "קבוצה ב").

ליום 31 בדצמבר 2018		
קבוצה א'	קבוצה ב'	
אלפי ש"ח		
1,008,126	85,333,287	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
-	883,652	השקעות פיננסיות אחרות - מניות
-	2,762,813	השקעות פיננסיות אחרות - אחרות
11,013,108	332,113	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
31,046,790	-	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים ^ט
-	10,564,992	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,653,438	-	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים

^ט כולל אגרות חוב מיועדות.

באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
8,497,605	10,564,992	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
-	-	פקדונות לזמן קצר
<u>8,497,605</u>	<u>10,564,992</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.46% (שנת 2017 כ- 0.11%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ד.37.

באור 13 א - מזומנים ושווי מזומנים - אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
2,264,765	2,653,438	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
-	-	פקדונות לזמן קצר
<u>2,264,765</u>	<u>2,653,438</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.33% (שנת 2017 כ- 0.17%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ג.37.

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		
מונפק (ונפרע)	רשום	מונפק (ונפרע)	רשום	מונפק (ונפרע)	רשום	
אלפי ש"ח						
977	1,062	977	1,062	977	1,062	מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כ"א
185,389	198,938	185,389	198,938	185,389	198,938	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א
<u>186,366</u>	<u>200,000</u>	<u>186,366</u>	<u>200,000</u>	<u>186,366</u>	<u>200,000</u>	

(*) בערכים נומינליים.

ב. ההון המונפק והנפרע

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א		מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א		
אלפי ש"ח ע.ג.	מספר מניות	אלפי ש"ח ע.ג.	מספר מניות	
<u>185,389</u>	<u>185,389,304</u>	<u>977</u>	<u>9,773,357</u>	היתרה בכל אחת מהשנים

ג. המניות מקנות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה

1. מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. חברות הקבוצה, שהינן גופים מוסדיים, כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה").

בחודש נובמבר 2018 קבע דירקטוריון החברה יעד יחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 (להלן - "יעד הון"), ראה סעיף 2 להלן. יעד ההון יעלה בהדרגה בכ- 3% כל שנה, החל מ- 100% נכון ליום 31 בדצמבר 2017, ועד לשיעור של 120% ב-31 בדצמבר, 2024 (תום תקופת הפריסה).

בהתאם לאמור, יעד ההון ליום 31 בדצמבר 2018 נקבע על 103%.

מובהר בזאת כי אין ודאות כי החברה תעמוד ביעד הון זה בכל נקודת זמן.

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

החל משנת 2016 חל על החברה משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בנוסף למשטר ההון הקודם. החל מחודש נובמבר 2018 זהו משטר ההון היחיד החל עליה כמפורט להלן.

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי") שנועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים:

נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017, על נתוני 31 בדצמבר 2016.

ד. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) והון רובד 2, דהיינו, מכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (סך כל אלה: הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון רובד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני).

סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin).

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכוני שוק ואשראי וכן סיכונים תפעוליים.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017, וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכוללים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה - 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי לשנת 2017 ואילך

בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II". בחודש אוגוסט 2018 נשלחו מכתבים למנהלי חברות הביטוח הכוללים הוראות והבהרות בקשר לחוזר זה. החוזר על הבהרותיו יכונה להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר 2017 יפורסם באתר האינטרנט של החברה עד 29 בנובמבר 2018; בגין נתוני דצמבר 2018 עד 15 ביולי 2019 ובגין נתוני 30 ביוני 2019 יפורסם עד 31 בדצמבר 2019. מכאן ואילך יכלול דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה וזאת החל מהדוח על נתוני דצמבר 2018, אימוץ מוקדם אפשרי. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

החברה בחרה להקדים את ביצוע הביקורת וקיבלה, בחודש נובמבר 2018, את אישור הממונה על ביצוע ביקורת לראשונה בגין נתוני 31 בדצמבר 2017. בהתאם לכך החל ממועד קבלת האישור החברה נדרשת לעמוד בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בלבד.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2017, ובהתחשב בהנפקת הון רובד 2 שביצעה החברה ביום 31 בדצמבר 2017 ושתמורתה הופקדה בחברה ונרשמה בדוחות הכספיים ביום 1 בינואר 2018, לחברה עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר. בהתחשב בהוראות המעבר בתקופת הפריסה לחברה עודף הון גם ללא הנפקת הון רובד 2 כאמור.

לעניין הנפקת אגרות חוב סדרה ז' בחודש דצמבר 2018, ופדיון מוקדם של אגרות חוב סדרה א' וסדרה ב' בחודשים ינואר 2019 ודצמבר 2018, בהתאמה, ראה באור 24 להלן.

ד. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי לשנת 2017 ואילך (המשך)

החישוב שערכה החברה כאמור, נבדק על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה, בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. יודגש כי התחזיות וההנחות, שהיוו בסיס להכנת דוח יחס כושר פירעון כלכלי, מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטוארים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

בדוח המיוחד של רואה החשבון המבקר מופנית תשומת הלב לאמור בדוח יחס כושר פירעון בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטורים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

לפרוט נוסף ראה סעיף 3.2 בדוח הדירקטוריון וכן דוח יחס כושר פירעון כלכלי שפורסם באתר האינטרנט של החברה.

3. דרישות ההון מחברות מנהלות בקבוצה כוללות דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. נכון למועד דוח זה חברות אלו עומדות בדרישות תקנות ההון.

4. דיבידנד

בהתאם למכתב הממונה שפורסם בחודש אוקטובר 2017 (להלן - "המכתב"), חברת ביטוח שקיבלה את אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי, תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוצאות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה, ראה סעיף ד.1. לעיל.

בנוסף, על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2017, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום ובהתחשב בהנפקת הון רובד 2 שתמורתה התקבלה ביום 1 בינואר 2018, לחברה יחס כושר פירעון כלכלי הגבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב ליום 31 בדצמבר 2017.

תוצאת החישוב אינה כוללת הנפקת הון רובד 2 (אגרות חוב סדרה ז') בסך כ-705 מיליון ש"ח שבוצעה בדצמבר 2018, פדיון מוקדם של אגרות החוב (סדרה א') שבוצע בינואר 2019 בסך כ-518 מיליון ש"ח ופדיון מוקדם של אגרות החוב (סדרה ב') שבוצע בדצמבר 2018 בסך כ-331 מיליון ש"ח. כמו כן, החישוב אינו כולל את השפעת פעילות החברה ותוצאותיה בשנת 2018 על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות והשפעת אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

5. לפרטים נוספים אודות אגרות החוב ראה באור 24.ה.

באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
28,505,053	28,954,301	107,208	107,852	28,612,261	29,062,153
241,944	191,510	-	-	241,944	191,510
28,746,997	29,145,811	107,208	107,852	28,854,205	29,253,663
61,136	56,974	-	-	61,136	56,974
28,685,861	29,088,837	107,208	107,852	28,793,069	29,196,689
1,049,780	1,255,400	39,909	44,190	1,089,689	1,299,590
4,181,985	4,323,720	879,457	841,316	5,061,442	5,165,036
33,917,626	34,667,957	1,026,574	993,358	34,944,200	35,661,315

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה
 בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
 סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
96,241,067	99,489,410	4,109	3,752	96,245,176	99,493,162
1,704,283	1,880,536	-	-	1,704,283	1,880,536
97,945,350	101,369,946	4,109	3,752	97,949,459	101,373,698
146,067	148,750	-	-	146,067	148,750
97,799,283	101,221,196	4,109	3,752	97,803,392	101,224,948
2,085,210	2,180,479	5,007	2,333	2,090,217	2,182,812
99,884,493	103,401,675	9,116	6,085	99,893,609	103,407,760

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה
 בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
 סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבונוס/מאלוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או בהפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
319,880	298,426	53,790	65,119	373,670	363,545
<u>3,114,085</u>	<u>3,247,357</u>	<u>453,392</u>	<u>452,168</u>	<u>3,567,477</u>	<u>3,699,525</u>
3,433,965	3,545,783	507,182	517,287	3,941,147	4,063,070
<u>1,998,504</u>	<u>2,080,597</u>	<u>188,088</u>	<u>129,708</u>	<u>2,186,592</u>	<u>2,210,305</u>
429,803	439,838	168,286	162,784	598,089	602,622
-	-	-	-	-	-
318,217	338,099	203,989	161,245	522,206	499,344
<u>748,020</u>	<u>777,937</u>	<u>372,275</u>	<u>324,029</u>	<u>1,120,295</u>	<u>1,101,966</u>
4,181,985	4,323,720	879,457	841,316	5,061,442	5,165,036
54,272	44,982	7,967	12,216	62,239	57,198
108,248	100,151	34,448	33,185	142,696	133,336
<u>162,520</u>	<u>145,133</u>	<u>42,415</u>	<u>45,401</u>	<u>204,935</u>	<u>190,534</u>
1,971,380	2,060,955	188,088	129,708	2,159,468	2,190,663
1,408,313	1,439,846	311,127	375,363	1,719,440	1,815,209
<u>639,772</u>	<u>677,786</u>	<u>337,827</u>	<u>290,844</u>	<u>977,599</u>	<u>968,630</u>
<u>4,019,465</u>	<u>4,178,587</u>	<u>837,042</u>	<u>795,915</u>	<u>4,856,507</u>	<u>4,974,502</u>

ענפי רכב חובה וחבויות
 הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
 תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
 סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראה ב.1 להלן)
 מתוך זה סך ההתחייבות בגין ענף רכב חובה
 (ראה ג3 ו-ג4 להלן)
ענפי רכוש ואחרים
 הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
 הפרשה לפרמיה בחסר
 תביעות תלויות
 סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב.2 להלן)
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים
 במגזר ביטוח כללי
הוצאות רכישה נדחות
 ענפי רכב חובה וחבויות
 ענפי רכוש ואחרים
 סך הכל הוצאות רכישה נדחות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות
רכישה נדחות
 רכב חובה
 ענפי חבויות אחרים
 ענפי רכוש ואחרים
 סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי
 הוצאות רכישה נדחות

2. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישוב

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
3,403,355	3,558,163	272,901	353,283	3,676,256	3,911,446
26,359	24,942	376,527	255,586	402,886	280,528
2,588	2,351	7,953	4,544	10,541	6,895
<u>749,683</u>	<u>738,264</u>	<u>222,076</u>	<u>227,903</u>	<u>971,759</u>	<u>966,167</u>
4,181,985	4,323,720	879,457	841,316	5,061,442	5,165,036

הערכות אקטואריות
 סך הכל הערכות אקטואריות ע"י גברת רוני
 גינור אקטוארית ממונה ביטוח כללי
הפרשות על בסיס הערכות אחרות
 הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות
 התלויות הידועות
 תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות
 שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
 הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
 סך הכל ההתחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח
 הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
3,293,003	3,379,693	543,982	499,215	3,836,985	3,878,908	יתרה לתחילת השנה ⁽¹⁾
691,566	758,307	76,206	72,910	767,772	831,217	אומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת ⁽²⁾
8,944	36,995	1,447	5,442	10,391	42,437	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד
15,942	(89,826)	1,539	16,226	17,481	(73,600)	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות ⁽³⁾
716,452	705,476	79,192	94,578	795,644	800,054	סך השינוי בעלות התביעות המצטברת
6,478	9,367	228	35	6,706	9,402	תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה ⁽⁴⁾
623,284	575,001	123,731	88,687	747,015	663,688	בגין שנת חיתום שוטפת
629,762	584,368	123,959	88,722	753,721	673,090	בגין שנות חיתום קודמות
3,379,693	3,500,801	499,215	505,071	3,878,908	4,005,872	סך תשלומים לתקופה ⁽⁵⁾
						יתרה לסוף השנה ⁽¹⁾

הערות

- (1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (2) עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות. עלות התביעות המצטברת מתעדכנת על סמך המודל לאור התפתחות התביעות בפועל.
- (3) הקיטון באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות לשנת 2018, נובע בעיקר מענפים רכב חובה, צד שלישי ומקצועית.
- (4) התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לישוב תביעות בייחוס לשנות החיתום.
- (5) הירידה בתשלומים בברוטו נובעת בעיקר מענף רכב חובה. הירידה במשנה נובעת מקיטון בתשלומי תיק הביטוח של חברת אליהו אשר נרכשו אשתקד.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
770,873	639,772	296,016	337,827	1,066,889	977,599	יתרה לתחילת השנה ⁽¹⁾
817,721	833,282	197,420	114,875	1,015,141	948,157	אומדן עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח ⁽²⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ⁽³⁾
(16,777)	(64,965)	(13,148)	(1,166)	(29,925)	(66,131)	תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה ⁽⁴⁾
575,293	559,636	67,667	50,649	642,960	610,285	בגין אירועים של שנת הדוח
213,685	188,799	85,393	105,804	299,078	294,603	בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
788,978	748,435	153,060	156,453	942,038	904,888	סך תשלומים
(132,845)	18,132	10,599	(4,239)	(122,246)	13,893	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות ⁽⁶⁾
(10,222)	-	-	-	(10,222)	-	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר ⁽⁵⁾
639,772	677,786	337,827	290,844	977,599	968,630	יתרה לסוף השנה ⁽¹⁾

הערות

- (1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (2) עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
- (3) הירידה בעלות התביעות לשנת נזק 2018 בברוטו ובמשנה נובעת מתביעות אשתקד בענפי ההנדסי אשר מכוסות ברובן בביטוח משנה. הגידול בשייר נובע מגידול בעלות התביעות בענפי דירות.
- (4) השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת נובע בעיקרו מענף רכב ודירות בו חלה התפתחות חיובית של ניסיון התביעות.
- (5) התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן בייחוס לשנות הנזק.
- (6) הגידול בתשלומים נובע מעליה בהיקף העסקים בעיקר בענף רכב רכוש.
- (7) אין הפרשה לפרמיה בחסר בשנים 2018 ו-2017 עקב שיפור בתוצאות החיתומיות.
- (8) בשנת הדוח אין שינוי מהותי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. הקיטון בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה אשתקד נובע בעיקרו מענף רכב רכוש עקב רישום קולקטיב עובדי המדינה ביום האחרון של שנת 2016 על פי תנאי המכרז.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	שנת חיתום									
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018									
	9,367	6,556	8,124	6,969	6,568	6,476	4,900	5,769	6,139	9,482
		68,442	83,822	62,460	58,037	41,996	28,005	27,510	31,059	47,077
			233,886	190,220	163,361	144,867	75,269	66,126	75,222	88,969
				297,608	277,033	242,542	139,952	119,899	131,312	137,157
					348,011	326,972	190,160	186,659	178,639	198,099
						382,154	251,938	244,017	229,728	242,044
							293,609	297,382	275,007	301,790
								324,912	310,590	336,324
									329,753	363,643
										372,189
	758,307	699,840	866,977	702,764	679,122	655,545	392,236	393,911	397,979	455,208
		680,185	860,314	732,234	705,010	691,262	397,154	392,377	399,717	460,210
			870,126	734,106	689,395	631,736	412,814	408,274	407,639	471,926
				754,183	721,155	670,012	395,962	397,462	392,863	442,684
					711,139	691,365	401,766	409,074	402,981	425,887
						647,822	426,653	408,208	404,559	411,615
							418,049	408,772	408,772	427,906
								409,017	398,447	431,966
									390,557	422,220
										414,246
	(60,026)	19,655	(3,149)	(51,419)	(6,129)	(16,086)	(22,087)	(11,555)	2,306	28,438
	(1.15%)	2.81%	(0.36%)	(7.32%)	(0.87%)	(2.55%)	(5.58%)	(2.91%)	0.59%	6.42%
	6,053,631	758,307	680,185	870,126	754,183	711,139	647,822	418,049	409,017	390,557
	2,659,931	9,367	68,442	233,886	297,608	348,011	382,154	293,609	324,912	329,753
	3,393,700	748,940	611,743	636,240	456,575	363,128	265,668	124,440	84,105	60,804
	103,344									42,057
	3,757									
	3,500,801									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2018

⁽¹⁾ הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.38.

⁽⁴⁾ נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והורג מהמשולשים. ראה באור 2.38.

הערות

* רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

*** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימת.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

3ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	שנת חיתום									
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018										
	7,008	4,878	5,456	5,170	3,569	3,643	2,950	3,781	3,853	7,066
		53,057	66,260	46,337	42,404	26,827	15,672	13,603	16,120	33,891
			185,503	149,535	126,104	105,504	44,818	35,972	41,773	62,116
				226,643	206,149	178,284	84,688	60,943	71,608	94,055
					252,819	236,562	113,372	101,730	98,051	132,852
						273,424	155,306	134,955	134,728	164,179
							184,424	172,426	162,695	209,759
								186,193	178,928	234,192
									187,471	251,256
										255,038
	506,594	419,320	570,184	456,328	480,057	487,222	244,312	244,624	254,748	313,703
		399,297	566,909	475,416	485,071	503,656	247,764	243,242	250,795	314,646
			579,783	467,988	436,541	513,564	254,339	249,582	255,527	323,770
				504,240	471,719	440,595	211,935	223,009	233,794	289,695
					467,828	464,645	222,705	206,434	226,182	272,508
						441,169	247,680	216,031	205,435	261,567
							245,962	216,601	218,116	272,198
								218,063	211,840	282,294
									207,031	279,713
										272,721
66,806	20,023	(9,599)	(47,912)	17,243	72,395	(34,027)	4,946	26,763	16,974	
1.96%	4.78%	(1.68%)	(10.50%)	3.55%	14.10%	(16.06%)	2.22%	11.45%	5.86%	
3,842,688	506,594	399,297	579,783	504,240	467,828	441,169	245,962	218,063	207,031	272,721
1,811,580	7,008	53,057	185,503	226,643	252,819	273,424	184,424	186,193	187,471	255,038
2,031,108	499,586	346,240	394,280	277,597	215,009	167,745	61,538	31,870	19,560	17,683
60,028										
99,527										
2,190,663										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2018

⁽¹⁾ הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.ה.38.

נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והורג מהמשולשים. ראה באור 2.ה.38.

הערות

* רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

*** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימות.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	שנת חיתום									
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018									
	7,008	4,818	5,456	5,170	3,569	3,643	2,950	3,781	3,853	7,066
		52,997	66,260	46,337	42,404	26,827	15,672	13,603	16,120	33,891
			185,503	149,535	126,104	105,504	44,818	35,972	41,773	62,116
				226,643	206,149	178,283	84,688	60,943	71,608	94,055
					252,819	237,132	113,372	101,730	98,051	132,852
						273,995	155,390	134,956	132,634	164,179
							186,407	172,430	159,648	209,759
								185,823	175,557	234,192
									184,330	251,557
										256,020
	503,886	416,620	567,032	447,483	472,101	480,543	239,957	239,528	248,867	306,866
		396,529	562,744	472,263	460,450	492,707	241,875	237,576	245,003	307,581
			575,721	465,346	433,388	449,442	248,273	243,745	249,560	316,493
				501,531	469,078	437,123	210,226	221,411	230,089	284,559
					465,119	461,574	221,309	204,820	224,579	269,675
						438,197	245,797	217,615	203,342	259,652
							245,236	217,202	216,006	271,732
								217,693	208,913	282,954
									203,890	280,286
										273,704
(30,308)		20,091	(8,689)	(54,048)	(4,669)	11,245	(35,010)	3,718	26,199	10,855
(0.92%)		4.82%	(1.53%)	(12.08%)	(1.01%)	2.50%	(16.65%)	1.68%	11.39%	3.81%
3,821,506	503,886	396,529	575,721	501,531	465,119	438,197	245,236	217,693	203,890	273,704
1,811,545	7,008	52,997	185,503	226,643	252,819	273,995	186,407	185,823	184,330	256,020
2,009,961	496,878	343,532	390,218	274,888	212,300	164,202	58,829	31,870	19,560	17,684
47,749										
3,245										
2,060,955										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2018

⁽¹⁾ הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.38.

⁽⁴⁾ נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והורג מהמשולשים. ראה באור 2.38.

הערות

* רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

*** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימת.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג5. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה

שנת חיתום							
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
267,262	547,154	528,210	508,762	565,459	415,302	520,391	פרמיות ברוטו
							רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר ^א
31,926	105,256	38,777	(35,446)	(61,937)	(41,848)	(50,561)	
							^א כולל עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
-	52,222	12,514	889	-	-	-	
							השפעת הכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום
58,593	87,019	57,872	43,299	38,399	10,390	(651)	

ג6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות

שנת חיתום							
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
243,170	283,588	307,435	304,549	338,655	349,108	329,204	פרמיות ברוטו
							רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר ^א
8,598	(2,076)	(29,946)	(46,426)	(89,067)	(102,631)	(88,510)	
							^א כולל עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
-	6,638	4,831	2,210	-	-	-	
							השפעת הכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום
41,518	39,468	32,335	24,857	20,252	4,869	(305)	

7. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות
שייר		ברוטו	
אלפי ש"ח			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

(18,994)	(50,561)	(14,308)	(45,410)	2018
18,493	(38,778)	8,484	(34,183)	2017
(11,837)	(66,531)	(19,504)	(61,478)	2016

8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות
שייר		ברוטו	
אלפי ש"ח			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

26,610	(88,510)	14,401	(72,540)	2018
105,135	(94,241)	125,737	(81,389)	2017
43,345	(99,716)	16,234	(76,547)	2016

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

ליום 31 בדצמבר 2018						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 ^(*)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה		
3,654,553	-	-	3,654,553	-	-	-
65,078,345	-	-	-	-	45,815,094	19,263,251
39,729,174	-	-	29,284,453	62,133	10,382,588	-
11,155,439	-	-	1,187,493	256,423	3,872,431	5,839,092
2,298,715	-	-	14,247	-	1,147,024	1,137,444
3,792,614	-	-	1,694	-	1,032,328	2,758,592
2,846,475	157,822	563,916	1,078,281	-	869,094	177,362
128,555,315	157,822	563,916	35,220,721	318,556	63,118,559	29,175,741
2,072,046	-	-	1,880,536	190,818	692	-
<u>130,627,361</u>	<u>157,822</u>	<u>563,916</u>	<u>37,101,257</u>	<u>509,374</u>	<u>63,119,251</u>	<u>29,175,741</u>
29,253,663	35,648	388,890	569,286	509,374	395,039	27,355,426
<u>101,373,698</u>	<u>122,174</u>	<u>175,026</u>	<u>36,531,971</u>	<u>-</u>	<u>62,724,212</u>	<u>1,820,315</u>
<u>130,627,361</u>	<u>157,822</u>	<u>563,916</u>	<u>37,101,257</u>	<u>509,374</u>	<u>63,119,251</u>	<u>29,175,741</u>

^(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים ברובם באגרות חוב מיועדות.

^(**) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. מרכיב נוסף כלול בסעיף קצבה בתשלום. ראה באור 3.3.37(ב).
 סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 3,114 מיליון ש"ח, ייזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 3.3.37(ב).

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 ^(*)
	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	
2,406,032	-	-	2,406,032	-	-	-
65,420,898	-	-	-	-	45,987,470	19,433,428
38,393,388	-	-	27,936,490	61,482	10,395,416	-
9,585,357	-	-	897,817	276,647	3,340,046	5,070,847
2,434,364	-	-	14,989	-	1,218,065	1,201,310
3,978,203	-	-	1,519	-	1,062,035	2,914,649
2,639,195	181,266	523,661	899,604	-	862,438	172,226
124,857,437	181,266	523,661	32,156,451	338,129	62,865,470	28,792,460
1,946,227	-	-	1,704,283	241,265	679	-
<u>126,803,664</u>	<u>181,266</u>	<u>523,661</u>	<u>33,860,734</u>	<u>579,394</u>	<u>62,866,149</u>	<u>28,792,460</u>
28,854,205	57,942	342,305	479,196	579,394	398,795	26,996,573
97,949,459	123,324	181,356	33,381,538	-	62,467,354	1,795,887
<u>126,803,664</u>	<u>181,266</u>	<u>523,661</u>	<u>33,860,734</u>	<u>579,394</u>	<u>62,866,149</u>	<u>28,792,460</u>

(א) לפי חשיפה ביטוחית התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) עתודה משלימה לגמלאות^(**) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית

שאינו תלוי תשואה תלוי תשואה סך הכל

^(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים ברובם באגרות חוב מיועדות.

^(**) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. מרכיב נוסף כלול בסעיף קצבה בתשלום. ראה באור 37.ב.3.(6).

סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 2,912 מיליון ש"ח, יזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 37.ב.3.(6).

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים)				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		לפי מועד הנפקת הפוליסה				
	קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990	
תלוי תשואה אלפי ש"ח			שאינו תלוי תשואה				
						פרמיות ברוטו	
48,132	-	-	-	-	21,839	26,293	מסורת/מעורב
7,948,407	-	-	5,472,917	-	2,197,686	277,804	מרכיב החסכון
1,491,164	35,454	575,191	595,981		239,227	45,311	אחר
9,487,703	35,454	575,191	6,068,898	-	2,458,752	349,408	סך הכל
543,366	-	-	402,091	(21,813)	360,007	(196,919)	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
9,780,122	24,061	257,029	5,499,852	12,459	2,606,541	1,380,180	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(47,935)	-	-	(40,325)	(7,623)	13	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
523,623	11,753	182,945	(85,990)	10,199	28,376	376,340	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(268,816)	(1,391)	(9,501)	(13,622)	(23,485)	(10,326)	(210,491)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
254,807	10,362	173,444	(99,612)	(13,286)	18,050	165,849	סך הכל רווח (הפסד) כולל מעסקי ביטוח חיים
33,769							רווח מפנסיה וגמל
(5,696)							הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל
282,880							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
593,847	-	-	591,041	2,806	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
744,412	-	180,206	564,206	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
1,804,994	-	-	1,804,957	-	-	37	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
28,027	-	-	28,027	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה-עסק חדש
456,499	-	-	453,693	2,806	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
746,231	-	-	746,231	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
1,096,130	-	-	585,575	-	479,511	31,044	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990	
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה			
58,119	-	-	-	-	25,398	32,721	פרמיות ברוטו
7,429,466	-	-	4,909,008	-	2,224,855	295,603	מסורת/מעורב
1,428,198	52,289	521,125	545,399	-	258,121	51,264	מרכיב החסכון אחר
8,915,783	52,289	521,125	5,454,407	-	2,508,374	379,588	סך הכל
1,842,999	-	-	366,467	7,293	1,043,776	425,463	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
17,833,105	52,119	293,287	7,483,039	10,011	8,053,650	1,940,999	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
102,939	-	-	90,962	11,930	47	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
398,951	14,370	116,467	(57,692)	(4,259)	366,910	(36,845)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
130,347	932	4,074	5,464	10,418	4,618	104,841	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
529,298	15,302	120,541	(52,228)	6,159	371,528	67,996	סך הכל רווח (הפסד) כולל מעסקי ביטוח חיים
24,995							רווח מפנסיה וגמל
2,276							רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
556,569							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
450,907	-	-	418,108	32,799	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
724,205	-	146,434	577,771	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
1,481,374	-	-	1,481,333	-	-	41	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
23,122	-	-	23,122	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה-עסק חדש
304,826	-	-	272,027	32,799	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
629,742	-	-	629,742	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
950,717	-	-	528,883	-	406,211	15,623	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיעדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990	
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה			
69,215	-	-	-	-	29,667	39,548	פרמיות ברוטו
6,368,328	-	-	3,887,584	-	2,171,700	309,044	מסורתי/מעורב
1,393,744	65,321	484,858	509,928	-	277,028	56,609	מרכיב החסכון אחר
7,831,287	65,321	484,858	4,397,512	-	2,478,395	405,201	סך הכל
1,246,060	-	-	314,379	10,425	677,483	243,773	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
12,082,177	77,789	219,542	4,981,616	4,938	5,034,918	1,763,374	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
45,236	-	-	48,092	(2,877)	21	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
382,009	(11,598)	153,498	86,120	23,995	301,204	(171,210)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(58,629)	(1,507)	(786)	(1,817)	(7,709)	(1,755)	(45,055)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
323,380	(13,105)	152,712	84,303	16,286	299,449	(216,265)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
34,610							רווח מפנסיה וגמל
577							רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
358,567							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
447,325	-	-	444,996	2,329	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
508,941	-	112,721	396,220	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
879,508	-	-	879,425	-	-	83	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
58,851	-	-	58,851	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה-עסק חדש
296,960	-	-	294,631	2,329	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
242,229	-	-	242,229	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
583,693	-	-	308,588	-	263,412	11,693	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

א.1. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
2,182,812	-	132,624	-	2,050,188	תלוי תשואה
1,299,590	13,169	749,870	23,777	512,774	אחר
<u>3,482,402</u>	<u>13,169</u>	<u>882,494</u>	<u>23,777</u>	<u>2,562,962</u>	סך הכל

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
2,090,217	-	149,873	-	1,940,344	תלוי תשואה
1,089,689	13,090	693,299	27,096	356,204	אחר
<u>3,179,906</u>	<u>13,090</u>	<u>843,172</u>	<u>27,096</u>	<u>2,296,548</u>	סך הכל

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א.2. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
213,507	-	15,168	17,935	180,404	קצבה בתשלום
3,268,895	13,169	867,326	5,842	2,382,558	מרכיבי סיכון אחרים
<u>3,482,402</u>	<u>13,169</u>	<u>882,494</u>	<u>23,777</u>	<u>2,562,962</u>	סך הכל

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
198,809	-	16,048	19,154	163,607	קצבה בתשלום
2,981,097	13,090	827,124	7,942	2,132,941	מרכיבי סיכון אחרים
<u>3,179,906</u>	<u>13,090</u>	<u>843,172</u>	<u>27,096</u>	<u>2,296,548</u>	סך הכל

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
	אלפי ש"ח				
1,486,919	37,701	1,050,502	6,384	392,332	פרמיות ברוטו
921,608	20,601	554,602	11,318	335,087	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
62,615	2,071	109,112	(3,871)	(44,697)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(34,053)	(132)	(17,617)	(854)	(15,450)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
28,562	1,939	91,495	(4,725)	(60,147)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
237,056	-	190,691	-	46,365	פרמיה משוננת - חדשה ^(**)

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.
^(**) מתוכם פרמיות פרט בסך של 893,304 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 194,899 אלפי ש"ח. כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
	אלפי ש"ח				
1,326,388	36,366	930,211	14,936	344,875	פרמיות ברוטו
1,019,380	25,581	587,829	17,583	388,387	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
46,635	(3,581)	52,470	(1,651)	(603)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
10,552	45	6,235	330	3,942	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
57,187	(3,536)	58,705	(1,321)	3,339	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
222,024	-	167,149	-	54,875	פרמיה משוננת - חדשה ^(**)

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.
^(**) מתוכם פרמיות פרט בסך של 800,967 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 165,610 אלפי ש"ח. כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
	אלפי ש"ח				
1,177,249	32,144	830,374	12,655	302,076	פרמיות ברוטו
843,569	22,130	515,187	15,801	290,451	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,220	(3,354)	28,680	(4,465)	(14,641)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(3,372)	(15)	(2,198)	(121)	(1,038)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
2,848	(3,369)	26,482	(4,586)	(15,679)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
205,066	-	147,639	-	57,427	פרמיה משוננת - חדשה ^(**)

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.
^(**) מתוכם פרמיות פרט בסך של 738,876 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 123,642 אלפי ש"ח. כולל הרחבות בפוליסות.

ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
	סה"כ	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח				
2,768,009	115,647,745	1,919,330	113,728,415	יתרה ליום 1 בינואר 2017
105,727	8,179,039	98,690	8,080,349	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽¹⁾
248,650	7,903,444	450,907	7,452,537	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות ⁽²⁾
-	(1,411,357)	(15,710)	(1,395,647)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(36,024)	(4,337,538)	(511,239)	(3,826,299)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
93,544	822,331	4,249	818,082	שינויים אחרים ⁽³⁾
3,179,906	126,803,664	1,946,227	124,857,437	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
38,113	782,498	(35,507)	818,005	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽¹⁾
260,439	8,559,285	593,847	7,965,438	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות ⁽²⁾
-	(801,209)	(16,519)	(784,690)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(31,527)	(4,107,404)	(403,574)	(3,703,830)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
35,471	(609,473)	(12,428)	(597,045)	שינויים אחרים ⁽³⁾
3,482,402	130,627,361	2,072,046	128,555,315	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

הערות

(1) ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.

(2) גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה, בניכוי דמי ניהול הנגבים כשיעור מהפרמיה.

(3) שינויים אחרים - בשנת 2018 נרשם קיטון בהפרשות בעקבות בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות בסך של כ-601 מיליון ש"ח בשנת 2017 נרשם גידול בהפרשות האמורות בסך של כ-452 מיליון ש"ח. (ראה באור 37.ב.3.(א)). הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. עיקר הקיטון בסעיף בשנה המדווחת נובע מהכנסות מהשקעות שנזקפו לעתודות כאמור שהיו נמוכות משמעותית מאלו שנזקפו אשתקד.

א. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - "הפקודה"). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצוין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח, הפנסיה והפיננסים, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

ב. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח

בין התאחדות חברות לביטוח חיים לבין שלטונות המס קיימים הסכמים ענפיים המסדירים את הטיפול בנושאים ייחודיים לענף הביטוח שעיקריו מפורטים להלן. ההסכם הענפי האחרון שנחתם בין שלטונות המס והתאחדות חברות ביטוח חיים הינו לשנת המס 2016. הטיפול בסעיפי המס בדוחות הכספיים מבוסס על ההסכמים האמורים.

ההסכמים הענפיים מתייחסים, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות לרכישת חוזי ביטוח חיים בגין שנות חיתום עד וכולל 2014 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 - על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.
 - הוצאות רכישה של חוזי פנסיה וגמל (כהגדרתן בהסכם) בגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים או על-פי קצב ההפחתה בדוחות הכספיים, לפי בחירת החברה. לא תותר הקדמת הוצאה המתייחסת לחוזי פנסיה וגמל שבוטלו.
 - הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז אינן כלולות בהסכם הענפי ומופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים. הוצאות שמתייחסות לפוליסות כאמור שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.
 2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות הפטורות ממס ו/או החייבות במס מופחת המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעונו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם הענפי תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.
 3. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.
 4. מיסוי ההכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה - על מנת למנוע עיוותי מס אפשריים הוסכם על דרך לטיפול ברווחים מניירות ערך סחירים ורווחים משערך וממימוש נכסי מקרקעין שתגרום להקבלת הכנסות להוצאות.
 5. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים - בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק מהעתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.
- בחודש ינואר 2017, החליט דירקטוריון החברה על פרישה מאיגוד חברות הביטוח בישראל ע"ר והתאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ, בתוקף מתום 2017. ממועד זה חדלה החברה מלטפל בנושאי הרגולציה השונים באמצעות גופים אלו. להערכת החברה לפרישה זו אין השלכות מהותיות על סעיפי המסים בדוחות הכספיים של החברה.

ג. שיעורי המס

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, שמהווים את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחודש ינואר 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הפחתת שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, מיום 1 בינואר 2016 ואילך יעמוד על 35.9%.
3. בחודש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018, התשע"ז-2016) אשר במסגרתו הופחת מס החברות משיעור של 25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מינואר 2018 על 34.19%.
4. השינויים בשיעורי המס, כמתואר בסעיפים 2 ו-3 לעיל, הביאו בשנת 2016 להקטנת יתרת המסים הנדחים למועדי השינוי של החברה והחברות המוחזקות שלה בסך כ-35,503 אלפי ש"ח, כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך כ-25,226 אלפי ש"ח וכנגד הגדלת הרווח הכולל האחר בסך כ-10,277 אלפי ש"ח. בנוסף הביאו השינויים בשיעור מס החברות להגדלת חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני בסך כ-24,210 אלפי ש"ח.
5. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על חברות הקבוצה, לרבות מוסדות כספיים, בעקבות השינויים האמורים:

שנה	שיעור מס חברות		שיעור מס
	שיעור מס רווח באחוזים	במוסדות כספיים	אפקטיבי כולל
2016	25.00	17.00	35.90
2017	24.00	17.00	35.04
2018 ואילך	23.00	17.00	34.19

ד. שומות מס

שומות מס חברות

1. לחברה שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2015 למעט סוגיה המתייחסת לחבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברת האם בשומות לשנים 2011-2015.
- בגין השנים 2011 ו-2012 הוציא פקיד השומה לחברה צווים עליהם היא הגישה בחודש ינואר 2016 ובחודש מאי 2016, בהתאמה, ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב.
- לשנים 2013-2015 הוצאו לחברה בדצמבר 2018 שומות לפי מיטב שפיטה בגין אותה סוגיה, עליהן הגישה בחודש ינואר 2019 החברה השגה.
- להערכת הנהלת החברה לא נדרשת הפרשה למס בגין סוגיה זו מעבר לרשום בדוחות הכספיים.
2. בחודש נובמבר 2012 קיבלה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בבעלות מלאה של החברה (להלן בסעיף קטן זה - "החברה") שומות לפי מיטב שפיטה לשנים 2007, 2009 ו-2010 לפיהן הכנסות דיבידנדים שקיבלה מחברה כלולה שלה, שמקורם ברווחי שערך של נכסי מקרקעין, חייבות במס בידה.
- החברה הגישה השגה על שומות אלו וזו נדחתה על ידי פקיד השומה שהוציא לחברה בגין שנים אלו צווים, עליהם הגישה החברה ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב.
- לאחר הגשת הערעורים הגיעו החברה ופקיד השומה להסכם בעניין חבות המס החלה על החברה בגין סוגיה זו מחד ומנגנון הניצול בעתיד בגין תשלום המס מאידך. ביום 18 במרס 2019 ניתן תוקף של פסק דין להסכם האמור.
- השלכות המס של ההסכם האמור קיבלו ביטוי בדוחות הכספיים.
3. לחברות המאוחדות של החברה שומות מס סופיות מכה הסכם או מכח התיישנות עד וכולל שנת 2013.

ה. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לקבוצה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר 2018 לסך של כמיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 - לסך של כ-702 אלפי ש"ח) בגינם נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים בסך של כ-240 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 סך של כ-230 אלפי ש"ח).

בנוסף, לא הוכרו נכסי מסים נדחים בגין הפסדים עסקיים להעברה בסך של כ-9 מיליון ש"ח וכן בגין הפסדי הון לצורכי מס בסך של כ-59 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ-8 מיליון ש"ח ו-59 מיליון ש"ח, בהתאמה) בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין.

ו. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
115,408	175,012	275,515	מסים שוטפים
(** (30,039)	(** (39,092)	(42,064)	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים *
(** 19,397	(** 52,684	(12,660)	מסים בגין שנים קודמות
(25,226)	-	-	השפעת השינוי בשיעורי המס
<u>79,540</u>	<u>188,604</u>	<u>220,791</u>	מסים על הכנסה

* ראה גם סעיף ז' להלן.

** סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ז. מסים נדחים

אלפי ש"ח								הרכב
סה"כ	אחרים	הפסדים לצורכי מס	נכסים בלתי מוחשיים	השקעות בחברות כלולות	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	הוצאות רכישה נדחות	
(371,783)	53,514	4,179	(36,528)	(8,614) ^(*)	(56,824)	(82,440)	(245,070)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2017
39,092	9,467	(3,949)	(6,636)	24,903 ^(*)	(4,079)	(19,014)	38,400	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(124,659)	4,802	-	-	570	-	(130,031)	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(457,350)	67,783	230	(43,164)	16,859 ^(*)	(60,903)	(231,485)	(206,670)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2017
42,064	(2,103)	8	1,390	(7,597)	(6,748)	13,619	43,495	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
229,101	(2,192)	-	-	(509)	-	231,802	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(186,185)	63,488	238	(41,774)	8,753	(67,651)	13,936	(163,175)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2018

^(*) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים המוצגים בדוח על המצב הכספי כוללים:

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
2,797	2,106
(460,147) [*]	(188,291)
<u>(457,350)</u>	<u>(186,185)</u>

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

^{*} סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
<u>300,567</u>	<u>567,070</u>	<u>768,839</u>
<u>35.90%</u>	<u>35.04%</u>	<u>34.19%</u>
107,904	198,701	262,866
(10,992)	(13,861)	(16,433)
5,287	4,615	1,872
(13,175)	(14,571)	(20,103)
(18,271)	(13,691)	(7,898)
(25,226)	-	-
1,166	(969)	1,686
11,142	-	-
16,618	25,367	(5,063)
5,087	3,013	3,864
<u>79,540</u>	<u>188,604</u>	<u>220,791</u>
<u>26.46%</u>	<u>33.26%</u>	<u>28.72%</u>

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה ג' לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל

הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עליה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:

הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס

הכנסות פטורות, בעיקר מדידינדים

חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות

השפעת השינוי בשיעור המס על המסים הנדחים

גידול (קיטון) בהפסדים שבגינם לא נזקפו מסים נדחים וניצול הפסדים

לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר, נטו

הפרשים זמניים שבגינם לא נוצרו מסים נדחים

מסים בגין שנים קודמות

הפרשים בבסיס המדידה ואחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך, הטבות בגין פיטורין כהגדרתן בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 19, וכן תשלומים מבוססי מניות. לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית לגבי הטבות אלה ראה באור 2.יח. באשר להטבות לאנשי מפתח ניהוליים ראה באור 38.ט. בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית הקבוצה למשכורת העובד בעת פיטורין או פרישה.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות ומסווגות כתוכנית הפקדה מוגדרת או כתוכנית הטבה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכניות הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (להלן: "סעיף 14"), על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בפוליסות בחברות ביטוח ו/או בקרנות פנסיה, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכניות הפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2017, 2018 ו-2016 לסך של 59,578 אלפי ש"ח, 52,809 אלפי ש"ח ו-46,759 אלפי ש"ח, בהתאמה ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות לעובדים.

נכסי התוכנית

לקבוצה תוכניות הטבה מוגדרות בגין מופקדים סכומים בקופות גמל, בקרנות פנסיה ובפוליסות ביטוח מתאימות.

א. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים נטו

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
10,541	10,408	התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת
398,116	411,326	התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת
408,657	421,734	סך הכל התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת - ראה ב.1.
154,258	168,322	בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית - ראה ב.1 ו-ד להלן
254,399	253,412	סך הכל התחייבות, נטו בגין תוכניות הטבה מוגדרות
50,860	56,509	הטבות לזמן קצר - הפרשה לחופשה
17,836	16,410	הטבות אחרות לזמן ארוך - ראה ג להלן
323,095	326,331	סך הכל התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	רווח (הפסד) אקטוארי בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד ^(*)					יתרה ליום 1 בינואר 2018	
		סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית ^(**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו			
421,734	-	(10,622)	4,376	(14,998)	-	-	(31,576)	55,275	43,287	11,988	408,657	התחייבויות להטבה מוגדרת	
<u>(168,322)</u>	<u>(26,267)</u>	<u>3,781</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3,781</u>	<u>13,354</u>	<u>(4,932)</u>	<u>-</u>	<u>(4,932)</u>	<u>(154,258)</u>	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
<u>253,412</u>	<u>(26,267)</u>	<u>(6,841)</u>	<u>4,376</u>	<u>(14,998)</u>	<u>-</u>	<u>3,781</u>	<u>(18,222)</u>	<u>50,343</u>	<u>43,287</u>	<u>7,056</u>	<u>254,399</u>	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

^(*) ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.
^(**) למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	רווח (הפסד) אקטוארי בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד ^c					יתרה ליום 1 בינואר 2017	
		סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית ^{**}	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו			
408,657	-	18,116	1,011	14,192	2,913	-	(38,322)	55,890	40,799	15,091	372,973	התחייבויות להטבה מוגדרת	
(154,258)	(23,288)	(4,323)	-	-	-	(4,323)	14,408	(5,728)	-	(5,728)	(135,327)	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
254,399	(23,288)	13,793	1,011	14,192	2,913	(4,323)	(23,914)	50,162	40,799	9,363	237,646	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

^c ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.
^{**} למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

2. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2016	2017	2018	
%			
4.46	3.06	3.64	שיעור היוון ביום 31 בדצמבר
3.91	3.94	3.96	שיעור עליית שכר

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח באחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2018		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח				
(13,639)	22,738	(12,311)	19,952	שיעור עליות שכר עתידיות
28,838	(19,150)	27,837	(16,662)	שיעור היוון

3. התשואה בפועל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
%			
3.77	6.95	0.43	תשואה בפועל על נכסי התוכנית

4. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה

- אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בנכסי התוכנית בשנת 2019 בתכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך כ-28 מיליון ש"ח.
- אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו כ-6 שנים.

ג. הטבות אחרות לזמן ארוך

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
3,411	2,958	מחלה
14,425	13,452	מענק יובל
17,836	16,410	

ד. הרכב נכסי התוכנית

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
%		
6.2	5.4	קופה מרכזית לפיצויים
22.8	23.3	ביטוח מנהלים
71.0	71.3	קופות גמל וקרנות פנסיה
100	100	

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
223,365	62,244	זכאים בגין ניירות ערך
124,259	77,629	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
164,604	138,225	הוצאות לשלם
109,758	118,064	ספקים ונותני שירותים
19,811	30,369	מוסדות ורשויות ממשלתיות
42,431	45,420	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		<u>חברות ביטוח ותווכני ביטוח</u>
215,050	159,899	פקדונות של מבטחי משנה
108,149	180,213	חשבונות אחרים
323,199	340,112	סך הכל חברות ביטוח ותווכני ביטוח
438,605	453,444	סוכני ביטוח
444,211	413,136	מבוטחים ועמיתים
5,356	8,094	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
120,330	115,181	פרמיה מראש
72,375	42,481	אחרים
<u>2,088,304</u>	<u>1,844,399</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 37.ג.

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ראה באור 1.37.ב.1.

1.1. פרוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
-	-	-	-
3,955	3,944	3,954	4,139
3,959,861	5,206,631	3,677,828	5,177,873
3,963,816	5,210,575	3,681,782	5,182,012
73,542	1,208,777	73,542	1,208,777
30,144	182,553	30,144	182,553
103,686	1,391,330	103,686	1,391,330
4,067,502	6,601,905	3,785,468	6,573,342
		64,900	66,102
		3,720,568	6,507,240

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת: הלוואות מתאגידים בנקאיים הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים כתבי התחייבות נדחים (להלן: "אגרות חוב")^(*) סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים המוחזקים עבור חוזים תלויי תשואה נגזרים המוחזקים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד סך הכל

בניכוי ריבית לשלם בגין כתבי התחייבויות נדחים המוצגת במאזן בסעיף זכאים

סך התחייבויות פיננסיות

^(*) השווי הוגן של אגרות החוב שאינן סחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, ניתן על ידי חברת מרווח הוגן. ראה באור 1.12. השווי הוגן של אגרות החוב הסחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, נקבע בהתאם למחירן בסגירת המסחר נכון למועד הדיווח.

2.2. תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון

סה"כ	כתבי התחייבות נדחים	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים	
		הלוואות מתאגידים בנקאיים	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים
3,681,782	3,677,828	3,954	-
1,813,312	1,813,312	-	-
(331,475)	(331,475)	-	-
(151,683)	(151,683)	-	-
1,330,154	1,330,154	-	-
170,076	169,891	185	-
5,182,012	5,177,873	4,139	-

יתרה ליום 1 בינואר 2018

תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון

שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילות מימון

תוספות

פירעונות

תשלומי ריבית

סה"כ מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון

שינויים אחרים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

א.2. תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון (המשך)

סה"כ	כתבי התחייבות נדחים	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים	הלוואות מתאגידים בנקאיים
אלפי ש"ח			
3,675,711	3,669,952	3,847	1,912
יתרה ליום 1 בינואר 2017			
<u>תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון</u>			
<u>שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>			
311	-	-	311
(2,271)	-	(30)	(2,241)
(121,935)	(121,935)	-	-
(123,895)	(121,935)	(30)	(1,930)
סה"כ מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון			
-	-	-	-
שינויים כתוצאה מהשגת שליטה או מאיבוד שליטה על חברות בנות או עסקים אחרים			
-	-	-	-
השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ			
-	-	-	-
שינויים בשווי הוגן			
129,966	129,811	137	18
שינויים אחרים			
3,681,782	3,677,828	3,954	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017			

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

1. פרטים בדבר ריבית והצמדה

ריבית אפקטיבית ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אחוזים	
3.2	3.6
3.6	3.5

בסיס הצמדה
מדד המחירים לצרכן
שקלי

2. מועדי פירעון

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
394,842	586,760
511,347	-
-	-
-	-
2,775,593	4,595,252
3,681,782	5,182,012

שנה ראשונה^(*)
שנה שניה^(*)
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך

סה"כ

לפרטים בדבר מועדי פירעון של התחייבויות פיננסיות בלתי מהוונות ראה באור 2.37. ^(*) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ג. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד בחלוקה לרמות

להלן ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של זכאים ויתרות זכות תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
1,391,330	52,447	883,360	455,523
1,391,330	52,447	883,360	455,523
5,210,575	-	521,844	4,688,731

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (א.24 לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
103,686	3,629	64,142	35,915
103,686	3,629	64,142	35,915
3,963,816	-	858,682	3,105,134

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (א.24 לעיל)

ד. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אחוזים	
3.7	4.6
1.7	3.4
1.6	2.4

הלוואות
אגרות חוב המהוות הון משני
אגרות חוב המהוות הון שלישוני

ה. אגרות חוב

ה.1. הנפקות ופדיונות בשנת 2018

1. הנפקת אגרות חוב סדרה ו'

בחודש דצמבר 2017 הנפיקה מגדל גיוס הון 1,120,617,000 אגרות חוב (סדרה ו'), בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, וזאת על פי דוח הצעת מדף מיום 28 בדצמבר 2017 ועל פי תשקיף המדף של מגדל גיוס הון. אגרות החוב (סדרה ו') אינן צמודות למדד. שיעור הריבית השנתית אותה נושאות אגרות החוב (סדרה ו') הינו 2.63%. הריבית בגין אגרות החוב (סדרה ו') משולמת פעם בשנה, ביום 31 בדצמבר, בין השנים 2018 ל-2030. קרן אגרות החוב (סדרה ו') תיפרע בתשלום אחד ביום 31 דצמבר 2030.

מגדל גיוס הון תהא רשאית לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא ביום 31 בדצמבר 2025. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל) שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; ב) באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

תמורת ההנפקה מאגרות החוב (סדרה ו') הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים ביום 1 בינואר 2018 בחברה ובהתאם לאישור הממונה הן הוכרו כהון רובד 2 בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה ו') למחזיקים בהן. אגרות החוב (סדרה ו') דורגו בדירוג של Aa3.il (hyb) על ידי מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג"). אופק הדירוג יציב.

הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות החוב בסך של כ- 3.3 מיליון ש"ח, שולמו לצד קשור של החברה.

2. הנפקת אגרות חוב סדרה ז'

בחודש דצמבר 2018 הנפיקה מגדל גיוס הון 713,205,000 אגרות חוב (סדרה ז') בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת וזאת על פי דוח הצעת מדף מיום 12 בדצמבר 2018 ועל פי תשקיף המדף של מגדל גיוס הון.

אגרות החוב שהונפקו אינן צמודות למדד ושיעור הריבית השנתית אותה נושאות אגרות החוב הינו 4.1%. הריבית בגין אגרות החוב סדרה ז' משולמת פעם בשנה, ביום 31 בדצמבר, בין השנים 2019 ל- 2031. קרן אגרות החוב תפרע בתשלום אחד ביום 31 בדצמבר 2031.

מגדל גיוס הון תהא רשאית לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא ביום 31 בדצמבר 2026. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל) שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; ב) באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

תמורת ההנפקה שימשה לפדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב'), בהתאם לתנאיהן, אשר הנפיקה מגדל גיוס הון בחודש ינואר 2012 וחודש דצמבר 2012, בהתאמה, ובהתאם לאישור הממונה הן הוכרו כהון רובד 2 במגדל ביטוח, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני.

הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות החוב בסך של כ- 2.1 מיליון ש"ח שולמו לצד קשור של החברה.

3. פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב')

ביום 12 בדצמבר 2018 החליטה מגדל גיוס הון על ביצוע פדיון מוקדם מלא, ביוזמתה, של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') בהתאם לתנאיהן, אשר הונפקו במסגרת הנפקה פרטית למשקיעים מסווגים ואשר נסחרו טרם פדיון ברשימת רצף המוסדיים. הפדיון המוקדם המלא של אגרות חוב (סדרה ב') בוצע ביום 31 בדצמבר 2018 והפדיון המוקדם המלא של אגרות חוב (סדרה א') בוצע ביום 3 בינואר 2019.

בהתאם להוראות שטר הנאמנות לאגרות חוב (סדרה ב') הסכום ששולם למחזיקי אגרות החוב בפדיון המוקדם המלא, הינו סכום השווה לערך הנקוב של אגרות החוב בסך של כ- 325 מיליון ש"ח בתוספת ריבית והפרשי הצמדה עד ליום התשלום, כך ששולם למחזיקי אגרות החוב סך של כ- 335 מיליון ש"ח.

בהתאם להוראות שטר הנאמנות לאגרות חוב (סדרה א'), הסכום ששולם למחזיקי אגרות החוב בפדיון המוקדם המלא, הינו סכום השווה לערך הנקוב של אגרות החוב בסך של כ- 500 מיליון ש"ח בתוספת ריבית והפרשי הצמדה עד ליום התשלום, כך ששולם למחזיקי אגרות החוב סך של כ- 518 מיליון ש"ח.

ה.2. פרטים והרכב אגרות החוב המשמשות כהון רובד 2 במגדל ביטוח:

אגרות חוב	סוג מכשיר ⁽⁶⁾⁽¹⁾	מועד הנפקה	שווי נקוב	תמורת הנפקה ⁽²⁾	סוג ריבית	שיעור ריבית נקובה	שיעור ריבית אפקטיבית	תנאי הצמדה	מועד תשלום הקרן	מועד תשלומי ריבית ⁽³⁾	דירוג חברת מידרוג בע"מ ⁽⁴⁾	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי	מסחר בבורסה	מועד תשלומי ריבית
סדרה א' ⁽⁵⁾	הון משני מורכב	1.2012	500,000	497,529	קבועה	3.50%	3.61%	שקלי צמוד	12.2021	חצי שנתי	Aa3.il (hyb)	03.01.2019	לא סחיר	שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2012-2021 (כולל)
סדרה ב' ⁽⁵⁾	הון משני מורכב	12.2012	324,656	322,942	קבועה	2.35%	2.46%	שקלי צמוד	12.2024	חצי שנתי	Aa3.il (hyb)	31.12.2018	לא סחיר	שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2013-2024 (כולל)
סדרה ג'	הון משני מורכב	6.2015	1,191,594	1,174,891	קבועה	3.58%	3.79%	שקלי	12.2027	שנתי	Aa3.il (hyb)	31.03.2023	סחיר	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2016-2027
סדרה ד'	הון שלישי מורכב	12.2015	711,215	702,580	קבועה	3.39%	3.58%	שקלי	12.2027	שנתי	Aa2.il (hyb)	31.03.2023	סחיר	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2017-2027
סדרה ה'	הון משני מורכב	9.2016	901,115	887,792	קבועה	3.29%	3.51%	שקלי	6.2029	שנתי	Aa3.il (hyb)	30.06.2024	סחיר	בתשלום שנתי אחד, ביום 30 ביוני של כל שנה בין השנים 2017-2029
סדרה ו'	מכשיר הון רובד 2	1.2018	1,120,617	1,108,198	קבועה	2.63%	2.78%	שקלי	12.2030	שנתי	Aa3.il (hyb)	31.12.2025	סחיר	בתשלום שנתי אחד ביום 31 בדצמבר של כל שנה בין השנים 2018-2030
סדרה ז'	מכשיר הון רובד 2	12.2018	713,205	705,114	קבועה	4.10%	4.27%	שקלי	12.2031	שנתי	Aa3.il (hyb)	31.12.2026	סחיר	בתשלום שנתי אחד ביום 31 בדצמבר של כל שנה בין השנים 2019-2031

הערות:

- (1) אגרות החוב תוכרנה כהון רובד 2 בכפוף למגבלות על שיעורו המירבי של הון רובד 2, כאמור בהוראות הממונה לעניין הרכב הון עצמי של חברת ביטוח.
- (2) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
- (3) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פירעון הקרן.
- (4) אופק הדירוג יציב. לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.
- (5) לפרטים אודות פדיון מוקדם מלא של אגרות החוב (סדרה א') ואגרות החוב (סדרה ב') ביום 3 בינואר 2019 וביום 31 בדצמבר 2018, בהתאמה, ראה סעיף ה.3.1 לעיל.
- (6) אגרות החוב אינן מובטחות בשעבוד כלשהו.

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.2. פרטים והרכב אגרות החוב המשמשות כהון רובד 2 במגדל ביטוח: (המשך)

יתרת הוצאות הנפקה נדחות ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 31 בדצמבר 2018			אגרות חוב
2017	2018	שווי הוגן ^ט	ריבית צבורה	ערך בספרים	שווי הוגן ^ט	ריבית צבורה	ערך בספרים	
393	3	524,000	-	511,347	517,900	-	517,860	סדרה א'
300	-	330,727	-	327,255	-	-	-	סדרה ב'
11,856	9,772	1,333,632	31,994	1,179,738	1,268,452	31,994	1,181,823	סדרה ג'
6,299	5,186	792,080	18,083	704,916	757,302	18,083	706,029	סדרה ד'
11,444	9,852	979,422	14,823	889,671	916,614	14,823	891,263	סדרה ה'
-	10,945	-	-	-	1,036,795	-	1,109,672	סדרה ו'
-	8,080	-	-	-	709,568	1,202	705,124	סדרה ז'

^ט השווי ההוגן של אגרות חוב (סדרות א' ו-ב') שאינן סחירות נקבע בהתאם לציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ונקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים. השווי ההוגן של סדרות ג'-ז' נקבע לפי השווי בבורסה ליום המאזן.

ה.3. מעמדן של אגרות החוב

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרות א' ו-ב') ושיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרות ג'-ז') המהוות הון רובד 2, למחזיקים בהן. התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה כמפורט להלן:

התחייבות החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה כלפי נושיה וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני שלה.

אגרות חוב המהוות מכשיר הון שלישוני מורכב של החברה הכלולות בהון רובד 2, כאמור, קודמות גם להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון המשני המורכב ומכשיר הון רובד 2 של החברה.

1. שעבודים ובטחונות

אגרות החוב אינן משועבדות בשעבוד כלשהו.

2. דחיית מועדי פירעון הקרן ו/או הריבית

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן ו/או הריבית בגין מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 בחברה ותשלומי קרן במכשיר הון שלישוני מורכב בחברה, מבלי שהדבר יפגע בזכות מגדל ביטוח לשלם תשלומים אחרים ברמת קדימות גבוהה יותר. הדחייה כאמור תהיה עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן ו/או הריבית הרלוונטי הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר הממונה את תשלום הקרן ו/או הריבית הרלוונטי במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב המהוות הון רובד 2 במגדל ביטוח, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

(א) ביחס לדחיית תשלום ריבית של מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 של החברה: על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם קודם למועד פירעון ריבית, לחברה אין רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות");

(ב) ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית של מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2, או ביחס לדחיית תשלום קרן של מכשיר הון שלישוני מורכב: על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן ו/או ריבית רלוונטי;

(1) סכום ההון העצמי של החברה נמוך מההון הנדרש לנסיבות משהות בהתאם לחוזר סולבנסי כמתואר בבאור 2.ד.14.

(2) החברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(ג) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית, אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לנסיבות משהות, או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של אגרות החוב, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של הממונה.

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.3. מעמדן של אגרות החוב (המשך)

2. דחיית מועדי פירעון הקרן ו/או הריבית (המשך)

המונחים "הון עצמי" ו"הון נדרש לנסיבות משהות" נכללו בסעיף זה בהתאם לעמדת הממונה לגבי הפרשנות הראויה למונחים "הון נדרש" ו"הון מוכר" לעניין נסיבות משהות, בחברות ביטוח שקיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת רואה חשבון על יישום הוראות חוזר הסולבנסי, כמפורט בבאור 14.ד.2. יובהר כי החברה קיבלה בחודש נובמבר 2018 את אישור הממונה על ביצוע ביקורת רואה חשבון על יישום הוראות חוזר הסולבנסי.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי כל עוד לא נפרעו תשלומי קרן ו/או ריבית אשר מועד תשלומם נדחה, החברה לא תבצע כל חלוקה, כהגדרתה בחוק החברות, לא תפרע כל שטר הון, כתב התחייבות או הלוואה מאת בעלי השליטה בה או שלבעלי השליטה בה יש עניין אישי בהם ולא תשלם כל סכום בשל עסקה שאושרה או הטעונה אישור בהתאם להוראות סעיף 270(4) סיפא לחוק החברות אלא לאחר שנפרעו כל תשלומי הקרן או הריבית שנדחו כאמור. בהתייחס להון משני מורכב והון שלישוני מורכב, המגבלות כאמור לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בהוראות הממונה "לעניין הרכב הון עצמי של חברות ביטוח". בהתייחס למכשירי הון רובד 2 המגבלות לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בחוזר הסולבנסי.

3. פדיון מוקדם

מגדל גיוס הון תהא רשאית ללא מתן זכות בחירה למחזיקים באגרות החוב ו/או לנאמן, לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא כמפורט בטבלה בסעיף ה.2 לעיל. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת המפורטות בטבלה כאמור, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפדיון בפועל) שתהא בשיעור ובתנאים המפורטים להלן:

א) לגבי מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 תשולם תוספת ריבית של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם של מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 יתאפשר באחד מאלה: (א) הנפקה של מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה; (ב) באישורו מראש של הממונה על הביטוח ובתנאים שיקבע. (ג) ככלל, פדיון מוקדם יתאפשר במידה שההון העצמי של חברת ביטוח לאחר הפדיון המוקדם יעלה על ה-SCR.

ב) לגבי הון שלישוני מורכב תשולם תוספת ריבית של 30% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ובתנאים המפורטים לגבי מכשירי הון משני מורכב בסעיף א) לעיל.

4. פירעון מיידי

ביחס לאגרות החוב סדרה ו' ואגרות החוב סדרה ז' נקבע כי ניתן יהיה להעמידן לפירעון מיידי במקרה בו החברה תקבל החלטת פירוק (פרט לפירוק למטרות מיזוג עם חברה אחרת, או שינוי במבנה החברה) או אם ינתן ביחס לחברה צו פירוק קבוע וסופי על ידי בית המשפט, או ימונה לה מפרק קבוע, ואילו ביחס ליתר אגרות החוב שהנפיקה מגדל גיוס הון, נקבע כי ניתן יהיה להעמידן לפירעון מיידי בקרות מקרים מסוימים נוספים, ובין היתר, במקרה של (1) איחור מעל תקופה קצובה בפירעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב; (2) החברה תפסיק את תשלומיה ו/או תודיע על כוונתה להפסיק את תשלומיה; (3) הפרת תנאים מהותיים הכלולים באגרות החוב; (4) ביטול רישיון המבטח של מגדל ביטוח וכד'. דחייתם של תשלומי קרן ו/או ריבית בגין אגרות החוב, בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מיידי של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפירעון מיידי את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של הממונה.

5. דרוג

החברה מדורגת בדירוג Aa1 לאיתנות פיננסית (IFSR) על ידי החברה המדרגת, מידרוג בע"מ.

בתאריך 25 בספטמבר 2018 הודיעה מידרוג בע"מ כי היא מותירה על כנם את הדירוגים הבאים:

דירוג של Aa1.il לאיתנות הפיננסית (IFSR) של החברה, דירוג של Aa3.il לכתבי התחייבות נדחים מסוג הון משני (סדרות א', ב', ג' ו-ה') וכן עבור כתבי התחייבות נדחים מסוג מכשיר הון רובד 2 (סדרה ו'), דירוג של Aa2.il לכתבי התחייבות נדחים מסוג הון שלישוני מורכב (סדרה ד'). אופק הדירוג יציב.

ביום 27 בנובמבר 2018, ערב הנפקת אגרות החוב (סדרה ז'), קבעה מידרוג בע"מ דרוג של Aa3.il עבור הסדרה החדשה מסוג מכשיר הון רובד 2 (סדרה ז').

הנאמן בגין אגרות החוב הינו רזניק פז נבו נאמניות בע"מ. שם האחראית בחברת הנאמנות - עו"ד הגר שאול. דואר אלקטרוני hagar@rpn.co.il; טלפון: 03-6389200; פקס 03-6389222; כתובת: יד חרוצים 14, תל אביב.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.5. דרוג

להלן פרטים בדבר דירוג אגרות החוב:

הדירוג הקבוע למועד הדוח ומועד מתן הדירוג	אופק הדירוג	דירוג	תאריך	הדירוג שנקבע למועד הנפקת הסדרה	שם החברה המדרגת	סדרה
25.09.18 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa2	29.11.12	Aa2 (ניתן ביום 18.12.11)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה א')
		Aa2	27.11.13			
		Aa2	13.01.15			
		Aa2.il (hyb)	15.11.15			
		Aa3.il (hyb)	12.09.16			
Aa3.il (hyb)	28.09.17					
25.09.18 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa2	27.11.13	Aa2 (ניתן ביום 29.11.12)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ב')
		Aa2	13.01.15			
		Aa2	28.05.15			
		Aa2.il (hyb)	15.11.15			
		Aa3.il (hyb)	12.09.16			
Aa3.il (hyb)	28.09.17					
25.09.18 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa2.il (hyb)	15.11.15	Aa2 (ניתן ביום 28.05.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ג')
		Aa3.il (hyb)	12.09.16			
		Aa3.il (hyb)	28.09.17			
25.09.18 Aa2.il (hyb)	יציב	Aa1.il (hyb)	15.11.15	Aa1.il (hyb) (ניתן ביום 15.11.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ד')
		Aa2.il (hyb)	12.09.16			
		Aa2.il (hyb)	28.09.17			
25.09.18 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa3.il (hyb)	15.09.16	Aa3.il (hyb) (ניתן ביום 15.09.16)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ה')
		Aa3.il (hyb)	28.09.17			
25.09.18 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa3.il (hyb)	25.09.18	Aa3.il (hyb) 18.12.17	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ו')
		Aa3.il (hyb)				
27.11.18 Aa3.il (hyb)	-	-	-	Aa3.il (hyb) (ניתן ביום 27.11.2018)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ז')

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.6. למיטב ידיעת החברה, במהלך שנת 2018 ונכון ליום 31 בדצמבר 2018, מגדל גיוס הון עמדה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות לאגרות החוב, לא התקיימו תנאים כלשהם המקיימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי והיא לא קיבלה הודעה מהנאמן לאגרות החוב בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות לפי שטרי הנאמנות.

ה.7. החברה התחייבה כלפי מגדל גיוס הון כי תישא בכל הוצאותיה, לרבות הוצאות הנפקה, הוצאות התפעול השוטף וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

באור 25 - פרמיות שהורוחו בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
ש"ח	אלפי ש"ח	ברוטו	
9,292,063	195,640	9,487,703	פרמיות בביטוח חיים
1,399,499	87,420	1,486,919	פרמיות בביטוח בריאות
1,945,044	457,085	2,402,129	פרמיות בביטוח כללי
12,636,606	740,145	13,376,751	סך הכל פרמיות
11,384	(5,835)	5,549	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ^(*)
<u>12,647,990</u>	<u>734,310</u>	<u>13,382,300</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
ש"ח	אלפי ש"ח	ברוטו	
8,743,163	172,620	8,915,783	פרמיות בביטוח חיים
1,212,028	114,360	1,326,388	פרמיות בביטוח בריאות
1,695,069	506,940	2,202,009	פרמיות בביטוח כללי
11,650,260	793,920	12,444,180	סך הכל פרמיות
202,315	(24,327)	177,988	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ^(*)
<u>11,852,575</u>	<u>769,593</u>	<u>12,622,168</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
ש"ח	אלפי ש"ח	ברוטו	
7,643,526	187,761	7,831,287	פרמיות בביטוח חיים
1,109,936	67,313	1,177,249	פרמיות בביטוח בריאות
1,968,731	471,963	2,440,694	פרמיות בביטוח כללי
10,722,193	727,037	11,449,230	סך הכל פרמיות
(236,498)	(18,242)	(254,740)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ^(*)
<u>10,485,695</u>	<u>708,795</u>	<u>11,194,490</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

^(*) בעיקרו בביטוח כללי, ראה באור 17. השינוי בפרמיה שטרם הורוחה בין השנים 2016 ו-2017 נובע בעיקרו מעסקה שנחתמה בסוף שנת 2016 עם קולקטיב גדול.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		

498,940	537,005	466,678	רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה נדל"ן להשקעה
366,129	1,046,982	170,127	השקעות פיננסיות
221,639	606,817	262,667	נכסי חוב סחירים
847,852	2,058,544	291,460	נכסי חוב שאינם סחירים
1,557,506	3,661,598	(1,887,627)	מניות
(46,897)	(184,485)	242,920	השקעות פיננסיות אחרות
			מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו (453,775) 7,726,461 3,445,169

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

4,543	(250)	9,471	הכנסות מנדל"ן להשקעה
33,104	34,450	36,395	שערוך נדל"ן להשקעה
			הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
37,647	34,200	45,866	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד

97,767	103,903	216,579	נכסים זמינים למכירה (א)
35,028	221,439	(441,853)	נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
(21,107)	(9,882)	(5,520)	נכסים המוצגים כהלוואות וחיובים (ג)

הכנסות ריבית^(c) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

(43)	204	(7)	רווחים (הפסדים) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים ^(**)
(55,326)	(161,727)	141,805	הכנסות מדיבידנד
124,661	221,642	189,288	

סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון 1,346,302 9,548,214 4,929,860

^(c) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

^(**) לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות ראה באור 35.

א. רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		

241,852	281,358	349,836	רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
(144,085)	(177,455)	(133,257)	ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד
97,767	103,903	216,579	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
(2)	(205)	-
35,030	221,644	(441,853)
35,028	221,439	(441,853)

שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש
בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית
בגין נכסים מוחזקים למסחר

סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי
הוגן דרך רווח והפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
(1)	240	(3,281)
(21,106)	(10,122)	(2,239)
(21,107)	(9,882)	(5,520)

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
עליות (ירידות) ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד
סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים
כהלוואות וחייבים

באור 27 - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
462,054	461,454	458,826
330,452	679,457	-
649,012	716,190	784,690
15,734	15,710	16,519
1,457,252	1,872,811	1,260,035

דמי ניהול בענפי הפנסיה והגמל
דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סך דמי ניהול מעמיתים וממבוטחים

באור 28 - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
153,514	168,114	185,221
161,613	164,464	176,964
315,127	332,578	362,185

עמלת סוכנויות ביטוח
עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין
ביטוח משנה

סך הכל הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
28,910	33,411	37,293
3,838	1,569	1,770
-	679	101
32,350	2,006	3,942
65,098	37,665	43,106

הכנסות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
 הכנסות מתיק תביעות שנרכש בביטוח כללי*
 רווח הון ממכירת רכוש קבוע, נטו
 רווחי הון אחרים, נטו

סך הכל הכנסות אחרות

* לפרטים נוספים ראה באור 3.ה.38.

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
972,667	1,114,935	1,132,236
73,639	77,708	75,978
899,028	1,037,227	1,056,258
1,884,717	2,168,649	2,266,668
1,558,658	1,869,185	1,418,589
545,918	672,379	819,698
4,888,321	5,747,440	5,561,213
7,118,966	12,006,781	4,141,997
45,236	102,939	(47,935)
12,052,523	17,857,160	9,655,275
1,781,325	1,825,449	1,685,964
213,430	254,131	201,207
1,567,895	1,571,318	1,484,757
843,569	1,019,380	921,608
47,565	78,004	51,312
796,004	941,376	870,296
14,416,422	20,369,854	12,010,328

בגין חוזי ביטוח חיים

תביעות ששולמו ותלויות מקרי מוות, נכות ואחרים
 בניכוי ביטוח משנה

פוליסות שנפדו

פוליסות שמועדן תם

גמלאות

סך הכל תביעות

גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות)
 בשייר

גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה

סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 בשייר בגין חוזי ביטוח חיים

סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

ברוטו

ביטוח משנה

בשייר

סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ברוטו

ביטוח משנה

בשייר

סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
512,873	547,992	602,193	עמלות רכישה
493,744	510,200	522,729	הוצאות רכישה אחרות
(60,954)	(69,026)	(59,368)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
945,663	989,166	1,065,554	סך הכל הוצאות רכישה
618,401	657,680	695,628	עמלות שוטפות אחרות
19,941	12,589	11,774	הוצאות שיווק אחרות
<u>1,584,005</u>	<u>1,659,435</u>	<u>1,772,956</u>	סך הכל עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
960,087	1,093,748	1,106,641	שכר עבודה ונלוות
184,558	171,259	167,307	פחת והפחתות
125,771	124,488	124,790	אחזקת משרדים ותקשורת
32,834	18,817	18,570	שיווק ופרסום
59,268	62,731	46,448	ייעוץ מקצועי ומשפטי
150,011	145,792	148,629	אחרות
1,512,529	1,616,835	1,612,385	סך הכל ^א
			בניכוי:
(140,295)	(161,992)	(162,510)	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
(513,685)	(522,789)	(534,503)	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
<u>858,549</u>	<u>932,054</u>	<u>915,372</u>	הוצאות הנהלה וכלליות
<u>313,545</u>	<u>312,115</u>	<u>303,804</u>	הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך ^א

ההוצאה (ההכנסה) שהוכרה בדוחות הכספיים בעבור שירותים שהתקבלו מעובדים מוצגת בטבלה שלהלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
(568)	-	-	בגין מענקים הוניים
<u>(568)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	

עסקאות תשלום מבוסס המניות שהוענקו על ידי החברה האם לעובדיה הסתיימו.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
23,756	19,490	17,605
22,648	5,835	22,736
1,725	1,322	1,562
360	-	-
<u>48,489</u>	<u>26,647</u>	<u>41,903</u>

הפחתת נכסים לא מוחשיים (למעט תוכנות מחשב) *
 ירידת ערך
 הוצאות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
 הפסד הון ממכירת רכוש קבוע, נטו
 סך הכל הוצאות אחרות
 * לפרטים נוספים ראה באור 4.א.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
40	123	(128)
101,163	129,810	169,892
557	614	659
1,090	823	(49)
807	(2,027)	3,898
<u>103,657</u>	<u>129,343</u>	<u>174,272</u>

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה
 התחייבויות לבנקים וחברה כלולה
 הוצאות מימון בגין אגרות חוב
 הוצאות ריבית למבטחי משנה
 הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות *
 עמלות והוצאות מימון אחרות
 סך הכל הוצאות מימון
 * לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות ראה באור 26.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
בש"ח		
1.18	2.02	2.93

רווח בסיסי ומדולל למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה
רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה לשנת 2018 התבסס על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 546,266 אלפי ש"ח (בשנים 2017 ו-2016 רווח נקי בסך של 376,720 אלפי ש"ח ו-219,075 אלפי ש"ח, בהתאמה) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור. הממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה לכל אחת מהשנים הינו 185,389,304.

א. כללי

1. הסיכונים העיקריים

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי.

פעילויות הקבוצה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסייבר.

לסיכונים אלה גלויים סיכונים כלליים כגון: סיכוני רגולציה וציות, סיכונים משפטיים, סיכוני מוניטין, סיכונים עסקיים (דוגמת גידול בתחרותיות, שינוי בטעמי הציבור) וכו'. לפירוט נוסף ראה סעיף ב.5. להלן.

סיכוני שוק - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני נזילות - הסיכון שהקבוצה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן.

סיכונים ביטוחיים

סיכוני ביטוח חיים ובריאות נובעים מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/ארכיות חיים, שיעור מימוש גמלה, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדיונות.

הסיכונים האקטואריים בקרן הפנסיה חלים על העמיתים כאשר השפעתם על החברה המנהלת הינם בהיבט של דמי הניהול. סיכוני ביטוח כללי נובעים בעיקר מתמחור, הערכת רזרבות וקטסטרופה.

סיכוני אשראי - סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה/מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים בדירוג הלווים ובמרווחי האשראי בשוק ההון.

סיכונים תפעוליים - הסיכון להפסד כתוצאה מהתממשות סיכונים תפעוליים שונים כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות הקבוצה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות לרבות בתחום אבטחת מידע וסייבר ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את הקבוצה לאי עמידה בדרישות רגולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים.

לפירוט נוסף של הסיכונים ראה סעיף ב להלן.

דירקטוריון החברה מגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל תיקי העמיתים לסיכונים השונים, לרבות קביעת תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, התייחסות לרמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים.

הדירקטוריון מינה ועדה לניהול סיכונים וסולבנסי מטעמו, אשר דנה בסוגיות הנוגעות לניהול סיכונים וניהול ההון תחת משטר סולבנסי 2.

בחודש נובמבר 2018 קבע דירקטוריון החברה יעד ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 ("עד ההון" המבטא את תאבון הסיכון הכולל של המבטח). יעד ההון יעלה בהדרגה בכ- 3% כל שנה, החל מ- 100% נכון ליום 31 בדצמבר 2017, ועד לשיעור של 120% ב-31 בדצמבר 2024 (תום תקופת הפריסה כפי שנקבע בחוזר סולבנסי).

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, תיאור מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה, זיהוי הסיכונים והבקורות בקבוצה. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך הדוחות הכספיים.

2. דרישות חוקיות

בפעילות הביטוחית והחסכון ארוך טווח

המסגרות הרגולטוריות מסדירות וקובעות, בין היתר, הסדרים ביחס לסיכונים להם החברות חשופות באמצעות הצבת דרישות רגולטוריות ובין היתר כדלקמן:

במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו) התשס"ז-2007 ובהקשר לניהול החשיפות לסיכונים, על הדירקטוריון להגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל המבוטחים לסיכונים שונים, לקבוע תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, לקבוע רמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים, לאשר כלים ובקרות למדידת הסיכונים ולניהולם ודרכי התמודדות עם הסיכונים ועם התממשותם.

ניהול ההשקעות - נקבעו הוראות הנוגעות לאופן ניהול ההשקעות על-ידי הגופים המוסדיים המציבות, בין היתר, דרישות למידת הפיזור, מגבלות על השקעות, ונזילות.

ניהול אשראי - נקבעו הוראות הנוגעות להבטחת קיומם של מנגנוני ניהול, פיקוח ובקרה נאותים לניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות לרבות הקמת ועדת אשראי ותפקידיה, קביעת מדיניות העמדת אשראי כמו גם דרכי הפיקוח, הבקרה והדיווח לועדות ההשקעה השונות ולדירקטוריון.

מבטחי משנה - נקבעו הוראות לגבי ניהול החשיפה למבטחי משנה ("חשיפת מבטחי משנה").

דרישות הון - נקבעו הוראות לעניין הון נדרש לכוסר פירעון, לפרטים נוספים ראה באור 14.ד.

ניהול סיכונים

במהלך ינואר 2014 פרסם המפקח את פרק 10 בחוזר המאוחד העוסק בפונקציית ניהול הסיכונים בגוף מוסדי. החוזר כולל הנחיות כלליות המפרטות את תנאי הכשירות של מנהל הסיכונים והקמת יחידה לניהול סיכונים, אשר תהיה נפרדת מקווי העסקים שאת פעילותם השוטפת היא בודקת. בנוסף, מפרט החוזר את סמכויותיו של מנהל הסיכונים לקבלת מידע וגישה לנתונים הדרושים לביצוע תפקידי היחידה לניהול סיכונים וכן את המשאבים הנדרשים לכך. כמו כן, מפרט החוזר את תפקידי ודרכי עבודתו של מנהל הסיכונים הכוללים בין היתר: זיהוי הסיכונים המהותיים, כימות והערכה של הסיכונים המהותיים שזוהו ודיווחים לאורגנים הרלוונטיים.

סיכונים תפעוליים - בנוסף להסדרים לעיל, פרסם המפקח הוראות לעניין ניהול חשיפות ספציפיות שעיקרן הן: מעילות והונאות ("חוזר מעילות"), ניהול סיכונים טכנולוגיות מידע וניהול סיכונים סייבר שמועד תחילתו במהלך שנת 2017 תוך ביטול חוזר ניהול סיכונים אבטחת מידע ("אבטחת מידע").

אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי (SOX) - על פי הוראות הפיקוח, החברה מיישמת את ההליכים הנדרשים הנוגעים לבחינת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הגילוי ועל הדיווח הכספי בחברה, ומצרפת את הדוחות וההצהרות הנדרשות בקשר לכך לדוחותיה הכספיים.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

א) מערך ניהול הסיכונים הכולל

בפעילות הביטוחית והחסכון ארוך טווח

• היחידה לניהול הסיכונים האחראית על זיהוי הסיכונים וכימותם, דיווח על חשיפות לסיכונים שוטפים או מיוחדים לגופים המדווחים (דהיינו לוועדות השקעה, דירקטוריון, פורום ניהול הסיכונים וכו'), יישום מערכות להערכת הסיכונים וניהולם (לרבות הטמעת מערכת מיכונית לחישובי סולבנסי II) בתחומים השונים בקבוצה ויישום הוראות הרגולציה בכל הקשור לניהול סיכונים בתחומי השונים. כמו כן עוסקת היחידה בהערכת הלימות ההון הכלכלית תחת משטר סולבנסי 2 ושילוב שיקולי הון כלכלי בתהליכי קבלת ההחלטות העסקיות. היחידה פועלת בשיתוף עם יחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים.

• בקבוצה מתקיימים פורומים מקצועיים וכן פורום בנושא ניהול סיכונים באופן תדיר בראשות המנכ"ל הדנים בנושאים מקצועיים והסיכונים הכרוכים בהם.

החברה מינתה מנהלת סיכונים לחברה ולגופים המוסדיים שבניהולה.

ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת ההפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית, והגבלת הפסדים אלו בהתאם למדיניות הסיכון שנקבעה וזאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

ניהול הסיכונים בקבוצת מגדל מבוסס על שלושה קווי הגנה: מנהלי התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנים.

זיהוי הסיכונים המהותיים, הערכת אופן ניהולם כמו גם כימות החשיפה והשפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלו על המצב הכספי העתידי של חברות הקבוצה ומבטחיה, נעשה במשותף על ידי היחידה לניהול סיכונים ויחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים בהתאמה.

בקרת ניהול הסיכונים מתבצעת במספר מוקדים בקבוצה כלהלן

- יחידות המטה אחראיות כל אחת בתחומה, על עמידה בנהלי הקבוצה והנחיות הדירקטוריון וועדות ההשקעה לגבי מגבלות החשיפות לסיכונים.
- בקבוצה קיימים פורומים מקצועיים של התחומים השונים, ההשקעות, ענפי הביטוח והפנסיה בראשות המנכ"ל וראשי התחומים. התפתחות החשיפה לסיכונים הביטוחיים בענפי הביטוח השונים נסקרת באופן שוטף בפני פורומים אלו, ובהתאם לכך, כמו גם ההתפתחויות בגורמים נוספים, מתקבלות החלטות ניהוליות לביצוע בתחומים אלו.
- מערך הבקרה, הפרוש בתחומי הפעילות השונים בקבוצה מנוהל ישירות על ידי מנהל הבקרה או מונחה מקצועית על ידו. מערך הבקרה בוחן את התשתיות שמסודו לצורך התמודדות עם הסיכונים השונים בתהליכי עבודה ובהוראות הדין בהתאם לתכנית בקרה שנתית.
- יחידת ניהול הסיכונים, ראה סעיף א.3.א) לעיל.
- ביקורת הפנים משלבת בתכניות העבודה שלה נושאים שהוגדרו בסקר הסיכונים כנושאים המחייבים תשומת לב מיוחדת.

מוצרים חדשים

תהליך הכניסה לתכנית ביטוח חדשה או לתחום פעילות חדש בקבוצה, מתבצע בהתאם לנוהל השקת מוצר חדש העונה, בין היתר, גם על הנחיות הרגולציה בנושא זה. זיהוי וכימות הסיכונים הכרוכים במוצר מתבצע כלהלן:

סיכונים ביטוחיים - מדידת החשיפה לסיכונים הביטוחיים נעשית תוך התייחסות הן לתוחלת הסיכון, המשמשת כבסיס לתמחור המוצר, והן לחשיפה להפסדים פוטנציאליים הצפויים מעבר לתוחלת הסיכון, בתרחישים שונים.

סיכוני שוק - במוצרים בהם מעורבת הבטחת תשואה מסוג כלשהו, נמדדת החשיפה לסיכוני שוק בין היתר על ידי כלים סטוכסטיים באמצעותם נמדדים הן תוחלת ההפסד בגין סיכוני שוק (המהווה את הבסיס לתמחור המוצר) והן ההפסד הפוטנציאלי הצפוי ברמת וודאות נתונה, בגין סיכונים אלו.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכון כולל - נמדדת ההלימה לתיאבון הסיכון ומדיניות ניהול הסיכונים של החברה וההשפעה על מצב ההון תחת משטר סולבנסי 2.

סיכוני שוק ונזילות

סיכוני השוק מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של ועדות ההשקעה של תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל (בהם הסיכון הינו בעיקרו על העמיתים), וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו.

גופים אלו מקבלים דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור, שיעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות, ובהתייחס לכך, מגדירים רמות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים כמסגרות לביצוע ההשקעות על ידי חטיבת ההשקעות של הקבוצה ובכפוף לתקנות דרכי ההשקעה.

החברה מתמודדת עם סיכוני השוק, בין היתר, באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גאוגרפיים. כמו כן נקבעות מגבלות חשיפה לאפיקי השקעה ותאבון סיכון כולל לתרחישים פיננסיים.

למידע בדבר החשיפה לבסיסי ההצמדה של התיקים המנוהלים, ראה סעיף ג' ו-ד' להלן.

סיכון נזילות מנוהל על-ידי מנהלי ההשקעות הן על ידי מעקב שוטף על מצב מח"מ הנכסים מול מח"מ ההתחייבויות בתיקי ההשקעה השונים כמו גם כימות ההפסד הצפוי בתרחיש קיצון של מימוש נכסים מייד. הנושא נדון בדירקטוריון ובעדות ההשקעה של התיקים המנוהלים, הן תיקי הנוסטרו והן תיקי העמיתים, הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל. בהתייחס לנתונים אלו, נקבעות מגבלות החשיפה לגורמי הסיכון של הנכסים בתיקים המנוהלים. המעבר לסלי השקעות מקטין את סיכון הנזילות במיוחד של הקופות הקטנות.

כימות החשיפה לסיכוני שוק וסיכוני נזילות של תיקי ההשקעות נעשה עבור סיכוני שוק הן באמצעות מדידת ערך בסיכון (VaR), המודד את הנזק המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה בתקופה נתונה, והן על ידי בחינת הנזק הצפוי לקבוצה בתרחישי רגישות שונים היסטוריים והיפותטיים. במסגרת כימות החשיפה לסיכוני שוק נמדדת החשיפה לסיכון ריבית בתיקי הנוסטרו זאת באמצעות בדיקת התאמת המח"מ של הנכסים מול ההתחייבויות (ALM), השפעת השינויים בעקומי הריביות על השווי ההוגן שלהם והעמידה במגבלת החשיפה שנקבעה.

עבור סיכון נזילות, לגבי תיקי העמיתים בהם קיימת חשיפה גבוהה, מחושב גם ההפסד הצפוי כתוצאה מתרחיש קיצון של מימוש צבירות מייד.

בנוסף, מחושבים לגבי התיקים המנוהלים (תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל) מדדי ביצוע שונים, המתייחסים לקשר שבין התשואה המושגת לרמת הסיכון בתיק.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים השונים של הקבוצה נעשית מידי חודש והיא כוללת מדדי הסיכון המתוארים לעיל, כמו גם את מצב החשיפות לגורמי סיכון בהשוואה למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה השונות.

דוחות החשיפה מדווחים באופן שוטף לוועדות ההשקעה הרלבנטיות לתיקי הנכסים השונים.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים על-ידי מנהלי תחומי הביטוח והאקטוארים של הענפים השונים לרבות קרנות הפנסיה (בהם הסיכונים חלים על העמיתים). הדירקטוריון מקבל את הערכת החשיפה להפסד המירבי הצפוי מהסיכונים הביטוחיים המהותיים, ברמת הוודאות שנקבעה בהתבסס על מרכיבי הסיכון כלהלן:

- גודל ההפסד המירבי הצפוי כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד (אירוע קטסטרופה), כמו גם החשיפה להשתנות בלתי צפויה של גורמי סיכון המכוסים בפוליסות הנמכרות על ידי החברה, ברמת וודאות נתונה בתקופה של שנה.
- השפעת האמצעים הננקטים על-ידי החברה לפיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים הן באמצעות נהלי חיתום וכללים לקבלת עסקים והן באמצעות הסדרי ביטוח משנה, להקטנת ההפסד הצפוי והשפעה על ההון הנדרש כנגד סיכונים אלו כתוצאה מהחשיפה לסיכונים הביטוחיים.

בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי של עמיתי קרן הפנסיה, קובע הדירקטוריון את מגבלות החשיפה של החברה או הקרן לסיכונים אלו.

בביטוח חיים, בריאות וקרן הפנסיה - כימות החשיפה להפסד הנובע ממרכיבי הסיכון של עסקי ביטוח חיים ובריאות והסיכונים האקטואריים בקרנות הפנסיה כגון סיכון תמותה ומחלות, תוחלת חיים, אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה, מלחמה או טרור (אירוע קטסטרופה) ועליה בשיעורי הביטולים (בכללם פדיונות) נעשה באמצעות השפעת תרחישי קיצון על שווי תיקי החסכון ארוך הטווח תוך התחשבות בקורלציות בין גורמי הסיכון, באופק זמן של שנה.

החברה מבצעת מעת לעת מחקרים וניתוחים שונים על ההתפתחויות לחשיפות לסיכונים הביטוחיים/אקטואריים, כגון סיכון מוות, תוחלת חיים, אובדן כושר עבודה, ביטולים, הוצאות וכו' והשפעתן על עתודות הביטוח, כמו גם על רווחיות המוצרים ושווי המכירות החדשות של הקבוצה.

בביטוח כללי - כימות החשיפה להרעה משמעותית בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסות, כמו גם לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד, כגון רעידת אדמה (שהינה אירוע הקטסטרופה העיקרי אליו היא חשופה), והשפעת הסדרי ביטוח משנה על ההפסד הפוטנציאלי לחברה, מתבצעים באמצעות בחינת תרחישים לגורמי הסיכון המרכזיים להם חשופה החברה ברמת וודאות שנקבעה. בנוסף, החברה מבצעת בשוטף בדיקות רווחיות לענפי הפעילות השונים.

קיימת בקרה שוטפת לגבי ההתפתחויות והמגמות בחשיפות לסיכונים הביטוחיים של ענפי הביטוח השונים, הנובעות בעיקרן מהשינויים בשכיחות התביעות וחומרתן כמו גם בהוצאות ובעלויות האחרות, והשפעתן הן על רווחיות המוצרים והן על עתודות הביטוח.

החברה מתמודדת עם סיכונים הביטוח באמצעות שימוש בביטוח משנה. כמו כן פיזור חוזי הביטוח וכן פיזור בין ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי סיכון, גובה הכיסוי וכו' מקטינים את הסיכונים.

סיכונים אשראי

סיכונים אשראי של ההשקעות - מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של ועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקריהן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לוויים, חשיפה לקבוצות דירוג אשראי וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות. לחברה ועדת אשראי הדנה ומאשרת עסקאות עפ"י מדרגי הסמכויות שהוקנו לה על ידי כל אחת מועדות ההשקעה השונות.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ב.4.א(2) להלן.

אומדן החשיפה לסיכונים אשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים, מתבסס בעיקרו על בחינת הנזק הצפוי לקבוצה מנכסי האשראי בתרחישים שונים כפי שנובעת מדירוג האשראי וממח"מ הנכס.

דירוג האשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות מתבסס על דירוג חיצוני במידה שקיים, ועל דירוג פנימי של מחלקת המחקר של תחום ההשקעות, הבוחנת גם את הדירוג החיצוני.

לעניין דרוג פנימי ראה סעיף ב.4.ב(1) להלן.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

מצבת הלוחים במסגרת האשראי שניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה נבדקת אחת לרבעון על ידי יחידת המחקר הקבוצתית, אם חל שינוי בסיכון האשראי של הלוח. בנוסף יחידת האשראי בודקת באופן שוטף את אמות המידה הפיננסיות (covenants) של האשראי וכן את העמידה בהנחיות הרגולציה, הדירקטוריון וועדות ההשקעה. החשיפה לסיכונים אשראי של תיקי ההשקעות השונים ובכלל זה החשיפה ללוחים, ענפים ומגזרים, דירוגי הלוחים, חובות בעייתיים וכד', מובאת לדין בועדות ההשקעה אחת לרבעון.

החברה מתמודדת עם סיכונים אשראי של ההשקעות באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גיאוגרפיים תוך בחינת איתנותם של הגופים בהם משקיעה החברה ויכולת הפירעון שלהם טרם ביצוע ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה.

סיכונים אשראי של מבטחי משנה - מנהלים על ידי ראש תחום ביטוח משנה המביא בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכונים האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי (זנב ארוך/קצר), למבטח משנה בודד ובהתחשב גם עם המגבלות הקבועות בהסדר התחיקתי.

אומדן החשיפה לסיכונים אשראי מבטחי המשנה מתבסס בעיקרו על ההסתברות להפסד ברמת ודאות נתונה כפי שנובעת מדירוג האשראי של מבטחי המשנה.

החל משנת 2018 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P.

למידע בדבר סיכונים אשראי מבטחי משנה, ראה סעיף ב.4.1 להלן.

תחום ביטוח משנה בוחן את החוסן הפיננסי של מבטחי המשנה.

בחטיבה הפיננסית נערך מעקב שוטף אחר הגביה ממבטחי משנה.

החברה מתמודדת עם סיכונים אשראי של מבטחי משנה באמצעות פיזור בין מבטחי המשנה, מגבלות חשיפה למבטח בודד ומגבלות דרוג אשראי.

סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים עיקריים - מנהלים על-ידי מנהלי החטיבות ונתמכים ע"י גורמים ופונקציות שונים בארגון ובכללם מערך הבקרה, יחידת האו"ש, ציות והאכיפה, SOX, אבטחת מידע, ניהול סיכונים תפעוליים, לרבות מניעת הונאות ומעילות, חטיבת הטכנולוגיות ולרבות הביקורת הפנימית. מסמכי מדיניות בהתחשב בהוראות הרגולציה הקיימות, הקשורות בניהול סיכונים תפעוליים, אושרו ע"י דירקטוריון החברה והחברה פועלת על פיהם.

כימות ההפסד הנובע מסיכונים תפעוליים נכלל במסגרת חישוב יחס כושר הפירעון על ידי פרמטרים מקובלים המתייחסים להיקף פעילות הקבוצה בענפי הביטוח השונים.

החברה מתמודדת עם הסיכונים התפעוליים באמצעות ביצוע מיפוי סיכונים תפעוליים ובניית תכניות הפחתה לסיכונים השיריים הגבוהים.

אבטחת מידע וסייבר - בשנים האחרונות חלה עליית מדרגה משמעותית במפת איומי הסייבר העולמית. במהלך השנים האחרונות התרחשו מתקפות רבות בישראל ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ומגוון רחב של תאגידים.

פעילות העסקית של הקבוצה נשענת במידה רבה על מערכות מידע אשר תומכות בתהליכים העסקיים. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לצורך קיום פעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה, תדירות האיומים משתנה וכנגזרת מכך, עולה רמת הסיכון לקבוצה וללקוחותיה. שילוב טכנולוגיות חדשות בליבה העסקית של הקבוצה כמו גם במערכות קצה בקבוצה ובקרב לקוחותיה מעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

החברה כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת של החברה, ספקיה, סוכניה ולקוחותיה מותקפים באופן תדיר וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר כגון: וירוסים, תוכנות זדוניות, התקפות "דיוג" וכן התקפות נוספות שמטרתן העיקרית הינה פגיעה בשירות, גניבה או שיבוש נתונים.

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

החברה נערכת באופן תדיר להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים בנושא זה. מנגנוני הפיקוח והבקרה הקיימים בקבוצה כוללים ועדות הנהלה ודירקטוריון אשר דנות בסיכוני סייבר ועוקבות אחר תכנית העבודה השנתית בתחום זה. בנוסף, קיימת בקבוצה מדיניות ניהול סיכוני סייבר, שעולה לאישור דירקטוריון החברה אחת לשנה, וכן מגוון רחב של נהלי והוראות עבודה הנגזרות ממנה. לחברה תכנית עבודה סדורה אך גמישה המתעדכנת מעת לעת בהתאם להתפתחות האיומים המשתנים באופן תדיר. התכנית מושתתת על בסיס ניתוח מתאר האיומים והסיכונים הרלוונטי לקבוצה וכוללת פעולות שמטרתן להפחית את ההסתברות להתממשותם. בנוסף, הנחיות וליווי צמוד של תחום אבטחת המידע והסייבר מבוצעים בשגרת העבודה השוטפת, החל משלב ייזום פרויקטים טכנולוגיים ואחרים, בעלי היבטים אבטחתיים וכלה בהתמודדות שוטפת עם סיכונים פנימיים וחיצוניים, דוגמת דלף מידע, השבתת רשת, שיבוש מידע וגישה בלתי מורשית למידע, אשר עלולים להשפיע על הפעילות העסקית.

מניעת מעילות והונאות - כחלק ממערך ניהול הסיכונים לחברה אחראי מניעת מעילות והונאות וכן מערך בקרה אשר אמון על הבקרות בתחום זה. החברה פועלת בתחום זה בהתאם להוראות חוזר הממונה בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות אשר אושרה ע"י דירקטוריון החברה.

היערכות למקרה אסון (שעת חירום) - לחברה מסגרת עבודה כללית להמשכיות עסקית הכוללת תרחישי ייחוס והשלכותיהן על החברה, מיפוי תהליכים חיוניים לשעת חירום, יעדי שירות למצב חירום ותכנית להמשכיות עסקית. התכנית להמשכיות עסקית (BCP) מתייחסת להיבטים שונים הנדרשים במצב חירום, לרבות כח אדם, תשתיות פיזיות ותשתיות טכנולוגיות. התכנית כוללת, בין השאר, נהלי עבודה בשעת חירום עבור התהליכים העסקיים החיוניים והתומכים בהם, תכנית גיבוי לכח אדם חיוני, תכנית מעבר לאתר חלופי (עבור עובדי החברה התומכים בתהליכים העסקיים החיוניים לחירום), ואתר גיבוי (אתר DRP) למידע אודות מבוטחים ועמיתים המאפשר RPO (Return Point Objective) ו-RTO (Return To Operation) בטווחי זמן מוגדרים לתמיכה ביעדי השירות בחירום. לחברה עותק נוסף (שלישי), אשר מבטיח התאוששות של המידע במקרים בהם נפגע מידע באתר הראשי ובאתר החלופי בו זמנית. התכנית להמשכיות עסקית מוטמעת בקרב העובדים באמצעות יישום תכנית תרגילים תקופתית בהיקפים שונים, בכפוף להוראות הממונה.

ב. פירוט הסיכונים

1. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו כאמור הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ. לעניין השפעת ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינויים במשתנים אלו על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל ראה סעיף ב.1.א) להלן.

סיכון ריבית - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשיעורי הריבית בשוק.

במרבית עסקי החברה מח"מ הנכסים אינו תואם את מח"מ ההתחייבויות, בעיקר בהתחייבויות ביטוח חיים (כמו גם, ביטוחי בריאות לזמן ארוך ופנסיה) בהן מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח חיים כמו גם להקטנת התשואה הגלומה העתידית של כספי העמיתים. בביטוח כללי, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת רווחיות המוצרים הנובעת מהקטנת ההכנסות מההשקעות כנגד העתודות.

סיכוני שוק (מכשירים הוניים/נכסים ריאליים) - סיכונים הנובעים משינוי בשערי מניות או משינוי בשווי ההוגן של נכסים אחרים.

סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן - הפסד ריאלי כתוצאה משחיקת ערך הנכסים השקליים כתוצאה מעליית אינפלציה מעבר לציפיות לאינפלציה הגלומות בשוק ההון, זאת כנגד ההתחייבויות הביטוחיות הצמודות למדד.

סיכון מטבע - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ.

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד עתודות הביטוח וההון העצמי השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון, ובנגזרים פיננסיים, המתאפיינים בתנודתיות כתוצאה מאירועים פוליטיים, ביטחוניים וכלכליים בארץ ובעולם. ניירות ערך סחירים נרשמים בהתאם לשוויים בבורסה בתאריך הדוח. כתוצאה מכך לתנודתיות בשוויין של השקעות אלה בתיקי הנוסטרו וכן להשפעת השינויים בהכנסות מהשקעות על דמי הניהול המשתנים בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים עשויה להיות השפעה מהותית על הרווחיות ועל ההון העצמי של החברה וכן על שווי תיק ביטוח חיים. ירידת שווי הנכסים כנגד הפוליסות המשתתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל מקטינה גם את היקף דמי הניהול הקבועים הנגבים בתיקים אלו. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (תלויות תשואה, שאינן תלויות תשואה) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקות העתודה הרלבנטית.

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות העומדות כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות אלו, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.

- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לחברה קיימת חשיפה ישירה בגין השפעה של שינויים בעקום הריבית על חישוב ההתחייבויות הביטוחיות עבור חוזים אלו. בנוסף, קיימת לחברה חשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבויות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

מבחינה רגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים כוללים את ההשפעה הישירה בלבד של שינוי עקום הריבית על חישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין החוזים תלויי התשואה כאמור.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר 2018 כ-64 מיליארד ש"ח (בדומה לאשתקד) ישפיע על דמי הניהול בסך של כ-96 מיליון ש"ח (בדומה לאשתקד). כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה גובה דמי ניהול משתנים אלא את דמי הניהול הקבועים בשיעור שנתי של 0.6% מהצבירה בלבד, כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את התשואה הריאלית השלילית שנצברה. מאחר שליום 31 בדצמבר 2018, נצברה תשואה ריאלית שלילית נטו למבוטחים בשיעור של 1.32%, אומדן דמי הניהול שלא ייגבו בשל התשואה הריאלית השלילית עד להשגת תשואה חיובית כאמור הינו כ-155 מיליון ש"ח (לפני מס). יצוין כי התשואות שנרשמו לאחר תאריך המאזן היו גבוהות מהתשואה הריאלית השלילית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2018 כאמור, לפרטים נוספים ראה באור 40 ובאור 27. השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך איננה מהותית.

בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה - עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2018 כיסו אגרות החוב המיועדות כ-67% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו (בדומה לאשתקד).

אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה (בגין חלק תיק ביטוח החיים שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון.

לשינויים בשווקי ההון, במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין עשויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן בהכרח ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ ⁽⁵⁾		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים ⁽³⁾		שיעור השינוי בריבית ⁽¹⁾⁽²⁾	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
172,495	(174,438)	32,174	(32,174)	(39,631)	60,806	(1,459,927)	781,061
(33,983)	32,039	32,174	(32,174)	(262,804)	283,444	(898,559)	295,896

רווח (הפסד)

רווח (הפסד) כולל⁽⁴⁾

ליום 31 בדצמבר 2017

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ ⁽⁵⁾		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים ⁽³⁾		שיעור השינוי בריבית ^{(1)(2)*}	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
178,198	(168,084)	32,231	(32,231)	7,122	(11,323)	(1,594,113)	912,766
(20,684)	32,078	32,231	(32,231)	(209,590)	205,388	(1,176,195)	540,601

רווח (הפסד)

רווח (הפסד) כולל⁽⁴⁾

(1) ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך בספרים של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים בריבית קבועה, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות הנמדדות, לאחר ההכרה לראשונה, בעלות מופחתת, בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית והתחייבויות בגין חוזי השקעה.

(2) הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים, בשנת 2018 כ-24% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלוי תשואה. ההשפעה של ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות בביטוחי חיים ובריאות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בהפסד של כ-1,416 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד הפסד של כ-1,551 מיליון ש"ח אחרי מס). ההשפעה של עלייה של 1% בשיעור הריבית מוערכת ברווח של כ-740 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד רווח של כ-873 מיליון ש"ח אחרי מס). ראה סעיף ב.1. לעיל.

בביטוח כללי, החברה מהוננת את ההתחייבויות הביטוחיות בענפי צד שלישי וחבות מעבידים. השפעה של ירידה בריבית חסרת סיכון ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ-38 מיליון ש"ח אחרי מס (בדומה לאשתקד). עליית ריבית חסרת סיכון ב-1% תגדיל את הרווח והרווח הכולל על ידי הקטנת ההתחייבויות בסך של כ-35 מיליון ש"ח אחרי מס (בדומה לאשתקד).

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS7 אין כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח (הפסד) הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) השינוי בשערי חליפין של מטבע חוץ כולל השפעה על פריטים לא כספיים ואחרים שערכם במאזן מסתכם בכ-2.7 מיליארד ש"ח.

* כולל סכומים שהוצגו במלל שנה קודמת בגין חשיפה ישירה של התחייבויות תלויות תשואה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
			נכסים עם סיכון ריבית ישיר
45,217,236	33,872,015	11,345,221	נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
22,088,583	841,184	21,247,399	אג"ח ח"ץ
17,350,923	13,937,004	3,413,919	אחר
516,234	237,856	278,378	השקעות פיננסיות אחרות
13,218,430	10,564,992	2,653,438	מזומנים ושווי מזומנים
999,443	6,085	993,358	נכסי ביטוח משנה
99,390,849	59,459,136	39,931,713	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
54,211,071	45,340,618	8,870,453	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר ^(*)
153,601,920	104,799,754	48,802,166	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
5,238,358	1,112	5,237,246	התחייבויות פיננסיות
139,069,075	103,407,760	35,661,315	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
326,331	148,750	177,581	אחרים
144,633,764	103,557,622	41,076,142	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
3,378,693	1,279,189	2,099,504	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר ^(**)
148,012,457	104,836,811	43,175,646	סך הכל התחייבויות
5,589,463	(37,057)	5,626,520	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
1,351,127	1,150,344	200,783	סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

^(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

^(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: גזרים, עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017		
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

41,459,682	30,526,127	10,933,555	נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
21,628,902	817,679	20,811,223	אג"ח ח"ץ
18,001,042	15,271,151	2,729,891	אחר
89,068	14,705	74,363	השקעות פיננסיות אחרות
10,762,370	8,497,605	2,264,765	מזומנים ושווי מזומנים
1,035,690	9,116	1,026,574	נכסי ביטוח משנה
<u>92,976,754</u>	<u>55,136,383</u>	<u>37,840,371</u>	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
<u>54,010,086</u>	<u>45,389,432</u>	<u>8,620,654</u>	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר ^(*)
<u>146,986,840</u>	<u>100,525,815</u>	<u>46,461,025</u>	סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

3,686,880	-	3,686,880	התחייבויות פיננסיות
134,837,809	99,893,609	34,944,200	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
323,094	146,067	177,027	אחרים
<u>138,847,783</u>	<u>100,039,676</u>	<u>38,808,107</u>	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
<u>2,657,066</u>	<u>322,352</u>	<u>2,334,714</u>	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר ^(**)
<u>141,504,849</u>	<u>100,362,028</u>	<u>41,142,821</u>	סך הכל התחייבויות
<u>5,481,991</u>	<u>163,787</u>	<u>5,318,204</u>	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
<u>1,001,730</u>	<u>854,059</u>	<u>147,671</u>	סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

^(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

^(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: נגזרים, עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ג) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במניות*

ליום 31 בדצמבר 2018						
% מסך הכל	סך הכל	בחול"ל	לא סחיר בארץ אלפי ש"ח	נסחרות במדד מניות היתר	נסחרות במדד ת"א 125	
29.6	260,338	78,380	-	432	181,526	ענף משק
7.3	64,934	12,886	2,763	-	49,285	תעשייה
4.7	41,406	-	-	1,340	40,066	בינוי ונדל"ן
5.2	46,344	31,789	365	5,076	9,114	חשמל ומים
-	-	-	-	-	-	מסחר
-	-	-	-	-	-	מלונאות ותיירות
-	-	-	-	-	-	תחבורה ואחסנה
14.0	123,838	95,022	-	2,625	26,191	תקשורת ושרותי מחשב
18.9	166,766	42,596	-	2,331	121,839	בנקים
3.4	30,391	30,391	-	-	-	שירותים פיננסיים
6.4	56,481	12,925	3,965	-	39,591	שירותים עסקיים אחרים
10.5	93,154	54,881	-	-	38,273	חברות אחזקה
100.0	883,652	358,870	7,093	11,804	505,885	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2017						
% מסך הכל	סך הכל	בחול"ל	לא סחיר בארץ אלפי ש"ח	נסחרות במדד מניות היתר	נסחרות במדד ת"א 125	
32.7	342,430	69,031	-	8,495	264,904	ענף משק
7.3	76,115	17,191	2,725	4,648	51,551	תעשייה
4.0	41,933	-	-	2,973	38,960	בינוי ונדל"ן
1.6	17,211	6,081	-	-	11,130	חשמל ומים
0.0	-	-	-	-	-	מסחר
0.0	-	-	-	-	-	מלונאות ותיירות
0.8	8,201	8,201	-	-	-	תחבורה ואחסנה
22.6	236,147	117,632	-	3,181	115,334	תקשורת ושרותי מחשב
14.2	148,840	23,771	-	-	125,069	בנקים
2.5	26,146	26,146	-	-	-	שירותים פיננסיים
4.9	51,235	12,051	4,047	2,244	32,893	שירותים עסקיים אחרים
9.4	98,862	55,674	-	-	43,188	חברות אחזקה
100.0	1,047,120	335,778	6,772	21,541	683,029	סך הכל

* לא כולל השקעות בחברות כלולות. ראה באור 1.ב.7.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות יעלה תהיה במקביל עליה בגובה התחייבויות החברה בניכוי דמי הניהול שגובה החברה.

חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים בסך של כ-32 מיליארד ש"ח המהווים כ-23% מההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים ליום 31 בדצמבר 2018 (אשתקד, סך של כ-31 מיליארד ש"ח ו-24% בהתאמה) הינם בגין חוזים שאינם תלויי תשואה אך מבטיחים תשואה מוסכמת. חוזים אלו מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.

סיכון הנזילות כנגד התחייבויות ביטוחיות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים ליום 31 בדצמבר 2018 כ-11% מכלל נכסי החברה (כ-16 מיליארד ש"ח), בדומה לאשתקד.

מתוך יתרת הנכסים האמורה ליום 31 בדצמבר 2018, סך של כ-9 מיליארד ש"ח (אשתקד כ-10 מיליארד ש"ח) הינם נכסים סחירים ויתרות מזומנים ושווי מזומנים.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישיקפו את שווי השוק שלהם.

על פי תקנות ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בתקנות ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

(א) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן: כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.

גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי. תביעות תלויות ועתודות הסיכון - מדווח בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

(ב) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן: התחייבויות, בענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים), המוערכים על ידי אקטואר - מדווחים על בסיס אומדן אקטוארי, על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר. התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש ואחרים, שהינם ענפים מקובצים (אינם סטטיסטיים) ובענפים בהם ההפרשות הינן על בסיס הערכות שאינן אקטואריות - מדווחים בעמודה של זמן פירעון עד 3 שנים.

(ג) מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות^(*)

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מל 15 שנים	מל 10 שנים ועד 15 שנים	מל 5 שנים ועד 10 שנים	מל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	
37,129,689	1,773,989	2,359,018	5,996,497	10,605,526	9,615,356	6,779,303	ליום 31 בדצמבר 2018
36,161,736	1,477,175	2,537,943	6,808,320	10,410,635	8,600,267	6,327,396	ליום 31 בדצמבר 2017

^(*) לא כולל התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מל 5 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	עד 3 שנים	
4,991,907	2,920	1,234,787	923,082	2,831,118	ליום 31 בדצמבר 2018
4,885,771	1,347	1,209,900	896,893	2,777,631	ליום 31 בדצמבר 2017

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה (1)	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 15 שנים	ללא מועד פירעון מוגדר	סה"כ
באלפי ש"ח						
2,068,590	622,316	4,770,225	-	-	-	7,461,131
35,080	119,197	51,707	10,956	129	-	217,069
1,880,536	-	-	-	-	-	1,880,536
556,021	897,404	2,931,787	-	-	-	4,385,212
55,816	80,959	107,527	16,874	238	-	261,414
1,704,283	-	-	-	-	-	1,704,283

ליום 31 בדצמבר 2018

התחייבויות פיננסיות (2)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (3)

ליום 31 בדצמבר 2017

התחייבויות פיננסיות (2)*

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (3)

(1) בשנת 2018 ו-2017 לא היו התחייבויות פיננסיות לפירעון לפי דרישה.

(2) כולל התחייבויות פיננסיות בגין פוליסות תלויות תשואה בסך כ-1,209 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018 (שנת 2017 כ-74 מיליון ש"ח).

(3) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה הן עד שנה שכן עומדות לפירעון לפי דרישה.

* סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים

(א) כללי

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח אשר מכסות סיכונים שונים, כגון סיכוני מוות בעיקר לפני גיל פרישה, סיכון אריכות חיים למקבלי קצבה לאחר גיל פרישה ("אריכות חיים"), נכות, מחלות קשות, (לרבות מצב סיעודי, אבדן כושר עבודה, כמו גם מחלות מקצוע), אש, נזקי טבע (אירוע קטסטרופה כגון רעידת אדמה), גניבה, פריצה, חבויות בגין נזקי גוף וכו'. תמחור הפוליסה וכן ההערכות האקטואריות לגבי ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, נעשים בעיקר על סמך ניסיון עבר והמצב המשפטי והרגולטורי הידועים.

החובה להפקיד כספי חסכון של ביטוחי מנהלים החל מחודש ינואר 2008 למסלול הקצבתי ונטיית הציבור להעדיף מסלול קצבה על פני מסלול הוני בגיל הפרישה, משפיעים באופן משמעותי על החשיפה של החברה לסיכון אריכות חיים.

השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים ובחומרם, ובמצב המשפטי והרגולטורי עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

סיכוני הביטוח

סיכוני ביטוח חיים ובריאות

נובעים בעיקרם מאי הודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות וביטולים (בכללם פדיונות).

סיכוני ביטוח כללי

סיכון תמחור - הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום וכן מהחשיפה להרעה בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסה מעבר להערכה האקטוארית על פיה נקבעה הפרמיה לכיסוי סיכונים אלו. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכון הערכת ההתחייבות הביטוחית (רזרבה לתביעות תלויות) - החשיפה להרעה בתשלומים העתידיים של התביעות התלויות מעבר להערכת התחייבות החברה לתביעות אלו. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות.

חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות.

סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון רעידת אדמה מלחמה או טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בביטוח כללי הינו רעידת אדמה ובביטוח חיים ובריאות הינו מלחמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה) שהינה בעיקרה כ-1.8% מהסכום בסיכון הינו כ-5,709 מיליון ש"ח ברוטו ומתוכו כ-200 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

* למעט חשיפה בגין כיסוי רכב רכוש המכוסה בהסכמי ביטוח משנה חוזיים, לגביה מיושם MPL בשיעור של כ-5%.

בעסקי ביטוח חיים קיים חוזה ביטוח משנה מסוג קטסטרופה (CAT) שמכסה תביעות מוות ונכות עבודה תמידית ומוחלטת בעקבות אירוע קטסטרופה (כגון רעידת אדמה או מלחמה מכל סוג שהיא, לרבות מלחמה גרעינית, ביולוגית או כימית). החל משנת 2017 הכיסוי של הסכם ביטוח משנה זה הינו כ-80 מיליון דולר אחרי השתתפות עצמית בגובה כ-20 מיליון דולר עבור כל מקרה אירוע. יש לציין כי חוזה ה-CAT לא כולל סיכון מגיפות.

למידע נוסף בדבר ענפי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח באורים 3.ד., 17, 18.א. ו-19.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(א) כללי (המשך)

תמהיל העסקים

פעילות הקבוצה מתמקדת בעיקרה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. לשינויים בתמהיל הענפים השונים בתחום החסכון ארוך הטווח, בצמיחה של ענף הפנסיה על חשבון ענף ביטוח חיים, השפעה מהותית בטווח הארוך על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

רמת שימור תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך של החברה חשוף לביטולי פוליסות ופדיונות כמו גם לניוד צבירות. רמת שימור התיק מושפעת בעיקרה מהצמיחה במשק ומרמת התעסוקה, מהוראות הרגולציה, מטעמי הציבור וכן מרמת התחרות בין האפיקים השונים של מוצרי החסכון ארוך הטווח כמו גם מרמת התחרות בין כל הגופים העוסקים בתחום, ההולכת וגוברת. לרמת שימור תיק הביטוח, לרבות המעבר בין סוגי החסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל) שלהם שיעורי רווחיות שונים, השלכה ניכרת על רווחיות חברות הביטוח.

למבחני רגישות לגבי שינויים בשיעורי הביטולים, ראה סעיף ב.3.ב(7) להלן.

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות

(1) כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החסכון שהצטבר כולל תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).

- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתי"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

ההתחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה אשר פורסמו בחוזר המפקח משנת 2013.

ההתחייבויות בגין גמלאות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלה או טרם הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים, וכן על פי שיעורי הביטולים שצפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלה עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח. שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, בשיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההתחייבויות האמורות כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות וסיעודי) הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתית". בגין תוכניות אלו מחושבת ההתחייבות אקטוארית. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve".

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת ההתחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהווה לפי שיעור הריבית התעריפית שבמצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע ונתק התביעה לפי ניסיון החברה.

העתודות בגין ביטוחי הוצאות רפואיות פרט מחושבות כערך נוכחי של תביעות עתידיות צפויות על בסיס ניסיון העבר בניכוי פרמיות נטו צפויות (Net Premium). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה וביטולים התבססו על בסיס ניסיון החברה עם מרווח שמרנות, כמקובל לחישוב עתודות.

התביעות התלויות בתתי-ענפים ניתוחים, תרופות ומחלות קשות מחושבות על בסיס המשולשים (Chain Ladder, Bornhuetter-Ferguson) לסכומי תביעות ששולמו לפי חודשי נזק, ללא היוון וללא טווח סמך. התביעות התלויות בתתי-ענפים השתלולים וניתוחים בחו"ל מחושבות על בסיס דווח מחלקת תביעות.

ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין פרמיה שטרם הורווחה, עתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(א) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה; בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבוטחים. ירידה בשיעור הריבית הכלכלית עשוי להגדיל את העתודה המשלימה לגמלאות עקב שימוש בריבית היוון ברוטו, כפי שמצוין בחוזר 2013-1-2.

בנוסף, ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). ראה באור 2.1.2. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.3(א) להלן.

(ב) שיעורי תמותה ותחלואה

(1) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב ההתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מקבלי גמלאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(2) ההתחייבות לקצבאות בתשלום מחושבת בהתאם ללוח תמותה גמלאים שפרסם הממונה בחוזר 2013-1-2.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לגמלאות המשולמות לכל החיים. יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה של גידול תוחלת החיים. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון גם הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

הנחות אלה עשויות להשתנות מעת לעת ולעניין ניתוח רגישות ראה סעיף ב.3.3(7) להלן.

(3) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. ככל ששיעורי התחלואה וחומרתה יעלו כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

(ג) הנחות גמלה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, התנהלו, בגין כספי חסכון שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבת. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלה. שיעור זה נקבע על פי ניסיון הקבוצה המתעדכן מעת לעת. החל משנת 2008 כל פרמיות החסכון שהופקדו במסגרת ביטוח מנהלים מיועדות לקצבה.

מדי שנה החברה מבצעת מחקר בנושא הנחות גמלה לרבות שיעור לקיחת גמלה, מסלולי פרישה, וגיל פרישה ומעדכנת את העתודה המשלימה לגמלאות בהתאם. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.3(א) להלן.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(ד) פקטור ההיוון K

ההפרשה ההדרגתית לעתודה משלימה לגמלאות נעשית על ידי שימוש בפקטור K, כאמור בסעיף ב.3(ב)(2) לעיל. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי. החברה קובעת K אחד בגין פוליסות שמרכיב החסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ושני בגין פוליסות שמרכיב החסכון בהן תלוי תשואה. נכון לתאריך הדוחות הכספיים ערך ה-K שהחברה משתמשת עבור פוליסות מבטיחות תשואה עומד על 0.02% ועבור פוליסות משתפות ברווחים 0.86% (ליום 31 בדצמבר 2017 0.02%-ו-0.83% בהתאמה).

ערכי ה-K עלו בשנת 2018 עקב עליית הריבית.

לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3(ב)(5)(א) להלן.

(ה) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על אמידת ההתחייבויות הביטוחיות בגין גמלה נדחית ובגין חלק מביטוחי הבריאות. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה ומבוססות על סוג הביטול, סוג המוצר וותק של תקופת הכיסוי.

(ו) שיעורי המשכיות

בביטוחי בריאות קבוצתיים וביטוחים סיעודיים קבוצתיים זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה מחויבות, המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי. במסגרת תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3 פרק 1 - תיקונים לגבי ביטוח סיעודי קבוצתי, אשר פורסם בחודש דצמבר 2016, נקבע כי לא יתאפשר שיווק או חידוש תכנית הכוללת כיסוי לביטוח סיעודי בפוליסה קבוצתית מעבר ליום 31 בדצמבר 2017.

(4) בדיקת נאותות העתודות (LAT)

החברה בודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיית אי נזילות ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים, תמותה, הנחות גמלה ותחלואה והן נקבעות על ידי האקטואר על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

בשנת 2015 פורסם על ידי המפקח חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח (להלן: "החוזר"). מטרת החוזר היא להביא לאחידות ולשיפור במספר הנחות אקטואריות המשמשות לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT). ההנחות מתייחסות, בין היתר, לאופן קביעת פרמיית אי הנזילות המשמשת בהיוון ההתחייבויות הביטוחיות, ובאופן קביעת האומדנים האקטואריים בבסיס חישוב בדיקת נאותות העתודות. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3(ב)(5)(א) להלן.

יתרת ההפרשות בגין ה-LAT, בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 לסך של כ-165 מיליון ש"ח וכ-362 מיליון ש"ח בהתאמה.

השינוי ביתרת ה-LAT מביא לידי ביטוי סך השינויים שחלו השנה במכלול הגורמים התפעוליים, הדמוגרפיים והפיננסיים המשמשים בסיס להערכת ההתחייבויות האקטואריות כולל שינויים שנעשו בעתודה המשלימה לגמלאות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(5) השפעת השינויים באומדנים ובהנחות העיקריים ששימשו בחישוב עתודת ביטוח חיים

(א) השפעת השינויים על העתודה המשלימה לגמלאות ועל בחינת נאותות העתודות

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
מיליוני ש"ח		
110	(369)	שינוי בשיעור ריבית היוון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות
70	(256)	הגדלת (הקטנת) העתודות לגמלה בעקבות שינוי צפי ההכנסות העתידיות הנגזר משינוי הריבית (K)
180	(625)	סך הגידול (קיטון) בהפרשות לגמלה כתוצאה משינוי הריבית
57	221	שינוי בהנחות הגמלה
237	(404)	סך הכל השפעה על עתודה משלימה לגמלאות
215	(197)	גידול (קיטון) בעקבות בחינת נאותות העתודות (LAT)
452	(601)	סך הכל לפני מס
294	(396)	סך הכל לאחר מס

(ב) לאחר תאריך הדיווח חלה ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון, דבר הצפוי להביא להגדלה נוספת של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ראה באור 40.א. בדבר אירועים לאחר תאריך הדיווח.

(6) יתרת העתודה המשלימה לגמלאות

העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 לסך של כ- 5,480 מיליון ש"ח ו- 5,449 מיליון ש"ח בהתאמה*. יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד, על ידי שימוש בפקטורי ההיוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2018 לסך של כ-3,114 מיליון ש"ח (אשתקד כ-2,912 מיליון ש"ח).

* מזה כ-3,793 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית (ב-2017 כ-3,978 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית).

יצוין כי הנתונים, המפורטים לעיל, בקשר לעתודה המשלימה לגמלאות ובקשר ליתרת ההפרשות אשר תיזקף בעתיד מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד לתום כל אחת מתקופות הדיווח ואינם כוללים התחייבות בגין תוספת צבירה עתידית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(7) ניתוחי רגישות

ליום 31 בדצמבר 2018							
שיעור לקיחת גמלה (**)		שיעור תמותה		שיעורי הביטולים (***)		שיעור תחלואה	
אלפי ש"ח							
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%
99,823	(317,725)	(1,099,731)	192,587	(5,131)	5,488	2,762	(3,583)

רווח (הפסד)

ליום 31 בדצמבר 2017							
שיעור לקיחת גמלה (**)		שיעור תמותה		שיעורי הביטולים (***)		שיעור תחלואה	
אלפי ש"ח							
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%
150,573	(341,113)	(1,213,605)	311,256	(14,086)	15,068	4,065	(4,061)

רווח (הפסד)

(*) בעיקר עקב העתודה המשלימה לגמלאות.

(**) לצורך ניתוח הרגישות לשיעור לקיחת גמלה הוספו/הופחתו 5% משיעור לקיחת הגמלה. לסכום העתודה המשלימה לגמלאות ראה באור 18.א.

(***) שיעורי הביטולים כוללים פדיונות, סילוקים והקטנות.

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה:

פעילות החברה מתמקדת בענפים רכב חובה, רכב רכוש, ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות.

ביטוח רכב חובה מכסה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד") בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

התעריף לביטוח רכב חובה מחייב אישור על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון מערכות בטיחות וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג הצעיר, ותק רישיון נהיגה, ניסיון תביעות בעבר וכו').

ביטוח רכב רכוש הינו ביטוח רשות והוא הביטוח הוולונטרי הנפוץ ביותר במסגרת ביטוח כללי. ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד ג'. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק ו/או לגבול האחריות לצד ג' בפוליסה.

התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכו').

תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מדיניות החיתום של הקבוצה כפי שנקבעת מעת לעת.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה (המשך)

ביטוחי חביות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבטוח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים וביטוחי חביות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות המוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. הפוליסות בביטוחי חביות מונפקות בד"כ לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבטוח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.

במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבטוח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long-Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבטוח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה משקפת את מרכיב הפרמיה המתייחס לתקופה שלאחר תאריך המאזן על פי כללים חשבונאיים מקובלים.

כמו כן, בהתאם להנחיות המפקח מדווח במידת הצורך הפרשות לפרמיה שאינה מכסה את העלות הצפויה של התביעות (להלן פרמיה בחסר) בענפי רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות. הפרשה זו, אם קיימת, נרשמת בסעיף תביעות תלויות.

בהתאם להוראות המפקח, התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בהן, בענפים שאינם מקובצים (הסטטיסטיים) (ענפי החביות, רכב חובה, רכב רכוש, דירות ותאונות אישיות), חושבו על ידי האקטוארית הממונה בביטוח כללי רוני גינור, שהצהירה בין היתר כי ההערכות נעשו בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים וכי ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידה, לפי מיטב שיקול דעתה המקצועית ובהתאם להנחיות, ההוראות והכללים.

ההערכות האקטואריות מבוססות בעיקרן על מסדי הנתונים בגין התביעות המשולמות הכוללות גם הוצאות ישירות ליישוב תביעות והשתתפות עצמית. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח נכללו בהערכות גם עלויות עקיפות ליישוב תביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי.

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח נקבעת על ידי האקטואר לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. הערכת תביעות תלויות בקבוצה מבוססת במירב הענפים על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי תביעות (מודל Paid) בפועל, ובחלקם על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות - מודל Incurred). ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות ושכיחות התביעות בקבוצת הסיכון הרלוונטית. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשיעורי הריבית, שערי חליפין ובעייתו ביצוע התשלומים וחומרם. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון L/R לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון. ככל שהזמן עובר מצטבר מידע נוסף על התביעות.

(ד) כמו כן, נכללות הערכות איכותיות באשר לשינוי מגמות בעתיד אחרי הפעלת שיקול דעת כשאר שינויים לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר. האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

(ה) בהערכת תביעות גדולות במיוחד, ההערכה מבוססת על הערכות פרטניות של מומחי החברה.

(ו) תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי של ממש בתשלומי התביעות הנוכחיים. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן הניסיון המצטבר בתשלומי התביעות הנוכחיים, עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.

(ז) ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

(ח) הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי.

(ט) בענפים חבות מעבידים וצד שלישי מצאה החברה כי נדרשה השלמה על פי עקרונות הנוהג המיטבי ובהתאם לכך החל מה-31 בדצמבר 2015 החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הינו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשנת 2018 חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפים אלו בסך של כ-12 מיליון ש"ח, לעומת גידול של כ-20 מיליון ש"ח בשנת 2017, בשל שינויים בשיעורי ריבית ההיוון ופערים בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים.

(י) התביעות התלויות מחושבות ברמת ברוטו, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

(יא) ההפרשה לתביעות תלויות עבור הסדר ביטוח שיורי (להלן - ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שנעשה על ידי אקטואר ה"פול".

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטואריים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות:

(א) Link Ratio - שיטה סטטיסטית זו מתבססת על התפתחות התביעות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מהתביעות הקיימות על מנת להעריך את סך התביעות הצפויות. במידת הצורך נעשה שימוש בשיטת שרמן (power curve Sherman) המתאימה התפלגות לא לינארית למקדמי ההתפתחות שחושבו בשיטת ה-Link Ratio. באמצעות ההתפלגות ניתן לחשב את מקדמי ההתפתחות לתקופות מוקדמות עליהן אין לנו מידע ("זנב ההתפתחות").

(ב) Bornhuetter-Ferguson - שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפרירי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סה"כ התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, ע"ס שיטות אחרות (כגון Link Ratios). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר בתקופה האחרונה בה אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

(ג) הממוצעים - לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על בסיס תחזית כמות תביעות (שיטת Link Ratio) והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

(ד) אחר - עבור תביעות מסוג מחלות מקצוע בביטוח חבות מעבידים, שהינן תביעות על בסיס נזק מתמשך מחושבת הפרשה על בסיס עלות עתידית צפויה. בתביעות מסוג זה אין תאריך מסוים בו העובד נפגע והתגבשות הנזק הינה כתוצאה מחשיפה ארוכה לגורמי הסיכון. תביעות מסוג זה מאופיינות בפרק זמן ארוך מאוד מתחילת החשיפה לגורמי הסיכון ועד לדיווח על התביעה (תביעות זנב ארוך).

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים

(א) ענפי רכב חובה וחבויות

בענפים אלו ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות תשלומים ותלויות (Link Ratio). המודל הנו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו.

בגין תקופות שאינן בשלות נעשה שילוב בין עלות התביעות/ Loss Ratio המבוססים על אומדן אפרירי, לבין העלות ממודל התפתחות התשלומים/סכומי התביעות.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב ותביעות גדולות.

הואיל והערכת התביעות התלויות מחושבת כאמור ברמת הברוטו, קיים מודל להערכת תביעות תלויות ביטוח משנה כדלהלן:

בביטוח משנה בלתי יחסי (Excess) המודל בגין שנות החיתום הוותיקות מבוסס על התייחסות פרטנית לתביעות. בגין שנות החיתום האחרונות האומדן מבוסס על מודל תביעות גדולות החוזה את כמות התביעות שתעבורנה את ה-Excess וכן את ממוצע סכום התביעות הללו.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישמשו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(א) ענפי רכב חובה וחבויות (המשך)

בביטוח משנה יחסי לרבות פקולטטיבי, מבוסס המודל על פי הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים הוותיקות ולשנים אחרונות לפי שיעור Loss Ratio.

כמו כן, נעשה שימוש במודל סטוכסטי למדידת השונות הצפויה בעתודות, וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישובי עתודות בביטוח כללי.

(ב) רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות (Link Ratio). תוך התייחסות לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג', סוגי רכב וסוגי הנזקים כגון תאונות, גניבות ונזקי טבע.

בחודשי הנזק האחרונים הקבוצה משתמשת בשיטת הממוצעים המבוססת על עלות תביעה לפוליסה.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון שכן המודל האקטוארי מתבסס על ההתפתחות של כל התשלומים (חיוביים ושלייליים).

הערכת התביעות התלויות מחושבת ברמת ברטו. מרכיב ביטוח המשנה בענף זה אינו מהותי.

(ג) דירות

בענף דירות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio). בחודשי הנזק האחרונים נעשה שימוש בשיטת הממוצעים המבוססת על תביעה לפוליסה. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הינו יחסי, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת נזק.

(ד) תאונות אישיות

בענף תאונות אישיות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio).

בשנות החיתום האחרונות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הוא בחלקו ביטוח משנה יחסי ובחלקו ביטוח משנה מסוג Excess of Loss, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת חיתום.

(ה) ענפים בהם בוצעו הפרשות על בסיס שאינו אקטוארי

בענפים הבאים לא יושם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה.

התביעות התלויות בענפים אלו נכללו על בסיס ההערכות הכוללות את המרכיבים הבאים:

- תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות. רוב ההתחייבויות מגובות בביטוח משנה ולכן ההשפעה לא מהותית.
- הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (IBNR) המבוססת על ניסיון העבר. בנוסף, הפרשה בגין צירוף תיק תביעות ביטוח כללי במהלך השנה הינה על בסיס הערכות פרטניות של מומחי החברה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי

• ההפרשות לתביעות תלויות נערכות תוך לקיחת הנחות זהירות לגבי גורמי סיכון הנובעים משינויים גולטוריים, פסקי משפט תקדימיים ואחרים שחלו במהלך השנים כגון: הלכת השנים האבודות, זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי (מל"ל), הטלת חובת דיווח למל"ל, ביטול הסכם עם המל"ל וחתומה על הסכם מחודש בסוף שנת 2014, העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים לקופות החולים, שינוי ריבית היוון קצבאות ועוד. ככל שהתביעות בשל גורמי הסיכון לא מתממשות בהתאם לאומדנים נוצר עודף או חוסר בהתפתחות התביעות התלויות. כמו כן החברה אינה נוהגת להוון את התביעות התלויות (למעט בענפים חבות מעבידים וצד שלישי), דבר שמהווה רכיב זהירות נוסף.

• החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה יישמה את עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי בהתאם להוראות המפקח, הכוללת בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) "זהירות" משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.

(ב) שיעור היוון תזרים המזומנים - לצורך קביעת שיעור הריבית להיוון תזרים ההתחייבויות נדרש האקטואר להתחשב בנושאים המפורטים בתקן היוון של אגודת האקטוארים בישראל, ולהציג את השיקולים (כולל הנחות ומגבלות) בבחירת שיעורי ההיוון. בהתאם לתקן האמור ריבית ההיוון המתאימה לבחינה תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות.

(ג) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.

(ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו.

• בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) ד"ר אליהו וינוגרד לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד. החברה מעריכה שהתיקון עשוי להשפיע על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים. בחודש ספטמבר 2016 תוקנו התקנות תוך דחיית תחילתן בשנה לחודש אוקטובר 2017.

להערכת החברה, בהתבסס גם על חוות דעת יועציה המשפטיים, בתי המשפט לא יאמצו בהכרח את ריבית ההיוון שנקבעה בתקנות. משכך, החל משנת 2016 מבוצעת הפרשה הלוקחת בחשבון את שיעורי ריבית ההיוון שנקבעו בתקנות עד למועד העדכון הבא (קרי, 2% עד וכולל שנת 2019), וממועד העדכון הבא (קרי, שנת 2020), ריבית בשיעור 1.6%. המהווה שיעור משוקלל בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית כלכלית סבירה על פי חוות דעת יועציה כאמור לעיל. בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות בשנת 2016 בסך של כ-160 מיליון ש"ח בענפים חובה וחבויות. בשנת 2017 עדכנה החברה את ההפרשות כך שיתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2017 הייתה בסך של כ-210 מיליון ש"ח. בשנת 2018 לא חלו שינויים מהותיים בהפרשה וההפרשה עומדת על כ-200 מיליון ש"ח.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנלקחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלאו השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון, אלא רחבים יותר. כמו כן הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית ("הועדה") אשר תבחן את הנושא ותגיש מסקנותיה. בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך)

בינואר 2019 פרסמה הועדה דוח להערות הציבור בית המשפט העליון הודיע כי הועדה מעוניינת להשלים את הבחינה של מספר נושאים, וכי לאחר קבלת הערות הציבור צפויה לפרסם את הדוח הסופי.

האומדן להפרשה זו מבוסס על הנחות שונות ואלמנטים רבים של שיקול דעת, שאת חלקם קשה לאמוד בייחוד לאור העובדה שהם אינם סטטיסטים ולכן לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית, וכן עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן האקטוארי.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות גבוהה בקשר להשפעת העדכון האמור, ככל שתהיה השפעה כזו בכלל, על התחייבויות החברה. לאור האמור יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מאומדני החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את הערכותיה בהמשך.

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה

סיכון אשראי הינו, כאמור, הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון.

לאי עמידה של הצד הנגדי בהתחייבויותיו כתוצאה מהרעה ביכולת ההחזר שלו לרבות חדלות פירעון השפעה על התוצאות העסקיות של החברה.

נכסי אשראי הניתנים מכספי העמיתים וכן נכסי אשראי סחירים בתיקי הנוסטרו, המחושבים עפ"י השווי ההוגן, מושפעים בנוסף גם משינויים במרווחי האשראי כפי שבאים לידי ביטוי בשוק ההון או מירידת דירוג האשראי של החייב.

לעניין מקורות הדירוג ראה סעיף ד.2 ו-ד.3 להלן.

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

א) סיכוני אשראי נכסי חוב

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2018		
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים ^(*)
34,130,108	24,216,755	9,913,353
1,876,431	444,563	1,431,868
<u>36,006,539</u>	<u>24,661,318</u>	<u>11,345,221</u>

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2017		
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים ^(*)
32,949,540	23,261,892	9,687,648
1,525,129	279,222	1,245,907
<u>34,474,669</u>	<u>23,541,114</u>	<u>10,933,555</u>

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

^(*) נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן. ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי ^ט				
ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
6,890,442	-	-	-	6,890,442
3,022,911	3,804	3,163	483,250	2,532,694
9,913,353	3,804	3,163	483,250	9,423,136
21,247,399	-	-	-	21,247,399
651,416	7,482	-	245,664	398,270
1,014,620	-	-	-	1,014,620
223,316	223,316	-	-	-
43,783	43,783	-	-	-
51,258	-	-	24,465	26,793
19,334	-	-	19,334	-
880,560	102,253	-	362,954	415,353
85,069	85,069	-	-	-
24,216,755	461,903	-	652,417	23,102,435
34,130,108	465,707	3,163	1,135,667	32,525,571
452,026	-	-	155,095	296,931
86,567	-	-	11,362	75,205

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם הופחת על ידי

החברה

דירוג בינלאומי^ט

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
1,870	-	-	-	1,870
1,429,998	-	467,284	945,191	17,523
1,431,868	-	467,284	945,191	19,393
25,347	6,016	-	19,331	-
-	-	-	-	-
419,216	320,139	-	62,355	36,722
444,563	326,155	-	81,686	36,722
1,876,431	326,155	467,284	1,026,877	56,115

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

^ט כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(א) נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי ^א				
ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
7,045,799	-	-	-	7,045,799
2,641,849	10,486	3,688	535,216	2,092,459
9,687,648	10,486	3,688	535,216	9,138,258
20,811,223	-	-	-	20,811,223
618,380	18,966	-	249,233	350,181
567,704	-	-	-	567,704
241,954	241,954	-	-	-
51,466	51,466	-	-	-
28,651	-	-	2,318	26,333
-	-	-	-	-
942,514	178,007	-	407,571	356,936
-	-	-	-	-
23,261,892	490,393	-	659,122	22,112,377
32,949,540	500,879	3,688	1,194,338	31,250,635
458,185	-	-	149,770	308,415
80,207	-	-	5,001	75,206

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם הופחת על ידי

החברה

דירוג בינלאומי^א

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
-	-	-	-	-
1,245,907	-	456,841	789,066	-
1,245,907	-	456,841	789,066	-
26,842	6,403	-	20,439	-
-	-	-	-	-
252,380	203,345	-	49,035	-
279,222	209,748	-	69,474	-
1,525,129	209,748	456,841	858,540	-

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי *					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה נכסי מסים נדחים השקעות פיננסיות אחרות מזומנים ושווי מזומנים
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
211,004	156,935	-	18,208	35,861	
2,106	-	-	-	2,106	
527,627	527,627	-	-	-	
2,547,436	-	-	21,393	2,526,043	

דירוג מקומי *					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה נכסי מסים נדחים השקעות פיננסיות אחרות מזומנים ושווי מזומנים
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
196,437	156,532	-	3,315	36,590	
2,797	-	-	-	2,797	
306,222	306,222	-	-	-	
1,983,654	-	-	9,224	1,974,430	

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ג) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בארץ)

דירוג מקומי *					מסגרות אשראי בלתי מנוצלות
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
123,264	10,048	-	90,063	23,153	

דירוג מקומי *					מסגרות אשראי בלתי מנוצלות
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
131,806	43,083	-	88,723	-	

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ד) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בח"ל)

דירוג בינלאומי ^ט					הלוואות לחברות כלולות ^{ט*}
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
23,037	23,037	-	-	-	
102,188	843	-	-	101,345	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
2,235,186	2,235,186	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
106,002	-	-	-	106,002	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג בינלאומי ^ט					הלוואות לחברות כלולות ^{ט*}
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
24,828	24,828	-	-	-	
4,463	3,744	-	719	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
2,179,022	2,179,022	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
281,111	-	-	-	281,111	מזומנים ושווי מזומנים

^{ט*} כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
^{ט**} ראה באור 6.ז.38.

(ה) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בח"ל)

דירוג בינלאומי ^ט					מסגרות אשראי בלתי מנוצלות
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
77,519	75,757	-	1,762	-	

דירוג בינלאומי ^ט					מסגרות אשראי בלתי מנוצלות
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
15,865	6,561	-	9,304	-	

^{ט*} כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

- (1) בחודש אוגוסט 2017 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידיה והוא בהמשך לאישור לשימוש במודל לדירוג אשראי מחודש אוגוסט 2013 (להלן - המודל). על פי האישור, לענין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת בכפוף לתנאים שפורטו באישור.
- (א) השימוש במודל ייעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו למפקח אגב תהליך בחינת המודל;
- (ב) כל שינוי מהותי במבנה המודל, טעון אישור מראש של המפקח;
- (ג) ניתן לעשות שימוש במודל במסגרת חישוב דרישות ההון תחת משטר סולבנסי 2, בכפוף לתנאים המפורטים בהוראות משטר ההון כאמור.
- (2) קיים שוני בסולמות דירוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בהתאם לחוזר שוק ההון 2008-6-1 בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, במהלך 2009 פרסמו חברות הדירוג ניתוח השוואתי בין סולם הדירוג המקומי לסולם הדירוג הבינלאומי.
- (3) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף ד' להלן.
- (4) לענין החשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה ראה סעיף ב.4.1 להלן.
- (5) החברה חשופה בפעילותה גם לחייבים אחרים כגון מעסיקים, ומבטחים. עליה במקרי חדלות פירעון של עסקים בישראל עשויה להשפיע גם על היקף חובות מעבידים בגין אי העברת תשלומים בגין הפקדות לביטוח פנסיוני עבור עובדיהם, המחייבת את הגופים המוסדיים בקבוצה לנקיטת הליכים. לענין יתרות פרמיה לגבייה בסך 735,878 אלפי ש"ח (שנת 2017 - 765,307 אלפי ש"ח) ראה באור 10.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(6) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018			
סיכון חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		ענף משק
	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.1	760,679	תעשייה
44,622	4.2	1,496,855	בינוי ונדל"ן
130,052	3.0	1,068,037	חשמל ומים
-	-	7,863	מסחר
-	0.6	219,872	תחבורה ואחסנה
10,048	0.9	340,896	תקשורת ושרותי מחשב
-	8.4	3,042,224	בנקים
-	0.6	205,075	שירותים פיננסיים
16,061	0.5	186,912	שירותים עסקיים אחרים
-	0.2	83,994	חברות אחזקה
-	1.3	454,421	אנשים פרטיים
-	78.2	28,139,711	אג"ח מדינה
200,783	100.0	36,006,539	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2017			
סיכון חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		ענף משק
	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.0	697,844	תעשייה
46,447	3.4	1,160,816	בינוי ונדל"ן
68,319	2.0	694,274	חשמל ומים
-	0.1	46,302	מסחר
-	0.6	218,460	תחבורה ואחסנה
-	1.0	358,197	תקשורת ושרותי מחשב
-	6.9	2,379,843	בנקים
-	1.1	376,000	שירותים פיננסיים
25,907	0.4	138,956	שירותים עסקיים אחרים
6,998	0.2	80,497	חברות אחזקה
-	1.4	466,458	אנשים פרטיים
-	80.9	27,857,022	אג"ח מדינה
147,671	100.0	34,474,669	סך הכל

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(7) סיכונים גיאוגרפיים

פירוט מדינות/אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות

ליום 31 בדצמבר 2018										
סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות ^(*)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות/ קרנות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
39,236,856	20,846	39,216,010	5,754,787	691,846	-	45,074	566,820	4,017,772	28,139,711	ישראל
1,209,396	(152,724)	1,362,120	597,440	-	32,373	352,327	164,514	215,466	-	ארה"ב
404,532	-	404,532	337,817	-	-	-	-	66,715	-	שוויץ
3,763,538	579,945	3,183,593	1,205,962	-	777,618	217,976	152,318	829,719	-	אחר
<u>44,614,322</u>	<u>448,067</u>	<u>44,166,255</u>	<u>7,896,006</u>	<u>691,846</u>	<u>809,991</u>	<u>615,377</u>	<u>883,652</u>	<u>5,129,672</u>	<u>28,139,711</u>	סכום כולל

פירוט מדינות/אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות

ליום 31 בדצמבר 2017										
סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות ^(*)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות/ קרנות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
36,970,486	(220,987)	37,191,473	4,531,454	645,627	-	31,989	756,121	3,369,260	27,857,022	ישראל
1,376,710	21,265	1,355,445	411,153	-	30,869	518,988	211,651	182,784	-	ארה"ב
645,188	-	645,188	589,257	-	-	22,721	-	33,210	-	שוויץ
3,117,535	48,135	3,069,400	888,422	-	464,999	688,907	79,348	947,724	-	אחר
<u>42,109,919</u>	<u>(151,587)</u>	<u>42,261,506</u>	<u>6,420,286</u>	<u>645,627</u>	<u>495,868</u>	<u>1,262,605</u>	<u>1,047,120</u>	<u>4,532,978</u>	<u>27,857,022</u>	סכום כולל

^(*) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, השקעות בחברות כלולות, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, הנעשה ברובו באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את החברה מחובתה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה). על כן יש ביציבות הפיננסית של מבטחי המשנה וביכולת הפירעון שלהם, כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של החברה. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר דירוג מבטחי המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיהם הכספיות לחברה.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות בעיקר על דירוגם. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי בחינה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים גבוהים יחסית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

חובות בפיגור (ב)		נכסי ביטוח משנה								סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2018	יתרות בחובה (זכות) נטו	קבוצת דירוג (ד)
מפלגה	שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים				
-	-	99,167	-	96,207 ^(*)	148,269	44,896	15,777	10,894	(24,462)	194,566	AA ומעלה	
-	-	195,321	6,432	22,798	84,516	75,712	28,465	98,493	(62,635)	249,343	Swiss Reinsurance Co (ה) אחרים	
-	-	294,488	6,432	119,005	232,785	120,608	44,242	109,387	(87,097)	443,909		
-	-	164,786	806	40	115,711	60,548	1,246	679	(12,552)	44,087	A	
-	1,814	224,220	334	40,853	166,728	141,401	1,035	1,538	(45,295)	250,475	Assicurazioni Generali SpA (ו) אחרים	
-	1,814	389,006	1,140	40,893	282,439	201,949	2,281	2,217	(57,847)	294,562		
-	-	908	-	-	5	884	-	-	19	848	BBB	
57	221	(1,578)	-	1	2,058	588	-	-	(4,223)	826	נמוך מ-BBB - או לא מדורג (ז)	
57	2,035	682,824	7,572	159,899	517,287	324,029	46,523	111,604	(149,148)	740,145	סך הכל	

הערות

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
 (ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-2,073 אלפי ש"ח.
 (ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-2,073 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2018.
 (ד) החל משנת 2018 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P (בשנת 2017 לפי A.M.Best), במקרים בהם לא ניתן דירוג ע"י S&P הדירוג נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר לצרכי דיווח לדירוג S&P, לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחחים, לדוגמא: דירוג A כולל A עד A+. שינוי חברת הדירוג כאמור, לא גרם לשינוי מהותי בדירוג של מבטחי המשנה.
 (ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 3.ה.38.
 (ו) ג'נרלי אינה מדורגת על ידי S&P, לפיכך הדירוג נקבע לפי חברת A.M.Best. יצוין שג'נרלי מדורגת BBB+, בהמרה ל S&P, על ידי חברת MOODY'S.
 (ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-265 אלפי ש"ח.
- סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ-5,509 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.ב.37. מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ-983 מיליון ש"ח.
- לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2018. כמו כן, קיימת חשיפה של כ-93 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.
 (*) ראה באור 3.ה.38.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017												
חובות בפיגור ^(א)			נכסי ביטוח משנה							קבוצת דירוג (ד)		
מפלג	שנה לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2017	
שנה	שנה לשנה	שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	מבטחי משנה	מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	נטו	לשנת 2017	
באלפי ש"ח												
-	-	-	119,673	-	151,044 ^(ט)	213,872	59,018	16,688	8,895	(27,756)	201,539	AA ומעלה Swiss Reinsurance Co (ה)
-	-	-	14,621	-	186	5,425	10,715	16,467	558	(18,358)	86,561	Hannover Reinsurance Co
-	-	-	228,753	5,950	28,661	79,832	95,084	9,502	98,054	(19,108)	184,789	אחרים
-	-	-	363,047	5,950	179,891	299,129	164,817	42,657	107,507	(65,222)	472,889	
-	-	-	177,947	746	59	107,898	72,001	1,333	1,596	(4,076)	104,220	A Assicurazioni Generali SpA (ו)
-	-	-	173,361	308	34,516	95,826	133,774	926	2,214	(24,555)	210,838	אחרים
-	-	-	351,308	1,054	34,575	203,724	205,775	2,259	3,810	(28,631)	315,058	
-	-	-	30	-	-	-	80	-	-	(50)	-	BBB
255	106	487	487	-	584	4,329	1,603	-	-	(4,861)	5,973	נמוך מ-BBB - או לא מדורג (ז)
255	106	714,872	7,004	215,050	507,182	372,275	44,916	111,317	(98,764)	793,920	סך הכל	

הערות

1. (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-2,012 אלפי ש"ח.
(ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-2,012 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2017.
(ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A+ ועד A.
(ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 3.ה.38.
(ו) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100% בסך של כ-64 מיליון ש"ח בגין מבטח אחד.
(ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-1,138 אלפי ש"ח.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ-5,531 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.ב.37. מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ-1,076 מיליון ש"ח.
3. לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2017. כמו כן, קיימת חשיפה של כ-92 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.
(ט) ראה באור 3.ה.38.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים

(א) מצב המשק והתעסוקה

לרמת התעסוקה השפעה ניכרת על עסקי הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. להרעה ברמת התעסוקה, ירידה במספר המועסקים וגידול בשיעור האבטלה ולירידה ברמת השכר למועסק, השפעה על היקף המכירות החדשות ועל שיעורי הביטולים בתיק. בנוסף, למצב המשק בכללותו השלכה על עסקי הקבוצה בתחומים השונים לפעילותה. מיתון במשק עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, גידול בתביעות אובדן כושר, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ולעלייה ברמת ההונאות. כמו כן מצב המשק עשוי להשפיע על שווי השוק של נכסי הקבוצה בישראל. בשנת 2018 נתוני המשק העידו על קצב צמיחה מתון יחסית לשנת 2017 ועל אבטלה נמוכה.

הקבוצה עוקבת אחר התפתחויות במצב המשק ונערכת בהתאם לתנאי השוק.

(ב) שינויים ברגולציה וציות

חברות הקבוצה כפופות לרגולציה נרחבת בתחומי פעילותה. שינויים בהוראות הדין או הנחיות רגולטוריות משפיעים על תוכן פעילות החברות וכדאיות שיווק המוצרים השונים המשווקים על ידן ואף על הדיווח הכספי של החברות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות, לרבות בשוגג, עלולה לגרום סנקציות ויכולה להוות בסיס להשתת עיצומים, לתביעות כספיות ובמקרי קיצון גם לשלילת רישיון.

לרגולציה בתחומי הביטוח והחסכון ארוך טווח השלכה ניכרת על התעריף הנגבה וכן על שיעור דמי הניהול הנגבים במוצרים השונים, תהליכי המכירה, אופי המוצרים, היכולת לבדל מוצרים מהמתחרים ועל רמת ההוצאות של החברות. להוראות הדין, להנחיות ולהסכמים הנוגעים למבנה החסכון במשק ובעיקר לגבי החסכון הפנסיוני, לרבות השלכות המיסוי שלו, השפעות על שינויים בהיקף הפעילות של התחום ועל מידת התחלופיות בין המוצרים השונים, לרבות אפשרויות הניוד ביניהם. כמו כן שינויים בחקיקה וברגולציה עשויים להשפיע על החברה גם בהתייחס למוצרים שנמכרו בעבר, הן בדרך של תחולה רטרואקטיבית והן עקב השפעתם על פרשנות ההסכמים שנכרתו בעבר והן כנגזרת של התחרות. כתוצאה, להוראות אלו השפעות הן על תיק ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך של החברות והן על המכירות העתידיות שלהן.

ריבוי שינויי רגולציה יוצר עומס על מערכי הטכנולוגיה והתפעול ועלול להגביר את החשיפה לטעויות תפעוליות או יכולת ציות להנחיות החדשות, עקב הצורך בשינוי תהליכים.

שוק הביטוח הפנסיוני עובר שינויים מהותיים הנוגעים, בין היתר, למוצרים הפנסיוניים המשווקים על ידי חברות הביטוח ואופן שיווקם, לערוצי ההפצה השונים וכן ביחס למבטחים, למועמדים לביטוח ולזכויותיהם.

כך, בשנים האחרונות נקבעו הוראות ביחס לקרנות פנסיה ברירת מחדל והסכמי ברירת מחדל, מגבלות בשיווק ביטוח לאובדן כושר עבודה (מגבלת ה-35% מסך כל ההפקדות לרכיב התגמולים), איחוד חשבונות וניוד חשבונות, עידוד כניסת מתחרים לחברות המנהלות הגדולות ולמנהלי ההסדרים ומעורבות גוברת של הרגולטור באישור תכניות ותעריפים. בנוסף נקבעו הוראות שונות ביחס לסוכנים ולבעלי רישיון, המקדמות תחרות בין הסוכנים, כגון הגבלת יכולת הסוכנים וסוכנויות ההסדר לעסוק בשיווק ובתפעול בו זמנית, איסור על קיום זיקה בין העמלה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול והחזר עמלת היקף במקרה של ביטול פוליסה.

דרישה רגולטורית מרכזית עבור חברות הביטוח הינה דרישות הלימות הון. שינויים רגולטוריים בדרישות ההון עשויים להשפיע על פעילויות החברות והיקפיהן. לפרטים בדבר דרישות ההון של החברה ראה באור 14.ד. לדוחות הכספיים.

כמן כן, סוכנויות הביטוח של החברה כפופות אף הן לרגולציה, לרבות רגולציה הנוגעת להחזקת סוכנויות על-ידי מבטח וכן חובות המוטלים על משווקים פנסיוניים. לשינויים בהוראות הדין הנוגעים לפעילותן של סוכנויות הביטוח, השפעה על פעילות הסוכנויות ורווחיותן.

החברה עוקבת אחר ההלכות ורגולציה חדשה בתחומי פעילותה ו/או בתחומים שיש בהם כדי להשפיע על החברה על מנת לאתר את עקרונות היסוד והכיוונים הכלליים אליהם נעשה ניסיון לחתור מצד בתי המשפט, המחוקק או הרגולטור, על מנת לכלכל את צעדי החברה באופן שיהלום עקרונות וכיוונים אלו, גם אם טרם קיבלו ביטוי קונקרטי בהלכה או רגולציה חדשה. יחד עם זאת, קשה לצפות הלכה / חקיקה / רגולציה חדשה לרבות שינויים בדגשים או בכיוונים של הרשויות הרלבנטיות וכן חוסר ודאות טבעי ביחס להולדתן של אלו. מאחר ומטבע הדברים מדובר בהתרחשות של אירוע עתידי בלתי ידוע ובלתי ודאי הסיכון האמור הינו בר ניהול או הקטנה במידה מועטה.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים (המשך)

ג. גידול בתחרות

עלייה ברמת התחרות בתחומים בהם הקבוצה פועלת, עלולה לפגוע ברווחיות הקבוצה. המפקח, בהסדרה רגולטורית, מוביל מהלכים בעשור האחרון המגבירים את התחרות בתחום חסכון ארוך טווח. מבחינת מידת התחליפיות בין המוצרים, קביעת מוצרים אחידים וברמת ומבנה דמי הניהול.

ד. שינוי בטעמי הציבור

נטיית הציבור לבחור במוצרים התחליפיים או שלא לבצע ביטוח, או בהקשר של מימוש גמלה עשויה להשפיע על הביקוש למוצרי הקבוצה ועל הרווחיות בתחומים השונים. קשת המוצרים הרחבה שמציעה החברה במרבית תחומי הביטוח ממתנת סיכון זה. החברה מתמודדת עם הסיכון באמצעות מעקב אחרי טעמי הציבור והתאמת מוצריה בהתאם.

ה. סיכונים משפטיים - תקדימים משפטיים ותובענות ייצוגיות ונגזרות, סמכויות המפקח ופרשנות

חברות הקבוצה חשופות להחלטות שיפוטיות, לרבות בתביעות ייצוגיות ונגזרות, הן המוגשות כנגדה והן כנגד גופים אחרים בענף, אשר, יש בהן כדי ליצור לה פוטנציאל חבות לתשלום בסכומים מהותיים, וכן כדי ליצור תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות הקבוצה, לרבות בכל הנוגע לתשלום תביעות ביטוח והגדלת התשלום בגין אשר לא נצפה בעת הנפקת הפוליסות על ידה, ובהתאם להשפיע על פעילותה ו/או על תוצאותיה הכספיות ולהגדיל את התחייבויותיה הביטוחיות.

החשיפה של הקבוצה לתובענות ייצוגיות ונגזרות, כוללת חשיפה הן ביחס למקרים בהם נפתח הליך משפטי בגין, והן למקרים שהחשיפה הפוטנציאלית להגשת תובענה ייצוגית או נגזרת הובאה לידיעת חברות הקבוצה באמצעות גילוי עצמי ו/או באמצעות פניות של לקוחות בדרכים שונות, והן כאלה שלחברות הקבוצה אין לגביהן ידיעה כאמור. בשנים האחרונות קיימת מגמה של גידול הן במספר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות והן במספר התובענות אשר בתי המשפט מאשרים כיייצוגיות, להערכת החברה הדבר מושפע, בין היתר, משינוי גישה כללית של בתי המשפט ביחס לתובענות ייצוגיות בכלל ומהמאפיינים הייחודיים שיש לתחום הביטוח, הפנסיה והגמל בפרט. לעניין תביעות ייצוגיות, הליכים משפטיים ואחרים לרבות תביעות והליכים הקשורים לסיכונים רגולציה או סיכונים תפעוליים, ראה באור 8.1.1.39 לדוחות הכספיים.

כמו כן הגופים המוסדיים בקבוצה כפופים לקביעות שונות במסגרת חוזרים, הכרעות, עמדות וכיוצא, הניתנות על-ידי הממונה באשר לאופן הפעולה של גופים אלו וכן הם כפופים לביקורות שעורך המפקח מעת לעת. הליכים אלו עלולים להביא לחיוב של הגופים המוסדיים בסכומים מהותיים ו/או להוראה ביחס לאופן פעולה המתייחס לתכניות הביטוח/פנסיה/גמל ששווקו בעבר, באופן שונה מזה שהיווה בסיס לשיווקן על ידי הקבוצה במקור ואשר יש בו כדי להגדיל עלויות של מוצרים אלו, לרבות להטיל עליה עיצומים כספיים. לדרכי התמודדות החברה ראה סעיף 5.ב.5. לעיל.

מורכבותה של פעילות הקבוצה והיקפה, ובפרט תוקפם הארוך של הסכמי הביטוח, יוצרים חשיפה מהותית לסיכונים משפטיים העלולים לנבוע מליקויים אפשריים בתהליכים, מסמכים משפטיים, לרבות פוליסות וחוזי ביטוח משנה, מליקויים תפעוליים ביישומם של הסכמים או תהליכים ומשינויים החלים על פני זמן בפרשנות, גם בהתייחס למוצרים שנמכרו לפני שנים ארוכות ובהתאם - האפשרות להקטין את הסיכון הגלום בהתפתחות בפסיקת בתי המשפט, לרבות פסיקת בית המשפט העליון, יישום כללי פרשנות במסגרתם או קביעת נורמות ראויות במסגרת הפסיקה, ביחס למוצרים שנמכרו בעבר, מוגבל מטבעו.

ניהול הסיכונים המשפטיים כרוך במתן יעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בחינה מתמדת של תהליכי העבודה, המסמכים והטפסים במקומות בהם קיים באופן טבעי ריבוי מופעים מאותו סוג או ענין ואשר יש בהם ייצוגיות מובנית. כמו כן, החברה בוחנת, ככל האפשר, תביעות והליכים שהוגשו כנגדה, כמו גם תביעות והליכים שלא כנגדה בענפי העיסוק שלה וכן פסיקות בהליכים אלו והיא מנסה להפיק לקחים ביחס לתהליכי העבודה הנוהגים על ידה.

ז. פגיעה במוניטין (י)

מוניטין הקבוצה ושמה הטוב מהווים גורם חשוב בהתקשרות הקבוצה עם לקוחות חדשים ושמירה על לקוחות קיימים. לפגיעה בשמה הטוב של הקבוצה עלולה להיות פגיעה מהותית על עסקי הקבוצה.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

		ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ [*]	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
		אלפי ש"ח				
נכסים						
804,497	-	804,497	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
2,106	-	2,106	-	-	-	נכסי מסים נדחים
2,022,770	33	2,022,737	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
594,487	-	594,487	-	-	-	רכוש קבוע
151,097	-	151,097	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
6,230,525	6,230,525	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
691,846	-	691,846	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
999,443	6,085	-	9,952	820,609	162,797	נכסי ביטוח משנה
251,494	24,051	-	12,458	214,985	-	נכסי מסים שוטפים
1,794,587	1,442,449	27,926	157,208	865	166,139	חייבים ויתרות חובה
735,878	285,928	-	62,209	323,855	63,886	פרמיות לגבייה
86,245,691	86,245,691	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:						
11,345,221	-	-	1,555,946	5,737,301	4,051,974	נכסי חוב סחירים
24,661,318	-	-	559,121	23,064,002	1,038,195	נכסי חוב שאינם סחירים
883,652	-	883,652	-	-	-	מניות
2,762,813	-	2,721,453	38,162	-	3,198	אחרות
39,653,004	-	3,605,105	2,153,229	28,801,303	5,093,367	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
10,564,992	10,564,992	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,653,438	-	-	270,767	-	2,382,671	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
206,065	-	206,065	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
<u>153,601,920</u>	<u>104,799,754</u>	<u>8,105,866</u>	<u>2,665,823</u>	<u>30,161,617</u>	<u>7,868,860</u>	סך הכל נכסים

^{*} במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

		ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ [*]	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
5,589,463	-	5,589,463	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות
35,661,315	-	-	40,073	34,886,465	734,777	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
103,407,760	103,407,760	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
188,291	-	188,291	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
326,331	148,750	94,254	-	-	83,327	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
77,121	-	-	-	77,121	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,844,399	71,524	118,791	237,517	517,412	899,155	זכאים ויתרות זכות
6,507,240	1,208,777	34,728	146,908	519,201	4,597,626	התחייבויות פיננסיות
148,012,457	104,836,811	436,064	424,498	36,000,199	6,314,885	סך הכל התחייבויות
153,601,920	104,836,811	6,025,527	424,498	36,000,199	6,314,885	סך הכל הון והתחייבויות
-	(37,057)	2,080,339	2,241,325	(5,838,582)	1,553,975	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	730,121	(5,303,291)	-	4,573,170	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(37,057)	2,810,460	(3,061,966)	(5,838,582)	6,127,145	סך הכל חשיפה

^{*} במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ [*]	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
נכסים						
825,457	-	825,457	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
2,797	-	2,797	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,963,402	39	1,963,363	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
619,123	-	619,123	-	-	-	רכוש קבוע
347,650	-	337,183	-	51	10,416	השקעות בחברות כלולות
5,992,310	5,992,310	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
645,627	-	645,627	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,035,690	9,116	-	18,416	839,873	168,285	נכסי ביטוח משנה
128,144	21,987	-	11,663	94,494	-	נכסי מסים שוטפים
599,752	360,300	21,273	20,246	-	197,933	חייבים ויתרות חובה
765,307	352,280	-	34,560	316,119	62,348	פרמיות לגבייה
85,292,178	85,292,178	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:						
10,933,555	-	-	1,371,916	5,935,313	3,626,326	נכסי חוב סחירים
23,541,114	-	-	341,279	22,642,066	557,769	נכסי חוב שאינם סחירים
1,047,120	-	1,047,120	-	-	-	מניות
2,485,244	-	2,432,622	2,900	-	49,722	אחרות
38,007,033	-	3,479,742	1,716,095	28,577,379	4,233,817	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
8,497,605	8,497,605	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,264,765	-	-	353,358	-	1,911,407	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>146,986,840</u>	<u>100,525,815</u>	<u>7,894,565</u>	<u>2,154,338</u>	<u>29,827,916</u>	<u>6,584,206</u>	סך הכל נכסים

^{*} במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ [*]	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
5,481,991	-	5,481,991	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות
34,944,200	-	-	50,127	34,134,524	759,549	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
99,893,609	99,893,609	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
460,147	-	460,147	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים ^{***}
323,095	146,067	97,791	-	-	79,237	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
74,926	-	-	-	74,926	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים ^{**}
2,088,304	248,810	125,484	169,700	521,642	1,022,668	זכאים ויתרות זכות
3,720,568	73,542	30,144	-	838,601	2,778,281	התחייבויות פיננסיות
141,504,849	100,362,028	713,566	219,827	35,569,693	4,639,735	סך הכל התחייבויות
146,986,840	100,362,028	6,195,557	219,827	35,569,693	4,639,735	סך הכל הון והתחייבויות
-	163,787	1,699,008	1,934,511	(5,741,777)	1,944,471	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	(154,662)	(4,398,429)	-	4,553,091	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	163,787	1,544,346	(2,463,918)	(5,741,777)	6,497,562	סך הכל חשיפה

^{*} במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.
^{**} סוג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.
^{***}

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
10,564,992	-	2,520,825	-	8,044,167	מזומנים ושווי מזומנים
64,963,014	31,090,999	4,878,975	16,824,007	12,169,033	נכסים סחירים
29,271,748	12,613,622	5,019,328	7,816,145	3,822,653	נכסים בלתי סחירים
<u>104,799,754</u>	<u>43,704,621</u>	<u>12,419,128</u>	<u>24,640,152</u>	<u>24,035,853</u>	סך הכל הנכסים
					חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	12,994,560	(27,017,028)	-	14,022,468	

ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
8,497,605	-	851,942	-	7,645,663	מזומנים ושווי מזומנים
64,251,073	33,724,946	2,698,393	17,088,334	10,739,400	נכסים סחירים
27,777,137	10,823,144	2,009,240	8,210,942	6,733,811	נכסים בלתי סחירים
<u>100,525,815</u>	<u>44,548,090</u>	<u>5,559,575</u>	<u>25,299,276</u>	<u>25,118,874</u>	סך הכל הנכסים
					חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	9,613,929	(19,861,015)	57,700	10,189,386	

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי*					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ**	לא מדורג	נמוך BBB-מ	BBB עד A	AA ומעלה	
					נכסי חוב בארץ
15,354,761	-	-	-	15,354,761	אגרות חוב ממשלתיות
14,024,548	-	17,117	2,013,015	11,994,416	נכסי חוב אחרים - סחירים
12,210,882	2,010,365	2,505	3,346,017	6,851,995	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>41,590,191</u>	<u>2,010,365</u>	<u>19,622</u>	<u>5,359,032</u>	<u>34,201,172</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ
2,731,194	-	-	1,110,955	1,620,239	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם הופחת על-ידי החברה
638,541	-	-	244,738	393,803	

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

דירוג מקומי ^(*)				
ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ ^(**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
15,254,974	-	-	-	15,254,974
12,649,139	-	33,821	2,492,811	10,122,507
14,763,085	2,145,833	-	3,296,517	9,320,735
42,667,198	2,145,833	33,821	5,789,328	34,698,216
2,558,669	-	-	1,033,637	1,525,032
441,306	-	-	26,475	414,831

נכסי חוב בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
נכסי חוב אחרים - סחירים
נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
סך הכל נכסי חוב בארץ
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי
כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם
הופחת על-ידי החברה

^(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודרוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
^(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי ^(*)				
ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ ^(**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
7,060,012	1,972,066	1,444,955	3,026,293	616,698
-	-	-	-	-

סך הכל נכסי חוב בחו"ל
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

דירוג בינלאומי ^(*)				
ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ ^(**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
3,947,759	973,273	893,624	2,031,403	49,459
-	-	-	-	-

סך הכל נכסי חוב בחו"ל
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

^(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינן חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch.
כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
^(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

ה. גילויים נדרשים לפי IFRS9

הטבלה להלן מציגה את הערך בספרים, ליום 31 בדצמבר 2018, של הנכסים הפיננסיים העומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן), לפי רמות דירוג סיכון אשראי. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

דירוג מקומי ^(*)					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח					
2,547,436	-	-	21,393	2,526,043	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
912,404	-	-	324,037	588,367	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
9,654,977	3,804	3,163	418,366	9,229,644	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
24,216,755	461,903	-	652,417	23,102,435	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

דירוג בינלאומי ^(*)					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
106,002	-	-	-	106,002	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
-	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
1,358,131	-	427,452	911,286	19,393	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
444,563	326,155	-	81,686	36,722	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

^(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

הטבלה להלן מציגה השוואה בין השווי ההוגן לערך בספרים של נכסים בקבוצה א' לעיל שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

ליום 31 בדצמבר 2018		השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים
שווי הוגן	ערך בספרים	
אלפי ש"ח		
9,733	50,389	

א. כללי

1. החברה נשלטת על ידי חברת אליהו הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ (להלן - "אליהו בטוח") המחזיקה בכ-68% מהון המניות של החברה. כפי שנמסר לחברה על ידי אליהו בטוח, מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה הסופי בחברה ובאליהו בטוח. לפרטים נוספים בדבר החזקות בעל השליטה בחברה ראה באור 1.

פרטים ונתונים אודות עסקאות עם בעל השליטה, עם קרוביו או חברות בשליטתו או עסקאות עם צד שלישי שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי ("עסקאות בעל שליטה") מובאים בסעיפים ג'-ה' להלן.

2. נכון למועד הדוח מחזיק מר שלמה אליהו, במישרין ובעקיפין, בכ-27% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") ולכן, החל ממועד רכישת השליטה, עסקאות של החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עם בנק אגוד ו/או עם חברות בשליטתו מסווגות כעסקאות אשר לבעל השליטה בחברה עניין אישי בהן. זאת, בנוסף להיותן, החל ממועד כהונתו של מר שלמה אליהו כדירקטור בחברה, התקשרויות אשר לנושא משרה בחברה עניין אישי בהן.

על פי הוראות הממונה על ההגבלים העסקיים באישור שניתן על ידו בקשר עם רכישת השליטה, החל ממועד השלמת העסקה לרכישת השליטה, החברה לא תתקשר (במישרין ובעקיפין), בהסכם עם חברות סוחרות אשר בעל השליטה מחזיק בהן 5% ומעלה מהון המניות, במישרין או בעקיפין, לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינן תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ובתנאים שנקבעו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד.

3. פרטים ונתונים ביחס לעסקאות עם בנק אגוד ("צד קשור אחר") מובאים בסעיפים ג' ו-ד' להלן. פרטים ונתונים ביחס להתקשרויות עם חברות כלולות וחברות קשורות מובאים בסעיפים ג', ד', ו' ו-ז' להלן.

לא נכלל בבאור תיאור של עסקאות בעל שליטה ו/או צדדים קשורים אחרים אשר ההתקשרות בגינם בוצעה בטרם הפכו להיות צד קשור. נתונים כספיים בקשר עם עסקאות אלו בתקופת הדוח כלולות בנתונים בסעיפים ג' ו-ד' להלן. יתרות ועסקאות בין החברה לבין צדדים קשורים ובעל עניין אשר בוצעו בעת היותו צד קשור ו/או בעל עניין, ואשר לאחר מכן ובמשך תקופת הדוח לא היה עוד בעל עניין ו/או צד קשור, מתוארות בבאור זה, עקב נתוני תקופות קודמות המצויות במספרי ההשוואה.

¹ למעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה מלוא מניותיה הוחזקו, במישרין או בעקיפין, על ידי מגדל אחזקות, דהיינו, מגדל שוקי הון.

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

1. הקבוצה מבצעת או עשויה לבצע עסקאות עם בעל עניין ו/או עסקאות בעל שליטה במהלך העסקים הרגיל שלה, לרבות, אך לא רק, עסקאות מן הסוגים ובעלות המאפיינים כמפורט להלן: רכישת נכסים, שכירות נכסי מקרקעין, רכישה של מוצרים ושירותים באמצעות בעל השליטה, שיתופי פעולה לרבות ביחס להשקעות משותפות וקבלת שירותים פיננסיים או כלכליים. מובהר כי העסקאות האמורות לעיל אינן מהוות רשימה סגורה.
2. כמפורט בסעיף 4 להלן, דירקטוריון החברה אימץ קווים מנחים וכללים לסיווגה של עסקה של מי מחברות הקבוצה בהתאם לקבוע בתקנה 41(א3)1 לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010 ("נוהל זניחות"). כללים וקווים מנחים אלה משמשים לבחינת היקף הגילוי והדיווח הנדרש על-פי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ("תקנות הדיווח") על חברות ציבוריות בקשר עם עסקאות עם בעל עניין ו/או בעל השליטה, לרבות לעניין הדיווח בדוח התקופתי (כקבוע בתקנה 22 לתקנות הדיווח).
3. הנתונים הכספיים הכלולים בסעיפים ג' ו-ד' להלן כוללים נתונים כספיים של עסקאות זניחות. פירוט עסקאות בעל שליטה ו/או עם צדדים קשורים אחרים אינו כולל תיאור של עסקאות המסווגות כזניחות בהתאם למבחני הזניחות שקבע הדירקטוריון.
4. ביום 22 במרס 2017 החליטו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה לעדכן את הקווים המנחים והכללים לסיווגה של עסקה עם בעל עניין ו/או עם בעל השליטה כ"עסקה זניחה". בהתאם להחלטה זו, עסקה כאמור תיחשב כ"עסקה זניחה", אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

(1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).

(2) בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה תחשב כעסקה זניחה אם יתקיים אחד התנאים המפורטים להלן:

א) עסקת ביטוח -

1. הסכום הכולל של הפרמיות בגין העסקה, לרבות עסקאות נפרדות שקיימת ביניהן תלות, לא יעלה על 2 מיליון ש"ח (מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017) ויחס הפרמיות לא יעלה על 0.5%.
2. יחס ההתחייבויות בתחום הרלוונטי לא יעלה על 0.5% (לצורך חישוב יחס ההתחייבות, ההתחייבות נשוא האירוע תהיה סכום הביטוח).

ב) עסקאות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות ופיננסיים - העסקאות מבוצעות באותם תנאים הניתנים לעובדי הקבוצה.

ג) התקשרויות אחרות -

1. היקף העסקה בכל עסקה אינו עולה על 5 מיליון ש"ח (בעסקה בתחום השקעות היקף העסקה של בעל השליטה או בעל העניין ייבחן על פי העמלות או דמי הניהול אותם יקבל בעל השליטה/בעל העניין או ישלם, לפי העניין), כשסכום זה מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017

וכן-

2. תוצאות מדידתה למול אמת המידה הרלוונטית (אחת או יותר), כאמור להלן, לא עולה על 0.5%.

אמות המידה הרלוונטיות לבחינת סיווגה של עסקה מסוימת כעסקה זניחה הן:

- במכירה של ביטוח או רכישת ביטוח משנה - יחס פרמיות.
- ברכישת נכס - יחס נכסים.
- במכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים.
- ברכישת/מכירת מוצרים או שירותים אחרים - יחס הוצאות או יחס הכנסות בגין שירותים, על פי העניין.
- בנטילת התחייבות כספית (כולל נטילת אשראי) - יחס התחייבויות.

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות (המשך)

לעניין זה:

יחס פרמיות: הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס נכסים: היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים; היחס יימדד בנפרד ביחס לכספי עמיתים בניהול הקבוצה וביחס לכספי נוסטרו. במקרה של עסקה משותפת לכספי עמיתים ונוסטרו, ייבדק היחס הרלבנטי בנפרד לגבי כל סוג נכסים בהתאם לגובה הסכום של חלק הנוסטרו/ כספי עמיתים, לפי העניין בעסקה אל מול הסך הכולל של הנכסים, כספי נוסטרו/ כספי עמיתים לפי העניין, לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס רווחים: הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים הקלנדריות האחרונות.

יחס

התחייבויות: ההתחייבות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס הון עצמי: הגידול או הקיטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס הכנסות

משירותים: היקף ההכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס הוצאות

בגין שירותים: היקף ההוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכלליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

5. ביחס לעסקאות רב שנתיות, יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת הזניחות על בסיס שנתי, כך לדוגמה בעסקת ביטוח למספר שנים, כהיקף העסקה ייחשבו דמי הביטוח השנתיים המשולמים או הנגבים. עסקאות נפרדות אשר קיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת.

6. במקרים בהם, לפי שיקול דעת החברה, כל אמות המידה הכמותיות הנזכרות לעיל אינן רלבנטיות לבחינת זניחותה של עסקה, תיחשב העסקה כזניחה בהתאם לאמת מידה רלבנטית אחרת, שתיקבע על ידי החברה, ובלבד שאמת המידה הרלבנטית המחושבת לעסקה תהיה בשיעור של פחות מ-0.5% וכן שהיקף העסקה לא יעלה על סך של 5 מיליון ש"ח, כשסכום זה צמוד למדד כאמור לעיל.

7. בחינת השיקולים האיכותיים של עסקת בעל השליטה או בעל העניין, עשויה להוביל לסיווג העסקה כעסקה לא זניחה למרות המפורט לעיל. כך למשל ולשם הדוגמה בלבד, עסקת בעל שליטה לא תיחשב בדרך כלל כזניחה אם היא נתפסת כאירוע משמעותי על-ידי הנהלת החברה ומשמשת כבסיס לקבלת החלטות ניהוליות או אם במסגרת עסקת בעל השליטה או בעל העניין, צפוי בעל השליטה או בעל העניין, לפי העניין, לקבל טובות הנאה שיש חשיבות במסירת דיווח עליהם בציבור.

8. עסקה שסווגה על-ידי חברה מוחזקת של החברה תחשב זניחה גם ברמת החברה. עסקה כאמור אשר סווגה על-ידי החברה המוחזקת כלא זניחה תבחן מול אמות המידה הרלבנטיות ברמת החברה.

9. דירקטוריון החברה יבחן את הצורך בעדכון הוראות נהל זה מעת לעת, בשים לב לעסקאות בעלי השליטה או בעלי העניין, בהן מתקשרת החברה ושינויים בהוראות הדין הרלבנטיות.

ג. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין, צדדים קשורים ואנשי מפתח ניהוליים בחברה ו/או בחברות בהן הם מכהנים כנושאי משרה, לרבות בעל השליטה ו/או קרוביו אשר מכהנים כנושאי משרה, עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסים אחרים שהונפקו על ידי הקבוצה ו/או נמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. פרטים בדבר עסקאות אלו אינם כלולים בבאור זה.

הרכב

ליום 31 בדצמבר 2018			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים (*) אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
963	17	2,526	חייבים ויתרות חובה
23,037	75,705	-	נכסי חוב (**)
-	2,331	-	מניות
-	(5,885)	-	זכאים ויתרות זכות (***)
(2,798)	(6,246)	-	התחייבויות פיננסיות (***)

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 93,637 אלפי ש"ח.

(**) לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

(***) בחודש דצמבר 2018, במסגרת הנפקת אג"ח (סדרה ז') של מגדל גיוס הון, חברה בת של החברה, רכש בנק אגוד כ- 5 מיליון ש"ח ע.ב.

ליום 31 בדצמבר 2017			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים (*) אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
11,321	320	2,526	חייבים ויתרות חובה
24,885	97,588	-	נכסי חוב (**)
-	3,033	-	מניות
-	(6,213)	-	זכאים ויתרות זכות (**)
(2,687)	(5,956)	-	התחייבויות פיננסיות (**)

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 100,336 אלפי ש"ח.

(**) לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

ד. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
-	5,098	931	פרמיות שהתקבלו
-	28	-	עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
32	515	164	תביעות ששולמו
-	5,396	-	הסכמי הפצה ותפעול
1,221	728	-	עמלת סוכן ועמלות אחרות
-	2,152	-	הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
610	430	-	הכנסות מדמי ניהול
-	-	870	עלויות העסקה
4,518	(39,593)	-	אחר
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
-	5,591	408	פרמיות שהתקבלו
-	112	-	עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
-	1,913	229	תביעות ששולמו
-	43	-	הסכמי הפצה ותפעול
671	350	-	עמלת סוכן ועמלות אחרות
-	2,189	-	הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
917	753	-	הכנסות מדמי ניהול
-	-	1,042	עלויות העסקה
429	(49,336)	(2)	אחר
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
34	3,448	422	פרמיות שהתקבלו
-	146	-	עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
25	517	120	תביעות ששולמו
-	4,244	-	הסכמי הפצה ותפעול
5,341	2,344	-	עמלת סוכן ועמלות אחרות
-	1,521	-	הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
1,200	-	-	הכנסות מדמי ניהול
-	-	910	עלויות העסקה
2,948	(42,539)	-	אחר

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינם חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1	24 בפברואר 2014 - דיווח לדירקטוריון	מר שלמה אליהו מכהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה מיום 29 באוקטובר 2012 וכיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות מיום 1 באוקטובר 2013 ועד ליום 18 בפברואר 2015. ביום 24 בפברואר 2014 דיווח מר שלמה אליהו לדירקטוריון מגדל אחזקות ולדירקטוריון החברה כי הוא מוותר על שכר כלשהו בקשר עם כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות וכדירקטור בחברה ולא ידרוש שכר בגין כהונתו שלו. ראה לעניין זה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 בפברואר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-046135.
		ביום 18 ביוני 2018 מונה מר שלמה אליהו בשנית לכהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות. גם בגין כהונה זו ויתר מר אליהו על קבלת שכר כלשהו והוא אינו זכאי לתמורה כספית או שווה כסף בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות. ראה לעניין זה דיווח מידי של החברה מיום 28 במאי 2018, אסמכתא מספר 2018-01-043782.
2	5 באפריל 2016 וביום 4 פברואר 2019 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>תנאי העסקה מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז</u> - מר אליהו אליהו, אחיו של מר שלמה אליהו, החל לעבוד בחברה ביום 1 בינואר 2013 בתפקיד מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז, בשכר חודשי של 50 אלפי ש"ח ותנאים נלווים ובכלל זה הבראה, חופשה, מחלה, אחזקת רכב, החזר הוצאות, הפרשות סוציאליות, ביטוח אובדן כושר עבודה והפרשות לקרן השתלמות. הגמול הכולל למר אליהו אליהו בשנת 2018 עמד על 870 אלפי ש"ח ובשנת 2017 עמד על כ-1,040 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר) בתוספת בonus ששולם בסך 164 אלפי ש"ח. תנאי ההעסקה של מר אליהו אליהו אושרו לראשונה בחודש מרס 2013 ולאחר מכן אושרו מחדש על ידי האסיפה הכללית בתום 3 שנים, הן ביום 5 באפריל 2016 והן ביום 4 בפברואר 2019. תוקף האישור הנוכחי, כפי שהתבקשה האסיפה הכללית לאשר, הינו עד ליום 30 בספטמבר 2020, מועד סיום כהונתו הצפוי של מר אליהו. לפרטים נוספים בדבר תנאי כהונתו של מר אליהו אליהו ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 28 בדצמבר 2018, אסמכתא מספר 2018-01-127740, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 4 בפברואר 2019, אסמכתא מספר 2019-01-012390 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.
	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>מענקי 2017 עד וכולל 2019</u> - אישור מענק שנתי נורמטיבי למר אליהו אליהו בסך של 200 אלפי ש"ח, בגין כל שנה קלנדרית מהשנים 2017 עד וכולל 2019. בהתאם למדיניות התגמול המעודכנת, יהיה המענק השנתי למר אליהו אליהו מבוסס ביצועים. סכום המענק בכל שנה קלנדרית ייקבע על יסוד המענק הנורמטיבי, בהתאם לציון ביצוע בטווח שבין 70% ל-140%. בציון 100% המענק יהא בסך השווה למענק הנורמטיבי. בציון ביצוע מתחת ל-70%, מר אליהו אליהו אינו זכאי לבonus. בציון ביצוע של 140% ומעלה, מר אליהו אליהו יהא זכאי למענק מקסימלי של 280 אלפי ש"ח, לשנה. לפרטים נוספים בדבר המענק השנתי והנורמטיבי ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 (דוח מידי משלים בדבר זימון אסיפה כללית), אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333). לפרטים בדבר אישור המענק השנתי הנורמטיבי למר אליהו אליהו לשנים 2014 עד וכולל 2016, בתנאים דומים למענק שאושר לשנים 2017 עד וכולל 2019, ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 בספטמבר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-161913, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 27 באוקטובר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-181653 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.

¹ בכל מקום בבאור זה, משמעו מועד אישור האורגן הרלוונטי האחרון בהיבט של דיני החברות וזהות אותו האורגן. עסקאות שאושרו באסיפת בעלי המניות אושרו קודם לכן בועדת הביקורת ובדירקטוריון אותה החברה. במקרים בהם נערך עדכון ו/או שינוי להתקשרות קודמת, תיאור מכלול ההתקשרות יהא בתאריך המוקדם מבין השניים.

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

מהות העסקה ועיקריה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מס' צד להתקשרות עם החברה	עסקאות חריגות עם בעל שליטה
<p>הסכם לרכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי - החברה התקשרה עם אליהו בטוח בע"מ ("אליהו בטוח") בהסכם במסגרתו הועבר לאחריותה הבלעדית של החברה תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, הכולל פוליסות שהונפקו על ידי אליהו בטוח עד ליום 31 בדצמבר 2012 ("תיק הביטוח"). במקביל להעברת תיק הביטוח העבירה אליהו בטוח לחברה סכום (במזומן) השווה להערכה האקטוארית של ההתחייבויות הכלולות בתיק הביטוח (המיועד למימון הטיפול בתיק הביטוח) בהתאמות הקבועות בהסכם (ההערכה האקטוארית של החשיפה בגין התביעות שהיו כלולות בתיק הביטוח, נכון ליום 30 ביוני 2015, על פי דוחותיה הכספיים של אליהו בטוח, הייתה בסכום של כ-393 מיליון ש"ח), וכן את סכום ההוצאות העקיפות. (לעניין אישור לתיקון סכום ההוצאות העקיפות ראה להלן)</p> <p>בתמורה לטיפול בתיק הביטוח תהא החברה זכאית ל-71% מהרווחים שינבעו מתיק הביטוח, ככל שיהיו, אך לא פחות מ-7 מיליון ש"ח (רווח מובטח על ידי אליהו בטוח, אשר הועבר כמקדמה במועד השלמת העסקה).</p>	<p>3 בפברואר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות</p>	<p>3 אליהו בטוח</p>	
<p>במסגרת ההתקשרות וכתנאי לה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין SWISS RE ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). בהתאם להסכם ביטוח המשנה של סוויס, סוויס תהא זכאית לפרמיה בסך של כ-11 מיליון ש"ח (אשר תועבר כמקדמה מיד לאחר השלמת העסקה ובהתאם למנגנון שנקבע) וכן (בנוסף על הפרמיה האמורה) ל-29% מהרווחים אשר ינבעו מתיק הביטוח, ככל שינבעו.</p>			
<p>כמו כן במסגרת ההתקשרות, נקבעו הסדרים ביחס לחובת שיפוי ותשלום של אליהו בטוח במקרה בו סכום ההערכה האקטוארית וביטוח המשנה של סוויס לא יספיקו לכיסוי התביעות וההוצאות בקשר עם תיק הביטוח, כאשר שיפוי כאמור יילקח במסגרת ההתחשבות בין הצדדים. כמו כן, התחייבה אליהו בטוח באופן נפרד לשפות את החברה במקרה בו הסכומים המופקדים בחשבון ההוצאות לא יספיקו לכיסוי ההוצאות העקיפות בקשר עם תיק הביטוח, שיפוי כאמור יקוזז מרווחים שיהיו לחברה מתיק הביטוח, ככל שיהיו. בנוסף להתחייבות השיפוי, במועד השלמת העסקה תעמיד אליהו בטוח ערבות בנקאית אוטונומית מתאגיד בנקאי ישראלי לטובת החברה, בגובה של 5% מסכום ההערכה האקטוארית ("הערבות הבנקאית"). הערבות הבנקאית תהא בתוקף עד לשנת 2020 לכל הפחות, וסכום הערבות הבנקאית יתעדכן אחת לשנה, בהתאם לסכום הערכת התביעות הכלולות בתיק הביטוח, כמדוח דוחות הכספיים של החברה.</p> <p>כמו כן נקבעו במסגרת ההתקשרות הסדרים שונים לשיפוי במקרים בהם ביטוח המשנה של סוויס אינו חל (כגון מחמת חריגים הקבועים בתנאי ביטוח המשנה של סוויס) ובמקרים של תביעות, דרישות והליכים שונים שנקבעו בין הצדדים, כאשר שיפוי מכוח הסדרים כאמור לא ייכלל במסגרת ההתחשבות בהתאם לכך, נכון לתאריך המאזן נרשמו הפרשות בסך של כ-2.5 מיליון ש"ח, ראה באור 38.ג. ביום 21 באפריל 2016, לאחר שהתקבל אישור בית המשפט לעסקה. השלמה העסקה ותיק הביטוח הועבר לאחריותה של החברה.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו מיום 29 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 01-081583-2015, דיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 3 בפברואר 2016, אסמכתא מספר 01-022456-2016 ודיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 באפריל 2016 בדבר השלמת העסקה, אסמכתא מספר 01-054871-2016.</p> <p>לעניין בקשות לתובענות ייצוגיות שהוגשו, ראה באור 1.39 ב. תביעה מספר 26.</p>			
<p><u>אישור תיקון להסכם רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי בשל טעות שנפלה בנוסח המקורי של ההסכם בנוגע לחישוב סכום ההוצאות העקיפות</u> - עיקר התיקון הינו בנוגע לאופן חישוב סכום ההוצאות העקיפות אשר היה על אליהו בטוח להעביר לחברה במועד השלמת ההסכם, כך שבהתאם לתיקון האמור סכום ההוצאות העקיפות יחושב כ-3% מההערכה האקטוארית המתואמת, לפני ביטוח משנה (במקום 3% מההערכה האקטוארית "המקורית" (קרי ההערכה האקטוארית למועד הקובע, 30 ביוני 2015), לפני ביטוח משנה).</p> <p>בהתאם להערכה האקטוארית המתואמת (נכון למועד השלמה, על פי הנתונים ליום 31 במרס 2016), סכום ההוצאות העקיפות בהתאם לתיקון האמור לעיל הסתכם לסך של כ-9.8 מיליון ש"ח.</p>	<p>4 באוגוסט 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות</p>		
<p>לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית מיום 28 ביוני 2016, אסמכתא מספר 01-068974-2016, דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 4 באוגוסט 2016, אסמכתא מספר 01-097930-2016.</p>			

עסקאות חריגות עם בעל שליטה			
מס' עם החברה	צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
4	ישראל אליהו	22 במרס 2017 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<u>תנאי כהונה</u> - מר ישראל אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה וכיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ("שוקי הון") ועד ליום 28 במאי 2018 כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה. בגין כהונתו במגדל אחזקות ובחברה, מר ישראל אליהו זכאי לגמול שנתי בסך של כ-129 אלפי ש"ח ולגמול השתתפות בישיבות דירקטוריון ו/או ועדותיו בסך של כ-5 אלפי ש"ח לשיבה הזהים לגמול אותו מקבלים הדירקטורים האחרים, לרבות הדח"צים (לא כולל יו"ר הדירקטוריון). מר ישראל אליהו אינו מקבל גמול בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון שוקי הון. לסכומים האמורים יתווסף מע"מ כדין והם יעודכנו פעם בשנה בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן. תנאים אלו אשר אושרו לראשונה בחודש נובמבר 2013, הינם בהתאם לתקנה 1(ב3) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות"). הגמול הכולל אשר שולם למר ישראל אליהו בגין כהונתו בחברה ובמגדל אחזקות בשנת 2018 עמד על כ-221 אלפי ש"ח (כולל מע"מ). לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 19 בנובמבר 2013, אסמכתא מספר 196653-01-2013, ודיווח מידי מיום 22 במרס 2017, אסמכתא מספר 027750-01-2017.
5	עופר אליהו	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>תנאי כהונה</u> - מר עופר אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון במקפת וביזומה עד ליום 31 במאי 2018. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של מר עופר אליהו בתפקידים אלו, ראה סעיף ט.4.א) להלן.
6	בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בחברה	28 ביוני 2016 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות לביטוח נושאי משרה	<u>ביטוח נושאי משרה</u> - לפרטים בדבר פוליסת ביטוח נושאי המשרה של מגדל אחזקות ושל חברות מאוחדות, לרבות לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או קרובו, ראה סעיף ט.4.ו) להלן. הכיסוי הביטוחי האמור לבעל השליטה ו/או קרוביו אושר בהתאם לתקנה 1ב לתקנות ההקלות.
		30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות למתן כתב שיפוי ולמתן כתבי פטור	<u>שיפוי לנושאי משרה שהם בעלי השליטה או קרוביו</u> - ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרוביו. <u>מתן כתבי פטור</u> - ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו, אשר לא היו בידם כתבי פטור באותו המועד. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 142339-01-2016) וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 000333-01-2017). לפרטים אודות כתבי שיפוי ופטור לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או למי שלבעל השליטה יש בו ענין אישי ראה באור 2.39.ד.

1. חברות קשורות

1. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם שכירות בין מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("המשכירה") חברה מאוחדת של החברה, לבין מגדל שוקי הון (שרותי ניהול) בע"מ ("שוקי הון שירותי ניהול"), חברה בת של שוקי הון הנשלטת בידי מגדל אחזקות, הסכם השכירות הינו בגין השכרת בנין המשרדים של המשכירה ברח' סעדיה גאון, 26 בתל-אביב ("בנין המשרדים") לצורך ניהול עסקי קבוצת שוקי הון. בהתאם להסכם, מושכר לשוקי הון שירותי ניהול רוב בניין המשרדים (לאחר שעבר שיפוץ נרחב במימון המשכירה) וזאת לתקופת שכירות בת 10 שנים, שתסתיים בסוף אוקטובר 2017. דמי השכירות החודשיים הם כ-236 אלפי ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדין. בהסכם נוספה אפשרות להארכת השכירות לתקופה של 7 שנים נוספות ("תקופת השכירות הנוספת"), שתסתיים בסוף אוקטובר 2024. אלא אם תודיע שוקי הון שירותי ניהול על כך שאינה חפצה להאריך את תקופת השכירות, ובמקרה שכזה יהיה על שוקי הון שירותי ניהול לשלם למשכירה תשלום חד פעמי בסך של כ-6,360 אלפי ש"ח, צמוד למדד. בחודש דצמבר 2016 נחתמה תוספת להסכם השכירות לפיה השטח המושכר לשוקי הון הוקטן כך שדמי השכירות החודשיים הם 157 אלפי ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדין, וזאת רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2015. עוד נקבע בתוספת להסכם כי בתקופת השכירות הנוספת יעלו דמי השכירות בשיעור של 8%. במהלך השנים 2018 ו-2017 חלק מהשטחים הושכרו בשכירות משנה לחברות מוחזקות בקבוצת שוקי הון וכן לצדדים שלישיים.

2. במהלך שנת 2016 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ה') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-3,689 אלפי ש"ח.

במהלך שנת 2017 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ו') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון ונרשמו בדוחות הכספיים של מגדל גיוס הון ביום 1 בינואר 2018. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-3,278 אלפי ש"ח.

במהלך שנת 2018 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ז') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-2,086 אלפי ש"ח.

3. לחברה הסכמים עם פמי פרמיום בע"מ ("פמי"), המספקת לה שירותי אסיסטנס הניתנים למבוטחים לפי כתבי שירות/ריידירים/הרחבות לפוליסה הנמכרים בעיקר במסגרת ביטוח כללי (רכב רכוש, ביטוחי דירה ומשכנתא) וכן למתן שירותים בתחום הבריאות. ההתקשרות ביחס למתן השירותים במסגרת ביטוח כללי הסתיימה ביום 31 במרס 2017. ההתקשרות ביחס לכתבי שירות לקולקטיבים בתחום הבריאות תהיה בתוקף עד למועד סיום או חידוש של כל קולקטיב.

היקף הרכישות מפמי הסתכם בשנת 2018 בכ-11 מיליון ש"ח (לעומת 27 מיליון ש"ח בשנת 2017 וכ-29 מיליון ש"ח בשנת 2016).

ביום 1 בדצמבר 2012 התקשרה החברה עם אינפומד אתרי רפואה בע"מ ("אינפומד"), בהסכם למתן שירותים בקשר עם כתבי שירות. אינפומד שהייתה מאוחדת על ידי מגדל בריאות ואיכות חיים ("מגדל בריאות"), חברה בת של מגדל אחזקות נמכרה על ידי מגדל בריאות ביום 3 באוקטובר 2017.

בחודש דצמבר 2014 נחתם הסכם בין החברה לבין אינפומד, אשר לו צורפה גם בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אינפומד ("בי-וול"). הסכם זה היווה הסכם מסגרת המאגד את כתבי השירות בין החברה לאינפומד ובי-וול, קיימים ועתידיים, בכפוף לתנאי ההסכם ("הסכם המסגרת 2014"). עם מכירתה של אינפומד ביום 1 באוקטובר 2017, רכשה מגדל בריאות את מלוא מניותיה של בי-וול.

בגין כתבי שירות שעברו לבי וול מפמי, התעריפים שהוסכמו בין החברה לבין בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלותה המלאה של אינפומד ("בי-וול"), נמוכים מהתעריפים אותם שילמה החברה לפמי עבור אותם שירותים והסכום הכולל שישולם לבי-וול תלוי בהיקף השירותים שירכשו על ידי החברה ובתמהילים.

בקשר עם העברת השירותים בתחום כתבי השירות לבי-וול נחתם בחודש נובמבר 2014, בין בי-וול לבין פמי, הסכם שיתוף פעולה ומתן שירותים, לפיו תרכוש בי-וול שירותים מפמי בגין כתבי השירות של מגדל שהועברו מטיפול פמי לטיפול בי-וול, וכן הוסדר אופן שיתוף הפעולה בין בי-וול לבין פמי ("הסכם השירותים"). תוקף הסכם השירותים הוא עד ליום 30 במרס 2019, אם כי בי-וול תוכל להביא את הסכם השירותים לסיום במועד מוקדם יותר בהתאם לתנאיו. במקרה של ביטול ההסכם לפני המועד האמור, תשלם בי-וול לפמי פיצוי מוסכם השווה למכפלת מספר החודשים עד אותו המועד ב-30 אלפי ש"ח.

בשנים 2018, 2017 ו-2016 שילמה בי-וול לפמי, עבור השירותים הנרכשים, סך כולל של כ-4,931 אלפי ש"ח, כ-5,441 אלפי ש"ח וכ-3,626 אלפי ש"ח, בהתאמה.

1. חברות קשורות (המשך)

בחודש יולי 2016 נחתם הסכם מסגרת חדש ("הסכם המסגרת 2016") בין מגדל לבין אינפומד ובי-וול אשר החליף וביטל את ההסכמים הקודמים בין הצדדים. במסגרת הסכם המסגרת 2016 התווספו לתכולתו כתבי שירות נוספים שעברו מפמי (הן ביחס לפרט והן ביחס לקולקטיבים). הסכם המסגרת 2016 הפריד בין כתבי השירות השונים למספר סוגים, בהתאם למועד שבו החלו להינתן בגינם השירותים ו/או סוגם, וביחס לכל סוג כאמור נקבעה תקופת התקשרות נפרדת.

בחודש אוקטובר 2015 נחתם בין החברה לבין בי-וול הסכם למתן שירותים שאינם בגדר כתבי שירות. במסגרת הסכם זה הוסדר מתן שירותים נוספים לחברה: שירותי איסוף מידע רפואי במסגרת ברור תביעות בכל תחומי הביטוח, שירותי מוקד חירום, ניתוחים ושיניים וכן שירותי סילוק תביעות שיניים. ההסכם הינו לתקופה שאינה קצובה, כאשר לכל אחד מהצדדים זכות ביטול בכל עת בכפוף להודעה מראש לצד השני.

בשנים 2018, 2017 ו-2016 שילמה החברה לבי-וול או לאינפומד, לפי העניין, סך של כ-37,894 אלפי ש"ח, כ-40,695 אלפי ש"ח וכ-30,069 אלפי ש"ח, בהתאמה.

4. החברה וחברות הבת שלה נדרשות, במסגרת מהלך העסקים הרגיל, לקבל מעת לעת, שירותים שונים בתחום משאבי אנוש מחברות המתמחות בנושא. שירותים אלו ניתנים בין היתר, בתחום אבחון וגיוס, טכנולוגיות גיוס מתקדמות, ייעוץ ופיתוח ארגוני, פתרונות הדרכה ולמידה, אספקת עובדי קבלן, רווחה ואיכות חיים. חלק מהשירותים האמורים ניתנים על ידי פילת מקבוצת היי קפיטל בע"מ, המאוחדת על ידי מגדל שירותי ניהול בע"מ, חברה בת של מגדל אחזקות ("פילת") שנמכרה בתום חודש דצמבר 2016.

ההתקשרות מול פילת נעשית בתנאי שוק ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי ועדת הביקורת. בשנת 2016 שילמו החברה וחברות הבנות שלה סך של כ-2,495 אלפי ש"ח.

2. חברות כלולות

1. לעניין השקעות בחברות כלולות ראה באור 7 השקעה בחברות מוחזקות.

2. (א) בחודש ספטמבר 2016 העמידה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה, לקניין רמת אביב בע"מ ("רמת אביב") הלוואה בסכום של כ-23 מיליון ש"ח. ההלוואה ניתנה לרמת אביב על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקתם. ההלוואה נשאה ריבית שנתית של 4% ונפרעה מעודפי המזומנים בקניון כפי שהיו מעת לעת. ליום 31 בדצמבר 2018 ההלוואה נפרעה במלואה. יתרת ההלוואה ליום 31 בדצמבר 2017 כ-10 מיליון ש"ח.

(ב) בגין ההלוואה שניתנה לרמת אביב נרשמו הכנסות מימון בשנים 2018, 2017 ו-2016 של כ-127 אלפי ש"ח, כ-588 אלפי ש"ח וכ-211 אלפי ש"ח, בהתאמה.

3. החברה שילמה לאורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה כלולה עד לרכישת השליטה המלאה בה בתום שנת 2016, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנת 2016 בסכום כולל של כ-4,620 אלפי ש"ח.

4. בנוסף למפורט בסעיף 3 לעיל, החברה משלמת עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים לחברות כלולות נוספות בסכומים שאינם מהותיים.

5. בחודש אוגוסט 2013 נתנה החברה הלוואה לחברה כלולה בחו"ל, בסך של כ-5,958 אלפי ש"ח לפירעון בתשלום אחד בתום 5 שנים. במהלך שנת 2015 נתנה החברה שתי הלוואות נוספות לחברה הכלולה בסך של כ-3,549 אלפי ש"ח. ההשקעה בחברה הכלולה נמכרה בתום הרבעון השני של שנת 2016. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנת 2016 בסך של כ-327 אלפי ש"ח.

6. במהלך שנת 2015 נתנה החברה הלוואות לחברות כלולות בחו"ל בסך של כ-20,162 אלפי ש"ח לפירעון עד לתום שנת 2025. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2018 הינה 23,037 אלפי ש"ח וליום 31 בדצמבר 2017 הינה 24,823 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2018, 2017 ו-2016 בסך של כ-4,502 אלפי ש"ח, כ-93 אלפי ש"ח וכ-2,457 אלפי ש"ח, בהתאמה. הלוואות אלו מוצגות כנכסי חוב שאינם סחירים במסגרת השקעות פיננסיות אחרות.

7. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.

ח. תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

חלק מאנשי המפתח הניהוליים בחברה זכאים לשכר, לבונוס, ולהטבות שלא במזומן (כגון רכב, ביטוח רפואי וכדומה). חלק מאנשי המפתח הניהוליים השתתפו גם בתכנית כתבי האופציה למניות של מגדל אחזקות. למידע נוסף, ראה באור 33, בדבר הסדרי תשלומים מבוססי מניות.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים

1. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2016		2017		2018		
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
10,391	8	10,787	6	9,406	7	הטבות לזמן קצר
1,850	8	1,549	6	1,070	7	הטבות לאחר העסקה
3	8	(30)	6	2	5	הטבות אחרות לזמן ארוך
(221)	4	-	-	-	-	תשלום מבוסס מניות (ראה באור 33)
<u>12,023</u>		<u>12,306</u>		<u>10,478</u>		

2. הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2016		2017		2018		
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
3,454	10	2,518	11	4,485	9	דמי ניהול לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה מטעמה
<u>3,454</u>		<u>2,518</u>		<u>4,485</u>		

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה

(א) מדיניות התגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019

המדיניות מתוקפת ומתעדכנת מעת לעת. במהלך השנים 2018-2019 אישרו הדירקטוריונים של החברה ושל הגופים המוסדיים שינויים במדיניות התגמול, זאת לאור הצורך לעדכן את המדיניות בעקבות סוגיות שעלו במהלך יישום המדיניות, כפי שזו אושרה בחודש נובמבר 2017.

מדיניות תגמול גופים מוסדיים הינה בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014, חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון (חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול"). על פי חוזר הממונה, על המוסדות המוסמכים לבחון את המדיניות אחת לשנה ובחינת מדיניות תגמול גופים מוסדיים ועדכונה נעשו כחלק מבחינה זו.

במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, ככל שלפעילותו של בעל התפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי.

לפירוט מדיניות התגמול של החברה לשנים 2017 עד וכולל 2019 ראה באתר האינטרנט של החברה <https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investorsconnecton/Pages/RewardPolicy.aspx>.

מדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית החליפה את מדיניות תגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019 אשר אושרה בימים 7 בנובמבר 2017 ו-22 בנובמבר 2017 על ידי הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים. מדיניות התגמול לשנים 2017 עד וכולל 2019 אושרה לראשונה בימים 21 בנובמבר 2016 ו-24 בנובמבר 2016. המדיניות שאושרה בנובמבר 2016 החליפה את מדיניות התגמול שנקבעה לשנים 2014 עד וכולל 2016.

על נושאי המשרה בחברה המכהנים גם כנושאי משרה במגדל אחזקות חלה גם מדיניות התגמול של מגדל אחזקות המותאמת למדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית.

לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2017 עד וכולל 2019 ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 2 בנובמבר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-097540.

(ב) להלן עקרי הנושאים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית לשנים 2017 עד וכולל 2019:

- קביעת תקרה לעלות השנתית החזויה המקסימלית של יו"ר הדירקטוריון, מנכ"ל ונושא משרה.
- הוראות לגבי הרכיב הקבוע - תקרות שכר חודשי, תנאים נלווים, הצמדה, מענק שנתי מובטח וכו'.
- יחס המכפלה ליו"ר הדירקטוריון בגופים המוסדיים.
- קביעת הוראות לגבי הרכיב משתנה/ מענק שנתי - תקופות המדידה, פריסת הרכיב המשתנה, מרכיבי הרכיב המשתנה (יעדי חברה, יעדים אישיים ורכיב שיקול דעת והערכה כללית) ואופן חישובו, תנאי הסף לתשלום המענק השנתי ורכיבים נדחים שלו, מתן אפשרות להענקת רכיב משתנה גם במקרים שלא התקיימו כל תנאי הסף והיחס בין רכיבי השכר הקבוע לרכיבי השכר המשתנה.
- הסדרי השבה של הרכיב המשתנה בנסיבות שפורטו במדיניות.
- הוראות ביחס לסיום העסקה.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה

(א) מר עופר אליהו כיהן כמנכ"ל החברה החל מיום 11 בפברואר 2014 ועד ליום 30 במאי 2018. מר עופר אליהו, הינו בנו של בעל השליטה בחברה, מר שלמה אליהו.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הכהונה של מר עופר אליהו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016. תנאי העסקתו של מר עופר אליהו, כפי שהיו בתוקף החל מ-1 בינואר 2014 ועד למועד העדכון, אושרו על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 13 באפריל 2014. לפרטים בדבר תנאי הכהונה של מר עופר אליהו עד למועד עדכוןם כאמור ראה דוחות מיידים של מגדל אחזקות מיום 25 בפברואר 2014 מספרי אסמכתאות 2014-01-046174 ו-2014-01-046171 מיום 31 במרס 2014, אסמכתא מספר 2014-01-032985 ומיום 13 באפריל 2014, אסמכתא מספר 2014-01-046119.

לאחר אישור האסיפה הכללית, בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, היו תנאי הכהונה כמפורט להלן: העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר עופר אליהו לא תעלה על 2,865 אלפי ש"ח צמוד למדד אחת לשנה ("התקרה המוסכמת"). מר עופר אליהו יהיה רשאי להמיר את ההטבות והתנאים הנלווים הכלולים בהסכם הקודם שנחתם עימו, למעט הטבות שהוחרגו מההמרה, לתשלום במסגרת השכר החדשי. לאחר שמר עופר אליהו בחר להמיר ההטבות על פי הסכם קיים, בהתאם לזכותו כאמור לעיל, ושכרו הותאם לתקרה המוסכמת, עמד השכר החדשי של מר עופר אליהו על כ-205 אלפי ש"ח. מר עופר אליהו היה רשאי לקטום את הפרשות המעסיק לחסכון פנסיוני עד לתקרת המס ולקבל את ההפרשה במזומן כאשר סכום זה לא הצטרף לשכר החדשי ולא יזכה בהפרשות סוציאליות או בתנאים נלווים (הטבות שהוחרגו מההמרה). העלות לחברה בגין המרת ההטבות על פי הסכם קיים והתאמת השכר לתקרה קיימת הורכבה מעלות חד פעמית בגין חוב ותק בסך של כ-100 אלפי ש"ח ועלות שוטפת בגין הפרשות לפיצויים ותגמולים על התוספת לשכר על ההטבות שהומרו בסכום של כ-65 אלפי ש"ח לשנה. בשנת 2018 החברה נשאה בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" על פי חוק התגמול התגמול בסך של כ-109 אלפי ש"ח ובשנת 2017 בסך של כ-250 אלפי ש"ח. הגמול הכולל ששולם למר עופר אליהו בשנת 2018 עמד על כ-1,229 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר עופר אליהו ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר עופר אליהו, אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-000333.

להלן תיאור תנאי הכהונה של מר עופר אליהו כפי שהיו עד ליום 12 באוקטובר 2016: עד לאותו מועד הועסק מר עופר אליהו על-פי הסכם העסקה שנחתם ביום 30 באפריל 2014 והוא לתקופה בלתי קצובה. בהתאם להוראות סעיף 275 לחוק החברות, תוקף ההסכם לאחר 3 שנים כפוף לקבלת אישורים על-פי הדין. אישור כאמור התקבל בחודש דצמבר 2016. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את הסכם ההעסקה לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 3 חודשים.

שכרו החדשי של מר עופר אליהו נקבע לסך של 170,000 ש"ח, צמוד למדד ועדכון ההצמדה היה פעם בשנה. בנוסף תנאי העסקתו כללו הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה במסגרת פוליסת ביטוח קבוצתי של עובדי קבוצת מגדל ביטוח, ימי חופשה (26 יום), ימי הבראה, החזר הוצאות טלפון, אש"ל, העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%), עיתונים יומיים, בדיקות סקר רפואי, וכו'. בהתאם לתנאי ההסכם עמו מר עופר אליהו לא היה זכאי למענק הסתגלות.

הסכם ההעסקה של מר עופר אליהו כלל סעיף לפיו העסקתו בחברה הינו העסקה חדשה בהסכם אישי וזאת ללא רצף זכויות כלשהו להעסקתו בתקופת מעסיק אחר, לרבות הצהרה כי אין לו ולא יהיו לו תביעות או טענות כלפי החברה בגין תקופת העסקתו באליהו בטוח.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה (המשך)

(ב) מר יוחנן דנינו מונה כדירקטור בחברה ביום 24 בנובמבר 2015 וכיו"ר הדירקטוריון ביום 16 בדצמבר 2015.

ביום 1 באפריל 2018 סיים מר דנינו את כהונתו בחברה ובמגדל אחזקות.

מר דנינו, היה זכאי לדמי ניהול חודשיים בסך כולל של כ-215 אלפי ש"ח צמוד למדד והכל בכפוף לתקרת שכר כוללת בסך הנמוך מבין 2,583 אלפי ש"ח או 90% מעלות התגמול למנכ"ל החברה. הסכומים ששולמו בקשר עם העסקתו של מר דנינו הוכפפו לחוק התגמול, ולפיכך בכל מקרה בו היתה חריגה מהסכום המקסימלי המותר לתשלום בהתאם לחוק התגמול, לא שולם הסכום החורג והחברה היתה פטורה מתשלומו.

בשנת 2018 מגדל אחזקות נשאה בעלות המס הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-36 אלפי ש"ח ובשנת 2017 בסך של כ-54 אלפי ש"ח.

מר דנינו התחייב להעניק את שירותיו לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים להסכם היה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים מראש. בהתאם, שילמה החברה למר דנינו עבור תקופת ההודעה המוקדמת.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו ראה דוח מידי שפורסם על ידי החברה ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר יוחנן דנינו, אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-000333.

להלן תיאור תנאי הכהונה כפי שהיו עד ליום 12 באוקטובר 2016: מר יוחנן דנינו העניק לחברה שירותים, באמצעות חברה בשליטתו המלאה, בהיקף של 90% משרה, על פי הסכם שהיה בתוקף מיום 2 בנובמבר 2015. על פי הסכם השירותים, דמי הניהול החודשיים של מר יוחנן דנינו הינם בגובה של 187 אלפי ש"ח, אשר יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ויעודכנו מידי שנה והוא זכאי להחזר הוצאות וכן העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%). במסגרת תנאי הכהונה וכנגד התחייבותו ליתן שירותים במשך 24 חודשים לפחות על פי ההסכם ("תקופת ההתמדה"), אושר למר יוחנן דנינו מענק התמדה, המותנה בהשלמה של תקופת ההתמדה, בסך השווה לשש כפולות של דמי הניהול החודשיים שאושרו לו (בסך כולל השווה ל-1,122 אלפי ש"ח ("תשלום ההתמדה")).

לאחר אישור תנאי הכהונה, פנתה הממונה על שוק ההון ("הממונה") למגדל בדרישה שלא לשלם את תשלום ההתמדה מהנימוק שמדובר ברכיב משתנה ועל פי הוראות ההסדר התחיקתי דירקטורים זכאים לקבל רכיב קבוע בלבד. החברה, באמצעות יו"ר ועדת התגמול, קיימה דיונים עם הממונה ביחס לתשלום ההתמדה. בהמשך לדיונים אלו פנה יו"ר ועדת התגמול לממונה בשאלה אם קיימת מניעה לשלם למר יוחנן דנינו את החלק בתשלום ההתמדה בגינו נרשמה הפרשה חשבונאית עד למועד כניסתו לתוקף של חוק התגמול (בסך של כ-529 אלפי ש"ח). במהלך הרבעון השני של שנת 2017, הודיעה הממונה לחברה כי, בהתאם לעמדתה בדרישה המקורית, לא ניתן לשלם סכום זה מהנימוק שמדובר ברכיב משתנה ועל פי הוראות ההסדר התחיקתי דירקטורים זכאים לקבל רכיב קבוע בלבד. לפיכך בוטלה הפרשה בגין מענק זה.

(ג) מר עודד שריג כיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל ביטוח וכן בתפקידים נוספים בקבוצה מיום 1 אפריל 2018 ועד יום 1 במרס 2019, וזאת לאחר שביום 24 בדצמבר 2018 הודיע מר שריג לדירקטוריון מגדל ביטוח ולדירקטוריון החברה על רצונו לסיים את תפקידו כיו"ר דירקטוריון מגדל ביטוח. לפרטים נוספים, ראו סעיף 2.4.8 בחלק א' בדוח תיאור עסקי התאגיד.

תנאי העסקתו של מר שריג כללו שכר חודשי בסך של 187 אלפי ש"ח צמוד מדד וכן להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: ימי חופשה, ימי הבראה וטלפון נייד. בשנת 2018 החברה נשאה בעלות המס הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-56 אלפי ש"ח.

מר שריג הועסק במגדל ביטוח לתקופה בלתי קצובה כאשר כל אחד מהצדדים להסכם העסקה היה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים מראש.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - י"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה (המשך)

ד) ביום 1 ביוני מונה מר דורון ספיר למנכ"ל החברה וביום 26 ביוני 2018 מונה גם למנכ"ל מגדל אחזקות. מר ספיר מכהן בתפקידים נוספים בקבוצת מגדל.

מר ספיר זכאי לשכר חודשי מוערך בסך של כ-196.5 אלפי ש"ח אשר יותאם בתחילת כל שנה קלאנדריית לתקופת ההעסקה בהתאם להוראות חוק התגמול, באופן שההוצאה השנתית החזויה לחברה בגין סך התגמול הכולל למנכ"ל לפי העלות הכוללת של כלל רכיבי התגמול לשנה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, תתאם את תקרת התגמול על פי חוק התגמול או סך של 2.5 מיליון ש"ח, הגבוה מביניהם ("מגבלת התגמול"), ובכל אופן לא יותר מ-3.5 מיליון ש"ח. שכרו החודשי של מר ספיר נכון למועד הדוח ולאחר התאמה הינו בסך של כ-196.7 אלפי ש"ח. על פי תנאי ההעסקה, בכל מקרה בו עתיד להיות משולם סכום כלשהו אשר בגינו צפויה חריגה ממגבלת התגמול ("הסכום החורג"), לא ישולם הסכום החורג ומגדל אחזקות תהא פטורה מתשלומו. מר ספיר זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: ביטוח בגין אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, ימי חופשה, ימי הבראה, טלפון נייד ולרכב מגולם או אחזקת רכב. בשנת 2018 מגדל אחזקות נשאה בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-131 אלפי ש"ח. בהתאם לתנאי העסקה להם היה זכאי מר ספיר עם תחילת כהונתו כמנכ"ל מגדל ביטוח, הוענק למר ספיר מענק חתימה בגובה שלוש משכורות חודשיות אשר שולם לו עם המשכורת הראשונה לאחר תחילת כהונתו במגדל ביטוח ("מענק החתימה"). הסכם ההעסקה של מר ספיר הנו לתקופה קצובה בת שנתיים, החל מיום 1 ביוני 2018 ועד ליום 31 במאי 2020 ("התקופה הקצובה"). בתום התקופה הקצובה יתחדש ההסכם אוטומטית לתקופה בלתי קצובה באותם התנאים. כל צד להסכם רשאי להביאו לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים. במקרה של סיום יחסי עבודה בין מגדל ביטוח לבין המנכ"ל, שלא ביזמת המנכ"ל, לפני תום התקופה הקצובה, המנכ"ל יהיה זכאי, בנוסף לפיצויי הפיטורין המגיעים לו על פי דין, לתשלום בשווי 50% מהשכר אשר היה אמור להיות משולם לו בתוספת תנאים סוציאליים ותנאים נלווים לשכר, בתקופה שממועד סיום יחסי העבודה ועד לתום התקופה הקצובה, ובכפוף להוראות כל דין.

תנאי ההעסקה של מר ספיר אושרו במוסדות המוסמכים של מגדל ביטוח. עם מינויו של מר ספיר כמנכ"ל מגדל אחזקות, ועל אף שהוא אינו מקבל תמורה נוספת כלשהי בגין כהונתו זו, מעבר לתנאי ההעסקה אשר אושרו במגדל ביטוח, תנאי העסקתו הובאו, למען הזהירות, לאישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות שנקבעה ליום 29 באוגוסט 2018, ואולם על רקע הצורך להבהיר מול הממונה את אופן יישום חוק התגמול ביחס למענק החתימה, הורידה מגדל אחזקות את הנושא מסדר היום של האסיפה הנ"ל. לאחר השלמת הבירור מול הממונה, ובהתאם לתוצאותיו, כמפורט להלן, זומנה אסיפה כללית חדשה ליום 3 באפריל 2019, לאישור תנאי כהונת המנכ"ל. יצוין, כי מגדל ביטוח המשיכה לשלם למר ספיר את השכר הקבוע בהסכם, לרבות את התנאים הנלווים לו, גם לאחר מינויו כמנכ"ל מגדל אחזקות, וזאת לאור הסכם ההעסקה המחייב בינו לבין מגדל ביטוח.

במסגרת הבירור שבוצע עם הממונה ביחס למענק החתימה, עמדת המוסדות המוסמכים של החברה ושל מגדל אחזקות לאחר ייעוץ משפטי שקיבלו, היתה כי מענק החתימה הוענק כדין, וכי אין להחיל ביישום סעיף 2(א) לחוק התגמול הוראת יחסיות לתקופת הכהונה של נושא המשרה. זאת, לנוכח העדר הוראה כאמור בלשון סעיף החוק, ובמיוחד לאור קיומם של סעיפים אחרים בחוק התגמול בהם צוין נושא היחסיות של שנה במפורש. הממונה בחן את עמדת מגדל ביטוח וחוות הדעת המשפטיות בקשר עם יישום הוראות חוק התגמול כאמור לעיל, וביום 3 בפברואר 2019, מסר הממונה את החלטתו, לפיה הוא אינו מקבל את פרשנות מגדל ביטוח, ובהתאם נתבקשה מגדל ביטוח להביא לתיקון הסכם העסקה של מר ספיר, באופן שהוא ישיב את מענק החתימה, בערכו המקורי, עד ליום 30 ביוני 2019. בהתאם להנחיות הממונה, עודכן הסכם העסקה של מר ספיר והוא ישיב את מענק החתימה שקיבל בהתאם. יצוין, כי הואיל והמענק האמור הינו בגין שנת 2018 ונרשם בשנת 2018, נרשמה חובת השבת המענק ביום 30 ביוני 2019 בספרי מגדל אחזקות בשנת 2018, זאת בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, המחייבים רישום בספרים על בסיס צבירה תוך הקבלה נכונה של הוצאות להכנסות. לאור האמור, סך התגמול למר ספיר המוצג בפרק פרטים נוספים על התאגיד, בחלק תקנה 21, אינו כולל את סכום מענק החתימה הנזכר לעיל. במסגרת עדכון הסכם ההעסקה אשר יובא לאישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 3 באפריל 2019, נכללה הוראה לפיה, אם וככל שבתקופת העסקתו של מר ספיר במגדל ביטוח או בחברה, יחול שינוי בדיני התגמול או בפרשנות להם, אשר יאפשר את תשלום מענק החתימה למר ספיר, לרבות רכיב תגמול משתנה אחר, בסך כלשהו נמוך או שווה למענק החתימה (בערכו הנומינלי), ועדת התגמול של החברה וועדת הביקורת של מגדל אחזקות תהיינה מוסמכות לאשר תשלום כאמור למנכ"ל, ללא אישור נוסף של האסיפה הכללית.

לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 25 ביולי 2018 מספר אסמכתא 2018-01-068067, מיום 23 באוגוסט 2018 מספר אסמכתא 2018-01-080433 ומיום 26 בפברואר 2019 מספר אסמכתא 2019-01-016900.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה (המשך)

ה) מר ערן צ'רנינסקי, כיהן כמנכ"ל מגדל אחזקות עד ליום 27 ביוני 2018, וכמנהל הכספים של מגדל אחזקות, מנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה עד ליום 30 בספטמבר 2018.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הבהונה של מר ערן צ'רנינסקי בתוקף מיום 1 בנובמבר 2016. מר ערן צ'רנינסקי הועסק בחברה על פי הסכם העסקה מיום 19 בספטמבר 2002 (כפי שתוקן במספר מועדים בשנים 2013 עד 2016) לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי היה לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 60 יום.

בהתאם להחלטת האסיפה הכללית עמד שכרו החודשי של מר צ'רנינסקי, החל מיום 1 בנובמבר 2016, על 125 אלפי ש"ח, צמוד למדד (עדכון ההצמדה היה פעם בשנה). למר ערן צ'רנינסקי אושר מענק נורמטיבי, מותנה ביעדים, בהתאם למדיניות התגמול, בגובה של שש משכורות חודשיות לשנה. כן אושר למר ערן צ'רנינסקי, מענק שנתי מובטח אישי לשנת 2017 בסך שתי משכורות אשר, בהתאם להוראות מדיניות התגמול, קוזז מהמענק השנתי. מענק כאמור אושר למר צ'רנינסקי גם לשנת 2018, מכוח ההסמכה של האסיפה הכללית לוועדת התגמול והדירקטוריון לאשר מענק זה. כמו כן נוספה הפרשה לקרן השתלמות עד התקרה הפטורה ממס. נקבע כי העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר צ'רנינסקי לא תעלה על 2.5 מיליון ש"ח צמוד למדד אוקטובר 2016 (כולל פיצויים ותגמולים) ("התקרה המוסכמת") ולכן, לפני ביצוע תשלום רכיב משתנה מכל סוג שהוא למר ערן צ'רנינסקי, בוצעה בדיקה על מנת לבחון אם עלולה להיות חריגה מהתקרה המוסכמת, ובמידה שכן קטמה מגדל אחזקות כל תשלום רכיב משתנה על מנת לעמוד בתקרה המוסכמת.

בנוסף, תנאי העסקתו של מר ערן צ'רנינסקי כללו הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין ביטוח אובדן כושר עבודה, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשיעור של 90%), ביטוח רפואי וכו'.

במסגרת אישור האסיפה הכללית כאמור אושר למר ערן צ'רנינסקי מענק נורמטיבי בגובה של שש משכורות חודשיות לשנה המותנה ביעדים.

בפועל, לא שולם למר צ'רנינסקי המענק השנתי, מעבר למענק האישי המובטח ששולם לו בסך של 250 אלפי ש"ח, זאת על מנת שלא לחרוג מהתקרה המוסכמת. בגין שנת 2018 מר צ'רנינסקי לא יהיה זכאי למענק שנתי.

בסיום ההסכם היה זכאי מר ערן צ'רנינסקי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות שכר החודשי בהתאם למדיניות התגמול. מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי תחילת עבודה במקום אחר. בהתאם, למר צ'רנינסקי שולם במועד סיום העסקתו מחצית מהמענק בסך של 562 אלפי ש"ח ולאחר כשנה יהיה זכאי לתשלום נוסף של כ-187 אלפי ש"ח. מר צ'רנינסקי לא יהיה זכאי לשני התשלומים הנדחים האחרונים של מענק ההסתגלות.

הגמול הכולל למר ערן צ'רנינסקי בשנת 2018 עמד על כ-1,421 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

לפרטים נוספים אודות תנאי הבהונה של מר ערן צ'רנינסקי ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר ערן צ'רנינסקי, אסמכתא מספר 01-142339-2016 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 01-000333-2017.

עד ליום 1 בנובמבר 2016 עמד שכרו החודשי של מר צ'רנינסקי, החל מיום 25 במרס 2015 על 100 אלפי ש"ח, צמוד למדד עם עדכון הצמדה פעם בשנה.

תנאי העסקתו הקודמים של מר ערן צ'רנינסקי כמנכ"ל מגדל אחזקות אושרו על ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 7 ביוני 2015. לפרטים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 30 באפריל 2015, אסמכתא מספר 01-009801-2015, ומיום 7 ביוני 2015, אסמכתא מספר 01-041994-2015.

במסגרת תכנית תגמול 2010, הוקצו למר צ'רנינסקי 69,616 מניות בהתאם לתנאי תכנית 2010.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה (המשך)

(ו) ביטוח נושאי משרה לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרוביו - הדירקטורים ונושאי המשרה בקבוצה, לרבות בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים בחברה, במגדל שוקי הון ובחברות בשליטת החברה או מגדל שוקי הון, מבוטחים במסגרת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שניים עשר חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018 ועד ליום 30 בנובמבר 2019. גבולות אחריות של הפוליסה החדשה הם 120 מיליון דולר לאירוע ולתקופה ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 300 אלפי דולר ארה"ב. לפרטים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2018, אסמכתא מספר 2018-01-114783.

על פי מדיניות התגמול החדשה, תקרת סכומי ביטוח אחריות נושאי משרה (ביטוח D&O) עבור נושאי המשרה, דירקטורים וחברי ועדות השקעה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו שיכהנו בחברה ו/או בקבוצת מגדל אחזקות, הועלתה לסך של 200 מיליון דולר ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 1.5 מיליון דולר. סכום זה נקבע על בסיס הערכה לגבי צורך עתידי כאשר היקף הביטוח יקבע כתלות בתנאי השוק, לרבות הפרמיה ביחס לכיסוי הביטוחי ולסיכון.

על פי מדיניות התגמול הקודמת, התקשרות בביטוח אחריות נושאי משרה בחברה ובקבוצת מגדל אחזקות בכלל עבור הדירקטורים ונושאי משרה, לרבות בעל השליטה וקרוביו שיכהנו כנושאי משרה בקבוצה, הינה בסכומי ביטוח שלא יעלו על 120 מיליון דולר. במסגרת האישור של הכיסויים הביטוחיים האמורים נקבע כי סכום הביטוח הכולל אותו יהיו זכאים לקבל דירקטורים המכהנים ו/או כיהנו בכהונה מקבילה הן בקבוצת שוקי הון והן בחברה ו/או ביתר חברות הבת שלה (למעט קבוצת שוקי הון), באופן מצרפי בגין כל הפוליסות האמורות, לא יעלה על 120 מיליון דולר. הכיסוי הביטוחי האמור אושר בהתאם לתקנה 1ב לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים בדבר אישור התקשרות בפוליסות הביטוח הקודמות של החברה ושל קבוצת שוקי הון ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2018, אסמכתא מספר 2018-01-114783 וכן מימים 27 בינואר ו-24 בפברואר 2015, אסמכתאות מספר 2015-01-020140 ו-2015-01-037816, בהתאמה.

(ז) לפרטים אודות כתבי ויתור וכתבי שיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בחברה שניתנו על ידה ועל ידי בעלי עניין בחברה (ג'נרלי, בנק לאומי, לאומי אחזקות ריאליות בע"מ (לשעבר-סאל חברה לאחזקות בע"מ) שבבעלות בנק לאומי) ראה באור 2.39.ד.

1. התחייבויות תלויותא. הליכים משפטיים ואחרים - כללי

סעיפים (ב) עד (ו) (כולל) להלן כוללים פרטים בדבר הליכים משפטיים ואחרים כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. בסעיף (ב) להלן מתוארות בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות לרבות תובענות שהגשן כתביעה ייצוגית אושרה ("הליכים ייצוגיים"), בסעיף (ג) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח, בסעיף (ד) להלן מתוארים הליכים משפטיים אחרים ותובענות מהותיות אחרות ובסעיף (ו) להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה.

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה ו/או חברות מאוחדות של החברה. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברות המאוחדות. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה ו/או החברות המאוחדות להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הבירור המשפטי, החל מהשלב של בירור הבקשה לאישור תובענה כייצוגית ועד שלב שבו תביעה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

ניתן להגיש תובענות ייצוגיות בעילות שונות המפורטות בחוק לעניין זה והן כוללות ביחס למבטח כל ענין שבין החברה לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו. במסגרת החוק נקבעו תהליך ומגבלות בכל נוגע להסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות שמקשות על כינון פשרה בתובענות ייצוגיות ובהן, בין היתר, זכות ליועץ המשפטי לממשלה ולגורמים אחרים להגיש התנגדות להסדר הפשרה וכן מינוי בודק ביחס להסדר הפשרה. היקפה של התובענה הייצוגית נקבע עם אישורה והוא תלוי בעילות התביעה שאושרו והסעד שאושר ביחס לעילות אלו.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") - דהיינו הסתברות העולה על 50%) כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות המאוחדות.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות בערעור, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרה בו, במי מההליכים קיימת נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפשרה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות או סכום הנכונות לפשרה, לפי הגבוה מביניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה ו/או חברות מאוחדות לעלות הסדר הפשרה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי ההליכים המשפטיים המפורטים בסעיפים 33-35 להלן, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין הליך זה.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה ו/או חברות מאוחדות או הפרשה בגובה נכונות החברה ו/או חברות מאוחדות לפשרה, לפי העניין.

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

להלן פירוט של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות העומדות ותלויות כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה, בסדר כרונולוגי לפי מועד הגשתן:

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
1	9/1999 מחוזי - מרכז	מבוטח חיים נ' החברה	שימוש בלוח תמותה מיושן לקביעת הפרמיה בביטוח חיים, שאינו מותאם לתוחלת החיים. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה להצהרה כי המבקש זכאי לבטל את הסכמי הביטוח ו/או זכאי לקבל סעדים הנובעים מהפרת חוזה.	מי שרכשו פוליסת ביטוח החל מיום תחילת החוק, קרי מיום 5 באוגוסט 1997.	ביום 10 בנובמבר 2011 פסק ביהמ"ש המחוזי: (א) חלה התיישנות בנושא ובהתאם הגדרת הקבוצה צומצמה למי שרכש פוליסות הכוללות מרכיב ריסק מחדש אוגוסט 1997 ועד למועד עדכון לוחות התמותה בחודש יוני 2001, בלבד, וכן, (ב) על צמצום עילות התביעה להטעיה ועושיק. ביום 7 בפברואר 2016 נתן ביהמ"ש המחוזי החלטה הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביוני 2016 הוגש ערעור על פסק הדין על-ידי התובע לביהמ"ש העליון. ביום 2 באוגוסט 2016 הוגשה על-ידי החברה בקשה למחיקת הערעור, שבעקבותיה החליט ביהמ"ש העליון ביום 15 ביוני 2017 למחוק את חלק הערעור המופנה כלפי החלטת ההתיישנות (אשר נתנה ביום 10 בנובמבר 2011) והתובע הגיש הודעת ערעור מתוקנת. בהתאם להחלטת בית המשפט העליון מיום 2 בספטמבר 2017, טענות החברה באשר למחיקת חלקים גם מהודעת הערעור המתוקנת יתבררו במסגרת הערעור. הוגשו סיכומי הצדדים וכן נקבע מועד להשלמת טיעון בפני הרכב בית המשפט העליון ביום 17 ביוני 2019.	-
2	1/2008 מחוזי - ת"א	מבוטח חיים נ' החברה וחברות נוספות	גביית מרכיב פרמיה המכונה "תת-שנתיות" שלא כדין ביחס לרכיבים ו/או כסויים מסוימים בפוליסה ובסכום החורג מן הסכום המותר. במסגרת הסעדים נכללה בקשה להורות על החזר הסכום שנגבה מחברי הקבוצה כתת שנתיות שלא כדין וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שנגבה ממנו תשלום בגין רכיב "תת שנתיות" בנסיבות החורגים מהמותר.	ביום 29 ביולי 2016 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית ביחס לכל מי שנגבה ממנו תשלום בגין תת שנתיות ביחס לרכיב החסכון בפוליסות מסוג מעורב או ביחס לרכיב גורם פוליסה או ביחס לפוליסות המבטחות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. החברה ויתר החברות הנתבעות הגישו ביום 15 בדצמבר 2016 בקשת רשות ערעור על ההחלטה הנ"ל לביהמ"ש העליון. ביום 2 באפריל 2017 קיבל ביהמ"ש העליון את הבקשה שהגישו החברה ויתר חברות הביטוח לעיכוב ביצוע וקבע כי הדיון בפני ביהמ"ש המחוזי יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות הערעור. ביום 31 במאי 2018 קיבל בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור שהגישו החברות על אישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 26 ביוני 2018 הוגשה בקשה לדיון נוסף בתיק. במסגרת זו הוגשה גם בקשה של עמותת של ציבור להצטרף לדיון הנוסף כ"ידיד בית המשפט".	כ-2,300 מיליון ש"ח, מיוחס לחברה כ-827 מיליון ש"ח.

1 תאריך ההגשה של התובענות והבקשות הינו התאריך של הגשת התובענה והבקשה המקורי והערערה הינה הערכאה בה הוגש במקור ההליך.
 2 הפניות לחוקים הנם בשמם המלא אך ללא שנת חקיקתם.
 3 הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כפי שהתבקש בבקשת האישור שהוגשה לראשונה בהליך, קבוצה אשר מהווה בסיס לאומדן סכום התובענה בכתב התביעה.
 4 הסכום אותו העריך התובע בתביעה המקורית. הסכומים נקובים בקירוב.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
3	4/2008 בי"ד אזורי לעבודה - י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הענקת גמלה חודשית לנשים בהגיען לגיל פרישה בסכום נמוך מהגמלה החודשית לגברים בעלי נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. זאת, כאשר הפרמיה הנגבית מנשים בגין ביטוח ריסק מוות הינה בשיעור זהה לזאת שנגבית מגברים למרות ששיעורי התמותה של נשים נמוכים יותר. במסגרת הסעדים התבקש סעד הצהרתי של ביהמ"ש כי ההפליה האמורה הינה פסולה וכי תינתן למבוטחות הזכות לבחור בין החלופות הבאות: (א) השוואת מקדמי הגמלה לאלו הנהוגים לגברים. (ב) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה.	כלל הנשים שרכשו פוליסות ביטוח מנהלים בהן נעשתה אבחנה בין נשים וגברים לעניין תשלום הגמלה אך לא נעשתה אבחנה לעניין פרמיית הריסק.	ביום 17 באוגוסט 2014 נתן בית הדין האזורי לעבודה החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית. ביום 2 בדצמבר 2014 הוגשה על ידי החברה ויתר הנתבעות בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר נעתר לבקשה. ביום 22 בדצמבר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו בנושא התומכת בטענות החברה ויתר הנתבעות. הצדדים ממתינים להחלטת ביה"ד הארצי לעבודה בבקשת רשות הערעור.	מיליוני "מאות ש"ח".
4	4/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי החזרת פרמיות לאחר הפסקת ביטוח במהלך החודש, כאשר הפרמיה נגבית מראש בתחילת החודש ו/או החזרת פרמיה בערכים נומינליים (ללא הפרשי הצמדה וריבית). במסגרת הסעדים נכללה בקשה להחזר סכומי הפרמיות העודפות שנגבו ממבוטחים שלא כדין וצו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן ולהשיב למבוטחים דמי ביטוח מיום היווצרות הזכות להחזר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	כל מבוטח של מי מהמשיבות שהפוליסה שלו (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר) הופסקה בין אם עקב ביטולה ובין אם עקב קרות מקרה הביטוח.	ביום 23 ביוני 2015 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית, ביחס לסעד של השבה של דמי ביטוח שנגבו בגין התקופה שלאחר הפסקת הכיסוי הביטוחי בפוליסות ביטוח (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר), הכוללות הוראה הקובעת כי הביטול ייכנס לתוקף באופן מיידי; וביחס למקרים בהם פוליסת הביטוח התבטלה עקב קרות מקרה הביטוח; וכן ביחס לתשלום הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק חוזה הביטוח בגין דמי ביטוח שהוחזרו למבוטחים בערך נומינאלי עקב ביטול הפוליסה שלהם או שקיבלו החזר תגמולי ביטוח בערך נומינאלי, בהתאמה, במהלך 7 שנים לפני מועד הגשת הבקשה (18 באפריל 2010) ועד ליום 14 במרס 2012.	כ-225 מיליון ש"ח (לתקופה של 10 שנים).
					ביום 13 בספטמבר 2016 הוגש לביהמ"ש הסכם פשרה הכולל הוראה לפיה על החברה ויתר המשיבות להעביר לתרומה 80% מסכום ההחזר שימצא על ידי בודק, וכן התייחסות לגבי אופן ההתנהלות בעתיד. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור ביהמ"ש. ביום 2 במרס 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסכם הפשרה בה פרט את הסתייגותיו ביחס אליו, והחברה הגישה תגובתה ביחס אליה. ביום 14 ביוני 2017 ניתנה החלטת בית משפט למינוי בודק להסכם הפשרה. עם סיום הליך הבדיקה הבודק עתיד להגיש עמדתו לבית המשפט ביחס למתווה בדיקה וביצועה.	

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
5	4/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית כספים בגין "גורם פוליסה", העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מהפרמיה המשולמת, ללא הסכמה חוזית וללא מתן גילוי נאות. הסעדים המבוקשים כוללים תשלום פיצוי/השבה השווה לסכום "גורם פוליסה" שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה ומתן צו עשה המורה לחדול מגבייה של סכומים אלה.	כל מי שהוא ו/או היה מבוטח אצל המשיבות ונגבה ממנו סכום כלשהו כ"דמי ניהול אחרים" ו/או "לגורם פוליסה".	ביום 10 ביוני 2015 הוגש לביהמ"ש הסכם הפשרה שבמסגרתו הוסכם על החזר כספי ביחס לעבר אשר יחולק לבעלי פוליסות מסוג "עדיף" /"יותר" של חברי הקבוצה המיוצגת בסכום כולל של 100 מיליון ש"ח, כשחלקה של החברה בו הינו 44.5 מיליון ש"ח. ביחס לעתיד הוסכם על הנחה של 25% מסכום גורם הפוליסה שנגבה בהן בפועל. סה"כ שווי הסכם הפשרה ביחס לכלל הנתבעות, כפי שהוערך על ידן, עומדת על 540 מיליון ש"ח. הסכם הפשרה שהוגש לאישור ביהמ"ש כלל גם הסכמה בנוגע לשכר הטרחה לתובע ובא כוחו בסך של כ-43 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ, כשחלקה של מגדל בו הינו 44.5%. הבודק שמונה על ידי ביהמ"ש קבע כי קיים קושי לאשר את הסכם הפשרה במתכונתו הנוכחית. לשיטתו, כדי שהסדר הפשרה יהיה ראוי והוגן יש להגדיל את סך כל ההטבה לחברי הקבוצה ולהקטין את הפער בין חברי הקבוצה שייחוו מההנחה העתידית בגביית גורם הפוליסה לבין חברי הקבוצה שהפוליסות שלהם כבר יסולקו עד יום אישור הסכם הפשרה על ידי ביהמ"ש. בהתאם לכך, המליץ הבודק, בין היתר, להחיל את ההסדר לעתיד על השנים 2013 עד 2015.	כ-2,325 מיליון ש"ח (לתקופה של 7 שנים) מיוחס לחברה סך של כ-1,024 מיליון ש"ח.
			התובעים מציינים בבקשת האישור, כי ביום 12 באפריל 2011 אושרה תביעה ייצוגית בעילה זהה לחלוטין כנגד חברת ביטוח אחרת. יצוין, בהתייחס לתביעה זו, כי בעקבות בקשת רשות ערעור שהגישה הנתבעת לביהמ"ש העליון, הורה ביהמ"ש על ביטול החלטת האישור והחזיר את הדיון בבקשת האישור לביהמ"ש המחוזי להמשך בירור התובענה.		ביום 26 בפברואר 2016 הוגשה עמדת היועמ"ש ביחס להסדר הפשרה לפיה אין לאשרו במתכונתו הנוכחית. היועמ"ש הצטרף לעיקריה ומסקנותיה של חוות דעת הבודק ביחס להסדר הפשרה והותיר לשיקול דעת ביהמ"ש מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו. כן צוין בעמדת היועמ"ש, כי קיים קושי ביחס להסדר המוצע המאפשר לחברות הביטוח להמשיך בגבייה עתידית של גורם הפוליסה באופן שימנע בעתיד מחברי הקבוצה לתבוע בעניין זה, אך הותיר גם עניין זה לשיקול דעת ביהמ"ש לאור נסיבות התובענה דנן. כמו כן הביע היועמ"ש את עמדתו לפיה כל הפחתה בגביית גורם פוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה וכן התייחס למספר עניינים נוספים שנדרש להסדירם במסגרת ההסכם, ככל שיאושר.	
					ביום 21 בנובמבר 2016, נתן ביהמ"ש החלטה הדוחה את הסדר הפשרה ומקבלת באופן חלקי את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית וקבע כי למרות שהממונה התיר לחברות הביטוח לכלול בפוליסות ביטוח חיים הסדר המאפשר להם לגבות את גורם הפוליסה, הן לא כללו בפוליסות הביטוח, הסדר חוזי כזה ועל כן אין בסיס משפטי לגביית גורם הפוליסה והעברת הכספים לטובת גורם הפוליסה הקטינה את היקף החסכון שנצבר לטובת המבוטחים. יחד עם זאת, נקבע כי אין מקום לאישור התובענה כייצוגית ביחס לפוליסות ריסק. ביחס לפוליסות משולבות חיסכון, לעומת זאת, נקבע כי קיים בסיס לאישור ניהול התובענה כייצוגית מאחר והעברת הכספים לטובת גורם פוליסה הקטינה את היקף החיסכון שנצבר לטובת המבוטחים.	
					עוד קבע ביהמ"ש, כי הסדר הפשרה אינו הוגן וסביר וזאת מאחר וחלק ההחזר בגין העבר אמנם מבטיח לחברי הקבוצה הטבה בהיקף משמעותי אולם אינו הוגן וסביר בהתחשב בחישובים שערכו גורמי הפיקוח שלפיהם העריך הבודק את סך הכספים שנגבו על ידי הנתבעות בתיק בין השנים 2004 ל-2012 (ועד בכלל) בגין גורם פוליסה כדי סך המגיע לכ-700 מיליון ש"ח ("אומדן הגבייה עפ"י הבודק") וכן חלק ההנחה העתידית במסגרת הסדר הפשרה, אינו עומד גם בדרישות ההרתעה שכן משמעותו היא הכשרה בדיעבד ומכאן ולהבא של גביית עיקר גורם הפוליסה על חשבון רכיב החיסכון. בהתאם, בקשת האישור התקבלה ביחס לגביית גורם פוליסה החל משבע שנים קודם למועד הגשת התובענה (החל מ-21.4.2004) ממבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 2003-1992, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם פוליסה. הסעדים הנתבעים שהוגדרו במסגרת אישור התובענה כייצוגית הינם עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטחים בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתם אילו לא היה נגבה גורם פוליסה או פיצוי המבוטחים בסכום האמור וכן הפסקת גביית גורם פוליסה מכאן ואילך.	

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
5	המשך				ביום 16 במאי 2017 הגישו החברה ויתר חברות הביטוח הנתבעות בקשת רשות ערעור לביהמ"ש העליון על החלטת ביהמ"ש לעיל. ביום 3 בספטמבר 2018 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו בתיק. עמדת היועמ"ש תומכת בפסק דינו של בית המשפט המחוזי ומקבלת את הנמקותיו. ביום 6 בפברואר 2019, בדיון שהתקיים, משכו מגדל ויתר חברות הביטוח הנתבעות את בקשת רשות הערעור שהוגשה לבית המשפט העליון והתיק הוחזר לבית המשפט המחוזי לבירור התובענה הייצוגית.	
6	5/2013 מחוזי - ת"א ⁵	מבטחות בפוליסות ביטוח בריאות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי תשלום הפרשי ריבית בגין תגמולי ביטוח מ-30 ימים לאחר מסירת התביעה ועד למועד התשלום. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הריבית אשר לא שולמו כדין.	כל זכאי (מבטוח, מוטב או צד שלישי) שקיבל במהלך 7 שנים שקדמו להגשת התביעה ו/או יקבל עד למתן פסק דין תגמולי ביטוח, מבלי שצורפה להם ריבית והצמדה כדין.	ביום 30 באוגוסט 2015 נתן ביהמ"ש החלטה לפיה הבקשה לאישור התביעה כייצוגית נדחתה בכל הקשור להפרשי הצמדה, אך התקבלה ביחס לתביעת הריבית החל מחלוף 30 יום ממסירת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח (ולא מיום מסירת המסמך האחרון הדרוש למבטח לשם בירור החבות), וזאת ביחס לתקופה של 3 שנים לפני הגשת התביעה ועד למועד מתן ההחלטה האמורה, ולמעט ביחס לתגמולי ביטוח ששולמו על פי פס"ד.	כ-503 מיליון ש"ח, מתוכם כ-120 מיליון ש"ח ביחס לחברה.
					ביום 3 באוגוסט 2016 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור שהגישו הנתבעות לביהמ"ש העליון, שעיקרה השגה על קביעתו של ביהמ"ש המחוזי, לפיה הסדר פשרה קודם שכתה החברה בשאלה זהה אינו מקים מעשה בית דין החוסם את הגשת בקשת האישור ואינו מקנה לנתבעות הגנה, אשר בסיומו נמחקה בקשת רשות הערעור, בהמלצת ביהמ"ש העליון ובהסכמת הצדדים, תוך שמירת זכותן של החברה ויתר המשיבות לשוב ולהעלות את הטענות מושא בקשת רשות הערעור במסגרת הערעור שיוגש, ככל שיוגש, על פסק הדין בתביעה הייצוגית. ההליך מצוי בבירור התביעה הייצוגית לגופה בפני ביהמ"ש. לעניין תשלום ריבית והפרשי הצמדה עפ"י פס"ד ראה גם תביעה מס' 26 בבאור זה להלן.	

⁵ עילת התביעה, הקבוצה והסכום הנתבע ביחס לקבוצה המתוארים הינם בהתאם להחלטה המאשרת את התביעה כייצוגית מיום 7 באוגוסט 2015. נתונים אלו בעת הגשת הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית היו שונים.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
7	7/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת וכנגד ארבע חברות מנהלות של קרנות פנסיה נוספות	שימוש חסר תום לב בזכות על פי התקנון להעלות את דמי הניהול לשיעור המקסימלי המותר, בעת פרישת העמית לפנסיה וכן אי מתן הודעה מוקדמת לפני הפרישה לפנסיה. הסעדים המבוקשים הינם סעד של חיוב להשיב לפנסיונרים או לקופת הפנסיה את דמי הניהול העודפים שנגבו מהם ו/או שיגבו מהם שלא כדין, לחילופין להשיב לקופת קרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו מן הפנסיונרים ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים שנגבו שלא כדין מהפנסיונרים, בין כל עמיתי הפנסיה, לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל מבוטח בסמוך לפני יציאתו לפנסיה, לקבוע כי התנאי הקיים בתקנוני הנתבעות המתיר להן להעלות את דמי הניהול מעת לעת הינו (כביכול) תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכן להורות על ביטולו או שינויו באופן המסיר את הקיפוח הנטען.	כל עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה של המשיבות שזכאי לקבל פנסיות זקנה ו/או יהיה זכאי לקבל פנסיות זקנה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. לבקשת ביהמ"ש, הועברו לרשות שוק ההון מספר שאלות להתייחסות לגבי הנושאים השנויים במחלוקת בתובענה. ביום 4 בספטמבר 2017 הוגשה עמדת הממונה בתיק בה צוין בהתאם לעמדת קרנות הפנסיה לפיה דמי הניהול לאחר הפרישה אינם דומים במהותם לדמי ניהול מהחיסכון השוטף. בהמלצת בית המשפט הצדדים מקיימים הליך גישור בתיק.	48 מיליון ש"ח "לכל הפחות מבלי שכומתו בשלב זה יתר הסעדים" וכן פיצוי בגין העתיד, לכל הנתבעות.
8	8/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים החברה	אי תשלום בונוס של השתתפות ברווחים על פי נספח לפוליסת ביטוח המכונה "כפולה" והמרתו בסכום ביטוח נוסף מבלי להודיע על כך למבוטחים; תשלום סכום נמוך בהרבה מהסכום לו זכאים המבוטחים על פי הנספח האמור; אי קביעת שיעור השתתפות של המבוטח ברווחים מידי שנה בחיי הפוליסה וקביעת שיעור אחיד ונמוך באורח בלתי סביר לשיעור השתתפות זה.	כל מי שהתקשר עם החברה ורכש ממנה פוליסת ביטוח חיים שלפיה הוא זכאי לתשלום במזומן של חלקו ברווחי הפוליסה עם הגיעו לגיל 65.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 25 ביוני 2017 הורה ביהמ"ש על החלפת תובע ייצוגי, לאחר שהתובע הייצוגי הלך לעולמו. בהמלצת בית המשפט, הצדדים הופנו לגישור והוא נכשל. הצדדים חזרו להתדיינות בבית המשפט והתיק קבוע להגשת סיכומים בבקשת האישור.	600 מיליון ש"ח.
9	9/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחת בפוליסת נ' החברה וחברות אחרות	הפרת תנאי פוליסה עקב נקיטת עמדה פרשנית ביחס לאופן שבו ניתן ניקוד בגין רכיב "שליטה על הסוגרים" בעת בחינת זכאות מבוטחים לקבלת תגמולי ביטוח סיעוד רק מקום בו מצב זה הוא בשל מחלות אורולוגיות או גסטרואנטרולוגיות, בעוד שלפי הטענה יש מקום לתן ניקוד בגין רכיב זה גם אם מדובר באי שליטה תפקודית ואי עמידה בחובות גילוי עובר לרכישת הפוליסה בהקשר זה. הסעדים הנתבעים כוללים חיוב התובעות בפיצוי.	כל מי שהיה מבוטח בביטוח סיעודי ולא קיבל בעת מקרה ביטוח ניקוד מתאים בגין רכיב שליטה על הסוגרים עקב הפרשנות האמורה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהמלצת בית המשפט הצדדים פנו לגישור בתיק. הגישור בתיק לא צלח. התיק קבוע להגשת סיכומים בכתב בבקשת האישור.	עשרות ואף מאות מיליוני ש"ח.
10	9/2015 מחוזי - ת"א	עמית פנסיה נ' החברה וחברות מנהלות קרנות פנסיה	טענה לפיה המשיבות משלמות לסוכני ביטוח עמלות הנגזרות מדמי הניהול, באופן שיוצר ניגוד עניינים בפעילות סוכני הביטוח ומביאות את העמית למצב בו הוא משלם דמי ניהול גבוהים מן הראוי. הסעדים הנתבעים הינם סעד הצהרתי לפיו המשיבות חייבות לשנות את ההסדר עם הסוכנים ולהתאימו לחוק, השבת כל דמי הניהול שנגבו ביתר וכל סעד אחר הנראה לביהמ"ש נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל של החברות המנהלות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. התובע הגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון בקשר עם בקשתו לגילוי מסמכים שנדחתה. בירור ההליך בבית המשפט המחוזי מעוכב עד לקבלת החלטה בבקשת רשות הערעור. בינואר 2017 אישרה הכנסת את תיקון 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ז-2017 שקובע כי עמלת הפצה של קופות גמל לא תחושב בזיקה לשיעור דמי הניהול שהחברה המנהלת תגבה מעמית.	2 מיליארד ש"ח ככל הנראה ביחס לכל הנתבעות.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
11	9/2015 מחוזי - מרכז	עמיתים בהחברה ומגדל מקפת נ' החברה ומגדל מקפת	נזקים שנגרמו עקב מעשיו של סוחר לשעבר בוסק מניות של מגדל שהורשע, על פי הודאתו בעסקת טיעון, בפרשת תרמית של הרצת מניות וביצוע מניפולציות בניירות ערך. לעניין ההליכים הפליליים בנושא זה, ראה סעיף 2.ו. להלן. הסעדים הנתבעים כוללים פיצוי על הנזק שנגרם לעמיתים בכל דרך שימצא ביהמ"ש לנכון.	כל מעמית/לקוחות החברה ו/או מקפת אשר נפגעו מהפעולות הנטענות בין השנים 2006- 2011.	בקשה לסילוק על הסף שהגישה מגדל נדחתה. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, לאחר שנכשל הליך גישור בנושא. ביום 14 במרס 2018 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור התובענה כייצוגית. ביום 16 בספטמבר 2018 מגדל הגישה תגובה לבקשה המתוקנת בצירוף חוות דעת מומחה. ראה לעניין זה גם סעיף 2.ו. להלן.	הנזק לעמיתים הוערך בכ-65 מיליון ש"ח.
12	1/2016 מחוזי - מרכז	עמיתה הפנסיה נ' מגדל וחברות מנהלות אחרות	טענה בקשר עם החזקת אגרות חוב בדירוג אשראי נמוך בחריגה מהשיעור שהיה מותר בהתאם למגבלות ההשקעה, אשר חלו עליהן על פי תקנה 2ד41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (להלן: "תקנות קופות הגמל") במועדים הרלבנטיים לתובענה, וגבייה של דמי ניהול בגין חריגות אלו בניגוד להוראות תקנות קופות הגמל. הסעדים הנתבעים הינם בין היתר: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרה של חריגה מתקנות קופות הגמל, כפי שהיו בתוקף באותו המועד, פיצוי בגין הנזק שנגרם לחברי הקבוצה עקב החריגה הנטענת מתקנות קופות הגמל וכל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, הנראה לביהמ"ש נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שהחזיקו בקופות נשוא התובענה החל מיום 1 בינואר 2009 ועד ליום 4 ביולי 2012.	ביום 24 בנובמבר 2016 הורה ביהמ"ש, בעקבות בקשת הנתבעות, על העברת הדיון לבית הדין לעבודה. בית הדין הורה על קבלת עמדת הפיקוח על הביטוח ביחס לנושאים השנויים במחלוקת בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, אשר הוגשה ביום 23 במאי 2017. מגדל מקפת מפרשת את עמדת הפיקוח ככזו שתומכת בטענותיה בתיק. ההליך מצוי בשלב המתנה להחלטת בית המשפט בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בעקבות פסק דין של בית המשפט העליון בנושא גביית תת שנתיות (ראה לעניין זה סעיף ב.2 לעיל) ("תיק זליגמן") בכל הקשור לעמדת המאסדר בפרשנות רגולציה בתחום, התקיים דיון אשר במסגרתו נתן בית המשפט לתובע שהות להחליט אם הוא עומד על הבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. התובע הגיש בקשה לאפשר לו להודיע עמדתו בתיק עד לאחר הכרעה בבקשה לקיום דיון נוסף בתיק זליגמן. מגדל מקפת (ויתר הנתבעות) הגישו תגובה ובה התנגדות לבקשת השות האמורה. בית המשפט השהה בשלב זה את מתן החלטתו בתיק למועדים שנקבעו בהחלטה.	לא הוערך על ידי התובע.
13	1/2016 מחוזי - מרכז	עמית הפנסיה נ' מגדל וחברות מנהלות אחרות	העלאת דמי ניהול לעמיתים מבלי שנסלחה אליהם הודעה, מראש או בדיעבד, על אותה העלאה ואגב כך הפרה של חובת הנאמנות והזהירות, הפרה של חובת הגילוי והדיווח על פי דין. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת ביהמ"ש המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 16623-04-12 לוי נגד פסגות. הסעדים המבוקשים הינם: פיצוי ו/או השבה בגובה דמי הניהול שנגבו ביתר, פיצוי בגובה סכום הפסד התשואה של דמי ניהול ששולמו ביתר וסעד כספי של פגיעה באוטונומיה; סעד הצהרתי לפי הפער בין דמי הניהול ששולמו לאחר ההעלאה ללא הודעה לבין דמי הניהול שהיו משולמים אלמלא ההעלאה הם חלק מנכסי העמית וכי הקרן הפרה את הוראות הדין ולחילופין כל סעד אחר שיימצא ביהמ"ש כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שהינו עמית במגדל מקפת אשר דמי הניהול הנגבים ממנו הועלו ללא מתן הודעה וזאת במהלך 7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למתן פסק דין סופי בה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. התיק הועבר לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ביום 10 בדצמבר 2018 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי הגיעו להסכמות משותפות בדבר הסכם פשרה. טרם הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור ההסדר. ראה גם תובענה מס' 7 ו-15 בסעיף זה.	לא הוערך על ידי התובע.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
14	1/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	פגיעה בזכויות המבוטחים במסגרת יישום תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקון 3 לחוק קופות הגמל"). זאת, לפי הטענה, מאחר והנתבעת לא נתנה למבוטחים, שברשותם הייתה פוליסה הונית לפני כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, את מקדמי הקצבה אשר היו להם בפוליסה קצבתית קודמת שהייתה ברשותם, אצל הנתבעת או בחברת ביטוח אחרת (להלן: "פוליסה קצבתית מוקדמת"). התובע מבקש לבסס את תביעתו בין היתר, על החלטת ביהמ"ש המחוזי מרכז לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 48006-03-10 גרניט נגד כלל ביטוח ("תיק גרניט"). הסעדים הנתבעים כוללים הוראה לנתבעת להצמיד לפוליסות ההוניות של מבוטחיה את מקדם הקצבה שהיה קיים להם קודם לתיקון 3 לחוק קופות הגמל בפוליסה קצבתית המוקדמת בעלת מקדם הקצבה העדיף; לחילופין, לחייב את הנתבעת לאפשר לתובע וליתר חברי הקבוצה להפריש את מלוא כספי החסכון הפנסיוני, באופן רטרואקטיבי החל ממועד כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל וכן מעתה ואילך, לפוליסה הקצבתית המוקדמת; לחילופין, לחייב את הנתבעת לפצות את התובע ואת יתר חברי הקבוצה בגובה הנזק הנטען לזכויותיהם הפנסיוניות של חברי הקבוצה בגובה התעשרותה על חשבון חברי הקבוצה כתוצאה ממדיניותה ה"ל; וכן לגבי מבוטחים שכבר פרשו מאז 1 בינואר 2008 והחלו לקבל קצבה נמוכה מכפי שהיו זכאים, לפי טענת התובע, על פי המקדם העדיף - להורות לנתבעת להשיב למבוטחים אלה את ההפרש בין הקצבה לה היו זכאים על פי המקדם העדיף, לבין הקצבה שקיבלו בפועל.	כל מי שהייתה בבעלותו, קודם לכניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, הן פוליסה הונית של הנתבעת והן פוליסה קצבתית (בין אם של הנתבעת ובין אם של חברת ביטוח אחרת), ואשר בעקבות התיקון הנ"ל לחוק לא קיבל מקדם קצבה בפוליסה ההונית או שקיבל בפוליסה ההונית מקדם קצבה גרוע ממקדם הקצבה בפוליסה הקצבתית הישנה שלו.	ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 4 במאי 2017 ניתנה החלטת ביהמ"ש המורה על העברת ההליך לבית הדין לעבודה. ביום 22 באוגוסט נדחתה בקשת רשות ערעור שהגיש התובע על החלטה זו לבית המשפט העליון. בהחלטה מיום 7 בפברואר 2018 דחה בית הדין לעבודה את בקשת התובע לאשר את התביעה כייצוגית על יסוד תיק גרניט וקבע כי יש לבחון התנהלות החברה מול מבוטחיה בנפרד. ביום 4 באפריל 2018 הודיע היועמ"ש, אשר הגיש בתיק גרניט, כי החליט שלא להתייצב בתיק. התיק בשלב הסיכומים. התובע הגיש בקשה לעיכוב הליכים בתיק עד להכרעה של בית המשפט המחוזי בתיק גרניט. החברה הגישה תגובה ובה התנגדה לבקשת העיכוב הנ"ל. ביום 15 באוגוסט 2018 נתן ביהמ"ש החלטה בה לא הורה בשלב זה על עיכוב ההליכים בתיק, אלא הורה לצדדים להגיש את סיכומיהם. ביהמ"ש ציין בהחלטתו כי לאחר הגשת הסיכומים, ככל שטרם תינתן הכרעה בתיק גרניט, הוא ישקול האם לעכב החלטתו עד להכרעה בתיק גרניט.	50 מיליון ש"ח לשנה. נזק מצטבר יהיה מכפלה של הנזק השנתי במספר השנים הרלבנטיות שייקבעו בפסק הדין.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
15	1/2016 מחוזי - מרכז	עמותה רשומה הפועלת למען אוכלוסיות חלשות ואנשים בעלי צרכים מיוחדים נ' מגדל קרנות פנסיה וקופות גמל	גביית דמי ניהול בגין קצבאות נכות ושארים מקרן הפנסיה וזאת מבלי לגלות לעמיתים כי ייגבו מהם דמי ניהול בקשר עם קצבאות אלה ומבלי לגלות כי ייגבו בגין קצבאות אלה דמי ניהול בשיעור המקסימלי עם התחלת קבלת קצבת הנכות או השארים. זאת, בעת שמקבלי הקצבאות, אינם יכולים לנייד את יתרת החשבון האישי או את סכום עתודות הקצבאות שהקרן מחזיקה עבורם, תוך ניצול מצוקתם. הסעדים הנתבעים הינם: סעד כספי של השבה לכל אחד ממקבלי קצבאות הנכות את כל דמי הניהול שנגבו מהם ו/או שייגבו מהם שלא כדין ולחילופין להשיב לקרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו ו/או שייגבו מהם שלא כדין, לבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים; לאסור על גביית דמי ניהול מקצבאות נכות ושארים ולחילופין לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים ולקבעם בשיעור ראוי; לחייב את המשיבות להשיב את ההפרש למקבלי הקצבאות ו/או לקרן ולחייב את המשיבות לבצע גילוי יזום בקשר עם דמי ניהול מקצבאות אלו וכן לקבוע כי התנאי הקבוע בתקנוני הקרן המתיר להן לקבוע מעת לעת את דמי הניהול באופן חד צדדי הוא תנאי מקפח בחוזה אחיד.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות מכל מין וסוג שהוא וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שארים וכן כל עמית פעיל ו/או מבוטח ו/או חבר בקרן פנסיה חדשה שנמנית על הנתבעות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי ניהול בקשר עם קצבאות נכות ושארים.	ביום 29 בינואר 2018 ניתנה החלטת ביהמ"ש המורה על העברת ההליך לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענות מס' 7 ו-13 נתונים, אך במסגרת חוות דעת אקטוארית שצורפה לבקשת האישור, העריכה כי מדובר בסכום גבוה, לכל הפחות 500 מיליון ש"ח.	לא
16	5/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים נ' החברה	טענות לפיהן החברה מחלקת את כספי הפרמיות המתקבלים אצלה באופן שרירותי בניגוד להוראות שמתקבלות אצלה, ובניגוד להסכמים ולהוראות הדין; שהחברה מעבירה חלק מהכספים שנגבו ביתר לתכנית ביטוח אחרת שהמבוטח כלל לא ביקש; שהחברה גובה פרמיה מהמבוטחים עבור סיכונים שלא קיימים ועושה תיקונים רטרואקטיביים בדוחות שהיא מוציאה תוך הטעיית המבוטחים וכי החברה נמנעת מלהכניס מנגנוני בדיקה שיכולים להתריע על טעויות אפשרויות וימנעו גביה בלתי חוקית. הסעדים העיקריים הנתבעים הינם: (א) לפצות את חברי הקבוצה בגין הנזקים הממוניים והלא ממוניים שנגרמו להם; (ב) לחייב את החברה להתאים את הפרמיות שהיא גובה למה שצריך היה לגבות ולאכוף על החברה את תיקון הדוחות; (ג) לחייב את החברה להשיב פרמיות שקיבלה ללא זכות שבדין ושעולות על המוסכם, וכן להשיב רווחים שהפיקה ודמי ניהול על כספים שגבתה ביתר; (ד) להצהיר כי החברה גבתה כספים שלא כדין ועליה לפעול לשנות את המצב הקיים; (ה) ליתן צו עשה בדבר שינוי נהלי עבודה ומערכות ובאשר לניסוח פוליסות.	(א) כל בעלי פוליסה ו/או המבוטחים ו/או המוטבים בביטוח חיים ששילמו פרמיה גבוהה מזו שהובטחה להם בפוליסה, בין אם הפרמיה נקבעת ביחס לשכר המבוטח ובין אם הפרמיה נקבעת בסכום קבוע. (ב) כל המבוטחים בביטוח חיים אשר הכספים שהועברו חולקו שלא בהתאם להסכם ולחלוקה שחילק המעביד, ובכלל זה בין הקופות הפנימיות השונות. (ג) כל המבוטחים אשר בדוחות השנתיים שלהם שונתה יתרת הפתיחה (לרבות בדרך של "יתרת פתיחה עדכנית") מבלי שנמסר להם גילוי מלא ומפורט על השינוי ועל נימוקיו. (ד) כל מבוטח שכספים שהופקדו בעבורו הועברו לביטוח חדש שנפתח ללא הסכמתו. (ה) כל מבוטח אשר הפרמיה שנגבתה ממנו או חלקה אינם מטיבים את מצבו של המבוטח ו/או מניבים כל פיצוי נוסף בהינתן מקרה הביטוח.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהמלצת בית המשפט, הצדדים הסכימו לנהל הליך גישור ביניהם והם מצויים בשלבי הידברות מקדימים לשם כך.	לא הוערך על ידי התובע.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
17	10/2016 בית הדין האזורי לעבודה - ירושלים	מבוטח עמית בקרן השתלמות נ' מגדל מקפת	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בתקנון בנושא. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה/עמלות שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות למגדל מקפת להימנע מלנכות מחשבונותיהם של חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות/עמלות.	כל עמית בקרן "מגדל השתלמות" (בשמה זה ובשמותיה הקודמים, ולרבות כל הקרנות שמוזגו לתוכה) בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 13 במאי 2018 הגישה רשות שוק ההון עמדתה בתיק המציינת כי הגופים המוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מהעמיתים גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי ובלבד שבוצע בהתאם לתקנות. ראה גם תובענות מס' 19 ו-21 בסעיף זה.	כ-94 מיליון ש"ח.
18	10/2016 מחוזי - מרכז	עמית גמל נ' החברה, מגדל מקפת ומבטח סימון	טענה לסיווג שגוי של כספי תגמולים המופקדים בקופות גמל לקצבה, אשר לכאורה יוביל למיסוי יתר של הקצבה שתתקבל מקופות הגמל במועד הזכאות. הסעד המבוקש הראשי הינו צו עשה, שיורה לחברה ולמגדל מקפת לפעול לתיקון הרישומים לשם התאמתם לדיון. הסעד החלופי המבוקש הוא פיצוי בסכום שלא הוערך בבקשת האישור. כמו כן התבקש בבקשת האישור צו עשה לשינוי התנהלות המשיבות ביחס לעתיד, כך שידרשו לקבל הוראות סיווג מתאימות.	שתי תתי קבוצות: (1) לקוחות מי מהנתבעות אשר הכספים שהופקדו על ידם או עבורם פוצלו בעת ההפקדה לשתי קופות גמל לקצבה שבניהול מקפת ו/או מגדל, ואשר בשל פיצול זה כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת", כהגדרת המונח בסעיף 9א(א) לפקודת מס הכנסה. (2) לקוחות מי מהנתבעות, שהם עמיתים שכירים בקופת גמל לקצבה שבניהול מגדל מקפת או החברה, אשר הפקידו לקופה כספים על חשבון מרכיב תגמולי העובד, ואשר בשל כך כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת".	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 28 במרס 2018 הגישה רשות המיסים מענה לשאלות בהמשך לפניית בית המשפט אשר להערכת יועציהן המשפטיים של הנתבעות תומך בעמדתן. בהקשר זה יצויין כי ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר ביחס למרכיבי חשבון בקופות גמל אשר מתייחס למקרים נשוא התובענה אשר אף הוא לפי הערכת יועציה המשפטיים של הנתבעות, תומך בעמדתן. התובע הגיש בקשה לפסק דין חלקי ביחס לסעד חלקי שהתבקש בתביעה ולפיו ימונה בודק לבדוק תיקון שבוצע על ידי החברה בנושא. מגדל הגישה התנגדות לבקשת התובע והגישה בקשה למתן החלטה לדחיית התובענה כייצוגית. ביום 25 בדצמבר 2018 קבע בית המשפט כי הסמכות העניינית לדון בתובענה היא לבית הדין האזורי לעבודה, ובהתאם הועבר הדיון בבקשת האישור כנגד כל המשיבות לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.	לא ניתן להערכה אך מצוי בסמכותו של בית המשפט (הערכה בלתי מחייבת של כ-9.5 מיליון ש"ח).

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
19	12/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח מנהלים נ' החברה	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בפוליסות המתירה זאת. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות לחברה להימנע מלנכות מחשבונותיהם על חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי החברה (משתתפי ברווחים, "יותר", "מגדלור" וכו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בניגוד לדין ו/או כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לחברה לגבות הוצאות אלו.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביהמ"ש החליט ביום 15 ביוני 2017 על העברת התיק לבית הדין לעבודה. בהחלטה מיום 19 בפברואר 2018 הפנה בית הדין לממונה מספר שאלות בנושא לקבלת התייחסותו. ביום 24 ביוני התקבל מענה לשאלות. ראה גם תובענה מס' 17 לרבות עמדת הממונה שהוגשה בתיק זה וכן תובענה מס' 21 בסעיף זה.	567 מיליון ש"ח.
20	1/2017 מחוזי - מרכז	שני מבוטחים רכב חובה נ' החברה	טענה לפיה החברה נמנעת מלגלות למבוטחיה כי על פי פרקטיקה הנהגת אצלה (והקיימת גם אצל יתר חברות הביטוח), הם זכאים להפחתת הפרמיה המשולמת על ידם בהגיעם למדרגות גיל ו/או וותק נהיגה הנהוגות אצלה. הסעדים המבוקשים הם לחייב את החברה להשיב לחברי הקבוצה את דמי הביטוח העודפים שנגבו בניגוד לדין עקב התנהלותה כאמור לעיל וכן צו עשה, המורה לחברה לשנות את דרך התנהלותה כאמור לעיל.	מבוטחי החברה בביטוח רכב חובה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה על פי הפרקטיקה הנהוגה אצל החברה בהפחתת דמי הביטוח, ואשר החברה נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין וכן על פי אותה פרקטיקה נהוגה וכתוצאה מכך לא קבלו את ההפחתה בפרמיה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	כ-62 מיליון ש"ח.
21	2/2017 מחוזי - מרכז	עמותה רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת	טענה לפיה מגדל מקפת גבתה מעמיתיה בקרן הפנסיה ובקופות הגמל, תשלום בגין "הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל" (הוצאות ישירות), בניגוד להוראות התקנון ובניגוד למצגיה החוזיים והטרומים חוזיים כלפי עמיתיה. בכך נטען שמגדל מקפת מפרה את החוזה בינה לבין עמיתיה ומפרה גם את הוראות הדין. הסעדים המבוקשים הם: (א) ליתן צו לפיו התנהלות מגדל מקפת הינה בלתי חוקית, באשר היא מפרה החוזה - התקנון בינה לבין עמיתיה; (ב) לחייב את מגדל מקפת להשיב לכל אחד מחברי הקבוצה את הסך המצטבר שנגבה ו/או נוכה מחשבונו בקשר עם כל סוג של הוצאה בקשר עם הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל; (ג) לחילופין לחייב את מגדל מקפת להשיב לנכסי קרן הפנסיה ולנכסי קופות הגמל את כל ההוצאות הישירות שנגבו שלא כדין ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של כספים אלה. (ד) להורות למגדל מקפת להציג באופן ברור ומפורש מעתה ואילך, בכל טופסי ההצטרפות ובכל התקנונים כי בנוסף לדמי הניהול ייגבה ו/או ינוכה סך נוסף בקשר עם הוצאות ישירות וכן לציין את השיעור המקסימלי שיגבה.	כל מי שהוא בעל זכות מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקרן הפנסיה אשר בניהולה של מגדל מקפת החל מחודש יולי 2013 ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור. וכן כל מי שהוא בעל זכות, מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקופת הגמל אשר בניהולה של מגדל מקפת בשבע שנים שקדמו להגשת בקשת האישור ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בית המשפט החליט ביום 7 במרס 2018 על העברת התיק לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ביום 5 ביולי 2018 ביקש בית הדין שתערך פניה לממונה על מנת שיחווה את דעתו אם עמדותיו שהוצגו בתיקים האחרים באותו נושא תקפים גם לתיק זה. ביום 20 בנובמבר 2018 השיב הממונה והפנה לעמדתו שהוגשה בתיק אחר באותו נושא. ראה גם תובענות מס' 17 ו-19 בסעיף זה.	כ-287 מיליון ש"ח.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
22	2/2017 מחוזי-ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח בחברה נ' החברה	טענה לפיה החברה גבתה דמי עריכה או כל תשלום אחר מלקוחותיה בגין העמדת הלוואות בניגוד לטיטת עמדת הפיקוח על הביטוח בנושא גביית דמי טיפול בהלוואות ובניגוד להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח). הסעדים המבוקשים במסגרת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הם: (א) השבת מלוא הסכומים שגבתה החברה מלקוחותיה בניגוד לדין; ו-(ב) צווים הצהרתיים המורים כי החברה פעלה שלא כדין וכי כל אדם שחויב בגין הסכומים הבלתי חוקיים, יהיה זכאי להשבה של מלוא הסכומים העודפים ששילם.	כלל הלקוחות של החברה שנטלו הלוואה ואשר חויבו בדמי עריכה או כל תשלום אחר כדמי הקמת הלוואה או כדמי טיפול בה ב-7 השנים האחרונות.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 23 בדצמבר 2017 פרסם הממונה הכרעה הכוללת הוראות להשבת דמי הטיפול שנגבו בגין הלוואות בתקופה של 7 שנים קודם ליום 30 בספטמבר 2017. בהכרעה זו צויין כי היא אינה חלה במקרים שבהם מוחזרים דמי הטיפול שנגבו לתיק העמיתים כפי שארע ביחס לחברה. בהמלצת בית המשפט הצדדים הופנו לגישור.	כ-2 מיליון ש"ח.
23	5/2017 מחוזי-ת"א	עובדים של מעסיקים, שהנתבעות מנהלות ההסדר שלהם נ' מבטח סימון וסוכנויות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות גרמו בפעילותן כסוכנויות ביטוח (מנהלות הסדר פנסיוני) לנזקים כלכליים לחברי הקבוצה, מאחר ועד לתיקוני חקיקה (תיקונים שבוצעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב ל-2015 ו-2016), עלויות תפעול ההסדרים הפנסיוניים, שסיפקו הנתבעות למעסיקים, סובסדו על ידי העובדים של אותם מעסיקים והנתבעות העדיפו את טובת המעסיקים, עמם התקשרו בהסכמי שירותים, על פני טובת העובדים, ששילמו בפועל על שירותי התפעול הללו, באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הנזק הנטען לחברי הקבוצה הוא התשלום העודף של עלויות התפעול כאמור, שהועמס לפי הטענה על חברי הקבוצה באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הסעדים הנתבעים הינם פיצוי/השבה בגין דמי ניהול עודפים שנגבו לטענת התובעים מחברי הקבוצה וכן כל סעד אחד שייראה לביהמ"ש כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שנמנה על מצבת לקוחות הנתבעות בזמן שהן סיפקו למעסיקי שירותי ניהול הסדר פנסיוני, במשך התקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה ועד שהמעסיק החל לשאת בעלויות התפעול בהתאם לתיקון מס' 6 לחוק הייעוץ.	בקשת האישור כוללת טענות דומות לאלו שפורטו בבקשה לאישור תובענה ייצוגית אחרת, קודמת בזמן, שנמחקה על-ידי ביהמ"ש ביום 28 בנובמבר 2016 לנוכח המלצתו למחוק את ההליך. ביום 2 באוגוסט 2017 הוגשה מטעם המשיבות בקשה לסילוק בקשת האישור על הסף ("בקשת הסילוק"), ולחלופין העברתה לבית הדין לעבודה ולקביעת ערובה להוצאות וכן ביום 3 בדצמבר 2017 הגישה מבטח סימון תגובה לבקשת האישור. בית המשפט קבע ביום 6 במרס 2018 כי יתן החלטה בבקשת הסילוק על יסוד כתב הטענות שהגישו הצדדים. ביום 20 באוגוסט 2018 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט כי הסמכות העניינית נתונה לבית הדין לעבודה ובהתאם הורה על העברת התיק לבית הדין לעבודה. ביום 20 בינואר 2019 בקשת הסילוק והפקדת הערובה נדחתה על ידי בית המשפט. ביום 25 בפברואר הגישו המשיבות בקשה לצירוף נשיאות הארגונים העסקיים כמשיבה לבקשת האישור. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	357 מיליון ש"ח, מתוכם כ-131 מיליון ש"ח כנגד מבטח סימון סוכנות לביטוח.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
24	5/2017 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב לעובדי המדינה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות, גבו ממבוטחים בביטוח רכב לעובדי מדינה, פרמיית ביטוח המגלמת סיכון גבוה יותר שאינו רלבנטי לתובעים ולחברי הקבוצה, וזאת תוך הפרה של הוראות סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח (איסור תיאור מטעה ואיסור פגיעה), הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות חוק החוזים לרבות הפרת חובת תם הלב בשלב המשא ומתן ובשלב החוזה ועשיית עושר ולא במשפט. הסעדים העיקריים הנתבעים: ליתן צו המורה לנתבעות להשיב על שאלונים ו/או לגלות בפני התובעים את כל המידע שיש בידם בקשר לגודל הקבוצה ושיעור הנזק שנגרם לה; להיתיר לתובעים לתקן את כתב התובענה באופן של עדכון הנתונים המספריים והסכומים המתאימים כפי שיגולו על ידי הנתבעות; לפסוק לטובת חברי הקבוצה את סכום התובענה המהווה אומדן של שיעור הנזק שנגרם לחברי הקבוצה; וליתן צו המחייב את הנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות.	כל לקוח של הנתבעות, בשבע השנים האחרונות אשר רכש ממי מהנתבעות פוליסת ביטוח רכב לעובדי מדינה והיה זכאי להנחה בפרמיית הביטוח בשל העדר תביעות בשלוש שנים הקודמות, אך שילם פרמיה גבוהה יותר בשל אי התחשבות בעברו הביטוחי ו/או לפי פרמיה של העדר עבר ביטוחי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	כ-155 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעות יחד.
25	7/2017 בית הדין האזורי לעבודה - ת"א	מבוטח מנהלים נ' החברה	טענה לפיה החברה אינה מחשבת את סכום הקצבה המשולמת למבוטח, כולה או חלקה, על פי מקדם המרה הנקוב בנספח המצורף לפוליסת ביטוח מנהלים הונית ו/או בהתאמה לו. נטען כי החברה מאפשרת את המרת סכום הביטוח הונית לפי מקדם הקצבה שבנספח הנ"ל אך ורק ביחס להפרשות המעביד לתגמולים, ואילו ביחס ליתר הכספים שבפוליסה מאפשרת את המרת סכום הביטוח הונית לפי מקדם קצבה נחות. הסעדים המבוקשים הינם: (א) להורות לחברה לשלם לכל עמית החבר בקבוצה, אשר קיבל קצבה שחושבה או שחלקה חושב לפי מקדמים גבוהים מאלו המפורטים בנספח ו/או מן המקדמים הנגזרים מאלה הנקובים בנספח, פיצוי בגובה ההפרש בין הקיצבה ששולמה לו בפועל לבין הקיצבה שצריכה הייתה להיות משולמת לו אילו חושבה כולה לפי המקדמים הנקובים בנספח ו/או בהתאמה להם (בהתאם לגיל המבוטח במועד ההמרה), והכל בתוספת ריבית והפרשי הצמדה כדיון. (ב) לצוות על החברה לחשב ולשלם לעמיתים חברי הקבוצה, מכאן ולהבא את הקצבה במלואה, לפי המקדמים המפורטים ו/או המותאמים למקדמים הנקובים בנספח.	כל מי שהתקשר עם החברה בהסכם להבטחת קיצבה הנספח לפוליסת ביטוח מנהלים הונית (תהא כותרתו אשר תהא) שקיבל בפועל ו/או עתיד לקבל מהחברה סכום קצבה שחלקה ו/או כולה מחושב לפי מקדם הגבוה מזה הנקוב בנספח (לרבות נגזרותיו של אותו מקדם הנקוב בנספח)	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהמשך לפניה לבקשת בית המשפט הגישו התאחדות התעשייתיים וההסתדרות עמדה לפיה אין להן מה לתרום לתיק. כמו כן ביום 31 ביולי 2018 הגיש הממונה עמדה לפיה לא נראה שיש מקום להתערבות הפיקוח בתיק אשר מתמקד בעיקרו בפרשנות חוזית.	לא הוערך על ידי התובע.

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
26	9/2017 מחוזי י-ם	מבוטח נ' החברה ואליהו בטוח	<p>לטענת התובעים, הנתבעות אינן מיישמות כנדרש את סעיף 5(ב) בחוק פסיקת ריבית והצמדה ואינן משלמות, כעניין של מדיניות, ריבית (לרבות ריבית פיגורים) והצמדה הנדרשים על פי אותו חוק.</p> <p>הסעדים העיקריים הינם: (א) הצהרה כי הנתבעות הפרו את הוראות הדין, כאשר הן לא הוסיפו לסכומי הכסף ששילמו הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה במקרים בהן הן שילמו סכומים במועד מאוחר למועד הפירעון; (ב) לחייב את הנתבעות בפיצוי בגין הנזקים שנגרמו כתוצאה מהפרה זו; (ג) לחייב את הנתבעות לתקן את מדיניותן מכאן ואילך באופן שהן יחויבו לקיים את הוראות החוק ביחס לתשלום ריבית והצמדה על תשלום חוב פסוק.</p> <p>בנוגע לחלק התביעה אשר הוגשה כנגד אליהו בטוח בע"מ, הרי שבהתאם להסכם רכישת תיק Run Off בביטוח כללי שרכשה החברה מאליהו בטוח, בעלת השליטה בחברה ביום 21 באפריל 2016, ככל שהתביעה נגד אליהו בטוח כלולה בתיק ה-Run Off הרי היא מצויה באחריותה של החברה. היבטים של התביעה שאינם כלולים במסגרת תיק ה-Run Off אם וככל שיהיו לא יועברו לאחריותה של החברה. במסגרת ההסכם לרכישת תיק ה-Run Off נכללו הסדרים בנוגע לכיסוי ביטוח משנה בגין התביעות הכלולות בתיק ה-Run Off אשר נרכש וכן נכללו הסדרי שיפוי במקרים מסוימים.</p> <p>יוער כי - הודעה על כך נמסרה על ידי החברה לאליהו בטוח.</p> <p>Run Off בביטוח כללי באליהו ראה באור 38.ה.3.</p>	<p>כל מי ששולמו לו על ידי הנתבעות סכומי כסף שנפסקו לזכותו על ידי רשות שיפוטית במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרת המונח בחוק פסיקת ריבית והצמדה) מבלי שהתווספו לתשלום הסכום הפסוק ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה.</p>	<p>ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.</p>	<p>עשרות מיליוני ש"ח אם לא למעלה מכך, בכל מקרה מעל 2.5 מיליון ש"ח לצורך סמכות בית המשפט לעניין זה.</p>

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
27	10/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>לטענת התובע לפיה החברה מתעלמת מהוראות הדין לעניין הסדרת הליך השיווק והמכירה של כתבי השירות, וזאת בכך שהחברה משווקת למבוטחים תוכניות ביטוח רכב רכוש הכוללות כחלק אינהרנטי ובלתי ניתן להפרדה כתבי שירות, וזאת מבלי שהיא מציגה ללקוחות את מחיר כתבי השירות במהלך הליך השיווק והן לאחריו, ומבלי שהיא מאפשרת למבוטח לוותר על כתבי שירות ולקבל בתמורה מחיר נמוך יותר שישקף את עלות כתב השירות שהוסר; תוך יצירת התניה בפועל בין רכישת כתבי השירות לתוכנית הביטוח; תוך אי מסירת מידע מהימן ושלם למבוטחים בהליך השיווק והמכירה ולאחריו; ותוך אי התאמת הביטוח לצרכי המועמד לביטוח.</p> <p>הסעדים העיקריים: (א) פיצוי ו/או השבה בגובה הסכומים ששולמו ביתר בגין כתבי השירות שנמכרו במסגרת תוכנית הביטוח המקיף ו/או צד ג' לו החברה הייתה עומדת בחובותיה ע"פ דין במסגרת הליך השיווק והמכירה: עלות כתבי השירות שלא היו נרכשים כלל על ידי המבוטחים; הפער בין עלות כתבי השירות ששולמה לחברה על ידי המבוטחים במסגרת פוליסת הביטוח המקיף או צד ג' לבין העלות שהייתה משולמת על ידם לו היו נרכשים מצדדים שלישיים ו/או מהחברה במחיר נמוך יותר ו/או בתנאים עדיפים ולאחר עריכת סקר שוק, (ב) צו עשה שיורה לחברה להציג למבוטחיה במסגרת הליך השיווק של תוכניות הביטוח לרכב (ובכלל) את מחיר כתב השירות בנפרד ממחיר פוליסת הביטוח; שלא להתנות רכישת תוכנית ביטוח ברכישת כתב שירות; להורות לחברה לאפשר למבוטחיה שלא לרכוש את כתבי השירות ו/או חלקם במסגרת תוכנית הביטוח תוך הפחתת עלותם מעלות תוכנית הביטוח באופן שיזיל את עלות תכנית הביטוח בהתאם.</p>	<p>כל מי שרכש מהחברה כתבי שירות במסגרת פוליסת הביטוח רכוש רכב, צד ג' או מקיף, תוך שהחברה הפרה את הוראות הדין ביחס להליך השיווק והמכירה של כתבי השירות; וזאת בתקופה שהחלה 7 שנים לפני הגשת בקשת האישור ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.</p>	לא הוערך על ידי התובע.	

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
28	12/2017 מחוזי - י-ם	מועמדים שביקשו להתקבל לביטוח נ' החברה, חברות ביטוח נוספות וקופות חולים מכבי ושירותי בריאות כללית	סירוב לבטח את המבקשים ואנשים נוספים המצויים על הספקטרום האוטוסיטי בביטוח סיעודי; קביעת תנאים בלתי אפשריים ובלתי סבירים עבורם ללא כל מתן הסבר או הצדקה להתנהלות; אי מתן תשובה מפורטת ומכבדת למועמד לביטוח אודות הסירוב וההנמקות המפורטות עליו וכן הסירוב איננו מסתמך על נתונים סטטיסטיים אקטואריים או רפואיים רלבנטיים, והכל בניגוד, לפי הטענה, למתחייב מחוק שוויון לאנשים על מוגבלות (להלן: "חוק השוויון"), מתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאחד או בדבר סירוב לבטחו), ("תקנות השוויון"). הסעדים העיקריים המבוקשים במסגרת התובענה הינם: מתן צו הצהרתי כי המשיבות הפרו את חוק השוויון והתקנות; מתן צו עשה המורה למשיבות להפסיק להפלות את חברי הקבוצה, לקבוע נוהלי עבודה ברורים באשר לטיפול יחידני ללא משוא פנים לבעלי מוגבלויות, על בסיס הוראות חוק השוויון; מתן צו עשה למשיבות למלא אחר הוראות הדין ואחר ההכרעה העקרונית של הממונה הקובעים הליך מסודר בכל הנוגע לסירוב להענקת ביטוח; מתן צו עשה שיורה למשיבות לבטח באופן רטרואקטיבי את חברי הקבוצה, אשר ימצאו כשירים לקבלת ביטוח סיעודי לאחר הליך חיתום שוויוני בהתאם לנהלים שאוזכרו לעיל; פיצוי לחברי הקבוצה בהתאם לאמור בסעיף 19 נ"א (ב) לחוק השוויון בפיצויים ללא הוכחת נזק ובמידת הצורך אף בפיצוי בנזק לא ממוני; פיצוי חברי הקבוצה בגין נזק ממוני.	אנשים עם מוגבלות מסוג אוטיזם אשר ביקשו להיות מבוטחים בביטוח סיעודי אצל מי מהמשיבות וקיבלו מהמשיבות יחס שונה ומפלה שלא כדן ו/או לא נמסרה להם תשובה מפורטת אודות מתן היחס השונה בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביולי 2018 הגישה קופת חולים כללית בקשה למחיקת התובענה כנגדה על הסף וביום 20 באוגוסט 2018 בקשת סילוק הגושה גם על ידי מכבי שירותי בריאות. ביום 24 באוקטובר 2018 בית המשפט המליץ לצדדים לקיים הליך הידברות, לרבות במסגרת של גישור. בהתאם לכך הצדדים מקיימים ביניהם הליך הידברות,	לטענת המבקשים הנזק האישי שנגרם להם עולה כדי עשרות אלפי שקלים חדשים לכל מבקש. סכום הנזק לכל חברי הקבוצה לא ניתן להערכה מדויקת בשלב זה, מדובר בסכום שבסמכות בית המשפט המחוזי.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
29	1/2018 מחוז - מרכז	חברה לתועלת הציבור נ' החברה וחברות נוספות	אי תשלום תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ החל על עלות הנזקים במקרים שבהם הנזקים לא תוקנו בפועל. הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הם: (א) הצהרה כי הימנעות הנתבעות מלשלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ החל על התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל נעשית שלא כדין; (ב) ליתן צו המורה לנתבעות מעתה ואילך לכלול במסגרת תגמולי הביטוח שהן משלמות גם את המע"מ החל על עלות התיקון, וזאת גם אם הנזק לא תוקן; כאשר כתוצאה מכך, גם באותו המקרה שבו מקבל מבוטח או צד ג' תגמולי ביטוח ב"ערך שיפוי" ולא ב"ערך כינון", יחויבו הנתבעות לשלם לו תגמולי ביטוח בגין מלוא הנזק, לרבות המע"מ. ובאשר לחברי תת הקבוצה לכלול בתגמולי הביטוח כאמור גם את המע"מ בשיעור שאינו מקוזז על ידי חברי תת הקבוצה; (ג) לחייב את הנתבעות בתשלום הפיצוי לחברי הקבוצה; (ד) בנוסף ו/או לחילופין למבוקש בס"ק ג' לעיל, היה ויפסק כי הפיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי בנסיבות העניין, עותרת התובעת להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור כפי שימצא בית המשפט לנכון בנסיבות העניין.	כל מבוטח ו/או מוטב ו/או צד ג', בכל סוג ביטוח שהוא, אשר במועד הגשת תביעת הנזק שתבע בגינו, ואשר קיבל מחברת הביטוח תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין הנזק מבלי שתגמולי הביטוח כללו את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון.	תובענה זו ובקשת האישור שנלוות לה הוגשו באותה עילה בגינה הוגשו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמות כנגד הנתבעות (במסגרת ת"צ 55177-05-15) ("התביעה הקודמת") אשר נמחקה, ראה סעיף ג.1 להלן. החברה הגישה בקשה לסילוק של בקשת האישור על הסף ("בקשת הסילוק"). ביום 14 במאי 2018 קבע בית המשפט כי הסוגיות שהועלו בבקשת הסילוק מצריכות בירור עובדתי וראייתי, אשר מקומו בשלב הדיון בבקשת האישור ולא במסגרת בקשת הסילוק. ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	להערכת התובעת הפיצוי לחברי הקבוצה מהחברה בגין כל שנה הינו בסך 12,996,194 ש"ח וכנגד כל החברות הינו 82,228,952 ש"ח לכל שנה. תקופת הפיצוי המבוקשת היא מה-4 ביוני 2001 עת שפורסם פסק הדין בעניין ע"א 1772/99 זלוצין נגד דיור לעולה בע"מ, פ"ד נה (4) 203, או לחילופין למשך תקופה שמאז הגשת התביעה הקודמת שהוגשה כנגד העילה במסגרת ת"צ 55177-05-15 (סעיף ג.1. להלן) או לחילופי חילופין למשך תקופה של 7 שנים ממועד הגשת התובענה דנן.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
30	2/2018 מחוזי - תל אביב - יפו	עמיתים של גופים מוסדיים ביניהם מגדל מקפת נ' הגופים המוסדיים	טענה כי הגופים המוסדיים גובים מעמיתים אשר נטלו מהם הלוואות מהחברות המנהלות תשלום בגין דמי טיפול/דמי גביה/דמי תפעול/עמלה/עמלת פירעון מוקדם בקשר עם העמדת הלוואות ו/או עריכת מסמכי הלוואות ו/או גביית תשלומי פירעון הלוואות ו/או ניהול הלוואות. הסעד הנתבע הינו השבת כל סכומי העמלות שנגבו על ידי הגופים המוסדיים, במהלך תקופת שבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה וכן מתן צו עשה או פסק דין הצהרתי המורה כי הנתבעות אינן רשאיות לגבות לכיסן את העמלות נשוא התובענה.	כל עמיתי הנתבעות שנטלו הלוואות ואשר חויבו בתשלום כלשהו כמפורט בתביעה בקשר עם הלוואה.	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית והצדדים הסכימו לצרף תובענה זו להליך הגישור יחד עם תובענה מס' 23 בסעיף זה. ראה גם תובענה מס' 22 בסעיף זה לעיל.	10 מיליון ש"ח.
31	2/2018 ביה"ד האזורי לעבודה - ת"א	עמיתים קרנות ביניהם מגדל נ' מקפת וקרנות נוספות	טענה בדבר קיומה של חובה אקטיבית של גילוי יזום הכולל הסבר לעמיתים רווקים שביטוח שאירים הינו מוצר ביטוחי חסר כל ערך עבורם ועל כן מומלץ להם להימנע מרכישתו ומתשלום דמי ביטוח עבורו. הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה כוללים: ליתן צו עשה המורה לנתבעות לזקוף לטובת קופת החסכון של חברי הקבוצה את כל הכספים ששולמו על ידם ונזקפו לטובת דמי ביטוח שאירים, בתוספת התשואה שהיו חברי הקבוצה מקבלים על הכספים אלו אילו הם היו נזקפים לטובת קופת החסכון שלהם במועד תשלומם לקרן הפנסיה; ליתן צו עשה המורה לנתבעות לגלות, להבהיר ולהסביר כראוי לכל מי שמצטרף או מצורף לקרן כי אם אין לו שאירים מוטב לו "לוותר" על רכישת ביטוח שאירים; וכן ליתן צו עשה המורה לנתבעות לגלות, להבהיר ולהסביר כראוי לכל מי שהן מעבירות אותו למסלול ביטוח שאירים על פי הוראות החוזר, כי אם אין לו שאירים מוטב לו להודיע שהוא "מוותר" על רכישת ביטוח שאירים.	כל מי שאין לו שאירים, אשר צורף או הצטרף לקרן פנסיה המנוהלת בידי מי מהנתבעות ואשר הקרן גבתה מהם דמי ביטוח בגין ביטוח שאירים למרות שאין לו שאירים.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	לא הוערך על ידי התובעים.
32	5/2018 מחוזי - מרכז	מבוטחת נ' החברה	טענה כי בפועלה של הנתבעת במסגרת בסילוק תביעות ביטוח בגין אובדן או גניבה של כבודה בביטוח נסיעות לחו"ל, פועלת הנתבעת שלא כדין ככל שהיא דוחה את הכיסוי עקב העדר אישור של הגשת תלונה במשטרה לגבי האובדן/הגניבה. הסעדים הנתבעים כוללים תשלום כל התביעות שנדחו עקב העדר אישור תלונה במשטרה, הצהרה כי הנתבעת הפרה את הוראות הדין והוראות הפוליסה, צו עשה המורה לנתבעת לפעול בהתאם לדין והפוליסה, השבה מלאה של כל הסכומים שנתבעו לפי פוליסת הביטוח ותביעתם נדחתה שלא כדין ופיצויים על נזק ממוני ושאינו ממוני מכוח דיני הנזיקין, הגנת הצרכן, חוק חוזה ביטוח, חוק החוזים וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה).	כל מבוטחי הנתבעת בביטוח נסיעות לחו"ל אשר תביעתם בגין אובדן/גניבה נדחתה רק מחמת אי המצאת אישור הגשת תלונה במשטרה וזאת ב-7 השנים הקודמות לבקשה.	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הצדדים מקיימים הליך הידברות לצורך סיום ההליך בפשרה. ביום 29 בנובמבר 2018 הוגש הסדר פשרה מוסכם לאישור בית המשפט.	לא ידוע במדויק. אומדן של 3 מיליון ש"ח.

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
33	12/2018 מחוזי - ירושלים	עמותה לקידום חברה הוגנת נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מחזיקות ב כספים שלא כדין כתוצאה מכך שהן משלמות למבוטחים תגמולי ביטוח או החזרי פרמיה באמצעות המחאות שלא נפדו שתוקפן היה מוגבל בזמן. לפי הטענה הנתבעות נדרשות לשלם את הכספים למבוטחים בהתאם לאמצעי התשלום שפרטיו מצויים בידן ובעתיד לשלם את הכספים באופן בו משולמת הפרמיה. עוד נטען, כי ככל שלא ניתן לאתר מי מחברי הקבוצה יש לחייב את הנתבעת להעביר את הכספים לאפוסטרופוס הכללי.	הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כל מי שמתקיימים בו אחד או יותר מהתנאים הבאים:	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעת ציינה בתובענה כי אין באפשרותה להעריך כעת את שיעור הנזק המצטבר שנגרם לחברי הקבוצה, אולם ציינה כי היא מעריכה שמדובר במליוני שקלים ומעל 2.5 מיליון ש"ח.
				(1) מבוטחי הנתבעות, אשר זכאותם לתגמולי ביטוח או החזר דמי ביטוח הוכרה על ידי הנתבעות ואשר לכתובתם הרשומה נשלחו המחאות שלא נפדו על ידי המבוטחים מכל סיבה שהיא.		
				(2) מבוטחי הנתבעות, אשר במועד משלוח ההמחאות כאמור או בסמוך לכך היו מצויים בידי הנתבעות פרטי חשבון הבנק או כרטיס החיוב שלהם ואשר באמצעותם ו/או מהם נגבתה על ידי הנתבעות הפרמיה, או שבאפשרות הנתבעות היה לברר פרטים אלו.		
				(להלן: "חברי הקבוצה").		
34	1/2019 מחוזי - תל אביב	מבוטחת נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי דחיית תביעה בפוליסת תאונות אישיות, במקרה של אשפוז בבית חולים בעל אוריינטציה שיקומית, בהסתמך על הגדרת הפוליסה למונח בית חולים ככזה שאינו כולל בי"ח שיקומי, הינה שלא כדין. לטענת התובע מדובר בסייג לכיסוי שהוצג באופן מטעה ו/או לא נוסח כראוי.	הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה לקוחות מגדל שרכשו פוליסת בריאות מסוג תאונות אישיות ואשר תביעתם מכוח רכיב פיצוי בגין ימי אשפוז נדחתה על רקע הטענה כי "בית חולים" על פי הגדרתו בפוליסה הינו מוסד רפואי מוכר על ידי הרשויות המוסמכות בישראל או בחו"ל כבית חולים כללי בלבד, ואשר אינו מוסד שיקומי ו/או מוסד לבריאות הנפש ו/או בית החלמה ו/או בית הבראה ו/או מוסד סיעודי.	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	בשלב זה מוערך ב- 24,246,000 ש"ח.

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
35	1/2019 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	עניינה של התובענה בטענות כי הנתבעות שלא כדון, משיבות את החלק היחסי של דמי הביטוח בגין פוליסות רכב ודירה שבטלו, באיחור של למעלה מ- 14 יום ונמנעות שלא כדון מהוספת ריבית צמודה בעת איחור בהשבת דמי ביטוח. כן נטען כי מגדל ונתבעת נוספת נמנעות גם מהשבה מלאה של הצמדה למדד.	הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מי שקיבל מהנתבעות החזר יחסי של דמי ביטוח בהתאם לחוזי הביטוח ולתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), תשמ"ו - 1986, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח רכב מנועי), תש"ע - 2010 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו - 1986 (להלן: "התקנות"), באיחור של למעלה מ- 14 יום מיום ביטול הביטוח;	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	4,074,601 ש"ח.
				קבוצה נוספת אותה מבקשים התובעים לייצג היא של מבוטחי מגדל ונתבעת נוספת אשר קיבלו לטענת התובעים בניגוד לדין החזר יחסי של דמי הביטוח בצירוף הצמדה חסרה. (להלן: "חברי הקבוצה").		

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1	5/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח פוליסת דירה של החברה נ' החברה	הימנעות המשיבות משלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ במקרים שהנזק לא תוקן בפועל.	כ-91 מיליוני ש"ח.	ביום 20 בפברואר 2017 דחה ביהמ"ש את הבקשה להחלפת המבקשים הייצוגיים באמון הציבור, חברה לתועלת הציבור ("אמון הציבור") וקיבל את הבקשה לסילוק על הסף של בקשת אישור התובענה כייצוגית. בהתאם לכך, הורה ביהמ"ש על מחיקת בקשת האישור והתובענה. ביום 3 בינואר 2018 קיבלו התובעים את המלצת בית המשפט העליון אליו ערערו ומשכו את ערעורם תוך שמירת זכותם להגיש תובענה ייצוגית חדשה בשם אמון הציבור. בהתאם הערעור שהוגש נדחה ללא צו להוצאות. לעניין תובענה ייצוגית בשם אמון הציבור שהוגשה לאחר מכן ראה סעיף ב.29 לעיל.
2	6/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח רכב נ' החברה וחברות נוספות	תשלום כספים שעוכבו אצל המשיבות מחמת עיקולים ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין התקופה בה עוכבו עקב העיקול. עילות התביעה נסמכות על טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב בהתאם לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט ו/או סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית בשיעור המשקף את טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב.	כ-350 מיליון ש"ח.	ביום 29 במרס 2018, לאחר שאישר את התובענה כייצוגית ביום 12 בדצמבר 2012, אישר בית המשפט הסכם פשרה הכולל מנגנון לפיצוי בסכום הנקוב בהסכם הפשרה, הסדרה לעתיד והמלצה לגבי תשלום גמול ושכ"ט. במסגרת הפשרה כספים שלא ישולמו לזכאים ספציפיים יועברו לקרן לניהול וחלוקת כספים שנפסקו כסעד בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות.
3	8/2017 בית הדין האיזורי לעבודה - ת"א	מבוטח נ' החברה	סירובה של החברה להגיש תביעת חוב לביטוח לאומי בגין הפרשים של הפרשות של מסכון פנסיוני במצב של מעסיק בהליכי פירוק. הסעדים העיקריים הנתבעים: (א) סעד הצהרתי ולפיו במצב של פירוק המעסיק החברה חייבת להגיש תביעת חוב כאמור עד למועד חיסול החברה (שלאחריו לא ניתן להגיש עוד תביעת חוב), היא תפצה את העובד בגובה התשלומים לפי תביעת החוב, (ב) צו עשה המורה לחברה לשנות נהליה ולהגיש תביעת חוב בגין זכויות פנסיוניות שלא שולמו, ככל שהחברות טרם חוסלו וכן לפרסם נוהל שיעגן את חובת הגשת תביעת החוב בהתאם לדין המהותי במצב של מעסיק בפירוק, (ג) צו עשה המורה לחברה לפנות למבוטחיה בעת שחברה נכנסת להליכי פירוק בהתאם לנתוני הכנ"ר, על מנת שניתן יהיה לבחון את ההפרשות ואם הן מלאות וכן (ד) סעד כספי - פיצוי לכל חברי הקבוצה אשר מעסיקיהם חוסלו בגובה ההפרשות הפנסיוניות שלא נתבעו באמצעות הוכחות החוב.	כל העובדים המבוטחים בחברה שמעסיקיהם נכנסו להליכי פירוק וקיים פער מהותי בין הדין החל בעניינם לבין תנאי הפוליסה עליה חתמו, ב- 7 השנים שקדמו להגשת הבקשה ולא הוגשה בעניינם תביעת חוב על ידי החברה.	ביום 10 ביולי 2018 אושרה הסתלקות התובעים בתיק. תוך הפחתת שכר הטרחה והגמול עליו המליצו הצדדים. בגין הפחתה זו הגיש המבקש ערעור לביה"ד הארצי לעבודה. ביום 4 במרס 2019 ניתן פסק דין על ידי ביה"ד הארצי לעבודה, לפיו הערעור נמחק, לבקשת המערער, ובהסכמת החברה, ללא צו להוצאות.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
4	6/2017 מחוזי - מרכז	חברה המעסיקה עובדים נ' אליהו בטוח	השבה של דמי הפגיעה כמשמעותם בסעיף 94 לחוק ביטוח הלאומי ששילמו מעסיקים/מעבידים למוסד לביטוח לאומי בתקופה המתחילה בחודש ה-84 שקדם למועד הגשת בקשת האישור ומסתיימת במועד פסה"ד בתובענה הייצוגית או לחילופין עד מועד אישור הבקשה כתובענה ייצוגית (להלן: "התקופה הרלבנטית") בגין תקופת הזכאות הראשונה (12 הימים הראשונים שבעדם זכאי העובד לדמי פגיעה כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי וזאת בעקבות תאונות דרכים שנגרמו לעובדיהם, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה ע"י המל"ל. הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התביעה הם פיצוי/השבה של דמי הפגיעה ששולמו על ידי חברי הקבוצה במהלך התקופה הרלבנטית בגין "תקופת הזכאות הראשונה" עקב תאונות דרכים שאירעו לעובדי חברי הקבוצה אשר הוכרו גם כתאונות עבודה. התביעה נכללת במסגרת תיק Run Off בביטוח כללי שרכשה החברה מאליהו בטוח, בעלת השליטה בחברה ביום 21 באפריל 2016. במסגרת ההסכם לרכישת תיק ה- Run Off נכללו הסדרים בנוגע לכיסוי ביטוח משנה בגין תביעות הכלולות בתיק ה- Run Off אשר נרכש וכן נכללו הסדרי שיפוי במקרים מסוימים. יוער כי - הודעה על כך נמסרה על ידי החברה לאליהו בטוח. לעניין עסקת Run Off בביטוח כללי באליהו ראה באור 2.ה.38. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017.	כ-14.5 (חלקה בטוח).	ביום 17 בספטמבר 2018 קיבל בית המשפט את בקשת ההסתלקות והורה על מחיקת בקשת האישור ודחיית תביעתה האישית של המבקשת.
5	6/2018 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	טענה שלפיה בגין מכתבי התראה שנשלחים לחייבים טרם הגשת תביעה בסכום קצוב להוצאה לפועל החברה גובה הוצאות מסירה ושכר טרחת עו"ד שלא כדין. נטען גם שההוצאות שנגבות הן בסכומים שאינם פרופורציונאליים לגובה החוב. הסעדים העיקריים הנתבעים הם השבת כל הוצאות הגביה שנגבו שלא כדין בשבע השנים האחרונות בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק וכן להורות לחברה בצו לחדול מגביית הוצאות הגביה בסכומים או בשיעורים בלתי פרופורציונאליים לחוב הנגבה, ובאופן הסוטה מתכליתן ומלשונן של הוראות החוק הרלבנטיות.	על דרך האומדן כ-3 מיליון ש"ח	ביום 29 בנובמבר 2018 ניתן פסק דין שבו אישר בית המשפט בקשה מוסכמת להסתלקות הכוללת מתווה מוסכם ביחס ליידוע המבוטחים בדבר הוצאות גביית החוב.
6	6/2016 מחוזי - ת"א	עמותה רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' החברה, חברות ביטוח נוספות ומשרד האוצר	טענה לפיה הפיקוח על הביטוח אישר לחברות הביטוח למכור וחברות הביטוח מכרו, פוליסות ביטוח סיעודי קולקטיבי שהינן "מוצר פגום" וזאת בשל התנאי בפוליסה המאפשר לחברות הביטוח לסיים באופן חד צדדי את הפוליסה או לא לחדשה לאחר תקופה מוגבלת, ללא אזהרת המבוטחים מראש באופן ראוי, תוך גרימת נזקים ישירים ועקיפים להם. התובענה הוגשה בעילות הטעייה, תרמית, הפרת חובה חקוקה ורשלנות, ומבוקשים במסגרתה סעד כספי וכן סעדים הצהרתיים וצווי עשה בדבר כיסוי ביטוחי והבטחת זכויות לחברי הקבוצה.	7 מיליארד ש"ח ביחס לכל החברות הנתבעות	ביום 25 בדצמבר 2018 אישר בית המשפט הסתלקות מהבקשה ומחיקת התובענה ללא צו להוצאות.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
7	11/2017 מחוזי - מרכז	תנועת ויצו - הסתדרות עולמית לנשים ציוניות נ' החברה וחברות נוספות	גביית פרמייט ביטוח הכוללת "תוספת סיכון", הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים וזאת למרות העובדה שהמבוטחים כלל אינם עובדים במועד שבו נרכש הכיסוי הביטוחי וגם כאשר המבוטחים הספיקו לעבוד בעבודה אשר הצדיקה גביית פרמיה גבוהה יותר.	אינו ניתן להערכה.	ביום 17 בפברואר 2019 אישר בית המשפט הסתלקות התובע מהבקשה ודחה את התביעה ללא צו הוצאות

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ד. הליכים משפטיים אחרים

להלן מתוארות תובענות מהותיות אחרות, סכום התביעות מוצג נכון למועד הגשתן.

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1	1/2018 מחוזי - מרכז	התעשייה האווירית לישראל בע"מ נ' פלתורס סוכנויות ביטוח בע"מ (חברה נינה של החברה, "פלתורס") וכנגד נתבעות נוספות	תביעה לתשלום יתרת תגמולי הביטוח בקשר עם אובדנו המוחלט של הלוויין "עמוס 6" (להלן: "הלוויין") בתוספת ריבית מרבית לפי סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח (להלן: "הריבית"). על פי הנתען בתובענה, המבטחים בפוליסת טרום השיגור של הלוויין (הנתבעים אף הם בתביעה) חבים כלפי התעשייה האווירית לישראל במלוא יתרת תגמולי הביטוח שטרם שולמו על ידיהם בתוספת הריבית. עוד נטען בתובענה, כי פלתורס וחברת Marsh Ltd. (להלן: "מארש"), אשר על פי הנתען בתובענה שימשו בהתאמה, כסוכן ביטוח וכברוקר בקשר עם פוליסת טרום השיגור כאמור, הפרו את חובותיהן כלפי התעשייה האווירית וחבות אף הן במלוא יתרת תגמולי הביטוח, בנוסף ו/או לחילופין לחבות המבטחים. עיקר עילות התביעה הנתענות כלפי פלתורס במסגרת התובענה הן: הפרת חוזה, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובות סוכן ביטוח והתרשלות. הסעדים המבוקשים נגד המבטחים הם: תשלום יתרת תגמולי הביטוח במלואם, פיצויים בגין הנזקים שנגרמו לכאורה לתעשייה האווירית עקב העיכוב בתשלום יתרת התגמולים וכן תשלום הריבית. הסעדים המבוקשים נגד פלתורס ומארש הם: (א) לקבוע כי כל אחת מבין פלתורס ומארש חבה בתשלום יתרת תגמולי הביטוח לתעשייה האווירית, בנוסף ו/או לחילופין לחבות המבטחים; (ב) לקבוע כי כל אחת מבין פלתורס ומארש נושאת באחריות לכל נזק שנגרם לכאורה לתעשייה האווירית בגין מחדליה הנתענים, וכי על כל אחת מהן לפצות את התעשייה האווירית בגין כך.	סכום התביעה (כולל הריבית) הועמד על סך של כ-303 מיליון ש"ח. יחד עם זאת, על פי המצוין בתובענה, על המבטחים לשלם לתעשייה האווירית סכום נוסף של 21 מיליון דולר, בתמורה להגשת התובענה נגד כלל הצדדים המעורבים (לרבות פלתורס ומארש). על פי דיווחיה של התעשייה האווירית, הסכום האמור אכן שולם לה על ידי המבטחים בחודש מרס 2018, והוא אמור להיות מנוכה מסכום התביעה, כך שזה צפוי לעמוד על כ-231 מיליון ש"ח.	הוגשו כתבי הגנה בתיק: תע"א הגישה כתב תשובה. מארש הגישה הודעת צד ג' כנגד המבטחים ופלתורס ובמסגרתה היא עותרת לחיוב של מי מאלו, היה ותמצא חייבת בתשלום לתעשייה האווירית. (להלן: "הודעת צד ג"). הוגשו כתב הגנה להודעת צד ג'. מארש הגישה כתב תשובה. בהמלצת בית המשפט הצדדים מקיימים הליך גישור בתיק.
2	10/2018 מחוזי מרכז	דירות בע"מ נ' החברה ומגדל קרנות וקופות גמל מגדל אחזקות נדל"ן	טענה לאי עמידה בהתחייבות חוזית וגרימת נזקים לתובעת בקניון הזהב בראשון לציון אשר בו מחזיקות החברה ומגדל מקפת בשיעור של 75% בשותפות עם דירות יוקרה המחזיקים 25% ומעניקים שירותי ניהול בקשר סיכול פרויקט "גולדמן מרקט" בקניון. קדמה לתביעה זו תביעה שהוגשה ע"י דירות יוקרה לצווים הצהרתיים בקשר לשוק האוכל אשר בסופה בית המשפט נתן החלטה ביום 3 במאי 2018 על מחיקה וחיוב הוצאות המבקשת בסך 7,500 ש"ח.	800 מיליון ש"ח.	הוגש כתב הגנה כתב הגנה ביום 29 בינואר 2019.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ה. סיכום נתוני תביעות משפטיות

1) להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח ⁽¹⁾
תובענות שאושרו כתביעות ייצוגיות⁽²⁾ (3)	5	2,196,061
צוין סכום המתייחס לקבוצה	3	1,971,061
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	1	225,000
לא צוין סכום התביעה	1	-
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות⁽³⁾	30	4,064,025
צוין סכום המתייחס לקבוצה ⁽⁴⁾	14	1,861,010
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	3	2,203,015
לא צוין סכום התביעה	13	-
תביעות מהותיות אחרות	2	1,102,900
צוין סכום המתייחס לקבוצה	2	1,102,900

- (1) כל הסכומים באלפי ש"ח ובקירוב, למועד הגשת הבקשות או התובענות לפי העניין.
- (2) כולל תובענה בה לא צויין סכום תביעה מדויק (שורה 3 בטבלה בסעיף ב' לעיל), שם הוערך סכום התביעה במאות מיליוני ש"ח מבלי שנגקב בסכום תביעה.
- (3) מקום בו צויין סכום המתייחס לקבוצה, הובא בחשבון הסכום המתייחס לקבוצה ולא הסכום המתייחס לכלל התביעות.
- (4) כולל תובענה בה לא צויין סכום תביעה מדויק וניתנה הערכה בלתי מחייבת של כ-9.5 מיליון ש"ח (שורה 18 בטבלה בסעיף ב' לעיל).
- (2) סכום ההפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט בטבלה המסכמת בסעיף 1 לעיל מסתכם בכ-125 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ-81 מיליון ש"ח).
- (3) סך כל ההפרשות הכולל בגין כל ההליכים כנגד הקבוצה, לרבות תובענות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, לרבות בגין הליכים כמפורט בסעיף ו' להלן, הינן כ-203 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ-166 מיליון ש"ח).

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה

להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים ואחרים המתנהלים כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות:

(1) בחודש דצמבר 2012 פורסמה טיוטת הכרעה שעניינה הפקדות חד-פעמיות בפוליסות מבטיחות תשואה של החברה. על-פי טיוטת ההכרעה, הממונה סבור לכאורה כי היה על חברות הביטוח להודיע ו/או לקבל הסכמה לזקיפת תשואת תיק משתתף ברווחים ביחס להפקדות חד-פעמיות שנעשו בפוליסות מבטיחות תשואה. על פי טיוטת ההכרעה של הממונה יש לבצע פעולות מסוימות תוך חלוקת המבוטחים לשתי קבוצות - האחת מבוטחים שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה שווה או גבוהה מהתשואה המבוטחת, והשנייה שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה נמוכה מהתשואה המבוטחת. החברה הגישה תגובתה לטיטוט ההכרעה לפיה חלקה על הפרשנות בטיטוט ההכרעה, התקיים שימוע ונמסרו לפיקוח נתונים כבקשתו. עד למועד פרסום דוח זה, לא פורסמה הכרעה סופית בנושא. על כן, אין באפשרות החברה להעריך את השלכותיה, ככל שיהיו, במידה ותפורסם.

(2) ביום 27 ביולי 2015 הורשע בביהמ"ש המחוזי בתל אביב יפו (המחלקה הכלכלית), במסגרת הסדר טיעון, עובד לשעבר בתחום המסחר בשוק ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה ("הגופים המוסדיים", "העובד", בהתאמה). כתב האישום בו הודה העובד הוגש ביום 11 בפברואר 2015 על ידי פרקליטות מחוז מרכז תל אביב (מיסוי וכלכלה) כנגד העובד וכנגד נאשם נוסף, אשר לפי כתב האישום פעל עם העובד ("הנאשם הנוסף"). על פי כתב האישום העובד והנאשם הנוסף ניצלו את השליטה והידע של העובד, מתוקף תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים, לשם השאת רווחים לטובת עצמם וזאת באמצעות מסחר בניירות ערך עבור עצמם, בין על ידי רכישת מניות במתווה המלווה בהוראות מכירה של הגופים המוסדיים ו/או מכירת מניות במתווה המלווה בהוראות רכישה או בטרם תבוצע רכישה זו לחשבונות הגופים המוסדיים ובין על ידי שילוב של פעולות אלו. כמו כן, על פי כתב האישום העובד לשעבר והנאשם הנוסף פעלו באופן מרמתי במסחר בניירות ערך בעשרות ניירות ערך שונים, על ידי העברת מידע על ידי העובד לנאשם הנוסף בדבר הוראות בחשבונות הגופים המוסדיים וביצוע מוקדם של פעולות בניירות ערך על ידי הנאשמים בשערי הרכישה נמוכים ושערי מכירה גבוהים יותר על פני חשבונות הגופים המוסדיים. על פי כתב האישום, בעשותו את האמור, נהג העובד לשעבר במרמה והפרת אמונים וכן לקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו כעובד ציבור ותמורת השוחד שקיבל, ניצל העובד את תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים על מנת להפיק רווחים אישיים לו ולנאשם הנוסף. כמו כן, על פי כתב האישום פעולותיהם של הנאשמים השפיעה בדרכי תרמית על תנודותיהם של כ-59 שערי ניירות ערך, וקיבלו במרמה בנסיבות מחמירות רווחים בסך של כ-11.5 מיליון ש"ח.

ביום 8 בספטמבר 2015 ניתן גזר הדין במסגרתו הוטל על העובד עונש מאסר בפועל של 44 חודשים; 18 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים; וקנס כספי בסך 500 אלפי ש"ח או 18 חודשי מאסר חלף הקנס. ביום 8 בינואר 2018 ניתן פסק דין בערעור שהגיש העובד על שיעור הקנס, המאסר חלף הקנס ומועד התשלום. הערעור על שיעור הקנס נדחה אך תקופת המאסר חלף הקנס הופחתה לשנה. ביום 8 בדצמבר 2017 הורשע הנאשם הנוסף בגין אותה פרשה בעבירות של מתן שוחד, קבלת דבר בנסיבות מחמירות, תרמית בניירות ערך ואיסור הלבנת הון. ביום 24 באפריל 2018 ניתן גזר הדין בעניינו של הנאשם הנוסף במסגרתו הוטל על הנאשם הנוסף עונש מאסר בפועל של 33 חודשים; 15 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים; וקנס כספי בסך 1.5 מיליון ש"ח או 18 חודשי מאסר חלף הקנס. לתובענה בנושא זה, יחד עם בקשה לאישורה כייצוגית ראה סעיף ב.11 לעיל.

(3) בחודש יולי 2017 קיבלה החברה הודעה מחברה מנהלת שאיננה בבעלות החברה (להלן: "הנתבעת"), אודות כתב תביעה שהוגש בחודש אוקטובר 2016 נגד הנתבעת לביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בת"צ 10-35374-16 ע"י בניו של מנוח שהינם מוטבים של המנוח בקופת גמל שמנוהלת ע"י הנתבעת (להלן: "התובעים"). יחד עם התובענה הוגשה נגד הנתבעת בקשה לאישור התובענה כייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות. בהודעה הנ"ל ציינה הנתבעת כי עניינה של התובענה הוא בביטוח חיים קבוצתי אשר רכשה הנתבעת (וקודמותיה) עבור עמיתיה. עוד ציינה הנתבעת בהודעה הנ"ל, כי התובעים טוענים בבקשת האישור, בין השאר, כי הנתבעת (וקודמותיה), הפרה את חובותיה על-פי דין, ונמנעה מלשלוח הודעות למוטביו או לירשיו של עמית שנפטר אודות קיומה של פוליסת ביטוח חיים וזכאותו לקבלת תגמולים מכח אותה פוליסה, כך שבסופו של יום חלה התיישנות על התביעה הביטוחית. בנוסף, מציינת הנתבעת, כי התובעים טוענים בבקשת האישור, כי היה על הנתבעת לפעול באופן אקטיבי לצורך קבלת כספי ביטוח החיים, להתריע בפני המוטבים או הירשים כי קיימת תקופת התיישנות מקוצרת על-פי הדין לצורך הגשת תביעה ביטוחית, ואף להגיש תביעה על-מנת לקבל את תגמולי הביטוח עבור אותם מוטבים/ירשים, אשר יוחזקו בחשבון העמית. כמו כן, טענה הנתבעת בהודעה הנ"ל כי היא אינה מרוויחה מקיומה של פוליסת ביטוח חיים קבוצתי לעמיתיה, וכי תשלומי הפרמיה שמשלמים העמיתים מועברים לחברת הביטוח במלואם; ועל-כן הגורם היחיד שהתעשר, לטענתה, כתוצאה מאי תשלום תגמולי ביטוח של פוליסת ביטוח חיים למוטבי או ירשי העמית (ככל שהיו מקרים כאלה) היא החברה המבטחת (ובין היתר החברה). כן הנתבעת ציינה בהודעתה, כי היא שומרת על טענותיה וזכויותיה כלפי החברה ככל שהתביעה תתקבל. (להלן: "ההודעה").

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

במהלך השנים בהם ביטחה החברה את חברי קופת הגמל של הנתבעת, שילמה החברה תגמולי ביטוח ישירות לנתבעת בגין כל המבוטחים אשר נפטרו ובגינם הוגשה תביעה על ידי הנתבעת. מאחר והנתבעת היתה בעלת הפוליסה אין באפשרות החברה להעריך האם יש מבוטחים נוספים אשר יתכן והיו זכאים לקבלת תגמולי ביטוח טרם חלוף תקופת ההתיישנות. עד למועד פרסום דוח זה לא הוגשה דרישת תשלום כלשהי כנגד החברה בקשר עם הנטען בהודעה.

4) לעניין שומות המס בקשר עם שנות המס 2007, 2009 ו-2010, וערעור שהגישה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ בביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בסוגיית מיסוי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ בגין קבלת דיבידנדים מחברה כלולה שמקורם ברווחי שערור, הגיעו מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ופקיד שומה להסכם בגין חבות המס בגין סוגיה זו. ביום 18 במרס 2019 ניתן תוקף של פסק דין להסכם השומות האמור. לפרטים ראה באור 2.ד.21. השלכות המס של ההסכם האמור קיבלו ביטוי בדוחות הכספיים.

לעניין שומות המס לשנים 2011 ו-2012 בסוגיית החבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברה האם וערעורים שהגישה החברה בבית משפט המחוזי בתל-אביב, ראה באור 1.ד.21. להערכת החברה, לא נדרשת הפרשה למס בגין סוגיה זו מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

5) בחודש מאי 2018 האריכה ועדת הכספים של הכנסת בשנתיים את התקנות לעניין גביית 'הוצאות ישירות' על עסקאות, המגבילות את גובה ההוצאות הישירות הנגבות מעבר לעמלות דמי הניהול במסגרת השקאות שונות, ומעמידות אותן על 0.25% לכל היותר.

6) החברה ו/או החברות המאוחדות חשופות לתביעות או לטענות נוספות בעילות שונות, שאין תביעות לכיסוי ביטוחי של מקרה ביטוח על פי הפוליסה שהופקה על ידי החברה, מצד לקוחות, לקוחות בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, מזה סכום מצטבר בגין תביעות שהוגשו בסך של כ-155 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ-62 מיליון ש"ח) וזאת מעבר לחשיפות הכלליות המתוארות בבאור זה ובכללן בסעיף 7.ו ו-8.ו לבאור זה.

7) הממונה, מפרסם מעת לעת, ניירות עמדה, עקרונות לניסוח תוכניות ביטוח, מסמכי נהגים ראויים ולא ראויים וכיוצא באלה מסמכים או טיוטות מסמכים הרלבנטיים לתחומי פעילותה של הקבוצה אשר יכול ויש להם השפעה על זכויות מבוטחים ו/או עמיתים ויכול ויש בהם ליצור חשיפה לקבוצה במקרים מסוימים הן ביחס לתקופת פעילותה קודם לכניסת אותם מסמכים לתוקף והן ביחס לעתיד.

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופים המבטחים לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהממונה מפרסם ואשר ברגיל תחולתם העתידית.

כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה ביחס לזכויות מבוטחים ו/או עמיתים על פי תוכניות ביטוח ו/או קרנות ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות (או טיוטות הכרעה) של הממונה בתלונות אלו, ניתנות באופן רחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או מעביר אליהם בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבוטחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל הממונה עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה נגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

8) קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזי הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי קביעת תעריפים, תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבוטחים, פיצולם ושיוכם לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. בהקשר זה יציין, כי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים"), אשר נכנסו לתוקף בהדרגה החל מיום 1 פברואר 2016 נועדו להקל על מורכבות זו, באמצעות הסדרה של זרימת מידע ממוכנת בין כלל הגורמים המעורבים לעניין אופן ביצוע ההפקדות ושיוכם למרכיבי חשבון קופת הגמל, לרבות לעניין המיסוי. יחד עם זאת, יישומן של תקנות התשלומים הינו הליך מורכב אשר יש בו, בטווח הקצר, כדי ליצור קשיים תפעוליים, לרבות הגדלת הוצאות התפעול והמיכון עקב כך. עוד יציין, כי מוצרי הקבוצה אשר מנוהלים על פני שנים בהם מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו עתיר פרטים ונסיבות, ואשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, ואשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלבנטי בהתייחס ללקוח בודד. הגופים המוסדיים בקבוצה מטפלים, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

החברה וחברות מאוחדות חשופות לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של הגופים המקצועיים בקבוצה לרבות סוכנויות הקבוצה וכיוצ"ב טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מסוג האמור. הקבוצה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי, ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסה או פוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

לעניין חשיפות כלליות נוספות, ראה באור 37.א.

2. התקשרויות

א. לפרטים בדבר רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, ראה באור 38.ה.3.

ב. התחייבויות להשקעה ומתן אשראי

1) סכום יתרת ההתחייבות להשקעות נוספות של החברה בקרנות השקעה ליום 31 בדצמבר 2018 הינו כ-8,371 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-7,035 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2017 כ-4,860 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-3,970 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

2) סכום יתרת ההתחייבויות להשקעות נוספות של החברה בתאגידים שנרכשו ליום 31 בדצמבר 2018 הינו כ-4 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-4 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2017 כ-25 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-24 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

3) סכום יתרת ההתחייבויות של החברה להעמיד אשראי, לפי דרישה, ליום 31 בדצמבר 2018 הינו כ-1,353 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-1,151 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2017 כ-1,003 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-854 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ג. התקשרויות לרכישת נכסי נדל"ן

סכום יתרת ההתחייבות של החברה להשקעות בנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2018 הינו כ-66 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-54 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויים תשואה (שנת 2017 כ-166 מיליון ש"ח מתוכם סך של כ-124 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה). חלק מהסכומים הנ"ל מתבסס על מנגנון התחשבות שנקבע בהסכם.

ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה

1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006

א) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה המאוחדת וכן למספר עובדים בקבוצה, לפיהם תשפה אותם מגדל, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולות שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בתאגידים האמורים, או בגין פעולות שפורטו בכתבי השיפוי.

ב) החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה במגדל ובחברות בנות של מגדל, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.

ג) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה במגדל, בחברות בנות של מגדל ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) חובות שיחולו על החברה ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות החברה חברה שמניותיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.

ד) החברה מסרה כתבי ויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות החברה חברה שמניותיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2. התקשרויות (המשך)

ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה (המשך)2) כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2006

בחודש נובמבר 2006 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור - החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה החברה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה לנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגיה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה תתחייב לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המירבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

3) קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יחולפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת ראה דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 29 בנובמבר 2011, אסמכתא מספר 2011-01-344328.

4) כתבי שיפוי מעודכנים שניתנו בשנת 2012

א) התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א-2011.

ב) סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוציאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

ג) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגידי קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

ד) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורות SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

2. התקשרויות (המשך)

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)

הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מידי שפרסמה החברה ביום 28 בדצמבר 2011 אסמכתא מספר 2011-01-378141, דוח מידי מיום 2 בפברואר 2012 אסמכתא מספר 2012-01-032109 ודוח מידי מיום 7 בפברואר 2012 אסמכתא מספר 2012-01-036555.

5) כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של החברה מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור, אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מידי של החברה בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-000333.

6) ביטוח נושאי משרה

ביום 28 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 22 בנובמבר 2018:

- חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 300 אלפי דולר וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה. לפרטים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2018, אסמכתא מספר 2018-01-114783.
- חידוש פוליסה משולבת עם שלושה פרקי כיסוי: נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית לתקופה של שניים עשרה (12) חודשים, פרמיית הביטוח בגין הפוליסה בגבולות אחריות בסך 200 מיליון ש"ח לארוע, ו- 400 מיליון ש"ח בסה"כ לתקופת הביטוח, ההשתתפות של החברה בגין פוליסת נאמנות ופשעי מחשב הינה 338,056 ש"ח. סך פרמיית ההשתתפות של החברה בגין פוליסת אחריות מקצועית הינה 1,554,530 ש"ח.

ה. חכירות

1) חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת בחכירה תפעולית

הקבוצה קשורה בהסכמי חכירה תפעוליים ביחס לכלי רכב. לחכירות אורך חיים ממוצע של 3 שנים, מבלי שקיימת אופציית הארכה בחוזה. דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר הינם:

2017	2018	
אלפי ש"ח		
20,936	21,678	שנה ראשונה
18,608	22,028	שנה שנייה עד חמש שנים
39,544	43,706	

לפרטים בדבר קרקעות בחכירה ראה באורים 6 ו-8.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ה. חכירות (המשך)

(2) חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית

הקבוצה מחכירה נדל"ן להשקעה לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה ממוצעת של 3 עד 7 שנים. בדרך כלל יש לחוברים אופציה להארכת תקופת השכירות בתנאים שנקבעו בהסכם. להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול (לא כולל תקופת אופציה):

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
301,824	455,805
703,666	1,250,442
715,701	562,912
<u>1,721,191</u>	<u>2,269,159</u>
<u>1,101,698</u>	<u>1,381,657</u>

שנה ראשונה
שנה שנייה עד חמש שנים
יותר מחמש שנים

מתוכם, דמי חכירה מינימליים העתידיים להתקבל והמתייחסים לנכסים בהם הקבוצה הינה חוכר בחכירה מימונית מהוונת

במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הכירה הקבוצה בסך של כ-1,923 אלפי ש"ח כהכנסה בדוח רווח והפסד בגין דמי שכירות מותנים (בשנים 2017 ו-2016 סך של כ-2,021 אלפי ש"ח וכ-3,289 אלפי ש"ח בהתאמה).

לפרטים נוספים בדבר ההכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באורים 8 ו-26.

באור 40 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח

א. בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד סמוך למועד פרסומו חלו עליות חדות בשווקי ההון שהביאו לתשואות ריאליות חיוביות בתיקי ההשקעות שבניהול החברה. בהתאם לכך, החברה כיסתה את התשואה הריאלית השלילית שנצברה בשנת 2018 בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה והחלה להכיר בדמי ניהול משתנים. כמו כן, העליות בשווקי ההון כאמור מניבות רווח כולל מהשקעות בתיק הנוסטרו של החברה.

מנגד, לאחר מועד הדוח ועד סמוך למועד פרסומו חלה ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון, דבר הצפוי להביא להפסד הנובע מגידול של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

יש לציין כי המידע המתואר לעיל מושפע במידה רבה משוק ההון ולא ניתן לאמוד בשלב זה את השפעתו הכוללת על תוצאות החברה. מידע זה הינו חלקי בלבד, ואינו כולל רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על התוצאות הכספיות.

בדבר מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק ראה באור 1.37.ב.1.

1. ביום 24 בדצמבר 2018 הודיע פרופסור עודד שריג, על התפטרותו מדירקטוריון החברה. ביום 1 במרס 2019 סיים פרופסור עודד שריג את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה, והחל ממועד זה, החל מר ניר גלעד את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה, וזאת לאחר הודעת הממונה כי אינו מתנגד לאישור המינוי כאמור, ולאחר אישור דירקטוריון החברה ודירקטוריון מגדל אחזקות למינוי האמור.
לפרטים נוספים, ראה דוחות מידיים של החברה מיום 28 במרס 2018 (מספרי אסמכתאות: 2018-01-031513 וכן, 2018-01-031414), מיום 24 בדצמבר 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-125889), מיום 11 בפברואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-012076), מיום 6 בפברואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-010720) ומיום 12 בפברואר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-012301).

2. ביום 13 בדצמבר 2018 הודיעה גברת מיכל לשם על רצונה לסיים את כהונתה כמבקרת פנימית של החברה ושל מגדל אחזקות, וביום 24 בינואר 2019 סיימה את תפקידה. לאור האמור, מונה מר תמיר סולומון למבקר פנימי של החברה ושל מגדל אחזקות, והחל לכהן ביום 25 בינואר 2019, וזאת לאחר הודעת הממונה כי אינו מתנגד לאישור המינוי האמור.

ג. ביום 3 בינואר 2019 החברה ביצעה פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב סדרה א' בסכום של כ-518 מיליוני ש"ח. למידע נוסף ראה באור 1.24.ה.1.

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144א'
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
בעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

א.ג.

**הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח
וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981**

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2018 (מעמוד 4-217 (כולל) עד עמוד 4-231 (כולל)). המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 351,304 אלפי ש"ח וכ- 341,775 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ- 23,481 אלפי ש"ח, כ- 39,723 אלפי ש"ח וכ- 58,112 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים אלה שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישמשו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בחוזר ביטוח 4-1-2011, על עדכוניו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
26 במרס 2019

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "דוחות סולו"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ועל פי העקרונות החשבונאיים שפורטו בבאור 2 לדוחות הכספיים המאוחדים, למעט העניינים הבאים:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	

נכסים

407,989	420,060	נכסים לא מוחשיים
1,814,192	1,890,611	הוצאות רכישה נדחות
488,074	469,792	רכוש קבוע
1,319,061	1,170,031	השקעות בחברות בנות וכלולות
5,992,310	6,230,525	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
812,711	868,752	נדל"ן להשקעה- אחר
1,035,690	999,443	נכסי ביטוח משנה
106,502	241,198	נכסי מסים שוטפים
549,722	1,712,382	חייבים ויתרות חובה
765,307	735,878	פרמיות לגבייה
85,292,178	86,245,691	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
10,805,439	11,185,309	נכסי חוב סחירים
23,479,461	24,594,158	נכסי חוב שאינם סחירים
1,034,807	866,162	מניות
2,458,097	2,714,699	אחרות
37,777,804	39,360,328	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
8,497,605	10,564,992	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,094,993	2,441,124	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	206,065	נכסים המוחזקים למכירה
<u>146,954,138</u>	<u>153,556,872</u>	סך הכל הנכסים
<u>100,525,815</u>	<u>104,799,754</u>	סך הכל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
512,345	512,345	הון
562,578	117,353	הון מניות ופרמיה
4,398,590	4,949,523	קרנות הון
		עודפים
<u>5,473,513</u>	<u>5,579,221</u>	סך הכל הון
		התחייבויות
34,949,829	35,666,483	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
99,900,303	103,413,383	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
⁽ 475,628	210,903	התחייבויות בגין מסים נדחים
295,516	300,937	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
⁽ 71,596	61,851	התחייבויות בגין מסים שוטפים
2,071,174	1,821,061	זכאים ויתרות זכות
3,716,579	6,503,033	התחייבויות פיננסיות
<u>141,480,625</u>	<u>147,977,651</u>	סך הכל התחייבויות
<u>146,954,138</u>	<u>153,556,872</u>	סך הכל הון והתחייבויות

⁽ סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד. לדוחות הכספיים המאוחדים.

26 במרס 2019

תאריך אישור הדוחות הכספיים

יוסי בן ברוך
ראש חטיבת פיננסים

דורון ספיר
מנכ"ל

ניר גלעד
יו"ר הדירקטוריון

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
11,194,490	12,622,168	13,382,300	פרמיות שהורווחו ברוטו
708,795	769,593	734,310	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,485,695	11,852,575	12,647,990	פרמיות שהורווחו בשייר
4,935,373	9,554,720	1,355,771	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,190,387	1,622,628	1,008,683	הכנסות מדמי ניהול
161,613	164,464	176,964	הכנסות מעמלות
36,999	2,220	4,615	הכנסות אחרות
16,810,067	23,196,607	15,194,023	סך הכל ההכנסות
14,753,507	20,782,073	12,340,959	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
335,885	411,019	329,431	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
14,417,622	20,371,054	12,011,528	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,457,951	1,544,006	1,646,973	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
629,240	684,606	685,475	הוצאות הנהלה וכלליות
14,395	9,955	8,480	הוצאות אחרות
103,226	128,290	173,246	הוצאות מימון
16,622,434	22,737,911	14,525,702	סך הכל ההוצאות
86,575	88,494	75,010	חלק החברה בתוצאות, נטו, של חברות מוחזקות
274,208	547,190	743,331	רווח לפני מסים על ההכנסה
55,133	170,470	197,065	מסים על הכנסה
219,075	376,720	546,266	רווח לתקופה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		

219,075	376,720	546,266
---------	---------	---------

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד

59,973	591,301	(401,692)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לרווח כולל אחר
(238,656)	(278,788)	(346,546)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
81,707	68,183	76,981	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
(449)	3,241	(4,456)	חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
854	(1,672)	1,493	השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
44,735	(128,381)	229,504	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
(305)	570	(509)	

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

(52,141)	254,454	(445,225)
----------	---------	-----------

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד

7,234	(14,485)	6,116	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכנית הטבה מוגדרת
16	510	642	חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(2,473)	4,952	(2,091)	השפעת המס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

4,777	(9,023)	4,667
-------	---------	-------

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

(47,364)	245,431	(440,558)
----------	---------	-----------

סה"כ הרווח הכולל לתקופה

171,711	622,151	105,708
---------	---------	---------

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על השינויים בהון

מיוחס לבעלי מניות החברה								
הון ופרמיה	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרן הערכה מחדש	עודפים	סה"כ הון	
אלפי ש"ח								
512,345	53,070	21,368	485,945	(1,157)	3,352	4,398,590	5,473,513	יתרה ליום 1 בינואר 2018
-	-	-	-	-	-	546,266	546,266	רווח לתקופה
-	-	-	(446,209)	984	-	4,667	(440,558)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
-	-	-	(446,209)	984	-	550,933	105,708	סך הכל רווח (הפסד) כולל
512,345	53,070	21,368	39,736	(173)	3,352	4,949,523	5,579,221	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

מיוחס לבעלי מניות החברה								
הון ופרמיה	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרן הערכה מחדש	עודפים	סה"כ הון	
אלפי ש"ח								
512,345	53,070	21,368	230,389	(55)	3,352	4,030,893	4,851,362	יתרה ליום 1 בינואר 2017
-	-	-	-	-	-	376,720	376,720	רווח לתקופה
-	-	-	255,556	(1,102)	-	(9,023)	245,431	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
-	-	-	255,556	(1,102)	-	367,697	622,151	סך הכל רווח (הפסד) כולל
512,345	53,070	21,368	485,945	(1,157)	3,352	4,398,590	5,473,513	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

מיוחס לבעלי מניות החברה								
הון ופרמיה	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרן הערכה מחדש	עודפים	סה"כ הון	
אלפי ש"ח								
512,345	53,070	21,368	283,079	(604)	3,352	3,807,041	4,679,651	יתרה ליום 1 בינואר 2016
-	-	-	-	-	-	219,075	219,075	רווח לתקופה
-	-	-	(52,690)	549	-	4,777	(47,364)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
-	-	-	(52,690)	549	-	223,852	171,711	סך הכל רווח (הפסד) כולל
512,345	53,070	21,368	230,389	(55)	3,352	4,030,893	4,851,362	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
13,382,300	-	-	-	2,407,721	1,486,789	9,487,790	פרמיות שהורווחו ברוטו
734,310	-	-	-	451,258	87,412	195,640	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,647,990	-	-	-	1,956,463	1,399,377	9,292,150	פרמיות שהורווחו בשייר
1,355,771	(15,723)	152,688	-	130,824	27,780	1,060,202	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,008,683	-	-	-	-	-	1,008,683	הכנסות מדמי ניהול
176,964	-	-	-	78,190	15,783	82,991	הכנסות מעמלות
4,615	-	2,845	-	1,770	-	-	הכנסות אחרות
15,194,023	(15,723)	155,533	-	2,167,247	1,442,940	11,444,026	סך כל ההכנסות
12,340,959	-	-	-	1,687,164	921,608	9,732,187	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
329,431	-	-	-	201,207	51,312	76,912	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,011,528	-	-	-	1,485,957	870,296	9,655,275	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,646,973	-	-	-	479,095	433,240	734,638	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
685,475	-	32,705	-	54,025	76,388	522,357	הוצאות הנהלה וכלליות
8,480	-	-	-	8,480	-	-	הוצאות אחרות
173,246	(15,723)	170,433	-	4,445	401	13,690	הוצאות (הכנסות) מימון
14,525,702	(15,723)	203,138	-	2,032,002	1,380,325	10,925,960	סך כל ההוצאות
75,010	-	14,122	31,670	564	-	28,654	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
743,331	-	(33,483)	31,670	135,809	62,615	546,720	רווח לפני מסים על ההכנסה
(667,462)	-	(219,958)	605	(141,840)	(34,053)	(272,216)	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
75,869	-	(253,441)	32,275	(6,031)	28,562	274,504	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
12,622,168	-	-	-	2,380,841	1,325,697	8,915,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
769,593	-	-	-	482,625	114,348	172,620	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	-	-	-	1,898,216	1,211,349	8,743,010	פרמיות שהורווחו בשייר
9,554,720	(14,131)	171,795	-	138,366	210,420	9,048,270	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,622,628	-	-	-	-	-	1,622,628	הכנסות מדמי ניהול
164,464	-	-	-	74,967	27,980	61,517	הכנסות מעמלות
2,220	-	651	-	1,569	-	-	הכנסות אחרות
23,196,607	(14,131)	172,446	-	2,113,118	1,449,749	19,475,425	סך כל ההכנסות
20,782,073	-	-	-	1,826,649	1,019,380	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
411,019	-	-	-	254,131	78,004	78,884	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
20,371,054	-	-	-	1,572,518	941,376	17,857,160	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,544,006	-	-	-	464,199	385,485	694,322	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
684,606	-	35,820	-	50,713	75,926	522,147	הוצאות הנהלה וכלליות
9,955	-	-	-	9,955	-	-	הוצאות אחרות
128,290	(14,131)	130,836	-	(2,383)	327	13,641	הוצאות (הכנסות) מימון
22,737,911	(14,131)	166,656	-	2,095,002	1,403,114	19,087,270	סך כל ההוצאות
88,494	-	22,022	35,453	882	-	30,137	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
547,190	-	27,812	35,453	18,998	46,635	418,292	רווח לפני מסים על ההכנסה
368,290	-	138,174	485	88,113	10,552	130,966	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
915,480	-	165,986	35,938	107,111	57,187	549,258	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
11,194,490	-	-	-	2,182,472	1,177,180	7,834,838	פרמיות שהורווחו ברוטו
708,795	-	-	-	453,731	67,303	187,761	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,485,695	-	-	-	1,728,741	1,109,877	7,647,077	פרמיות שהורווחו בשייר
4,935,373	(11,956)	126,479	-	113,138	98,912	4,608,800	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,190,387	-	-	-	-	-	1,190,387	הכנסות מדמי ניהול
161,613	-	-	-	68,215	10,633	82,765	הכנסות מעמלות
36,999	-	-	-	14,874	-	22,125	הכנסות אחרות
16,810,067	(11,956)	126,479	-	1,924,968	1,219,422	13,551,154	סך כל ההכנסות
14,753,507	(1,049)	-	-	1,783,574	843,569	12,127,413	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
335,885	-	-	-	213,430	47,565	74,890	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
14,417,622	(1,049)	-	-	1,570,144	796,004	12,052,523	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,457,951	-	-	-	453,802	345,678	658,471	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
629,240	-	38,589	-	45,655	71,520	473,476	הוצאות הנהלה וכלליות
14,395	-	361	-	14,034	-	-	הוצאות אחרות
103,226	(10,907)	101,608	-	2,687	-	9,838	הוצאות מימון
16,622,434	(11,956)	140,558	-	2,086,322	1,213,202	13,194,308	סך כל ההוצאות
86,575	-	23,282	8,467	5,435	-	49,391	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
274,208	-	9,203	8,467	(155,919)	6,220	406,237	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(89,321)	-	(6,098)	(45)	(22,110)	(3,372)	(57,696)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
184,887	-	3,105	8,422	(178,029)	2,848	348,541	סך כל רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים ^(*)	ענפי רכוש ואחרים ^(*) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,402,129	340,911	624,043	930,429	506,746	פרמיות ברוטו
457,085	115,254	324,785	5,824	11,222	פרמיות ביטוח משנה
1,945,044	225,657	299,258	924,605	495,524	פרמיות בשייר
11,419	8,940	210	(10,245)	12,514	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,956,463	234,597	299,468	914,360	508,038	פרמיות שהורווחו בשייר
130,824	44,044	8,982	14,012	63,786	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
78,190	14,051	64,047	92	-	הכנסות מעמלות
1,770	609	85	193	883	הכנסות אחרות
2,167,247	293,301	372,582	928,657	572,707	סך כל ההכנסות
1,687,164	307,624	246,982	635,044	497,514	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
201,207	86,113	111,323	2,386	1,385	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,485,957	221,511	135,659	632,658	496,129	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
479,095	72,199	160,311	186,934	59,651	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
54,025	11,336	13,219	16,364	13,106	הוצאות הנהלה וכלליות
8,480	984	1,303	4,032	2,161	הוצאות אחרות
4,445	552	2,920	199	774	הוצאות מימון
2,032,002	306,582	313,412	840,187	571,821	סך כל ההוצאות
564	194	27	62	281	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
135,809	(13,087)	59,197	88,532	1,167	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(141,840)	(48,813)	(6,802)	(15,503)	(70,722)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(6,031)	(61,900)	52,395	73,029	(69,555)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,165,036	1,852,765	560,178	541,788	2,210,305	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2018
4,323,720	1,465,186	238,068	539,869	2,080,597	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2018

^(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים ^(*)	ענפי רכוש ואחרים ^(*) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,202,009	350,667	678,869	743,904	428,569	פרמיות ברוטו
506,940	108,490	379,985	7,268	11,197	פרמיות ביטוח משנה
1,695,069	242,177	298,884	736,636	417,372	פרמיות בשייר
203,147	(18,079)	(6,364)	143,300	84,290	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,898,216	224,098	292,520	879,936	501,662	פרמיות שהורוחו בשייר
138,366	48,422	4,133	18,316	67,495	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,967	11,050	63,620	297	-	הכנסות מעמלות
1,569	536	83	203	747	הכנסות אחרות
2,113,118	284,106	360,356	898,752	569,904	סך כל ההכנסות
1,826,649	278,497	303,358	671,636	573,158	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
254,131	53,248	181,356	2,916	16,611	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,572,518	225,249	122,002	668,720	556,547	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
464,199	65,500	163,837	174,728	60,134	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
50,713	11,073	13,219	13,604	12,817	הוצאות הנהלה וכלליות
9,955	1,405	1,736	4,275	2,539	הוצאות אחרות
(2,383)	369	(3,405)	145	508	הוצאות מימון
2,095,002	303,596	297,389	861,472	632,545	סך כל ההוצאות
882	301	47	114	420	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
18,998	(19,189)	63,014	37,394	(62,221)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
88,113	30,083	4,718	11,376	41,936	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
107,111	10,894	67,732	48,770	(20,285)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,061,442	1,754,555	598,066	522,229	2,186,592	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
4,181,985	1,435,461	228,875	519,145	1,998,504	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2017

^(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים ^(*)	ענפי רכוש ואחרים ^(*) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,440,694	336,160	661,471	884,688	558,375	פרמיות ברוטו
471,963	84,804	370,750	5,458	10,951	פרמיות ביטוח משנה
1,968,731	251,356	290,721	879,230	547,424	פרמיות בשייר
(239,990)	(9,972)	(9,883)	(174,398)	(45,737)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,728,741	241,384	280,838	704,832	501,687	פרמיות שהורווחו בשייר
113,138	40,869	7,169	10,389	54,711	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
68,215	8,749	59,302	164	-	הכנסות מעמלות
14,874	4,891	598	1,151	8,234	הכנסות אחרות
1,924,968	295,893	347,907	716,536	564,632	סך כל ההכנסות
1,783,574	348,630	250,756	615,120	569,068	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
213,430	77,084	117,048	5,733	13,565	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,570,144	271,546	133,708	609,387	555,503	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
453,802	64,645	158,908	168,885	61,364	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
45,655	7,833	12,420	11,803	13,599	הוצאות הנהלה וכלליות
14,034	1,791	2,073	6,268	3,902	הוצאות אחרות
2,687	329	1,825	96	437	הוצאות מימון
2,086,322	346,144	308,934	796,439	634,805	סך כל ההוצאות
5,435	1,995	263	507	2,670	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(155,919)	(48,256)	39,236	(79,396)	(67,503)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(22,110)	(8,115)	(1,070)	(2,060)	(10,865)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(178,029)	(56,371)	38,166	(81,456)	(78,368)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,109,384	1,685,795	548,718	661,979	2,212,892	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016
4,231,354	1,384,014	225,064	658,149	1,964,127	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2016

^(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחרות מעבידים, אחרות צד שלישי ואחרות מקצועיות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה

1. לעניין השקעות בחברות מוחזקות ראה באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. הקצאת העלויות וההתחשבות בין החברה למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ("מקפת") בגין השירותים המשותפים נעשית בהתאם למודל הקצאת הוצאות המשקף את הוצאות הנהלה וכלליות בפועל בגין פעילות הפנסיה והגמל בחברה המשותפות למקפת ("מודל הקצאת הוצאות"). מודל הקצאת הוצאות מתבסס על פרמטרים כלכליים וביניהם, בין היתר, שיעור המכירות החדשות של מקפת מתוך מכירות קבוצת מגדל בתחום החסכון ארוך טווח והבריאות; היקפי הפעילויות במחלקות התפעול ובמוקד שירות לקוחות; יחס הפרמיות/דמי גמולים; הערכות מנהלים בקשר עם תשומות זמן עבודה בפועל ועוד. סך השתתפות מקפת בהוצאות בשנים 2017, 2018, ו-2016 מסתכם בכ-195,243 אלפי ש"ח, בכ-199,246 אלפי ש"ח ובכ-183,537 אלפי ש"ח, בהתאמה.
3. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, החברה מעניקה למקפת שירותי מחשוב - העמדת מערך מחשוב שכולל את מערכות המחשב המשרתות את קבוצת מגדל וכן ניהול ותפעול מערכות המחשב של מקפת המנוהלות בחברה ("שירותי המחשוב"). סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי המחשוב בשנים 2017, 2018, ו-2016 מסתכם בכ-14,239 אלפי ש"ח, בכ-14,274 אלפי ש"ח ובכ-14,341 אלפי ש"ח, בהתאמה.
4. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, שירותי ניהול ההשקעות של מקפת וכן תיק הנוסטרו שלה ניתנים על ידי תחום השקעות ותחום האשראי של החברה בתמורה לשיעור קבוע משווי הנכסים המנוהלים (לעניין זה לא נלקחים בחשבון אחזקות באג"ח מיועדות) ("שירותי השקעות"). עובדי תחומי השקעות ואשראי מועסקים בהעסקה משותפת על ידי החברה ומקפת. סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי ההשקעות בשנים 2017, 2018, ו-2016 מסתכם בכ-17,275 אלפי ש"ח, בכ-15,726 אלפי ש"ח ובכ-15,392 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. החל משנת 2016 מנהלת מקפת קופת גמל וקרן השתלמות מסוג קופה בניהול אישי. בהתאם לכללים, העמית רשאי לבחור מנהל השקעות מטעמו. חלק מהעמיתים בחרו כמנהל השקעות בחברת מגדל ניהול תיקי השקעות (1998) בע"מ (להלן "מגדל ניהול תיקי השקעות") שהינה חברת בת של מגדל שוקי הון. בהתאם להוראות הרגולציה, נדרשת מקפת לגבות דמי ניהול מהעמית ולהעבירם למנהל השקעות. סך התשלומים ששילמה מקפת למגדל ניהול תיקי השקעות בשנים 2017, 2018, ו-2017 מסתכם בכ-3 אלפי ש"ח ובכ-14 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בין החברה לבין חברה מוחזקת באיחוד מלא, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ ("יוזמה") נחתם בשנת 2007, הסכם תפעול לשנתיים, המתחדש מדי שנה החל משנת 2009, לפיו החברה מעניקה ליוזמה את כל שירותי התפעול והגבייה, הכספים והעמלות, ההשקעות ושירותי המחשוב בתמורה לתשלום דמי ניהול. סך התשלומים ששילמה יוזמה לחברה בגין השירותים האמורים מסתכם בשנים 2017, 2018, ו-2016 בכ-12,230 אלפי ש"ח, בכ-12,025 אלפי ש"ח ובכ-11,872 אלפי ש"ח, בהתאמה.
7. החברה מחזיקה באיחוד מלא ובחברות כלולות הפועלות כסוכנויות ביטוח ("סוכנויות הביטוח"). סוכנויות הביטוח משווקות, בין היתר, את מוצרי החברה ומוצרי מוחזקות מוסדיות. סוכנויות הביטוח העיקריות מפורטות בבאור 7 בדוחות הכספיים המאוחדים - השקעה בחברות מוחזקות. החברה משלמת במהלך העסקים הרגיל לסוכנויות הביטוח עמלות בגין מכירת מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים עבור החברה ועבור מוחזקות מוסדיות שהחברה מעניקה להן שירותי מכירות. סך כל העמלות ששילמה החברה בגין מכירת המוצרים בשנים 2017, 2018, ו-2016 מסתכם בכ-157,705 אלפי ש"ח, בכ-168,658 אלפי ש"ח ובכ-157,951 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש נובמבר 2012 נתנה החברה לשגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ הלוואה בסך של כ-2,200 אלפי ש"ח. ההלוואה צמודה למדד, נשאה ריבית שנתית של 4.5% ונפרעה בתשלומים רבעוניים. ההלוואה נפרעה במהלך שנת 2017.
9. לעניין ההלוואה שנתנה חברה בת של החברה, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, לחברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 2.ז.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה (המשך)

10. לעניין הלוואות שנתנה החברה לחברות כלולות בחו"ל, ראה באורים 5.ז.38 ו-6.ז.38. לדוחות הכספיים המאוחדים.
11. בשנת 2012 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ ("מבטח סיימון"). בהתאם להסכם, מושכר למבטח סיימון חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש יוני 2012. דמי השכירות בגין שנים 2017, 2018 ו- 2016 הסתכמו לסך של כ-7,645 אלפי ש"ח, כ-7,527 אלפי ש"ח וכ-7,542 אלפי ש"ח, בהתאמה.
12. בשנת 2013 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ("שגיא יוגב"). בהתאם להסכם, מושכר לשגיא יוגב חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש ספטמבר 2012. דמי השכירות בגין השנים 2017, 2018 ו- 2016 הסתכמו לסך של כ-1,938 אלפי ש"ח, כ-1,898 אלפי ש"ח וכ-1,999 אלפי ש"ח, בהתאמה.
13. בחודש נובמבר 2015 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ("איחוד רשת סוכנויות"). בהתאם להסכם, מושכר לאיחוד חלק מבניין לתקופת שכירות בת 5 שנים החל מחודש יוני 2015. דמי השכירות בגין השנים 2017, 2018 ו- 2016 הסתכמו לסך של כ-8 אלפי ש"ח, כ-259 אלפי ש"ח וכ-469 אלפי ש"ח, בהתאמה.
14. בשנת 2017 שילמה החברה לפלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ("פלתורס ברמן"), חברה בת של החברה, כ-960 אלפי ש"ח בגין דמי פינוי בנכס ששכרה מהחברה. פלתורס ברמן, נדרשה לסיים את תקופת השכירות בנכס המושכר טרם סיום המועד החוזי וזאת תוך תשלום עלויות עבודות התאמה במושכר החדש שיאותר על ידי פלתורס ברמן כך שתשלום זה יחשב כדמי פינוי המושכר לפלתורס ברמן.
15. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.
16. בשנת 2012 ביצעה חברה בת של החברה, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, שתי הנפקות פרטיות של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') למשקיעים מוסדיים. תמורת ההנפקות הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב. בשנת 2015 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ שתי הנפקות של אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה. תמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ג' משמשות לחברה כהון משני מורכב ותמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ד' משמשות לחברה כהון שלישי מורכב. בשנת 2016 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקה הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב. בשנת 2017 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ו') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. התמורה מההנפקה הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים ביום 1 בינואר 2018 בחברה ומשמשת לה כהון רובד 2. בשנת 2018 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ז') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקות מאגרות החוב (סדרה ו' וסדרה ז') הופקדו בחברה ומשמשת לה כהון רובד 2. ביום 31 בדצמבר 2018 וביום 3 בינואר 2019 בוצע פדיון מוקדם מלא בהתאם לתנאיהן של אגרות חוב סדרה ב' וסדרה א', בהתאמה.

לעניין זה ראה באור 24.ה לדוחות הכספיים המאוחדים.

17. להלן פירוט יתרות נוספות עם חברות מוחזקות

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
61,597	5,781
(64,979)	(66,181)

יתרות חובה

יתרות זכות

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
עלות מופחתת		ערך בספרים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
6,972,522	7,004,946	7,045,799	6,892,312
3,726,908	4,529,060	3,887,756	4,452,909
-	-	-	-
10,699,430	11,534,006	10,933,555	11,345,221
		1,866	37,971

אגרות חוב ממשלתיות - זמינות למכירה
 נכסי חוב אחרים
 שאינם ניתנים להמרה-זמינים למכירה
 ניתנים להמרה שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד
 בעת ההכרה לראשונה
 סך הכל נכסי חוב סחירים
 ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר			
עלות ^(*)		ערך בספרים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
-	-	-	-
-	-	-	-
786,496	714,356	983,224	808,792
786,496	714,356	983,224	808,792
-	-	-	-
36,368	38,181	63,896	74,860
36,368	38,181	63,896	74,860
822,864	752,537	1,047,120	883,652
		126,193	108,481

סחירות
 מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת
 ההכרה לראשונה
 מוחזקות למסחר
 זמינות למכירה
 סך הכל מניות סחירות
 שאינן סחירות
 מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת
 ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 סך הכל מניות שאינן סחירות
 סך הכל מניות
 ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

^(*) בניכוי הפרשות לירידות ערך.

ג. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות גידור, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר			
עלות ^(*)		ערך בספרים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
-	193,912	-	199,893
1,583,038	1,412,017	1,758,473	1,425,368
3,434	12,048	2,642	34,393
<u>1,586,472</u>	<u>1,617,977</u>	<u>1,761,115</u>	<u>1,659,654</u>
-	49,468	68,609	47,031
492,270	896,426	599,084	1,000,769
-	19,466	56,436	55,359
<u>492,270</u>	<u>965,360</u>	<u>724,129</u>	<u>1,103,159</u>
<u>2,078,742</u>	<u>2,583,337</u>	<u>2,485,244</u>	<u>2,762,813</u>
		<u>334,817</u>	<u>375,155</u>

סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
זמינות למכירה
מכשירים נגזרים
סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
זמינות למכירה
מכשירים נגזרים
סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

^(*) בניכוי הפרשות לירידות ערך.

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144א'
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

26 במרס 2019

לכבוד
הדירקטוריון של
מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה")
אפעל 4. קריית אריה, פתח תקווה

נכבדנו,

הנדון: מכתב הסכמה בקשר לתשקיף מדף של מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ ("מגדל גיוס הון") מחודש אוגוסט 2016 (להלן: "תשקיף המדף") אשר תוקפו הוארך ביום 13 באוגוסט 2018, עד ליום 18 לאוגוסט 2019¹

הננו להודיעכם כי אנו מסכימים להכללה (לרבות בדרך של הפניה), של הדוחות שלנו המפורטים להלן בדוח הצעת מדף שבנדון:

1. דוח רואי החשבון המבקרים מיום 26 במרס 2019 על הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר 2018 ו- 2017 ולשלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018.
2. דוח רואי החשבון המבקרים מיום 26 במרס 2019 על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2018.
3. דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים מיום 26 במרס 2019 על מידע כספי נפרד לפי דרישת על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א - 1981, לימים 31 בדצמבר 2018 ו- 2017 לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

¹ בהתאם להחלטת רשות ניירות ערך מיום 13 באוגוסט 2018 בדבר הארכת תוקף תשקיף המדף של מגדל גיוס הון.

פרטים נוספים על התאגיד

פרק 5 - תיאור פרטים נוספים על המבטח

תוכן עניינים

2	רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן	תקנה 11:
7	שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח	תקנה 12:
8	הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח	תקנה 13:
10	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח	תקנה 14:
10	מסחר בבורסה – ני"ע שנרשמו למסחר – מועדי הפסקת מסחר וסיבותיה	תקנה 20:
11	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	תקנה 21:
14	השליטה במבטח	תקנה 21א:
14	עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי	תקנה 22:
15	מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי עניין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)	תקנה 24:
15	הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח	תקנה 24א:
15	מרשם בעלי המניות של המבטח	תקנה 24ב:
16	מען רשום של המבטח	תקנה 25א:
17	הדירקטורים של המבטח למועד 26.3.2018	תקנה 26:
22	נושאי משרה בכירה של המבטח למועד 26.3.2018	תקנה 26א:
29	מורשה חתימה של המבטח	תקנה 26ב:
29	רואי החשבון של המבטח	תקנה 27:
29	שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח	תקנה 28:
30	המלצות והחלטות הדירקטורים	תקנה 29:
31	החלטות המבטח	תקנה 29א:

תקנה 11: רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות כלולות לתאריך המאזן¹

שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים				יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	סה"כ ע.נ. בש"ח	מספר מניות מסוג אחר	סוג מניה אחר	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	שם התאגיד
בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	בהון	בני"ע מניה מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח							
100	100		100	--	107,455	² 810			² 810	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
73.28	73.28	73.28		⁴ 715	31,599	187,600.02	18,760,002	רג' 0.01 ש"ח		סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ ³
100	100	100	100	--	20,072	3,722	2,000	רווחים 1 ש"ח	1,722	שגיא יוגב סוכנויות ביטוח בע"מ ³ (1988)
100	100	100		--	28,680	⁵ 1,500	⁵ 1,500,000	רג' 0.001 ש"ח		אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ³
100	100		100	--	103,020	10,000			10,000	מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ ³

¹ הנתונים ביחס לחברות בנות וכלולות המופיעים בדוח התקופתי נוגעים לתאגידים פעילים בלבד ליום 31.12.2018. תאגידים אלה אינם נסחרים בבורסה לניירות ערך בישראל.
² כולל חמש מניות המוחזקות בידי חברות בנות של החברה ומניה אחת המוחזקת בידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן: "מגדל אחזקות").
³ בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל סוכנויות").
⁴ היתרה מורכבת משטר הון צמית שהונפק למגדל סוכנויות.
⁵ כולל מניה אחת בידי החברה.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	2,034			2,034	763,921	--	100	100	100
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ⁶		יסוד 0.0001 ש"ח רג' 0.0001 ש"ח	100 50,900	5.1	2,117	--	73.28	73.28	73.28
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ ⁶		רג' 0.1 ש"ח	1,000	100	2,852	--	73.28	73.28	73.28
פלתורס מוניציפלית סוכנות לביטוח כללי בע"מ ⁶	50			50	52	--	36.635	36.635	36.635
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ ³	7 3,492	מ' בכורה א' 0.1 ש"ח	831	3,575.1	4,927	⁸ 5,076	100	100	46.629

⁶ בספרי סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "פלתורס").

⁷ לא כולל 36 מניות בנות 1 ש"ח ו-49 מניות בנות 0.1 ש"ח המוחזקות בידי שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "שחם").

⁸ היתרה משטרי הון שהונפקו למגדל סוכנויות בסך כולל של 5,250 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית, יתרתם הכוללת ליום 31.12.18 לאחר היוון הינה 5,076 אלש"ח כמפורט להלן:

ערך נקוב שטר הון באלש"ח	מועד פירעון	שיעור ריבית להיוון	יתרת שטר הון ליום 31.12.18 באלש"ח
2,250	12/2020	3.37%	2,106
3,000	03/2019	4.09%	2,970
סה"כ: 5,250			סה"כ: 5,076

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ב. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ ⁹	200			200	18,213	--	100	100	100
סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ ⁹	500			500	486	--	50	50	50
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	רג' 0.01 ש"ח		1,000	10	--	--	100	100	100
מגדל טכנולוגיות בע"מ ¹⁰	רג' 0.001 ש"ח		101 ¹¹	0.101 ¹¹	--	--	100	100	100
דטה קאר ישראל בע"מ	1 ש"ח סוג א' 1 ש"ח סוג ב' 1 ש"ח סוג ג'		10,000 10,000 10,000	30,000	8,374	--	100	100	100
מגדל ניהול תביעות בע"מ ¹²	רג' 0.001 ש"ח		2,000 ¹³	2 ¹³	--	--	100	100	100
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	רג' 0.0001 ש"ח		61,660,406 ¹⁴	6,166.04 ¹⁴	1,029,614	135,000 ¹⁵	100	100	100
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	485,057 ¹⁶			485,057 ¹⁶	129,574	11 ¹⁷	100	100	100
נכסי המגן בע"מ	6,090,837			6,090,837	306,404	--	100	100	100

⁹ בספרי אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "אורלן").

¹⁰ מגדל טכנולוגיות בע"מ הינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה שכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא. הפעילות נרשמת בספרי החברה ונכללת בדוחות הכספיים שלה.

¹¹ כולל שלוש מניות בידי חברות בנות של החברה.

¹² מגדל ניהול תביעות הינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה, פועלת ומתקשרת בשמה וכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא ונכללת בדוחות הכספיים של החברה.

¹³ כולל מניה אחת בידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "אחזקות נדל"ן").

¹⁴ כולל מניה אחת בידי מגדל ניהול תביעות בע"מ, חברה בת של החברה. (ראה הערת שוליים 12 להלן).

¹⁵ היתרה מורכבת משטרי הון שהונפקו לחברה בסך כולל של 135,000 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית טרם נקבעו להם מועדי פירעון.

¹⁶ כולל מניה אחת בידי מגדל סוכנויות.

¹⁷ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י החברה, אינה צמודה למדד, נושאת ריבית בשיעור של 2.61% וטרם נקבע לה מועד פירעון.

שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים				יתרת הלואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	סה"כ ע.ב. בש"ח	מספר מניות מסוג אחר	סוג מניה אחר	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	שם התאגיד
בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	בהון	בני"ע מניה מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח							
100	100	100	--	306,404	⁵ 14,066,596				⁵ 14,066,596	¹⁸ פל המגן בית בע"מ
100	100	100	--	10,674	9,200,000				9,200,000	יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
100	100	100	²¹ 48,261	3,066	²⁰ 100				²⁰ 100	¹⁹ מגדל שרותי מימון בע"מ
100	100	100	--	8,596	100				100	¹⁹ מגדל ליסינג בע"מ
100	100	100	--	10,116	²³ 1,000				²³ 1,000	מקפת שירותים פיננסיים- סוכנות לביטוח (1998) בע"מ ²²
100	100	100	--	1,540	154				154	שיא-אל סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ²⁴
100	100	100	--	671	20	10,200	0.001	מ"ר א' ש"ח		²⁴ שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ
						9,800	0.001	מ"ר ב' ש"ח		
35	35	35	--	506	55				55	סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ ²⁴

¹⁸ בספרי נכסי המגן בע"מ, חברה בת של החברה.

¹⁹ בספרי מגדל אשכול פיננסיים בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל אשכול").

²⁰ כולל שתי מניות בידי החברה.

²¹ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י מגדל אשכול אינה צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור 2.61% וטרם נקבע לה מועדי פירעון.

²² בספרי מבטח סימון.

²³ כולל 450 מניות של 1 ש"ח המוחזקות על ידי פרוליין אקסקלוסיב בע"מ, חברה בת של מבטח סימון.

²⁴ בספרי שחם.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ב. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ ²²	300			300	2,442	--	75	75	75
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ ²²	2,000			2,000	6,330	--	100	100	100
קניון רמת אביב בע"מ ²⁵		רג' 0.0001 ש"ח	965,579	96.5579	²⁶ 330,201	--	26.599	26.599	26.599
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח ²⁴	--	--	--	--	1,966	--	70	70	70

²⁵ בספרי אחזקות נדל"ן.

²⁶ בחודש דצמבר 2013 פרסם החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 ("חוק הריכוזיות"), הקובע, בין היתר, הוראות לעניין הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים, לרבות מבטחים וחברות מנהלות, כגון איסור על מבטח ו/או חברה מנהלת, להחזיק ב-10% או יותר מאמצעי השליטה (לרבות זכויות הצבעה) בתאגיד ריאלי משמעותי מעבר לשש שנים מיום פרסום החוק. לאור האמור לעיל, ולאור העובדה כי קניון רמת אביב בע"מ (להלן: "הקניון") הינו תאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרת מונח זה בחוק הריכוזיות, ליום 31 בדצמבר 2018 סיווגה החברה סכום של 206,065 אלפי ש"ח (זכויות של כ-16.599% מהון הקניון) כנכס המוחזק למכירה אשר ימדד החל ממועד זה כנמוך מבין ערכו בספרים לבין שווי ההון בניכוי עלויות מכירה. החל ממועד זה החברה לא תרשום את חלקה ברווחי הקניון בגין החלק המוחזק למכירה.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות - בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח¹

תאריך השינוי	מהות השינוי	שם התאגיד	סוג המניה	סה"כ מניות	עלות באלש"ח
16.12.2018	העברה מניות (בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ)	שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ	בכורה 0.1 ש"ח	49 מניות	--(*)

(*) סכום הנמוך מ-1 מלש"ח.

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות המבטח מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח

שם התאגיד	רווח (הפסד) לתקופה ²⁷	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ²⁷	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ²⁷	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	46,477	588	47,065	--	--	--	--
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ	5,642	(69)	5,573	--	²⁸ 345	--	--
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח בע"מ (1988)	131	61	192	--	²⁸ 322	--	--
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ	1,264	(32)	1,232	--	²⁸ 460	--	--
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	39,345	337	39,682	--	²⁸ 736	--	--
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	17,769	(4,219)	13,550	--	--	--	--
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ	462	--	462	--	²⁹ 482	--	--
שחם סוכנויות ביטוח בע"מ (1977)	(2,343)	320	(2,023)	--	²⁸ 414	--	--
שיא-אל סוכנות לביטוח בע"מ (1995)	173	--	173	--	³⁰ 300	--	--
מגדל טכנולוגיות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
מגדל ניהול תביעות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
דטה קאר ישראל בע"מ	1,407	--	1,407	--	--	--	--
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	78,406	--	78,406	--	--	³¹ 123	חודשי
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	43	--	43	--	--	³¹ 537	חודשי
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	129	(198)	(69)	--	³¹ 12,230	--	--
נכסי המגן בע"מ	12,927	--	12,927	--	--	--	--
פל בית המגן בע"מ	12,925	--	12,925	--	--	--	--
מגדל שירותי מימון בע"מ	23	--	23	--	--	³² 628	חודשי
מגדל ליסינג בע"מ	11	--	11	--	--	--	--

²⁷ משקף רווחי (הפסדי) התאגיד במלואם ולא כוללים הפחתות הפרשים מקוריים ורווחים שטרם מומשו בגין עסקאות בין חברתיות.

²⁸ התקבל במגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.

²⁹ נרשם בפלתורס, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³⁰ נרשם בשחם, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³¹ נרשם בחברה.

³² נרשם במגדל אשכול.

שם התאגיד	רווח (הפסד) לתקופה ²⁷	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ²⁷	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ²⁷	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ	820	--	820	--	²⁹ 150	--	--
פלתורס מוניציפלית סוכנות לביטוח כללי בע"מ	19	--	19	--	²⁹ 610	--	--
מקפת שירותים פיננסיים סוכנות לביטוח (1998) בע"מ	603	--	603	³³ 1,500	³⁴ 1,852	--	--
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	262	--	262	--	³⁰ 331	--	--
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ	151	--	151	--	--	--	--
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ	1,106	10	1,116	³³ 1,125	--	--	--
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ	2,903	(29)	2,874	--	²⁸ 163	--	--
סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ	477	--	477	--	--	--	--
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ	928	5	933	--	--	--	--
קניון רמת אביב בע"מ	86,214	--	86,214	³⁵ 9,310	--	³⁶ 127	--
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח	147	--	147	--	--	--	--
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	--	--	--	--	--	--	--

³³ הוכרז לאחר תאריך המאזן בחודש מרס 2019, טרם נקבע מועד פירעון.

³⁴ נרשם במבטח סימון.

³⁵ סך של כ- 4,522 אלפי ש"ח התקבל באחזקות נדל"ן. סך של כ-2,660 אלפי ש"ח הוכרז והתקבל לאחר תאריך המאזן בחודש פברואר 2019 וסך של כ- 2,128 אלפי ש"ח הוכרז והתקבל לאחר תאריך המאזן בחודש מרס 2019.

³⁶ התקבל באחזקות נדל"ן.

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח

המבטח אינו מעניק הלוואות כעיסוק עיקרי.

תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי הפסקת המסחר וסיבותיה

לא רלבנטי.

תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים (באלפי ש"ח) ששילמה החברה או תאגידיים אחרים בשליטתה, ושל כל ההתחייבויות לתשלומים שקיבלו על עצמן בש"ח (לא כולל מס שכר ומע"מ), כפי שהוכרו בדוחות הכספיים של החברה לשנת 2018 לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגידיים בשליטתה וכן לדירקטורים בחברה:

שם	תפקיד	היקף משרה בקבוצה	שיעור החזקה בהון מגדל אחזקות באחוזים (**)	תגמולים לבעור שירותים			תגמולים אחרים				סה"כ ³⁷	החלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה (באחוזים)
				שכר (*)	מענק	תשלום מבוסס מניות	דמי ניהול	דמי יעוץ	עמלה	אחר		
מלי שאול ⁽¹⁾	מנכ"לית מבטח סימון	100%	--	1,446	600 ³⁸	--	--	--	--	--	2,046	100%
עודד שריג ⁽²⁾	יו"ר דירקטוריון החברה ³⁹	100%	--	1,952	--	--	--	--	--	--	1,952	100%
יעקב אלון ⁽³⁾	מנכ"ל שגיא יוגב	100%	--	1,115	450 ⁴⁰	--	--	--	--	--	1,565	100%
יוחנן דנינו ⁽⁴⁾	יו"ר החברה ויו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ⁴¹	100%	--	1,548	--	--	--	--	--	--	1,548	80%
דורון ספיר ⁽⁵⁾	מנכ"ל החברה ומנכ"ל מגדל אחזקות	100%	0.0027%	1,523	--	--	--	--	--	--	1,523	89%

³⁷ בהתאם לחלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה.

³⁸ סך המענק שקיבלה גב' שאול כלל אומדן למענק שנתי בגין שנת 2018 בסך 550 אלפי ש"ח והשלמה בגין מענק שנת 2017 בסך 50 אלפי ש"ח בשל הפער בין גובה המענק שאושר לבין ההפרשה שנרשמה בשנת 2017.

³⁹ ביום 1 במרץ 2019 סיים מר שריג את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה.

⁴⁰ סך המענק שקיבל מר אלון כלל אומדן למענק שנתי בגין שנת 2018 בסך 300 אלפי ש"ח ו-150 אלפי ש"ח בגין מענק לשנת 2017 (בשל הפער בין גובה המענק שאושר בגין שנת 2017 ובין ההפרשה שנרשמה בשנת 2017 כנגדו וכן בשל מענק מיוחד בסך 50 אלפי ש"ח בגין שנת 2017).

⁴¹ ביום 1 באפריל 2018 סיים מר דנינו את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה ויו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

להלן הערות והסברים כללים לכוכביות המופיעות בטבלאות שלעיל:

כוכבית	נושא	תאור
(*)	שכר	רכיב השכר כולל מענק ו/או תשלום המחויב על פי הסכם שאינו תלוי יעדים ו/או שיקול דעת וכן כולל הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים כמפורט להלן ביחס לכל נושאי משרה. רכיב השכר עשוי לכלול מענק כגון מענק הסתגלות או מענק התמדה, המשקף את ההוצאה שהוכרה בשנת הדוח בהתאם לכללי החשבונאות וכמפורט להלן. ככל שרלבנטי לנושא המשרה, השכר כולל גם דמי ניהול המשתלמים לנושא המשרה.
(**)	שיעור החזקה בהון המניות	ציון שיעורי החזקה הינם בהון המניות של מגדל אחזקות ולא בחברה (שכן החברה הינה חברה פרטית מלאה בשליטת מגדל אחזקות).
	הערות כלליות	הרכיב הקבוע (השכר) כולל גם הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים (כהגדרתם להלן) שחלקם קבועים בחוקי העבודה (רכיבים כגון חסכון פנסיוני, ביטוח לאובדן כושר עבודה, הפרשות לפיצויים, ימי חופשה, מחלה, הבראה וכו'), חלקם נובעים מנהגים המקובלים בשוק העבודה (כמו חסכון בקרן השתלמות וכיו"ב) וחלקם נועדו להשלים את השכר החודשי ולהשיב הוצאות, כגון אש"ל טלפון וכו'. התנאים הנלווים עשויים לכלול את התנאים הבאים: חופשה שנתית, ימי מחלה, ודמי הבראה, רכב (בעין או בשווי) והחזר הוצאות רכב, החזקות טלפון, פעילות רווחה, בדיקות סקר וכו'.
	פיצוי פיטורין בסיום העסקה	בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים זכאים נושאי המשרה הכפופים למדיניות התגמול, במקרה של סיום העסקה למעט במקרה של פיטורין בסניבות המאפשרות אי תשלום פיצויים ולמעט במקרה שתנאי העסקתו כוללים הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963, לפיצויים בגובה 100% של השכר החודשי האחרון לכל שנת עבודה, או לסך הכספים הצבורים בקופת התגמולים בגין ההפרשות לפיצויים, לפי הגבוה.

פרטים נוספים בקשר עם מקבלי התגמולים

גב' מלי שאול

(1)

גברת מלי שאול לכהן כמנכ"לית מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ, החל מיום 1 ביולי 2015.

גב' שאול זכאית לשכר חודשי בסך של 85 אלפי ש"ח וכן להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: ביטוח בגין אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, ימי חופשה, ימי הבראה, טלפון נייד ולרכב מגולם או אחזקת רכב. במהלך שנת 2017, החליט דירקטוריון מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ, על עדכון תנאי העסקתה של גב' מלי שאול, אשר בהתאם אליו, גב' שאול זכאית למענק שנתי מובטח, שאינו מבוסס ביצועי החברה בגובה שתי כפולות שכרה החודשי הקבוע.

המענק שנרשם בשנת 2018 עבור גב' שאול בסך של 600 אלפי ש"ח המורכב מ- 550 אלפי ש"ח בגין מענק לשנת 2018 ו- 50 אלפי ש"ח בשל הפער בין גובה המענק שאושר לבין ההפרשה שנרשמה בשנת 2017. יצוין כי סכום המענק בגין שנת 2018 נרשם על בסיס אומדן בלבד, וכי המענק שישולם בפועל עשוי להשתנות וכן הוא כפוף לאישור המוסדות המוסמכים של החברה.

ההסכם הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר כל צד רשאי להביאו לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 ימים.

מר עווד שריג

(2)

לפרטים בדבר הגמול המשולם למר עווד שריג ראה באור 38.ט.4.ג) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

מר יעקב אלון

(3)

מר יעקב אלון, מכהן כמנכ"ל שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ, חברה בת של החברה ("שגיא יוגב"), מחודש אוקטובר 2005.

מר אלון זכאי לשכר חודשי בסך של 72.5 אלפי ש"ח צמוד למדד, וכן להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: ביטוח בגין אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, ימי חופשה, ימי הבראה, טלפון נייד ולרכב מגולם או אחזקת רכב.

בכפוף לעמידת מר אלון ביעדי שגיא יוגב וביעדי האישיים, רשאית שגיא יוגב, על פי שיקול דעתה הבלעדי, להעניק למר אלון מענק שנתי בסכום שלא יעלה על 300 אלפי ש"ח בגין כל שנה קלנדרית מלאה. המענק שנרשם בשנת 2018 עבור מר אלון בסך של 450 אלפי ש"ח מורכב מ- 300 אלפי ש"ח בגין מענק לשנת 2018 ו- 150 אלפי ש"ח בגין מענק לשנת 2017 (בשל הפער בין גובה המענק שאושר בגין שנת 2017 ובין

מגדל חברה לביטוח בע"מ

ההפרשה שנרשמה בשנת 2017 כנגדו וכן בשל מענק מיוחד בסך 50 אלפי ש"ח בגין שנת 2017). יצוין כי סכום המענק בגין שנת 2018 נרשם על בסיס אומדן בלבד, וכי המענק שישולם בפועל עשוי להשתנות וכן הוא כפוף לאישור המוסדות המוסמכים של החברה. בכל מקרה של סיום ההסכם, יהיה מר אלון זכאי למענק הסתגלות בגובה של שלושה חודשי שכר. ההסכם הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר כל צד רשאי להביאו לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 ימים.

מר יוחנן דנינו

(4)

לפרטים בדבר הגמול המשולם למר יוחנן דנינו ראה באור 38.ט.4.ב) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

מר דורון ספיר

(5)

לפרטים בדבר הגמול המשולם למר דורון ספיר ראה באור 38.ט.4.ד) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

גמול דירקטורים

הגמול הכולל ששולם לדירקטורים המכהנים בחברה בתקופת הדוח המקבילים את גמולם לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני תש"ס-2000), המכהנים גם כדירקטורים בחברות בשליטת החברה עבור כהונתם בדירקטוריונים ובוועדות הדירקטוריון השונות, הסתכם לסך של כ- 809 אלפי ש"ח.

הסכום אינו כולל סך של כ- 175 אלפי ש"ח ששולם למר ישראל אליהו בתקופת הדוח, שהינו בנו של בעל השליטה, המשמש כדירקטור בחברה לפירוט הגמול ששולם ראה באור 38.ה.4) לדוחות הכספיים המאוחדים כמו כן הסכום אינו כולל את הגמול ששולם בתקופת הדוח ליו"ר הדירקטוריון מר יוחנן דנינו אשר פרטים אודות הגמול האמור מופיעים בטבלה האמורה לעיל.

תקנה 21א': השליטה במבטח

אליהו הנפקות בע"מ (להלן: "אליהו") הינה בעלת השליטה בחברת האם - מגדל אחזקות מיום 26 לספטמבר 2017.

לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי

1. המחזיקים במניות החברה, במישרין ובעקיפין, באמצעות אליהו הנפקות חברה בת בבעלות מלאה של אליהו. לפירוט ראה תקנה 21א' בחלק זה של הדוח. בנוסף להיות בעל עניין בעסקאות עם קרוביו, נכון למועד דוח זה, מר שלמה אליהו נחשב גם כבעל עניין אישי בעסקאות עם בנק אגוד לישראל בע"מ.
2. בהתאם להוראות סעיף 117(ב) לחוק החברות, במהלך שנת 2014 קבעו ועדות הביקורת של מגדל אחזקות, של החברה ושל חברות הבת שלה הליכים אשר על מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת שלה לקיים, לפי העניין, בטרם תתקשרנה בעסקאות עם בעל השליטה או בעסקאות בהן יש לבעל השליטה עניין אישי, כאמור בסעיף 270(4) או 270(א) לחוק החברות, אף אם אינן עסקאות חריגות, בתלות לפי סוג העסקה הנבחנת, ובכלל זה, בין היתר: רכישת שירותים על ידי מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת, מכירת ביטוח או מוצרים אחרים של הקבוצה, שיבוב ו/או חלוקת אחריות בין מבטחים, השתתפות בקונסורציום אשראי ותנאי כהונה והעסקה.
- לצורך אישור ההתקשרות, תוצגנה תוצאות ההליך לוועדת הביקורת או - במקרה של התקשרות במסגרת ניהול כספי עמיתים - לוועדת ההשקעות הרלוונטית ולוועדת הביקורת. בנוסף, נקבע כי במידה ולא יתקיים אחד מההליכים כאמור לעיל, תובא ההתקשרות לדין בפני ועדת הביקורת אשר תקבע את ההליך הספציפי אותו יש לקיים בקשר עם אישור אותה ההתקשרות.
3. לפרטים אודות עסקאות עם בעל השליטה במגדל אחזקות או שלבעל השליטה במגדל אחזקות היה עניין אישי באישורן, אשר החברה ו/או חברות בנות שלה התקשרו בהן בתקופת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה או שאושרו קודם לכן והינן בתוקף בתקופת הדוח (ראה באור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים)

תקנה 24: מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי ענין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)

א. במבטח

שם בעל הענין	מס' ת.ז. / מס' חברה	מניות ע"נ 1 ש"ח מוחזקות ביום 20.2.2018	מניות ע.ב. 0.1 ש"ח מוחזקות ביום 20.2.2018	שיעור ההחזקות בהון, בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	שיעור החזקה בדילול מלא
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ⁴²	52-002998-4	185,389,304	9,773,357	100	100

ב. בחברות בנות וכלולות

לפרטים אודות חברות בנות וכלולות ראה תקנה 11 ו-13 בפרק זה, פרטים נוספים על התאגיד.

ג. מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

אין

תקנה 24א': הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח

הון רשום ביום 20.2.2019	הון מונפק ביום 20.2.2019
200,000,000 ש"ח	186,366,639.7 ש"ח
מחולק ל- 198,938,420 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 10,615,800 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח	מחולק ל- 185,389,304 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 9,773,357 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח

תקנה 24 ב': מרשם בעלי המניות של המבטח

שם בעל המניות	כמות מניות מסוג רווח 1 ש"ח	כמות מניות מסוג 0.1 ש"ח
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	185,389,178	9,773,357
מגדל חברה לביטוח בע"מ	21	
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	21	
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	21	
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	21	
מגדל ניהול תביעות בע"מ	21	
מגדל טכנולוגיות בע"מ	21	

⁴² מגדל אחזקות היא חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. האחזקה במניות המבטח כוללת מאה וחמש מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות בידי חברות בנות של המבטח ועשרים ואחת מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות על ידי המבטח.

תקנה 25 א': מען רשום של המבטח

המען הרשום של המבטח, רח' אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה 4951104, ת.ד. 3063,
פתח תקווה 49130 טלפון מס': 076-8868962, פקס מס': 03-9238988
כתובת דואר אלקטרוני migdalhold@migdal.co.il

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	נר גלעד, יו"ר הדירקטוריון	שלמה אליהו
מס' הזיהוי:	54707808	43661602
תאריך לידה:	6.4.1957	18.1.1936
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	יצחק רבין 18/35, קרית אנו	הדסה 6, תל-אביב
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי	ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴³	כן	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ, חברה קשורה למבטח
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	1.3.2019	29.10.2012
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	<p>בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה (הפקולטה לחקלאות ברחובות), בוגר מנהל עסקים (אוניברסיטת בר אילן), AMP בניהול (אוניברסיטת הרווארד ארה"ב).</p> <p>יו"ר דירקטוריון מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, דירקטור במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, במגדל אחזקות וניהול סוכנויות לביטוח בע"מ, בעלים ויו"ר אגמנר פרויקטים בע"מ, דירקטור בעמותת עתידים ובמרכז הבינתחומי.</p> <p>כיהן כיו"ר דירקטוריון כ"ל עד אוגוסט 2016, נשיא ומנכ"ל החברה לישראל עד ספטמבר 2016, דירקטור בבתי זיקוק לנפט עד ספטמבר 2017.</p>	<p>יו"ר מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מגדל אחזקות וניהול סוכנויות לביטוח בע"מ, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ, שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, אליהו 1959 בע"מ ואליהו הנפקות בע"מ. דירקטור, יזם ובעלים בפרויקט גן העיר בע"מ וחברות בנות ובעל מניות בבנק איגוד. דירקטור במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ. שימש יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד פברואר 2015.</p>
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח:	לא	כן, אביו של מר ישראל אליהו, יו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ויו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה.

⁴³ כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות הדירקטוריון וועדותיו").

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	מירב בן כנען הלר ⁴⁴	רונית בודו ⁴⁴
מס' הזיהוי:	029641883	023925811
תאריך לידה:	19.9.1972	19.9.1968
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	בן צבי שמעון 38, גבעתיים	פעמוני יוסף 6, תל אביב
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חברת ועדת ביקורת וועדת ניהול סיכונים וסולבנסי	יו"ר ועדת ביקורת, חברת ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי והועדה לבחינת הדוחות הכספיים
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	כן	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴³	כן	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח:	כן	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	26.4.2017	5.9.2016
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	<p>בוגרת מנהל עסקים, התמחות בחשבונאות (המכללה למנהל), רואת חשבון חברה בלשכת ראי חשבון בישראל.</p> <p>דח"צית, יו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חברת ועדת תגמול וועדת ביקורת במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.</p> <p>מכהנת כדירקטורית בבורסה לניירות ערך בתל אביב, במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, במסלוקת מעוף בע"מ, באם.בי.סי שירותים פיננסים בע"מ, באירונאוטיקס בע"מ ובמי גבעתיים כדח"צית במפעלי מים וביוב בע"מ.</p> <p>כיהנה כסמנכ"לית כספים ופיתוח עסקי, באלון חברת הדלק לישראל בע"מ עד לחודש ינואר 2017 וכסמנכ"לית, בחברת מידרוג בע"מ עד יולי 2015.</p>	<p>בוגרת במנהל עסקים (המכללה למנהל), רואת חשבון, בעלת כשירות לרישיון יועצת השקעות (למעט התמחות). חברה בנבחרת הדירקטורים בחברות ממשלתיות (2017).</p> <p>דח"צית, יו"ר ועדת ביקורת, חברת הועדה לבחינת דוחות כספיים וועדת תגמול במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.</p> <p>כיהנה כמנהלת המחלקה המקצועית בחטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ עד אוגוסט 2016.</p>
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

⁴⁴ הדירקטורים החיצוניים ה"ה מירב בן כנען הלר ורונית בודו הינן בעלות מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(א) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו.

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	עזריאל מוסקוביץ	ד"ר גבריאל פיקר
מס' הזיהוי:	058508839	000540302
תאריך לידה:	23.3.1964	30.1.1950
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	ברקת 26, מודיעין/רעות	ויצמן 73, תל אביב
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	לא	ועדת ביקורת
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴³ :	לא	לא
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח	לא	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	23.5.2018	21.11.2013
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר הנדסת אוירונאוטיקה (טכניון חיפה), תואר שני במנהל עסקים (Polytechnic University, NY סניף ישראל), לימודי אסטרטגיה ויחב"ל (US Army War Collage). דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. כיהן כסמנכ"ל חטיבת טילים בתעשייה האווירית עד יולי 2018 וכראש אגף תקשוב וסייבר, חבר המטה הכללי בצה"ל עד לשנת 2016.	רופא שיניים, D.M.D (האוניברסיטה העברית והמרכז הרפואי "הדסה" ירושלים). משמש כיועץ ביטוחי בריאות ושיניים - רופא אמון. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, באליהו 1959 בע"מ, ICC ישראל, הדרך ה-13 בע"מ וקרן פיקר. כיהן כדירקטור באינפומד אתרי רפואה בע"מ ובי וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ עד ספטמבר 2015 ובקרן התזמורת הפילהרמונית עד אוקטובר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	אריה מינטקביץ	מישאל וקנין
מס' הזיהוי:	000129320	028690592
תאריך לידה:	28.9.1942	25.6.1971
מענו להמצאת כתיב בי-דין:	אבשלום חביב 3, תל אביב	בארי 56, רחובות
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	לא	הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת ביקורת, ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי וועדת תגמול גופים מוסדיים
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴³ :	כן	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח	לא	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	20.1.2019	24.3.2019
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר במדעי המדינה (האוניברסיטה העברית), בוגר במשפטים (האוניברסיטה העברית), חבר לשכת עורכי הדין. מכהן כיו"ר א. מינטקביץ יעוץ בע"מ. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ וביוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ. כהן כיו"ר אר.די.סי. רפאל חברה לפיתוח בע"מ עד אוקטובר 2018, כסגן יו"ר קבוצת אי.די.בי. אחזקות בע"מ, כמ"מ יו"ר חברת גזית גלוב ישראל (פיתוח) בע"מ עד דצמבר 2014, כיו"ר דירקטוריון אלרון תעשייה אלקטרונית בע"מ עד דצמבר 2014, כיו"ר דירקטוריון קבוצת א. דורי בע"מ עד ינואר 2016, כדירקטור בחברות RONSON Europe N.V ו-א. דורי תשתיות אנרגיה בע"מ עד ינואר 2016.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת בר אילן), מוסמך במשפטים (אוניברסיטת בר אילן), מוסמך במינהל עסקים (אוניברסיטת בר אילן) יזם, יועץ עצמאי ודירקטור בחברות ציבוריות. מכהן חבר ה-Advisory Board של קרן הון סיכון פרטית המתמחה בתחום הבינה המלאכותית, דח"צ בערד השקעות ופיתוח תעשייה בע"מ, י.פ.ו. מטעי הדר ישראל בע"מ, כהן כדח"צ בדויטשה בנק-ני"ע-ישראל בע"מ עד 2016 ובחברה לנכסים ובניין בע"מ עד 24.3.2019
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

דירקטורים שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח ולכן לא הובאו פרטים אודותם:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
יוחנן דנינו	056162142	2.11.2015	1.4.2018
ישראל אליהו	027768969	29.12.2012	27.5.2018
עודד שריג	053547451	1.4.2018	1.3.2019
אברהם ביגר	006668552	18.9.2017	12.3.2019

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁵

שם נושא המשרה	דורון ספיר	יוסי בן ברוך
מס' ת.ז.	056614688	027922996
תאריך לידה:	20.10.1960	25.11.1970
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנכ"ל של החברה	ראש חטיבת פיננסים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מנכ"ל מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ו-מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, יו"ר דירקטוריון מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ, מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, פל בית המגן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות בע"מ, מגדל ניהול תביעות בע"מ, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, דירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ, בי וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ.	מנהל כספים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מנכ"ל ומנהל כספים של מגדל אחזקות וניהול סוכנויות בע"מ, מנהל כספים של מגדל ביטוח וגיוס הון, מנהל כספים ודירקטור במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, יו"ר דירקטוריון מגדל אשכול פיננסים בע"מ, במגדל שירותי מימון בע"מ ובמגדל ליסינג בע"מ, דירקטור במגדל ניהול תביעות בע"מ, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, דירקטור וחבר ועדת ביקורת במגדל שוקי הון (1965) בע"מ.
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בכלכלה וחשבונאות (אוניברסיטת תל-אביב), מוסמך בחשבונאות (אוניברסיטת בר-אילן), רואה חשבון, חבר בלשכת רואי חשבון בישראל. כיהן בתפקיד מנכ"ל דיינרס אינטרנשיונל, מנכ"ל כ.א.ל כרטיסי אשראי לישראל בע"מ עד מאי 2018.	בוגר משפטים וחשבונאות (אוניברסיטת ת"א), מוסמך במנהל עסקים - התמחות במימון (אוניברסיטת ת"א), בעל רישיון עו"ד ורו"ח, בעל כשירות לרשיון מנהל תיקים (למעט התמחות). שימש כמנכ"ל מגדל שוקי הון (1965) בע"מ עד אוגוסט 2018, יו"ר דירקטוריון מגדל קרנות נאמנות בע"מ עד ינואר 2019, מגדל חיתום וקידום עסקים בע"מ עד ספטמבר 2018, מגדל שוקי הון (שירותי ניהול) בע"מ, ניהול תיקים, א.ס.י.אם השקעות אלטרנטיביות בע"מ עד אוגוסט 2018, חשב ויועץ משפטי באליהו חברה לביטוח בע"מ, שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות עד יוני 2014.
התאריך בו החלה כהונתו:	01.06.2018	01.10.2018

⁴⁵ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכנון ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה זו.

תקנה 26א' : נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁵

שם נושא המשרה:	אילנה בר	טלי כסיף	תמי אוחנה קול
מס' ת.ז.	22190839	54677836	037666948
תאריך לידה:	7.11.1965	13.2.1957	26.9.1975
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	יועצת משפטית של החברה	מזכירת החברה	מנהלת חטיבת טכנולוגיות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	יועצת משפטית של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל	מזכירת החברה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, של מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל	מנהלת חטיבת טכנולוגיות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין :	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת בר-אילן), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת הרווארד, ארה"ב), עורכת דין.	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת תל-אביב), עורכת דין.	לימודי B.A במערכות תוכנה ומידע (המכללה האקדמית ספיר) והשתלמות בקורסים אקדמיים נוספים מתחום הכלכלה. כיהנה כמנהלת תחום ביטוח חיים ובריאות בחטיבת הטכנולוגיות של החברה עד לאוגוסט 2017.
התאריך בו החלה כהונתו:	5.9.1999	1.12.1990	1.9.2017

45. תקנה 26א' : נושאי משרה בכירה של המבטח

שם נושא המשרה:	אסף שהם	ליאור רביב	תמיר סולומון
מס' ת.ז.	013306832	032833683	025047176
תאריך לידה:	28.7.1969	7.10.1978	13.3.1973
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת השקעות של החברה	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה של החברה	מבקר פנים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	דירקטור במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ, מגדל ליסינג בע"מ, ואשמורת תיכונה בע"מ.	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ	מבקר פנים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת ת"א), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א).	בוגר הנדסה תעשייה וניהול התמחות במסלולי - ניהול ומערכות מידע והנדסת אנוש (אוניברסיטת תל-אביב). כיהן כסמנכ"ל, מנהל מערך התפעול והשירות של החברה עד אוגוסט 2017.	בוגר בכלכלה וניהול (המכללה למנהל) MBA במנהל עסקים (הקריה האקדמית). מבקר פנימי מוסמך, (לשכת המבקרים הפנימיים ישראל), חבר ב- IIA ישראל וב-ISACA, סמנכ"ל ביקורת פנים, מבקר פנים ראשי של מגדל שוקי הון (1965) בע"מ והחברות הבנות עד אפריל 2019.
התאריך בו החלה כהונתו:	30.3.2014	1.9.2017	25.1.2019

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁵

שם נושא המשרה:	יוסי סירוטה	אסף אשכנזי	מיכל גור כגן
מס' ת.ז.	319214573	38290698	038648655
תאריך לידה:	20.4.1969	18.1.1976	3.3.1976
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואקטואריה של החברה	ראש מטה, מנהל אכיפה של החברה	מנהלת הסיכונים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	מנהל אכיפה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.	מנהלת הסיכונים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וגופים מוסדיים בקבוצת הביטוח מגדל
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין :	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בהנדסה (מכללת קופר יוניון, אונ' בניו יורק), מוסמך במתמטיקה (מכון קורנט למדעים מתמטיים, אונ' בניו יורק), אקטואר מלא בארה"ב ובישראל, כיהן כדירקטור טרנספורמציה טכנולוגית בסוויס רי עד 2018, מנהל איזור המזרח התיכון עד 2017, ראש צוות פתרונות ביטוחיים אירופה עד 2017, מנהל גלובלי זמני של ביטוח בריאות בסוויס רי עד 2015, מנכ"ל סווס רי ישראל עד 2015.	בוגר הנדסת תעשייה וניהול (הטכניון), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת בן גוריון) ומוסמך לימודי משפט (אוניברסיטת בר אילן).	בוגרת כלכלה (מכללת עמק יזרעאל), מוסמכת מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א). שמשה מנהלת תחום מוסדות פיננסים ב- מעלות S&P עד יוני 2016.
התאריך בו החלה כהונתו:	2.10.2018	24.2.2014	25.7.2016

תקנה 26א' : נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁵

שם נושא המשרה:	לייבוש אולמן	נטע איכר	אברהם שמאי
מס' ת.ז.	16020752	022931356	024317463
תאריך לידה:	27.2.1955	8.5.1967	10.1.1969
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים של החברה	מנהלת תחום ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה	מנהל תחום תביעות כללי של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	לא	לא
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין :	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	דוקטור בתחום אקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), מוסמך באקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), בוגר במתמטיקה, סטטיסטיקה וחקר ביצועים (אוניברסיטת בזל, שוויץ).	בוגרת במשפטים (מכללת קרית אונו), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת בר אילן), לימודי ביטוח כללי במכללה לביטוח. כיהנה כמנהלת מרחב מג"ל וביטוח משנה של החברה עד אוגוסט 2017 ולפני כן כיהנה כמנהלת מחלקת ביטוח ימי והמחלקה לתכניות רב לאומיות של החברה עד לשנת 2015.	בוגר במשפטים, (המכללה למנהל), עורך דין מוסמך במנהל עסקים (המכללה למנהל), שימש כראש אגף תביעות באליהו חברה לביטוח בע"מ עד ינואר 2015.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.12.2006	1.9.2017	1.2.2015

תקנה 26א' : נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁵

שם נושא המשרה:	עמית אורון
מס' ת.ז.	028669158
תאריך לידה:	9.8.1971
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל מערך תפעול חא"ט בריאות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין :	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בחשבונאות וכלכלה (אוניברסיטת בר אילן), מוסמך במנהל עסקים, התמחות במימון (אוניברסיטת תל-אביב), רואה חשבון. מנהל מערך תפעול חא"ט ובריאות החל מספטמבר 2017. מנהל פיתוח עסקי בחטיבת הלקוחות עד ספטמבר 2017, בין השנים 2012 – 2016 כיהן כסמנכ"ל גמל ופנסיה וכסגן מנהל אגף חא"ט באילון חברה לביטוח בע"מ.
התאריך בו החלה כהונתו:	2.10.2018

נושאי משרה בכירה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
עופר אליהו, מנכ"ל החברה	55444699	11.2.2014	1.6.2018
ערן צ'רנינסקי, מנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה	57693236	1.4.2009	30.9.2018
מיכל לשם, מבקרת פנים	27862721	1.2.2014	24.1.2019

תקנה 26ב': מורשה חתימה של המבטח

למבטח אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27: רואי החשבון של המבטח

סומך חייקין, רואי חשבון, מגדל המילניום KPMG, רח' הארבעה 17 תא דואר 609, תל-אביב 6100601.

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, מגדל מידטאון, דרך מנחם בגין 144א' תל-אביב 6492102.

תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח

במהלך תקופת הדוח לא חל שינוי בתקנון החברה

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

- (א) המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר:
(לעניין המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית ראה פירוט החלטות אסיפה כללית מיוחדת בסעיף קטן (ג) להלן)
1. תשלום דיבידנד (סופי וביניים) וחלוקת מניות הטבה: אין.
 2. שינויים בהון הרשום או המונפק של המבטח: אין.
 3. שינוי תזכיר או תקנון של המבטח: אין.
 4. פדיון מניות: אין.
 5. פדיון מוקדם של אגרות חוב: אין.
 6. עסקה שאינה בהתאם לתנאי השוק בין המבטח ובעל ענין בו: אין.
- (ב) החלטות אסיפה כללית בעניינים המפורטים לעיל שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון: אין
- (ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:
- 23.4.2018 לאשר את תנאי כהונתו של מר עודד שריג יו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 1.4.2018 שעיקריו מפורטים במסמך שהוגש לאסיפה הכללית.
 - 5.6.2018 לאשר את תנאי כהונתו של מר דורון ספיר כמנכ"ל החברה החל מיום 1.6.2018 שעיקריו מפורטים במסמך שהוגש לאסיפה הכללית.
 - 21.1.2019 לאשר חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ המתייחסת לכל הקבוצה, לנושאי משרה בקבוצה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים לנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("הפוליסה"). הפוליסה תחודש לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שנתית של החברה שלא תעלה על 187,925 דולר ("ההתקשרות"). ההתקשרות עומדת במדיניות התגמול של החברה שאושרה באסיפה הכללית של החברה. למעט תקופת הביטוח, תנאי הביטוח הינם ללא שינוי מהפוליסה המסתיימת לביטוח אחריות נושאי משרה ודירקטורים בקבוצה.
 - לאשר חידוש פוליסה משולבת עם שלושה פרקי כיסוי: נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018, בגבולות אחריות בסך 200 מלש"ח לאירוע ו-400 מלש"ח בסה"כ לתקופת הביטוח. סך פרמיית השתתפות של החברה בגין פוליסת נאמנות ופשעי מחשב הינה 338,056 ₪. סך פרמיית השתתפות של החברה בגין פוליסת אחריות מקצועית הינה 1,554,744 ₪.
 - לאשר את חלוקת הפרמיה לביטוחי הקבוצה ל-2018-2019 בין החברות בקבוצה.

תקנה 29א': החלטות המבטח

1. אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות: אין
2. פעולה לפי סעיף 254(א') לחוק החברות אשר לא אושרה: אין
3. עסקאות חריגות הטעונות אישורים מיוחדים לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות: אין
4. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדוח:

1. כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006

- א. החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.
- ב. החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה, בחברות בנות שלה ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:

(1) תשקיף מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ משנת 1996.

(2) חובות שיחולו על מגדל אחזקות ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות מגדל אחזקות חברה שמניוטיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.

ג. החברה מסרה כתבי וויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:

(1) תשקיף מגדל אחזקות משנת 1996.

(2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות מגדל אחזקות חברה שמניוטיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.
כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2. כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2007

ד. בחודש ינואר 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור – החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה כנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגיה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת עניין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה מתחייבת לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט

בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המרבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל- 25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

3. קצבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכניהם או שיכהנו מעת לעת. ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-344328).

4. כתבי שיפוי מעודכנים שאושרו בתחילת שנת 2012

בחודש פברואר 2012, אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים") ולדירקטורים בחברה. כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף לדיווחים המיידים שפרסמה מגדל אחזקות בעניינם, המפורטים להלן. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם. בין יתר ההוראות המצויות בכתבי השיפוי נכללות:

א. התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה ו/או הדירקטור לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה ו/או הדירקטור בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח – 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א – 2011.

ב. סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה ו/או דירקטורים בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

ג. ניתנה הבהרה כי התחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגיד קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

ד. ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פעלה באותה שעה החברה וברגולציה אשר חלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורות SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-378141), דו"ח מיידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 012-01-032109) ודוח מיידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא מספר 2012-01-036555).

5. כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016 (כתבי השיפוי הינם בנוסח זה לכתבי השיפוי שניתנו בשנת 2012)

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016

בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

6. ביטוח נושא משרה

- ביום 28 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 22 בנובמבר 2018, חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לנושאי משרה בקבוצה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות של החברה. הביטוח יחודש לתקופה של שנים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 300,000 דולר. לפרטים ראו דיווח מיידי של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים מיום 28 בנובמבר 2018 (אסמכתא: 2018-01-114783).
- חידוש פוליסה משולבת עם שלושה פרקי כיסוי: נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, פרמיית הביטוח בגין הפוליסה בגבולות אחריות בסך 200 מלש"ח לאירוע ו-400 מלש"ח בסה"כ לתקופת הביטוח, ההשתתפות של החברה בגין פוליסת נאמנות ופשעי מחשב הינה 338,056 ש"ח. סך פרמיית ההשתתפות של החברה בגין פוליסת אחריות מקצועית הינה 1,554,530 ש"ח.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

שמות החותמים ותפקידם:

דורון ספיר, מנהל כללי

ניר גלעד, יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 26.3.2019

נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26 במרס 2019

הצהרת אקטואר ביטוח חייםפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) ליום 31/12/2018, כפי שמפורט להלן. אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי של המבטח מאז 1/12/2006. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 1. ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בניהול חברות ביטוח ישראליות מקומיות, היא החלק היחסי של ההפרשה שחושבה על ידי אקטואר ביטוח החיים בחברה המובילה, ובכלל זה תיק ביטוח החיים של הסנה החברה הישראלית לביטוח, שנרכשה במשותף ע"י המבטח וע"י כלל חברה לביטוח, בגין הפוליסות המנוהלות בידי כלל חברה לביטוח.
 2. ההפרשה בענף ביטוח סיעודי נקבעה ע"י אקטואר ממונה ביטוח בריאות.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. בנספח להלן מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר, כדלהלן:
 - (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח, Reserve for unpaid losses (incurred but unpaid claims) and the reserve for incurred but not reported claims (IBNR)
 - (2) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות, Reserve for unpaid unallocated loss adjustment expenses.
 - (3) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
 - א) עתודה לתכנית עם צבירה;

מגדל חברה לביטוח בע"מ

- (ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;
- (4) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה.
- (5) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה (LAT) בגין פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה.
- (6) אחר- הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח: השלמת העתודה לפוליסות גמלה על פי חוזר המפקח 2013-1-2.
- ב. השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר -
- (1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה כזאת.
- (2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים: העתודה המשלימה לגמלאות ועודדת LAT.

פרק ג' - חוות הדעת

- אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
- ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכת.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. פרטים אודות סוגי העתודות ועדכון נכללים בביאורים לדוחות הכספיים. ראה ביאור 37 ב.3.ב) לדוחות הכספיים ליום 31.12.2018.
2. לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, למעט האמור בסעיף 2.ב.2 לעיל.

26/3/2019 **אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים** **ד"ר לייבוש אולמן**

תאריך תפקיד שם האקטואר חתימה

מצ"ב: טופס 12א: תביעות תלויות ועתודה - ברוטו
טופס 12ב: תביעות תלויות ועתודה - בשייר

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

ליום: 31.12.2018

שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ		
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה			
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1			
65,429	3,404	60,300	326,765	15,357	166,121	478,209	1,545,337	3,056	941,463	3,605,441	1	תביעות תלויות
149	20,373	2,502,662	1,861,412	4,781	96,670	96,731,623	22,666,303	1,074,099	4,650,587	129,608,659	2	עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
121	0	0	13,877	0	465	250,381	16,005,201	5,772	2,505,192	18,781,009	1א2	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה: פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
27	0	0	61,304	0	1,831	55,794,127	692	910,458	0	56,768,439	2א2	פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	5,603	0	837	34,281,626	124,588	2,982	0	34,415,636	3א2	פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
148	0	0	80,784	0	3,133	90,326,134	16,130,481	919,212	2,505,192	109,965,084	4א2	סה"כ (1א2 עד 3א2)
1	2,438	2,322,258	33,608	4,781	93,537	0	0	0	0	2,456,623	ב2	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	17,935	180,404	1,747,020	0	0	5,316,346	3,896,215	137,508	1,933,730	13,229,158	3	חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	165,180	0	0	165,180	5	השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	1,089,143	2,474,427	17,379	211,665	3,792,614	6	אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
0	0	0	0	0	0	-193,712	-183,849	-1,534	-24,952	-404,048	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	שינויים אחרים

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

ליום: 31.12.2018

שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ

(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף		
6	5ב	5א	4	3ב	3א	2ב	2א	1ב	1א		
64,716	3,404	50,294	318,374	15,357	158,279	478,209	1,545,337	3,039	940,935	3,577,944	1 תביעות תלויות
149	20,373	2,500,329	1,859,754	4,768	96,671	96,728,791	22,576,692	1,074,099	4,650,587	129,512,213	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
121	0	0	13,171	0	465	248,096	15,940,488	5,772	2,505,192	18,713,305	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה: פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
27	0	0	60,578	0	1,832	55,794,127	692	910,458	0	56,767,714	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	5,558	0	837	34,281,626	124,588	2,982	0	34,415,591	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
148	0	0	79,307	0	3,134	90,323,849	16,065,768	919,212	2,505,192	109,896,610	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
1	2,438	2,322,258	33,427	4,768	93,537	0	0	0	0	2,456,429	2ב פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	17,935	178,071	1,747,020	0	0	5,315,808	3,881,490	137,508	1,933,730	13,211,562	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	165,180	0	0	165,180	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	1,089,134	2,464,254	17,379	211,665	3,782,432	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים										
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1ב8 שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	-193,712	-183,849	-1,534	-24,952	-404,048	2ב8 שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26 במרס 2018

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כלליפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל" או "המבטח") ליום 31.12.2018, כפי שמפורט להלן.

אני מכהנת כאקטוארית ממונה של ביטוח כללי במגדל מיום 1 באפריל 2017. אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין של המבטח או עם חברה קשורה למבטח ואני עובדת כשכירה אצל המבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

4. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה בקבוצת מגדל מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

5. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

- א. הפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (להלן ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שבוצע ע"י אקטואר ה"פול".
- ב. הפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים אחרים נעשתה תוך התייחסות למידע שהתקבל מהחברה המובילה. הפרשה זו אינה מהותית.
- ג. מגדל משמשת כמבטחת משנה בעסקים רב לאומיים אשר לא משפיעים באופן מהותי על השייר.
- ד. לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 בדצמבר 2018			
אלפי ש"ח			
ש"ח	ברוטו	תביעות תלויות	
		ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים):	(2 א 1 א)
1,826,200	1,876,196	רכב חובה	
495,245	503,194	חבות מעבידים	
586,047	782,063	צד שלישי	
192,733	282,600	אחריות מקצועית	
60,228	77,203	חבות המוצר	
224,034	224,034	רכב רכוש	
57,290	65,889	דירות	
3,441,777	3,811,179	סה"כ ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים)	
		סה"כ ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים וצירוף תיק תביעות)	
28,544	289,062		
3,470,321	4,100,241	סה"כ ענפים	(2 א 1 ב)
88,392	88,392	הוצאות עקיפות	(2 א 2)
		הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	(2 א 3)
16,570	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
-	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
-	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
3,575,283	4,188,633	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

הערות -

1. ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול")
2. העתודה לסיכונים שטרם חלפו כוללת גם את המרכיבים הבאים:
 - א. עלות הסיכון הביטוחי;
 - ב. מרווח לחוסר הוודאות הנלווה לסיכון (כהגדרתו בנייר העמדה);
 - ג. העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה.
3. ענפים שלא נכללו בהערכה האקטוארית; ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים), כוללים ענפי מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה וכן, הערכת התביעות התלויות בגין תיק תביעות ביטוח כללי שנרכש בשנת 2016 ונרשם על פי הערכת מחלקת תביעות. השפעת צירוף התביעות שנרכשו בשייר אינה מהותית (ראה ביאור 2.ה.38).

מגדל חברה לביטוח בע"מ

4. בענפי חבויות (חבות מעבידים, צד שלישי, אחריות מקצועית וחבות המוצר), הסכומים הנם בגין תביעות תלויות והפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה (ככל שקיים).

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים: רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ומקיף דירות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
 - ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2 (א) בגין הענפים שאינם מקובצים (סטטיסטים): רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ודירות, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2 (ב) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים (סטטיסטיים) ושאינם מקובצים (לא סטטיסטיים) בכללותם כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2 (2) מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2 (3), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות, הבהרות

1. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות, ומבוססים על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הסטטיסטי. הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד בעקבות, בין השאר, פסיקות ותקדימים בבתי משפט שלא ניתן לחזות אותם מראש, שינויים בגורמים חברתיים וסביבתיים. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי. בנוסף קיימת אי הוודאות נוספת הגלומה שבשימוש במודלים התואמים את עקרונות הנוהג המיטבי אשר משולב בהם מידה ניכרת של שיקול דעת.

2. החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה מיישמת את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי¹. העתודות מחושבות כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") שההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בהקשר זה נקבע לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות כי הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. מרווח הביטוח לוקח בחשבון הן את הסיכון הרנדומלי, אשר ניתן לאמוד אותו בשיטות סטטיסטיות, והן סיכונים סיסטמיים שבשל אופיים נדרש שימוש בשיטות אמידה איכותיות המשלבות מידה ניכרת של שיקול דעת.

לאור העובדה כי ההערכה על בסיס הנוהג המיטבי בוצעה לראשונה במאזן דצמבר 2015, יש לציין כי החברה ממשיכה לבחון דרכים לשיפור הערכות רכיבי המודל, בהתייחס בין השאר לפרקטיקות שמתגבשות בשוק ולידע והניסיון שנצבר ויצברו בשנים הקרובות.

3. כאמור, החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי. בעקבות בחינה זו אימצה החברה את עקרונות הנוהג המיטבי בענפים צד שלישי וחבות מעבידים ובהתאם לכך החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשאר הענפים החברה מהוונת בשיעור היוון ריאלי של 0%.

4. בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט ד"ר אליהו וינוגרד ז"ל לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר קבע את מקדם היוון על 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית היוון בעתיד. התיקון נכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2017 והוא חל בפועל על תביעות המל"ל.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית היוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנקלחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית היוון בפיצוי נזיקי, אלא רחבים יותר. כמו כן צוין היועץ כי הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית אשר תבחן את הנושא ("ועדת קמיניץ").

בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

בינואר 2019 פרסמה ועדת קמיניץ את טיוטת מסקנותיה. עיקר המלצות הוועדה הינן –

- לא לחייב או לתמרץ תשלום עתי בידי המזיק או חברת הביטוח אשר נכנסת בנעליו.
- מעת שהוחלט כי לא יהיה חיוב לפיצוי עתי, ברי כי רוב תשלומי הפיצויים ימשיכו להינתן בסכום מהוון. לאור האמור, סבורה הוועדה כי יש לראות את הניזוק כניזוק סביר, המשקיע את הפיצוי באפיק השקעה שבסיכון נמוך, ומשכך, מוצע לקבוע שיעור ריבית היוון אחיד של 3%.

¹ חוזר 1-1-2015; עמדת ממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי
6-8

מגדל חברה לביטוח בע"מ

• עוד החליטה הוועדה על קביעת "רצועת נידוד" כשהריבית שנבחרה, לפי שיטת ההיוון האחיד, קרי 3%, תהא באמצעה. רוחב רצועת הנידוד יעמוד על אחוז ריבית אחד לכל כיוון. חריגה מרצועת הנידוד, תפעיל עדכון של ריבית ההיוון.

יש לציין כי טרם פורסמו המלצות סופיות, והדיון בנושא זה טרם הוכרע בבית המשפט העליון, לפיכך, ההפרשה לעניין זה עומדת בעינה.

האומדן להפרשה מבוסס על הנחות שונות ואלמנטים רבים של שיקול דעת, את חלקם קשה לאמוד בייחוד לאור העובדה שהם אינם סטטיסטים ולכן לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית, לכן עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן האקטוארי.

5. בחודש מרץ 2018 תוקן חוק ההסדרים לשנת 2019, בין היתר תוקן חוק הביטוח הלאומי ונקבע במסגרתו הסדר שיבוב חדש חלק ההסדר הקבוע בסעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי. הסדר השיבוב החדש עתיד להיות הסדר כולל בין המל"ל לחברות הביטוח, אשר במסגרתו יועבר למל"ל אפריורית, מדי שנה, סכום קבוע מחברות הביטוח המיועד לכיסוי חבותן בהתאם לשיעור המוצע בחוק. ככל שהסדר השיבוב החדש יכנס לתוקף, תבוטל זכות השיבוב הפרטנית הקיימת למל"ל מול חברות הביטוח. ככל שהסדר השיבוב החדש יהפוך לרשמי ומחייב, הוא יחול על כל תאונות הדרכים שיקרו מעת כניסתו לתוקף של התיקון. ביחס לתאונות שאירעו בתקופה שבין 1 בינואר 2014 ועד למועד כניסת התיקון לתוקף, ושלגביהן לא הוגשה תביעה או דרישה מצד המל"ל, ייקבעו התקנות גם את הסכום החד פעמי שעל חברות הביטוח להעביר למל"ל.

להערכת החברה לא ניתן בשלב זה להעריך את ההשפעה, אם קיימת, על התביעות התלויות בענף רכב חובה מכיוון שאופן החלת ההסדר באופן רטרואקטיבי, ובפרט, השיעור הקובע לשנים אלו, עדיין לא נקבעו בתקנות. נציין כי בסעיף התביעות התלויות בענף רכב חובה מגולמת הפרשה לביטוח לאומי המבוססת על ניסיון העבר.

6. לא היו שינויים מהותיים בשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת.

7. בענף תאונות אישיות מבוצע תחשיב אקטוארי של התביעות התלויות, הפרשה זו מופיעה בהצהרה של אקטואר בריאות.

8. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח החברה בחנה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה, וכן ענף נסיעות לחו"ל. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו.

26.03.2018	אקטוארית ממונה ביטוח כללי	רוני גינור	תאריך
תפקיד	שם האקטואר	חתימה	

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות**פרק א' - זהות האקטואר**

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) מגדל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2018, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של החברה. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח. התמנתי לתפקיד כאקטואר ממונה ביטוח בריאות בתאריך 18.7.2013.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית**1. פסקת היקף חוות הדעת אקטוארית**

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים בכל הנוגע לדוח זה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתוני הערכה לסכום העתודות
א. להלן פירוט סכומי הפרשות באלפי ש"ח:

סה"כ	ביטוחי קולקטיבים		ביטוחי פרט		תיאור
	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	
					ברוטו
305,043	8,420	60,431	83,441	152,751	תביעות תלויות (כולל IBNR)
11,654	178	4,358	2,321	4,797	הוצאות עקיפות
585,884	1,221	4,114	91,289	489,260	תנאי חוזה הביטוח
902,581	9,819	68,903	177,051	646,808	סה"כ ברוטו
					שייר
270,850	8,378	60,431	83,420	118,621	תביעות תלויות (כולל IBNR)
11,654	178	4,358	2,321	4,797	הוצאות עקיפות
585,884	1,221	4,114	91,289	489,260	תנאי חוזה הביטוח
868,388	9,777	68,903	177,030	612,678	סה"כ שייר

* עתודות עסקי נסיעות לחו"ל נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.
 ** עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן ארוך נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח בריאות. סעיף "תנאי חוזה הביטוח" כולל הפרשה לתביעות נכות תעסוקתית בתשלום על סך 11.4 מלש"ח בביטוחי פרט ו-1.2 מלש"ח בביטוחי קולקטיבים. עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן קצר נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

ב. השפעת שינויים על הפרשות

- פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של הפרשות אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה: אין.
- פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של הפרשות אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להגבות ומתיקונים אחרים ברוטו ושייר: אין.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים:

- הוצאות רפואיות
- מחלות קשות
- שיניים
- תאונות אישיות לטווח ארוך
- אחר

מגדל חברה לביטוח בע"מ

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. הערות הבהרות והסברים
 - א. הוצאות רפואיות - ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ב. מחלות קשות – ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ג. ענף אחר – תוכנית "השקעה בריאה" לכיסוי הוצאות רפואיות (ניתוחים ואחרים): בניגוד לתוכניות הרגילות, במידה ולמבטח לא הייתה תביעה במשך 15 שנים, המבטח מקבל החזר כספי.
 - ד. חישוב ההפרשות לתביעות תלויות ו-IBNR עבור הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ותאונות אישיות לטווח ארוך נקבע על בסיס מודל סטטיסטי לחיזוי תשלומי התביעות העתידיים על בסיס ניסיון העבר.
 - ה. ההפרשות עבור תביעות נכות תעסוקתית בתשלום, בענף תאונות אישיות לזמן ארוך, חושבו לפי מקדם תשלומים צפוי, על בסיס ניסיון החברה.
 - ו. ההפרשות בענפי תאונות אישיות לזמן קצר ונסיעות לחו"ל, נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי, גב' רוני גינור.
 - ז. בענף ביטוח סיעודי מבוצע תחשיב אקטוארי של ההתחייבויות הביטוחיות. ההתחייבויות הללו מופיעות בהצהרה של אקטואר ממונה ביטוח חיים.
2. שינויים בהנחות ובשיטות

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, לרבות בריבית ההיוון.

	דניאל כצמן	אקטואר ממונה ביטוח בריאות	26.03.2019
חתימה	שם האקטואר	תפקיד	תאריך